

خشونت و فرهنگ

اسناد محرمانه کشف

حجاب (۱۳۱۳-۱۳۲۲)

مدیریت پژوهش، انتشارات و آموزش

فهرست و فزونی (۱۳۲۲ - ۱۳۱۳)

انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی

جلد اول

۱

۲

۱۳

PUBLICATION OF THE IRAN NATIONAL ARCHIVES ORGANIZATION

Violence and Culture

Confidential Records about the Abolition of Hijab

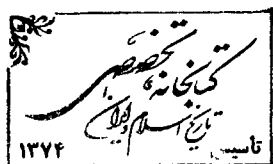
1313 - 1322 H.SH

By:

Department of Research publication and Education.

قیمت ۲۶۵ تومان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خشونت و فرهنگ

اسناد محرمانه کشف حجاب (۱۳۱۳-۱۳۲۲)

مدیریت پژوهش، انتشارات و آموزش

خسرونت و فرهنگ

(اسناد کشف حجاب)

به کوشش: مدیریت پژوهش، انتشارات و آموزش

حروفچینی: کوشش

لیتوگرافی: نصر

چاپ: شقایق

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

پخش: انتشارات کتب و اسناد ملی ایران

تهران - ۱۳۷۱

۱۳۳۱-۱۳۳۲

۱۳۳۲-۱۳۳۳

۱۳۳۳-۱۳۳۴

۱۳۳۴-۱۳۳۵

۱۳۳۵-۱۳۳۶

۱۳۳۶-۱۳۳۷

فهرست مندرجات

مقدمه ناشر	۱۳۳۶-۱۳۳۷
پیشگفتار	۱۳۳۷-۱۳۳۸
کلیات و سیاستگذاری	۱۳۳۸-۱۳۳۹
آذربایجان شرقی - غربی	۱۳۳۹-۱۳۴۰
اراک (عراق)	۵۱
اصفهان	۵۳
بنادر جنوب	۷۱
تهران	۸۱
خراسان و سیستان	۸۹
خمسه	۱۹۹
خوزستان	۲۰۱
زرنند و ساوه	۲۰۳
لرستان	۲۰۵
فارس و لارستان	۲۰۷
قزوین	۲۱۳
قم	۲۱۹
کاشان	۲۲۷
کردستان	۲۲۹
کرمان و بلوچستان	۲۳۱

۲۳۷	کرمانشاهان
۲۵۳	گلپایگان
۲۶۱	گرگان
۲۷۷	گیلان
۲۸۷	مازندران
۲۹۵	ولایات ثلاث
۳۰۷	همدان
۳۱۳	یزد
۳۲۷	فهرست عمومی اعلام
۳۴۳	تصاویر

مقدمه ناشر

استقبال شایان توجه پژوهشگران و علاقمندان به تاریخ معاصر کشور، از نشریات و تألیفاتی که تاکنون توسط سازمان اسناد ملی ایران به چاپ رسیده و منتشر شده است از یک سو نشانگر رشد روحیه تحقیق و علاقمندی محققین به استفاده از منابع دست اول برای تاریخ‌نگاری است و از سوی دیگر نشانه اشتیاق آحاد مردم به آگاهی از پیشینه جامعه و رخدادها و حوادثی است که بر جامعه و مردم رفته است. این استقبال کم‌نظیر، یگانه مشوق اصلی ما در ادامه راهی است که آغاز کرده‌ایم. با توجه به اینکه مجموعه‌هایی که به نظر علاقمندان می‌رسد حاصل تلاش جمعی کلیه کارشناسان و دست‌اندرکاران سازمان محسوب می‌شود لازم است تا در اینجا مختصری در خصوص سازمان و عملکرد آن توضیح داده شود. در سال ۱۳۴۹ قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران به منظور «جمع‌آوری و حفظ اسناد ملی کشور در سازمان واحد و فراهم آوردن شرایط و امکانات مناسب برای دسترسی عموم به اسناد و همچنین صرفه‌جویی در هزینه‌های اداری و استخدامی از طریق تمرکز پرونده‌های راکد و امحای اوراق زائد به تصویب رسید. پس از شروع به کار با توجه به تأخیر حداقل یک صدساله در تأسیس آرشیو ملی کشور و انباشته شدن اسناد در طول این سالها ابتدا لازم بود تا اسناد شناسایی شوند. پس از آن می‌بایست اسناد شناسایی شده ارزشیابی شوند و سپس اسناد دارای ارزش تاریخی به آرشیو انتقال یافته و قابل بهره‌برداری گردند. تا پایان سال ۱۳۷۰ بیش از ۲۰۰ میلیون برگ سند با ارزش شناسایی و به سازمان منتقل شده‌اند اسناد جهت بهره‌برداری، در ابتدا ضد عفونی و سپس توسط کارشناسان سازمان طبقه‌بندی و فهرست‌نویسی می‌شوند که تاکنون کار فهرست‌نویسی و طبقه‌بندی اسناد وزارتخانه‌های آموزش و پرورش کشور، نخست‌وزیری و شهرداری تهران به اتمام رسیده و اسناد آنها قابل بهره‌برداری است.

خشونت و فرهنگ

یکی از اهداف سازمان در حال حاضر گسترش فرهنگ آرشیو و استفاده از اسناد در پژوهشهای تاریخی می باشد. به همین منظور تاکنون اقدامات چندی از جمله ایجاد دوره های آموزشی کوتاه مدت و بلندمدت و همچنین انتشار مجموعه های اسناد به اجرا درآمده است.

مجموعه حاضر حاوی اسناد مربوط به کشف حجاب در دوران پهلوی اول است. تدوین این مجموعه حاصل کار جمعی همکاران ما است. انتخاب و تدوین اولیه این مجموعه توسط آقایان عباسی و طیرانی صورت گرفت. بازنویسی و مقابله اسناد توسط خانم ها شیخ رضایی، زرین کلک و کیانی انجام پذیرفت. تدوین و مقابله نهایی توسط آقایان حسام اندین آشنا و محمدحسین منظورالاجداد صورت پذیرفته است مقدمه نیز توسط آقای آشنا نگاشته شده است. امید است انتشار این مجموعه گوشه ای از آن چه در طول تاریخ بر مردم این سرزمین و بویژه زنان کشور ما رفته است را روشن سازد.

مدیریت پژوهش و انتشارات و آموزش سازمان اسناد ملی ایران

پیشگفتار

نوگرایی و حجاب

ایرانیان نخستین تجربیات تلخ شکست از غرب را در جنگهای ایران و روسیه آزمودند. پذیرفتن نظام آموزشی غرب، اعزام محصل به اروپا، دعوت از اساتید خارجی برای تدریس و مدیریت آموزشی، اختلاط فرهنگی با ممالک همجوار، گسترش صنعت چاپ و توزیع نشریات عربی، ترکی و فارسی در داخل کشور در اواخر دوره قاجار سبب بروز آگاهی نسبت به میزان واپس ماندگی ایران در مقابل غرب شد. در نظر بسیاری از افرادی که محصول این جریان فرهنگی بودند، علت اصلی عقب ماندگی ایران و ممالک شرقی پیروی از سنتهای فرهنگی کهن بود. این فرهنگ سنتی که در تمام جوانب زندگی مردم از جهانبینی گرفته تا نوع پوشاک و خوراک رسوخ داشت، در دیدگاه کسانی که در نخستین رویارویی با تمدن غرب طعم حقارت را چشیده و از فرهنگ خودی نیز سرمایه چندان نیندوخته بودند، بسیار ننگ آور و مایه هر بدبختی تلقی شد. پیشتازان فکری نهضت مشروطیت کسانی بودند که این باور را با روشهای گوناگون و به زبانهای مختلف اشاعه دادند. در آثار برجای مانده از ملکم خان، آخوندزاده و میرزا آقاخان کرمانی با اختلافهایی در نحوه بیان، حمله شدیدی به سنتهای حاکم بر زندگی مردم دیده می شود. لباس سنتی به عنوان خارجی ترین مظهر اصالتها و گویاترین زبان ارزشها یکی از هدفهای عمده هجوم به فرهنگ مردم بود.

اگر در اواخر دوره فتحعلی شاه رفت و آمد هیئتهای خارجی به دربار و گسترش ارتباط با خارجیان در نوع پوشش مردان تأثیر گذارد و فرنگی مآبان لباس سنتی را به تدریج ترک کردند، تغییر در لباس اندرونی زنان از دوره ناصرالدین شاه و بعد از مسافرت وی به فرنگ آغاز شد. این تغییر از حرمسرای دربار شروع شده و سپس به زنان اعیان و دیگران سرایت کرد. اما پوشش زنان در بیرون از خانه تا دوره مشروطیت و مدتی پس از آن

خشونت و فرهنگ

همچنان چادر و چاقچور و روبنده بود.

تحولات سیاسی ایران در جریان نهضت مشروطیت در جامعه زنان نیز بی تأثیر نبود. احزاب سیاسی متعددی مسأله تعلیم و تربیت زنان و اصلاح وضع نسوان را در برنامه خود داخل کردند. مقاومت جناح سنتی در برابر این درخواستها نه تنها آن را خاموش نکرد، بلکه بر شدت آن افزود و مقالات آتشین در مجلات و روزنامه‌های فارسی زبان داخل و خارج ایران در دفاع از حقوق بانوان و محکوم کردن شرایط سخت حاکم بر آنان منتشر شد.

با روی کار آمدن رضاشاه کسانی که ترک فرهنگ سنتی و اخذ فرهنگ غربی را مهمترین راه پیشرفت می‌دانستند، در پستهای کلیدی کشور، مسئولیتهای حساسی را به عهده گرفتند. سیاست‌نوسازی در زمینه‌های اداری، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی همواره مورد نظر طراحان و مجریان عالیرتبه کشور بود و این فکر که ایران و ایرانی نباید چیزی از ملل متمدن دنیا کم داشته باشد، شاه بیت غزل سیاستگذاری در کشور بود. وضع قوانین عرفی (غیر شرعی)، حذف نظام سنتی آموزشی و پرورش و جایگزین کردن سازمانهای آموزشی غربی، نوسازی ارتش براساس آرمانهای ملت‌گرایانه، تکیه بر اقتدار و عظمت ایران پیش از اسلام به عنوان ملاک ارزشیابی و توجه به غرب به عنوان آرمان پیشرفتهای تمدنی، چهارچوب اصلی نظام رضاشاهی را به عنوان یک سیستم، تشکیل می‌دهد.

در اولین مرحله سیاست‌نوسازی فرهنگی در بخش پوشاک، لباسهای سنتی مردان مورد توجه قرار گرفت و با وضع قانون ۱۳۰۷ جز هشت طبقه از روحانیان، کلیه اتباع ذکور ایرانی موظف شدند به لباس متحدالشکل درآمده و کلاه خاصی به نام کلاه پهلوی برسر بگذارند. با اجرای این قانون در طول سالهای بعد سختگیری بر روحانیت شدت یافت و به تدریج از تعداد افراد مجاز برای استفاده از لباس روحانیت کاسته شد. سفر شاه به ترکیه در سال ۱۳۱۳ اثر عمیقی بر نگرش او نسبت به میزان عقب‌ماندگی ایرانیان از ترکان داشت. این تأثیر چنان اساسی بود که از آن پس ترکیه و نه غرب به عنوان الگوی پیشرفت تلقی شد. اولین اقدام عملی رضاشاه پس از بازگشت از سفر ترکیه تغییر کلاه پهلوی به کلاه شاپو - به عنوان کلاه بین‌المللی - بود. توجه به مسأله زنان که پیش از مشروطیت آغاز شده بود و از طریق سرودن اشعار و نوشتن مقالات دامن زده می‌شد، یکی از محورهای اصلی نوسازی فرهنگی بود. روی آوردن به حضور اجتماعی زنان در آن دوره از چند جهت قابل بررسی است.

شرایط واقعی جامعه ایران که رو به صنعتی شدن داشت اقتضاء می‌کرد که زنان به عنوان نیمی از اجتماع مسئولیتهایی را متناسب با توان خود به عهده بگیرند. کارگر زن برای کارخانجات روبه‌رشد، معلم زن برای مدارس دخترانه و پرستار برای بیمارستانها و... مورد نیاز بود و این همه مستلزم آن بود که زن از محیط بسته خانه بیرون آورده شود. در این جا نکته مهمی وجود دارد و آن عدم تصور امکان حضور زن در اجتماع همراه با حفظ حجاب در آن زمان است. نه روحانیون، نه دولتمردان و نه حتی زنان باور نداشتند که حضور

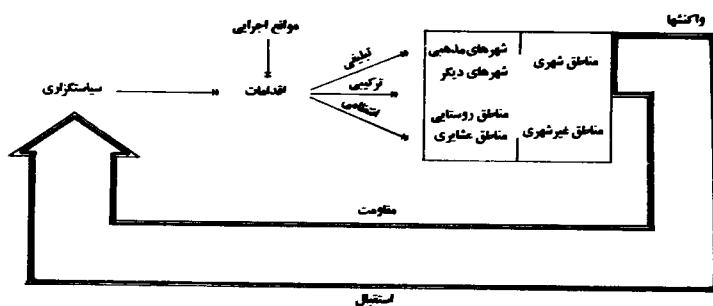
پیشگفتار

اجتماعی زن مستلزم کشف حجاب نیست، از این رو از یک طرف راه ورود زن به صحنه فعالیت‌های اجتماعی بسته بود. و از طرف دیگر تبلیغات دولتی و عده‌ای از زنان ترک حجاب کرده شعار آزادی زن از اسارت چادر و چاقچور راسر داده بودند. این عجیب نیست که در محیط‌های شهری از کشف حجاب تا حدی استقبال شده است زیرا زنان قشر متوسط و غنی خصوصاً آنان که شوهرانشان به نوعی با دستگاه گسترده دولت مرتبط بوده‌اند سالها در تب «آزادی زنان» می‌سوخته‌اند. واژه آزادی در سرتاسر دوره سلطنت رضاشاه تنها در این مورد به کار رفت و بار عاطفی آن در تبلیغات دولتی مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

مسئله مهم دیگر برای شناخت علل کشف حجاب جنبه اقتصادی است، در داخل کشور تغییر طیف‌بندی اقتصادی جامعه در شهرها نیازهای جدیدی را به وجود آورده بود. گسترش قشر متوسط در شهرها باعث شد که تفریحات، تجملات و نیازهای ثانویه زنان و مردان به تدریج تغییر کند. هرچه رفاه اجتماعی بیشتر می‌شد نیازهای جدیدی ایجاد می‌گردید و الگوی مصرف به طرف لوکس‌گرایی متمایل می‌شد. از لحاظ خارجی نیز بازار مصرف کیف، کلاه، لباس، کفش، پارچه و لوازم آرایش در ایران کاملاً دست نخورده بود و کارخانه‌های تولیدکننده این نوع اجناس تبلیغات وسیعی را برای به دست آوردن بازار ایران آغاز کرده و جریان کشف حجاب را به این وسیله تسریع کردند.

کشف حجاب؛ از سیاستگذاری تا اجراء

با بررسی اسناد اداری، خاطرات و روزنامه‌های مربوط به جریان کشف حجاب می‌توان فراگرد کشف حجاب را با استفاده از مدل زیر نشان داد:

پس از سفر شاه به ترکیه در فاصله سالهای ۱۳۱۳ تا ۱۳۱۴ اقدامات وسیع تبلیغاتی به منظور آماده ساختن افکار عمومی برای کشف حجاب انجام شد. از آغاز ۱۳۱۵ تا ۱۳۱۷ اقدامات انتظامی ابتدا در کنار اقدامات تبلیغی صورت گرفت و بعد از مدتی به مهمترین ابزار اجرای کشف حجاب تبدیل شد. از اواسط سال ۱۳۱۷ بی‌نتیجه بودن کاربرد اقدامات انتظامی روشن شد و ترکیبی از روشهای اداری و تلاشهای تبلیغی در کنار

خشونت و فرهنگ

برخوردهای خشن مورد استفاده قرار گرفت. در هر مقطع سه عنصر اساسی وجود دارد: ۱- سیاستگذارها ۲- اقدامات ۳- واکنشها و بازتابها. این واکنشها به نوبه خود بر سیاستگذاری تأثیر داشته و با گذشت زمان و برخورد متقابل اقدامات با واکنشهای اقشار مختلف مردم سیاستگذاری تصحیح می شده است.

در باره این مجموعه

ترتیب کلی کار منطقه‌ای، کرونولوژیک (براساس تقدم تاریخی) و واقعه‌ای است. یعنی ابتدا محل جغرافیایی وقوع حادثه مشخص شد و با استفاده از تقسیم‌بندی استانی قبل از ۱۳۱۶ اسناد به ترتیب استان، مرکز استان، شهرها و روستاها (به ترتیب الفبا) مرتب شد. سپس اسناد به ترتیب وقوع در هر محل جغرافیایی منظم شد. آخرین قدم کنار هم گذاشتن اسناد مربوط به یک واقعه بود. به این ترتیب ملاک تقدم قرار گرفتن اسناد یک واقعه، تاریخ اولین مکاتبه مربوط به آن بوده است. در واقع سعی شد پرونده هر موضوع جداگانه در اختیار خواننده قرار گیرد.

ضعفهایی نیز در کار مشاهده می شود. مهمترین نقیصه کامل نبودن مجموعه است. در بسیاری موارد پاسخ نامه‌ای موجود است ولی اصل آن یافت نشده است یا بالعکس چه بسا اسنادی که وجودش در این مجموعه می توانست راهگشای شناخت بیشتر وقایع باشد. نکته مهم دیگر عدم تناسب اسناد استانهای مختلف است. استان خراسان بیشترین حجم را به خود اختصاص داده است و در مورد بعضی دیگر از مناطق از جمله تهران اسناد چندانی به دست نیامده است یکی از راههای اصلی تکمیل این مجموعه انتشار اسناد مراکز غیردولتی یا غیررسمی است. تا آنجا که نویسنده اطلاع دارد، موسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی بنیاد مستضعفان تعدادی از اسناد کشف حجاب را آرشیو خود نگهداری می کند. مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی و سازمان اسناد انقلاب اسلامی نیز هر یک به نوبه خود مجموعه‌ای از این اسناد را در اختیار دارند. امید است با انتشار این مجموعه‌ها بتوان به نگرش جامعی نسبت به این واقعه بسیار مهم که آثار فرهنگی آن هنوز نیز گریبانگیر جامعه انقلابی و اسلامی ماست دست یافت.

حسام‌الدین آشنا

کلیات و سیاستگذاری

۱
[وزارت داخله به حکومت عراق، همدان، گروس، ملایر، کرمانشاه، سنندج، گلپایگان، ۱۸ آذر ۱۳۱۴]

وزارت داخله، نمره ۱۴۴۲، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۱۸. محرمانه.

حکومت عراق، همدان، گروس، ملایر، کرمانشاه، سنندج، گلپایگان، موضوع کشف حجاب باید از طرف حکومت و شهربانی تقویت شود بدون اینکه کسی را مجبور به کشف حجاب نمایند. اگر کسی از وعاظ یا غیره مخالفت یا اظهاراتی بر ضد بنمایند فوراً توسط شهربانی جلب و تنبیه شود. اقدامات باید خیلی با متانت و عاقلانه باشد جریان پیشرفت امر را مرتباً رمزاً اطلاع دهید.

(ک - ۱۳۵۷۰۰۷ - سری ج)

۲
[متحدالمال وزارت داخله، ۲۷ آذر ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کابینه، متحدالمال، نمره ۱۶۲۳، به تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲۷، محرمانه.

در تعقیب متحدالمال نمره ۱۴۴۲ لزوماً تذکر می دهد اصلاح وضع نسوان و تربیت یکی از مهمترین اصلاحات اجتماعی به شمار می رود. مادامی که نصف جامعه مستور و از برکت علم و تربیت و زندگانی اجتماعی خارج و دور باشد به اصطلاح عوام (ضعیفه) ناقص العقل بیش نبوده مانع ترقیات و تمدن مملکت خواهد بود. بنابراین در درجه اول حکام و مأمورین دولتی که عهده دار اداره کردن حوزه مأموریت خود می باشند باید به تمام معنی به اهمیت این معنی پی برده خود را آماده و وظیفه دار اجرای این منظور بدانند و با یک عزم راسخی در پیشرفت آن کوشش نمایند. زن جاهل و پرده نشین قادر به حفظ حیثیت و شرافت خود نبوده همیشه دستخوش چاپلوسی مردها بوده و نمی تواند کمکی برای عائله و شوهر خود باشد. دائماً محتاج به یک قیم و صاحبی خواهد بود. اگر زن تربیت شده و داخل اجتماع باشد بهتر می تواند امور خانوادگی و منافع خود را اداره کند و پشتیبان حقیقی برای مرد خود باشد برای حصول نتیجه مطلوبه اقدام به این منظور باید بدو از محیط

معارف یعنی ابتداء از مدیره‌های دبستانها و محصلات شروع شده و به سایر طبقات بسط پیدا نماید. (در این باب دستور جامعی به رؤسای معارف هر محل از طرف وزارت معارف داده شده است.) طرز عمل باید طوری باشد که پیشرفت مقصود دائماً تأمین شده باشد در مرتبه اول باید دبستانها و مدارس دخترانه شروع و مأمورین دولتی اقدام و مجامعی با خانواده‌های محترم و تربیت شده تشکیل داده با نهایت متانت با دادن کنفرانسها و مذاکرات مفیده اخلاقی راجع به عفت و پاکیزگی و صحت عمل و سادگی در لباس مقصود خود را پیش ببرند. مخصوصاً توصیه و تاکید می‌شود که باید از تولید رقابت بین خانمها در موضوع لباس و مد احتراز شده و مزایای سادگی لباس و تجمل را با دادن سرمشق و بیانات مقتضی گوش‌زد نمایند زیرا بروز رقابت و تعقیب کردن مدهای خارجه جز تولید خرج زیاد و خانه‌خوابی خانواده‌ها نتیجه نخواهد داشت. مخصوصاً باید مأمورین گوش‌زد نمایند که مقصود از این اقدامات تقلید صرف اجانب نیست، بلکه منفعت عائله‌های ایرانی و مملکت آن را ایجاب می‌نماید که خانواده ایرانی هم روی پایه محکم علم و دانش و ملکات اخلاقی و دولتخواهی گذارده شود از دخول بعضی عناصر بد و زنهای بد سابقه در این قبیل مجامع باید ممانعت شود، حتی اگر فواحش به کشف حجاب اقدام نمایند باید قویاً جلوگیری شود که صدمه به این مقصود مقدس نزنند. از طرف دولت برای همکاری و تقویت پیشرفت این منظور به شهربانیهای ولایات دستور داده شده است جریان امر را مرتباً راپرت دهید.

وزیر داخله و رئیس‌الوزراء

(آ- ۵۱۰۱۸- سری ج)

۳۲

[متحدالمال وزارت معارف به شهرستانها، ۲۵ آذر ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره تعلیمات ولایات، متحدالمال، نمره ۵۱۵۶۱/۱۷۲۲۴، به تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲۵، محرمانه.

آقای رئیس معارف و اوقاف - این معنی واضح و مشهود است، سالیان دراز طبقه نسون که نصف اهالی مملکت را تشکیل می‌دهند در نتیجه جهل و نادانی از شاهراه علم و معرفت دور مانده و اسیر دست خرافات و اوهام می‌باشند و به همین واسطه حکم عضو فلج را در جسد اجتماعی حاصل می‌نموده‌اند که به هیچ وجه برای مصالح زندگانی و اخلاقی مفید و مؤثر واقع نمی‌شوند. اکنون که در سایه توجهات شاهانه در تمام مظاهر و شئون اجتماعی مملکت جنبش جدیدی به ظهور پیوسته است و معایب همه اصلاح می‌شود لازم است که این عیب و منقصت بزرگ نیز رفع شده و طبقه نسون که مادران رجال فردا هستند مانند زنان سایر ممالک متمدنه از برکات علم و دانش و تمدن و تربیت برخوردار شوند و بتوانند خانواده‌های صالح و مفید تشکیل دهند و فرزندان وطن دوست رشید برای کشور تربیت نمایند. برای حصول این نیت خیر وزارت معارف پروگرام منظم و معینی را تعقیب می‌نماید که عین آن پروگرام به طور محرمانه ذیلاً برای شما فرستاده می‌شود تا اینکه عملیات معارف نیز در حوزه مأموریت شما منطبق بر این پروگرام از هر گونه بطوع و کندی بیفایده و یا تندروی و افراط

کلیات و سیاستگذاری □ ۳

بی‌موقع خودداری شود.

اولاً نسبت به اطفال خردسال از هذّه‌السنه در نظر گرفته شده که مدارس ابتدائی مختلطی در تمام مملکت به نام کودکستان تشکیل گردد که در آنجا نوباوگان کشور از پسر و دختر تابع یک دستور واحد تربیت شده و از فواید علم برادران و خواهران علی‌السویه بهره‌مند شوند. در این باب دستور مقتضی و مفصل سابقاً داده شده است و باید از همان قرار رفتار و سعی نمائید که به تدریج تمام مدارس ابتدائی به صورت مختلط تشکیل و در تحت تعلیم آموزگاران اناث اداره شوند.

ثانیاً اطفال دبستانها و دبیرستانها را به لباس ساده پوشیدن عادت داده و از زیور و زینت که باعث مضرات عظیم اجتماعی است منع نمائید و سعی کنید که بلااستثناء دختران دبستانها و دبیرستانها متحدالشکل که دستور آن داده شده مرتب بپوشند. به طوری که دختران اغنیا را بر فقرا هیچگونه مجال تفاخر و خودفروشی نماند و همه به سادگی و نظافت و پاکیزگی عادت و خو نمایند. در مدرسه و خانه و کوچه همه جا با همان لباس که از روی کمال حجب و حیا و منتهای سلیقه انتخاب شده است شرکت نمایند و بدانند که اخلاق معنوی زنان باید محکم و استوار باشد و پرده محکم آن همان در متانت و اخلاق است. پدر عظیم‌الشان و شهریار تاجدار ایران همیشه مایل هستند که دختران کشور ایران همه به لباس ساده ملبس و به زینت پاکدامنی و شرافت و عفاف نفس مزین باشند و هرگونه زینت و زیور که از مصنوعات بیگانگان یا وسیله‌اسراف و تبذیر است باید از پیکر خود دور سازند و مخصوصاً مأمورین معارف و آموزگاران و دبیران باید این معنی را همیشه نصب‌العین قرار داده دختران جوان را که با ضمیر پاک و ذهن بی‌آلایش مستعد برای قبول تربیت می‌باشند به پاکدامنی و اقتصاد و پاکیزگی و سادگی پرورش دهند.

ثالثاً نسبت به سایر خانمها دو اقدام باید به عمل آورد قدم اول آنکه برای تربیت این طبقه از نِسوان در دبیرستان یا دبستان نِسوان حوزه مأموریت خود مجالس کنفرانس مخصوص خانمها تشکیل بدهید که در آنجا خانمهای معلمه با لباس متحدالشکل حاضر شده و از سایر بانوان اصیل بلد دعوت نمائید که با شوهرهای خود در این مجالس حاضر شده و از مقالات و خطابه‌های علمی یا اخلاقی یا اجتماعی استفاده نمایند. برای اینگونه کنفرانسها از اشخاصی که دارای فضیلت و کمال و معرفت به حسن سابقه و دوستی و علم و اطلاع هستند یا از اهل شهر یا از مأمورین مبرز دولت یا از فضلا و دانشمندانی که از آنجا بر سبیل موقت عبور می‌نمایند دعوت کنید که در این مجالس از مسائل حفظ‌الصحه شخصی و خانوادگی و وسایل دفاع از امراض عمومی و مسائل اقتصادی و فواید صرفه‌جویی در زندگانی همچنین سایر مسائل مفیده علمی بحث نمایند و دختران دبیرستانها نیز نطق بکنند یا اشعار اخلاقی بخوانند. مخصوصاً باید آداب نشست و برخاست و پوشیدن لباس و معاشرت چنانکه مابین خانواده‌های عفیف و نجیب در ممالک متمدنه عالم معمول است به آنان بیاموزند. در این باب به حکومت و شهربانی دستور داده شده است که با شما توحید مساعی و کمک کامل بنمایند که اینگونه مجالس کنفرانس برای خانمها به طور آبرومندانه و مفید اداره شود.

مخصوصاً باید سعی نمائید که گوشزد شود لباسی که امروزه نِسوان عالم می‌پوشند همان لباسی است که از قدیم‌الایام در مملکت ایران معمول و تا دو قرن بعد از صدر اسلام نیز متداول بوده است و به همان ترتیبی است

که در شریعت مقدس اسلام در موقع عبادت مانند صلوة و حج امر شده است و باید که صورت و کفین باز و گشاده باشد و امروز که این سیره حسنه قدیم احیاء می شوند نه از راه تقلید سایر ممالک است بلکه به واسطه فواید و محسنات طبیعی و اجتماعی است که این طرز لباس بنفسه دارا می باشد و مخصوصاً باید سعی نمائید که زنان بدنام و فاسد در مجامع خانمهای شرافتمند راه نیابند و به لباس آنها ملبس نشوند، بلکه آنان را از این طور مجالس دور سازند و در مهمانیها و پذیرایها و غیره راه ندهند.

قدم دوم آن است که به اتفاق حکومت محترم و رئیس شهربانی و محترمین و وجوه شهر که دارای حسن نیت و فکر روشن باشند حتی الامکان مجالسی ترتیب بدهید که در آنجا همگی با خانواده های خود به طریق مستحسن و از روی کمال متانت معاشرت نمایند. زیرا معاشرت خانوادگی برای تربیت اخلاق متضمن فواید بسیار است. مردان در مجالس زنان به حجب و حیا و معقولیت قهراً عادت می نمایند و از خشونت و بی ادبی که لازمه طبع آنان است می کاهد و زنان از حضور در مجالس رجال فاضل و با اخلاق کسب فضایل می نمایند، از حجب و کم روئی آنان که غالباً منتهی به ضعف نفس مذموم است کاسته می شود و در عوض از مذاکره و مصاحبه با رجال فهم و مطلع کسب علم و اطلاع می کنند. ۱

ولی در این کار باید نهایت دقت را بنمائید که بعضی جوانان غیر متأهل و سبکسر راه نیابند و بر اساس این گونه معاشرتهای اجتماعی شالوده م حکمی از اخلاق فاضله گذارده شود والا در عوض فایده ایجاد مضرات خواهد نمود. این است مجملی از مفصل پروگرام عمومی که حسب الامر در مرکز شروع شده است و در ولایات نیز باید در هر جا به اقتضای موقع و محیط بر حسب تمیز و تشخیص مأمورین معارف که متصدیان تربیت اخلاق عمومی هستند به موقع اجرا گذارده شود، البته خودتان باید با کمال عقل و متانت و تدبیر به اتفاق سایر مأمورین دولت و مأمورین حوزه مأموریت خود اقدام و عمل لازم نمائید.

وزیر معارف و اوقاف

در پاکتویس مقام وزارت متبوعه دستخط فرموده اند:

و مخصوصاً تاکید می شود که در این امر مهم از هر گونه جلالت و تظاهر و تندی باید خودداری شود و از مرحله متانت و تدبیر نباید خارج شوید. [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: نقاط ذیل فرستاده می شود شرقی آذربایجان، غربی آذربایجان، فارس، کرمان، گیلان، مشهد، مازندران، اصفهان، کرمانشاهان، خوزستان، همدان، یزد، بروجرد، کردستان، عراق، قزوین (آ ۱۰-۱۸-۵۱- سری ج)

[حکومت خراسان به حکومت نیشابور، ۷ دی ۱۳۱۴]

ایالت خراسان، نمره ۱۶۵۱۳، مورخه ۱۳۱۴/۱۰/۷، محرمانه.

حکومت نیشابور - نظر به این که حسب الامر ریاست وزراء باید نسبت به رغبت نسوان به تجدد و تربیت و پیشرفت آنان در ترقی و تعالی کمک و مساعدتهای اساسی [نمود] بنابراین با ارسال سواد حکم جناب آقای

کلیات و سیاستگذاری □ ۵

رئیس‌الوزراء^۱ دستورالعملهای ذیل را مزیداً ابلاغ می‌نماید که کاملاً رعایت کفالت لازم را نموده اقدام ننماید.

۱- بدو^۲ به وسیله معارف در مدارس به عنوان پیشاهنگی و ورزش دختران به طوری که در همه جا اقدام شده اقدام شود.

۲- به وسیله روسای ادارات وسایل تشویق خانمها را فراهم آورده که مجامعی نه به عنوان رفع حجاب بلکه به عنوان دیگر ولی برای همین منظور تشکیل گردد.

۳- وعاظ و پیشوایان محل را وادار کنید که نتایج حاصله از این منظور را به مردم بفهمانند و ثابت کنند که این عمل نه تنها خلاف مذهب نیست بلکه روح اسلام از این ترتیب حجاب دور است.

۴- اگر کسی از وعظ کنندگان یا غیره مخالفتی یا اظهاراتی بر ضد رفع حجاب نماید فوراً توسط شهربانی جلب و تنبیه شود.

۵- خانمهای رؤسای مأمورین باید در اجرای این منظور پیش قدم بوده و با طرز پسندیده و معقول و با ساده‌ترین لباسها به تجدید نسوان کمک نمایند.

۶- این اقدامات باید خیلی عاقلانه و با متانت و بدون این که کسی را عتفاً مجبور به کشف حجاب نمایند مجری گردد. به وسیله وزارت معارف و اداره شهربانی کل به تمام مأمورین معارف و شهربانی دستورالعملهای مقتضی و لازم داده شده است نتیجه اقدامات و پیشرفت این منظور را مرتباً راپورت نمایند.

والی ایالت خراسان امضاء [فتح‌الله پاکروان]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵

[وزارت داخله به حکومت عراق، ۱۶ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، نمره ۱۵۷۸، تاریخ ۱۶/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه

حکومت عراق - تعقیب ۱۶۲۳ هرگاه وعاظ و غیره اظهاراتی می‌نمایند که مبنی بر تحریک مردم بر ضد وضعیت حاضره باشد، فوراً اطلاع داده مرتکبین را مطابق قانون و به عنوان تحریک مردم به فساد مورد تعقیب قانونی قرار دهید.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[بولتن خبری وزارت امور خارجه، ۲۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت امور خارجه، اداره اطلاعات و مطبوعات و ترجمه، نمره ۴۴۳۷۶، مورخ ۱۴/۱۰/۲۰ متحدالمال (۴۲)، محرمانه

۱ - سه ساعت بعد از ظهر روز ۱۷ دی ماه ۱۳۱۴ موکب اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و موکب علیاحضرت ملکه پهلوی و والاحضرتین شاهدخت برای افتتاح دانشسرای مقدماتی و اعطای دانشنامه‌های محصلات طب و قابلگی به عمارت جدید دانشسرای مقدماتی نزول اجلال فرمودند. حضور علیاحضرت ملکه پهلوی و والاحضرتین شاهدخت در مراسم افتتاح فصل تازه‌ای در تاریخ جدید ایران و مرحله نوبی در دوره حیات اجتماعی کشور مایمی باشد و این اقدام شاهانه نمونه بینی است از نیت بلند و علو قدر اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در ایجاد تساوی مقام زن و مرد و رفع حجاب و نشر علم و معرفت و سرمشق عملی است برای کسانی که سالیان دراز آرزومند چنین روز فرخنده‌ای بوده‌اند و اینک آرزوی خود را با این اقدام شاهانه برآورده می‌بینند. پس از آنکه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیاحضرت ملکه و والاحضرتین شاهدخت در سالن پذیرایی دانشسرای مقدماتی قرار گرفتند جناب آقای سمعی رئیس تشریفات سلطنتی خانمهای وزراء در حضور اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیاحضرت ملکه و والاحضرتین شاهدخت معرفی نمودند و در این سالن دفتر یادگار این روز تاریخی به امضای ملوکانه و علیاحضرت ملکه و والاحضرتین موشع گردید. اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در تالار محصلین خطاب به فارغ‌التحصیلای دانشکده‌ها و دبیرستانها و دانشسراها بیانات^۱ شاهانه ذیل را فرمودند:

«دو مطلب را می‌خواهم به فرزندان خود گوشزد نمایم، اولاً باید دانش آموزها همیشه درصدد ترقی و تعالی خود باشند و این امر برای آنها طبیعی است و پیشرفت و ترقی آنان ترقی و تعالی کشور خواهد بود زیرا سعادت افراد است که سعادت جامعه را فراهم می‌کند. می‌خواهم خاطر نشان کنم که خودتان را دوست داشته باشید و مقصود از دوست داشتن خود این نیست که استفاده شخصی را منظور نظر قرار دهید، بلکه مقصود اینست که به خودتان احترام بگذارید. عزت نفس و مناعت طبع داشته باشید خود را پست و حقیر نشمارید و فکر کنید که همیشه شما بزرگ بوده و خودتان بزرگ هستید و می‌توانید واجد عظمت باشید. مطلب دوم که به مراتب از موضوع اول مهمتر است و فعلاً فرصت بیان دلائل اهمیت آن نیست اینست که سعادت میهن و کشور باید نصب‌العین شما باشد و علاقه و دلبستگی فوق‌العاده به کشور خود داشته باشید. علاقه و دلبستگی شما نباید از لحاظ مال و منال و ثروتی باشد که در کشور خود دارید، زیرا مافوق تمام این مسائل شرافتی وجود دارد که برای شخص از علاقه به وطن حاصل می‌شود کسی که به کشور دلبستگی ندارد در هر جا و هر نقطه که باشد بیگانه است قدر و منزلتی ندارد و همواره حتی نزد نفس خود هم خوار و بی‌مقدار است، به شما فرزندان خود می‌گویم که علاقه به مملکت را باید به واسطه سعی و عملی که به آزادی و استقلال کشور اعمال می‌کنید نشان دهید و

کلیات و سیاستگذاری □ ۷

مخصوصاً توجه داشته باشید که شرافت و افتخار شما بسته به آزادی و استقلال کشور شما است. نسبت به میهن خود صمیمی باشید و عواطف صمیمیت شما نسبت به میهن خودتان باید مافوق تمام عواطف و احساسات باشد و سرچشمه همین عواطف است که آزادی و استقلال کشور همواره در نظر شما بزرگ و بزرگتر مجسم خواهد بود. بالاخره در راه سعادت خود که سعادت و ترقی کشور و میهن شماست کار کنید و در سعی و مجاهدت سرآمد همه باشید.»

و نیز اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در تالار دوشیزگان و خانمهای آموزگار بیانات ذیل را فرمودند:

«بی نهایت مسرورم که می بینم خانمها در نتیجه دانائی و معرفت به وضعیت خود آشنا شده و پی به حقوق و مزایای خود برده اند. زنهای این کشور به واسطه خارج بودن از اجتماع نمی توانستند استعداد و لیاقت ذاتی خود را بروز دهند بلکه باید بگویم که نمی توانستند حق خود را نسبت به کشور و میهن عزیز خود ادا نمایند و بالاخره خدمات و فداکاری خود را آن طور که شایسته است انجام دهند و حالا می روند علاوه بر امتیاز برجسته مادری که دارا می باشند از مزایای دیگر اجتماع هم بهره مند گردند، ما نباید از نظر دور بداریم که نصف جمعیت کشور ما به حساب نمی آیند، یعنی نصف قوای عامله مملکت بیکار بود. هیچ وقت احصائیه از زنهای نداشته نمی شد، مثل اینکه زنهای یک افراد دیگری بودند و جزو جمعیت ایران به شمار نمی آمدند. خیلی جای تأسف است که فقط یک مورد ممکن بود احصائیه زنهای بر داشته شود و آن موقعی بود که وضعیت ارزاق در مضیق می افتاد و در آن موقع سرشماری می کردند و می خواستند تأمین آذوقه نمایند. من میل به تظاهر ندارم و نمی خواهم از اقداماتی که شده است اظهار خوشوقتی کنم و نمی خواهم فرقی بین امروز با روزهای دیگر بگذارم. ولی شما خانمها باید این روز را یک روز بزرگ بدانید و از فرصتهایی که دارید برای ترقی کشور استفاده نمایید. من معتقدم که برای سعادت و ترقی این مملکت باید همه از صمیم قلب کار کنیم. همین طور باید در راه معارف کار کرد گرچه معارف در نتیجه کوشش عمال دولت پیشرفت دارد، ولی هیچ نباید غفلت نمایند که مملکت محتاج به فعالیت و کار است و باید روز به روز بیشتر و بهتر برای سعادت و نیکبختی مردم قدم برداشته شود. شما خواهران و دختران من حالا که وارد اجتماع شده اید و قدم برای سعادت خود و وطن خود بیرون گذارده اید، بدانید وظیفه شما است که باید در راه وطن خود کار کنید. سعادت آتیه در دست شما است. شما تربیت کننده نسل آتیه خواهید بود و شما هستید که می توانید آموزگاران خوبی باشید و افراد خوبی از زیر دست شما بیرون بیایند. انتظار من از شما خانمهای دانشمند در این موقع که می روید به حقوق و مزایای خود آگاه شوید و خدمت خود را به کشور انجام دهید این است که در زندگی قانع باشید و کار ننمایید به اقتصاد و صرفه جوئی در زندگانی عادت نمایید، از تجمل و اسراف پرهیزید.»

در این چند روزه برای پیروی از سر مشق اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و اطاعت از منویات شاهانه که برای ترقی و سعادت کشور از قدمهای مهم و اساسی می باشد مهمانیهای متعدد داده می شود که خانمها نیز در

آن شرکت می نمایند و بدین ترتیب باید روز ۱۷ دیماه را تاریخ اصلاح اجتماعی زنان ایران دانست.^۱
(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

۷

[سواد تلگراف وزیر مالیه، ۲۲ دی ۱۳۱۴]

وزارت مالیه، سواد تلگراف، نمره ۴۲۶۴۴، مورخه ۱۰/۱۰/۱۴۱۰، محرمانه.
مالیه - طبق تصمیم هیئت دولت مجازید به مأمورین حوزه مأموریت خودتان اعم از اعضای مالیه یا اعضای سایر دوائر کشوری از مستخدمین جزء، مستخدمین رسمی دون رتبه و کتراتی به شرح زیر مساعدده دهید. به مأمورینی که تا دویست ریال حقوق ماهیانه دارند به هر یک دویست ریال و به مأمورینی که از دویست ریال به بالا یا یک هزار ریال حقوق دارند معادل حقوق یکماه آنها پرداخته که از حقوق بهمن ماه به اقساط شش ماهه مسترد دارند. این مساعدده به اشخاص متأهل و به منظور تهیه وسایل برداشتن چادر خانم آنها داده می شود. باید مراقبت نمائید که مساعدده مزبور حتماً به آن مصرف برسد. مبلغ اعتباری که لازم است تلگرافاً به خزانه داری کل اطلاع دهند. برای احتراز از تاخیر از وجه متحرکی که در اختیار دارید فوراً مساعدده را به تمام مأمورین دولت به شرح فوق پرداخته، نتیجه را تلگراف نمائید تا عوض از خزانه فرستاده شود. نمره ۴۲۶۴۴.

وزیر مالیه داور

(محل مهر تلگرافخانه) - سواد مطابق اصل است [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

۸

[سواد تلگراف وزیر مالیه، ۲۳ دی ۱۳۱۴]

وزارت مالیه، سواد تلگراف، نمره ۴۲۶۴۲، مورخه ۲۳/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه.
مالیه - در برداشتن چادر باید همه قسم مساعدت نموده و نسبت به اعضای دوائر دولتی مراقبت نمائید. از دعوتهایی که از آنها می شود حتماً با خانمهای خود حاضر شده و ضمناً به اعضای مالیه تذکر دهید اگر خانمهای آنها در تهیه لباس قائل به زینت و تجمل شدند جهت وزارت مالیه موجب نگرانی و این عمل را قرینه و اماره دانسته نسبت به صحت عمل شوهران آنها رسیدگی خواهد نمود. ضمناً مراقبت شدید نمائید اعضای ادارات دولتی در دعوتهایی که می شوند با خانمهای خود بدون چادر حاضر شوند. هرگاه یکی از مستخدمین مالیه بدون خانم و یا خانم با چادر باشد فوراً به موجب این حکم آن شخص را منتظر خدمت کرده و نتیجه را به مرکز اطلاع دهید. (نمره ۴۲۶۴۲)

وزیر مالیه داور

(محل مهر تلگرافخانه) - سواد مطابق اصل است. [امضاء: ناخوانا]

۱ - این بولتن همچنین حاوی اخباری در خصوص پیام وزیر امور خارجه افغانستان به وزیر خارجه ایران و رسیدگی به وضعیت وزارت طرق و شوارع و تصادف سفیر ایران در واشنگتن است.

[بولتن خبری وزارت امور خارجه، ۲۷ دی ۱۳۱۴]

وزارت امور خارجه، اداره اطلاعات و مطبوعات و ترجمه، نمره ۴۵۵۰۶، متحدالمال (۴۳)، مورخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۷، محرمانه.

۱ - نهضت زنان و رفع حجاب که اولین قدم اساسی آن با عزم راسخ و عظمت فکر اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیاحضرت ملکه پهلوی در روز ۱۷ دی ماه برداشته شد با سرعت و اشتیاق کاملی از طرف قاطبه اهالی کشور استقبال و تعقیب می شود و به طوری که مذکور شد از طرف مقامات رسمی و وزارت خانه ها و چه از ناحیه اشخاص خصوصی مجلس جشن و ضیافتی همه روزه در سرتاسر کشور برپا می گردد تا این اقدام شاهانه را جشن گرفته و وسیله ای هم جهت خانمها برای ورود در مجالس فراهم شده باشد.

در جشنی که برای همین منظور عصر روز یکشنبه ۲۱ دی ماه در عمارت مجلس شورای ملی منعقد گردید و هیئت دولت و امرای لشکر و نمایندگان مجلس شورای ملی با خانمهای خود حضور داشتند تلگراف ذیل را جناب آقای اسفندیاری رئیس مجلس شورای ملی از طرف خانمهای نمایندگان به پیشگاه علیاحضرت ملکه پهلوی مخابره نمودند:

«خانمهای نمایندگان که الساعه عموماً در عمارت بهارستان جمع هستند تعظیمات و احترامات فائده را به پیشگاه علیاحضرت ملکه تقدیم و از توجهات عالیّه دودمان مقدس شاهنشاهی نسبت به نهضت و ترقی زنان ایران تشکرات صمیمانه عرض نموده و امیدوارند با کوششهای متوالی در راه ترقی و عظمت میهن و تحکیم مبانی خانوادگی ایران و سایر نیات عالیّه شاهانه موجبات رضایت خاطر مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیاحضرت را فراهم آورند.»

علیاحضرت ملکه پهلوی برای اولین دفعه در جواب تلگراف ذیل را صادر فرمودند:

«تلگراف جنابعالی که حاکی از حضور خانمهای نمایندگان در عمارت بهارستان و ابراز احساسات آنها بود ملاحظه شد و از این اقدام تجددخواهانه که برای ترقی بانوان و مطابق منویات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی است نهایت مسرت و خرسندی حاصل گردید.»^۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[وزارت داخله به بلدیّه طهران، ۱۲ بهمن ۱۳۱۴]

بلدیّه طهران، اداره انتخابات و امور بلدیه و صحتی، نمره ۲۹۵۹۲، مورخه ۱۳۱۴/۱۱/۱۲.

بلدیّه طهران - مراسله نمره (۱۸۲۶۴)^۲ راجع به تقاضای استقراض مبلغ چهارصد هزار ریال برای

۱ - این بولتن همچنین حاوی اخباری در خصوص بازدید ملکه پهلوی از پرورشگاه ایتم و ادامه کار آژانس پارس می باشد. ادامه خبر که دو برگ ضمیمه شده موجود نیست.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

پرداخت مساعده یک ماه حقوق به مستخدمین بلدیة جهت تهیه لباس خانمها واصل گردید. در این باب به مقام ریاست وزراء راپرت گردید، مرقوم فرموده اند در صورتی که بلدیة موجودی ندارد پرداخت مساعده لازم نیست. از طرف وزیر داخله - سواد مطابق اصل است.

از طرف رئیس کابینه [امضاء]: محمدعلی وارسته

۱۱

[عریضه اعضای بلدیة طهران به رئیس الوزراء ۱۶ بهمن ۱۳۱۴]

مقام منبع حضرت اشرف آقای رئیس الوزراء - حسب الامر مبارک بندگان اعلیحضرت همایونی ارواحنا فداء به کلیه مستخدمین مملکتی یک ماه حقوق برای تهیه ملبوس نسوان مساعده اعطا گردید. مصادر امور بلدیة طهران چون خودشان محروم از این مساعده بودند اشکال تراشی نموده و تاکنون نپرداخته اند و چاکران را نزد عیالات خود خجل نموده و در پیشگاه اعلیحضرت همایونی ارواحنا فداء و اولیای امور مقصر و متمرد قلمداد خواهند نمود. چون وظیفه دار بوده ایم که زودتر از سایر طبقات اوامر ملوکانه را اجرا نمائیم در صورتی که ابداً گناهی نداریم، فقط به واسطه نداشتن ملبوس نسوان تاکنون امریه مبارک اجرا نشده. برای آگاهی حضرت اشرف به وسیله این عریضه بدون امضاء جریان را معروض داشته در صورتی که حضرت اشرف هم اقدامی نفرمودید. برای این که در آتیه مقصر نباشیم مراتب را به پیشگاه مقدس ملوکانه عرض خواهیم نمود.

عموم اعضاء و اجزاء بلدیة طهران

[حاشیه]: به بلدیة طهران نوشته شود اجازه داده می شود مطابق تصمیم کلی به اجزای جزء تا بیست تومان و اعضاء دارای تا رتبه پنج یک ماه حقوق برای تهیه لباس مساعده داده در ظرف ششماه مستهلک و مسترد دارند.

[امضاء: ناخوانا]

(نخست وزیرى - ۱۰۳۰۰۳)

۱۲

[ریاست وزراء به بلدیة طهران، ۱۸ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمرة ۸۸۲۹، تاریخ ۱۴/۱۱/۱۸

بلدیة طهران - اجازه داده می شود که مطابق تصمیم کلی به اجزای جزء تا بیست تومان و اعضاء ادارى تا رتبه پنج یک ماه حقوق برای تهیه لباس مساعده داده، در ظرف ششماه مستهلک شود. نتیجه اقدامی را که در این باب می نمایند برای استحضار ریاست وزراء اعلام دارید.

[امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی

۱۴/۱۱/۱۶

(نخست وزیرى - ۱۰۳۰۰۳)

[بلدیه طهران به ریاست وزراء، ۱۹ بهمن ۱۳۱۴]

بلدیه طهران، نمرة ۱۹۳۱۲، مورخه ۱۹ بهمن ۱۳۱۴، ضمیمه یک ورقه، فوری است.
ریاست وزراء - عطف به مرقومه نمرة (۸۸۲۹) راجع به پرداخت یک ماه حقوق به اعضاء و اجزاء به طور مساعده معروض می دارد طی نمرة (۱۸۲۶۴) شرحی به وزارت داخله عرض و برای پرداخت این مساعده در حدود مبلغ چهارصد هزار ریال اعتبار تقاضا گردیده شرحی که سواد آن منضمّاً از لحاظ مبارک می گذرد جواب نوشته اند: چون طبق امریه مجدد بایستی مساعده داده شود مستدعی است مقرر فرمایند به نحو مقتضی مساعدت لازمه به صندوق بلدیه بشود که انجام امر میسر گردد ضمناً این نکته را نیز معروض می دارد در صورت اعطای مساعده مزبور به افراد عملجات تنظیف هم که ماهی ۱۱۰ ریال حقوق دارند مساعده داده شود یا خیر؟
کفیل بلدیه [امضاء]: فرج الله بهرامی، نقش مهر بیضی شکل: بلدیه طهران

[حاشیه]: حضوراً با آقای رئیس بلدیه مذاکره شد ضبط شود. ۱۱/۲۰

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[وزیر داخله به ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی، دی ماه ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمرة س / ۱۰۰۶، به تاریخ دی ماه ۱۳۱۴، فوری است.
ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی - برای جلوگیری از سوءاستفاده بعضی از کسبه و صنعت کاران که در این موقع اجناس آنها به مناسبت تربیت نسوان بیشتر از سابق مورد احتیاج واقع شده است کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت داخله و شهربانی در بلدیه تشکیل و مقرراتی تنظیم و پیشنهاد نموده اند که لفاً تقدیم می گردد. معنی است در صورتی که پیشنهادات مذکور مورد تصویب ملوکانه واقع گردد امر مبارک در اجرای آن ابلاغ گردد: وزیر داخله.

[حاشیه]: برحسب تقاضای نماینده اداره کل شهربانی (یاور شوکت) دیروز مجدداً کمیسیون در بلدیه تشکیل گردید و این طور تصمیم گرفته شد که اولاً موضوع جواز برای کلاه فروشها موقوف گردد و به جای آن کلیه فروشندگان اجناس زنانه از قبیل کلاه پارچه های غیر ابریشمی، کفش و غیره به اجناس خود قیمت را الصاق کنند که در صورت اجحاف بلدیه طبق مدارک خرید آنها رسیدگی کنند، در اجرت خیاطها هم تغییراتی داده شد که بنده در صورت مجلس منضمه اصلاح کردم. قرار شد با این اصلاحات اعلان لازم از بلدیه منتشر شود.

[امضاء: ناخوانا]

۱۴/۱۰/۲۲

-ورقه ضمیمه راپورت رسمی نیست. بلدیه فوری راپرت بدهند که تصمیم کمیسیون رسمی شود بعد هم به قسمی که مقرر فرموده اند تصویب شود و خودشان به وسیله جرائد به اطلاع عامه برسانند.

[امضاء: ناخوانا]، ۱۴/۱۰/۲۶

- موافقت شد و جرائد هم منتشر نمایند که عموم اطلاع حاصل کنند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۵

[صورت جلسه کمیسیون نرخ گذاری اجناس زنانه در بلديه، دی ماه ۱۳۱۴]

بلديه طهران - بر اثر مرقومه نمره ۵۷۵۳۵/۴۳۲۸ - ۱۴/۹/۲۵ وزارت داخله برای مذاکره و اتخاذ تصمیم برای جلوگیری از ترقی فاحش نرخ بعضی اجناس و اشیای مورد احتیاج عامه و اجرت دوخت لباس و کلاه زنانه مجالسی مرکب از امضاء کنندگان ذیل در ایام سه شنبه دوم و پنجشنبه چهارم و دوشنبه هشتم و پنجشنبه یازدهم دی ماه ۱۳۱۴ در اداره ارزاق و اصناف بلديه تشکیل و نتیجه به شرح ذیل است:

اول - راجع به قیمت و اجرت کلاه زنانه.

۱ - برای تعیین نرخ و قیمت کلاههای زنانه کمیسیونی منعقد است که فروش کلاه زنانه بدون صدور جواز کلاه فروشی از طرف بلديه ممنوع شود تا کلاه دوز و کلاه فروشهای زنانه خود را به اداره ارزاق و اصناف بلديه معرفی کرده و با تعهد به این که هیچ کلاه را بدون تعیین قیمت و الصاق اتیکت از طرف بلديه نفروشد تحصیل جواز نمایند و ضمناً بلديه هم برای تعیین قیمت کمیسیونی موقتاً برای سه ماه از اشخاص صالح و بصیر با مشارکت بعضی خانمهای مستخدم دولت و هیئت رئیسه کانون بانوان تشکیل نموده و نرخ کلاهها را که در کمیسیون مربوطه ارائه می شود معین نموده و اتیکت الصاق نمایند تا اگر کلاه دوز یا کلاه فروش بدون اتیکت بلديه یا بیش از نرخ مقرر کلاهی را بفروشد که کشف شده یا مورد شکایت واقع شود قانوناً تعقیب و مجازات شود.

۲ - برای تعیین اجرت دوخت کلاههای زنانه مذاکرات لازمه به عمل آمده، بالاخره حداکثر اجرت هر کلاه زنانه بیست ریال تعیین گشت.

دوم - راجع به قیمت پارچه های ابریشمی از لحاظ آن که فروش آن منحصر به شرکت سهامی ابریشم است البته از طرف اداره تجارت به رعایت مقتضیات قیمت های ثابت مناسب را تعیین خواهد نمود:

سوم - برای تعیین نرخ پارچه های غیر ابریشمی و جلوگیری از اجحاف فروشندگان لازم است که تمام فروشندگان پارچه های غیر ابریشمی اجناس خود را با فاکتور خرید به اداره ارزاق و اصناف بلديه ارائه نموده و از طرف اداره مزبور هم برای قیمت اصلی جنس یعنی قیمتی که از گمرک خارج شده صدی بیست منافع منظور و روی اجناس مذکور از طرف بلديه اتیکت الصاق شود تا اگر اشخاص پارچه غیر ابریشمی را بدون اتیکت بلديه فروخته یا بیش از صدی بیست نفع از قیمت اصلی گرفته باشند که کشف یا مورد شکایت مشتری واقع گردد تعقیب شوند.

چهارم - برای تعیین میزان اجرت لباس زنانه دعوتی از خانم صوفی و خانم ژاسمن و خدیجه خانم نصیرزاده مدیره هنرستان بانوان و عذرا خانم و خانم گوهر یک نماینده خانم آنوش به عمل آمده و پس از یک سلسله مذاکرات و تحقیقات برای البسه زنانه حداکثر اجرت های ذیل در خیاطخانه های مهم و معروف طهران

کلیات و سیاستگذاری □ ۱۳

تعیین شد.

خیاطی درجه اول	خیاطی درجه دوم	خیاطی درجه سوم
۱. اجرت یک ثوب پالتو زنانه	۱۲۰ ریال	۸۰ ریال
۲. اجرت یک دست لباس شب‌نشینی	۱۰۰ ریال	۶۰ ریال
۳. اجرت بقیه البسه معمولی زنانه یک‌دست	۸۰ ریال	۴۰ ریال

که باید اعلان لازم منتشر و هر خیاط خانه هم مکلف باشد که صورت اجرتها را با خط جلی نوشته قاب نموده و در خیاط خانه خود الصاق و در منظر مشتریان بگذارند.

پنجم - راجع به تقلیل قیمت بلیط سینماها قبلاً دعوتی از مدیران سینما ایران و سینما مایاک به عمل آمده پس از مذاکرات قرار شد اشخاص مزبور نظریه خود را برای تقلیل قیمت بلیط در جلسه بعدی اشعار داشته و اتخاذ تصمیم شود لیکن در این اثنا نظامنامه مصوب سینماها از طرف وزارت داخله به بلدیہ ابلاغ و چون در نظامنامه مزبور تعیین قیمت بلیط درجات مختلفه سینماها شده بود کمیسیون اقدام و اظهار نظر در تقلیل قیمت بلیطها را پس از تصویب نظامنامه مربوط از حدود صلاحیت خود خارج دیده و در صورت لزوم به صدور دستور مجدد موکول داشت.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۶

[رئیس‌الوزراء به وزارت داخله، ۲۷ دی ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۸۰۸۰، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۷، فوری.

وزارت داخله - در جواب مراسله نمره ۶۰۰۱ متضمن سواد راپورت نمایندگان وزارت داخله و شهربانی که در اداره بلدیہ تشکیل شده و مقرراتی برای جلوگیری از سوءاستفاده بعضی از کسبه و صنعتگران راجع به لباس زنانه تنظیم شده است موافقت می‌شود و دستور دهید فوراً در جراید منتشر نمایند که عموم اطلاع حاصل کنند.

رئیس‌الوزراء

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[اداره کل شهربانی به ریاست وزراء، ۱ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، نمره ۲۲۵۶۷، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱.

ریاست وزراء - در این موقع که عموم اهالی برای رفع حجاب به خریداری پارچه و کفش و کلاه احتیاج دارند، طبق راپرتهای واصله فروشندگان اجناس از موقع استفاده نموده و در فروش پارچه به قیمت عادلانه قناعت نمی کنند و از این طریق یک تحمیل فوق العاده به مردم می شود. مستدعی است برای جلوگیری از این گونه اجحافات و تسهیل اساسی رفع حجاب نسبت به قیمت پارچه و اشیای مورد احتیاج عمومی امر به اقدام فرمایند.

کفیل اداره کل شهربانی [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: ۱ - فوری است، به اداره کل تجارت و بلدیة نوشته شود فوراً در این باب به اطلاع یکدیگر اقدام و نتیجه [را] اطلاع دهند. ۲ - به شهربانی جواب داده شود دستور لازم به اداره تجارت و بلدیة دستور تعدیل قیمتها داده شد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[رئیس الوزراء به بلدیة طهران، ۲ بهمن ۱۳۱۴]

به ریاست وزراء، نمره ۸۳۱۶، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۲.

دو نسخه اداره کل تجارت، بلدیة طهران، راپرت اداره کل شهربانی حاکی است که در این موقع که خانمها احتیاج به تهیه لباس و کلاه و لوازم لباس جدید پیدا کرده اند، فروشندگان این قبیل اجناس به قیمت عادلانه قناعت نکرده بسیار اجحاف می کنند و این رویه باعث تحمیل و مشکلات شده است. فوراً در این خصوص باستحضار (بلدیة طهران [و] اداره کل تجارت) اقدام در تعدیل قیمتهای اجناس مورد احتیاج خانمها را نموده و نتیجه را اطلاع دهید. از همین قرار [به] بلدیة طهران [و] اداره کل تجارت هم دستور لازم داده شد.

رئیس الوزراء

اداره کل شهربانی - در جواب مراسله نمره ۲۲۵۶۷ اشعار می شود که برای جلوگیری از اجحاف فروشندگان اجناس مورد احتیاج خانمها و تعدیل قیمتها [به] اداره کل تجارت و بلدیة طهران دستور لازم داده شد.

رئیس الوزراء

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[صورت جلسه کمیسیون کنترل قیمت‌ها، ۵ بهمن ۱۳۱۴]

بلدیه طهران، پنجم بهمن ۱۳۱۴.

در تعقیب اوامر صادره از ریاست وزراء راجع به جلوگیری از اجحافات فروشندگان اجناس کمیسیونی در اداره ارزاق و اصناف بلدیه به عضویت امضاکنندگان ذیل تشکیل و پس از مذاکرات لازمه قرار بر این شد که از طرف اداره کل تجارت به فوریت اتیکتهای مخصوصی بر طبق نمونه ضمیمه تهیه و هر یک به مهر اداره ارزاق و اصناف بلدیه ممهور و اتیکت مزبور به امضای نمایندگان اداره تجارت و اداره شهربانی رسیده سپس به اجناسی که امروزه بیشتر مورد احتیاج است الصاق و تدریجاً کلیه اشیای مغازه‌ها دارای اتیکت شوند و نرخ اجناس از طرف اداره کل تجارت تعیین خواهد شد و قیمت روی اتیکت نوشته می‌شود. محل امضای نماینده اداره کل تجارت، محل امضای نماینده شهربانی، محل امضای نماینده بلدیه.

سواد مطابق اصل است. از طرف رئیس کابینه [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[کفیل بلدیه طهران به ریاست وزراء، ۶ بهمن ۱۳۱۴]

بلدیه طهران، نمرة ۱۸۴۲۹، مورخه ۱۳۱۴/۱۱/۶.

ریاست وزراء - طبق امریه نمرة ۸۳۱۶ - ۱۴/۱۱/۲ راجع به اجحافات صاحبان اجناس محتاج‌الیه، خانمها کمیسیونی به عضویت نمایندگان اداره تجارت و اداره شهربانی در بلدیه تشکیل و اکنون سواد صورت جلسه را تقدیم می‌دارد.

کفیل بلدیه [امضاء: ناخوانا]، [نقش مهر بیضی شکل]: بلدیه طهران.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[متحدالمال وزارت داخله به اداره تفتیش، ۱۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمرة ۶۶۷۳/۶۸۳۱۷ - تاریخ ۱۴/۱۱/۱۸، محرمانه.

متحدالمال

اداره تفتیش - نظر به این که موضوع تربیت و تجدد نسوان مورد توجه دولت است مامورین و مستخدمین دولت باید عموماً در پیشرفت این امر سرمشق برای سایرین بوده و حتی الامکان پیشقدم در این نهضت باشند. بنابراین اعضا و اجزای دولت در کلیه نقاط کشور موظف هستند در تمام مجالس و محافل اعم از خصوصی و عمومی که دعوت می‌شوند حتماً با خانمهای خود بدون چادر حاضر شوند.

و همچنین خانمها باید بدانند که لباس هر چه ساده‌تر و بی تزئین باشد معرف حسن و سلیقه آنها و تقوی

شوهرا نشان خواهد بود. زیرا زینت و تجمل ناچار در اثر تمکن و ثروتمندی است و در مورد مستخدمین دولت این عمل تولید سوءظن خواهد نمود و هر یک از مامورین و مستخدمین که با خانم خود در مهمانیها و مجالس حاضر نشود و متعذر به عذر غیر موجهی گردد یا این که پس از رفتن به مجالس دعوت مجدداً خانمش چادر استعمال نماید فوراً باید او را منتظر خدمت نمود و مراتب را به وزارت داخله اطلاع داد.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۲

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۲۷ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۲۱۱۰/۱۱۷۳، به تاریخ ۲۷ بهمن ۱۳۱۴
ریاست وزراء - مرقومه از ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی رسیده بود که مطابق اطلاعات واصله موضوع نهضت نسوان در آذربایجان - کرمان - فارس پیشرفتی ندارد و علت این سستی و غفلت را استعلام فرموده بودند از طرف وزارت داخله جریان امر از ایالات مزبور استفسار و تاکید بلیغ در پیشرفت منظور گردید اینک سواد کشف تلگرافات رمزی که جواباً رسیده بود تلواً تقدیم می‌گردد.
سواد تلگرافات مزبور به دفتر مخصوص شاهنشاهی نیز ایفاد گردید.
از طرف وزیر داخله [امضاء]: همایون سیاح

۲۳

[متحدالمال وزارت داخله به حکومت گلپایگان، ۲۸ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، متحدالمال، نمره ۳ به تاریخ ۱۳۱۴/۱۲/۲۸، محرمانه.
حکومت گلپایگان - در ایام سوگواری محرم و صفر راه انداختن دستجات ممنوع است. به شهربانیها دستور داده شده در مجالس روضه هم ممکن است صندلی و نیمکت گذاشته که مردم راحت بنشینند ولی نباید این قسمت تحمیل شود بلکه تشویق شود که اگر مقتضی بود استعمال نمایند.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۴

[اداره کل شهربانی به سفارت انگلیس در طهران، ۲۱ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، نمره ۶۷۱۳
سفارت انگلیس طهران ۲۱ فروردین ۱۳۱۵ نمره ۳۶/۳/۴۲۱ آقای سید محمدجعفر برحسب دستور شارژدافر اعلیحضرت پادشاه انگلستان وصول مکتوب شما مورخه ۱۷ فروردین (۱۶ آوریل) را اطلاع داده و جواباً خاطر شما را مستحضر می‌سازم که هرگاه زنهای شما مایلند مورد توجه و ملاحظه مامورین محلی واقع

کلیات و سیاستگذاری □ ۱۷

نشوند به عقیده آقای شارژدافر بایستی مجلس به لباس هندی شوند و به هیچ وجه لباسی که شبیه به چادر باشد نباشند (لارکسلی). نایب سفارت رشت آقای سید محمدجعفر

سواد مطابق اصل است. محل امضاء و [مهر] اداره شهربانی رشت. سواد مطابق سواد مصدق است.
رسدبان ۳ بیات

۲۵

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۲۱ مرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، نمره ۱۰۱۴۱/۶۷۱۳، به تاریخ ۱۵/۵/۲۱، محرمانه - مستقیم. ریاست وزراء - شهربانی گیلان راپورت می دهد سید محمدجعفر سیف السادات پسر میرنیز علی که دارای گذرنامه نمره ۲۳/۴۹ صادره از قونسولگری انگلیس در کرمانشاهان می باشد مدتی با داشتن لباس عربی و عمامه در رشت متوقف و با اتخاذی امرار معاش می نماید و با سکینه خانم رشتی مزاجت نموده است سید مذکور مکاتباتی هم با سفارت انگلیس دارد و اخیراً کاغذی به سفارت نوشته و راجع به برداشتن چادر عیال خود کسب تکلیف نموده و جوابی از سفارت به مشارالیه داده شده که سید مزبور به شهربانی محل ارائه داده و سواد آن لفاً تقدیم می شود.

رئیس اداره کل شهربانی سرپاس مختار [امضاء]: رکن الدین مختار

۲۶

[مراسله یکی از ایرانیان مقیم نجف به نخست وزیر، بدون تاریخ^۱]

به عرض اقدس عالی می رساند - پس از تبلیغ سلام دعاگویی احقر ایرانی و مقیم نجف اشرف و دعاگویی دولت شاهنشاهی خلداله ملکه می باشم خیال زیارت حضرت ثامن الائمه (ع) را دارم با عیالات باز مراجعت به نجف بنمایم از قراری که مسموع گردید حضرت اشرف امر فرموده اید که مسافر از مواد کشف حجاب مستثنی است التماس عاجزانه از ساحت مقدس آن است امر فرموده که مامورین معترض نباشد.
احقر علما محمد ظاهری اردبیلی

[جواب نخست وزیر، بدون تاریخ^۲]

ریاست وزراء،

آقای محمد اردبیلی مقیم نجف اشرف - مشروح بدون تاریخ شما راجع به این که زنه‌ای مسافر ایرانی استثنائاً ازموارد کشف حجاب معاف باشند ملاحظه جواباً اشعار می شود که تاکنون چنین امری نشده و بنابراین انجام تقاضای شما مقدور نیست.
رئیس الوزراء [امضاء: ناخوانا]

[متحدالمال ریاست وزراء به ایالت خراسان، ۱۱ خرداد ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، متحدالمال، نمره ۲۹۷۰، به تاریخ ۱۳۱۵/۳/۱۱، محرمانه.

ایالت خراسان - تعقیب متحدالمال نمره ۴۰۱^۱ از قرار اطلاعاتی که می‌رسد، بانوان در ولایات با چارقند در معابر عبور و مرور می‌نمایند. حتی بعضیها به طور مضحک خود را به اشکال مختلف و عجیبی درآورده و مستور می‌دارند. چون ادامه این وضعیت غیر مطلوب و باعث مسئولیت است، اکیداً مقرر می‌گردد که باید نهایت مراقبت و مواظبت را به عمل آورید که هر چه زودتر این رویه متروک و هیچکس از بانوان نباید با چارقند در معابر دیده شوند والا حکام درجه اول مسئول و شدیداً مورد مواخذة قرار خواهند گرفت وصول این متحدالمال و نتیجه اقدامات را سریعاً اطلاع دهید.

رئیس الوزراء [امضاء]: محمود جم - ورود به دفتر ایالت خراسان نمره ۴۱۱۰ - مورخه ۱۵/۳/۱۸

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[اداره امنیه اصفهان به حکومت اصفهان، ۲۲ خرداد ۱۳۱۵]

اداره امنیه، سواد مراسله نمره ۲۳۵/ق مورخ ۱۳۱۵/۳/۲۳.

بعدالعنوان - عطف به مرقومه نمره ۴۳۶۹^۲ امر لازم به گروهان اصفهان صادر گردید که در اجرای دستور راجع به نسوان مراقبت کامل در قراء و قصبات حومه اصفهان به عمل آورند. فرمانده گردان مستقل ۱۴ امنیه اصفهان سرهنگ دوم فریدون فر. مطابق اصل است ۱۳۱۵/۴/۱۶.

[امضاء]: سلیمان، [مهر]: دفتر حکومتی اصفهان.

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

[متحدالمال از وزارت داخله به ایالت خراسان، ۱۱ تیر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، متحدالمال، نمره ۶۴۶/۴۷۴، تاریخ ۱۱ تیر ۱۳۱۵، محرمانه.

ایالت خراسان - در تعقیب تعلیمات سابقه راجع به نهضت نسوان اشعار می‌دارد که حسب الامر عشایر هم نباید چادر استعمال کنند و بایستی با لباس معمولی خود باشند و همچنین باید کلاغی و عمامه‌های آنها هم کم‌کم به کلی موقوف گردد و در شهرها مامورین باید بیشتر به این موضوع توجه داشته باشند و نگذارند عشایر و ایلات چادر و کلاغی و عمامه استعمال نمایند. ولی بدیهی است وقتی در صحرا و زیر آفتاب کار می‌کنند یک پوشش از پارچه برای حفظ از حرارت روی سر آنها خواهد بود. قدغن فرمائید در همین زمینه تعلیمات لازمه

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

به مأمورین شهربانی، امنیه، حکام و نایب‌الحکومه‌ها صادر و دستور داده شود که با کمال متانت در اجرای امر اقدام نمایند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: همایون سیاح

[حاشیه]: سواد شرح فوق محض اطلاع و اجرای مفاد آن به حکومت ابلاغ می‌شود از نتیجه اقدام ایالت را مستحضر نمائید.

سواد شرح فوق محض اطلاع و اجرای مفاد آن به اداره شهربانی شرق ارسال می‌شود که دستور لازم در همین زمینه به مأمورین مربوطه صادر فرمائید. [مهر]: امضاء معاون.

دستور لازم در همین زمینه به مأمورین امنیه شرق ارسال می‌شود.

۱۵/۴/۱۶ مستوفیان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۰

[اداره کل شهربانی به ریاست وزراء، ۱۸ مرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، نمره ۳۰۶۶۵/۱۱۹۵۹، به تاریخ ۱۵/۵/۱۸

ریاست وزراء - از قونسولگری انگلیس در تاریخ یازدهم تیرماه مراسله به اداره شهربانی رسیده و تقاضا نموده بودند خانم سراج‌النساء بیگم تبعه انگلیس که برای تحصیل ادبیات فارسی به کشور شاهنشاهی وارد شده است چون با لباس ملی خود در خیابانها عبور می‌نماید مأمورین مربوطه مزاحم مشارالها نشوند به کلاترینها دستور داده شد در صورتی که مجلس به لباس ملی خود خواهد بود متعرض نشده و مراتب به وزارت امور خارجه اشعار گردید که به مراسله قونسولگری جواب لازم صادر و از نتیجه دستوری که داده شده است قونسولگری را مستحضر سازند. اینک از وزارت خارجه جواباً اشعار داشته‌اند که چون هنوز معلوم نیست نسبت به استعمال چادر از طرف زنهای افغانی و اتباع مسلمة انگلیس در ایران چه نظری اتخاذ خواهد شد، بهتر این است راجع به دستوری که در باره سراج‌النساء بیگم به کلاترینها داده شده است عجالاً اظهاری نشود نظر به اینکه تاکنون تصمیم متخذه راجع به این موضوع تعیین و اعلام نگردیده است، مستدعی است از نظریه‌ای که در مورد زنهای افغانی و هندی و سایر زنهای مسلمة تبعه خارجه خواهند فرمود مقرر فرمایند به این اداره اطلاع داده شود که به شهربانیهای ایالات و ولایات دستور لازم صادر گردد.

رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس مختار [امضاء]: رکن‌الدین مختار

[حاشیه]: جواب داده شد استعمال چادر ایرانی قطعاً ممنوع است از اتباع مسلمة خارجه اگر بخواهند با

حجاب بیرون بروند باید لباس ملی خود را استعمال نمایند. خانم سراج‌النساء بیگم از خانمهای محترمه هند است. توسط وزارت خارجه به مشارالها اطلاع داده شود یا لباس ملی خود را بپوشند یا به لباس عمومی مجلس شوند.

[ریاست وزراء به اداره کل شهربانی، ۲۱ مرداد ۱۳۱۵]

ریاست وزراء نمره ۶۰۸۲، مورخ ۱۳۱۵/۵/۲۱

اداره کل شهربانی - در جواب مراسله ۳۰۶۶۵/۱۱۹۵۹-۱۵/۵/۱۸ راجع به خانم سراج النساء بیگم تبعه انگلیس و سایر زنهای مسلمة اتباع انگلیس و افغان اشعار می شود استعمال چادر ایرانی قطعاً ممنوع است. از اتباع مسلمان خارجی اگر بخواهند با حجاب بیرون بیایند باید لباس محلی خود را استعمال نمایند. چنانچه سراج النساء بیگم از خانمهای محترمه است به توسط وزارت امور خارجه به مشارالیه اطلاع داده شود یا لباس ملی خود را بپوشند یا به لباس عمومی ملبس شوند.

رئیس الوزراء

(نخست وزیرى - ۱۰۳۰۰۳)

[وزارت داخله به ریاست وزراء ۳ شهریور ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۲۶۸۱/۳۵۱۰۵/س، به تاریخ ۳ شهریور ۱۳۱۵، فوری

ریاست وزراء - عطف به نامه ۶۴۲۹ صورت اسامی اشخاصی که بر اثر جریان امر تغییر کلاه نهضت بانوان تبعید شده اند لفاً تقدیم می گردد از سایر تبعیدشدگان ولایات صورت جامعی در دست نیست.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: همایون سیاح

[حاشیه]: از شهربانی صورت کامل از تبعیدشدگان خواسته شود سواد صورت وزارت داخله برای اطلاع

شهربانی ارسال شود تا تکمیل نمایند.

۱. سید محمد دعائی	از کرمان	به یزد
۲. شیخ عباس افتخاری	از رفسنجان	به کرمان
۳. سید ابراهیم مساوات	از برازجان	به کرمان
۴. شیخ محمود شریعت	از مشهد	به طبس
۵. سید صادق خطیب	از مشهد	به نیشابور
۶. میرزا مسیح	از مشهد	به میامی
۷. سید حسام فال اصیری	از شیراز	به مشهد
۸. شیخ حسین ناطق	در شهربانی مشهد	توقیف

[ریاست وزراء، اداره کل شهربانی، ۹ شهریور ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، اداره کل شهربانی، نمره ۶۹۲۵ - ۱۵/۶/۹

سواد صورتی که از وزارت داخله راجع به اسامی اشخاصی که بر اثر تغییر کلاه و نهضت بانوان تبعید شده اند لفاً ارسال و اشعار می شود دستور دهید صورت مزبور را ملاحظه تکمیل نموده صورت جامعی از تبعیدشدگان ولایات تهیه و برای آگاهی ریاست وزراء ارسال دارند.

رئیس الوزراء

[حاشیه]: سواد صورتی که از وزارت داخله راجع به اسامی اشخاصی که بر اثر تغییر کلاه و نهضت بانوان تبعید شده اند لفاً ارسال و اشعار می شود دستور صورت مزبور را ملاحظه و تکمیل نموده صورت جامعی از کلیه تبعیدشدگان تهیه برای آگاهی ریاست وزراء ارسال دارند.

[امضاء]: برومند

[اداره کل شهربانی به ریاست وزراء، ۳۰ مهر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، نمره ۱۷۷۹۵/۱۲۵۹۹، به تاریخ ۱۵/۷/۳۰، محرمانه مستقیم. ریاست وزراء - عطف به نامه شماره ۶۹۲۵ صورت اسامی اشخاصی که بر اثر تغییر کلاه و نهضت بانوان در حال تبعید هستند لفاً تقدیم می گردد^۱ و راجع به صورتی که از وزارت داخله ارسال شده معروض می دارد ربّانی واعظ طبق ابلاغیه مطاع مبارک صادره از ستاد ارتش و سید مصطفی رئیس الذاکرین به موجب تلگراف حکومت نظامی گرگان به محل خود عودت کرده اند شیخ فضل الله و شیخ مهدی از طرف ایالت شیراز تبعید شده و بعد از پانزده روز با اجازه ایالت مراجعت نموده اند و موضوع تبعید صدر اصفهانی و رضای دورودی مربوط به تغییر کلاه و نهضت بانوان نبوده اولی به علت ادعای پیغمبری و دومی راجع به قضیه غائله مشهد طبق ابلاغیه مطاع مبارک صادره از دفتر مخصوص شاهنشاهی تبعید شده اند.

رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس مختار

[امضاء]: رکن الدین مختار

[حاشیه]: صدر اصفهانی مرحوم شده تکلیف دیگری هنوز معلوم نشده.

[حکومت سبزوار به وزارت داخله، ۲۸ شهریور ۱۳۱۷]

شهرداری سبزوار، نمره ۶۷۶۳/ف، تاریخ ۱۳۱۷/۶/۲۸، محرمانه مستقیم.

وزارت داخله - در اجرای نامه شماره ۱۳۵/۴۰۵ - ۱۷/۱/۱۱^۱ برای پیشرفت امر نهضت بانوان دستور داده شده بود، در مواقع تشکیل جلسات جشن و پذیرائیا مراقبت لازمه به عمل آید. اشخاصی که دعوت می شوند اگر در مجالس جشن حاضر نشوند یا بدون بانوی خود آمدند صورت تهیه کرده به فرمانداری بفرستید و چون این موضوع در سبزوار به طور شایسته پیشرفت نکرده بود، لهذا در موقع تشکیل مجالس جشن و پذیرایی مربوط به وصول مژده خبر نامزدی والا حضرت همایون ولایتعهد از موقع استفاده کرده سپرده شد کاملاً مواظبت بشود. مدعوین هر کدام نیامدند و یا تنها حاضر شده بانوی خودشان را به همراه نیاوردند صورت دهند. پس از خاتمه مجالس جشن صورتهای رسیده حاکی بود از ۱۳۶ نفر مدعو در یک مجلس ۱۰۶ نفر یا اصلاً حاضر نشده و یا بدون بانوی خود حاضر شده اند. بنابراین قضیه را به وسیله اداره شهربانی مورد تعقیب و بازرسی قرار داده اشخاصی را که عذر آنها قابل قبول نبوده و آنتهایی که متعذر شده بودند بانوان آنها حامله و یا وضع حمل داشته و یا مریض بوده و یا در مسافرت بوده اند، برای این که موضوع روشن شده و صحت و سقم اظهارات آنها معلوم گردد، دستور داده شد تحت مراقبت شهربانی و معارف شبهای جمعه که مجلس وعظ و خطابه معمولاً در مسجد جامع مرتباً دائر است اشخاص منظور هر کدام دو سه جلسه با بانوان خود مجالس وعظ و خطابه مزبور حاضر شوند به اداره معارف هم نوشته شد مراقبت لازم را معمول داشته اشخاصی که با بانوان خود در مجالس وعظ و خطابه در شبهای جمعه حاضر می شوند حضور آنان را تصدیق کرده و به فرمانداری صورت بفرستند تا آنتهایی که حقیقتاً متکلف و از حضور در مجالس جشن و پذیرایی ها و یا در مجالس وعظ و خطابه با بانوان خودداری دارند شناخته شوند و صورت آنها را تقدیم دارد تا اقدام لازم در باره آنها به عمل آید. [امضاء]: شهروزی

[حاشیه]: رونوشت بالا برای استناداری نهم به منظور آگاهی تقدیم می گردد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[بخشنامه مفتگی، ۱۹ دی ۱۳۱۶]

وزارت امور خارجه، اداره اطلاعات، شماره ۴۴۷۲۵ - ۱۳۱۶/۱۰/۱۹

بخشنامه مفتگی ۴۱، محرمانه.

۲ - ۱۷ دیماه، به مناسبت آزادی بانوان و نهضت نسوان در ایران روز جمعه هفدهم دی در سرتاسر کشور از طرف دختران پیشاهنگ و بانوان جشنها برپا گردید. در پایتخت دختران در ورزشگاه شماره یک (امجدیه)

کلیات و سیاست‌گذاری □ ۲۳

گرد آمده به ورزشهای مختلف و سرودهای شادی پرداختند. عصر هم رسدها با حضور آقای وزیر معارف رژه رفتند. عصر همان روز هم پنج ساعت بعد از ظهر به مناسبت این روز تاریخی در کانون بانوان مجلس جشن باشکوهی برگزار گردید جمعیت کثیری از معاریف و محترمین برحسب دعوت کانون بانوان در آنجا حضور یافتند.

بدو آقای وزیر معارف نطقی در اطراف عظمت روز تاریخی «۱۷ دی» ایراد و سپس سرودهایی از طرف دوشیزگان دبستان الوند خوانده شد. بعد یکی از دوشیزگان اشعاری در اطراف ۱۷ دی خوانده و در خاتمه نمایشی تحت عنوان «چرا زن نمی‌گیرد» در سه پرده به اشتراک دختران دانش آموز داده شد و جشن با مسرت کامل خاتمه یافت. در پایان جشن کانون بانوان تلگرافی به کاخ شاهنشاهی عرض و از سعادتیکه [از] روز پیروز هفده دی نصیب کشور گردیده به نام تمام بانوان ایران مراتب سپاسگزاری چاکرانه خود را به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی تقدیم داشت.

جرايد بيز هر يك به مناسبت اين روز فرخنده مقالات مفصلی انتشار دادند.^۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۷

[بخشنامه رئیس‌الوزراء به تمام وزارتخانه‌ها و ادارات، ۴ اسفند ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، شماره ۱۶۳۲۰، تاریخ ۱۶/۱۲/۴، محرمانه مستقیم.

بخشنامه به تمام وزارتخانه‌ها و ادارات مستقل ۱۶/۱۲/۱ - از قرار اطلاعاتی که به ریاست وزراء، می‌رسد مأمورین ادارات دولتی در بعضی استانها و شهرستانها از قبیل نقاط آذربایجان از حضور در مجالس جشن ۱۷ دی و سخنرانیها و نمایشهای اخلاقی و غیره که انجمن ادبی و کارکنان معارف تشکیل می‌دهند خودداری و با عذرهای غیرموجه یا حاضر نشده و یا در صورت حضور خانمهای خود را همراه نمی‌آورند و چون حضور مأمورین دولت با خانمهایشان در مجالس و اجتماعات مزبور باید سرمشق اهالی محل بوده و موجب تشویق و ترغیب آنها فراهم گردد مقرر فرمایند به مأمورین خود در استانها و شهرستانها دستور مؤکد صادر نمایند که حضور در مجالس و جشنهای فوق‌الذکر از وظایف حتمی مأمورین دولت بوده و باید به اتفاق خانمهایشان حضور به هم رسانند، تا بدین وسیله وسایل تشویق و ترغیب اهالی محل فراهم شده در پیشرفت نهضت بانوان و آشنائی اهالی به اجتماعات اقدام مؤثری شده باشد، استاندار، فرماندار و بخشدار هر محل مأمور اجرای این تعلیمات بوده و در صورت تخلف هر یک از مأمورین، به مرکز گزارش خواهند داد.

رئیس‌الوزراء

رونوشت این بخشنامه در پاسخ نامه شماره ۹۵۳ - ۱۶/۱۱/۱۹ برای اطلاع استاندار آذربایجان شرقی

۱ - این بخش نامه هفتگی حاوی اخبار کشور در یک هفته است که در آن ۹ خبر درج شده (از جمله اخبار معارفی، انتصاب، اخبار پستی و...) و خبر مذکور در قسمت دوم نوشته و در پایان وزارت خارجه مهرور شده است.

فرستاده می شود.

رئیس دفتر ریاست وزراء
(نخست وزیرى - ۱۳۰۰۳)

۳۸

[ایالت خراسان به بخشدار نیشابور، ۲۸ بهمن ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۲۴۶۱۴، مورخه ۱۳۱۶/۱۱/۲۸، محرمانه.
از وزارت داخله نوشته اند که دولت در نظر دارد روحانیون و معممین هر محل محدود به عده ای گردد که فعلاً برای خدمات روحانی در آن محل ضرورت دارند.
چون ممکن است در سالهای پیش در دادن پروانه به معممین زیاده روی شده باشد و بعضی اشخاص که استحقاق آن را ندارند موفق به دریافت پروانه عمامه شده باشند، لازم است در سال ۱۳۱۷ در پروانه ها تجدیدنظر نموده که حتی المقدور در عده آنها تقلیل حاصل گردد.
استاندار نهم [امضاء: ناخوانا]

۳۹

[وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به ریاست وزراء، ۹ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره تعلیمات ولایات، نمره ۱۹۱۸/۱۰۴۰، به تاریخ ۱۳۱۶/۱۲/۹، محرمانه مستقیم.
مقام ریاست وزراء - پاسخ نامه شماره ۱۶۳۲۰ روز ۱۳۱۶/۱۲/۴ محترماً تصدیع می دهد به طوری که خاطر مبارک مستحضر است مأمورین معارف در پیشرفت تربیت نسوان مقدم و مجالسی هم که برای این منظور از ابتدا تا کنون تشکیل شده در مؤسسات معارفی و به وسیله مأمورین این وزارتخانه بوده است.
بنابراین تصور نمی رود گزارش ارسالی که از طرف وزارت داخله معروض گردیده است مربوط به کارکنان وزارت معارف باشد.
معهدا مستدعی است امر و مقرر فرمایند اگر واقعاً از مأمورین معارف کسانی هستند که از حضور در مجالس سابق الذکر خودداری نموده باشند اسامی آنان را به این وزارتخانه ارسال دارند تا در این باب تحقیق و اقدام مقتضی به عمل آید.

وزیر معارف و اوقاف [امضاء]: علی اصغر حکمت
[مهر]: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
(نخست وزیرى - ۱۳۰۰۳)

[وزارت عدلیه به ریاست وزراء، ۱۴/ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت عدلیه، اداره کارگزینی، شماره ۲۵۱۶۱/۲۸۰۵۵ رک، مورخ ۱۶/۱۲/۱۴.
ریاست وزراء - در پاسخ بخشنامه شماره ۱۶۳۲۰ - ۱۳۱۶/۱۲/۴ استحضاراً معروض می‌دارد که مفاد دستور مؤکداً به روسای عدلیه‌ها به موجب بخشنامه خاطرنشان و اضافه گردید که در کلیه اجتماعاتی که در غیر ساعات اداری باشد با خانمهایشان حضور به هم رسانند. مستدعی است به فرمانداران و مأمورین معارف تأکید فرمائید که این نکته را در نظر گرفته و رعایت نمایند.

وزیر عدلیه [امضاء]: دکتر متین‌دفتری

[مهر]: وزارت عدلیه

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۱۵/ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل امور کشور، اداره سیاسی نمرة ۲۱۲/۷۵۵/س - ۱۶/۱۲/۱۵.
ریاست وزراء - عطف به مرقومه شماره ۱۶۳۲۰ - ۱۶/۱۲/۱۴ راجع به عدم حضور مأمورین ادارات دولتی بعضی از استانها و شهرستانها در مجالس جشن ۱۷ دیماه، معروض می‌دارد قبل از وصول مرقومه آن مقام به وزارت داخله اطلاعات زیادی راجع به این موضوع رسیده بود مراتب به طور بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها و ادارات دولتی اشعار و تقاضا گردید به مأمورین خود دستورات اکیده در حضور این قبیل مجالس با خانمهای خودشان صادر نمایند. رونوشت آن هم به استاندارها و فرماندارها ابلاغ گردیده که در موارد غیبت و عدم حضور یکی از رؤسای ادارات فوراً گزارش دهند تا به وزارتخانه‌های متبوعه آنها آگاهی داده شده و مورد مواخذه قرار گیرند. به اداره کل شهربانی نیز دستور لازم داده شده است.

وزیر داخله [امضاء]: فروهر

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[بخشنامه وزارت داخله به کلیه وزارتخانه‌ها، ۱۵/ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل امور کشور، نمرة ۲۵۷۸، به تاریخ ۱۳۱۶/۱۲/۱۵، محرمانه.
بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها - از قرار گزارشهایی که به مرکز رسیده، در بعضی شهرستانها موضوع رفع حجاب پیشرفت کامل ننموده و اغلب نسوان از خانه‌ها بیرون نمی‌آیند. حتی مأمورین دولتی از بیرون آوردن بانوان خودشان خودداری می‌نمایند و این وضعیت و عدم پیشرفت بیشتر مربوط به مقصود آنهاست متمنی است مقرر فرمائید به مأمورین آن وزارت در شهرستانها گوشزد شود که مسامحه و غفلت در این امر موجب مسئولیت و تعقیب آنها خواهد بود. وزارت داخله نیز به کلیه استاندارها و فرماندارها دستور داده که تخلفات

مأمورین دولت را در این باب به مرکز گزارش دهند که به اطلاع وزارت مربوطه برسد.
- رونوشت شرح فوق برای اطلاع و اجراء فرماندار سبزوار ابلاغ می شود.

وزیر داخله [امضاء]: فروهر

[حاشیه]: رونوشت برای اداره... بانک ملی، سپه... مؤسسه... ایفاد می شود. ۱۳۱۶/۱۲/۵

[امضاء: ناخوانا]

عدلیه، مالیه، طرق، دفع آفات نباتی، امنیه، پست و تلگراف، شهربانی، معارف و اوقاف، بهداری،
شهرداری، ثبت اسناد، آمار و ثبت احوال، نظام وظیفه، دامپزشکی، بانک ملی، بانک سپه، شرکت تیماج
ویشن، شرکت نفت، نمک، شرکت سهامی تجارتی، شرکت جین.

۴۴

[وزارت داخله به کلیه استانداریها و فرمانداریها، ۱۷ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل رموز کشور، شماره ۱۹۱۹، تاریخ ۱۳۱۶/۱۲/۱۷، محرمانه.

به استانداریها و فرمانداریها رمز شود - راجع به تعلل عده ای [از] ارباب عمائم و همچنین راجع به کشف
حجاب کراراً به مأمورین دستورات صریح قطعی داده شده، ولی برخلاف انتظار از غالب نقاط سئوالاتی
می شود که مثل این است که مقصود را درست تشخیص نداده اند و در پاره ای از جاها نیز در اجرای دستورات
سهل انگاری شده است.

علیهذا لزوماً اشعار می دارد که مسئله کشف حجاب و تقلیل جواز عمامه و جلوگیری از روضه خوانی و
خارج کردن خرافات از سر مردم و آشنا نمودن به اصول تمدن امروزه رسالت اساسی داخلی دولت است. و به
هیچ عنوان نباید در اجرای منویات دولت تعلل و تسامح نمود. بنابراین منتظر است که آقایان مأمورین این
حکم را تشخیص فرموده و دستوراتی که به آنها داده شده و می شود بانهایت جدیت و تعقیب و نگذارند مردم از
حدود وظیفه خود خارج شوند و هیچ [ناخوانا] نیست که در این موضوعها عوض این که وظیفه خود را در اجرای
سیاست دولت احراز نمایند به سئوالاتی که غالب آنها نیز مورد ندارد پردازند. غفلت در اجرای این دستور
مسئولیت شدید تولید خواهد کرد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۴

[بخشنامه وزیر کشور به کلیه استانداریها و فرمانداریهای مستقل، ۱۳۱۷]^۱

وزارت کشور، [شماره ندارد]

بخشنامه به کلیه استانداریها و فرمانداریهای مستقل - در تعقیب بخشنامه شماره ۶۸۱۱ - ۸۶۰ س مورخ

۱۴ اردیبهشت سال جاری و بخشنامه‌های عدیده دیگر اشعار می‌دارد منظور وزارت کشور جلوگیری از استعمال چادرنماز و چادر مشکی و چاقچور و عمامه‌های شیرشکری، و کلاه‌های پوست و نمدی و غیره است که اخیراً در اغلب شهرستانها شیوع پیدا کرده و اگر این سیر قهقرائی ادامه پیدا کند زحماتی که در رفع حجاب به عمل آمده و موفقیت‌هایی هم که حاصل شده است و به وسیله جشنهای ۱۷ دی به دنیا اعلام شده بکلی از بین خواهد رفت. ولی البته اقداماتی که می‌شود باید از روی سیاست و حسن نیت و با کمال متانت بوده با مقتضیات محلی وفق بدهد یعنی عملی که در رشت می‌شود نباید عین آن در قم و مشهد بشود، ولی به طوری که گزارش می‌رسد در پاره‌ای نقاط اقدامات مأمورین شهربانی نه فقط از روی تدبیر و متانت نبوده بلکه از روی خشونت و سوء سیاست بوده که در نتیجه تولید شکایاتی هم نموده است. از قرار معلوم روسریهائی که برای حفاظت از سرما و در تابستان در مقابل حرارت آفتاب استعمال می‌شود و به نحوی که صورت را مستور ننموده و وسیله حجاب نشود و در سایر کشورها نیز معمول است مأمورین شهربانی با نهایت خشونت از سر بانوان برداشته‌اند که البته این نوع رفتار تولید سوء تفاهات و مشکلات خواهد نمود. جای بسی تعجب است که بعضیها استعمال چادرنماز را حمل به گرانی و کمیابی پارچه و عدم بضاعت توده می‌دانند در صورتی که پارچه مصرفی چادرنماز خیلی بیشتر از مانتو یا روپوش است و بعلاوه چادر مشکی معمولاً از جنس کرب دوشین که البته خیلی گرانتر از چیت است تهیه می‌شود. بنابراین موضوع گرانی یا کمیابی پارچه موردی ندارد چون حفظ سیاست داخلی هر استان به عهده استانداری مربوطه است. شایسته است اقدامات مقتضی در جلوگیری از این جریانات به عمل آورند.

وزیر کشور ۱۳۱۷

رونوشت بخشنامه بالا برای اطلاع و دستور اقدام به اداره کل شهربانی ابلاغ می‌شود.

وزیر کشور

رونوشت برابر اصل است

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۴۵

[بخشنامه وزارت داخله به فرماندارها، ۲۲ دی ۱۳۱۷]

وزارت داخله، اداره کل امور کشور، دایرة سیاسی، نمرة ۱۰۹۹/۳۵۸۱، تاریخ ۱۳۱۷/۱۰/۲۲، محرمانه.
فرمانداری - در تعقیب بخشنامه شماره ۲۵۴ - ۱۷/۲/۴^۱ اشعار می‌دارد از قرار گزارش‌هایی که از پاره‌ای از نقاط کشور رسیده، هنوز در بعضی جاها حجاب معمول است و مخصوصاً یکی دو فقره از این گزارشها که از شرف عرض پیشگاه مبارک ملوکانه گذشته وزارت کشور شدیداً مورد مواخذة واقع گردیده است. علیهذا برای آخرین مرتبه ابلاغ و اخطار می‌شود که چنانچه در آتیه معلوم شود که در یک شهرستان این موضوع هنوز کاملاً

به مرحلهٔ اجراء نرسیده و زنها با حجاب یا روسری به قسمی بیرون بیایند که مثل آن باشد که رو گرفته‌اند فرماندار آن محل مورد مواخذه شدید واقع خواهد شد. قدغن فرمائید وصول این بخشنامه را اطلاع بدهند.

وزیر کشور [امضاء]: فروهر

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۶

[ایالت خراسان به فرمانداری سبزوار، ۹ بهمن ۱۳۱۷]

ایالت خراسان، شمارهٔ ۱۸۵۶۵، مورخهٔ ۱۳۱۷/۱۱/۹، فوری، محرمانه.

فرمانداری سبزوار - بخشنامه که به شمارهٔ ۳۵۸۱/۱۱/۹ از وزارت کشور رسید، مشعر است که در پاره‌ای از نقاط کشور طبق گزارشهای واصله هنوز حجاب معمول و مخصوصاً یکی دو فقره از این گزارشها از شرف عرض پیشگاه مبارک ملوکانه گذشته و وزارت کشور شدیداً مورد مواخذه واقع گردیده و بنابراین برای آخرین مرتبه اخطار شده است که چنانچه در آتیه معلوم شود در یک شهرستانی این موضوع کاملاً به مرحلهٔ اجرا نرسیده و زنها با حجاب یا روسری به قسمی بیرون بیایند که مانند رو گرفته باشند فرماندار آن محل مورد مواخذه شدید واقع خواهد شد.

لازم است به طوری که کراً دستور داده شده، نسبت به پیشرفت امر اهتمامات لازمه به عمل آورده، شدیداً مراقبت نمائید که در آن حوزه رفع حجاب، کاملاً عملی گشته و گزارشی در این باب نرسد والا فرماندار و بخشدار جداً مورد تعقیب قرار خواهند شد. وصول این بخشنامه را هم اعلام دارید.

استاندار نهم [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۷

[وزارت کشور به فرمانداری سبزوار، ۲۳ مهر ۱۳۱۹]

وزارت کشور، ادارهٔ انتظامات، نمرهٔ ۹۱۴۸۷، به تاریخ ۱۳۱۹/۷/۲۳، محرمانه.

فرمانداری سبزوار - طی دستور بخشنامهٔ رمزی شمارهٔ ۱۹۱۹ - ۱۶/۱۲/۱۷ به طور کلی اشعار شده بود که راجع به کشف حجاب، تقلیل پروانهٔ عمامه و غیره آشنا نمودن مردم به اصول تمدن امروزه که منظور دولت است به هیچ وجه نیایستی تسامحی بشود و اقدامات لازمه هم در تمام شهرستانها شده ولی موضوعی که صدور این بخشنامه را ایجاب می‌نماید عدم توجه بعضی مامورین است که در پاره‌ای از بخشها مردم را به همان روال و لباس دیرینه خود وا گذاشته‌اند و برای تغییر وضعیت آنان اعم از مردان یا زنان هیچگونه قدم [ی] که مبنی بر آشنا کردن جامعه به تمدن و طرز زندگانی امروزه باشد برنداشته‌اند. این است که لزوماً یادآور می‌شود مأمورین مکلف هستند بدون این که طرز خشونت و درشتی در کار باشد چنانچه در حوزهٔ مأموریت خود مشاهده نموده

تغییر وضعیتی حاصل نشده به فراخور اوضاع و روحیه محل مردم را به وضعیت و تمدن امروزه آشنا نموده در اجرای منویات دولت جد و جهد نمایند که در هر محل به طرقی که با اخلاق و رویه توده مناسب باشد در اصلاح وضعیات آنها کوشیده وصول این بخشنامه را اعلام و نتیجه اقداماتی که می شود گزارش دهند.

وزیر کشور [امضاء]: سهیلی

۴۸

[رونوشت بخشنامه اداره کل شهربانی، ۲۴ بهمن ۱۳۲۱]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، شهربانی مشهد، رونوشت بخشنامه اداره کل شهربانی، شماره ۶۷۱۳/۲۲۲۰۴، به تاریخ ۱۳۲۱/۱۱/۲۴، محرمانه.

تعقیب بخشنامه و دستورات صادره راجع به جلوگیری از استعمال چادر نماز و چادر سیاه از طرف بانوان عین مرقومه شماره ۶۸۴۸۹/۳۷۰۵/س^۱ - ۱۳۲۱/۱۱/۱۴ وزارت کشور ذیلاً درج به مأمورین دستور دهید به نحو مقتضی از استعمال چادر نماز و غیره جلوگیری به عمل آورده و نتیجه را گزارش نمایند.

اداره کل شهربانی عطف به شماره ۲۱۲۲۴/۱۱۴۰ - ۲۱/۱۰/۸^۲ موضوع استعمال چادر نماز، چادر سیاه از طرف بانوان در نقاط مختلف کشور اشعار می دارد، وظیفه اداره کل شهربانی است که به نحو مقتضی از این سیر قهقراپی جلوگیری نمایند. بنابراین به طوری که کسب تکلیف نموده اند قدغن فرمائید ضمن بخشنامه دستور لازم در این باب به کلیه شهربانی شهرستانها صادر و نتیجه را اعلام دارند.

وزیر کشور

تهران مورخه ۱۳۲۱/۱۱/۲۵ از طرف رئیس اداره کل شهربانی، پاسپار ۱ بهنام

رونوشت برابر اصل است.

رئیس شهربانی سبزوار [امضاء]: زندی

[مهر]: شهربانی سبزوار

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۹

[مراسله آیت الله سید ابوالقاسم کاشانی به نخست وزیر، ۱۷ مهر ۱۳۲۰]

بسم الله الرحمن الرحيم وله الحمد

پس از اهداء تسلیمات و تقدیم احترامات و دعای سلامت حالات جلالت آیات مصدع اوقات می گردد و به عرض عالی می رساند نصایح شافیه و بیانات کافیه و فرمایشات عالی در رادیو مبنی بر دعوت عموم طبقات به رعایت قانون و لزوم تبعیت آن بر عموم از ملت و دولت (هر چند مقصود بالذات چیز دیگری بود) بسمع عامه

رسید و باعث امیدواری گردید که ایام استبداد و ظلم و بیداد و نقض قانون سپری شده و دولت که مکلف و موظف و اولی از همه کس بر رعایت و اجرای قانون است به جهت سرمشق سایرین در رعایت و حفاظت قوانین خصوصاً قوانین ضروریه آلهیه که نیز قانون مملکتی می باشد مبادرت می ورزد و ملت را امیدوار می سازد که فعل مطابق قول است و در تبعیت قانون بین طبقات تبعیض نیست و در این صورت لازم شد تذکراً عرض نمایم. مردمی روی علاقه به دیانت مقدسه اسلامی و برای ترویج و حفظ دین و آئین بنای مدارس نموده و اوقافی معین کرده اند که اشخاصی در آنجا مجهز به علوم دینیه گردیده و مروج و مبین و ناشر احکام حلال و حرام و اخلاق اسلام باشند. در این چند سال انواع وسائل و حیل که برای برانداختن تحصیلات علوم دینیه و کندن ریشه سلسله روحانیه اتخاذ شد کار نداریم. البته بر حضرت عالی پوشیده نیست ضربت اخیر آن بود که مدارس قدیمه را تخلیه نموده و جایگاه محصلین جدید قرار داده و به کل قلم سرخ انقراض بر روی این رشته کشیده اند و ظاهراً مقصود آن بوده که بدل مایتحللی که در این مدارس تهیه می شد تهیه نشود و قریباً یک نفر عالم به علوم دینیه در بین مردم نباشد و به کل دین و آئین از بین رود. و نیز جمله از مساجد را که احترامش ضروری دین اسلام است با کمال بی شرمی و جسارت کلاس جدید، ورزش و فوتبال قرار داده و فرش های آن را به ثمن بخش به یهود فروخته اند و از جمله این که اوقاف راجعه به حضرت سیدالشهداء علیه السلام را متعذراً مصرف قرار داده و عوایدش را وزارت اوقاف تصرف نموده صرف کلاس رقص و موسیقی و امثاله می نماید کدام قانون اقتضای نقض این قوانین محکمه الهیه و مملکتی را علی روس الاشهاد با کمال بی شرمی نموده معلوم نیست. و از جمله اموری که لازم است قبل از همه چیز توجه به آن شود فشار و ظلمی است که در باره زنهای بیچاره می شود در کجای دنیا این ظلم و قساوت در باره لباس مردم می شده که در ایران با فشار معمول است چند روز است باز متعرض روی سری های زنهای می شوند و بیچاره که با کمال تهی دستی روی سری تهیه نموده از بین می رود کدام قانون ظالمانه این ظلم و ستم و سلب آزادی را روا داشته و جگر یک مشت بیچاره ضعیف را می گدازد و همچنین متعرض معلمین می گردند و مطالبه جواز می نمایند در حالیکه اصل این قانون بی موقع (کلمه حق یراد بها الباطل) و مقصود از آن خفیف نمودن طبقه روحانیت که مانع چپاول و غارتگری و مظالم دیگر بودند بوده و در این موقع که مشاغل اهم در این مملکت لگدکوب ستم ستور اجانب است و باید همه طبقات همدست و همدستان شده فکری به روز سیاه این مملکت بنمایند. آیا هیچ عاقل گرد این تحریکات بی فائده و ناشایسته که تأثیری در اساس حیات فعلی مملکت نداشته و از طرفی هم محتمل است منجر به فساد شود می گردد.

علی ای حال تجربیات تاریخی نشان می دهد که ظلم و ستم و عرض اندام در مقابل اسلام عاقبت خوش ندارد نور اسلام با این خیالات شیطانی و هواجس نفسانی به شهادت (انا نحن نزلنا الذکر و انا له لحافظون) خاموش نمی شود.

و معاندین اسلام به مقتضای (ان ربک لبالمرصاد) در دنیا قبل از آخرت مجازات خواهند شد. در هر صورت از وجود محترم عالی که ذخیره ایست برای این ایام باریک تاریک این مملکت ملت مترقب است مطابق فرمایشات از این عملیات ناهنجار مخالف قانون و دیانت معجلاً جلوگیری و عموم ملت را امیدوار و شاکر فرمائید.

کلیات و سیاستگذاری □ ۳۱

در خاتمه مجدداً تقدیم احترامات فائحه را نموده توجه مخصوص خداپسندانه را در باب مطالب معروضه مستدعی است. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

۱۷ شهر رمضان المبارک ۱۳۶۰ قمری اقل غلام الاسلام سید ابوالقاسم الحسینی الکاشانی

و ممهور به مهر ایشان

[حاشیه]: جواب بدهید در باب رفتار مأمورین بانسوان دستور داده شده است که متعرض نباشند در سایر مسائل هم به ترتیب الاهم فالاهم اقدام خواهد شد البته جواب را قدری با تعارفات تهیه کنند.

(نخست‌وزیری - ۱-۱۱۶۰۰۱)

۵

[نامه نخست‌وزیر به آیت‌الله کاشانی، ۲۲ مهر ۱۳۲۰]

بعنوان آقای سید ابوالقاسم کاشانی - عرض می‌شود نامه مورخه ۱۷ ماه جاری که مشعر بر توجهات و مشورت‌های باطنی بود واصل و موجب کمال امتنان و مسرت گردید نسبت به رفتار مأمورین بانسوان دستور داده شده است که متعرض نباشند.

در سایر مسائل هم که اشعار فرموده‌اید با رعایت ترتیب الاهم فالاهم اقدام خواهد شد که تدریجاً اصلاحات لازمه به عمل آید و رفع نگرانی بشود.

۱۳۲۰/۷/۲۲ شمسی

از دفتر نخست‌وزیر

(نخست‌وزیری - ۱-۱۱۶۰۰۱)

۹

[وزارت کشور به نخست‌وزیر، ۱ اردیبهشت ۱۳۲۱]

وزارت کشور، اداره انتظامات، شماره ۵۸۶/نم، به تاریخ ۱۳۲۱، محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر به طوری که گزارش داده‌اند چندی است استعمال چادر سفید و اخیراً نیز چادر سیاه بین بعضی بانوان از نو معمول گردیده، در خیابانها و معابر با چادر در حال عبور دیده می‌شوند. چون ادامه این ترتیب در انتظار صورت خوبی ندارد و اگر از حالا در جلوگیری آن اندکی تسامح شود ممکن است در آتیه اشکالات مهمتری ایجاد گردد، مستدعی است مقرر فرمایند مقتضیات رای عالی را در این باب ابلاغ نمایند تا در اجرای آن دستور لازم به اداره کل شهربانی داده شود.

از طرف وزیر کشور [امضاء]: محمدعلی وارسته

[وزارت کشور به عهده نخست‌وزیر وقت (علی سهیلی) بوده است]

[حاشیه]: به اداره کل شهربانی نوشته شود به طور مقتضی به مردم تذکر دهند که از استعمال چادر

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

خودداری نمایند.

[نخست‌وزیر به اداره کل شهربانی، ۱۸ اردیبهشت ۱۳۲۱]

نخست‌وزیر، محرمانه.

اداره کل شهربانی - به طوری که وزارت کشور گزارش می‌دهد اخیراً به کار بردن چادر سفید و سیاه بین بانوان از نو معمول گردیده و در معابر با چادر رفت و آمد می‌کنند و چون ادامه این ترتیب در انظار صورت خوبی ندارد قدغن نمائید به طور مقتضی به مردم تذکر بدهند که از استعمال چادر خودداری نمایند. نخست‌وزیر.

[امضاء]: علی سهیلی

رونوشت در پاسخ ۵۸۶ - ۲۱/۲/۱ برای آگاهی وزارت کشور فرستاده شود.

نخست‌وزیر

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[وزیر کشور به وزیر راه، ۱۲ اردیبهشت ۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره سیاسی شماره ۱۳۰۸ س به تاریخ ۱۳۲۲/۲/۱۲، فوری

جناب آقای هژیر وزیر راه - به طوری که یکی از رؤسای وزارت کشور که اخیراً به وسیله قطار راه آهن مسافرتی در اطراف تهران نموده است اطلاع می‌دهد که در واگنهای قطار، عده زیادی از بانوان با چادرهای مشکی و الوان دیده شده‌اند. چون در اجرای قانون لباس متحدالشکل و جلوگیری از استعمال چادرهای مختلف در مرکز و شهرستانها دستورات اکید به اداره کل شهربانی صادر شده است و تصدیق می‌فرمائید که سیر قهقرائی به هیچ وجه پسندیده و صلاح نیست، در صورتی که موافقت داشته باشید به مأمورین انتظامی راه آهن در طول کلیه خطوط دستور اکید نیز صادر شود که از ورود بانوان و مردانی که لباس آنها غیر از لباس متحدالشکل بوده جداً جلوگیری نمایند.

وزیر کشور. رونوشت برابر اصل است.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[وزیر کشور به نخست‌وزیر، ۱۵ خرداد ۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره سیاسی، پیوست دو برگ، شماره ۱۶۵۰۱/۱۳۱۷، تاریخ ۱۳۲۲/۳/۱۵

جناب آقای نخست‌وزیر - به طوری که به عرض مبارک رسیده اخیراً استعمال چادر نماز و چادر مشکی و عمامه‌های شیرشکری و کلاههای پوست و نمدی در اغلب شهرستانها شیوع پیدا کرده است. برای جلوگیری از این سیر قهقرائی دستوری به طور بخشنامه به کلیه استانداریها و فرمانداریهای مستقل صادر شد که با حسن

سلوک و از روی تدابیر لازمه جلوگیری نمایند. به اداره کل شهربانی هم در این خصوص دستور لازم داده شده. به وزارت راه هم نوشته شد به مأمورین انتظامی راه آهن دستور اکید صادر فرمایند که از ورود بانوان و مردانی که لباس آنها غیر از لباس متحدالشکل باشد جداً جلوگیری نمایند. رونوشت بخشنامه و نامه که به وزارت راه نوشته شده و دستوری که به اداره کل شهربانی داده شده است تلواً از لحاظ عالی می‌گذرد.

از طرف وزیر کشور [امضاء]: نصر

[حاشیه]: جدیداً از دفتر دستوری صادر نشده است چندی پیش ضمن کارهای وزارت کشور که عیناً اعاده شده پرونده بود که دستور فرموده بودند به طور ملائمت جلوگیری نمایند.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۵۵

[وزیر کشور به نخست‌وزیر، ۱۰ دی ۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره سیاسی و گذرنامه، شماره ۵۹۵۹۵/۶۱۸۶/س، تاریخ ۱۰/۱۰/۱۳۲۲، محرمانه.

جناب آقای نخست‌وزیر - به طوری که خاطر محترم مستحضر است مطابق قانون لباس متحدالشکل مصوب ۶ دی ماه ۱۳۰۷ کلیه اتباع ذکور ایران که به موجب مشاغل دولتی دارای لباس مخصوص نیستند مکلفند لباس متحدالشکل بپوشند و متخلفین از این قانون به جزای نقدی و حبس از یک تا هفت روز محکوم می‌شوند. تا شهر یور ۱۳۲۰ این ترتیب کاملاً رعایت شده و متخلفین هم به دادگاه صالحه احاله می‌شدند. ولی از آن تاریخ به بعد خصوصاً در این اواخر عده زیادی مقررات قانون مذکور را مراعات ننموده عبا و عمامه‌های رنگارنگ و کلاه پوست و نمد و غیره استعمال می‌کنند که البته این سیر قهقرائی طبعاً در روحیات اهالی هم تأثیر خواهد داشت و اگر به این منوال بگذرد ترتیب سابق که انواع و اقسام البسه مختلف‌الشکل جور و ناجور در تهران و شهرستان‌ها دیده می‌شود مجدداً معمول می‌شود، چون هر موقع که مأمورین انتظاماتی به متخلفین از قانون تذکر می‌دهند و یا آنها را به دادگاه صالحه می‌فرستند مورد اعتراض سایرین و جرائد واقع می‌شوند. مراتب معروض گردید تا هرگاه مصلحت و مقتضی باشد اجازه فرمایند به شهربانی کل و استانداریهای مربوطه دستور داده شود متخلفین را طبق قانون جداً تعقیب و به کیفر خود برسانند. بدیهی است این ترتیب شامل حال مردان بوده و مربوط به چادرنماز و چادر سیاه نیست که بنا به مقتضیات وقت فعلاً به هیچ‌وجه جلوگیری نمی‌شود. ضمناً مناسب است در رادیو برای محسنات این کار اقلاً هفته‌ای یک مرتبه صحبت‌هایی بشود.

به جای وزیر کشور [امضا]: نصر

[حاشیه]: آقای حامدی به طوری که جناب آقای معاون فرمودند مطلب در هیئت وزیران مطرح شد قرار شد فعلاً بماند.

۲۲/۱۰/۱۷ نخعی

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

آذربایجان شرقی - غربی

○ تبریز

۵۶

[حکومت تبریز به وزارت داخله، ۲۰ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، سواد: استخراج تلگراف تبریز، نمره ۱۱۷۰، مورخه ۱۳۱۴/۱۱/۲۰.

وزارت داخله - ۱۷۸۸ پس از تشکیل دعوت از طرف ایالت دعوتهایی از طرف محترمین و تجار شده و ادامه خواهد داشت. دعوتهای اصناف هم در آتیه شروع خواهد شد. از ورود زنها با چادر در مغازه‌ها و سینماها و معابر عمومی و از سواری آنها در درشکه و اتومبیل چند روز است ممانعت می‌شود. تمام طبقات مشغول تهیه لباس و هر روزه عده زنهای بی چادر افزوده می‌شود. در اطراف همه جا اقدام کرده‌اند، دعوتهای ادامه دارد، ولی معلوم نیست چرا جرأید از انتشار اخبار آذربایجان امساک می‌کنند.

۱۴/۱۱/۲۰. فهیمی. سواد مطابق اصل است.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۵۷

[استانداری آذربایجان شرقی به ریاست وزراء، ۱۹ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، استانداری آذربایجان شرقی، شماره ۹۵۳، تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۱۹، محرمانه، مستقیم.

ریاست وزراء - چند ماه قبل گزارش محرمانه به عرض رساندم که در بعضی از شهرها و قصبات و قراء آذربایجان نهضت نسوان به خوبی پیشرفت ننموده و استدعا کرده بودم که به مامورین شهربانی و امنیه دستورهای موکدی صادر فرمایند. در نتیجه توجهات مبذوله و دستورهای که از ادارات مذکور به مامورین خودشان داده شده و مراقبت مستمری که بنده حسب‌الوظیفه در این راه نموده و می‌نمایم، این موضوع به خوبی پیشرفت نموده و از همه جا اخبار خوب می‌رسد و اگر دو سه نقطه تا به حال مانده باشد تا اول سال نو به کلی خاتمه خواهد یافت. لکن موضوعی که باید به عرض برسانم این است که متأسفانه مامورین دولتی در تبریز و سایر نقاط آن طوری که باید و شاید اظهار علاقه به این موضوع مهم اجتماعی نمی‌نمایند. مثلاً در جشن ۱۷ دی

که اختصاص به این امر دارد و طرف توجه ذات مقدس ملوکانه است، با وجود دعوت اداره معارف و تاکیدات استانداری باز غالب رؤسای ادارات دولتی به عذرهای غیرموجه حاضر نشده و یا در صورت حضور تنها آمده بودند و در بسیاری از شهرها به طوری که گزارشهای محرمانه رسیده همین وضعیت بوده است. بدیهی است که وقتی اهالی و تجار و اصناف متعصب اینجا این رفتار را از رؤسای ادارات دولتی ببینند، آنها هم سست شده و اگر یک دفعه حاضر شوند دفعات دیگر شانه خالی می کنند. به طور کلی رؤسای ادارات دولتی در اینجا کمتر جنبه اجتماعی دارند و غالباً از حضور در محافل و مجالس سخنرانها و نمایشهای اخلاقی که انجمن ادبی و کارکنان معارف تشکیل می دهند و در کلوب و غیره که وسیله معاشرت تماس با اهالی و تربیت و تشویق آنها است خودداری دارند و هر قدر بنده راهنمایی و دلالت می کنم و تاکید می نمایم مفید فایده نمی شود. اینست که از حضور مبارک استدعا دارم مقرر فرمائید دستور محرمانه متحدالمالی به عموم وزارتخانه ها و ادارات دولتی صادر شود که به مامورین خود در ولایات دستورهای محرمانه و موکدی بدهند که حضور در این مجالس و محافل و اجتماعات معارفی و سخنرانی و خاصه مجالس نظیر جشنهای ۱۷ دی و ۱۵ بهمن و غیره را از وظایف حتمی ماموریتی خود دانسته و به وسیله حضور خود و خانمهایشان وسایل تشویق و ترغیب اهالی را فراهم آورند و ممکن است حتی تهدید شوند که اگر معلوم شود برخلاف این ترتیب رفتار کرده اند در دوسیه استخدامی آنها یادداشت و جداً به آن ترتیب اثر داده خواهد شد و نیز ممکن است استاندارها و فرماندارها و بخشدارها را مأمور اجرای این تعلیمات و دادن گزارش به مرکز قرار دهند تا در هر موقع گزارش قضایا و اسامی متخلفین عرض شود بلکه به این ترتیب رفع این نقیصه اجتماعی به عمل آید.

استاندار آذربایجان شرقی [امضاء]: کاظمی

[حاشیه]: بخشنامه به وزارتخانه ها داده شود که به مامورین خود در آذربایجان شرقی دستور دهند حضور در اینگونه مجالس از وظایف مامورین است هر کدام حضور نیابند منفصل و از خدمت دولت محروم خواهد بود. رونوشت برای اطلاع استاندار [۱] فرستاده شود. ۱۶/۱۱/۲۸.

○ اردبیل

⚡⚡

[ریاست وزراء به اداره روزنامه ایران، ۲۳ فروردین ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره عمومی ۶۷۰ تاریخ ثبت ۱۳۱۵/۱/۲۳

اداره روزنامه ایران - سه قطعه عکس از مجالس نهضت بانوان در اردبیل با حضور حکومت و رؤسای ادارات کشوری و لشکری و خانمهایشان برداشته شده لفاً ارسال می گردد که در ضمن اخبار داخله منتشر نمایند. رئیس الوزراء [امضاء]: ملک الکلامی

[گزارش از مراغه، ۲۵ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، رونوشت گزارش رسیده از مراغه، ۱۶/۱۲/۲۵.

تهران - وزارت: در جشنها که دعوت به اتفاق خانمها است غیر از معدودی رؤسای ادارات از اهالی حاضر نشده، متمدین هم هیچگونه توییح نمی‌شوند. چنانچه در اوایل هم عده‌ای در مجالس می‌آمدند حالا رودروایستی نموده از حضور خودداری دارند. حتی اعضای انجمن شهرداری در دعوت دیگران سهل است، در جشن خود شهرداری حاضر نمی‌شوند. با این ترتیب کشف حجاب از بین می‌رود. شماره ۱۶/۱۲/۲۵-۲۳۸۷.

فرخ ایبوردی

رونوشت برابر اصل است [مهر]: وزارت پست و تلگراف و تلفن - اداره دفتر

[حاشیه]: به فرمانداران، استانداران و وزارت داخله دستور مؤکد داده شود ۱۶/۱۲/۲۸.

(نخست‌وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۶۰

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۲۹ اسفند ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، شماره ۱۷۴۵۰، تاریخ ۱۳۱۶/۱۲/۲۹، محرمانه فوری.

وزارت داخله - گزارش تلگرافی مراغه حاکی است که در جشنها و دعوت‌هایی که می‌شود غیر از عده معدودی با خانمهای خود حاضر نمی‌شوند. رونوشت گزارش مزبور لغاً برای اطلاع وزارت داخله فرستاده می‌شود مقرر فرمائید موضوع را از فرماندار آنجا توضیح خواسته و علت عدم حضور مدعوین با خانمهایشان را معلوم نمائید.

رئیس‌الوزراء [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: و به تمام استانداران و فرمانداران اوامر اکید در این موضوع صادر و از نتیجه ریاست وزراء را مستحضر نمائید.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۶۱

[حکومت رضائیه به وزارت کشور، ۲ بهمن ۱۳۱۷]

استخراج تلگراف رضائیه، وزارت داخله، نمره ۲۷۰۷، مورخه ۱۷/۱۱/۲.

وزارت کشور - پیرو نمره ۵۰۹^۱ در مراغه تلگراف ذیل مخابره شده است. عده پاسبان مراغه خیلی کم

است. مجبوریم [در] مدارس و معابر عمومی پست گذارده مراقب زن‌ها باشند و جلوگیری نمایند. اگر مقدور باشد امر فرمایند اقلاً ده نفر پاسبان کمک بدهند که جداً موضوع تعقیب و عملی شود والا با کمی پاسبان کار مشکل، موضوع کاملاً عملی شود. بنده در مدت توقف مراغه آنچه توانسته‌ام جدیت کرده‌ام به عقیده بنده صحیح نوشته است، زیرا عده پاسبان مراغه به قدری نیست که در همه جا پست گذاشته و مراقبت شود و مردم هم از اینکار سوءاستفاده نکنند.

۵۲۱ عبدالله مستوفی

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۹۷

[اداره کل امور کشور به اداره کل شهربانی، ۹ بهمن ۱۳۱۷]

وزارت کشور، اداره کل امور کشور، اداره شهربانی، نمره ۳۸۸۴/۱۱۶۲/س، تاریخ ۱۷/۱۱/۱۳۱۷، محرمانه مستقیم.

اداره کل شهربانی - پس از صدور بخشنامه شماره ۳۵۸۱/۱۰۹۹ راجع به رفع حجاب در شهرستانها که رونوشت آن طی نامه مورخه ۱۷/۱۰/۲۴ به آن اداره کل نیز فرستاده شد، اینک استانداری چهارم تلگرافاً گزارش می‌دهد که عده پاسبان شهرستان مراغه خیلی کم و نظر به اینکه مجبورند در مدارس و معابر عمومی پست گذارده و مراقب زن‌ها باشند درخواست نموده‌اند که اقلاً ده پاسبان کمک بدهند که جداً موضوع تعقیب و رفع حجاب عملی گردد والا با کمی پاسبان کار مشکل است. لذا قدغن فرمایند نسبت به پیشنهاد استانداری اقدام مقتضی به عمل آمده و از نتیجه وزارت کشور را نیز آگاه نمایند.

[امضاء]: دکتر جلالی

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۹۸

[تلگراف حکومت رضائیه به وزارت کشور، ۱۳ بهمن ۱۳۱۷]

وزارت داخله، استخراج تلگراف رضائیه، نمره ۲۷۷۷، مورخه ۱۷/۱۱/۱۳.

وزارت کشور - [در] پی تلگراف^۱ ۵۲۱ - ۱۷/۱۱/۱ عین تلگراف رمز فرماندار مراغه درج می‌شود تا رئیس نظمیه فعلی مراغه که معتاد به تریاک و نالایق است در شهر مراغه برای تعقیب کشف حجاب کاملاً عملی نخواهد شد. بنده آنچه مقدور بوده شخصاً اقدام کرده‌ام، رئیس نظمیه مراغه باید شخص جدی و جوان باشد که سوار در محلات شهر گردش و در پیشرفت کلیه امور اقدام کند. عده پاسبان هم کم است توجه

۵۵۶ عبدالله مستوفی

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

○ هریس

۶۴

[کفیل ستاد ارتش به وزارت داخله، ۲ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، ستاد ارتش، شعبه یکم، ضمیمه یک ورقه، شماره ۳۲۷۹/۸۸۳۳۹، مورخه ۱۶/۱۱/۲، محرمانه.

وزارت داخله - گزارش لشکر ۴ شمالغرب حاکی است چندی قبل پزشک بهداری الان براغوش به لشکر مزبور شکایت نموده بود که دویست نفر از اهالی هریس به مشارالیه هجوم و با چوب او را زده خادمه او را هم مجروح نموده اند و چون قصبه هریس دارای بیگ زادگان و اشخاص متنفذ می باشد، هنوز در وضعیت سابق باقی، کما این که غیر از خانواده پزشک نامبرده و مدیر دبستان، سایر زنهای بالباس قدیم مجلس و در مواقعی که خانواده آنان با لباس متحدالشکل تردد می نمایند اهالی آنها را توهین و استهزا می نمایند و قریب پانزده نفر اشخاص معمم هریس مانع این قبیل ترقیات بوده. لذا فرمانده لشکر ۴ شمالغرب برای بازجویی یک نفر افسر به هریس اعزام و به طوری که افسر مزبور گزارش داده وضعیت فعلی هریس بی اندازه بی نظم و تاکنون مقررات جاریه کشوری در هریس مجری نشده و اقلاً پانصد خانوار هریس دارای ۸ نفر معمم بی سواد از قبیل روضه خوان و غیره می باشند که در نتیجه نفوذ این اشخاص قدیم الافکار موضوع تجدد نسلان ابداً در هریس عملی نشده، حتی بعضی از خانواده های مأمورین دولتی هم که در ولایات دیگر لباس تجدد نسلان را استعمال می نموده اند در هریس با حجاب رفت و آمد می کنند و بخشدار محل هم از حرکات و عملیات اهالی به عنوان این که مقتدر نیست و قوه مجریه ندارد اظهار عجز می نماید. اینک صورت معمین و مخالفین محلی در پیشرفت امور دولتی برای استحضار آن وزارتخانه تلواً ایفاد می گردد متمنی است قدغن فرمائید نتیجه اقدامات معموله را به ستاد ارتش اعلام دارند.

کفیل ستاد ارتش - سرلشکر ضرغامی [امضاء]

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۶۵

[اداره کل امور کشور به استانداری سوم، ۶ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله اداره کل امور کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۶ بهمن ۱۳۱۶، محرمانه
استانداری سوم - رونوشت نامه شماره ۳۲۷۹۱/۸۸۳۳۹ - ۱۶/۱۱/۲ ستاد ارتش راجع به وضعیت نهضت بانوان در قصبه هریس و رفتار و عملیات عده ای از معمین و متنفذین آنجا در ممانعت و جلوگیری از اشاعه

امر نهضت به ضمیمه صورت اسامی آنها لفا ارسال می گردد. قدغن فرمائید فوراً به وسیله بخشداری محل بازجویی لازم در این خصوص به عمل آورده و در صورت صحت از عملیات آنها کاملاً جلوگیری و تعلیمات اکیده در توسعه و پیشرفت نهضت بانوان آنجا صادر نمایند. نتیجه اقدامات را نیز اطلاع دهید.

[امضاء]: دکتر جلالی

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۹۹

[وزارت جنگ به وزارت داخله، ۷ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، ستاد ارتش، شعبه یکم، شماره ۳۳۹۲۷/۹۲۰۱۳، مورخه ۱۶/۱۱/۷، محرمانه فوری. وزارت داخله - تعقیب شماره ۲۲۷۹۱/۸۸۳۳۹ - ۱۶/۱۱/۲ - زحمت اشعار می دارد گزارش لشکر ۴ شمالغربی در موضوع عملیات اهالی هریس از شرف عرض پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی گذشت. فرمودند: «به وزارت داخله نوشته شود، بخشدار آنجا را عوض و شخص لایقتر بگمارند.» علیهذا متمنی است قدغن نمائید به امثال امر مطاع مبارک شاهانه اقدام و از نتیجه ستاد ارتش را مستحضر دارند.

کفیل ستاد ارتش - سرلشکر ضرغامی [امضا]: سرلشکر عزیزالله ضرغامی

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۹۷

[وزارت داخله به استانداری تبریز، ۱۰ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، تلگراف به تبریز، نمره ۱۶۵۸ تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۱۰.

استانداری به قرار گزارشی که به عرض پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی رسید - نهضت بانوان در دهستان هریس (آلان پراغوش) پیشرفت نکرده و حتی اهالی آنجا به عملیات خلاف رویه نسبت به پزشک بهداری و خادماه اش مبادرت نموده اند. مقتضی است حسب الامر مبارک و پیشرفت نهضت بانوان در هریس و تغییر بخشدار آنجا فوراً اقدام مجدداً به عمل آورده و نتیجه را فوراً تلگراف نمائید. تا مراتب به عرض برسد.

وزیر داخله [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

○ شاهپور

۹۸

[تلگراف از شاهپور به ریاست وزراء، ۲۱ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف نمره ۲۰، از شاهپور به طهران، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۱.

ریاست وزراء - بطوریکه در راپرتهای سابق بعرض رسیده ترتیب تجدد نسوان در شاهپور با حسن استقبال

عامه پیشرفت داشته است امروز در ظل توجهات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیاحضرت ملکه مجلس جشنی مرکب از کلیه طبقات با خانمهایشان در منزل آقای دنبلی رئیس تلگراف شاهپور که از عمارات باشکوه شاهپور است تشکیل فدوی باتفاق رؤساء ادارات ثبت اسناد و معارف و طرق ایالتی در جشن حضور بهم رسانیده نطقهای با حرارتی از طرف خانمها ایراد گردید. علاوه بر ادارات اکثریت اهالی متأدب به آداب جدید گشته خانم آقای حاجی امام جمعه شاهپور که از علمای طراز اول و اهل منبر هستند نیز بطرز جدید در مجلس جشن حضور داشته همچنین خانم آقای خرقانی که از وعاظ مهم می باشند این دو نفر بین علما و وعاظ تبریز نیز معروفیت دارند مجلس از بدو تا خاتمه امر به دعا گویی ذات مقدس ملوکانه و علیاحضرت ملکه و والاحضرت اقدس همایونی ولایتعهد عظمی و والاحضرتین شاهدخت برگزار گردید در اداره بلدیة عکس انداخته شد.

نمره ۱ سیار، عامری [مهر]: اداره تلگراف ایالتی طهران

(نخست وزیرى - ۱۳۰۰۳)

○ رضائیه

۶۹

[تلگراف کفیل ایالت آذربایجان غربی به وزارت داخله، ۵ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، استخراج تلگراف رضائیه، نمره ۱۰۱۵/۱۷۲۱، مورخه ۱۴/۱۱/۱۵.

داخله - دوم بهمن، کانون بانوان در رضائیه مجلسی از طبقات فوق العاده باشکوهی تشکیل، در ماکو از طرف خانم عیال اقبال السلطنه از عامه خوانین و خواتین به منزل خود دعوت، خطابه های مؤثر قرائت، آقا محسن مجتهد که خود نیز به لباس متحدالشکل درآمده و با خانم خود در آن مجلس حاضر بوده توضیحات کافیة مبنی بر محسنات این قبیل جلسات داده شده، در ساوجبلاغ با دعوت عمومی به مدرسه سعادت و دادن کنفرانس اقدام جدی در جریان در خوی در نتیجه دعوت قریب یک صد نفر از خواتین و هشت نفر آنها از خانمهای طبقه اول بوده اند و پس از خروج از مجلس جشن در خیابانها گردش نموده اند. جدیتی که در انجام مقررات می شود و قریباً نتیجه خاتمه در ایالت غرب به عرض خواهد رسید.

۲۹۲ کفیل ایالت سریع القلم

(نخست وزیرى - ۱۳۰۰۳)

۷۰

[تلگراف کفیل ایالت به وزارت داخله، ۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، استخراج تلگراف رضائیه، نمره ۱۰۵۶/۱۴، مورخه ۱۴/۱۱/۸.

داخله - پنجم بهمن عده کثیری از کلیه طبقات حتی علماء عموماً در شاهپور منزل حاج امین الاسلام دعوت و با خانمهای خود حاضر شده پس از مذاکرات در اطراف تربیت نسوان مجلس با دعای بقای سلامتی ذات

مقدس همایون شاهنشاهی خاتمه یافته است.

۱۰۶۵۸ کفیل ایالت سریع القلم

(نخست وزیرى - ۱۰۳۰۰۳)

۷۱

[اخبار تلگرافى رضائیه به طهران، ۱۱ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از رضائیه به طهران، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۱.

اخبار ۱۵/۱/۱۱ رضائیه - در قسمت تربیت تجدد بانوان اداره شهربانی کمال جدیت را به خرج داده قسمتهایی که تا چند روز قبل چادر داشته اند، حتی محلات دوردست چادرها را برداشته اند، حالیه کمتر زن با چادر دیده می شود. دو روز قبل از طرف خانم فرخ ایالت کارت دعوتی برای صرف چائی در عمارت بلدییه به اسم رؤسای ادارات و خانمهایشان و اعیان و تجار و غیره فرستاده بودند، چون چهار بعدازظهر دوشنبه ۱۰ را تعیین نموده بودند، از نقطه نظر ساعت کار اداری بیشتر از رؤسای ادارات توانسته بودند حضور به هم رسانند، فقط رئیس معارف و ثبت در مجلس مزبور حضور داشته و جمعی از آقایان خوانین و غیره هم حاضر بوده اند. پس از صرف چائی خانم فرخ در پشت میز خطابه تشریف برده شرحی در قسمت محسنات تجدد نساء بیان نمودند. سپس برای اشخاص بی بضاعت شهری تقاضای اعانه و مساعدت نمودند و نیز خود ایالت هم بعد از ایشان بیاناتی در همین زمینه نمودند. سپس اوراقی را که قبلاً برای نوشتن اعانه تهیه نموده بودند فی مابین حضار تقسیم، هر یک مبلغی تعهد نمودند. شش ساعت بعدازظهر مجلس خاتمه یافت. از شب گذشته باران لایق قطع می بارد به طوری است که بیشتر منازل به واسطه ریختن باران از سقفها ناراحت شده اند.

مخاطب رفیعی

(نخست وزیرى - ۱۰۳۰۰۳)

۷۲

[اخبار تلگرافى رضائیه به تهران، ۲۹ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ وصول ۲۹ اردیبهشت ۱۵.

اخبار ۱۵/۲/۲۹ رضائیه - چند روز است آقای شمس الدین پورداد واعظ معروف به رضائیه وارد و عصرها از ساعت پنج و نیم الی هفت در مسجد بازار باش موعظه و در قسمت های محسنات دوره جدید و اخلاقی و توحید و حقانیت اسلام و نیز در قسمت محسنات ساده پوشی بانوان و تحسین از پیشرفت های دوره اخیر که در تحت توجهات شاهنشاه کبیر در ایران شده و تکذیب از اخلاق فاسده گذشته می نمایند فوق العاده بیانات ایشان برای تسویه اخلاق و رفتار اهالی و بانوان این شهر مؤثر واقع و جمعیت زیادی از بانوان و مردها برای استماع درج نصایح مشارالیه در مسجد حاضر و با کمال متانت در ساعت مقرر خاتمه و متفرق می شوند.

مخاطب رفیعی

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۱۲ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۴۶۸/۳۵۰، به تاریخ ۱۲ خرداد ۱۳۱۵.

ریاست وزراء - ایالت غربی آذربایجان تلگرافاً راپرت می دهد که در حوزه ایالتی اکثر معمین تغییر لباس داده اند. فقط عده قلیلی از آنها که خیلی فقیر و مستأصل هستند باقی مانده و قادر به تهیه لباس نیستند، حتی یکی ز صاحبان محاضر با قباي بلند فقط عمامه را به کلاه تبدیل نموده بود که ایالت شخصاً برای او لباس تهیه کرده ست. ایالت پیشنهاد می نماید که چون مساعدت با این قبیل اشخاص و نسوان بی بضاعت به وسیله جمع آوری عانه میسر نیست اجازه داده شود از محل عشر و نیم اوقاف ایالتی مبلغی به موجب تصویب نامه برای این مصرف تخصیص بدهند و اداره معارف به وسیله متولیان از محل موقوفات و خیریه مقداری لباس و کلاه زنانه تهیه و با نظارت معارف و شهربانی بین فقرا تقسیم نمایند. مستدعی است در صورتی که این پیشنهاد ایالت مورد تصویب اقع گردد مقرر فرمایند اوامر لازمه به وزارت معارف و اوقاف صادر و وزارت داخله را مستحضر دارند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح

[حاشیه]: نظر جناب آقای وزیر معارف استفسار شود.

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

[ریاست وزراء به وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، ۱۳ خرداد ۱۳۱۵]

باست وزراء، نمره ۳۰۲۹، تاریخ ۱۳/۳/۱۳۱۵.

جناب آقای وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه - وزارت داخله به موجب راپورت تلگرافی ایالت ریی آذربایجان نظر به این که عده ای از معمین آنجا خیلی فقیر و پریشان و قادر به تهیه لباس نیستند و مساعدت با این قبیل اشخاص و نسوان بی بضاعت به وسیله جمع آوری عانه مقدور نیست پیشنهاد نموده است محل عشر و نیم اوقاف ایالتی مبلغی به موجب تصویب نامه برای این مصرف اختصاص داده شود و اداره ارف آنجا به وسیله متولیان از محل موقوفات و خیریه مقداری لباس و کلاه زنانه تهیه و با نظارت معارف و شهربانی بین مستحقین تقسیم نماید. مقرر خواهید فرمود نظریات آن وزارتخانه را در این خصوص به ریاست راء اطلاع دهند.

از طرف رئیس الوزراء [امضاء: ناخوانا]

[وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به ریاست وزراء، ۲۳ خرداد ۱۳۱۵]

ارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره کل اوقاف، نمره ۵۴۵۴/۸۶، به تاریخ ۱۳/۳/۱۳۱۵.

مقام ریاست وزراء - در جواب مرقومه نمره ۳۰۲۹ مورخه ۱۴/۳/۱۵ راجع به تهیه لباس نسوان

بی‌بضاعت از محل عواید اوقافی محترماً اشعار می‌دارد که طبق مقررات قانون اوقاف ۳ دی ماه ۱۳۱۳ وزارت اوقاف از موقوفات متصرفی اشخاص فقط صدی پنج حق‌النظاره اخذ می‌نماید که طبق تبصره ۲ ماده ۹ همان قانون باید به مصرف ساختمان و تعمیرات و ابنیه تاریخی و اماکن و آثار مقدسه ملی برسد. عشر عایدات موقوفات نیز طبق مقررات حق‌التولیه متولیان و حق‌العمل متصدیان می‌باشد. عوائد دیگر اوقافی از قبیل عوائد موقوفات متعذرالمصرف و مجهول‌المصرف و مبراتی مطلق نیز طبق ماده ۴۵ نظامنامه قانون اوقات مصوب ۱۳ اردیبهشت ۱۳۱۴ باید به مصارف و کمک به تعلیمات عمومی و شیر و خورشید سرخ برسد، مع‌الوصف به اداره معارف و اوقاف ایالت غربی آذربایجان دستور داده شده که به وسیله توحید و تشریک مساعی با والی ایالت آذربایجان غربی در اجرای این امر خیر به وسائل مقتضیه اهتمام و جدیت لازم بنمایند.

وزیر معارف و اوقاف [امضاء:] علی‌اصغر حکمت

[مهر]: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۷۶

[ریاست وزراء به ایالت غربی آذربایجان، ۲۵ خرداد ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۲۵

ایالت غربی آذربایجان - بر طبق مفاد تلگرافی که به وزارت داخله راجع به تغییر و تهیه لباس برای عده‌ای از معممین و نسون ایالت غربی به وزارت داخله مخابره نموده بودید، شرح لازم به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه نوشته شد. جواب واصل حاکی است که به اداره معارف و اوقاف ایالت غربی آذربایجان دستور داده شده که به وسیله توجیه و تشریک مساعی با والی ایالت غربی آذربایجان در اجرای این امر خیر به وسائل مقتضیه اهتمام و جدیت لازم بنمایند.

[از طرف] رئیس‌الوزراء [امضاء: ناخوانا]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۷۷

[سواد مراسله ایالت غربی آذربایجان به وزارت داخله، ۲ تیر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، سواد مراسله ایالت غربی آذربایجان، نمره ۵۹۹۱ مورخه ۱۵/۴/۲.

وزارت داخله - موضوع تجدید نسون در ایالت غربی پیشرفت زیادی کرده است و کمتر اشخاص با چارقد دیده می‌شوند. اطلاعات و راپرتهای واصله حاکی است که این خانها هم به واسطه فقر و عدم استطاعت از تهیه کلاه عاجز هستند و به این جهت در مقابل سرما و گرما چارقد استعمال می‌کنند. تصور می‌رود چاره منحصراً این است که از محل و جوه بر اوقاف ایالت غربی مقداری کلاه تهیه و مجاناً به اشخاص بی‌بضاعت داده شود و این که وزارت معارف موافقت نموده‌اند خاطر محترم را مستحضر می‌دارد که در ایالت غربی اشخاص

متمول در اثر انقلابات گذشته باقی نمانده و اگر هم هست خود را در ظاهر بی بضاعت معرفی می نمایند. علیهذا از این راه اقدامی به نتیجه نخواهد رسید و باز هم بهترین طریق اختصاص وجوه بزرگ و خیرات است که به این محل مصرف شود.

ایالت غربی آذربایجان، سواد مطابق اصل است.

وزارت داخله سواد این پاسخ را طی نامه شماره ۲۳۰۵۸/۲۲۰۱/س به تاریخ مردادماه ۱۳۱۵ به دفتر ریاست وزراء فرستاد که در حاشیه نامه نوشته شده: «ضبط شود، وزارت اوقاف محلی ندارد».

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

○ خوی و پلدشت

۷۸

[اداره کل امور کشور به اداره کارگزینی، ۲۰ بهمن ۱۳۱۷]

وزارت کشور، اداره کل امور کشور، دائره سیاسی، شماره ۱۲۱۰/س، تاریخ تحریر ۱۳۱۷/۱۱/۲۰، محرمانه. اداره کارگزینی - رونوشت تلگراف رمز شماره ۵۶۸ - ۱۷/۱۱/۲۰ استانداری چهارم راجع به منتظر خدمت نمودن بخشدار پلدشت به پیوست برای آگاهی آن اداره ارسال می گردد.

کفیل اداره سیاسی [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۷۹

[استانداری سوم به وزارت کشور، ۱۰ اسفند ۱۳۱۷]

وزارت داخله، استانداری سوم، شماره ۱۷۳۶۵، تاریخ ۱۳۱۷/۱۲/۱۰.

وزارت کشور - نامه از اداره گمرک استان سوم بر طبق گزارش گمرک پلدشت خوی رسیده است که روز ۱۷/۱۱/۱۵ ساعت دو و نیم بعد از نیمروز دبستان پلدشت به مناسبت افتتاح دانشگاه در طهران کلیه کارمندان ادارات دولتی اعم از کشوری و لشکری با خانمهایشان و علاوه اشخاص مجرد نیز دعوت به دبستان و در جشن حضور به هم رسانیده اند. ولی بخشدار آنجا با چندین نفر معتبرین محل بدون خانم در دبستان حاضر و چون این اقدام بخشدار باعث انزجار خانمهای روسای دواير دولتی و سایرین گردیده، بنابراین جمله خانمها یک مرتبه از مجلس خارج شده اند.

فرماندار تبریز [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه:] اداره سیاسی - بخشداری در شرکت جمعی از کارگزینی تحقیق و [به] استانداری چهارم بنویسد مقتضی بود در این موضوع از طرف استانداری هم تحقیق و گزارش داده می شد.

- قبلاً گزارش از استانداری چهارم به اداره کارگزینی رسیده است و بخشدار پلدشت موسوم به حاجی شادبند به همین جهت منتظر خدمت شده، بایگانی شود ۱۷/۱۲/۲۷. (ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

[تلگراف حکومت رضائیه به وزارت داخله، ۲ بهمن ۱۳۱۷]

استخراج تلگراف رضائیه، وزارت داخله، نمره ۲۸۳۳، مورخه ۱۷/۱۱/۲.
وزارت کشور - به بخشدار پلدشت چند نفر سید از اهالی جمع و در مجلس دعوت فرهنگی پانزدهم بهمن و بدون خانمهایشان حاضر شده و سایرین هم برخاسته مجلس به هم خورده است. حکم انتظار خدمت بخشدار را تلگرافاً فرستادم موقتاً امین مالیه کفیل تعیین شد. ۸۶۵

عبدالله مستوفی

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

○ گروس و تیکان تپه

[تلگراف گروس به تهران، ۱۳ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از گروس به طهران، نمره ۱۵، تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۱۴، رمز.
کابینه وزارت داخله - تعقیب امریه، محرمانه ۱۶۲۳^۱ تبلیغاتی که به عمل آمد روز عید رمضان در حضور عموم طبقه حتی علماء مفاسد حجاب و محسنات رفع آن را بیان به کلمه واحد مورد تصدیق، روز دهم از طرف خانم بنده از تمام طبقات مختلفه نسوان برای دادن کنفرانس دعوت شده بود قریب چهارصد نفر از خانمها بدون چادر مکشوفاً وارد سالون کنفرانس، پس از نطق مفصل عده قلیل که با چادر بودند چادرها را برداشته و با شادی نیات حسنه اعلیحضرت همایون را در ترقی طبقه نسوان شکرگزار و با هلهله زنده باد اعلیحضرت از سالون خارج، تاکنون نصف شهر رفع حجاب و بقیه هم قریباً کفن سیاه را از خود دور خواهند کرد. بحمدالله عمل رفع حجاب با کمال متانت و حسن سیاست آزادانه پیشرفت. با افتتاح نمره ۱۲ مخابره شد. نمره ۸۲۵ مقصد درخشان.

[مهر]: دایره ایالتی تلگراف طهران

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[دفتر مخصوص شاهنشاهی به ریاست وزراء، ۱۸ تیر ۱۳۱۵]

دفتر مخصوص شاهنشاهی نمره ۵۷۳ تاریخ ۱۵/۴/۱۸، محرمانه.
ریاست وزراء - راپرتی از تیکان تپه بدون امضاء رسیده و از سوء رفتار فتحعلی افشار (ساعداالسلطان) شرحی اظهار و ضمناً این طور اظهار شده است که به واسطه عدم رضایت مشارالیه، موضوع نهضت بانوان در

آنجا پیشرفت نکرده و راپرتهای مأمورین در این باب عاری از حقیقت بوده است. عین مشروحه لفاً ارسال و حسب الامر مطاع مبارک ابلاغ می شود. برای رسیدگی به این مطلب که امر نهضت در آنجا چه حالتی دارد مأمور مخصوص به محل روانه فرمائید و دستور بدهید رسیدگی و معلوم نماید که مندرجات مشروحه در قسمت راجع به حجاب صحیح است یا خیر و در صورت صحت علت عدم پیشرفت چه بوده است و نتیجه تحقیقات را راپرت بدهد که به عرض پیشگاه مبارک برسد.

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی [امضاء: حسین]

[حاشیه]: امر مبارک به وزارت داخله ابلاغ شود عریضه هم فرستاده شود توسط مأمور مخصوص تفتیش نموده نتیجه را راپرت بدهند.

(نخست وزیرى - ۱۳۰۳)

۸۴

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۲۵ تیر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمرة ۵۳۸/۷۱۵/س، به تاریخ ۲۵ تیر ۱۳۱۵، محرمانه.

ریاست وزراء - عطف به مرقوم نمرة ۲۲۶ - ۱۵/۴/۲۱ آقای خداینده لو از طرف وزارت داخله تعیین گردید که به تیکان تپه رفته نسبت به مندرجات راپرت تحقیقات نموده و اگر حقیقتاً نهضت در آنجا پیشرفت نکرده باشد وسائل اجرای آن را به طوری که منظور نظر است فراهم و نتیجه اقدامات خود را راپرت دهد به ایالت هم تلگراف شد. در اجرای مأموریت با مشارالیه مساعدت نمایند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح

نخست وزیرى - ۱۳۰۳

۸۵

[گزارش بازرس شهرداری در باره مأموریت تیکان تپه، ۲۹ مرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، نمرة ۷، ۲۹ مرداد ۱۳۱۵.

به عرض برسد - گزارش مأموریت تیکان تپه، در تعقیب امری نمرة ۷۱۵/۵۳۱ روز ۲۷ تیر ماه به طرف تیکان تپه عزیمت و روز هفتم امرداد وارد محل مذکور شدم. علت زیادی فاصله حرکت و ورود، تأمل در همدان برای تهیه وسایل نقلیه که منحصر به دو اتومبیل بود و توقف در گروس برای خواستن اسب سواری از تیکان تپه بوده است.

روز ۷ امرداد ماه وارد تیکان تپه شده و در دبستان دولتی منزل نمودم لدی الورود راجع به نهضت بانوان محل مذکور تحقیقاتی کرده و در خیابانها و کوچه ها گردش نمودم در تیکان تپه که یکی از قصبات مهم افشار است حجاب به طوری که در سایر شهرها و قصبات وجود داشته، در سابق اصلاً وجود نداشته است. اهالی به طور عشایری روی باز زندگانی می نموده و حجاب و چادر مختص خانواده های خوانین و تجار مهم بوده است. در

نهضت اخیر بانوان در تیکان تپه نیز جنبشی شده و در منزل فتحعلیخان (ساعداالسلطان سابق) پسر (سردار افشار سابق) از طرف خانم مشارالیه‌ها دعوتی از خانمهای طبقات مختلف شده و جشنی منعقد گردیده است و جشنهای دیگر نیز در ادارات دولتی بین رؤسا و اعضاء منعقد شده است، ولی به واسطه عدم احتیاج خانمهای خوانین و تجار به معاشرت با سایر طبقات امر مذکور در سایر طبقات مختلطاً رواجی پیدا نکرده و به طور سبک تعقیب شده است.

بانوان تیکان تپه عبارت از بانوان ملاکین و خوانین و بانوان تجار و بانوان رعایا و برزگران می‌باشند، بانوان خوانین به واسطه عدم احتیاج به شهر آمد و شدی ندارند و بانوان تجار و دکاندار هم چون در شهر کاری ندارند به طور ندرت آمد و شد می‌کنند. ولی بانوان رعایا و برزگران به حال سابق خود بدون حجاب مشغول کار و زحمت هستند و هنگامی که یک نفر مأمور دولت یا خارجی را ببینند، نیمه روی خود را با کلاغی و دستمال که به سر دارند و هنوز معمول است می‌گیرند. (راجع به قسمت برداشتن کلاغیها و دستمال داده شد که اقدام نمایند.) برای اختلاط بانوان مذکور و اعتیاد آنها به معاشرت با همدیگر و مشاهده این که آیا مخالفت و خودداری از کدام طبقه شروع می‌گردد و عدم پیشرفت مربوط به چه علت و چه طبقه‌ایست، جشنهایی به نام جشن اعتیاد بانوان به رفع حجاب منعقد نمودم. جلسه اول آن را در منزل آقای فتحعلی افشار قرار داده مشارالیه و پدرش با کمال اشتیاق عده‌ای در حدود سیصد نفر دعوت، در مجلس مذکور خانم بانوی افشار که کسالت داشت با حال تب آمده و سایر خانمهای خوانین و دختران و عروسهای آنها نیز حاضر شده و پس از ایراد خطابه و صرف چای و شربت و برداشتن یک قطعه عکس که به واسطه کوچک بودن دوربین و نبودن عکاس تمام حضار در عکس جای نگرفته است. مجلس به دعای سلامتی ذات مبارک ملوکانه و ولایتعهد عظمی ختم گردید. به فاصله یکروز در منزل یکی از تجار آقای اقتصاد مجلس جشن دیگری تشکیل، خانمهای خوانین و سایر طبقات حضور داشتند. چون مشاهده نمودم که از طبقات توده و مردمان بی‌بضاعت به واسطه نداشتن لباس مناسب به این امر اقبال نمی‌نمودند، لذا در مجلس مذکور قریب دو هزار ریال اعانه جمع‌آوری نموده و تحت نظارت چهار نفر از طبقات مختلف آن مجلس همان عصر پارچه پیراهنی و کفش اتیاع نموده و به خیاطان برای تهیه پیراهن تسلیم نمودم و مجلس را به دعای ذات ملوکانه ختم کردم.

در روز ۱۲ امرداد در منزل یکی از تجار دیگر مجلس جشن منعقد، در این مجلس جمعیت زیادی دعوت شده و با مجاهدتی که شبانه شده بود لباسها حاضر و عده بی‌بضاعت شهر را آن کمیسیون قریب ۱۵۰ نفر حاضر نموده، دو نفر از خانمهای تجار لباسها را به تن بانوان نموده به مجلس جشن عمومی اعزام می‌داشتند. در این مجلس قریب ۱۵۰ نفر بانوی و طفل بی‌بضاعت لباس پوشید. مجتمعاً به سلامتی وجود مبارک شاهنشاهی و ولایتعهد دعا نمودند و پس از ایراد خطابه راجع به وظایف بانوان در معاشرت و وظایف مادری صورت حساب و جوه جمع‌آوری قرائت و مجلس ختم گردید.

چون عده‌ای از بانوان بی‌بضاعت بی‌لباس مانده بودند مبلغ دو هزار ریال دیگر جمع‌آوری و برای آنها نیز تهیه لباس گردید که در جشن پانزدهم مرداد که در عمارت دبستان منعقد و از تمام دهات اطراف و خوانین آن دعوتی به عمل آمده بود - قطعاً راپرت تلگرافی آن از عرص گذشته است - لباسهای مذکور تقسیم و پس از

ایراد خطابه‌ها مجلس به دعای سلامتی وجود مبارک ملوکانه ختم شد. در این مجالس و دعوتها سعی و کوشش نمودم که طبقات مختلف دعوت شوند که با هم آمیزش نموده و منظور اصلی نهضت بانوان تأمین گردد و برای این که مستقیماً از مجلس جشن درنیا آمده به خانه‌های خود بروند و به واسطه گردش و دیده شدن در خیابانها قدری چشم و گوش طبقات پر شود آنها را با تدابیری در خیابانها گردش داده و قطعه عکسی نیز در یکی از خیابانهای تیکان تپه برداشتم که به ضمیمه از عرض می‌گذرد. عدم پیشرفت امر نهضت بانوان در تیکان تپه به طوری که استنباط گردید مربوط به آقای فتحعلی افشار نبوده بلکه تا آنجایی که اینجانب تحقیق کردم عملیات مشارالیه و پدر او مشوق این امر بوده است و در دعوتهایی که شده خود مشارالیه و خانمش و سایر بستگان حاضر و در اعانه‌هایی که داده شده نیز مشارالیه‌م اولین و بزرگترین سهم را عهده‌دار بوده‌اند و همه گونه مساعدت می‌نمودند، از حضور در جشنها و در دعوتها و مساعدتهایی که نمودند و تحقیقات دیگری هم که به عمل آمده مشهود گردید که مشارالیه‌م کوچکترین اقدام غیرمساعدی در این خصوص ننموده و از این امر جلوگیری ننموده‌اند. به طور کلی در نهضت بانوان تیکان تپه غفلی به عمل نیامده وضعیت عمومی قصبه مذکور که بانوانش به خودی خود کاری برای خارج شدن ندارند اقتضا دارد که به عناوینی مشارالیه‌ما را از خانه‌ها بیرون بیاورند و به بهانه‌هایی آنها را در مجامعی و مجالسی جمع کنند تا تظاهراتی شود و کم‌کم به معاشرت و خلطه و آمیزش عادت پیدا کنند. جشنهایی که به عمل آمد این مطلب را کاملاً ترویج کرد به نایب‌الحکومه دستور داده شد که به بهانه‌هایی در عرض یک ماه اقلاً یک دفعه دعوتهایی به عنوان کنفرانس یا جشن ورزش و غیره منعقد نمایند و از جمعیت‌هایی که می‌شود برای رواج بیشتر این امر استفاده کنند. برای این که آن مقام استحضار حاصل نمایند که این راپورتهای از چه منبعی داده می‌شود، اینجانب در نتیجه تحقیقاتی که به عمل آورده‌ام اجازه می‌خواهم در خاتمه کیفیت جریان راپرت بی‌امضاء و امثال آنرا ذیلاً به عرض برسانم.

شهر تیکان تپه چهار دانگ وقف، تحت نظر اوقاف و دو دانگ ملک پورفتحعلی افشار است. ۴ دانگ موقوفه را عبدالعلی افشار عموزاده فتحعلی افشار از اداره اوقاف برای طرفیت با مشارالیه اجاره نموده و مستأجر موقوفه شده است. به واسطه منازعه ملکی و حد و سدی که عبدالعلی افشار با فتحعلی افشار و پدر مشارالیه دارد غالباً بین مشارالیه‌م منازعه ملکی اتفاق افتاده و برای اذیت یکدیگر موضوعی را پیدا می‌کنند. در نتیجه ملاقاتی که مشارالیه از اینجانب نمود و صحبت‌هایی که کرد و مراسلاتی که نوشت استنباط نمودم که راپورتهای مذکور از طرف مشارالیه داده شده و موضوع نهضت بانوان را وسیله اغراض خصوصی خود قرار داده است. موضوع نهضت بانوان با آن آب و تابی که در راپورت بی‌امضاء شرح داده شده بود نبوده و عیناً وضعیت قصبه مذکور مشابه وضعیت گلپایگان و کمره، خونسار بود که آن هم جنبه عمومی داشته و عدم پیشرفت کامل مربوط به طبقه و دسته و شخص معینی نبوده و فعلاً نهضت بانوان در شهر مذکور عملی و از این رهگذر^۱ کوچکترین نگرانی حاصل نیست. دو فقره عکس به ضمیمه تقدیم گردید.

مفتش کل شهرداریها [امضاء]: ابوالحسن خداپنده‌لو

[حاشیه]: اداره سیاسی، به طور اختصار به ریاست وزراء گزارش عرض شود. اگر از دفتر مخصوص هم امری آمده باید گزارش شود. ۱۵/۵/۳۰.

(نخست وزیرى - ۱۰۳۰۰۳)

چکیده این گزارش طى نامه شماره ۸۳۸۶ به تاریخ ۱۳۱۵/۷/۱ از سوى ریاست وزراء جهت آگاهی ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی فرستاده شد.

اراک (عراق)

۸۵

[وزارت داخله به حکومت عراق، ۲۷ آذر ۱۳۱۴]

وزارت داخله، نمره ۱۴۸۰، تاریخ ۲۷ آذر ۱۳۱۴، محرمانه
عراق حکومت - در اغلب تلگرافات مخصوصاً در اخبار تلگرافی ملاحظه می‌شود که تربیت و تجدد
نسوان را به عنوان کشف حجاب ذکر می‌نمایند. باید مراقبت کامل بشود که از ذکر جمله کشف حجاب خودداری
و به همان کلمه تربیت نسوان اکتفا کنند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۸۶

[تلگراف حکومت عراق به وزارت داخله، ۲۹ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از عراق به طهران، نمره تلگراف ۱۳۶ [توضیحات ندارد]
۱۰/۲۹، محرمانه رمز.

داخله - چون یاور انتظامی رئیس نظمیه عراق از روز ورود در اجرای دستورات مخصوصاً قسمت نهضت
نسوان جدیت کرده مستحق تشویق و اعطای نشان است. ۳۶۰۹ سعید

[مهر]: دایره ایالتی تلگراف طهران

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۸۷

[دفتر احصائیه و سجل ولایتی عراق به وزارت داخله، مورخه ۲۶ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل احصائیه و سجل احوال، نمره ۳۸۱۷، مورخه ۱۳۱۴/۱۱/۲۶

۲ - اقتصادیات نیز بهبودی کامل حاصل و بازار تجارت قالی رضایت بخش است، فقط قسمت پارچه و
البسه و سایر لوازم زنانه از قبیل کلاه و دستکش و شال گردن و کفش که کسبه فوق‌العاده اجحاف و بی‌عدالتی

نموده و اغلب دو مقابل سابق و قیمت حقیقی می فروشند. با این که اداره بلدیہ یک قسمت اقدام در جلوگیری نموده، معذالک چون لوازم مزبور مورد احتیاج عمومی است فروشندگان از اجحاف و بی انصافی خودداری نمی نمایند.

رئیس احصائیه و ثبت احوال ولایتی عراق - باقر پروین
[مهر]: دفتر احصائیه و سجل ولایتی عراق [امضاء]
(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ب)

۸۸

[حکومت عراق به رئیس الوزراء، ۱۸ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت عراق، نمره ۱۰۶۱، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۱۸.
جناب آقای رئیس الوزراء - مرقومه متحدالعمال نمره ۲۹۷۰ - ۱۳۱۵/۳/۱۵ زیارت گردید موضوع تربیت نسلان در رفع حجاب بانوان در اثر جدیت و اهتمام کامل اداره حکومتی و شهربانی در عراق پیشرفت مهمی نموده در تمام معابر به هیچ وجه خانم مستور دیده نمی شود حتی در نتیجه انعقاد مجالس و جشنهای متوالی معاشرت های عمومی و خصوصی به اتفاق بانوان تشکیل می شود ولی یک قسمت از زن های پریشان بی بضاعت که اغلب کچل هم هستند روسری نازکی استعمال می کنند در صورتی که استعمال روسری هم موردی ندارد جلوگیری گردد.
[حاشیه]: جواب داده شود راپورت واصل باید نهایت مراقبت بشود که روز به روز پیشرفت این اصلاح بیشتر باشد.

۸۹

[رئیس دبیرخانه مجلس شورای ملی به نخست وزیر، ۹ شهریور ۱۳۲۲]

مجلس شورای ملی، رونوشت تلگراف از اراک، شماره ۶۴ - ۲۲/۶/۳، شماره ۲۱۶۰۱، مورخه ۱۳۲۲/۶/۹.
جناب آقای سهیلی نخست وزیر - رونوشت مجلس شورای ملی، در این موقع باریک که معرض ذهاب تمام حیثیات جامعه ایرانیان که برای عین مشهود سزاوار است همدستی با غم خواران دولت و ملتی که همراه علما و پیشوایان ملت بوده و هستند متأسفانه در این موقع که حضرت آیت الله قمی مدظله برای اصلاح خیل جامعه اموری چند عنوان فرموده اند که موافق با اساس مشروطه و محتاج به تجدیدنظر نیست و هم موجب حفظ آئین و عرض و جان و مال ایرانیان است تاکنون مسابقت به جواب رسمی نشده است و از این جهت نگرانی برای داعیان و عموم ملت حاصل، این داعیان تقاضای اتخاذ به جواب رسمی و صدور امر به موقع اجراء از آن مقام متنبع می کند. الاحقر محمد سلطان فضل الله، نصیر اسلامی، علی حسینی، میریحی.
رئیس اداره دبیرخانه مجلس شورای ملی [امضاء]: عتقا
رونوشت برابر اصل است.
(نخست وزیر - ۱۳۳۰۰۳)

اصفهان

○ اصفهان

۹۰

[سواد گزارش حکومت اصفهان؛ ۲۴ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، محرمانه و مستقیم.

وزارت داخله - در تعقیب تلگراف رمز ۱۱۷۸۶^۱ راپورتاً معروض می‌دارد از روزی که متحدالمالها واصل گردیده و به ادای این وظیفه مقدس مأموریت حاصل شده است هر اقدامی که برای تشویق و ترغیب لازم بوده است به عمل آمده و به قدر مقدور اشخاصی را با کمک شهربانی و معارف برای انجام مقصود حاضر و در نتیجه کنفرانس دیشب که قریب سیصد نفر به طور تحقیق زن و مرد در آن حضور داشتند تشکیل، و روز پنجشنبه آتیه نیز کنفرانس دیگری از طرف خواتین باز در همان سالون اداره معارف تشکیل خواهد یافت. در این کنفرانس رعایتهای ذیل به عمل آمده بود:

۱ - عموم رؤسای ادارات و متصدیان شعب آنها و محترمین شهر از ملاک و غیره بدون استثناء با خانمهای خود و قسمتی از معلمان حضور داشتند.

۲ - در انتظام جلسه دقت فوق‌العاده به عمل آمده و خود کفیل شهربانی با عده‌ای از صاحب منصب و غیره در خارج و داخل مراقبت کامل داشتند.

۳ - سعی شده بود که در این جلسه اول یک نفر غیر مسلمان و حتی اشخاصی که مظنون به فساد اخلاق هستند حضور نداشته باشند و همین طور هم موفقیت حاصل گردید.

۴ - حضور مردهای بی‌زن ممنوع بود.

خاتمتاً معروض می‌دارد با احاطه به اهمیت این موضوع مخصوصاً در شهرهایی که سکنه آن غالباً جاهل محض هستند امیدواری می‌رود که در اینجا به طور مطلوب پیشرفت حاصل نماید اگرچه قسمتی از محصولات

۱ - این راپورت را وزارت داخله طی نامه نمرة ۱۱۸۰۰ به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۶ به ریاست وزراء و ریاست وزراء طی نامه‌ای به شماره ۷۸۴۴ به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۴ به دفتر مخصوص شاهنشاهی ارسال داشته‌اند.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

از چند روز به این طرف در مدارس حاضر نشده‌اند، ولی تقریباً اطمینان حاصل است که تمام آنها با وسایل مقتضی که اتخاذ شده است به محل خود عودت نمایند. در معابر خانمهایی که داخل جاده تربیت شده‌اند از پریروز به این طرف خیلی دیده می‌شوند و تا امروز متجاوز از هفتصد کلاه خریداری شده و مرتباً به خیاط‌ها دستور و سفارش پالتو داده‌اند. عده‌ای هم که به‌عذر نبودن لباس و غیره متعذر شده بودند، مخصوصاً تعهد نموده‌اند که از امروز شروع به اقدام عملی نمایند، به هر صورت مراقبت کامل به عمل خواهد آمد و البته اگر دستوری در این باب مجدداً لازم است مرحمت خواهد شد.

[امضاء: ناخوانا] سواد مطابق اصل است.

[مهر]: حکومت اصفهان.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۹۱

[وزارت معارف به وزارت داخله، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره تعلیمات و ولایات، نمره ۱۹۷۳۵/۵۷۷۹۵، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۴.

وزارت داخله، عطف به مرقومه نمره ۵۴۹/۱۸۷۹^۱ خاطر محترم را مستحضر می‌دارد راجع به کناره‌گیری عده‌ای از محصولات اصفهان از اداره معارف محل چندی پیش مستقیماً راپورتی رسیده بود که اقدام به رجعت آنها بشود. ولی چون کلیه مدارس حتی مکاتب از قبول اینگونه شاگردان ممنوع شده‌اند و ناچار پس از مدت قلیلی برای ادامه تحصیل مراجعت خواهند نمود اقدام دیگر را ضرور ندانسته دستور داد از طریق تشویق موجبات بازگشت آنان را فراهم سازد در سایر نقاط هم نظایری پیدا نموده است که به شرح فوق جلوگیری شده است.

بنابراین خواهشمند است اولاً دستور فرمائید با ملایمت مساعدت نمایند. ثانیاً پس از وصول احصائیه اولیاء آنها این وزارتخانه را نیز مستحضر فرمایند که در صورت لزوم اقدام مقتضی به عمل آید.

وزیر معارف و اوقاف [امضاء]: علی اصغر حکمت

[نقش مهر بیضی شکل]: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

[حاشیه]: اداره سیاسی تمام سابقه باید ضمیمه باشد. فهرستی از محصولات که مدرسه نرفته‌اند از اصفهان

رسیده است عیناً به آن اداره فرستاده برای که شده وزارت معارف بفرستید. ۱۴/۱۱/۷

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[تلگراف حکومت اصفهان به ریاست وزراء، ۱۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست تلگراف و تلفن، از اصفهان به طهران، نمرة تلگراف ۱۸۹، توضیحات: ندارد، تاریخ ۱۴/۱۱/۱۸.

ریاست وزراء، دیروز چهار بعد از ظهر وارد، یک ساعت بعد در کارخانه ریساف که قبلاً جمعیت کثیری مرکب از تمام طبقات مخصوصاً طبقات عالیّه تجار دعوت شده بودند حضور به هم رسانده، از طرف کارخانه و خود بانوان و مدعی العموم اظهاراتی راجع به مزایا و محسنات این نهضت به عمل آمده، عدّه حاضرین مجلس که قطعاً قریب یک هزار نفر از زن و مرد بودند همگی از این تقویتی [که] از طرف دولت شاهنشاهی در پیشرفت این نهضت به عمل می آید به دعای وجود مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاهی قیام و مجلس با کمال شکوه و عظمت و متانت کامل خاتمه یافت. جزئیات آن به وسیله پست فردا عرض می شود. ۱۲۹۸۱ قاسم.

[مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران

[حاشیه]: ۱ - به عرض می رسد. ۲ - دفتر مخصوص سواد تقدیم شود.

(نخست وزیری - ۱۳۰۳۰۳۰)

[حکومت اصفهان به رئیس الوزراء، ۱۹ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، نمرة ۱۳۰۳۸، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۹.

جناب آقای رئیس الوزراء، محترماً معروض می دارد:

۱ - موضوع نهضت و تجدد نسلان خوشبختانه در حوزه مأموریت این بنده به طور متانت و خوبی پیشرفت می نماید و مقدمات آن تهیه می شود. مثل اینکه دعوتی که از طرف کارخانه ریساف به عمل آمده بود فوق العاده با معنی و مفید بود، به این ترتیب که کلیّه تجار درجه اول از قبیل عموم افراد خانواده کازرونی ها، بنکدارها که بزرگتر آنها بیش از هفتاد سال دارد و عدّه دیگر از تجار و طبقات مختلفه که به نظر این بنده بیش از نهصد نفر بودند در یکی از سالونهاى کارخانه که هنوز مقدار زیاد از ماشین آلات آن نصب نشده و فوق العاده مناسب با این جمعیت بود، حضور به هم رسانیده و به یکدیگر معرفی شده پس از صرف شیرینی و چای و ایراد خطابه ها متفرق گردیدند.

۲ - از دیروز مسئله عدم قبول زنهاى با چادر در درشکه ها و اتوبوسها به موقع اجرا گذاشته شد.

۳ - در جلسه آتیه که در کارخانه وطن منعقد خواهد شد و باز از یک هزار نفر دعوت خواهد شد اینطور در نظر گرفته شد که دیگر از ایراد خطابه و غیره صرف نظر شده، فقط به معرفی یکدیگر و جشن پرداخته شود.

۴ - خود این بنده در نظر گرفته ام در روز میلاد مسعود اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در باغ چهلستون با عدّه دو هزار نفری گاردن پارتی داده شود و از حالا مقدمات آن تهیه و امیدوارم با این ترتیب به طوریکه منظور و مطلوب است پیشرفت حاصل نماید.

[امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: سواد جهت اطلاع به دفتر مخصوص تقدیم شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۹۴

[تلگراف حکومت اصفهان به ریاست وزراء، ۲۶ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از اصفهان به طهران، توضیحات: دولتی، نمرة ۲۸۶، ۱۳۱۴/۱۱/۲۶. ریاست وزراء - مجالس جشن نهضت بانوان یکی بعد از دیگری با کمال متانت و آبرومندی تشکیل می‌شود. دیروز بر حسب دعوتی که قبلاً به عمل آمده بود در یکی از سالون‌های جدید بافندگی کارخانه وطن عده‌ای که متجاوز از پانصد نفر از محترمین و غیره بودند، حضور به هم رسانیده، خود زنهای کارخانه نیز با لباسهایی که از طرف کارخانه به آنها داده شده بود ملبس و در جشن مزبور شرکت داشتند، و در ساعت هشت مجلس جشن مزبور با نواختن سرود شاهنشاهی و دعای به ذات مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاهی خاتمه یافت. ۱۳۳۶۰ قاسم.

[حاشیه]: ۱ - به عرض می‌رسد ۱۴/۱۱/۲۶. ۲ - سواد این تلگراف ضمیمه راپورت امروز باشد.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۶۳)

۹۵

[نامه گروهبان ۳ حسن داوری به حکومت اصفهان، ۱۶ اسفند ۱۳۱۴]

حکومت جلیله اصفهان - با کمال احترام به عرض می‌رساند اینجانب گروهبان ۳ حسن داوری ولد حاجی ذوالفقار دولت آبادی که در تاریخ ۱۴/۱۲/۱۵ تقریباً دو ساعت به غروب مانده، والدۀ اینجانب از منزل بیرون آمده برخورد کرده به عیال کدخدا مُسیب، عیال کدخدا مُسیب به والدۀ اینجانب گفته چرا شما لباس متحدالشکل خود را مندرس پوشیده‌ای؟ والدۀ اینجانب گفته که دولت علیه امر فرموده‌اند که لباس متحدالشکل بپوشید، ولی نگفته که لباس زرع ده تومان بپوشید. ما قوه لباس سنگین را نداریم. آن وقت فحاشی زیاد به او نموده و در انتظار^۱ مردم آبروی ما را ریخته است. در صورتی که بنده خودم نظامی دولت [می]باشم و اخوی اینجانب مامور مالیه است، پدر اینجانب در حدود هفتاد و پنج سال از عمرش می‌گذرد و دو ماه است مریض می‌باشد، در اینصورت شبی کدخدا دعوت نمود، از برای جشن چون که پدر اینجانب مریض بود والدۀ خود را با اخوی کوچک که شانزده^۲ ساله می‌باشد از تمام اهالی زودتر در مجلس جشن حاضر شده که تحقیقات از مأمورین مالیۀ دولت آباد بشود که در جشن بوده یا خیر؟ و از برای مخارج جشن هم یک تومان پول گرفته متمنی است امر فرمائید به چه علت بی‌احترامی نموده و آبروی اینجانب را ریخته است. امر، امر مبارک است. [امضاء]: [گروهبان ۳ داوری] (استانداری اصفهان)

۱ - اصل: انزار.

۲ - اصل: شونزده.

[حاشیه]: عیناً به اداره امنیه اصفهان ارجاع می شود که مراتب را دقیقاً تحقیق و نتیجه را ضمن اعاده عین ورقه راپرت نمایند. نمره ۱۴۳۸۳، ۱۴/۱۲/۱۷.

۹۶

[عریضه عیال کدخدا مُسیب به حکمران اصفهان، ۱۷ اسفند ۱۳۱۴]

مقام محترم حکومت جلیله اصفهان دامت شوکته العالی - با نهایت احترام خاطر مبارک را مستحضر می دارد کمینه دعا گو عیال کدخدا مُسیب داوری دولت آبادی، این که یوم جمعه ۱۴/۱۲/۱۵ به اتفاق دو نفر زن دیگر حمام بودیم و بدون حجاب بیرون آمدیم، درب حمام حاج محمود نام ولد حاج ذوالفقار دولت آبادی با گماشته خودش درب حمام ایستاده بودند قدری که رفتیم این دو نفر همراه ماها آمدند و به ماها نگاه می کردند و بنای خنده و مسخرگی^۱ را گذاردند تا آن که درب خانه حاج ذوالفقار رسیدم، چون راه منزل مان از درب منزل حاج ذوالفقار می باشد در آنجا حاج ذوالفقار به اتفاق این دو نفر برادرش که محمد و شاه رضا نام باشند از خانه بیرون آمدند و مجدداً بنای خنده و مسخرگی را گذاردند و چپه می زدند. به آن ها گفتم برای چه خنده می کنید؟ جواب دادند می کنیم، برو هر کاری از دستت^۲ بر می آید بکن.

لذا بر خود واجب دانستم خاطر مبارک را مستحضر نمایم اگر چنین باشد و این نوع حرکات وحشیانه در کار باشد کجا می توان مکشوف الحجاب شد و بیرون آمد؟ چنانچه از این گونه کارها جلوگیری نشود دیگر ابداً نمی توانیم بی حجاب از منزلها مان بیرون بیاییم. لذا استدعا و تقاضا مندم حکمران معظم بذل لطف و مرحمت را نسبت به این کمینه دعا گو فرموده امر و مقرر فرمائید پس از تحقیق و رسیدگی احقاق حق و اسباب آسایش را برای کلیه اهالی فراهم فرمائید که از الطاف مبارک در آسایش و آسوده خاطر بوده باشیم. امید است مسعجلاً رسیدگی فرمائید دیگر امر، امر مبارک است ایام عزت و شوکت مستدام.

(استانداری اصفهان)

۹۷

[گزارش کدخدای خوراسگان به حکومت اصفهان، ۸ فروردین ۱۳۱۵]

حضور مبارک بندگان اشرف حکمران اصفهان دامت شوکته العالی - محترماً به عرض می رساند، این بنده حسین افلاکی کدخدای قصبه خوراسگان و قزوه حسب الامر مبارک پس از ورود به محل مشغول مقدمات تهیه جشن نهضت بانوان شده تا بدو از طرف آقای هاشمی متصدی محترم مالیه خوراسگان دعوتی از اجزای مالیه و کارکنان دبستان دولتی و چند نفر از محترمین محل و این بنده به عمل آمد و در لیل جمعه ۱۵/۱/۷ نیز از طرف مدیر دبستان دولتی خوراسگان مجلس جشنی منعقد و مدعوین با خانمهای خود حاضر و در ساعت ۱۰ مجلس به دعای ذات مقدس اعلیحضرت همایونی ختم شد. راپورتاً عرض شد و استدعا دارد برای بعدها هر

۱ - اصل: بمسخره گی.

۲ - اصل: دستد.

گونه دستوری باشد کتباً مرقوم فرمایند.

در خاتمه چون در دهه محرم واقع شدیم برای حفظ انتظامات و جلوگیری از اشخاص ولگرد امر و مقرر فرمایند سه نفر آژان سوار برای تا آخر دهه محرم جهت خوراسگان تعیین فرمایند. دیگر امر امر مبارک است. حسین افلاکی خوراسگانی
(استانداری اصفهان)

۹۸

[گزارش از خوراسگان به حکومت اصفهان]

حضور مبارک بندگان حضرت اشرف حکمران اصفهان دامت شوکته العالی - محترماً معروض می‌داریم در موضوع نهضت بانوان، نسوان دو جلسه جشن در قصبه خوراسگان جی تشکیل شد، از طرف مالیه و معارف و کدخدا و چند نفر دیگر منعقد و چند روز زنها، بی حجاب به حمام و جاهای دیگر می‌رفتند تا آنکه از طرف حاجی غلامعلی ربانی قزوه‌ای و حاجی سید محمد و حاجی سید جواد حسینی خوراسگانی چندی قبل تحریکاتی نمودند و مردم را فریب دادند که دو دفعه به حالت اولیه خویش برگشته‌اند و امروزه هیچ زنی در خوراسگان بی حجاب نیست و آن چند نفر که کشف حجاب نموده بودند مورد طعن و سرزنش سایرین واقع شده‌اند. از مقام محترم تقاضای تحقیق محلی و مفتش صحیح‌العمل سری در محل خوراسگان و قزوه فرستاده تا کشف قضایا و حقایق امر به سمع مبارک برسد و از اینگونه تحریکات جلوگیری شود. توضیحاً آنکه یک جشن غیر عملی که هیچ زن در آن مجلس حضور نداشته در خوراسگان بنا نمودند که اسباب زحمت زنهای بی حجاب فراهم کرده که دیدید شما رفتید در مدرسه و مالیه برای جشن و ما هم نیامدیم و آقای میرزا هادی خان شکوه جشن ما را راپورت داد و هم با ما مساعدت و همکاری نمود که خانمهای خویش را در مجلس جشن حاضر ننمودیم و اگر جشن غیر عملی نبود پس چرا خانم آقای شکوه در شهر و خود او در خوراسگان بود. دیگر امر امر مبارک است. محض راپورت عرض شد.

(استانداری اصفهان)

۹۹

[نتیجه تحقیقات کلانتری در مورد وقایع خوراسگان، ۳۱ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، تشکیلات کل نظمیه مملکتی، اداره نظمیه اصفهان، سواد راپورت کلانتری سوار، نمره ۱۴، مورخه ۱۵/۱/۳۱، محرمانه.

بعدالعنوان - با اعاده مرجوعه نمره ۱۱۱ محرمانه و مراسله نمره ۱۰۹۳ اداره حکومتی حسب الامر این

جانب به محل خوراسگان رفته حاجی غلامعلی قزوهای و حاجی سید محمد و حاجی سید جواد حسینی و دو نفر از معتمدین محل را احضار و در اطراف موضوع نهضت نسوان بازجوئی به عمل آمده اشخاص مزبور اظهار بی اطلاعی می نمایند. ولی به طوریکه مفهوم می شود رعایای قریه مذکور ترتیب اثری به اوامر کدخدانده اند و نسبت به یکدیگر خصومت دارند و نیز در چندی قبل جشنی که با حضور نماینده اداره حکومتی تشکیل یافته قسمتی از رعایا حضور به هم رسانیدند. ولی عده زیادی از آنها در آن جشن حاضر نشده اند چون قضیه بین رعایا، بالاخرتلاف بود، اینک از معتمدین و کدخدای محل مزبور التزام در دو ورقه اخذ گردید که عیناً تقدیم می شود که تا یک هفته دیگر کلیه اهالی آن قریه بایستی طبق اوامر کدخدا عمل نمایند و نیز [اگر] کسی تحریکی بنماید شدیداً تعقیب خواهد شد. کلاتر سوار نایب دوم فاطمی - سواد مطابق اصلی است که در دفتر سرکلانتری ضبط است.

۱۰۰

[حکومت اصفهان به رئیس الوزراء، ۱۸ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت اصفهان، دایره کابینه، نمره ۵۹۹، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۸.

جناب آقای رئیس الوزراء - با زیارت امریه متحدالمآلی محرمانه نمره ۴۰۱ مورخه ۱۵/۱/۱۵ محترماً معروض می دارد اوامری که از نظر اصلاحی شرف صدور می یابد. بعلاوه اینکه اجرای آن از نظر خدمت وظیفه مهمی است هر مأموری هم باید وجداناً خود را علاوه بر مأموریت رسمی موظف در اجرای آن بداند. از همین نظر اوامری که نسبت به اصفهان شرف صدور یافته است در اجرای آن ذره ای قصور و اهمال از هیچیک از مأمورین مربوطه رو نداده است.

بیشترت نهضت بانوان تا امروز به طور تدریج به عقیده این بنده خیلی محسوس و عاقلانه بوده و همانطوری که در ضمن سایر راپورتها به عرض رسانده ام با ملاحظه روحیه مردم متعصب اصفهان و با مشورت رئیس شهربانی که یگانه عامل اجرای امر است اینطور قرارداد شد که روز شنبه ۲۲ ماه جاری پس از تقسیم پنجهزار پالتو و جوراب و گیوه (در چندین محل و در یک روز) که در دست تهیه و در شرف اتمام است بازارها را نیز برای عبور و مرور زنهای باچادر ممنوع داشته، حتی قدری اعمال شدت غیر محسوس به عمل آید و فعلاً هم در هیچیک از خیابانها و شوارع عمومی زن با چادر دیده نمی شود و همانطور که تذکر فرموده اند مأمورین اینجا نیز کار را تمام شده فرض نکرده و با کمال جدیت و متانت نسبت به اجرای مقصود با تشویق و وسائل دیگر به طور دائم مراقبت خواهند کرد.

[امضاء: ناخوانا]

(نخست وزیر - ۱۳۰۳)

۱۰۱

[حکومت اصفهان به شهربانی، ۲۳ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت اصفهان، نمره ۲۸۶۳، تاریخ ۱۳۱۵/۲/۲۳، محرمانه.

آقای رئیس شهربانی - اقداماتی که نسبت به رفع حجاب از طرف شهربانی می شود حقیقتاً موجب امتنان و به طوری که شخصاً مراقبت داشته و می بینم اغلب پاسبانها (پیاده و سواره) در معابر و محل های دوردست مخصوصاً اواخر خیابان جدید در هدایت نسوان مراقبت کامل دارند. به عقیده اینجانب برای اینکه به طور دلگرم بتوانند انجام وظیفه نمایند، مقتضی است دستور بدهید از وجوهی که برای لباس جمع آوری شده و مقصود هم پیشرفت و ترقی نسوان است در حدود ۱۵۰۰ ریال آن را با مسئولیت اینجانب به قسمتی از آنها به طور فوق العاده بدهند که بیشتر بر مراقبت و جدیت خود بیفزایند. بدیهی است مراتب امتنان خود را به عرض دولت رسانیده و خواهم رساند.

[امضاء: ناخوانا]

(استانداری اصفهان)

۱۰۲

[شهربانی اصفهان به حکومت اصفهان، ۵ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره شهربانی اصفهان، دایره دفتر، نمره ۲۶۴، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۵، محرمانه.

حکومت اصفهان - عطف به نمره ۲۸۶۳ راجع به تقسیم ۱۵۰۰ ریال به عنوان فوق العاده از محل جمع آوری وجوه برای تهیه لباس نسوان بی بضاعت بین نفراتی که در روزهای راحت مشغول خدمت هستند، مراتب به مرکز راهپورت، سواد جوابیکه طی نمره ۴۶۰۸^۱ واصل شده برای استحضار حکومت منضمماً تقدیم می شود.

رئیس شهربانی اصفهان - یاور وقار [امضاء]

[حاشیه]: ۱ - آقای کمالی تلفون زید وجه را بفرستند.

۲ - وجه را نزد آقای رئیس شهربانی فرستاده اند. ۱۵/۳/۹.

(استانداری اصفهان)

۱۰۳

[حکومت اصفهان به ریاست وزراء، ۲۱ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره حکومت اصفهان، نمره ۴۳۷۱، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۲۱.

ریاست وزراء - در جواب مرقومه متحدالمال نمره ۲۹۷۰^۲ محترماً معروض می دارد قبل از وصول

۱ - اسناد استانداری اصفهان.

۲ - در این مجموعه ملاحظه شد.

مرقومه از طرف شهربانی با دستور حکومت به قدری که وسایل موجود بوده اقدامات لازم به عمل آمده است، ولی تصدیق خواهند فرمود که در مثل اصفهانی جائی که حتی در شبکه چنی های آن هم معمم بوده اند این قبیل از مسائل و ترک عادت چند صد ساله باید به تدریج عملی گردد. حالا هم نه اینکه زندهای با حجاب وجود دارند، ولی البته در طرز لباس و تهیه آن به طوریکه مطلوب است تا امروز دقت های لازم به عمل نیآورده اند. لکن خاطر مبارک را مطمئن می نماید که مجاهدت کامل در پیشرفت این کار و اجرای امر فوق به عمل خواهد آمد. [امضاء: ناخوانا]

(نخست وزیر ی - ۱۰۳۰۰۳)

۹۰۴

[اداره امنیه اصفهان به حکومت اصفهان، ۲۳ خرداد ۱۳۱۵]

اداره امنیه، سواد مراسله نمرة ۲۳۵۰/ق مورخه ۱۳۱۵/۳/۲۳.

بعدالعنوان - عطف به مرقومه نمرة ۴۳۶۹^۱ امر لازم به گروهان اصفهان صادر گردید که در اجرای دستور راجع به نسوان مراقبت کامل در قراء و قصبات حومه اصفهان به عمل آورند. فرمانده گردان مستقل ۱۴ امنیه اصفهان سرهنگ دوم فریدون فر، [سواد] مطابق اصل است ۱۳۱۵/۴/۱۶.

[امضاء: سلیمان،] مهر: دفتر حکومتی اصفهان.

(نخست وزیر ی - ۱۰۳۰۰۳)

۹۰۵

[شهربانی اصفهان به حکومت اصفهان، ۶ تیر ۱۳۱۵]

اداره شهربانی، سواد مراسله نمرة ۷۰۲/۳۳۱، مورخه ۱۳۱۵/۴/۶.

بعدالعنوان - عطف به نمرة ۴۳۷۰^۲ در این موضوع قبلاً طبق اوامر صادره از اداره کل شهربانی دستور کافی به مامورین داده شده، و بانهایت جدیت در اجرای آن سعی و کوشش شده و می شود. رئیس شهربانی اصفهان. یاور وقار

سواد مطابق اصل است ۱۳۱۴/۴/۱۶

[امضاء: سلیمان،] مهر: دفتر حکومتی اصفهان

(نخست وزیر ی - ۱۰۳۰۰۳)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[عریضه حسینعلی فلاح به دفتر مخصوص، ۲۴ آذر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، رونویس، مورخه ۱۳۱۵/۹/۲۴.

دفتر شاهنشاهی ایران دامت بقاءه - شکر و سپاس فزون خداوندی را سزااست که چنین نعمت بی پایان را شامل حال اهالی ایران نموده، پس از عجز از تشکرات محبوب و معبود بی همتای یکتا با کمال عجز و ابتهال معروض می دارد جان نثار حسینعلی فلاح دارنده ورقه هویت ۶۸ صادره نصرآباد پشتکوه یزد بر اینکه مدت چندین وقت به واسطه آنکه کور و ضایا عدالت شهر یاری همایونی تمام محوطه ایران را احاطه نموده، در این بحر عدل شنا و غوطه وریم و زمان سابق که کلیه قدرت آنکه بیرون شهر برویم نداشتیم. ولی فعلاً مدتی است که مشغول سیاحت هستم، ولی افسوس صدا فسوس که هنوز بعضی اشخاص هستند که در لباس میش هستند و کار گرگ می کنند و هنوز دست تعدی و ظلم و جور و جفا و جنایت به این رعایای بیچاره دراز کرده و اذیت می نمایند و به واسطه آنکه دارای ثروت هستند در آن قریه ها نه امنیه جلوگیری و نه نایب الحکومه مانع می شود مثلاً در بعضی قراء و قصبات هستند کسانی که هنوز متحدالشکل نشدند و نسوان آنها هنوز کشف حجاب ننمودند، چون این عبد فانی می خواهم در حقیقت خدمت به وطن و جان فشانی در راه دولت نموده باشم، پیشگاه رأی آن آستان افلاک آساء اقتضا می فرماید یک دستخط مبارک عنایت و مرحمت شود تا افتخاراً مشغول تفتیش گشته و جان بازی در راه دولت و وطن نمایم. دیگر عمر و عزت و دولت علیه ایران ازدیاد باد. حسینعلی فلاح. مطابق اصل است ۱۵/۱۲/۲۰.

[نقش بهر بیضی شکل]: دفتر حکومتی اصفهان.

(استانداری اصفهان)

[بخشنامه وزارت کشور به فرمانداری اصفهان، ۲۳ مهر ۱۳۱۹]

وزارت کشور، اداره انتظامات، شماره ۹۱۴۸۷، تاریخ ۱۳۱۹/۷/۲۳.

فرمانداری اصفهان - طی دستور بخشنامه رمزی شماره ۱۹۱۹ - ۱۶/۱۲/۱۷ به طور کلی اشعار شده بود که راجع به کشف حجاب چه تقلیل پروانه عمامه و غیره آشنا نمودن مردم به اصول تمدن امروزه که منظور دولت است به هیچوجه نایستی تسامحی بشود و اقدامات لازمه هم در تمام شهرستانها شده، ولی موضوعی که صدور این بخشنامه را ایجاد می نماید عدم توجه بعضی مأمورین است که در پاره ای از بخشها مردم را به همان روال و لباس دیرینه خود وا گذاشته اند و برای تغییر وضعیت آنان اعم از مردان یا زنان هیچگونه قدمی که مبنی بر آشنا کردن جامعه به تمدن و طرز زندگانی امروزه باشد بر نداشته اند این است که لزوماً یادآور می شود مأمورین مکلف هستند بدون اینکه طرز خشونت و درشتی در کار باشد؛ چنانچه در حوزه مأموریت خود مشاهده نمودند تغییر وضعیتی حاصل نشده به فراخور اوضاع و روحیه محل مردم را به وضعیت و تمدن امروزه آشنا نموده در اجرای منویات دولت جد و جهد نمایند که در هر محل طرفی که با اخلاق و رویه توده مناسبت

باشد و در اصلاح وضعیات آنها کوشیده، وصول این بخشنامه را اعلام و نتیجه اقداماتی که می شود گزارش دهید.

وزیر کشور [امضاء: ناخوانا]

(استانداری اصفهان)

۱۰۷

[فرمانداری اصفهان به بخش های تابعه، ۳۰ مهر ۱۳۱۹]

وزارت کشور، فرماندار اصفهان، نمره ۶۶۲۰، تاریخ ۱۳۱۹/۷/۳۰، محرمانه
بخشداری... شهرداری بروجن و سده - چون به قرار اطلاع در بعضی بخشها مردم رابه همان روال و لباس دیرینه وا گذاشته و برای تغییر وضعیت آنان اقدامی به عمل نیامده، طی بخشنامه وزارت کشور تأکید می شود که بدون اینکه طرز خشونت و درشتی در کار باشد، باید به فراخور اوضاع و احوال روحیه محلی، مردم را به وضعیت و تمدن امروزه آشنا نموده و در اجرای منویات دولت جد و جهد نمائید ضمناً در تقلیل عامه اقدام و از حجاب زنان جلوگیری شود.

(استانداری اصفهان)

○ سده

۱۰۸

[گزارش دایره آگاهی به شهربانی اصفهان، ۶ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی اصفهان، سواد راپورت محرمانه آگاهی، نمره ۱۸۵، مورخه ۱۳۱۵/۱/۶.
ریاست دایره آگاهی - با اعاده عین مرقومه محرمانه نمره ۱۴۹۲۷^۱ حکومت متضمن راپورت واصله از سده حسب الامر اینجانب برای بازجوئی در اطراف راپورت مذکور به سده رفته و بازجوئیهای محرمانه نموده برای کشف حجاب سه مجلس دعوت از طرف مدرسه دولتی و بلدی و مالیه محل به عمل آمده که عده ای از اهالی با خانمهای خود در آن مجالس حضور به هم رسانیده و چند مجلس خصوصی دیگر نیز بر حسب دعوت کخدایان انجام گرفته و بعداً غیر از خانمهای مأمورین ادارات زنهای سده کمافی السابق با حجاب در معابر عبور می کنند. چنانچه به همین طریق مشاهده نمودم ولی در نظر دارند که به وسیله مأمورین امنیه با التزام از حمامها و غیره قضیه را عملی کنند. از این روی کشف حجابی نیست که رئیس بلدی سده موفق به رؤیت زنها بشود از طرفی مومی الیه دارای خانواده و اولاد می باشد که آنها نیز در سده ساکن و با داشتن عائله و وضعیت محلی سده اقدام به اینگونه عملیات به نظر مستبعد می آید. دختر براتعلی توپچی هم که در راپورت به مشارالیه

اشاره شده کلفت منزل متصدی بلدیہ است، بنابه مراتب معروضه و تحقیقاتیکه محرمانه به عمل آمد راپورت مذکور بی اساس و ممکن است در اثر عدم رضایتی که راپورت دهنده از متصدی بلدیہ داشته یا تحریک دیگران که ناراضی هستند مبادرت به تقدیم این راپورت را نموده که توجه اولیای امور را جلب نموده باشد - متصدی شعبه اول آگاهی.

محل مهر و امضا.

سواد مطابق اصل است [امضاء: ناخوانا]

۱۰۹

[حکومت اصفهان به شهرداری سده، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت اصفهان، نمرة ۳۰۲۷، تاریخ ۱۳۱۵/۲/۲۶، فوری.

شهرداری سده - بر طبق اطلاعاتی که رسیده است، مسئله نهضت نسوان در آنجا جریانی نداشته و به همان حال بطئی باقی مانده است که فوق العاده از شما و سایرین تعجب دارم. لازم است به محض وصول این مراسله کمسیون مرکب از نمایندگان انجمن شهرداری و کدخدایان مهم با حضور آقای فرمانده گروهان امنیه اصفهان تشکیل داده و با مساعدت آنها اقدامی نمایند که هرچه زودتر موضوع عملی گردد و این موضوع را هم باید در نظر داشت که عدم پیشرفت کار مربوط به کدخدایان و متنفذین محلی خواهد بود که بر طبق صلاح آنها خاتمه پیدا نخواهد کرد.

سواد [م] شروح فوق برای اطلاع اداره امنیه اصفهان ارسال می شود.

[امضاء: ناخوانا]

(استاندارداری اصفهان)

۱۱۰

[شهرداری سده به حکومت اصفهان، ۳۱ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره حکومت اصفهان، دایرة شهرداری سده، نمرة ۱۷۲، ضمیمه: ۲ ورقه، تاریخ ۱۳۱۵/۲/۳۱.

اداره حکومتی اصفهان در مضافات - با نهایت احترام عطف به مرقومہ نمرة ۳۰۲۷ به طوری که خاطر مبارک مستحضر است شهرداری سده در مسئله نهضت بانوان کمال سعی و کوشش را با منتهای دقت و متانت و نزاکت انجام وظیفه نموده مجالس هائی متعدد در دبستان دولتی در شهرداری در منزل شخصی در منازل بعضی از کدخدایان محلات تشکیل، در بعضی از مجالس تعداد مدعوین زن و مرد متجاوز از سیصد نفر از طبقات مختلف بوده و در جشن های خطابه هائی از طرف شهرداری و غیره سروده شده و اهالی را تشویق و ترغیب نموده، بدون اینکه کوچکترین کمکی از طرف متنفذین محلی به عمل آمده باشد شهرداری توانسته یک عده از این جماعت دور از تمدن را به شاهراه ترقی و تمدن از راه تشویق آشنا سازد. آنهم به فاصله کمی به واسطه

همراه نبودن متنفذین محل به قهقراء برگشته که تحت معروضه نمرة ۴۰ - ۱۵/۱/۲۱^۱ به عرض رسانید و تقاضای کمک از اداره امنیه نموده، امنیه محل هم به واسطه قلت افراد بیشتر از یکفر نتوانسته کمک نماید. باز شهرداری با نداشتن هیچگونه وسایل به کمک امنیه محل توانسته است از زنهای با حجاب در حمامها مطبها و یک قسمت از محل های خوزان فروشان جداً جلوگیری نماید و این مسئله چند روز است تحت عمل است و آنچه تصور می رود شهرداری غیر از این گونه اقدامات وظایفی نداشته که انجام دهد مگر آنکه دستور ثانوی بفرمایند. در ثانی به طوریکه امر و مقرر فرموده اند از اعضای انجمن شهرداری و کدخدایان و متنفذین محل برای روز شنبه ۲ [الی] چهار بعدازظهر در شهرداری دعوت شده اند و مستدعی است مقرر فرمائید آقای فرمانده گروهان اصفهان برای ساعت مزبور در شهرداری سده تشریف بیاورند که به اشتراک مساعی ایشان در انجام منظور فوق موفقیت کامل حاصل گردد و این قسمت را هم به عرض می رسانم که مجلس جشنی هم در یک از منازل متنفذین محلی به موقع و اثر قریبی را در پیشرفت منظور خواهد نمود مستدعی است مقرر فرمایند در همان مجلس شهرداری آقای فرمانده با نظر شهرداری محل مزبور و تعیین نمایند.

شهردار سده [امضاء]: وفائی

(استانداری اصفهان)

○ شهرضا

۱۱۱

[نیابت حکومت شهرضا به حکومت اصفهان، ۱۹ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره حکومت اصفهان، دایره نیابت حکومت شهرضا، نمرة ۱۱۱، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۹. اداره حکومتی اصفهان - عطف به مرقومه نمرة ۴۲۰ - ۱۵/۱/۱۶^۲ متضمن سواد راپورت دبستان دولتی دهاقان محترماً معروض می دارد به طوریکه طی نمرة ۸۴۵ - ۱۴/۱۲/۲۶^۳ در جواب مرقومه نمرة ۱۴۶۲۶^۴ به عرض رسانیدم، کلیه اظهارات مدیر دبستان دولتی دهاقان برخلاف واقع و این تشبثات برای رفع مسئولیتهای حرکات بی رویه خود می باشد. به طوری که کراراً راپورتهای واصله از دهاقان را راجع به شرکت نسان آنجا در نهضت اخیر بانوان به عرض رسانیدم، آقای جهانگیری کدخدای آنجا در تقویت این نهضت و تشویق و ترغیب اهالی برای شرکت در آن از هیچ گونه مساعدت و همراهی خودداری ننموده است و مخصوصاً به طوری که طی نمرة ۲۵ - ۱۵/۱/۴ به عرض رسانیدم خود فدوی به اتفاق آقای امین مالیه و رئیس حوزه فرعی نظام وظیفه برای تحقیق اصل قضیه به دهاقان رفته و تحقیقات کامل نمودم. از قراری که صورت مجلس تحقیقات آنجا طی نمرة ۲۵ تقدیم گردید اظهارات مدیر مذکور به کلی عاری از حقیقت بوده، اصولاً مشارالیه یک شخص تریاکی

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - شماره ۱ و ۲ و ۳ و ۴ در این مجموعه ملاحظه نشد.

و لایقیدی است که به هیچوجه شایسته این شغل نیست. ریاست محترم معارف اصفهان در دوسه روز قبل نیز به شهرضا تشریف آورده و با سوابقی که شخصاً نسبت به مشارالیه داشتند مطالب معروضه را تصدیق و حتی فرمودند در انتقال او اقدام خواهد شد. به هر حال حضور مبارک اطمینان می‌دهد که اظهارات مدیر دبستان مذکور قابل ترتیب اثر نیست.

[امضاء]: محمدحسین کریمیان، [نقش مهر بیضی شکل]: حکومت شهرضا، ۱۳۴۷، حکومت اصفهان این مطالب را به اداره معارف و اوقاف ناحیه اصفهان نوشت و آن اداره طی نامه شماره ۱۶۱۹ به تاریخ ۱۳۱۵/۱/۲۹ به حکومت اصفهان اعلام کرد که «به مدیر دبستان دولتی دهقان اکیداً دستور داده شد که از دخالت در امور اجتماعی محل که خارج از وظیفه او می‌باشد به کلی خودداری نماید.»

۱۱۲

[گزارش از قریه طالخونچه به معارف اصفهان، ۳۰ آبان ۱۳۱۵]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف اصفهان، ضمیمه ندارد، نمره ۱۳۸ دبستان نمره ۲۶ طالخونچه، ۱۵/۸/۳۰.

اوضاع صحی حوزه مأموریت اینجانب به طوری که باید و شاید مرتب و رضایت بخش نیست، چنانکه^۱ حمامها، معابر، قصابیها، آبهای مشروب کاملاً کثیف و مورث بسی امراض گوناگون گردیده است. راجع به کشف حجاب جز عده معدودی که روسری دارند دیگران چادر را کمافی السابق بر سر می‌نمایند. سواد مطابق اصل است.

[امضاء: ناخوانا]، [تاریخ امضاء]: ۱۵/۹/۱۶، [نقش مهر]: دفتر معارف و اوقاف اصفهان، ۱۳۱۲

(استانداری اصفهان)

۱۱۳

[حکومت اصفهان به نایب الحکومه شهرضا، ۲۲ آذر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، دایره کابینه، نمره ۱۳۶۲۸، تاریخ ۱۳۱۵/۹/۲۲

نایب الحکومه شهرضا - با ملاحظه رونویس گزارش ۱۳۸ مدیر دبستان دولتی طالخونچه لازم است فوراً اقدامات لازمه برای بهبودی وضعیت صحی آنجا به عمل آورده و نسبت به پیشرفت کشف حجاب نیز در محل مزبور اقدامات مؤثری نموده نتیجه را گزارش نمایید.

[امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: دهات که هیچوقت حجابی نداشتند که امروز محتاج به کشف آن بشود. کدخدای پدرسوخته آنجا را خواسته و از طرف من ابلاغ نمائید که اگر در اجرای اوامر قصور و غفلی نمائید، مخصوصاً در این باب،

مثل آن پدر سوخته دیگر تبعید به بندر عباس خواهم نمود نتیجه را فوراً گزارش نمایید.

۱۱۴

[حکومت شهرضا به حکومت اصفهان، ۱۴ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، نمره ۲۲۵۱، تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۱۴

اداره حکومتی اصفهان - پاسخ نامه شماره ۱۳۶۲۸ متضمن رونویس گزارش مدیر دبستان راجع به قریه طالخونچه خاطر مبارک را مستحضر می‌دارد که کدخدای طالخونچه احضار حسب الامر مراتب به او ابلاغ و خاطر نشان و سپس هم با دستورات لازمه به محل عودت داده شده متعهد گردید کاملاً مراقبت نموده که یکنفر با حجاب در آن قریه مشاهده نشود. برای بهبودی وضعیت صحیحی آنجا بیشتر اقدام شد.

[امضاء]: محمدحسین کریمیان، [نقش مهر بیضی شکل]: حکومت شهرضا، ۱۳۴۷.

(استانداری اصفهان)

○ نجف آباد

۱۱۵

[نامه اسدالله ملک پور به حکومت اصفهان، ۳ فروردین ۱۳۱۵]

اداره حکومتی اصفهان - با نهایت احترام به عرض مبارک می‌رساند. این بنده اسدالله ملک پور در یوم دوم فروردین ماه جاری مجلس جشنی برای رفع حجاب در منزل خود فراهم و از اهالی تیران دعوتی به غمل آمده و از ساعت اول ظهر آقایان کارکنان دبستان دولتی با خانمهای خود حضور به هم رسانیده و از یکساعت بعد از ظهر مدعوین با خانمهای خود شروع به آمدن نموده و تا چهار بعد از ظهر قریب چهارصد نفر زن و مرد حضور به هم رسانیده سپس ییانه‌ای که سواد آن لفاً تقدیم حضور مبارک می‌گردد قرائت، به محض خاتمه بیانات، عموم زنها با کمال شوق و شعف چادرهای خود را برداشته و با نهایت مسرت با یکدیگر تهنیت و مبارک باد گفته و پس از صرف شربت و شیرینی پنج بعد از ظهر عموماً بدون حجاب از منزل خارج شده، محض تشویق در تمام کوچه و بازار قریه مزبوره گردش نموده در خاتمه عده‌ای از فقرا که حضور داشتند اظهار تقاضای بذل مرحمتی در تهیه لباس از آن مقام مقدس نماینده پدر تا جدار نمودند که چاکر به عرض مبارک برسانم.

(استانداری اصفهان)

۱۱۶

[متن سخنرانی به مناسبت کشف حجاب در قریه تیران کرون، ۲ فروردین ۱۳۱۵]

سواد ییانه‌ای که در مجلس جشن رفع حجاب در تاریخ ۱۵/۱/۲ در قریه تیران کرون در حضور مدعوین^۱

قرائت شده.

باز خورشید سعادت و اقبال از افق بهاری درخشیدن گرفت. با طلوع آفتاب نوروزی تمام موجودات سر از خواب برداشته و به شاهراه ترقی رهسپار گشته، دیگر بار بهار زندگانی ایران شروع و در گلزار^۱ این چمن گل‌های تازه شکفتن گرفت. گرچه برای ملت ایران در این عصر فرخنده همه روزه روز جشن و شادمانی است، لکن در میان روزها، روزهایی هم وجود می‌یابد که از نظر تاریخ و از لحاظ اثر و کیفیت سعادت بخش‌تر و نشاط‌آمیزتر است. امروز به واسطه اینکه مملکت عزیز ما کاملاً از انحطاط و آداب مشیوم نجات یافته و در تمام شئون ملی و اجتماعی و تربیتی مراحل تکامل و ترقی را پیموده و بالاخص عموم ملت اسلامی به مضار این ملفوفه که شما نسلان به خود می‌پیچید پی برده، روز فیروزی است. امروز عموم ملت باستانی برای رفع این پرده ظلمانی غرق سرور و جشن و شادمانی می‌باشند. بنده قبول این دعوت و حضور در این مجلس جشن و سرور را از خانمها و آقایان که مبنی بر بروز احساسات شاه پرستانه و وطن خواهانه است قدردانی می‌نمایم و به شکرانه این موهبت عظمی که امروز در تحت توجه و سرپرستی یگانه قائد توانا پدر تاجدار اعلیحضرت پهلوی می‌توانیم به آزادی این پرده مشیوم را خلع و به عادات موهوم خاتمه داده و با ملل متحده دنیا لاف همدوشی بل برتری زینم، همگی از زبان جان - وام و بقای پدر تاجدار از خداوند متعال درخواست و با صدای بلند می‌گوئیم زنده باد والا حضرت ولایتعهد، شما زنها باید بدانید چه وظیفه سنگینی را عهده دارید و مدرسه اولیه برای تربیت اطفال همانا دامن مادر است. این خرافات که از نمونه اعصار مظلمه است بایستی دور ریخت، اگر دنیای بیست قرن یا بیست سال پیش را با دنیای امروزه مقایسه کنیم می‌بینیم «تفاوت از زمین تا آسمان است» و علتی که امروز در ممالک متمدنه بیشتر از قرون قبل وسایل راحت بشر فراهم آمده و اختراعات امروزه از قبیل جهاز نقل صوت و آلات تقویت صوت و اقسام مؤسسات الکتریکی و تکمیل تلفون و کارخانجات^۲ میکانیکی و اتومبیل‌سازی و فابریک‌های نساجی و مصنوعات دیگر و در نتیجه آن است که زنها آنها بامردها همفکری و معاونت می‌کنند زن باید بداند که باعث آبادی خانه و عامل سعادت شوهر و فرزندان خود می‌باشد و اگر اندکی از عهده وظایف محوله خود بر نیاید باعث خرابی و اضمحلال مدنیت خود و شوهرش شده و به فجیعترین روزهای سیاه و پر نکبتی گرفتار خواهند شد. زن باید به خوبی بداند که مسئول سعادت خانواده و شوهر خود بوده و عهده‌دار خوشبختی نفراتی می‌باشد که در آغوش و دامن وی زندگی می‌کنند و طبیعت چه تکالیفی را به او ارجاع نموده و جزء واجبات اولیه مذهبی و طبیعی اوست. زن باید تقوا و طهارت را شعار خویش نموده و عفت نفس را سرمایه شوهرداری و سعادت‌مندی خود بسازد و عفت نفس و تقوا را از واجبات مذهبی خود بداند و معنی تقوا و عفت نفس آن نیست که زن خود را در ملفوفه پیچیده واز هر گونه ملاقات و از هر قسم مقامات اجتماعی محروم و بی‌نصیب باشد و تنها به خانه‌نشینی و به اداره منزل اتکا کند. تقوا آن است که زن با صمیمیت و با کمال جدیت و فداکاری و عزت نفس بتواند در ادامه حیات و زندگی قدرت و نفوذ به خرج داده و در تربیت و شئون خود و فرزندان خود اعمال نظر نموده و مبانی سعادت خانواده

۱ - اصل: گلزار.

۲ - اصل: کارخانه جات.

خود را بر روی قلب گزارد و برای اساس تمدن و عمران فامیلی با فکر خود طرح ریزی نماید. زن باید به اتکاء طهارت نفس و پاکدامنی خویش را در حقوق و مراتب استفاده از شئون حیاتی و اجتماعی به پای مرد رساند. باز هم به شکرانه این نعمت آزادی از زبان جان با صدای بلند می گوئیم: زنده باد اعلیحضرت پهلوی.

[امضاء]: ملک پور

(استانداری اصفهان)

۱۱۷

[گزارش مسعود قانع به حکومت اصفهان، ۶ اردیبهشت ۱۳۱۵]

مقام منبع حکومت جلیله اصفهان دامت شوکته - از قراریکه، از قریه میرآباد کرون، ملکی این بنده اطلاع می دهند سید حسین و میرزا حسن میرعلائی نسبت به کشف حجاب مخالفت ورزیده و مخالفت آسایش اهالی و نظم آبادی رفتار می نمایند، حتی درب حمام زنانه رفته و فحاشی نموده اند. چون این مسئله اسباب فساد و بی نظمی آبادی و محل می باشد، مستدعی از آن مقام محترم چنانم امر و مقرر فرمایند از حرکات خود سرانه آنها جلوگیری به عمل آید که آبادی منظم بوده و اهالی همگی آسوده خاطر مشغول به زراعت و دعاگوی دولت ابد مدت بوده باشند.

مسعود قانع.

(استانداری اصفهان)

۱۱۸

[حکومت اصفهان به نایب الحکومه نجف آباد، ۶ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت اصفهان، دایره کابینه، نمره ۱۷۴۳، تاریخ ۱۳۱۵/۲/۶، فوری است. نایب الحکومه نجف آباد - به قرار اطلاع واصله در قریه میرآباد کرون، ملکی آقای مسعود قانع، سید حسین و میرزا حسن میرعلائی نسبت به کشف حجاب در آنجا مخالفت نموده و بدین جهت سلب آسایش از اهالی آنجا گردیده است. لازم است اولاً تحقیقات کامل نمائید که قضیه از چه قرار و مخالفت اشخاص فوق از روی چه اصلی بوده است. ثانیاً توضیح دهید که با وجود اقداماتی که از طرف اشخاص به عمل می آید تاکنون چرا راپورتی داده نشده است.

[امضاء: ناخوانا]

(استانداری اصفهان)

بنادر جنوب

○ بوشهر

۱۱۹

[متحدالمال حکمران بنادر جنوب به حکومت‌های تابعه، ۲ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت بنادر جنوب و مضافات، نمره ۴۸۲، تاریخ ۱۴/۱۰/۲، محرمانه.

متحدالمال^۱ مواضع کشف حجاب باید از طرف حکومت و شهربانی تقویت بشود بدون آنکه کسی را مجبور به کشف حجاب نمایند و اگر کسی از وعاظ و غیره مخالفت یا اظهارات برضد کشف حجاب نمایند فوراً توسط شهربانی جلب و تنبیه شوند اقدامات با خیلی متانت و عاقلانه باشد و جریان پیشرفت امر را مرتباً به راپورت دهید - خاتمه تذکر می‌دهد که نباید به عنوان کلمه کشف حجاب تلگراف و یا راپورت و مذاکراتی نمایند و باید مراقبت بشود که از ذکر کلمه کشف حجاب خودداری و به عنوان تربیت و تجدد نسوان اکتفا گردد. حکمران بنادر جنوب [امضاء: ناخوانا] ۱۴/۱۰/۲^۲

[حاشیه: بندر ریک، قشم، جاسک، هنگام، چاه‌بهار]

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

۱۲۰

[متحدالمال حکومت بنادر جنوب و مضافات به ادارات تابعه، ۲۸ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت بنادر جنوب و مضافات، نمره ۵۵۴ - ۱۳۱۴/۱۰/۲۸، محرمانه فوری.

متحدالمال - اداره نظر به اینکه تربیت و ترقی نسوان در تمام کشور شاهنشاهی سیر تکاملی خود را نموده و در بنادر نیز خانمهای مأمورین دولت و وجوه اهالی و تجار و کسبه با لباس تجدد و کلاه ملبس هستند لهذا قدغن فرمائید از قبول نسوانی که با لباس سابق و چادر هستند در آن اداره خودداری نمایند و فقط خانمهایی که

۱ - اصل: ۲/۱۰/۱۳۱۴.

۲ - اصل: ۲۸/۱۰/۱۳۱۴.

ملبس به لباس جدید هستند مراجعات آنها پذیرفته شده و حق دخول به آن اداره را داشته باشند.

[امضاء: ناخوانا] ۱۳۱۴/۱۰/۲۸^۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۲۱

[تلگراف از بوشهر به طهران ۲۸ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از بوشهر به طهران، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۸

خبیر تلگراف دیلم ۱۴/۱۰/۲۸

حسب دستور آقای کفیل حکومت دیروز غروب تا ساعت ۷ نیم شب مجلس جشنی به مناسبت تربیت نسوانی در منزل آقای شبیری نماینده فروش قند [و] شکر دولتی منعقد رؤسای دوایر و قسمتی از اهالی با خانم‌هایشان در آن مجلس حضور به هم رسانیدند بعداً نطقی از طرف آقای شیخ محمد حسین مجتهد در زمینه آزادی نسوان و فوائد آن برای جامعه بیان سپس مجلس به پاینده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی خاتمه یافت. ۸ صبح حسین فروتن.

(نخست‌وزیری - ۱۳۳۰۰۳)

۱۲۲

[حکومت بنادر جنوب به وزارت داخله، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت بنادر جنوب و مضافات، نمره ۶۰۸، بتاریخ ۱۳۰۴/۱۱/۴.

وزارت داخله - بطوریکه در تلگراف نمره ۵۶۸۵^۲ معروض گردیده روز دوم بهمن بمناسبت توزیع گواهی نامه‌های محصلین بوشهر مجلس جشنی در دبیرستان سعادت با شرکت متجاوز از پانصد نفر از وجوه اهالی و رؤساء و مأمورین دوائر دولتی که همگی با خانمهای خود حاضر بودند منعقد گردید بدو نطق افتتاحیه جشن که خلاصه آن لفاً تقدیم می‌شود از طرف حکمران بنادر ایراد بلافاصله فریاد زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی از حضار بلند و عموماً قیام نموده و سرود شاهنشاهی خوانده شد و پس از آن عملیات پیشاهنگی و ورزش از طرف محصلین و محصولات عمل آمد و خطابه از طرف یکی از نوآموزان دبستان دخترانه و یکی از خانمهای نوآموز بمناسبت پیشرفت و ترقیات معارفی در عصر پر افتخار شاهنشاهی و فواید نهضت اخیر خانمهای ایران قرائت سپس سرودهای ملی شاگردان خوانده مجدداً فریاد زنده و پاینده اعلیحضرت همایون شاهنشاهی از عموم حضار بلند گردید و از طرف رئیس معارف نیز خطبه قرائت و گواهی نامه با کف زدن عمومی تقسیم گردید. حکمران بنادر جنوب.

[امضاء: ناخوانا]، [مهر]: حکومت بنادر جنوب.

۱ - اصل: ۱۳۱۴/۱۰/۲۸.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[حاشیه بالا]: برای درج در جرائد.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۲۳

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۱۶ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست‌وزراء، نمره ۸۷۸۶، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۶.

وزارت داخله - مراسله ۱۹۹۶/۱۰۸۴^۱ متضمن نسخه ثانی مراسله حکومت بنادر جنوب و ملفوف آن در خصوص پیشرفت نهضت بانوان وصول یافت جواباً اشعار می‌شود که مانعی ندارد در جراید درج شود و البته نباید اسم وزارت داخله برده شود.

[امضاء]: عبدالحمید ملک‌الکلامی ۱۴/۱۱/۱۵

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۲۴

[حکومت بنادر جنوب و مضافات به وزارت داخله، ۳ اسفند ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت بنادر جنوب و مضافات، شماره ۴۹۷، تاریخ ۱۳۱۵/۱۲/۳، محرمانه.

داخله طهران - متصدی و دو نفر عضو دفتر حکومتی بنادر برای تصدی امور پذیرائی و انجام مرجوعات دفتر مخصوص شاهنشاهی در دارالحکومه که محل نزول اجلال موکب همایون شاهنشاهی است تعیین شده‌اند چون تردد آنها با لباس عادی بهیچوجه مناسب نیست و تحمیل هزینه لباس با قلت حقوق زندگی آنها را مختل خواهد کرد بنابراین متمنی است بطوریکه در سال ۱۳۱۱ موقع پذیرائی جهت آنها پیشنهاد و طی موافقت فرموده‌اند، تلگرافاً اجازه فرمایند مبلغ یکهزار و دویست ریال در اعتبار صرفجویی برای تهیه لباس ۳ نفر عضو فوق داده شود که فوراً در تهیه لباس اقدام و با لباس آبرومندانه مأموریت را انجام دهند.

[امضاء]: صدری

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - اسناد نخست‌وزیری، ۱۰۳۰۰۳. طی این شماره وزارت داخله اجازه خواسته است که گزارش جشن توزیع گواهی‌نامه‌های محصلین بوشهر، برای درج در جرائد به آژانس پارس داده شود.

[قصر همایونی به حکومت بوشهر، ۱۴ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از قصر همایونی به بوشهر، نمره تلگراف^۱، توضیحات: ندارد، تاریخ عصر ۱۲/۱۴/۱۳۱۴، محرمانه.

حکومت بنادر - تلگرافی از طرف طبقات اهالی شهر راجع به نهضت نسوان و شرکت در مجالس جشن و اظهار تشکر به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی تقدیم شده است مراتب بعرض رسید و موجب مسرت خاطر خطیر مبارک گردید نمره ۱۰۶۴۵ - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی: حسین [نقش مهر دایره شکل]: شیر و خورشید، تلگراف...^۲

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[دستور به پاسگاه امنیه اهرم، ۲۶ آبان ۱۳۱۷]

نمره ۴۲۷، تاریخ ۱۷/۸/۲۶.

پاسگاه امنیه اهرم - طبق مشاهد [اتی] که می شود اغلب از زنهای اهرم با چادر نماز و چارقد^۳ در کوچه و خیابان عبور می نمایند لذا بقید فوریت جلوگیری نموده که این رویه مرتفع شود.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ بندر خورموج

[بخشدار خورموج، پاسگاه امنیه خورموج، ۱ مرداد ۱۳۱۸]

وزارت کشور، فرمانداری بوشهر، خورموج، نمره ۹۵۵، مورخ ۱۸/۵/۱، محرمانه.

پاسگاه امنیه خورموج - با اینکه کرا را راجع به متحدالشکل بودن اهالی و رفع حجاب بانوان به آن پاسگاه دستور اکید داده شده باز بطوریکه در این چند روزه مشاهده می شود اغلبی از اهالی با لباس و کلاه های مختلف و عده ای از بانوان با چادر نماز بیرون می آیند لذا لازم است از این گونه حرکات که مخالف با دستورات و قوانین جاریه کشور است کاملاً جلوگیری و متخلف را طبق مقررات مورد تعقیب قانونی قرار دهید. نظر به اینکه آقای حکیمی بزرگ وزارت کشور همین دو روزه برای سرکشی و رفع نواقص باین حدود تشریف فرما می شوند هرچه زودتر دستور بالا را به موقع اجراء گذارده از نتیجه این اداره را آگاه سازید و چنانچه بعداً وضعیت بحال

۱ - یک یا دو کلمه خوانده نشد.

۲ - یک یا دو کلمه خوانده نشد.

۳ - اصل چهارقدر

اولیه مشاهده و باقی باشد هرگونه مسئولیتی رخ دهد متوجه رئیس پاسگاه امنیه خورموج خواهد بود - از طرف بخشدار خورموج - دریاییگی

رونوشت شرح بالا برای اسحضار اداره فرمانداری شهرستان بوشهر تقدیم می شود.

از طرف بخشدار خورموج - دریاییگی [امضاء]: دریاییگی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۲۸

[بخشداری خورموج به دوائر دولتی خورموج، ۶ شهریور ۱۳۱۸]

وزارت کشور، فرمانداری بوشهر، بخشداری خورموج، شماره ۱۱۵۷، مورخ ۱۳۱۸/۶/۶، محرمانه.

دارائی دشتی، پست، آمار محاضر رسمی، شرکت قند، عاملین قماش، پیشه‌وران، متصدی فروش تریاک طبق تصویب نامه هیئت وزیران و اوامر صادره و مقررات قانون موضوع لباس متحدالشکل بطوریکه استماع می شود اغلب از اهالی و بانوان با لباس قدیم مخفیانه از منزل بیرون آمده و ممکن است برای انجام کار خود به آن اداره مراجعه نمایند چون عمل نامبرده برخلاف مقررات و دستورات مرکز [است] بایستی کاملاً جلوگیری شود لذا بدین وسیله به آن اداره استحضار می دهد که مراجعات اهالی و بانوان که بدون لباس متحدالشکل به آنجا مراجعه می نمایند بهیچ وجه نپذیرفته و مشتکین را برای تعقیب قانونی به این اداره اعزام دارید.

کفیل بخشدار خورموج - دریاییگی

رونوشت شرح بالا برای استحضار اداره فرمانداری شهرستان بوشهر تقدیم می دارد.

کفیل بخشدار خورموج - دریاییگی

[امضاء]: دریاییگی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ بندر لنگه

۱۲۹

[حکومت بندر لنگه و توابع به حکمران بنادر جنوب، ۹ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت بندر لنگه و توابع، نمره ۱۷۰، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۹، محرمانه و مستقیم.

حکمران بنادر جنوب - عطف به مرقومه رمز تلگرافی نمره ۴۴۸ راجع به تربیت و پیشرفت نسلان که کشف تلگراف مزبور برای اقدام ضمن مراسله نمره ۵۹ حکومت بندر عباس رسیده برای آنکه قبل از اقدام خاطر مبارک به احوال و مسلک اهالی لنگه مستحضر گردد مراتب را ذیلاً بعرض مبارک می رساند - وضعیت محلی لنگه که سابقاً از عده تخمینی نفوس سابق و فعلی و کمی کار و ذکر احوال آن به عرض رسانیده اهالی

لنگه غالباً معروف به بحرینی و برخی به لاری و بستکی و بلوکی هستند - طبقه نوان آن از اغنیاء و فقراء برقی همه وقت به صورت دارند که معروف به «بتوله» است که جز دو چشم تمام صورت آنها مستور است - بعضی از خواتین علاوه از استعمال بتوله حجاب دیگری نیز روی آن استعمال می کنند. تنقید آنها به درجه ایست که هریک از طبقات نوان که در مجالس معمولی خودشان از یکدیگر ملاقات و یا بازدید می کنند در تمام ساعات ملاقات با استعمال بتوله نشسته و از یکدیگر پذیرائی می نمایند و در انتظار خودشان هم صورتهای خود را از یکدیگر مستور می دارند، و حتی زنهای فقیری که برای کارهای جزء خانه داری استخدام می شوند در تمام اوقات ولو مردی هم در منزل نباشد صورت خودشان را بوسیله همان بتوله ها مستور می دارند و مثل این است که کشف صورتهای خود در مقابل زنان عیب و نقص بزرگ می دانند - بهرحال با استحضار از مراتب معروضه اگر نظر به مقتضیات مصالح محل و احوال اهالی لنگه امری موقتاً در تأخیر اقدام آن در لنگه مورد مصلحت بدانند مرقوم و دستور فرمایند و در زمینه تأخیر ممکن است در ظرف مدت خیلی با آمد و رفت اهالی به سایر نقاط داخله و آشنا شدن به وضعیت در آتیه بهتر اقدام و عملی می گردد و بسته به نظر مبارک است.

حکومت لنگه - [امضاء]: محمد کریم نواب

[حاشیه]: آقای معاون، جواب بنویسید ابتدا بایستی از مأمورین شروع شود اهالی هم طبعاً متابعت خواهند نمود بعلاوه با خواندن جراید و اینکه در تمام کشور شاهنشاهی این موضوع عملی شده است، بایستی در حوزه حکومتی لنگه پیشرفت حاصل کند.

[امضاء: ناخوانا] ۱۴/۱۰/۲۸

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

○ دشتستان

۱۳۰

[حکومت بنادر جنوب و مضامات به حکومت دشتستان، ۱۹ اسفند ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت بنادر جنوب و مضامات، شماره ۵۱۱، به تاریخ ۱۵/۱۲/۹، محرمانه.
نیابت حکومت دشتستان - برای نزول اجلال موکب مبارک همایونی لازم است مراقبت کامل نمایند که دستورات ذیل عملی گردد در این چند روزه خودم هم برای سرکشی به امورات عزیمت خواهم نمود.
کوچه ها معابر کاملاً نظیف، سنگ خورده هایی که در معابر، خیابانها، جاده شوسه است برداشته شود که اسباب زحمتی برای اتومبیل نباشد ضمناً با اینکه از طرف مأمورین طرق اقدام در ساختمان و تسطیح و ترمیم جاده ها گردیده معذک شما هم بوسیله کدخدایان اقدام در این قسمت نموده که اشکالی واقع نشود.
قسمت لباس - مردها و خانمها باید مطابق لباس معمولی امروز ملبس باشند و اشخاص با عمامه یا عبا و

بنادر جنوب □ ۷۷

خانمها با روسری در خط عبور و جلو محل تشریف فرمائی بهیچوجه نباید دیده شوند، مردها موقع عبور موکب ملوکانه کلاه را برداشته و هورا بکشند - برای محصلین و پشاهندگان از طرف معارف دستور خواهد رسید. لباس رؤسا باید مطابق متحدالعمال باشد. چند طاق نصرت هم از طرف تجار و اهالی و اصناف بسته شود بسیار مهذب^۱ ولی چراغانی تصویب نگردید. اداراتی که در مسیر خیابانی که اعلیحضرت همایونی عبور خواهند فرمود واقع است بایستی از پرچم‌های دولت شاهنشاهی تزئین نمایند. بنابراین مطابق دستورات فوق مقتضی اقدام شود تا خود هم قریباً برای سرکشی عزیمت نمایم.

حکمران بنادر جنوب [امضاء]: صدری

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۳۱

[استانداری هفتم به وارت کشور، ۲۷ فروردین ۱۳۱۸]

وزارت کشور، استانداری هفتم، شماره ۱۱۰۲، تاریخ ۱۳۱۸/۱/۲۷، محرمانه،

وزارت کشور، وضعیت دشتی و دشتستان و برازجان و جراین آنجا به طوری که اطلاع حاصل کرده‌ام همان اوضاع قدیمه و کهنه ساری و جاری و نسبت به مقررات امروزه در آن حدود با تنفیذات محلی و وجود سید اسماعیل نام که از علمای آنجا است اقداماتی از حیث رفع حجاب و اتحاد شکل و سایر اوامر میسر نشده است و همان آخوند بازی و راه انداختن هو و جنجال و سلب آسایش از رعیت جوکار و عدم پیشرفت در امور فلاحی به موقع نرسیدن دستورات کشاورزی در اثر نفوذ متنفذین محلی (همان خانهای قدیمه) ادامه دارد متمنی است در این موضوع بذل توجه مخصوصی فرموده و از نتیجه تعلیمات و دستوراتی که در جلوگیری از متنفذین و به صورت درآمدن این محال به صورت سایر دهستانها صادر خواهند فرمود این بنده را مستحضر فرمایید

استاندار هفتم. [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

○ قشّم

۱۳۲

[حکومت قشّم به حکمران بنادر جنوب، ۲۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت بنادر جنوب و مضافات (حکومت قشّم)، نمره ۴۳۳، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۰، محرمانه و مستقیم.

اداره حکمران بنادر جنوب - عطف به نمره ۴۸۳۰^۲ موضوع تربیت و تجدد نسوان محترماً معروض

۱ - اصل: محذب.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

می‌دارد می‌توانم عرض کنم که اهالی اینجا صد سال از تمدن امروزه دور هستند و معامله مردها با زنها فوق العایه رقت آور است زنهای اشخاصی که دارایی دارند و می‌توانند از کلفت نگاهداری نمایند سالی یک مرتبه اجازه ندارند از خانه بیرون بیایند در نتیجه همین عدم گردش و در حقیقت در حبس ماندن عموماً زرد و ضعیف و دارای امراض مزمن می‌باشند و فقط از تمدن امروزه خوردن و خوابیدن در منازل را یاد گرفته‌اند حتی در منازل شخصی هم رو می‌گیرند در این مدت آنچه با متنفذین اینجا راجع به تجدد نسوان مذاکره نموده و می‌نماید جواب آنها این است که هر وقت در بندرعباس کاملاً به موقع اجرا رسید البته زنهای اینجا هم اقدام خواهد نمود (از دادن این قبیل جوابهای بی‌اساس قصدشان فقط طفره است) بنابراین به نظریه اینجانب تا جزئی فشاری در کار نباشد انجام این مقصود به این زودی در اینجا میسر نیست و با این ترتیبات و وضعیت اهالی چندین ماه وقت لازم دارد که نسوان اینجا پی به تجدد و ترقی خود ببرند. لذا منتظر دستور است که هر نوع امر فرمایند اقدام نماید. حکومت قشم.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۰۰۷ - سری ج)

○ میناب

۱۳۳

[نیابت حکومت میناب به حکمران بنادر جنوب، ۲۴ آذر ۱۳۱۴]

نمره ۹۴۷، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲۴، محرمانه و مستقیم.

مقام جناب حکمران بنادر جنوب و مضافات - توقیراً به عرض می‌رساند تاکنون دستوری راجع به برقه‌هائیکه^۱ زنهای این صفحه استعمال می‌نمایند نرسیده و حقیقتاً ملبس شدن به این شکل شرم آور [و] هر نوع دستور محرمانه صادر شود به موقع اجرا گذارده خواهد شد عده از خانمهای رؤسا به پیش قدمی خانواده نیابت حکومت برای برداشتن چادر حاضر منتظر دستور است.

نیابت حکومت میناب. [امضاء]: محمد آل آقا

[مهر]: میناب ۱۳۱۳ حکومت و مأمور صلح نماینده مبارکه

[حاشیه]: - آقای معاون - ۱ - بنویسد به دستور محرمانه نمره - مراجعه شود ۲ - به بندر عباس تلگراف شود دستور محرمانه را به نایب حکومت میناب ابلاغ نمایند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت هنگام به حکمران بنادر جنوب، ۲۲ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت بنادر جنوب و مضافات، حکومت هنگام، نمره ۲۳۰، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۲، محرمانه.

جناب حکمران بنادر جنوب - تعقیب راپورت نمره ۲۱۸ - ۱۴/۱۰/۲۲ معروض می‌دارد خانواده پاسبان‌های هنگام عموماً کشف حجاب نموده‌اند لکن موسی حیدری رئیس پست و عبدالعباس کپتان زاده مدیر گمرک به هیچ وجه در تربیت و تجدد خانواده خود حاضر نمی‌باشند از رفتار دو نفر مذکور سایر اهالی نیز سوء استفاده نموده از تربیت و تجدد نسوان خودداری، تصدیق خواهند فرمود که حرکات دو نفر مزبور سکت به عملیات شهربانی و حکومت وارد می‌نماید مستدعی است مقرر فرمایند برای عبرت سایرین و پیشرفت این منظور دو نفر فوق‌الذکر را به محل دیگر تبعید و تحت تعقیب قرار داده تا سایر مأمورین به وظیفه خود آشنا شوند - رئیس شهربانی و کفیل حکومت هنگام نایب دوم عبقرمی.

[امضاء: ناخوانا]، [نقش مهر]: ناخوانا

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

تهران

○ تهران

۱۳۵

[نامه شیخ عبدالله مسیح طهرانی، به نخست وزیر، ۲۸ شهریور ۱۳۲۱]

بسم الله الحمد لله به عرض عالی می‌رساند بعد از تقدیم مراسم دعا گویی سابقاً شرحی مبنی بر تقاضای شرفیابی عرض کردم، موفق به جواب نشدم. دیشب هم در پشت بام^۱ چهل ستون مسجد جامع در حضور دو هزار جمعیت تقریباً تشکر از بروز عواطف دینی در احترامات ماه مبارک رمضان و دعای بقاء دولت که آبهای رفته باز آید به جوی نموده، امید است انشاء الله تمام بدعت‌های آن زندیق به دست این مرد مسلمان رفع شود. ولی باز دو روز است شنیده می‌شود بعضی پاسبانها در خیابانها متعرض چادر زنها شده ظاهراً حضرت اشرف هنوز عطف توجهی به شهربانی و اوضاع آن اداره نفرموده که اموال و ناموس طهرانیها به دست آنها است. امید است از این جهت هم رفع نگرانی مردم را بفرمائید. ادام الله بقائکم. الاحقر عبدالله بن مسیح الطهرانی.

[حاشیه:] جواب بدهد اقدام شده است.

[امضاء: ناخوانا]

۱۳۶

[پیش نویس نامه نخست وزیر به شیخ عبدالله مسیح طهرانی]

نخست وزیری،

آقای شیخ عبدالله مسیح طهرانی - نامه شما مبنی بر ابراز احساسات صمیمانه موجب خشنودی و امتنان گردید. راجع به منع تعرض پاسبانان نسبت به زنها اقدام شده است.

نخست وزیر.

[حاشیه:] درست تحقیق شود شاید در زمره علماء باشد در این صورت باید نامه را محترم تر بنویسید و

راجع به تعرض پاسبانها هم تذکر بدهید که آنچه بر طبق مقتضیات باشد البته اقدام می‌شود.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۳۷

[جواب دفتر نخست وزیری، ۲ مهر ۱۳۲۱]

دفتر نخست وزیر، تاریخ ۱۳۲۱/۷/۲.

عرض می‌شود نامه شریفه مبنی بر ابراز احساسات صمیمانه موجب خشنودی و امتنان گردید راجع به تعرض پاسبانان نسبت به زنها آنچه بر طبق مقتضیات باشد البته اقدام می‌شود.

[امضا: ناخوانا]

[حاشیه]: تحقیق شد از علما و پیشنهاد مسجد جمعه است.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۳۸

[عریضه عده‌ای از بانوان به نخست وزیر، ۵ شهریور ۱۳۲۲]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از طهران به تهران شماره تلگراف ۱۸، تاریخ ۱۳۲۲/۶/۵

جناب آقای نخست وزیر - کیه ساحت مقدس مجلس شورای ملی، کیه تیمسار سپهد احمدی، کیه وزارت فرهنگ، کیه وزارت کشور، کیه وزارت خارجه، کیه روزنامه اطلاعات، کیه روزنامه اقدام، کیه روزنامه مردان کار، کیه روزنامه نهضت ملی، کیه روزنامه ایران ما، کیه روزنامه باباشمل، کیه روزنامه کوشش، کیه روزنامه خورشید ایران، کیه روزنامه مهر ایران، کیه روزنامه تهران مصور، خوب بود زمامداران دولت و پیشوایان ملت و آزادیخواهان این کشور یا لا اقل آنها نیکه سالیان دراز در انجمنهای پرورش افکار و قانون بانوان گرد آمده با فخر و مباهاتی ترقیات روزافزون نسوان ایران را به رخ جهانیان کشیده و با گراورهای دسته جمعی دختران و بانوان و پیشاهنگان و عکس رهبران آنها شاهد ختیا شمس و اشرف پهلوی را به وسیله جراید و مجلات توده نسوان این کشور را به همسایگان مرقی و دنیای متمدن معرفی می‌نمودند و چشم خواهران ترک و مصری و قفقازی را به جانب ما متوجه ساختند، خوب بود در ساعت ۱۰ صبح روز دوم شهریور جاری در خیابان شاهپور مقابل کلاتری چهار حاضر و به رای العین مشاهده می‌نمودند ملانمایی که با عمامه بزرگ و ریش دراز قیافه آرتیستیک بخود گرفته دور خود می‌چرخید، بالا می‌رفت، پائین می‌رفت، عابراین را گوساله بی دین و خود را ناشر و مأمور فکر آقای آیت الله قمی معرفی می‌نمود، چگونه با عصای خود به جان یک مشت بانوان بی چادر افتاده با هتاک و فحاشی و ادای کلمات منافی عفت آبروی آنها و توده نسوان ایران را که به حجب و حیا و عصمت داری مشهور دنیای مسلمانند در برابر عابراین و بیگانگان و مهمانان در این کشور ریخت و آنها را به جرم بی چادری مورد حمله خود قرار داده بود. علیاحضرت ملکه محبوب ایران از این سیه روزی و تیره بختی خواهران ایرانی خود غمگین مشوید و در برابر خاندان بزرگ و جلیل خود

سرافکنده باشید. ای شاه جانشین سیروس و انوشیروان، ای نخست وزیر، جانشین بوذرجمهر، ای اولیای دولت، ای پیشوایان ملت، ای آزادیخواهان کشور، حال که قافیه سیاست در این کشور برای آشوب طلبان و بازیگران و عوام فریبان به قدری تنگ شده که می خواهند با ناموس و عفت شما و این ملت باستانی بازی کرده عصمت ما را به نام حجاب دستخوش ملعبه خود قرار دهند و آبروی ما را بریزند، آیا شما مردان ما ساکت می نشینید غیرت و شهامت که از آن مردان ایران بوده آیا به کار نمی برید؟ اگر نبردید بدانید اگر امروز دست به دریدن پیراهن و دامن بلند ما که دامان شرف و ناموس شماست بزنند فردا آن فردائیکه آزادیخواهان و زمامداران غیرتمند ایران مرده باشند برای مدافعه، خود ما دست به دریدن عبای آنها می خواهیم به نام عفت، عفت و عصمت ما را بر باد دهند خواهیم زد و پشتیبان خود آنها را قرار خواهیم داد که در این مدت بیست سال اخیر میلیونها زن مسلمان را به حقیقت به اوج ترقی و سعادت رسانیده اند و در صورتیکه زمامداران ما امروز نخواهند یا به ملاحظات بتوانند از این هرج و مرج جلوگیری نمایند.

برای جلوگیری از وخامت حیاتی عده ای بانوان روشن فکر ایرانی می بایست تصمیمی اتخاذ نمایند یا اینکه بدون هیچ اشکال دستور دهند در موقع مراجعه گذرنامه خروج آنها به ممالک مجاور مسلمان صادر گردد. پزشک بانو زندگی، توران عسگری، ایران شه روزی، منیژه علائی، منیر انوری، عفت انصاری، ماه جبین زندگی، معصومه بیات، افسرگرچی، بهجت فرنودی، بهیه زندگی، فخری انوری، منصوره عمادی، بدری امامی، عزت مولایی، اکرم صالحی، قدسیه مستوفی، طلعت همایونی، ملوک مشاری، عالیله دادخواه، نصرت کامرو، نصرت پروین.

[حاشیه: نشانی دهنده تلگراف - خیابان شاهپور مطب شخصی (پزشک بانو زندگی)]

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۳۹

[وزیر امور خارجه به نخست وزیر، ۱۵ شهریور ۱۳۲۲]

وزارت امور خارجه، اداره دفتر محرمانه، شماره ۲۴۸۱، تاریخ ۲۲/۶/۱۵، محرمانه،
جناب آقای نخست وزیر - عده ای از بانوان تلگرافی به عنوان جناب عالی مخابره که رونوشت آن را نیز به وزارت امور خارجه ارسال و در ضمن آن اشعار داشته اند که در خیابان شاهپور، ملائی که خود را نماینده و ناشر افکار آقای آیت الله قمی معرفی می نموده است با عصای خود به بانوانی که بی چادر در خیابان عبور می کرده اند حمله نموده و با ادای کلمات زشت و منافی عفت آنها را مورد ضرب و شتم قرار داده است. به طوریکه شنیده می شود در این چند روزه عده ای از اشخاص منفعت پرست و استفاده جو موضوع حجاب را وسیله اخاذی و رونق بازار خویش قرار داده و بدون اینکه از طرف مقامات مربوطه نیز از اینگونه رفتار و گفتار بی رویه و سخیف آنان جلوگیری به عمل آید موجب تشویش افکار عامه و موجد اختلافات و اختلالات کلی گردیده اند. بنابراین برای آنکه این قبیل پیش آمدها نظایری پیدا نکند مستدعی است مقرر فرمایند که مأمورین مربوطه هویت شخص مزبور را تعیین و برای این اقدام مخالف قانونی که به عمل آورده است مورد تعقیب قرار

گرفته و ضمناً به مأمورین وابسته دستور فرمایند که با جدیت کامل از اقدامات سوء این عناصر مفسده‌جو و پست که جز نفع شخصی منظور و مقصود دیگری ندارند جلوگیری جدی به عمل آورند تا از ایجاد اینگونه سر و صداها که در این موقع بحرانی به هیچ وجه به صرفه و صلاح کشور نیست اکیداً ممانعت شود.

وزیر امور خارجه [امضاء]: محمد ساعد

[حاشیه]: به اداره شهربانی نوشته شود نسبت به این ملاچه اقدامی نموده‌اند و چرا او را توقیف ننموده‌اند.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۴۰

[نخست وزیر به اداره کل شهربانی، ۲۷ شهریور ۱۳۲۲]

دفتر نخست وزیر، شماره ۱۱۱۵/م، تاریخ ۲۲/۶/۲۷، محرمانه.

اداره شهربانی کل - رونوشت نامه شماره ۲۴۸۱ - ۲۲/۶/۱۵ وزارت امور خارجه راجع به تعرض و فحاشی یک نفر ملا در خیابان شاهپور به بانوان به ضمیمه فرستاده شود. لازم است اطلاع دهند نسبت به این ملاچه اقدامی شده و چرا او را تعقیب ننموده‌اند.

[امضاء]: نخعی

[حاشیه]: رونوشت تهیه شود. ۶/۳۱ تهیه شد. ۷/۷

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۴۱

[اداره کل شهربانی به نخست وزیر، ۲۴ مهر ۱۳۲۲]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره سرکلانتری، شماره ۳۶۱۵/۹۷۴۴/ب، تاریخ ۲۲/۷/۲۴، محرمانه. جناب آقای نخست وزیر - معطوفاً به مرقومه شماره ۱۱۱۵/م - ۲۲/۷/۷ متضمن رونوشت نامه شماره ۲۴۸۱ وزارت امور خارجه معروض می‌دارد: بر طبق گزارش اداره سرکلانتری چون هویت ملایی که در خیابان شاهپور متعرض بانوان شده بوده معلوم نبوده است برای به دست آوردن شخص منظور از پیشه‌وران خیابان مزبور بازجوئی به عمل آمده، احمد نام کفاش و شاگردان او شیخ محمدحسین مازندرانی مشهور به ناصرالشریعه ساکن بخش ۸ را معرفی، نامبرده احضار و تحت تعقیب قرار گرفته، گرچه منکر تعرض و فحاشی نسبت به بانوان بوده، ولی در مواجهه شهود قضیه مشارالیه را مرتکب معرفی نموده‌اند. بنابراین شیخ مزبور با پرونده مربوطه ضمن شماره ۴۴۵۵ - ۲۲/۷/۱۶ جهت پیگرد به دادسرای تهران اعزام و برای جلوگیری از رفتار این قبیل عناصر و تعقیب آنها دستور مؤکد صادر شده است.

کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار سیف [امضاء]

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

○ دماوند

۱۴۲

[گزارش تلگرافی دماوند، ۳۱ اردیبهشت ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ ۱۳۱۶/۳/۱
 گزارش تلگرافی دماوند ۳۱ اردیبهشت ۱۳۱۶ - آقای حاجی علی واعظ که از چند روز قبل در دماوند مشغول روضه خوانی بودند امروز قبل از ظهر که در گلیارد، ۵ کیلومتری در تکیه مشغول روضه بوده‌اند از طرف آقای دارابیان فرمانده کل دسته ۲ امنیه به وسیله امنیه مشارالیه را به مرکز رهسپار، علی اکبر نوری.
 (نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۴۳

[گزارش دماوند، ۲ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، عصر ۱۳۱۶/۳/۲.
 گزارش دماوند ۱۶/۳/۲ - دو روز قبل در مراء و آبسرد ۱۲ کیلومتری نزاعی شده فرماندهی دسته ۲ امنیه دماوند به مراء رهسپار هنوز مراجعت نکرده‌اند سرکار سرهنگ ۲ معتضدی ظهر امروز وارد راجع به روضه خوانی منزل حاجی جلیل و حاجی محمود و منبر رفتن حاجی جلیل و حاجی محمود و منبر رفتن حاجی علی واعظ که برخلاف مصالح کشور مذاکراتی نموده از حکومت و روسای ادارات اشخاصی که در منزلشان روضه خوانی بوده کتباً سئوالاتی شده و پاسخ نوشته‌اند آقای فخرائی حکومت و شهرداری را توقیف نموده‌اند پُستل. [حاشیه]: از اداره کل امنیه سوال شود صورتی از خلاصه تحقیقاتی که نموده‌اند برای اینجانب بفرستند.
 ۱۶/۳/۲
 (نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۴۴

[ریاست وزراء به اداره کل امنیه، ۲ خرداد ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، نمره ۳۲۸۷، تاریخ ۱۳۱۶/۳/۲، خیلی فوری است.
 اداره کل امنیه - حسب الامر مبارک مقرر است نایب الحکومه دماوند که در انجام وظیفه کوتاهی کرده است تحت الحفظ توسط امنیه به طهران جلب و تحویل وزارت داخله می شود مقرر دارید...^۱ در اجرای امر مبارک اقدام نمایند.

[امضاء: ناخوانا] ۱۶/۲

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۴۵

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۲ خرداد ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، نمره ۳۲۸۵، تاریخ ۱۳۱۶/۳/۲، خیلی فوری است.

وزارت داخله - گزارش واصله از دماوند حاکی است که حاجی علی واعظ که از چند روز قبل در دماوند مشغول روضه خوانی بوده و در گیلارد سرمبیر اظهاراتی نموده است حسب الامر نایب الحکومه دماوند متفصل به امنیه دستور داده شد مشارالیه را تحت الحفظ جلب و تحویل وزارت داخله نمایند باید مشارالیه محاکمه بشود که چرا در اجرای اوامر راجع به نهضت بانوان و تغییر لباس و همین روضه خوانی که ممنوع است بر طبق وظیفه عمل نکرده است.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۴۶

[گزارش از دماوند، ۳ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ ۱۳۱۶/۳/۳

گزارش شب ۱۶/۳/۳ دماوند - یکساعت به غروب حسب الامر آقای فخرانی حکومت و شهرداری دماوند را تحت الحفظ آقای سرهنگ معتمدی رئیس هنگ ۱ مرکزی بوسیله اتومبیل به طهران رهسپار نمودند. پستل.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۴۷

[وزارت جنگ به ریاست وزراء، ۳ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، اداره امنیه، دائره دفتر، شعبه تحریرات، نمره ۱۹۱/آ، مورخه ۱۶/۳/۳، فوری است.

ریاست وزراء - معطوفاً به مرقومه شماره ۳۲۸۷ - ۱۶/۳ حسب الامر مبارک شاهانه نایب الحکومه دماوند تحت الحفظ وسیله مأمورین هنگ امنیه مرکز به طهران جلب و ضمن نامه شماره ۱۹۰/آ - ۱۶/۳/۳^۱ به وزارت داخله معرفی گردید. استحضاراً معروض گردید - کفیل اداره امنیه - مجید فیروز.

[امضاء]: مجید فیروز

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[سواد گزارش هنگ امنیه مرکز، ۳ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، اداره امنیه، دائره امور جزائی، سواد گزارش هنگ امنیه مرکز، نمره ۲۳۵۷، مورخه ۱۳۱۶/۳/۳، محرمانه فوری.

ریاست اداره امنیه - مفتخرآ به عرض مبارک می‌رساند برحسب امر مطاع در موضوع روضه‌خوانی حاجی میرزا علی واعظ در دماوند یوم گذشته به محل عزیمت، لدی‌الورود از سید محمد میرفخرائی نایب‌الحکومه و روسای دوایر دولتی و معتمدین محل بازجویی لازم معمول حقایق را مکشوف و ذیلاً معروض می‌دارد در تاریخ ۱۶/۲/۱۲ واعظ مذکور بر حسب دعوت حاجی جلیل شاه محمدی به دماوند وارد، چهارده یوم در منزل شخص مذکور و حاجی محمود رضایی به روضه‌خوانی مشغول و شبها را نیز در همان منازل بیتوته نموده نایب‌الحکومه دماوند برای اینکه از وضعیت نطق و موعظه روضه‌خوان مزبور اطلاع پیدا نماید چند جلسه به اتفاق امین صلح و رئیس پست تلگراف دماوند به منزل حاجی جلیل حاضر و چون اظهارات روضه‌خوان جنبه سیاسی نداشته از جلوگیری خودداری ولی کفیل دسته به علت ممنوع بودن اجتماعات به مشارالیه اخطار می‌کند که از دماوند خارج شود روضه‌خوان مذکور به قصبه گیلارد عزیمت و در تکیه آنجا سه روز به روضه‌خوانی مشغول کفیل دسته دماوند حضور حاجی میرزا علی واعظ را در آن حدود و روضه‌خوانی در تکیه محل را به اینجانب اطلاع دستور داده شد او را از محل خارج نمایند که یوم جمعه ۱۶/۲/۳۱ از گیلارد خارج و به طهران اعزام می‌شود ضمناً آنچه در محل به موجب پرونده کار که تلوا تقدیم می‌شود بازجویی به عمل آمد اظهارات شیخ مذکور در موقع وعظ چه در دماوند و چه در گیلارد برخلاف مصالح کشور نبوده و ذکر در این خصوص نکرده است در خاتمه معروض می‌دارد تاکنون جنبه ملاپرستی و عقاید قدیمی در روحیه اهالی دماوند باقی و برای ترمیم عقاید فاسد آنها دوایر دولتی محل وجود سرپرستهای متجدد و با اطلاع از علوم و ترقیات جدید را لازم دارد که متأسفانه رئیس صلح که قبلاً معمم بوده و حکومت و رئیس تلگرافخانه که سرپرستی ارکان مهم امورات محلی را عهده دارند خود به جنبه ملاپرستی باقی و برای اصلاح عقاید فاسد محل صالح نبوده و وجود آنها در محل باعث تقویت روح فاسد اهالی است بنابراین چنانچه از محل تعویض گردند بهتر می‌توان سکنه آن حدود را به تجدید سوق داد و موقوف به استقرار رأی مبارک است. فرمانده هنگ ۱ امنیه مرکز سرهنگ معتمدی. رونویس برابر اصل است.

[مهر]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[وزارت پست و تلگراف به ریاست وزراء، ۴ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، اداره کارگزینی، دایره خدمات، نمره ۴۰/۴۳۰۵، مورخه ۱۳۱۶/۳/۴، خیلی فوری است.

ریاست وزراء - در پاسخ مرقومه شماره ۳۲۸۶ - ۱۳۱۶/۳/۲ راجع به مدیر پست و تلگراف و تلفن دماوند

به محض ابلاغ امر مبارک حکم انتظار خدمت مشارالیه صادر و ابلاغ گردید.

بجای وزیر پست و تلگراف و تلفن [امضاء]

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۵۰

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۱۹ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۱۸۴۵۳/۹۶۹/س، به تاریخ ۱۹ خرداد ۱۳۱۶

ریاست وزراء - عطف به نامه نمره ۳۲۸۵ - ۱۳۱۶/۳/۲ راجع به مسامحه نایب الحکومه دماوند در موضوع نهضت بانوان و روضه خوانی معروض می دارد که قضیه تحت تعقیب و برای محاکمه نایب الحکومه اقدام شده نتیجه بعداً به عرض می رسد مطابق گزارش های کفیل حکومت دماوند و مامور شهربانی اعزام از مرکز برای پیشرفت نهضت بانوان و تغییر لباس در دماوند اخیراً جشن هایی گرفته شده و خطابه هایی راجع به محسنات رفع حجاب و ترقیات کشور ایراد و کانون بانوان تشکیل گردیده است و برای عادت مردم به زندگانی اجتماعی وضعیت حاضر، جلسات ادامه خواهد داشت

از طرف وزیر داخله [امضاء همایون سیاح]

[حاشیه]: جواب داده شود به فخرایی در تهران شغلی در حدود رتبه مرجوع شود.

خراسان و سیستان

○ مشهد

۱۵۱

[تلگراف رمز ایالت خراسان به ریاست وزراء ۱۶ دی ۱۳۱۴]

کابینه ریاست وزراء استخراج تلگراف رمز ایالت خراسان، نمره ۴۸، ۱۴/۱۰/۱۶.
ریاست وزراء نمره ۴۳ در قسمت مدارس کاملاً پیشرفت کرده تا آخر هفته دیگر از معلمات و شاگردا یک نفر هم با چادر دیده نخواهد شد عده از مأمورین دولت و مخصوصاً افسر و اعضاء آستانه هم شروع کرده اند در ولایات تابعه هم مشغول اقدام در بعضی جاها و پیشرفت ها کرده است با نهایت جدیت و متانت اقدامات تعقیب می شود امید دارم عنقریب به آرامی مقصود حاصل شود پیدا نشدن لباس و پالتو و کلاه به قیمت مناسب بر حسب تعویق امر شده است استدعا دارد در صورت امکان مقرر فرمایند شرکت مقداری کافی پارچه و پالتوی دوخته و کلاه ارزان قیمت فوراً ارسال گردد نمره ۲۷۰ پاکروان.

[حاشیه ۱: سواد این راپورت به دفتر مخصوص فرستاده شود و عرض شود که در تهیه کلاه و پالتو و لباس توسط شرکت کالا اقدام شد که بفرستند نمره ۲۷۰
۲ - بایالت جواب داده شود به شرکت کالا دستور داده شد در فرستادن لباس.

۱۵۲

[متحدالمآل والی ایالت خراسان به عموم ادارات دولتی مشهد، ۲۹ دی ماه ۱۳۱۴]

متحدالمآل - عموم ادارات دولتی فرستاده، مطابق اطلاعاتی که رسیده است با وجود دستورات صادر و با نظری که در تشویق و تجدد نسوان مقرر است به عمل آید و همچنین با حضور در دعوت شب جمعه که جلسه باشکوه و آبرومندی بود متأسفانه معلوم می شود بعضی از خانمهای آقایان مدعوین و خانمهایی که قبلاً رفع حجاب نموده اند مجدداً با چادر حرکت می نمایند. چون هیچ عنوانی برای معاودت به این عمل ناپسندیده نمی توان قائل شد دستور داده شد مراقبت و تفتیشات کامل در این موضوع به عمل آید. چنانچه مجدداً راپرتی برسد قطعاً طبق اوامر صادره عضو متمرّد منتظر خدمت خواهد شد. مقتضی است قبلاً عموم مأمورین حوزه خود را

مستحضر دارید، والی ایالت خراسان.

سواد شرح فوق برای اطلاع اداره شهربانی شرق ارسال می‌شود که قدغن فرمایند دستورات لازمه به مأمورین مربوطه صادر و راپرتهای واصله را به اطلاع ایالت برسانند. والی ایالت خراسان. سواد شرح فوق برای استحضار فرماندهی لشکر شرق ارسال می‌شود. خواهشمند است قدغن فرمائید مراتب را به مأمورین مربوطه اخطار نمایند، والی ایالت خراسان. سواد شرح فوق برای استحضار جناب آقای رئیس الوزراء ارسال می‌شود.

والی ایالت خراسان [امضاء]: پاکروان

ورود به کابینه ریاست وزراء: نمره ۸۵۱۱ به تاریخ ۱۴/۱۱/۷

۱۵۳

[قصر همایون به حکومت خراسان، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از قصر همایون به مشهد، نمره تلگراف ۵ - [توضیحات ندارد]
تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۴، محرمانه

ایالت خراسان تلگراف جناب عالی که به پیشگاه علیاحضرت ملکه پهلوی راجع به جشن تجدد و ترقی بانوان از طرف هیئت تجار مشهد عرض شده بود از نظر مبارک گذشت و احساساتی که ابراز شده است موجب مسرت گردیده مراتب رضا مندی و خشنودی علیاحضرت معظم را از اقداماتی که برای ترقی بانوان به عمل می‌آید به آقایان تجار و خانم‌های آنها ابلاغ فرمائید ۹۴۶۹۰ رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - حسین مهر: [اخبار تلگرافی مشهد]

[حاشیه]: به جرائد و اطاق تجارت ابلاغ شد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۵۴

[راپورت آستان قدس به دفتر مخصوص شاهنشاهی، ۳۰ فروردین ۱۳۱۵]

آستانه قدس، سواد راپورت به دفتر مخصوص شاهنشاهی، نمره ۱۱۳۷، به تاریخ، ۱۳۱۵/۱/۳۰، محرمانه. بعدالعنوان - در نتیجه نهضت نسوان یک عده زنهای بی‌بضاعت و فقیر در کوچه‌های مشهد دیده می‌شوند که لباسهای پاره و کثیف با شکلهای غریب پوشیده‌اند و غالباً هم فاقد کلاه می‌باشند. هر چند تا به حال در این باب پاره‌ای مساعدتها شده، ولی به واسطه زیادی عده، هنوز نتیجه مطلوبه به دست نیامده است. برای خاتمه دادن به این وضعیت ناگوار هرگاه اجازه مرحمت شود که ده هزار ریال آستان قدس از حق زوار با ده هزار شهرداری مشهد و ده هزار ریال شیر و خورشید سرخ خراسان برای خرید لباس و کلاه جهت زنهای بی‌بضاعت مشهد اعانت نمایند بسیار به موقع خواهد بود. امیدوار است در این صورت به همان میزان هم از اهالی شهر آعانه جمع‌آوری شده متمنی است مراتب به عرض پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی رسانیده،

مقتضیات رأی مبارک را اعلام فرمائید که از این قرار اقدام شود. نایب تولیت عظمی
[مهر]: دارالانشاء آستان قدس.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۵۵

[رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی به نیابت تولیت آستان قدس رضوی، ۲ اردیبهشت
۱۳۱۵]

آستان قدس، سواد مرقومه دفتر مخصوص، نمره ۸۳۹، مورخه ۱۳۱۵/۲/۲.
نیابت تولیت آستان قدس رضوی، مراسله نمره ۱۱۳۷ دائر به پیشنهاد ده هزار ریال از محل حق زوار برای اعانه
نسوان فاقد بضاعت به جهت تهیه ملبوس از عرض پیشگاه همایون شاهنشاهی گذشت و مورد قبول واقع و
اجازه فرمودند مبلغ مزبور را از محل حق زوار به مصرف این کار برسانند.
دفتر مخصوص رئیس شاهنشاهی حسین [مهر]: آستان مقدسه رضوی.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۵۶

[آستانه قدس به ایالت خراسان، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۱۵]

آستانه قدس، ضمیمه دو ورقه، نمره ۱۱۵۵، ۱۳۱۵/۲/۱۵، محرمانه
ایالت خراسان - سواد راپرت نمره ۱۱۳۷ که به دفتر مخصوص شاهنشاهی تقدیم شده و سواد نمره
۸۳۹-۱۵/۲/۲۰۲ دفتر مخصوص شاهنشاهی برای مزید اطلاع ایفاء و اشعار می شود که مبلغ ده هزار ریال که از
محل حق زوار اجازه داده شده برای ملبوس فقراء داده شود، هر موقع مورد مصرف پیدا کند، فوراً پرداخت
می شود.

نایب تولیت عظمی [امضاء]: فتح الله پاکروان
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۵۷

[والی ایالت خراسان به کفالت فرماندهی لشکر شرق، اردیبهشت ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ندارد، تاریخ ندارد، محرمانه.
کفالت فرماندهی لشکر شرق - ایامی که در طهران بودم برای مساعدت با بانوان بی بضاعت خراسان
مراسله ای به دفتر مخصوص شاهنشاهی نوشته و از پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاهی استدعا
نمودم که امر و اجازه فرمایند که برای تهیه لباس جهت بانوان بی بضاعت مبلغ ده هزار ریال از صندوق آستان
قدس از محل حق زوار و ده هزار ریال از شهرداری مشهد و ده هزار ریال از صندوق شیر و خورشید سرخ

خراسان اعانت نموده و مبلغ سی هزار ریال هم شهربانی شرق به عنوان اعانه از اشخاص با بضاعت جمع آوری نماید و این وجوه تحت نظر نمایندگان شیر و خورشید سرخ و شهرداری و آستان قدس و شهربانی به مصرف تهیه لباس نسوان بی بضاعت برسد. مبلغ ده هزار ریال سهمی آستان قدس را امر مبارک صادر شده است که از محل حق زوار بپردازند. به شهرداری مشهد نیز نوشته شد که ده هزار ریال سهمی خود را نقداً بدهد. لذا خواهشمندم نسبت به ده هزار ریال سهمی شیر و خورشید سرخ هم اقدام عاجل فرموده عاید دارند که با سی هزار ریال اعانه فوق مشغول تهیه ملبوس شده و به بانوان بی بضاعتی که استحقاق آنها را اداره شهربانی تصدیق نماید توزیع و تقسیم شود و در ضمن عمل شهربانی هم برای سی هزار ریال دیگر به عنوان اعانه اقدامات لازمه خواهد نمود.

والی ایالت خراسان.

[حاشیه: در کمیسیون شیر و خورشید سرخ دیشب تصویب شد احتیاج به فرستادن این مراسله نیست. ۱۵/۲/۱۷]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۵۸

[متحدالمال مالیه خراسان به ادارت توابع، ۱۳ تیر ۱۳۱۵]

وزارت مالیه، مالیه ایالتی خراسان، نمرة ۲۵۸۸۸، متحدالمال نمرة ۱۳۰۳۴۰/۴/۱۳۱۵، محرمانه. مالیه، به منظور مساعدت با مامورینی که تا دو بیست ریال مساعده برداشتی چادر گرفته‌اند، طبق حکم نمرة ۱۳۸۷۵ مورخه ۱۳۱۵/۴/۴ وزارت مالیه اجازه داده شده قسط تیر ماه را در دوماه تیر و مرداد ۱۳۱۵ وصول و به مالیه ایالتی ارسال دارید.

پیشکار مالیه خراسان، فروزان

سواد برای اطلاع و اجرا به اداره ایالت خراسان ارسال می‌شود.

پیشکار مالیه خراسان، فروزان [امضاء]: فروزان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۵۹

[از شهرداری مشهد به اداره شهربانی ناحیه شرق، ۱۴ تیر ۱۳۱۵]

شهرداری مشهد، به نمرة ۷۲۰۹، به تاریخ ۱۳۱۵/۴/۱۴، محرمانه اداره شهربانی ناحیه شرق - در نتیجه مذاکرات با حضور جناب آقای والی و تصمیم کمیسیون کمک به بانوان بی بضاعت، اطلاعاً زحمت می‌دهد که دو بیست عدد کلاه زنانه توسط شهرداری تهیه و برای تحویل به آن

اداره حاضر است خواهشمند است مقرر فرمائید تحويل گرفته و به مصرف برسانند.

شهرداری مشهد - ابراهيم شريفی

- سواد شرح فوق برای استحضار ایالت خراسان تقدیم می گردد. شهردار مشهد ابراهيم شريفی

[حاشیه: از لحاظ مبارک می گذرد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۹۹۰

[اداره معارف خراسان به والی ایالت خراسان، ۱۵ دی ۱۳۱۵]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف خراسان، نمرة ۳۲۴۱۳، تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۱۵، محرمانه.

جناب آقای والی ایالت خراسان - محترماً یک ورقه دعوت که از طرف هیئت مدیره جشن ۱۷ دی ارسال شده است. لفاً تقدیم داشته، مستدعی است به اتفاق بانوی محترمه در روز جشن مزبور تشریف فرما شده موجبات افتخار و تشویق کارکنان معارف را فراهم فرمائید.

کفیل معارف و اوقاف خراسان [امضاء: ناخوانا] [مهر: ریاست معارف و اوقاف خراسان.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۹۹۱

[دعوتنامه هیئت مدیره جشن ۱۷ دی به والی ایالت خراسان]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف خراسان، محرمانه.

خانم پاکروان و جناب آقای والی ایالت خراسان - چون روز ۱۷ دی قدم برجسته‌ای در راه ترقی نسل ایران برداشته شده و از جمله اعیاد تاریخ این کشور به شمار و بر افراد ایرانی فرض است که به شکرانه توجّهات و الطاف پدر تاجدار خود سپاسگزاری نمایند، ساعت سه بعد از ظهر روز پنجشنبه ۱۷ دی مجلس جشنی از طرف نسلان معارفی به نمایندگی از طرف بانوان مشهد در سالن دبیرستان فردوسی تشکیل، لذا خواهشمند است با حضور در مجلس مزبور و شرکت در این جشن موجبات تشکر و امتنان هیئت مدیره را فراهم فرمائید. هیئت مدیره جشن ۱۷ دی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[شهربانی مشهد به اداره ایالتی خراسان، ۱۵/اسفند ۱۳۱۵]

وزارت داخله، تشکیلات کل نظمیه مملکتی، شهربانی مشهد، شعبه محاسبات، نمرة ۲۵۰۸۳/۴۸۳۴، به تاریخ ۱۳۱۵/۱۲/۱۵، محرمانه

اداره ایالتی خراسان، پاسخ نامه شماره ۸۹۷۶۲ - ۱۵/۱۲/۱۵ راجع به موضوع مساعدۀ رفع حجاب، معروض می‌دارد - اصل وجه دریافتی ۸۱۸۸۰ ریال -

- ۱ - پرداختی به اقساط - ۴۷۶۸۷ ریال وصول اطلاع داده شده به موجب نامه ۳۷۲۱۴ مورخه ۱۵/۶/۴^۱
- ۲ - پرداختی به اقساط - ۱۶۵۰ ریال وصول اطلاع داده شده به موجب نامه ۴۱۸۹۴ مورخه ۱۵/۶/۱۱^۲
- ۳ - پرداختی به اقساط - ۱۵ - ۷۱۲ ریال وصول اطلاع داده شده به موجب نامه ۴۶۴۳۴ مورخه ۱۵/۷/۴^۳
- ۴ - مساعدۀ مامورین رود ۵۹۷ ریال وصول اطلاع داده شده به موجب نامه ۶۶۰۲۲ مورخه ۱۵/۹/۲۴^۴
- ۵ - پرداختی ۳۰ - ۱۹۱ ریال وصول اطلاع داده شده به موجب نامه ۸۱۴۶۲ مورخه ۱۵/۱۱/۱۲^۵
- ۶ - پرداختی ۵۶ - ۱۱ ریال هنوز جواب نرسیده است.
- ۷ - یک پاسهان فوت نموده ۴۴ ریال - اضافه فرستاده شده ۱۰ دینار

چنانچه ملاحظه می‌فرمائید این اداره ۱۰ دینار نیز اضافه فرستاده، ولی اداره مالیه ایالتی معلوم نمی‌شود از کجا این اداره را ۵۸ - ۳۴۸۱ ریال مدیون دانسته، معذالک کلیه صورت پرداختی خود را ضمن شماره ۲۴۰۰۲ - ۱۵/۱۲/۸ مجدداً به آنجا فرستاده شده که چنانچه اشتباهی شده باشد رفع نمایند و ضمناً هم تذکر داده شد اگر مبلغ مابه‌التفاوت را به شهربانی‌های تابعه داده‌اند، اطلاع تا از آنها دریافت و تحویل گردد. بنابراین، این اداره هیچ قسم بدهی ندارد، رئیس شهربانی ناحیه شرق - پاسیار نواهی:

[امضا]: پاسیار نواهی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[از طرف والی ایالت خراسان به حکومت‌های (تابعه)، ۱۶ تیر ۱۳۱۵]

حکومت - نظر به این که استعمال چارقد به کلی ممنوع است به تمام مأمورین حوزه حکومتی خودتان، [به] وسیله دوایر مربوطه تذکر دهید که خانمهای آنها چارقد استعمال ننمایند و در صورتی که برخلاف این دستور رفتار کنند مورد تعقیب واقع خواهند گردید و نیز از پذیرفتن خانم‌هایی که با چارقد به ادارات مراجعه

می‌کنند خودداری نمایند.

از طرف والی ایالت خراسان، [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۶۴

[از ایالت خراسان به ریاست وزراء، ۲۷ تیر ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمرة ۶۶۵، به تاریخ ۱۳۱۵/۴/۲۷، محرمانه.

ریاست وزراء - چون اطلاعات واصله حاکی بود که مأمورین امنیه در سرحدات برای برداشتن چارقد، متمسک به خشونت و سختی شده و در بعضی موارد نیز منافع و استفاده شخصی خودشان را در نظر می‌گیرند، دستوری به امنیه شرق و گردان امنیه سرحدی صادر گردیده که سواد آن برای استحضار خاطر عالی تلواً تقدیم می‌دارد. چون مطابق اطلاعات واصله ادامه این ترتیب ممکن است مشکلاتی تولید نماید و بعضی از ساکنین نقاط سرحدی پس از رفع محصول به طرف افغانستان کوچ نمایند.

[مهر]: امضاء والی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۶۵

[ایالت خراسان به اداره شهربانی شرق، ۲۷ تیر ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمرة ۶۷۰۷، به تاریخ ۱۳۱۵/۴/۲۵، محرمانه.

اداره شهربانی شرق - راجع به چارقد بانوان موضوع مراسله نمرة ۷۴۵۴ از مذاکرات آقای میرزای ناظر اطلاعی ندارم، لیکن دستور لازم به مأمورین آستان قدس صادر شده که از ورود نسوان با چارقد ممانعت نمایند. [مهر]: امضاء والی: مستوفیان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۶۶

[وزارت داخله به ایالت خراسان، ۳۱ تیر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، تشکیلات کل نظمیه مملکتی، شعبه دفتر، به نمرة ۴۵۴۷، به تاریخ ۱۳۱۵/۴/۲۱، محرمانه. ایالت خراسان - عطف به مرقومه شماره ۴۲۳۰۵ - ۱۵/۴/۱۳^۱ صادره از دفتر آستان قدس، آقای میرزای ناظر هم اظهار داشتند حضرت اشرف فرمودند در قسمت آستانه پاسبانها با مأمورین آستانه مقدسه نسبت به ممانعت از بانوانی که می‌خواهند با چارقد^۲ وارد بشوند کمک نمایند. جواباً معروض می‌دارد در تمام

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - اصل: چهارقد.

نقاط مختلفه شهردر روز پاسبانانی که مشغول ایفای وظیفه هستد بیش از پنجاه نفر نیستد. در آستانه مقدسه همیشه اقلاً صد نفر پاسدار موجود است. علاوه بر این که پاسبانها حق مداخله در داخله آستانه مقدسه ندارند تصور می‌کنم صد نفر عده پاسدار برای یک محوطه کوچک کافی باشد.

رئیس شهربانی ناحیه شرق، سرهنگ نوائی [امضاء]: سرهنگ نوائی
[حاشیه]: از لحاظ مبارک می‌گذرد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۹۷

[بخشنامه ایالت خراسان به شهرستانهای تابعه ۱۴ بهمن ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، بخشنامه شماره ۲۳۴۷۳، مورخه ۱۶/۱۱/۱۴ محرمه

به طوری که اطلاع حاصل شده موضوع نهضت بانوان در بعضی شهرستانها به طوری که منظور است پیشرفتهای کامل حاصل نکرده و گویا اشخاصی هستند که نسوان آنها از خانه خارج نمی‌شوند و در جشنها هم حاضر نمی‌گردند. این مسئله بعد از دو سال که از نهضت بانوان می‌گذرد فقط ناشی از غفلت و تسامح مامورین محلی است و از قراری که شنیده می‌شود در بین اعضای ادارات هم اشخاصی وجود دارند که بانوان آنها حضور در مجالس عمومی خودداری می‌کنند. اولاً لازم است به تمام مامورین محلی اخطار نمائید که عموم آنها موظفند در پیشرفت نهضت بانوان تشریک مساعی نموده و خود آنها در این امر پیش قدم باشند و در جشنها نیز عموماً باید با بانوان خود حضور به هم رسانند و همچنین باید بدانند اندک قصور در این بابت موجب مسئولیت شدید و ممکن است منجر به انفصال و تعقیب آنها بشود. دوم سایر اهالی نیز باید در نهضت بانوان شرکت نموده و آنهایی که در این قسمت ساعی هستند باید تشویق و کسان دیگر توبیخ و مورد مواخذه واقع شوند و مخصوصاً به اشخاصی که بانوان خود را در خانه نگاه می‌دارند باید اخطار شود که این امر ناپسندیده عاقبت خوبی برای آنها نخواهد داشت، زیرا اشخاص محل نهضت نسوان بدون هیچ گونه ملاحظه تبعید خواهند شد. وصول این بخشنامه و نتیجه اقدامات و عملیات خود را مرتباً گزارش دهید.

استاندار نهم

رونوشت بخشنامه فوق برای اطلاع اداره — فرستاده می‌شود که دستور لازم در زمینه فوق به مأمورین خود در ولایات صادر نمائید.

استاندار نهم [امضاء]: فتح‌الله پاکروان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[از نردین به والی ایالت خراسان، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۱۵]

نمره ۵۷، تاریخ ۱۵/۲/۱۸، محرمانه.

جناب والی ایالت جلیله خراسان و سیستان - با نهایت احترام معروض می‌دارد. کشف حجاب عده‌ای نسوان در حوزه مسئولیت اداره حکومتی عملی ولی نواقصاتی دارد. لازم است به عرض برسد، اولاً عده‌ای از نسوان هستند که به کلی فاقد از همه چیز به طوری که قادر به تهیه یک زرع چیت باشند نیستند. لذا به این علت کشف حجاب آنان جلوگیری نیست، زیرا یک عده استطاعت داشته‌اند لباس تهیه کرده‌اند. عده دیگری که ندارند باز کشف حجاب نموده لیکن به این صورت منتهی فقط چادر شب^۱ را از سر برداشته ولی به علت عدم استطاعت نتوانسته متحدالشکل شود. روی این اصل اداره حکومتی در نظر دارد با صدور اجازه از والی ایالت جلیله طبق سایر نقاط در تحت یک قاعده از متمولین محلی اعانه جمع و در هر محلی مطابق تعداد فقراء لباس تهیه شود تا کاملاً کشف را تکمیل و متحدالشکل گردیده راپورت آن عرض و تقدیم گردد.

عرض ثانی - چون در این قبیل نقاط بازار و خیابان، یا محل تفریحگاه معینی نیست که نسوان خودشان مجبور شوند که به عنوان خرید و غیره از منزل خارج ناچار شبانه روز در خانه کمافی سابق هستند. این موضوع با خارج نشدن نسوان از منزل مثل این است که کشف حجاب نکرده‌اند، زیرا باید عادت نمایند و با وضعیات کشف حجاب کاملاً آشنا گردند با این که حکومت محل جدیت دارد که اهالی را به وظایف کشف حجاب در معاشرت و دید و بازدید نسبت به هم که وسیله خارج شدن نسوان از منزل فراهم گردد ولی انجام این مقصود موکول به دستورات صادره ایالت جلیله می‌باشد - امر امر حکومت مأمور صلح نردین

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به حکومت نردین، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ندارد، تاریخ ندارد، محرمانه.

حکومت نردین - مشروح نمره ۵۷ - ۱۵/۲/۲۸ واصل و ملاحظه شد، در موضوع جمع‌آوری اعانه برای تهیه لباس جهت نسوان بی‌بضاعت البته یک اقدام خوب و مستحسنی است ولی البته باید اعانه از متمولین و اشخاص سرمایه‌دار تقاضا شود آن هم با تشویق و ترغیب و بدون هیچگونه اجباری انجام بگیرد و در غالب جاها متمولین محل خودشان این اقدام خداپسندانه را کرده‌اند شما هم اهالی را به این عمل تشویق نمائید. اما راجع به اینکه بانوان از منزل خود خارج نمی‌شوند البته هیچکس را مجبور نمی‌توان کرد که حتماً باید از منزل

۱ - اصل: چارشب.

۲ - اصل سند تاریخ ندارد تاریخ فوق مربوط به متن سند است.

خارج بشوند خصوصاً با این وضعیت که می‌نویسید لباس ندارند و استطاعت تهیه آن هم نیست بدیهی است به تدریج عادت خواهند کرد.

والی ایالت خراسان.

[حاشیه]: آقای رئیس کابینه به طوری که [ناخوانا] حکومت نردین منحل شد و قرار شد نایب‌الحکومه آنجا به سمت نویسندگی تربت جام حرکت نماید. ممکن است این موضوع را با عبارت دیگر به حکومت بجنورد بنویسید والا باید ضبط شود ۱۵/۳/۱۵.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۷۰

[عریضه هیئت‌الله ناطق به ریاست شهربانی بجنورد، ۲۸ شهریور ۱۳۱۵]

ریاست شهربانی بجنورد - در تعقیب عریضه سابق که این بنده هیئت‌الله ناطق مانه نسبت به اهانت خود و خانم تقدیم نموده که در قریه پیش قلعه برای کشف حجاب بانوان که به افتخار خانواده سربرهنه بیرون آمدیم و پسر پنجاه باشی میرحیدر کدخدا و پسر حاجی علی محمد و غیره این بنده را در حضور جمعی هونمودند و به عرض عالی می‌رساند که در نتیجه این قسمت عده کثیری برای این که خانمهایشان از منزل برای آب آوردن خارج نشوند^۱ چاه آب در منازل خود حفر نموده‌اند که ممکن است محرمانه بفرستید در خانه‌های اهالی ملاحظه کنند چه این که این چند نفر شب‌ها با بطر مشروب بر چشمه می‌روند، چراغ برق هم در جیب دارند و تازن‌ها برای آب آوردن به چشمه می‌روند با چراغ برق به چشم و صورت آنها می‌اندازند، از این جهت قدرت خارج شدن از منزل ندارند و چون پدر آنها کدخدا و متنفذ و پول‌دار هستند رعایای بدبخت قدرت شکایت ندارند از این جهت مجبور هستند که نگذارند خانواده‌شان از خانه و منزل خارج شوند استدعای عاجزانه این که پس از این مدت که روی به قلعه رفتن ندارم دقیقاً در این قسمت رسیدگی فرمائید که آبروی من نرود. امر، امر مبارک است. اسامی این اشخاص از قرار ذیل است: آقا نصرالله عمارلو پسر حاجی گل حسین، علی اصغر برادر حاجی رضاقلی محمدی، میریوسف پسر میرحیدر پنجاه باشی، عبدالرضای رضائی پسر کربلانی عباسعلی، علی محمدبیک پسر جهان‌قلی بیک، محمد یسر حاجی علی محمد، متنفذین نمره یک در مانه [و] پیش قلعه ایانند عریضه بنده هیئت‌الله ناطق مانه شناسنامه ۳ صادره پیش قلعه

[مهر]: هیئت‌الله ناطق

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[وزارت داخله به ایالت خراسان، ۲ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۵۰۶۸۶/۴۳۸۴/س به تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۲، محرمانه.

ایالت خراسان - عین نامه هیئت الله ناطق از بجنورد به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در شکایت از رفتار یوسف نام پسر کدخدای آنجا و چند نفر دیگر در قضیه نهضت بانوان لفاً ایفاد می گردد قدغن فرمائید به وسیله حکومت محل نسبت به اظهارات مشارالیه رسیدگی و در صورت صحت مرتکبین را مورد تنبیه قرار داده و نتیجه را ضمن اعاده نامه اشعار دارند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: همایون سیاح

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به حکومت بجنورد، ۸ دی ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۱۷۰۳۰، به تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۸، محرمانه.

حکومت بجنورد - عین نامه هیئت الله ناطقی از بجنورد به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در شکایت از رفتار یوسف نام و چند نفر دیگر در قضیه نهضت بانوان لفاً فرستاده می شود که نسبت به اظهارات مشارالیه رسیدگی و در صورت صحت مرتکبین را مورد تنبیه قرار داده و نتیجه را ضمن اعاده نامه اعلام دارید. [مهر]: به امضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ستاد لشکر ۹ شرق به حکومت خراسان، ۲ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، ستاد لشکر ۹ شرق، رکن ۲، ۵۷۰۱/۱۰۲۴، تاریخ ۱۳۱۶/۳/۲، محرمانه

ایالت خراسان - عطف به نامه ۳۵۹۳^۱ راجع به عدم پیشرفت نهضت بانوان در قرای سرحدی، اشعار می دارد لشکر در تقاطعی که دارای مأمورینی باشد می تواند اقدام نماید، ولی در آن منطقه مأموری ندارد به عقیده لشکر بهتر است از طرف آن ایالت به امنیه نوشته شود که اقدام نمایند. البته از طرف کلاتر مرز بجنورد هم طبق دستوری که داده شده است مساعدت لازمه معمول خواهد گردید.

فرمانده لشکر ۹ شرق - سرلشکر مطبوعی [امضاء]: مطبوعی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[اداره پست و تلگراف و تلفن بجنورد به حکومت خراسان، ۲۵ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، رونوشت نامه بجنورد، نمره ۱۶۶۳، مورخه ۱۶/۱۱/۲۵، محرمانه
عطف امریه شماره ۲۳۴۷۳ - ۱۶/۱۱/۱۴ استانداری معظم شرق که طی شماره ۱۳۲۰۶ - ۱۶/۱۱/۱۶
ابلاغ فرموده‌اند، محترماً خاطر انور را مستحضر می‌دارد همان روز اول که حکم واصل شد افسران ارتش و
مأمورین ادارات کشوری عموماً بدون دقیقه مسامحه امر نهضت بانوان را عملی نموده در مجالس رسمی و
جشن‌هایی که پیش آمد کرده با بانوان خودشان حضور به هم رسانیده‌اند بانوان شهر هم تا حدی که ممکن بوده
و وسایل فراهم شده در مجالس شرکت نموده‌اند لیکن نظر به این که در بجنورد محلی که بشود عده زیادی را
دعوت نمود که اکثر اهالی بتوانند در مواقع مقرر در جشن‌ها حاضر شده و شرکت نمایند وجود ندارد به این
جهت ظاهراً آن طوری که در شهرستانهای دیگر اجرای عمل نهضت بانوان به عمل آمده در این شهر نمایش
بسزائی حاصل نموده است.

رئیس پست و تلگراف بجنورد^۱ بدیعی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت بجنورد به استاندار شمال شرق، ۲۶ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت بجنورد، شمار ۴۶۵۶، به تاریخ ۱۶/۱۱/۲۶، محرمانه
استانداری شمال شرق - عطف به امریه نمره^۲ ۲۳۴۷۳ - ۱۶/۱۱/۱۴ راجع به پیشرفت امر نهضت
بانوان این مسئله در حوزه شهرستان بجنورد از نظر مستخدمین دولت و طبقه منوره اهالی کاملاً پیشرفت نموده و
رضایت بخش است ولی نسبت به طبقات غیر منوره با فقدان وسایل تبلیغات از قبیل مجالس سخنرانی تاثیر
سینما و غیره تا حدی با اشکالات مواجه شده معهداً با تشریک مساعی و سایر دوائر محلی اقدامات مؤثری
شده و نتایج حاصله را بعداً به استحضار خاطر مبارک می‌رساند.

فرماندار بجنورد - خسروی

[امضا: خسروی]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - این رونوشت گزارش در پاسخ به بخشنامه ۲۳۴۷۳ توسط پست و تلگراف خراسان تحت نمره ۱۳۷۱۷ مورخ ۱۳۱۶/۱۱/۱۴
به اداره استانداری نهم ارسال شده است.
۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[حکومت بیرجند به ایالت خراسان، ۲۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، توضیحات [راپورت]، تاریخی ۲۰/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه روز قبل از طرف خانم آقای خزیمه حکمران قریب یک صد نفر از خانمهای رؤسای دوایر و غیره دعوت [شدند]. بدو از طرف صبیۀ آقای خزیمه شرحی راجع به ترقی و تربیت نسوان بیان [شد]. سپس مجلس به دعای ذات اقدس شاهنشاهی ارواحنا فداه فاتحه، عده‌ای بدون چادر خارج [شدند] بقیه هم تصمیم برداشتن چادر [را] نمودند. ساعت ۱۱ صبح

صمت پور [مهر]: اخبار تلگرافی مشهد
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[تلگراف از سریش به مشهد، ۶ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، سریش به مشهد، نمره ۲۵۱۱۶، تاریخ وصول ۶/۱۲/۱۳۱۶، محرمانه. گزارش شب ۶/۱۲/۱۶ سریش - دیروز قریب شش ساعت باران نازل، دوم سریش که دازای چهار هزار نفوس است تازه حجاب عملی شده چادرهای سفید را مبدل به چادر چیت و غیره کرده، غیر از چند نفر خانمهای مأمورین از اهالی یک نفر بدون حجاب دیده نمی‌شود ۳۰ - چندی است سرقت زیاد شده در اداره نظام وظیفه سرقت واقع، سارق دستگیر، مقداری کشف، سارق تحت تعقیب.

غفارپور - [مهر]: اخبار تلگرافی مشهد
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به بیرجند، ۸ اسفند ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، تلگراف به بیرجند، نمره ۲۵۱۱۶، تاریخ ۸/۱۲/۱۶، محرمانه
فرماندار - گزارش تلگرافی سریش حاکی است که بانوان چادرهای سفید را مبدل به چادر چیت و غیره کرده غیر از چند نفر خانمهای مأمورین دولت از اهالی یک نفر بی حجاب دیده نمی‌شود. لازم است فوری در رفع حجاب و نهضت بانوان سریش اقدام جدی فوری نموده نتیجه را تلگراف نمائید.

پاکروان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حاشیه]: وصول چنین تلگراف پس از دو سال که از نهضت بانوان می‌گذرد مورد تعجب و دلیل بر غفلت و بی‌علاقگی مأمورین دولت است.
[مهر]: به امضاء والی

[حاشیه]: رونوشت تلگراف فوق و گزارش تلگرافی واصله برای استحضار وزارت داخله ایفاد می شود.
[مهر]: به امضاء والی و ثوق

۱۷۹

[تلگراف از بیرجند به مشهد، ۱۰ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، بیرجند به مشهد، نمره ۶۵، تاریخ وصول ۱۲/۱۰/۱۳۱۶، محرمانه.
استانداری ۲۵۱۱۶ کراراً به کدخدا و ریش سفیدان سریش به تأکید و تحویف شده وضعیت فعلی را تحقیق و به عرض می رساند. ۸۷۰۱

ناصح [مهر]: اخبار تلگرافی مشهد
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ تربت جام

۱۸۰

[رونوشت گزارش شعبه شهربانی تربت جام به شهربانی ناحیه شرق، ۱۶ خرداد ۱۳۱۶]
وزارت داخله، اداره کل شهربانی ناحیه شرق، شعبه شهربانی تربت جام، نمره ۱۷۰، به تاریخ ۱۶/۳/۱۳۱۶،
محرمانه.

اداره شهربانی ناحیه شرق - محترماً به عرض می رساند آنچه زنان دهاتی که وارد تربت جام می شوند کوچکترین تغییری در وضعیت آنها داده نشده به طوریکه عالی مستحضر است جمعیت دهات مجموعاً بیش از شهرها است و البته نسوان دهاتی که خانه نشین نیستند، هفته ای یکی دو مرتبه به شهر می آیند و اگر این روش تغییر نکند سالها باید مأمورین شهربانی برای روسری بانوان در صدد اقدام باشند. به طور کلی نسوان دهاتی که دارای روسری هستند به طور یقین از منع آن اطلاعی ندارند، وقتی برای برداشتن روسری آنها از طرف پاسبان اقدام شد لباسهای آنها (شلیته های بلند) و شلوارهای بلند طرز افغان، بیشتر افتضاح آور است. مستدعی است مقرر فرمائید امنیه هم در قسمت روسری نسوان دهات و همچنین تغییر لباس آنها اقدام نماید و الا سالها باید مأمورین شهربانی وارد اقدام باشند. منوط به نظریه عالی است - کفیل شهربانی تربت رسد بان ۲ فضل الله معتمدی، رونوشت مطابق با اصل است.

[امضاء]: حسین عمادی.

[حاشیه]: راجع به نسوان دهات که هنوز با روسری هستند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[از ایالت خراسان به اداره امنیه خراسان، ۲۶ خرداد ۱۳۱۶.]

ایالت خراسان، شماره ۵۶۰۶، به تاریخ ۱۳۱۶/۳/۲۶، محرمانه و فوری.
 اداره امنیه خراسان - رونوشت گزارش ۱۷۰ شهربانی تربت جام که توسط شهربانی شرق راجع به استعمال
 روسری نسوان دهات قراء اطراف (اطراف) جام جوقاً فرستاده می شود قدغن نمائید دستور مؤکدی برای
 جلوگیری از این رویه به مأمورین محل صادر و نتیجه را اعلام دارند.

[مهر]: به امضاء معاون.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[رونوشت نامه حکومت به اداره پست و تلگراف ایالتی خراسان، ۲ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، رونوشت نامه جام، نمره ۶۹۸، مورخ ۱۶/۱۲/۲، محرمانه
 اداره پست و تلگراف ایالتی خراسان - در پاسخ مرقومه ۱۳۲۰۶ - ۱۶/۱۱/۱۱ که متضمن^۱ ابلاغ
 بخشنامه شماره ۲۳۴۷۳ است معروض می دارد در این نقطه و در بین مأمورین و اعضای ادارات کسی که بانوی
 او محجوب و یا مجبور به عدم خروج از منزل باشد وجود ندارد و عموماً ملبس به لباس متحدالشکل و در کلیه
 مجالس جشن و مجامع عمومی در صورت دعوت حاضر شده و می شوند و مسموع نگردید، که به میل ایشان
 مانع از خروج آنها از منزل گردیده باشند.^۲

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ تربت حیدریه

[حکومت تربت به حکومت خراسان، ۱۴ دی ۱۳۱۴]

ایالت خراسان و سیستان، حکومت تربت، نمره ۱۳۴۸، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۴، محرمانه
 ایالت خراسان - در اجرای مرقومه نمره ۱۶۵۱۳ - ۱۴/۱۰/۱۴ متضمن دستور ریاست وزراء، موضوع
 رفع حجاب، شب جمعه ۱۲ دی ماه کمیسیونی از تمام رؤسای ادارات دولتی تشکیل و نسبت به مقتضیات محل
 و تناسب آن با اجرای امر مذاکرات لازمه به عمل آمد. در نتیجه مذاکرات امروز شنبه ساعت ده صبح به عنوان
 رسیدگی به وضعیت مدارس به اتفاق و هدایت رئیس معارف تربت حیدریه و مقدماتی که قبلاً از طرف رئیس

۱ - در اصل متضمناً.

۲ - این رونوشت نامه طی نامه شماره ۱۴۰۲۵ - ۱۳۱۶/۱۲/۸ توسط اداره پست و تلگراف و تلفن ایالتی خراسان جهت
 استحضار اداره استانداری ارسال شده است.

۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

معارف فراهم شده بود به مدارس رفته من جمله مدرسه دخترانه در آنجا رسیدگی به طرز کلاس و ترتیبات مدرسه به عمل آمد و نطقهایی هم مبنی بر بیداری و هشیاری نسوان و هدایت آنان به شاهراه ترقی و تعالی ایراد گردید. قرار شده است در آتیه خیلی نزدیکی رؤسای ادارات با خانمهای خود به مدرسه آمده از طرف خانمها نیز نسبت به مدیره و معلمه در، پیشرفت این موضوع مذاکرات لازمه شود. با این که اهالی تربت حیدریه خیلی دور از تربیت و تمدن و تعصب بی موقعی دارند امیدوار است چنان که مکنون خاطر اولیای امور است پیشرفت محسوسی ابراز شود. کفیل حکومت و بلدیه و رئیس مالیه تربت حیدریه همایون صبا

[امضا]: همایون صبا
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۸۴

[حکومت تربت حیدریه به حکومت خراسان، ۲۶ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت تربت حیدریه، شماره ۱۷۲۹، به تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۲۶، محرمانه استان نهم - احتراماً در پاسخ بخشنامه ۲۳۴۷۲ به عرض می‌رساند که در پیشرفت نهضت بانوان آنطوریکه منظور نظر مبارک است فوری تا به حال ساعی و جاهد بوده و در آتیه مراقبت کامل خواهد شد. چنانکه در مواقع انعقاد جشنها به عرض رسانیده تمام طبقات با خانمهای خود حضور به هم رسانیده اگر گزارشی به عرض رسانیده‌اند از ناحیه مغرضین بوده است. فرماندار تربت حیدریه

[امضاء]: ناخوانا
[مهر]: حکومت تربت
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۸۵

[ریاست وزراء به تربت حیدریه، ۱۲ دی ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، نمره ۱۴۲۸۶، تاریخ ۱۳۱۶/۱۰/۱۲. تربت حیدریه - استاندار شمال شرق ۵۸ هر کس در امر نهضت بانوان اختلال می‌کند تبعید فرمائید. رئیس الوزراء [امضاء]: ملک الکلامی
(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[متن سخنرانی یکی از مدعوین در جشن نهضت نسوان^۱]

ایالت خراسان و سیستان، نیابت حکومت با خزر، تاریخ ندارد، محرمانه.

با تشکرات لایتناهی از درگاه حضرت احدیت هم چنان که معتقدیم که اگر توجه ذات ذوالجلالی معطوف و پرتو نور الهیش شامل حال ما نباشد آنّا وجود انسانی از صفحه روزگار نابود و ذی روحی زنده نخواهد ماند. بدیهی است همین طور هم هر مملکتی محتاج به سرپرستی است که از جانب خداوند قادر متعال تأیید شده باشد. به طوری که در خاطر داریم کشور ایران که از بزرگترین ممالک دنیا به شمار می‌رود به وسطه غفلت و همان معطوف نبودن توجه زمانداران کشور ایران از دایره هستی قدم به عرصه نیستی و چیزی نمانده بود که آثار و نامی هم باقی نمانده باشد، پس همان توجه ذات اقدس ذوالجلال و خالق لایزال به کشور ایران و ملت باستانی معطوف بود برای پرورش و زنده کردن ایران و ایرانیان یک وجود لایق ذخیره و در موقع خود به عرصه وجود آورد و آن نعمت لایتناهی و موهبت عظمی را که خداوند قادر متعال به ایران اعطا فرمودند همانا ذات اقدس شاهنشاه کبیر اعلیحضرت پهلوی است. از ساعتی که نور ظهورش درخشان گردید، از همان ساعت ایران خود را در مقابل تمام ممالک دنیا سربلند و مفتخر فرمودند. (آری این طور است) خالق متعال برای زنده کردن ایران باستانی ما ملت یک همچو شبی تاریخی و یک همچو شهریاری را به وجود آورد و سرپرستی ملت ایران را به کف با قدرت و با عظمتی برقرار فرموده و اگر اندک توجهی داشته باشیم می‌توانیم بگوئیم در خواب دیده‌ایم، زیرا عقلاً نمی‌شود فکر کرد که در این قلیل مدت چه شد، آن ملوک الطوایفی، آن هرج و مرج آن ناامنی، آن قحط و قلا و آن روح پژمردگی از هزار یک که حالا چشم باز کرده آنچه می‌شنیدیم ممالک همجوار ما دارند، حال ما بحمدالله داریم. ایران دارای قشون با عظمتی که در سایه آن قشون نیرومند امنیت کامل سرتاسر مملکت را فرا گرفته و از سایه آن امنیت آسایش داریم، زراعت داریم، فلاح، تجارت، کارخانجات، اتومبیل، طیاره، چراغ برق و چیزی که در نظر ذات اقدس شاهنشاهی برای ترقی و تعالی کشور بیشتر معطوف گردید بدبختی و عقب ماندگی ملت در مقابل ملل دنیا به این که هر مرد و زن به اصطلاح باید به حقوق زندگی و اجتماعی خود پی برده و با معاضدت و مساعدت و کمک به یکدیگر به ترقی و تعالی خود بکوشند، مانع و رادع همان چادر سیاهی بود که بانوان نجیب کشور ایران را به قید اسارت درآورده و روزگار سیاه‌بختی را فراهم و از زندگانی اجتماعی بی‌بهره و نصیب نموده بود. (چنانچه یکنفر از آقایان معلمین دبیرستان دولتی شاهپور سندیج راجع به نهضت بانوان اشعاری سروده از جمله):

- ز چهره شاید آمدی چو نقاب افکند - خوش آنکه پرده ز رخسار با شتاب افکند

- سیاه پرده نشان سیاه روزی بود - گذشت شام و ز رخ پرده افکند.

- حجاب نسوان سدی به باب دانش بود - ترا بیاید رفته سد باب افکند

- روان مادر میهن زیچه بود به تاب - چنانچه اختر شه را در اضطراب افکند
 - هر آنکه درهم پیچیده پیچه ذلت - روان نام وطن را به پیچ و تاب افکند
 - در ید پرده اوهام و جهل، مردانه - شهنشهی که بر خدبار زن نقاب افکند
 - تورا ز محبس تاریک داد آزادی - یکی بند کشید یکی طناب افکند
 - به جان علم ز تدبیر روشنی بخشید - به جد و جهد ز شمشیر التهاب افکند
 - حجاب اصلی زن عفت است و عصمت او - زن است آنکه ز رخ این چنین حجاب افکند
 - به پرده بودن زن کار ناصوابی بود - خوش آنکه این پرده به کار ناصواب افکند
 - فدای عزم شهنشاه پهلوی کبیر - که بر رسوم غلط طرح انقلاب افکند

با اندک توجهی امر به نجات و تغییر لباس تجدد فرمود، بانوان نجیب کشور ایران که نجیب ترین ملل روی زمین به شمار می روند، اوامر شاهانه را به جان و دل خریدار و با یک سرعت سریعی در سرتاسر کشور تشکیل جشنهای باشکوهی به نام نهضت بانوان و از این نعمت عظمی بهره مندگردیدند و اینک تصور نمی رود در تمام کشور ایران یک نفر بانوی نجیب با چادر سیاه و غیر از لباس تجدد دیده شود. این کلمه ای است که ناگزیر از عرض آن هستم، مقصود نه برداشتن چادر سیاه بود که در عوض خود را به لباسهای عجیب و غریب پوشانده باشند، به طوری که مشاهده شد خانمها و بانوان محترم این حدود اغلب با همان لباسهای قدیمی که به شکلهای بدتری که برای ترک این عادت ایجاد کرد که این بنده دعوتی از عموم آقایان و خانمهای محترم به عمل آورده و خاطر نشان نماید که چنانچه در این خصوص ترک عادت نمایند، البته تصدیق می فرمائید که عواقب خوبی به نظر نمی رسد. در پایان این اظهارات خیر خواهانه که نسبت به عموم آقایان و خانمهای محترمه حضار معروض داشت. مستدعی است که با بنده هم آواز شده و محلی را زینت بخش نموده و فریاد کنیم: زنده و پاینده باد ذات اقدس شاهنشاه کبیر اعلیحضرت پهلوی، سواد مطابق اصل است

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۸۷

[حکومت خواف به حکومت مشهد، ۱۹ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از خواف به مشهد، نمره تلگراف ۳۰، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۹، محرمانه

ایالت امریه ۱۶۵۱۳^۱ و تلگراف ۱۶۹۸۴^۱ و ۱۷، اصل غروب روز مذکور رؤسای دوایر دعوت اوامر دولت را ابلاغ به حسن قبول استقبال نمودند، برای این که این نیت مقدس زودتر عملی شود بنده با فامیل خود منزل رئیس مالیه و رئیس صحیه و سایر رؤسا رفته. هر یک از مشارالیه با فامیل خود تبریکات متقابل به این

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

خراسان و سیستان □ ۱۰۷

تجددملی گفته، امشب ۱۵ نفر خانمها و آقایان ادارات در بنده منزل برای سواره دعوت گردیدند ۸۸۱۰ ملکی
[مهر]: اخبار تلگرافی مشهد
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۸۸

[حکومت خواف به حکومت خراسان، ۲۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت، پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از خواف^۱ به مشهد، [توضیحات راپورت]، تاریخ
۱۴/۱۰/۲۰، محرمانه راپورت ۱۴/۱۰/۱۹

امروز مقارن ظهر حکومت و سایر رؤسای دواير در مسجد جمعه حضور یافته بودند. حکومت شرحی
راجع به لزوم آزادی نسوان بیان، سپس وعاظ هم هریک شرح لازم در اطراف وجوب رفع حجاب اظهار و از
آیات قرآنی و احادیث نیز استدلال نموده در خاتمه آقای رئیس مالیه پس از اظهار امیدواری و امتنان از آقایان
وعاظ که برعکس سابق قاطبه اهالی را به طرف ترقی سوق داده و احساسات شاه پرستی و وطن پرستی را به
آنها تزریق می نمایند و دلایل کافی و [مقتضی] نسبت به محسنات رفع حجاب و تقسیم کار و زحمت و استفاده
از وجود زنها اقامه نمودند. مجلس به دعای بقای ذات اقدس اعلی حضرت شاهنشاهی و هورا [های] متمادی و
نهایت شادی خاتمه پذیرفت - همایون

[مهر]: اخبار تلگرافی مشهد
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ دامغان

۱۸۹

[حکومت دامغان به ریاست وزراء، ۲۳ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت دامغان، نمره ۱۰۴۰، تاریخ ۲۳ خرداد ۱۳۱۵.
ریاست وزراء - در پاسخ امریه متحدالمآل ۲۹۷۰ - ۱۵/۳/۱۱^۲ راجع به عبور و مرور بانوان با چارقد
اینک راپورتاً خاطر مبارک را مستحضر می دارد هرچند که نسبتاً با فقدان هر گونه وسایل از کلاه و غیر و حتی
عدم آشنایی اهالی به وضعیت امروز که در این گونه نقاط مواجهه به هر قسم محذوراتی بوده و هستند. معذالک
در دامغان با جدیتی که شده منظور اصلی عملی و به طور خوبی پیشرفت و با تأکیدی هم که در اثر این
متحدالمآل به اداره شهربانی شده و به جدیتی که خود شهربانی هم داشته افزوده شده از هر جهتی نتیجه گرفته
فی الجمله نواقصی هم که از این حیث در این موضوع دیده می شود به کلی مرتفع گردد و نتیجه اقدام را هم مجدداً

۱ - اصل: حاف

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

به عرض خواهد رساند حکومت شهردار دامغان

[امضاء]: ناخوانا

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱۹۰

[نماینده معارف دامغان به وزارت معارف، ۲۲ دی ۱۳۱۵]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، نمره ۲۳۷۷، مورخه ۱۵/۱۰/۲۲، محرمانه.
مقام وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه - تعقیب نامه تلگرافی نمره ۲۳۲۰^۱ توضیحاً معروض می‌دارد حسب‌امر نمره ۳۱۲/۱۳۸۸ - ۱۵/۱۰/۳ در ۱۷ دی ماه مجلس جشنی در سالن دبستان پهلوی منعقد و از عده متعینین محلی با خانمهای خود با نظریه آقای حکومت و رئیس شهربانی دعوت به عمل آمده اولاً چند نفر قبلاً از موضوع مستحضر شده که بعضی از قبول نامه دعوت خودداری و برخی مسافرت کرده و عده دیگر نیز نامه را قبول ولی رسید نداده بودند ثانیاً مدعوین که بالغ به چهل نفر و تماماً به ظهر پاکت رسید داده بودند در جشن حاضر نشدند بطوری که غیر از کارکنان متاهل معارف جشن ۱۷ دی از آقایان ذیل تشکیل شده بود آقای حکمران آقای فرمانده گردان امنیه، رئیس شهربانی و پزشک بهداری و دو نفر از اهالی محل و یگانه علت عدم حضور همانا عدم پیشرفت صحیح تجدد نسوان دامغان می‌باشد زیرا فقط عده از خانمهای متعینین محلی چندین مرتبه سنه ماضیه در جشنها و از آن به بعد اساساً از خانه خود خارج نشده و حتی با قدغن^۲ اکیدی که از طرف حکومت به عمل آمده بود شبها به حمام می‌رفتند و فعلاً یک نفر خانم از محلها در روز از محل خود خارج نمی‌شود و اگر زنی در بازار یا کوچه دیده شود کلفت و قوزه کش بوده و یا از خانمهای مأمورین دولتی می‌باشد و اگر اقدام مؤثری از طرف حکومت و شهربانی به عمل نیاید تجدد نسوان روز بروز پیشرفت معکوس خواهد داشت و جریان ۱۷ دی از طرف حکومت و اداره شهربانی نیز به مرکز گزارش شده است در خاتمه از ساعت دو و نیم بعد از ظهر یوم ۱۷ دی تا ساعت شش مجلس جشن ادامه داشته پس از خواندن سرود از طرف محصلات و ایراد خطابه مجلس به دعای بقای ذات اقدس ملوکانه خاتمه و طبق دستور تلگرافی ۵۶۲/۱۴۵۷۰^۳ مراتب سپاسگزاری تلگرافاً به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی عرض و جوابی نیز تلگرافی به وسیله اداره حکومتی رسیده است که رونویس آن تلواً تقدیم می‌شود و دیروز از طرف وزارت داخله علت عدم حضور مدعوین و عذر آنان از حکومتی استفسار شده است

محل مهر و امضاء نماینده معارف دامغان رونویس مطابق اصل است راستکار.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در اصل نوشته شده است غدغن.

۳ - در این مجموعه ملاحظه نشده است.

[وزیر معارف و اوقاف به مقام ریاست وزراء، ۲۴ دی ۱۳۱۵]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره تعلیمات ولایات، نمره ۱۵۵۹/۶۲۸، بتاريخ ۱۳۱۵/۱۰/۲۴، محرمانه.

مقام ریاست وزراء - طبق تلگرام شماره ۲۳۲۰^۱ اداره معارف دامغان موضوع تربیت نسوان پیشرفت نموده و در روز هفدهم دی ماه از مدعویین محلی در جشن معارف فقط دو نفر حاضر گشته و تردد نسوان در روز تقریباً متروک می باشد چنانکه اقدام مؤثری از طرف حکومت و شهربانی به عمل نیاید وضعیت صورت خوشی نخواهد داشت اینک مراتب را تصدیق داد تا در صورت اقتضاء امر و مقرر فرمایند دستور لازم به اداره حکومت و شهربانی صادر فرمایند.

وزیر معارف و اوقاف [امضاء]: علی اصغر حکمت [مهر]: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه. [حاشیه]: شرح مؤکدی به شهربانی و وزارت داخله نوشته شود در این باب اقدام نماید و هر یک از مأمورین هم که در این وضعیه موافقت نکرده باشند از خدمت منفصل خواهند بود اسامی آنها را شهربانی اطلاع دهد ۱۵/۱۰/۲۷.

(نخست وزیر ی - ۱۰۳۰۰۳)

○ زورآباد

۱۹۲

[ایالت خراسان به ریاست وزراء، ۲۸ تیر ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، نمره ۷۶۲۴، ضمیمه یک عکس، تاریخ ۱۳۱۶/۴/۲۸.

ریاست وزراء - پیرو نامه شماره ۶۶۹۵ - ۱۳/۴/۱۶^۲ موضوع اقداماتی که حکومت زورآباد در امر نهضت بانوان آنجا نموده است. زحمت امضا می شود به قراری که حکومت مشارالیه می نویسد در تاریخ ۱۶/۳/۲۷ موقع خاتمه امتحانات دانش آموزان دبستان یعقوب لیث کلیه کسبه و ساکنین صالح آباد و قراء نزدیک با خانمهایشان در خیابان جلو اداره حکومتی حاضر و مجلس جشنی تشکیل داده اند اینک یک قطعه عکس فوری که از محل مزبور برداشته شده به پیوست تقدیم می شود از طرف والی ایالت خراسان

[امضاء: ناخوانا]

(نخست وزیر ی - ۱۰۳۰۰۳)

۱ - در این مجموعه دیده نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[حکومت زورآباد به ایالت خراسان، ۲۶ خرداد ۱۳۱۶]

- ایالت خراسان، حکومت زورآباد، نمره ۳۶۷، مورخه ۱۳۱۶/۳/۲۶، محرمانه
- ایالت خراسان - احتراماً به پاسخ امریه بخش نامه شماره ۴۱۱۰ - ۱۵/۳/۱۸ اقداماتی که از طرف این اداره تاکنون برای جلوگیری از بانوانیکه استعمال چارقد می نمایند شده، ذیلاً به عرض می رساند.
- ۱ - به عموم اهالی طی شماره ۸۵ - ۱۵/۳/۲۵ اعلان گردیده که هفت روزه برای خود تهیه کلاه بنمایند که در معابر عمومی با چارقد یا به اشکال مختلف و مضحک دیده نشوند و ضمناً نیز به کسبه محل هم دستور داده شده کلاه لبه دار زنانه برای فروش در دکان های خود تهیه نمایند.
- ۲ - به دسته ۳ از صالح آباد ذیل شماره ۵۳۴۵ - ۱۵/۱۰/۲۲ و شماره ۱۴۱ - ۱۶/۳/۱۸ دستور اکید داده شود که در کلیه قراء و قصبات از بانوانیکه استعمال چادر و چارقد بنمایند به کلی جلوگیری شود و حتی مردها هم که برخلاف دستور استعمال لباس و کلاه می نمایند مانع بشوند.
- ۳ - به عموم کدخدایان قراء ضمن اعلان شماره ۵۵۰ - ۱۵/۱۰/۲۴ دستورات فوق داده شده که در حوزه کدخدائی خود اجرا نمایند و رسید تمام اعلاناتها اخذ گردیده و ضمناً ملزم شده اند که در اجرای امر تعلل و قصوری ننمایند و متخلفین را هم به اداره حکومتی هدایت نمایند که سخت [مورد] تعقیب و توبیخ قرار گیرند.
- ۴ - ضمن شماره ۵۵۱ - ۱۵/۱۰/۲۵ و شماره ۵۷۰ - ۱۵/۱۱/۱ به گردان ۲۱ سرحدی برای جلوگیری از خوانین و خواتینیکه برخلاف دستورات صادره رفتار می نمایند شرح مفصل نوشته شده و ضمناً تقاضا گردیده، دستور و قید مراقبت در اجرای اعلانی که تحت شماره ۵۵۰ - ۱۵/۱۰/۲۴ کدخدایان داده شده بشود. با این همه تأکیدات و نوشتن چندین نامه به اداره امنیه و اعلان به کدخدایان و غیره چون مردم این سرحد غالباً در کوهها و صحراها به زراعت و مالداري مشغول می باشند و هیچگونه تاکنون آشنا به قوانین جاریه مملکتی نشده اند لذا در بعضی از قراء مشاهده شده زنها ترک عادت دیرینه خود را ننموده [و] دستمال بر سر خود می بندند و در موقعی که چشم آنها به یک نفر امنیه یا مأمور دیگر از دوائر دولتی می افتد دستمال از سر خود برداشته مخفی می دارند. بنابراین معروضه فوق جلوگیری از این قبیل بانوان به حربه تشویق و به تدریج طور دیگر [] اجرای امر مرکز بشود لذا مراتب را لزوماً گزارش می دهد که هر قسم امر و مقرر فرمائید اطاعت و اجرا کرده که مسئولیتی متوجه نشود.

(ک - ۱۳۰۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت سبزوار به حکومت خراسان، ۲۷ دی ۱۳۱۴]

بلدیه سبزوار، نمره ۶۳۸۱، ۱۳۱۴/۱۰/۲۷، محرمانه

ایالت خراسان - در تعقیب راپرت نمره ۱۶۳۵^۱ دیروز جمعه ۲۶ سه ساعت بعد از ظهر قریب یکصد نفر از خانمهای مأسورین و غیره را برای تفریح به سینما قبلاً دعوت کرده بود در ساعت مزبور دسته دسته با شوهر و کسان خود وارد شده مدیره و معلمه های دبستان و محصلات نیز جمعیتی حاضر شده برای این که عموماً استفاده نمایند با مدیر سینما قرار شده بود، مساعدت نموده کلیتاً شخصی ۳ ریال اعم از صندلی و لژها دریافت دارد و از محصلین دبستانها یک ریال و جمعیت فوق العاده حضور به هم رسانیدند که دیگر جای خالی نبود و قبل از شروع به سینما لایحه مفیدی را که قبلاً یک نفر تهیه نموده بود راجع به زندگانی و ترقیات بانوان ایران و سپاسگزاری از تفکدات و مراحم مبارک بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی قرائت و بعد از ختم سینما هم دو نفر از اطفال خیلی کوچک کودکانی سبزوار نطقی را که حفظ کرده بودند خواندند که اسباب تعجب حاضرین گردیده از خانم مدیره کودکان اظهار امتنان و رضایت نموده، وعده داد که اگر نواقصی داشته باشد حتی المقدور با او مساعدت و کمک شود. بعد از آن قریب دویست نفر از خانمها و آقایان دوش به دوش از سینما خارج شده و در خیابان گردش کنان به منازل خود مراجعت نمودند و طوری سایر اهالی شهر تشویق شدند که همگی هریک به قدر وسعت خود بعضاً مشغول تهیه لباس برای خانمهای خود می باشند و به طوری که در راپرت فوق الذکر به عرض رسانده همین دو روزه مجلس جشن تجار و کسبه هم در این موضوع منعقد و کاملاً کاربرداشتن چادر هم متحدالشکل شدن خانمهای این شهر عملی و تمام می شود.

حکومت و رئیس بلدیه سبزوار

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[معارف سبزوار به وزارت معارف، ۲۱ دی ۱۳۱۵]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف خراسان، نمره ۴۳۹۶ به تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۲۱، محرمانه

مقام وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، روز هفده دی ماه با انعقاد جشن آبرومندی اقدام، ولی چون محل دبستان دخترانه گوهرشاد مناسب نبود عمارت آقای دکتر غنی را که از منازل خوب و شایسته انعقاد این جشن با شکوه بود و برای محل جشن تخصیص داده، طبق برنامه ذیل مجلس جشن از ساعت ۲/۵ شروع و

در ساعت ۴/۵ ختم گردید.

۱ - گشایه جشن با سرود سلام شاهنشاهی توسط دوشیزگان دبستان گوهرشاد

۲ - خطابه از طرف صدیقه سبزواری نوآموز پایه پنجم دبستان گوهرشاد

۳ - سرود نهضت بانوان از طرف نوآموزان دبستان گوهرشاد

۴ - خطابه از طرف مریم ناطقی مدیره دبستان گوهرشاد

۵ - سرود آفتاب عزت از طرف نوآموزان پایه پنجم دبستان دوشیزگان ملی

۶ - یک قطعه شعر از طرف آقای علوی دانش آموز اول دبیرستان که شخصاً سروده بود

۷ - خطابه مختصری از طرف یکی از دختران کوچک کودکان ملی سبزواری

۸ - نطق راجع به نهضت بانوان با توجه به وضعیت زنان مشرق و اهمیت آن در تاریخ فعلی کشور و وظیفه مهمی که بانوان با موفقیت در این روز پرافتخار احرار کرده‌اند از طرف اینجانب چون موضوع نهضت بانوان بود قطعات برجسته راجع به نهضت بانوان نظماً و نثراً تهیه و به دیوارها نصب شده بود و همچنین به واسطه کارهای دستی بانوان مجلس تزئین شده بود. برای استحضار وزارت متبوعه یک نسخه خطابه‌هایی که ایراد شده به ضمیمه قطعه‌ای که آقای علوی سروده قبلی سه قطعه عکس که در موقع ورود محصلات و پیشاهنگان و حضار پس از ختم جلسه برداشته تقدیم می‌دارد تا در صورت موافقت امر فرمائید در روزنامه اطلاعات گراور شود. در پایان به عرض می‌رساند که متنها درجه جدیت در حسن انتظام و تزئینی که سزوار این مجلس باشد به عمل آورده و مجلس مزبور در ساعت معینه به دعای ذات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی با بهترین طرز خاتمه و تلگرافی به مضمون ذیل به پیشگاه همایونی عرض شده بانوان و کارکنان دبستان دخترانه سبزواری از موقعیتی که در این دوره پرافتخار نصیب آنان گشته عاجزانه تقاضا می‌کنند که مراتب سپاسگزاری آنان در پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی مورد قبول و از یزدان خواستارند که در خدمت میهن و آنچه موجب ترقی میهن است در ظل توجهات تاجدار معظم موفقیت حاصل نمایند.

رئیس معارف و اوقاف سبزواری [امضاء: ناخوانا]

[مهر]: معارف سبزواری ۱۳۱۴

(آ - ۱۴ - ۵۱۰۱۸ سری ج)

۱۹۹

[رونوشت بخشنامه اداره کل شهربانی، ۲۴ بهمن ۱۳۲۱]

وزارت کشور - اداره کل شهربانی، شهربانی مشهد، رونوشت بخشنامه اداره کل شهربانی، شماره ۶۷۱۳/۲۳۳۰۴، به تاریخ ۱۳۲۱/۱۱/۲۴، محرمانه

تعقیب بخشنامه و دستورات صادره راجع به جلوگیری از استعمال چادر نماز و چادر سیاه از طرف بانوان

عین مرقومه شماره ۶۸۴۸۹/۳۷۰۵/س^۱ مورخه ۱۳۲۱/۱۱/۱۴ وزارت کشور ذیلاً درج به مأمورین دستور دهید به نحو مقتضی از استعمال چادر نماز و غیره جلوگیری به عمل آورده و نتیجه را گزارش نمایند.

اداره کل شهربانی عطف به شماره ۶۱۴۰/۲۱۲۲۴-۲۱/۱۰/۸ موضوع استعمال چادر نماز و چادر سیاه از طرف بانوان در نقاط مختلف کشور اشعار می‌دارد، وظیفه اداره کل شهربانی است که به نحو مقتضی از این سیر قهقرای جلوگیری نمایند. بنابراین به طوری که کسب تکلیف نموده‌اند قدغن فرمائید ضمن بخشنامه دستور لازم در این باب به کلیه شهربانی شهرستانها صادر و نتیجه را اعلام دارند، وزیر کشور.

تهران مورخه ۱۳۲۱/۱۱/۲۴ از طرف رئیس اداره کل شهربانی، پاسیار ۱ بهنام

رونوشت برابر اصل است، رئیس شهربانی سبزوار

[امضاء]: زندی

[مهر]: شهربانی سبزوار

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۹۷

[فرمانداری سبزوار به شهربانی سبزوار، ۱۵ فروردین ۱۳۲۲]

فرمانداری سبزوار، شماره ۱۳۴، به تاریخ ۱۳۲۲/۱/۱۵، محرمانه.

اداره شهربانی سبزوار

پیرو شماره ۶۸ - ۲۲/۱/۹^۲ و در پاسخ نامه شماره ۷۸ - ۲۲/۱/۱۰ که رونوشت بخشنامه شماره ۱۱۱۱۶/۲۲۰۱۲ - ۲۲/۱۲/۲۲ و ایضاً شماره ۳۰۴/۲۳۶۷۱۳ - ۲۱/۱۱/۲۴ اداره کل شهربانی را راجع به جلوگیری از استعمال چادر نماز و چادر سیاه از بانوان ارسال داشته‌اند، تصدیق می‌دهد به طوری که ملاحظه فرموده‌اید این بخشنامه با وصول جوابی که به شماره ۶۸۴۸۹/۳۷۰۵ - ۲۱/۱۱/۱۴ از وزارت کشور صادر گردیده توأم گردیده است. در این صورت اینجانب با مناسبات ناهنجاری که به وضع فلاکت باری که جهت عموم دست به هم داده است از هر گونه اظهار عقیده مخالف با اجرای این قبیل دستورات ناچار است خودداری نماید. زیرا اولیای امور در مرکز می‌بینند و البته از اوضاع اسف آوری هم در شهرستانها که چون شیرازه اوراقی نیروی استعداد مالی هر فردی از افراد رو به انحطاط گذاشته است بی اطلاع نمی‌باشند. آیا با فاقد بودن تمام وسایل صوری و معنوی که چیت متری سی شاهی به چهل ریال و جوراب متوسط جفتی دو ریال به بیست و پنج ریال و کفش ۳۰ ریالی به ششصد ریال و بلکه خیلی بالاتر ترقی یافته است خواهند توانست بدون پیچیدن چادر نماز به خود یا چادری که به اصطلاح رختخواب پیچ است، که می‌توان گفت ستر عورت نموده‌اند بیرون بیایند. آن هم در شهری که صدها نفر اطفال و زنان و مردان پیر و جوان لخت و عور و فریاد بیچارگی از گرسنگی می‌نمایند. با تمام این سختی‌هایی که از دل گفته شد، البته امثال امر لازم و اجرای دستور صادره به نحو تذکر به

۱ و ۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - شماره‌های: ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ در این مجموعه ملاحظه نشد.

اهالی که شاید از بین گروهی به چند نفری مؤثر واقع گردد، مانعی ندارد.

[امضاء]: میرفخرایی

[حاشیه]: رونوشت جهت مزید استحضار استانداری نهم ایفاد می‌گردد.

- رونوشت جهت استحضار به وزارت کشور - اداره اطلاعات و تبلیغات ایفاد می‌شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۹۸

[سواد نامه حکومت سبزوار به امنیه سبزوار، ۲۸ آذر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، سواد نامه حکومتی به امنیه سبزوار، نمره ۵۱۳۰، به تاریخ ۱۳۱۵/۹/۲۸، محرمانه

گروهان امنیه سبزوار - عطفاً به پاسخ شماره ۱۷۱۲۲ - ۱۵/۹/۱۴ موضوع اظهارات کدخدای قریه دولت آباد راجع به اجرای مقررات اتحاد شکل اشعار می‌دارد اینگونه امور در خارج از شهر به عهده آن اداره است لازم است محرمانه به وسیله مأمور مخصوص مطمئن بازجوئی به عمل آورید در صورتی که مطلب همین طور است در حدود مقررات اقدام ننمایید و کدخدا را ملزم کنید هرکس تخلف نماید فوری گزارش دهد تعقیب شود علی ای حال نتیجه اقدامات و انتظار دارد.

[به امضاء]: م. معصوم‌خانی رونویس به مانند اصل است.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱۹۹

[سواد نامه امنیه سبزوار، ۱۸ فروردین ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، سواد امنیه سبزوار، شماره ۱۳۳۲، به تاریخ ۱۳۱۶/۱/۱۸، خیلی خیلی فوری، محرمانه و مهم.

بعدالعنوان - پاسخ نمره ۵۱۳۰ گزارش دسته ۱ حاکی امنیه شماره ۴۵۲ علی حسینی برای تبلیغ و کشف حجاب بانوان به قریه دولت آباد اعزام، امنیه مزبور در مراجعت گزارش می‌دهد که اهالی و ریش سفیدان، و بانوان آنها اغلب با شال و چادر و شال گردن مشاهده هرچه آنها را نصیحت و دلالت کردم نتیجه نبخشید و ممکن بود اگر سخت‌گیری نمایم عملیات خارج از نزاکتی از آنها بروز کند. لابد از نماینده محل کمک خواستم جواب داد که به حرف من گوش نمی‌دهند و از اهالی می‌ترسم اقدامی نمایم. مجدداً امنیه علی اکبر مختاری به محل رفته مشارالیه گزارش می‌دهد بانوان کشف حجاب نکرده و عموم با چادر هستند و ریش سفیدان هم علاوه بر این که مساعدت نکردند خود را مخفی کردند از مرکز دسته ریش سفیدان را احضار به طوری که در بازجوئی صراحتاً اقرار کرده‌اند بانوان کشف حجاب نکرده‌اند. لذا بنابه مراتب فوق خواهشمند است به وسیله، پارکه تنبیهی درباره متخلفین تعیین و اجرا فرمایند که باعث عبرت سایرین گردد. و چنانچه این موضوع در

دولت آباد عملی نشود در سایر قراء قسمت رفع حجاب عملی نخواهد شد از نتیجه این اداره را آگاه فرمائید -
فرمانده گروهان ۳ سبزوار - مدنی

[امضاء: ناخوانا] رونویس به مانند اصل است

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۰

[حکومت سبزوار به ایالت خراسان ۲۱ فروردین ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، ضمیمه ۴، نمره ۳۶۱، تاریخ ۱۳۱۶/۱/۲۱، محرمانه مستقیم.

ایالت خراسان - در تاریخ ۱۵/۹/۱۴ اداره امنیه سبزوار، شماره ۱۷۱۳۲^۱، راجع به قریه دولت آباد، قبلاً گزارش داده بود که موضوع رفع حجاب در محل مزبور به کلی عملی نشده و تمام بانوان محل چادر و لباس مندرسه قدیمی را استعمال می نمایند و کسب دستور نموده بودند فوراً شرحی به شماره ۵۱۳۰ نوشته شد محرمانه به وسیله مأمور مخصوص و مطمئن بازجویی به عمل آورید، در صورتی که مطلب همین طور باشد در حدود مقررات اقدام و کدخدا را ملتمز کنند هرکس تخلف نماید گزارش دهد [که] تعقیب شود اینک از اداره امنیه در پاسخ دستور ۵۱۳۰ به شماره ۱۳۳۲ - ۱۶/۱/۱۸ شرحی راجع به تخلف و تمرد اهالی و ریش سفیدان آن محل اشعار داشته اند که رونویس آن به ضمیمه رونویس گزارش ۱۷۱۳۲ امنیه و رونویس دستور ۵۱۳۰ - ۱۵/۹/۲۸ تلواً تقدیم بنابر این فوراً به اداره امنیه نوشته شده اسامی ریش سفیدان که بانوان آنها با شال و چادر و شال گردن بوده اند ارسال و آنها را معرفی نمایند تا از آنها بازجویی به عمل آمده و محرک به دست آید. نتیجه را بعداً به عرض می رساند.

کفیل حکومت و شهرداری سبزوار [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۱

[حکومت سبزوار به ایالت خراسان، ۲۰ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، ضمیمه ۱، نمره ۲۱۰۱، مورخ ۱۶/۳/۲۰، محرمانه مستقیم.
ایالت خراسان - پیرو معروضه شماره ۲۰۳۲ - ۱۶/۳/۱۶ راجع به گزارش شماره ۱۳۳۲ - ۱۶/۱/۱۸ اداره امنیه سبزوار، موضوع عدم پیشرفت نهضت بانوان در قریه دولت آباد، به عرض می رساند از چند نفر ریش سفیدان آن محل در اداره شهربانی سبزوار با حضور آقای پاسیار یک نوایی رئیس شهربانی ناحیه شرق که برای بازرسی به سبزوار آمده بودند بازجویی به عمل آمده اظهار داشته اند بانوان ما چندی است کشف

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

حجاب نموده و به واسطه دو دستگی محلی چنین اتهامی را نسبت داده‌اند. علیهذا آنها را به اداره حکومتی فرستاده و تعهد کتبی که رونویس آن محض مزید استحضار خاطر مبارک به پیوست تقدیم می‌شود اخذ و مرخص شدند.

کفیل حکومت و شهرداری سبزوار [امضاء: ناخوانا]
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۲

[سواد تعهد اهالی قریه دولت آباد]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار.

توضیح آن که حاضر گردیدیم اینجانبان امضاء کنندگان ذیل این ورقه ساکنین دهکده دولت آباد در اداره حکومتی و شهرداری سبزوار ملتزم و متعهد گردیدیم که در موضوع نهضت بانوان در قریه مزبور اولاً بانوان خود را به نوعی که امروز بدون حجاب با خود آورده و وضعیت آنها مشهود افتاد همیشه اوقات بدون حجاب بوده باشند و ثانیاً سایر ساکنین دهات را نیز چنانچه مشاهد شود کشف حجاب ننموده‌اند آنها را ملامت و وادار به کشف حجاب نمائیم. و اگر چنانچه معلوم شود برخلاف مدلول فوق رفتار و کشف حجاب ننمودیم در همه نوع مجازات اشدی حاضر و از متخلفین محسوب شویم مورخه ۱۷/۳/۱۳۱۶ اینجانب [۱] قبلاً کشف حجاب بانوان خود ننموده‌ایم و حالیه هم نیز اطاعت داریم. سلیمان اسلامی. چنانچه قبلاً کشف حجاب بانوان خود ننموده‌ایم حالیه نیز اطاعت داریم. عبدالحمید، احمد صادقی، علی اکبر، امضای نامبردگان ذیل را تصدیق دارم. محمد اسماعیل صولتی امضا و محل انگشت نامبردگان ذیل را تصدیق می‌نمایم. اقل محمد ابراهیم دولت آبادی

رونوشت مانند اصل است.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۳

[حکومت سبزوار به حکومت خراسان، ۱۶ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، نمره ۲۰۲۳، تاریخ ۱۶/۳/۱۳۱۶، محرمانه

ایالت خراسان - پیرو معروضه شماره ۳۶۱ - ۱۶/۱/۲۱^۱ راجع به گزارش شماره ۱۳۳۲۵ - ۱۶/۱/۱۸^۲ اداره امنیه سبزوار، موضوع عدم پیشرفت نهضت بانوان در قریه دولت آباد، به عرض می‌رساند شش نفر از ریش سفیدان محل مزبور را برای بازجویی به شهر خواسته و با عین ۵ ورقه اوراق بازجویی از آنها واصله از

خراسان و سیستان □ ۱۱۷

اداره امنیه به اداره شهربانی سبزوار فرستاده شدند که در حدود مقررات بازجویی و اقدام نمایند. پس از وصول نتیجه مراتب را معروض خواهد داشت.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۴

[شهربانی مشهد به حکومت خراسان، ۱۷ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، ناحیه شرق، شهربانی مشهد، شعبه اطلاعات، نمره ۲۷۲۶، به تاریخ ۱۳۱۶/۲/۱۷، ضمیمه ۱، محرمانه

ایالت خراسان - رونوشت گزارش شهربانی ۱۹۹ شهربانی سبزوار لغاً تقدیم نسب به تعیین تکلیف آنان کسب دستور تا هر نوع امر فرمایند رفتار شود. از طرف رئیس شهربانی ناحیه شرق - یاور ارتا [حاشیه]: فوری است چگونگی از حکومت استعلام شود ۱۶/۳۰/۱۸

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۵

[ایالت خراسان به حکومت سبزوار، ۲۴ خرداد ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، محرمانه

حکومت سبزوار، رونوشت گزارش شماره ۱۹۹ شهربانی آنجا که به وسیله شهربانی شرق رسیده حاکی است که شش نفر از مالکین و ریش سفیدان قریه دولت آباد را شما به موجب گزارش امنیه آنجا به عنوان این که در پیشرفت نهضت بانوان خودداری نموده اند به شهربانی آنجا اعزام داشته اند و ضمن بازجویی شهربانی مشارالیه مدعی شده اند که بانوان آنها کشف حجاب نموده و اتمام به واسطه دو دستگی بوده لازم است چگونگی را به استحضار ایالت برسانید. والی ایالت خراسان

[حاشیه]: پاسخ داده شود طبق گزارش حکومت سبزوار در این باب حضور آقای پاسیار نوایی که برای سرکشی به سبزوار عزیمت فرموده بودند اقدام شده و با قید التزام مرخص شده اند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۶

[مکاتبه کفیل حکومت سبزوار به ایالت خراسان، ۲۳ اردیبهشت ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، ضمیمه ۴، شماره ۱۲۴۶، تاریخ: ۱۳۱۶/۲/۲۳، محرمانه، مستقیم.

ایالت خراسان - بازپارت امریه شماره ۲۳۶ - ۱۶۱/۱۷ راجع به جلوگیری از تحریکات متنفذین محلی

قریه داور زن و مزینان و اجرای امریه اداره امنیه سبزوار مراجعه و تأکید در اقدام به عمل آمد اینک اداره سبزوار راجع به متنفذین محلی که مانع کشف حجاب در دو محل مذکور هستند گزارشی به شماره ۳۷۵۰ - ۱۶/۲/۱۹ می‌دهد که رونویس آن به ضمیمه رونویس سه فقره صورت مجلس محلی محض مزید استحضار خاطر مبارک پیرو معروضه ۶۰۳۷ تقدیم می‌شود.

مستدعی است امر و مقرر فرمائید در جلوگیری از اشخاصی که مانع پیشرفت امر نهضت بانوان هستند و دستور مقتضی صادر فرمائید - کفیل حکومت و شهرداری سبزوار

[امضاء]: ناخوانا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[بازجویی از یک تن از متخلفین کشف حجاب، ۶ خرداد ۱۳۱۶]

محبس، سلول ۲ حضور آقای ... مدیر دبستان مزینان آقای بلوآسی رئیس پست و تلگراف داورزن س - اسم و شهرت خود را بگوئید. ج - حاجی محمد فرزند باقر دارای شناسنامه نمرة ۶۷ صادره داورزن سنم ۷۰ سال عیال و اولاد دارم شغلم زراعت‌کاری اهل داورزن سواد ندارم. تبعه دولت ایران، مذهب اسلام اثر انگشت.

س - شما در موقع عمل مترقی کشف حجاب، این ساعت که مدتی از تاریخ آن می‌گذرد چه اقدامی کرده‌اید. ج - صمدزاده رئیس سابق این پست امنیه در اداره طرق در سراسر سال جشن گرفته و در منزل حاجی شیخ غلامعلی هم جشن گرفته، آنجا هم با عیال و عروسم با کلاه که سر همه شال بود رفتیم. چون حکم دولت حضوری بود سرپیچی نکردم.

س - در مجلس وعظ و خطابه که در چندی قبل از طرف آقای رئیس دبستان مزینان و از طرف پست امنیه و اداره تلگراف دعوت شده بودید چرا نرفتید.

ج - مرا کتک زده بودند به سبزوار رفته بودم. رفتم پیش مسطنطق و مدعی العموم شکایت کنم پست امنیه هم شکایت کردم.

س - چنانچه از روی سابقه معلوم شود که در موقع مجلس وعظ و خطابه در داورزن بودید چه می‌گوئید؟

ج - بنده از چشمهایم التزام می‌دهم.

س - چند وقت است عیال شما از خانه خارج نشده است؟

ج - عیال بنده همه روزه توی کوچه می‌گردد... بر سر^۱ ندارد.

س - از صحبت‌های زنانه که همدیگر را منع می‌کند چه اطلاعی داری؟

ج - ما افتاده‌ایم کاری با آنها نداریم

س - به طوریکه رؤسای دوائر دولتی آنجا صورت مجلس کرده‌اند شما در موقع افتتاح و دعوت مجلس

وعظ و خطابه هم چه که از قصد مستحضر شدید به طرف سبزوار مسافرت کردید علت چه بود؟
ج - ماقبل از تشکیل مجلس وعظ و خطابه در سبزوار بودیم و مدت پنج شش روز در سبزوار بودیم در آنجا خبر دادند که جشن گرفته‌اند.

س - کی گفت که جشن گرفته‌اند و یک عده چه اشخاصی بودند و چه اشخاص نبودند؟
ج - محلی بچه‌های داورزن آمدند در شهر گفتند جشن گرفتند ولی نگفتند چه اشخاص در مجلس جشن حاضر بودند.

س - شما در چه تاریخ و برای چه موضوع به شهر رفتید؟
ج - در آبان ماه بود.

س - می‌خواهم بدانم وقتی که در آنجا نزاع کردید بعد از چند روز به سبزوار رفتید؟
ج - بعد از شش روز رستم سبزوار. در آنجا تلگراف کردم و بعد از شش روز هم رستم شهر.
س - به طوری که نزدیک نزاع شما که دز پست گرفته شده. در تاریخ ۱۶/۱/۱۹ و به طوری که خودتان اظهار می‌دارید شش روز بعد حرکت کردید می‌شود ۲۵ در صورتی که روز ۲۵ همان روزی است که شما اولاً در قضیه جشن مزینان که روز ۱۶/۱/۲۳ بود مطلع بودید و ثانیاً در همان روز ۲۵ اعلام افتتاح مجلس وعظ و خطابه از طرف معارف ابلاغ شده بود. چرا دروغ می‌گوئید.

ج - به خدا اگر من چه دانستم.

س - خوب دختری با شوهرش چرا در مجلس وعظ و خطابه حاضر نشده.

ج - شوهرش اجباری است.

س - خودت می‌گوئی چند نفر دخترداری.

ج - بلی سه نفر دختر دارم.

س - یکی را فرض می‌کنیم زن نفر نظام وظیفه آیا دو نفر دیگر که در محل بودند و شوهر هم دارند پس چرا آنها نیامدند در مجلس وعظ و خطابه حاضر نشد؟

ج - به من مربوط نیست اجازه آنها با شوهرشان است.

س - شوهرشان کی است.

ج - یکی حسین آقا کوچک و دیگری میرزا ابوالقاسم.

س - این دو نفر در کجایند.

ج - حسین آقا کوچک در داورزن و میرزا ابوالقاسم هم حلب ساز و [مولاشه^۱] رفته است.

س - خوب تو نپرسیدی که دخترانت به مجلس وعظ و خطابه حاضر شدند.

ج - من نپرسیدم و در آنجا هم نبودم.

س - جوابهای خود را به چه وسیله تصدیق می‌کنید.

ج - انگشت می‌زنم. این جانب قربانعلی فرزند خاج محمد حسین مطالب را مطالعه نموده‌ام. قربان علی تحقیقات با حضور فردی به عمل آمده است. مدیر پست و تلگراف [امضاء ناخوانا] مدیر دبستان [امضاء: حاجی امیر شاهی] کمک گروهان ۳ سبزووار مسئول ۲

[امضاء: ناخوانا]

(نخست وزیری - ۱۳۰۳)

۲۰۸

[عریضه یکی از اهالی داورزن به ایالت خراسان،]

مقام محترم ایالت جلیله خراسان دامت شوکته - با کمال توقیر و احترام معروض می‌دارد راجع به راپورتی که به مقام محترم دادند و نیت چنین حرکات را که در این سن و سالی که زندگانی نموده‌ام به دعا گو داده‌اند که ابداً زینده به شئونات بنده ندارد، خاطر مبارک را آگاهی می‌دهم به تمام مقدسات عالم قسم است که به واسطه غرض ورزی و کلاه‌سازیهائست که در محل برای یکدیگر از سابق داشته دارند و از ناحیه ابراهیم بلواسی مدیر پست و تلفون فعلی داورزن که در مزینان بوده و موافقت با داورزنی‌ها کرد و بر علیه اهالی مزینان قیام نمودند و تلگراف و پست را انتقال به داورزن داده‌اند و اهالی شکایات عدیده به مقامات مربوطه کردند و سوء ظن درباره بنده پیدا کرده هم فرصت در مقام ایدای بنده است چندی قبل که مدیر دبستان امیرشاهی مزینان مجلسی به اسم وعظ و خطابه تشکیل داده بودند و اشخاص معروض را دعوت با خانمهای خود کردند دعا گو هم حاضر شده لایحه به عنوان وعظ و خطابه نوشتم و در پشت میز قرائت کردم که تشویق از مقررات کنونی که مردم به وظایف خودشان آشنا شدند و بعد در راپورت خودشان نگاشته بودند که حاج شیخ ابوالقاسم عباسی آذری را تهدید به قتل کرد. و در اثر آن راپورت حکم به فرمانده گروهان امنیه شد برای تحقیق به مزینان تشریف آوردند و معلوم شد که بس اصل و دسیسه بوده و حالیه هم که مدت بیست و پنج روز است بنده را دچار این زحمت نموده که در چنین وقتی که مردم به درد و به گرسنگی خودشان، بنده را در سبزووار معطل و عائله‌ام پریشان و منتظر مانده‌اند و چون دعا گو هم از عملیات این شخص و سوء رفتارش به پیشگاه مقدس پدر تاجدار محبوب اعلیحضرت شاهنشاهی شکایت کردم ذخیره قلب او شده و این دسایس را فراهم می‌کند هم چنان که توسط کسی به بنده پیغام داده که باید کاری بکنم که من بعد بنمایند برای عرض عرایض خودم امریه که از وزارت جلیله داخله رسیده که ارجاع به اداره ایالتی شده که رسیدگی فرمائید لفاً تقدیم داشتم خدایم شاهد است من که درین چند روزه مورد توبیخ و توهین بعضی اشخاص شده‌ام از زندگی خودم بیزارم که مردود زمان واقع شده‌ام که از پنجاه سال قبل اسم بنده را شیخ گذاشته‌اند. مستدعی هستم به حکومت امر فرمائید یا بنده را مرخص کنند یا اگر به این دسیسه که فراهم کرده‌اند بنده مجرم هستم هر گونه مجازات را که استحقاق دارم اجرا فرمائید یا آن که یک نفر از اداره حکومتی امر فرمائید برای رسیدگی به مزینان بیاید امنیه که اگر به میل شان رفتار کردیم محترم هستیم و الا مقصر و مجرم خواهیم بود با حضور رئیس شعبه پنج مزینان و همه اهالی رسیدگی و تحقیق شود به خرج خود دعا گو اگر چنین حرکات غیر قابل انتظار را که نسبت دادند از بنده صادر

خراسان و سیستان □ ۱۲۱

شده باشد حاضریم برای اعدام یا تبعید و اگر هم چون از نوع اهل علم شمرده می‌شوم که باید دچار زحمت را نباشد پاسخ آن را هم اطاعت دارم برای رضای خدا و سلامتی وجود مبارک دعاگو را آسوده فرمائید که مزید دعاگویی باشد زیاده ایام اجلال برقرار باد. ابوالقاسم صدیقی مزینانی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۰۹

[پاسخ عریضه ابوالقاسم صدیقی به شاه در شکایت از امنیه داورزن، ۱۳ مرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره انتظامات، شماره ۲۳۰۰/۵۴۱۱، به تاریخ ۱۳/۵/۱۳۱۶، محرم‌انه آقای حاج ابوالقاسم صدیقی، عریضه‌ای که به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در شکایت از رؤسای پست و امنیه داورزن نسبت به شما و چند نفر دیگر تقدیم کرده بودید و برای اقدام به وزارت داخله ارجاع شد، به ایالت خراسان مراجعه شد که رسیدگی و اقدام لازم به عمل آورند مقتضی است مستقیماً نیز به ایالت مراجعه نمائید. از طرف کفیل وزارت داخله [امضاء]: فریدونی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۱۰

[وزارت داخله به ایالت خراسان، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمرة ۱۰۳۲۸/۷۱۰/س، به تاریخ ۱۳۱۶/۲/۲۶، محرم‌انه. ایالت خراسان - گزارشی از سبزواری رسیده مبنی بر این که مدیر تلگراف قریه داورزن و عباس آذری مسئول پست امنیه آنجا موضوع نهضت بانوان را دست‌آویز قرار داده و استفاده می‌نماید. مثلاً از قرائط اطراف و دوردست اشخاصی را برای مجلس وعظ و خطابه به مزینان دعوت می‌کنند. بعضی از اشخاص که به واسطه گرفتاریهای رعیتی و غیره و بعد مسافت نمی‌توانند حاضر شوند به جهت عدم حضور وجهی از آنها گرفته می‌شود. قدغن فرمائید به طور محرم‌انه در این باب بازجوئی نموده و نتیجه را اطلاع دهند. از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۱۱

[ایالت خراسان به حکومت سبزواری، ۱ خرداد ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، نمرة ۴۲۰۳، به تاریخ ۱۳۱۶/۳/۱، محرم‌انه. حکومت سبزواری - رونویس نامه شماره ۱۰۳۲۸/۷۱۰/س وزارت داخله راجع به اخاذیهای مدیر تلگراف مسئول پست امنیه قریه داورزن خصوصاً فرستاده می‌شود که در این باب به طور محرم‌انه تحقیق نموده نتیجه را به استحضار ایالت برسانید.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[مهر]: به امضاء معاون

[ایالت خراسان به وزارت داخله، ۹ خرداد ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، نمره ۶۸۸۲، به تاریخ ۱۳۱۶/۳/۹، محرمانه.

وزارت داخله - در پاسخ نامه شماره س ۱۰۳۲۸/۷۱۰ - ۱۶/۲/۲۶ فرستاده اداره سیاسی راجع به گزارشی که از سبزوار به وزارت داخله مبنی بر اخاذیهای مدیر تلگراف قریه داورزن و عباس آذری مسئول پست امنیه به دست آویز نهضت بانوان زحمت افزا می گردد دستور محرمانه برای بازجوئی به حکومت سبزوار صادر گردیده. اینک پاسخ واصله از حکومت مشارالیها حاکی است از بازجوئی هائی که به عمل آمده چیزی به دست نیامده و عباسی آذری هم یک ماه است از داورزن عوض شده و علی اصغر روحانی به جای مشارالیه مأمور آن محل شده است.

[امضاء: ناخوانا] [مهر]: به امضاء، معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت سبزوار به ایالت خراسان، ۲۹ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، نمره ۲۳۴۵، [به تاریخ] ۱۳۱۶/۳/۲۹، محرمانه مستقیم ایالت خراسان - امریه شماره ۴۲۰۳ - ۱۶/۳/۸^۱ راجع به قریه داورزن زیارت و به عرض می رساند راجع به نهضت بانوان در مزینان و قریه داورزن به شماره ۱۲۴۶ - ۱۶/۲/۲۳ رونویس گزارش شماره ۳۷۵۰ - ۱۶/۲/۱۹ گروهان امنیه سبزوار و سه فقره رونویس صورت مجلس محلی واصله از اداره امنیه می باشد برای مزید استحضار خاطر مبارک تقدیم شده است راجع به اخاذیهای مدیر تلگراف و مسئول پست امنیه عباس آذری هم در بازجوئی هائی که شده چیزی به دست نیامده، عباس آذری مذکور هم یک ماه است از داورزن عوض شده و به جای او علی اصغر روحانی مأمور آن محل شده است

کفیل حکومت و شهرداری سبزوار [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[رونوشت گزارش پاسگاه داورزن، ۲۲ فروردین ۱۳۱۷]

شماره ۴۷، [به تاریخ] ۱۳۱۷/۱/۲۲، محرمانه.

محترماً معروض می دارد به طوری که شخصاً مشاهده می فرمائید، قضیه کشف حجاب در قریه داورزن تاکنون عملی نشده و علت عمده که این قضیه پیشرفت نکرده اتحادیست که بین میرزا محمود و حاجی

غلامعلی و کدخدا که سه نفر از ملاکین و متنفذین محلی هستند حکمفرما، مأمورین امنیه از لحاظ این که اگر فشاری در پیشرفت این منظور به اهالی وارد آوردند روی اصل عدم تمایل سه نفر بالا که حاضر برای این دستور نیستند ممکن است در آتیه در نتیجه تحریک و کلاه سازی آنها دچار زحمت شده. لذا ناچار است به مدارا رفتار نماید و به همین جهت فدوی که دو مرتبه این وضعیت را به عرض دسته مربوطه رسانیده مخصوصاً در این زمینه از طرف مسئولین سابق این پاسگاه گزارشاتی به عرض رسانیده‌اند و نیز در چند روز قبل عیال حاجی غلامعلی با چادر شب در خیابان بوده که امنیه شماره ۴۲۵ او را مشاهده نموده و خود حاجی غلامعلی هم همراه عیالش بوده که امنیه مزبور ایرادی از آنها گرفته و حاجی مزبور به امنیه چسبیده نسبت به او بی‌احترامی نموده، پنج ریال هم به عنوان رشوه به امنیه داده و پس از وصول گزارش امنیه، حاجی غلامعلی را به پاسگاه احضار، پرونده تنظیم نموده با پنج ریال وجه و عین چادر شب عیال حاجی غلامعلی را به مرکز دسته یکم این گروهان تقدیم نموده. با این حال چنانچه اعلیحضرت اقدس همایونی به این خطه تشریف فرما شوند و این وضعیت را مشاهده نمایند مسئولیت متوجه فدوی نباشد. مسئول پاسگاه داورزن سرخوچه احمد... رونوشت با اصل برابر است.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۱۵

[اداره امنیه سبزوار به فرمانداری سبزوار، ۴۲ فروردین ۱۳۱۷]

وزارت جنگ، اداره امنیه، هنگ شماره ۱۲ خراسان، ضمیمه یک برگ، شماره ۵۲۱، به تاریخ ۱۳۱۷/۱/۲۴، محرمانه.

فرمانداری سبزوار - رونوشت گزارش شماره ۴۷ - ۱۷/۱/۲۳ پاسگاه داورزن به ضمیمه ارسال، به طوری که خود اینجانب در محل مذکور مشاهده نمودم، موضوع کشف حجاب به هیچوجه در آنجا عملی نشده است و به طوری که از اشخاص متعدد تحقیق به عمل آمد شخص میرزا محمود نام که از مالکین و متنفذین محلی است با یک نفر آخوند و نماینده آنجا مانع عملی شدن این امر هستند. چنانچه در ضمن تحقیقات استماع شده که در چندی قبل خانم رئیس کارخانه پنبه که بدون حجاب بود از طرف میرزا محمود آخوند مزبور نسبت به مشاغلها فحاشی شده و کلمات زشت به او خطاب نموده و با این که رئیس کارخانه شکایت هم کرده کسی رسیدگی نموده و چون زیان عدم اجرای امریه فوق مستقیماً متوجه اداره جناب عالی خواهد شد خواهشمند است اقدام مقتضی برای اجرای امر و قطع اقتدار این گونه متنفذین به عمل آید.

بازرس اداره امنیه سرهنگ ۱۲ ... [امضاء]

[حاشیه]: دفتر - این اشخاص را به شهر احضار کنید. ۱۷/۱/۳۰. (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[کفیل فرمانده گروهان داورزن به اداره حکومتی و شهرداری سبزوار، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۱۶] شماره ۳۷۵۰، به تاریخ ۱۳۱۶/۲/۱۹، محرمانه.

اداره حکومتی و شهرداری سبزوار - پاسخ نامه شماره ۶۸۶۸ و ۱۳۲ و ۶۲۲ و ۱۳۴^۱ و اعاده دو ورقه گزارش مهدی داورزن در نتیجه دستورات متواتره و تأکیدات پی‌درپی که در پیشرفت نهضت بانوان و متحدالشکل نمودن لباس رعایای قریه داورزن و مزینان و حومه‌اش به پست داورزن شده مسئول پست در تاریخ ۱۶/۱/۲۵ گزارش می‌دهد به کلیه کدخدایان و اهالی اختطار گردید طبق مقررات رفتار نموده خود و بانوانشان به لباس متحدالشکل بیرون بیایند. ضمناً حمامی‌ها ملتزم گردیدند که از ورود خانمهای با چادر و چارقد به حمام جلوگیری و مانع شوند و بالاخره در یوم ۱۶/۱/۲۳ مجلس وعظ و خطابه از طرف مدیر دبستان دولتی مزینان تشکیل و صورت آن را طی شماره ۹۴ - ۱۶/۱/۲۱^۲ به دست امنیه داورزن فرستاده که به رویت و امضای مدعوبین برسانند. علاوه بر این که عده‌ای از مدعوبین از حضور در مجلس امتناع ورزیده‌اند چند نفر از رؤسا و متنفذین محلی را که حاضر شده‌اند خانمشان را با خود نیاورده که اسامی آنها در صورت مجلس قید، رونویس آن ضمیمه است. (مراجعه به رونویس صورت مجلس نمرة ۱) و شیخ ابوالقاسم صدیقی مزینانی و شیخ محمد حسن سالکی مزینانی قبل از تشکیل مجلس اظهار داشته‌اند خانمهای ما با چارقد حاضر خواهند شد و موقع حضور در مجلس باید در اطاق مخصوص و از مردها مجزا باشند حتی مأمورین را تهدید و عاقبت که در مجلس وعظ و خطابه به خانمهای آقایان مذکور جداگانه با داشتن چارقد به طوری صورتشان از چارقد پوشیده بود و شناخته نمی‌شدند حاضر و در محلی دور از مردها جلوس می‌نمایند و جز چند نفر از خانمهای مأمورین که بی‌حجاب بودند، بقیه با هیکل مضحکی حاضر می‌شوند با این وضعیت و رفتار متنفذین محلی قسمت حجاب پیشرفت کاملی ندارد، مگر این که چند نفر از متنفذین و محترمین این امری به طور موقت از محل خارج نمایند. در نظرات یوم ۱۶/۱/۲۷ مجلس وعظ و خطابه دیگری در قریه داورزن تشکیل داده شده مجدداً در تاریخ ۱۶/۱/۲۹ گزارش می‌دهند از طرف مدیر دبستان دولتی مزینان مجلس وعظ و خطابه مورخه ۱۶/۱/۲۷ در داورزن تشکیل، عده‌ای از مدعوبین طبق صورت مجلس متشکله که به امضای رئیس پست و تلگراف و مدیر دبستان دولتی مزینان و رئیس پست امنیه داورزن است حاضر نشده و بعضی هم خانمشان همراه نبودند (مراجعه به صورت مجلس نمرة ۲) در نتیجه گزارشات پست امنیه داورزن و مراسلات مهدی داورزنی به آن اداره استوار دوم فریریز محقق گروهبان مأمور بازجوئی گردیده در مراجعت گزارش می‌دهد نظر به این که قسمت کشف حجاب در بلوک داورزن و مزینان سیر قهقرائی برگشته هم رئیس پست امنیه داورزن و مدیر دبستان دولتی امیرشاهی مزینان برای تشویق اهالی و پیشرفت این امر در صدد تشکیل مجلس وعظ و خطابه در دو جلسه ابتدا در مزینان بعداً در داورزن بر می‌آیند. رقعۀ دعوت از طرف مدیر دبستان برای اهالی نوشته شده به پست امنیه داورزن می‌فرستند، بر دست اشخاص مدعو برسانند چند نفر از مدعوبین بعضی از

امضای رقعہ دعوت و پارہای از حضور در مجلس خودداری و چند نفر بدون خانمشان حاضر می‌گردند. محمد خواجوی مزینانی که از متنفذین محل است به محض این که مستحضر می‌شود مجلس خطابه تشکیل می‌شود شبانه به سبزوار حرکت نموده، محمود داورزنی متعذر می‌شود خانم در مسافرت است. محمد ابراهیم استیری می‌نویسد خانم در سبزوار است شیخ ابوالقاسم صدیقی و شیخ محمد حسین سالکی و شیخ قربانعلی متنفذین مزینان پس از انقضای مجلس پیغام می‌فرستند که خانمهای ما بایستی با چارقد و از مردها تفکیک بنشینند که رئیس پست مزینان قضایا را ضمن تنظیم صورت مجلس گزارش داده، در قسمت گزارش میرزا مهدی داورزنی بر این که محمد ابراهیم استیری تا کنون خانم خود را بی حجاب نکرده و در مجالس حاضر نشده است و رئیس پست امنیه داورزن هم به واسطه این که با او دوست است از عملیات و رفتار او چشم پوشی می‌کند و اولاً پست محمد ابراهیم استیری که در صورت مجلس شماره ۱ ردیف ۲ و در صورت مجلس شماره ۲ ردیف ۶ جزو متخلفین از امر حجاب معرفی کرده ثانیاً این شکایت بر اثر تحریک محمود داورزنی است که با مهدی بستگی نزدیکی دارند. نظر به این که میرزا محمود داورزنی تا کنون در هیچ یک از مجالس خانم خود را بی حجاب نیاورده و در تاریخ ۱۶/۱/۲۱ هم که امنیه داورزن دعوت نامه مدیر دبستان را برای امضاء نمودن به محمود داورزنی ارائه داده جواب گفته چون محمد ابراهیم استیری صورت را امضاء نکرده است. من هم امضاء نمی‌کنم که همین موضوع را مسئول پست صورت مجلس کرد. (مراجعه به رونویس صورت مجلس نمره ۳) همان را دارد عملیات او را مأمورین به مقامات مربوطه خود گزارش و بعدها زحمتی برای وی تولید گردد. این که تا اطلاع حاصل می‌کند اقدامی بر علیه او شده کسان خود را وادار به شکایت جعلی از مأمورین می‌نماید. در خاتمه به طوری که از مفاد گزارشات پست امنیه داورزن مأمور اعزامی استنباط می‌گردد یا باید متنفذین محلی و رعایا را به قوه جبریه آن هم با حضور یک نفر نماینده از آن اداره وادار به اجرای امر و متخلفین را تحت تعقیب قرار داد که مجازات شوند و یا چند نفر از متنفذین محلی از قبیل محمد خواجوی مزینانی و شیخ ابوالقاسم صدیقی و شیخ محمد حسین سالکی مزینانی و محمود داورزنی که به واسطه نفوذ محلی اعتنا به اخطار مأمورین نداشته و مخالف بلکه مانع کشف حجاب هستند به طور موقت هم که شده تا خاتمه این امر از محل خارج گردند تا باعث عبرت سایرین شده پیشقدم در کشف حجاب بانوان بشوند.

برای این که خانمهای رعایا فعلاً استعمال چارقد و چادر و لباس قدیم را به علت رقابت با خانمهای آقایان و رؤسای محلی شئونی جهت خود قرار داده‌اند و به محض این که مأمورین بخواهند جلوگیری کنند به عناوین مختلف یا خودشان و یا اشخاصی را وادار به شکایت‌های جعلی می‌نمایند.

[امضاء]: فاضل از طرف کفیل فرمانده گردان ۳ سبزوار.

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

[حکومت سبزوار به شهربانی سبزوار، ۱۵ آذر ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، شماره ۶۵۵۰، تاریخ نوشتن ۱۳۱۶/۹/۱۵، محرمانه.
اداره شهربانی سبزوار - اغلب دیده می شود بیشتر بانوان سبزوار در موقع رفت و آمد در شهر لبه دور گردن پالتو و یا روپوش خود را طوری بی تناسب بلند کرده اند که به واسطه آن می خواهند خود را محفوظ در حجاب داشته باشند. چون مشاهده این منظره در معابر بدنما و مخالف وضعیت امروزه می باشد لازم است در حدود دستورات از این قبیل بانوان که با این طریق لباس بیرون می آیند جلوگیری و ممانعت به عمل آید.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت سبزوار به استانداری شمال شرق، ۱۸ دی ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، شماره ۷۴۸۸، به تاریخ ۱۳۱۶/۱۰/۱۸، محرمانه.
استاندار شمال شرق - معطوفاً به تلگراف شماره ۳۳۲ روز جمعه هفدهم بهمن ماه به مناسبت جشن سالیانه بانوان مجلس جشن باشکوهی در عمارت دبیرستان اسرار منعقد، جمعیت کثیری از رؤسای ادارات و وجوه طبقات با بانوان آنها که دعوت شده بودند در ساعت مقرر برای شرکت در جشن مزبور حضور به هم رسانده و مجلس جشن مذکور تا غروب روز جمعه با مسرت و شادمانی فوق العاده و نواختن ارکستر^۱ و ایراد خطابه و نطقهای مهیج مفید ادامه و در پایان به دعای ذات اقدس شاهنشاهی مجلس جشن مذکور خاتمه گردید.
فرماندار و شهردار سبزوار

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[بخشنامه از ایالت خراسان به فرمانداری سبزوار، ۱۴ بهمن ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، نمره ۲۳۴۷۲، مورخه ۱۳۱۶/۱۱/۱۴
بخشنامه فرماندار سبزوار - به طوری که اطلاع حاصل شده موضوع نهضت بانوان در بعضی شهرستانها به طوری که منظور است پیشرفتهای کامل حاصل نکرده و گویا اشخاصی هستند که نسلان آنها از خانه خارج نمی شوند و در جشنها هم حاضر نمی گردند. این مسئله بعد از دو سال که از نهضت بانوان می گذرد فقط ناشی از غفلت و تسامح مامورین محلی است و از قراری که شنیده می شود در بین اعضای ادارات هم اشخاصی وجود

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - اصل ارکست.

دارند که بانوان آنها از حضور در مجالس عمومی خودداری می‌کنند.

اولاً: لازم است به تمام مأمورین محلی اخطار نمائید که عموم آنها موظفند در پیشرفت نهضت بانوان تشریک مساعی نموده و خود آنها در این امر پیش قدم باشند و در جشنها نیز عموماً باید با بانوان خود حضور به هم رسانند و همچنین باید بدانند اندک قصور در این بابت موجب مسئولیت شدید و ممکن است منجر به انفصال و تعقیب آنها شود.

دوم: سایر اهالی نیز باید در نهضت بانوان شرکت نموده و آنهایی که در این قسمت ساعی هستند باید تشویق و کسان دیگر توبیخ و مورد مؤاخذه واقع شوند و مخصوصاً به اشخاصی که بانوان خود را در خانه نگاه می‌دارند باید اخطار شود که این امر ناپسندیده عاقبت خوبی برای آنها نخواهد داشت. زیرا اشخاص محفل نهضت نسوان بدون هیچ گونه ملاحظه تبعید خواهند شد. وصول این بخشنامه و نتیجه اقدامات و عملیات خود را مرتباً گزارش دهید.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حاشیه]: رونوشت برای اطلاع اداره شهربانی سبزوار ابلاغ می‌شود که اولاً اجرای مدلول دستور را به عموم آقایان کارکنان آن اداره اعلام فرمائید.

ثانیاً موضوع را به کسانی که از حضور بانوان خود در مجالس خودداری نموده و می‌نمایند گوشزد فرمائید که چنانچه تکرار حاصل نمود اقدام به تبعید و تعقیب آنها خواهد شد.

[حاشیه]: رونوشت تمام قسمت برای اطلاع اداره...

ایفاد می‌گردد. متمنی است اجرای دقیق منظور را به عموم آقایان اعضاء و اجزای آن اداره گوشزد فرمایند. کفیل فرمانده و شهرداری سبزوار کسرائی

[ادارات]: عدلیه، مالیه، طرق، دفع آفات، امنیه، پست و تلگراف، شهربانی، معارف و اوقاف، بهداری شهرداری ثبت اسناد، آمار و ثبت احوال، نظام وظیفه، دامپزشکی، بانک سپه، شرکت تیماج و میشن، شرکت نفت، نمک، شرکت سهامی تجارتي، شرکت جین

۴۲۰

[بخشنامه حکومت سبزوار به قراء و دهات حوزه سبزوار ۲۵ بهمن ۱۳۱۶]

بلدیه سبزوار، نمره ۸۵۲۶، تاریخ تحریر ۱۶/۱۱/۲۵، محرمانه.

به کلیه کدخدایان قراء دهات حوزه سبزوار مؤکداً اخطار می‌شود که راجع به پیشرفت نهضت بانوان هریک در محل مسئولیت خود نهایت کوشش و جدیت را به عمل آورده و مراقبت نمایند بانوان چادر و چارقد استعمال نکنند و هر جا اشخاصی هنوز بانوان خود را در قراء با چادر و چارقد راه می‌برند صورت اسامی آنها را به طور محرمانه به مأمورین امنیه بدهند که متخلفین تحت تعقیب قرار گیرند و لازمه مساعدت را در پیشرفت نهضت بانوان با مأمورین امنیه بنمایند

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

- کفیل فرماندار و شهرداری سبزوار - کسرائی [امضاء: ناخوانا]

[حکومت سبزوار به فرمانداریها^۱]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، تاریخ ندارد، محرمانه.

فرمانداری مفتاح ۹ وزارت داخله تلگراف کرده راجع به تقلیل در باب عمامه و همچنین راجع به کشف حجاب کراراً به مأمورین دستورهای صریح قطعی داده شده ولی برخلاف انتظار از غالب نقاط سوالاتی می‌شود. مثل این است که مقصود را درست تشخیص نداده‌اند در پاره‌ای جاها نیز در اجرای مقررات سهل‌انگاری شده است.

علیهذا لزوماً اشعار می‌دارد که مسئله کشف حجاب و تقلیل جواز عمامه و جلوگیری از روضه خوانی و خارج کردن موهومات از سر مردم و آشنا نمودن آنها به اجرای تمدن امروزه سیاست اساسی داخلی دولت است و به هیچ عنوان نباید در اجرای منویات دولت تعلل و تسامح شود. بنابراین منتظر است که به عموم مأمورین این نکته در صورت اقتضاء تشخیص فرموده و دستورهایی که به آنها داده شده و می‌شود با نهایت جدیت تعقیب و نگذارند مردم از حدود وظیفه خود خارج شوند هیچ معقول نیست که در این موضوعها عوض این که وظیفه خود را اجرا و سیاست دولت را اجرا نمایند به بعضی سوالاتی که هیچ مورد ندارد پردازند. غفلت در اجرای این دستور مسئولیت شدید تولید خواهد کرد. ۴۰۳ - پاکروان.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[فرمانداری سبزوار به گروهان امنیه سبزوار، ۲۳ اسفند ۱۳۱۶]

شهرداری سبزوار، شماره ۹۱۷۵، تاریخ تحریر ۱۳۱۶/۱۲/۲۳، محرمانه مستقیم و خیلی مهم.

گروهان امنیه سبزوار - به طوری که استحضار کامل دارید مسئله کشف حجاب و جلوگیری از روضه و تعزیه خوانی و خارج کردن موهومات از سر مردم و آشنا نمودن آنها به اجرای تمدن امروزه سیاست اساسی داخلی دولت است و اندک تسامح در اجرای منویات دولت مسئولیت شدید تولید خواهد نمود. به سایرین قدغن فرمائید در بلوکات و قرای تابعه بزرگ پاسگاههای تابعه و مأمورین با مراقبت کامل در اجرای امر، اقدام و از روضه خوانی و تعزیه خوانی و موهومات قویاً جلوگیری و در کشف حجاب و پیشرفت امر نهضت بانوان جدیت فوق‌العاده به عمل آورند و نگذارند کسی با چادر و چارقد باقی باشد چنانچه برخلاف دستور و امر واصله مشاهده شود این فرمانداری ناچار است مراتب را به عرض مقامات مربوطه برساند. خواهشمند است از دستور صادره به مأمورین و پاسگاههای تابعه و نتیجه اقدام، فرماندار را مستحضر فرمائید. ۱۶/۱۲/۲۳

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - سند تاریخی ندارد در برگ ضمیمه بایگانی تاریخ ۱۳۱۶/۱۲/۱۷ ذکر گردیده است.

[ایالت خراسان به فرمانداری سبزوار، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۱۷]

ایالت خراسان - شماره ۳۷۵۵، مورخه ۱۳۱۷/۲/۲۵، محرمانه.

فرمانداری سبزوار - از وزارت داخله تلگراف کرده‌اند با وجود بخشنامه‌ها و تلگرافات که کراراً راجع به رفع حجاب تذکر داده شده باز اطلاعاتی می‌رسد که رفع حجاب و نهضت بانوان پیشرفت کامل ننموده، در بعضی از شهرستانها و دهستانها زنها با چارقد و چاقچور بیرون می‌آیند. لذا به طوری که مکرر تذکر داده شده است که مسامحه و غفلت در این کار موجب مسئولیت و تعقیب سخت خواهد شد باید در این باب جداً اقدام مؤثر فوری نموده و از نتیجه استانداری را مستحضر دارید.

از طرف استاندار نهم [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: رونوشت بالا به بخشداریه‌ای حوزه شهرستان سبزوار ابلاغ می‌شود که با مراقبت تامه در اجرای امر اقدام مؤثر فوری به عمل آید.

[امضاء]: شهروزی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت سبزوار به کدخدای قراء خسرو جرد، ابارش، خیرآباد، ۱۴ خرداد ۱۳۱۷]

شهرداری سبزوار، شماره ۱۱۹۲/ف، مورخ ۱۳۱۷/۳/۱۴، محرمانه.

کدخدای خسرو جرد، کدخدای ابارش، کدخدای خیرآباد - به طوری که شخصاً مشاهده نموده نهضت بانوان در آنجا پیشرفت نکرده اغلب بانوان هنوز با چادر و چارقد رفت و آمد می‌کنند. لازم است به طوری که حضوراً دستور داده شد در پیشرفت نهضت بانوان کاملاً جدیت کنید و نگذارید بانوان آنجا چادر و چارقد استعمال کنند و هر کس برخلاف رفتار کند فوراً گزارش دهید تا اقدام مقتضی به عمل آید.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[شهربانی سبزوار به فرمانداری سبزوار، ۱۱ شهریور ۱۳۱۷]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی ناحیه شرق - شهربانی سبزوار، نمره ۶۳۷، به تاریخ ۱۳۱۷/۶/۱۱، محرمانه. فرمانداری سبزوار - بازگشت به شماره ۲۵۳۴^۱ پیوست دو برگ صورت اسامی اشخاصی که بدون بانوی خود در جشن حاضر نشده و متعذرند خانمهای آنها حامله و یا وضع حمل داشته‌اند، اشعار می‌دارد، طبق دستور

صادره ۸۶^۱ نفر از نامبردگان در صورت ۲۰۶ نفر که در شهر بوده‌اند حاضر کتباً اخطار که شب‌های جمعه هر کدام دو سه جلسه با بانوی خود در محل وعظ و خطابه حضور به هم رسانند که عین ورقه مزبور را لفاً ارسال مراتب استحضاراً معروض، رئیس شهربانی سبزوار

[امضاء]: سربهر ابوالوردی [مهر]: شهربانی سبزوار - ۱۳۱۶

[حاشیه]: دفتر، گزارش برای مرکز تهیه کنید. مذاکره

۱۷/۶/۲۰

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۲۶

[اسامی و امضاء صد و شش نفر از اهالی سبزوار و دادن تعهد به شهربانی، ۱۳۱۷]

محرمانه.

اخطار، این جانبان امضاء کنندگان پائین به موجب نامه شماره ۲۵۳۴ - ۱۷/۵/۱۸ فرماندار سبزوار در اداره شهربانی حاضر متعهد می‌شویم که با بانوان خود بدون هیچ عذری دو سه جلسه در مجلس وعظ و خطابه که در (مسجد جامع) تشکیل می‌شود حاضر شده که از طرف اداره معارف حضور در جلسات مزبور را گواهی در صورت تخلف مورد تعقیب واقع شویم.

[امضاء]: ۱۰۶ امضاء از اهالی سبزوار

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۲۷

[عرضحال حاج غلامعلی توکلی به فرماندار سبزوار، ۲۰ شهریور ۱۳۱۷]

محرمانه.

محترماً به عرض می‌رسانده - چند روز بود مشهد بودم. روز پنجشنبه گذشته وارد شده از گاراژ بیرون آمده هنوز به منزل نرسیده آقای رئیس شهربانی بنده را احضار فرمودند که امریه آقای فرماندار است که در مجلس وعظ و خطابه حاضر شوید. بنده را ملترزم نموده بیرون آمدم، محض این که متمرّد نشوم شب را حاضر شدم مجلس وعظ و خطابه تعطیل بود اینک به وسیله همین مراسله شرح حال خود را که کتباً، شفاهاً، کراماً به عرض رسانیده متذکر می‌شود البته کاملاً مستحضر باشید که بنده عذر موجه دارم گرفتار مرض فلج هستم ضعف اعصاب دارم روز با زحمت گاهی بیرون می‌آیم از منزل تا محل مقصد چند جا توقف می‌کنم که قدری راحت باشم تا چه رسد به شب‌ها که شب هیچ وجه نمی‌توانم حرکت کنم بایستی از غروب آفتاب راحت باشم و الا مرض شدت پیدا می‌کند. با این وضعیات بنده البته اولیای امور راضی نخواهد شد که به این نقاهت حضور به

هم رسانند. مستدعی است لطفاً از حضور این بنده در جلسات صرف نظر فرمائید که مزید به تشکرات است.
[از طرف حاج غلامعلی سبزواری]
(ک - ۱۳۰۷ - سری ج)

۲۲۸

[حکومت سبزوار به وزارت داخله، ۲۸ شهریور ۱۳۱۷]

شهرداری سبزوار، نمره ۳۶۷۶/ف، تاریخ ۱۳۱۷/۶/۲۸، محرمانه مستقیم.
وزارت داخله - در اجرای بخشنامه شماره ۱۳۵/۴۰۵ - ۱۷/۱/۱۱^۱ برای پیشرفت امر نهضت بانوان دستور داده شده بود، در مواقع تشکیل جلسات جشن و پذیرائی‌ها مراقبت لازمه به عمل آید.
اشخاصی که دعوت می‌شوند اگر در مجالس جشن حاضر نشوند یا بدون بانوی خود آمدند صورت تهیه کرده به فرمانداری بفرستید و چون این موضوع در سبزوار به طور شایسته پیشرفت نکرده بود، لهذا در موقع تشکیل مجالس جشن و پذیرایی مربوط به وصول مرثیه خبر نامزدی والا حضرت همایون ولایتعهد از موقع استفاده کرده سپرده شد کاملاً مواظبت شود. مدعوین هر کدام نیامدند یا تنها حاضر شده بانوی خودشان را به همراه نیاوردند صورت دهند. پس از خاتمه مجالس جشن صورتهای رسیده حاکی بود از ۱۳۶ نفر مدعو در یک مجلس ۱۰۶ نفر یا اصلاً حاضر نشده و یا بدون بانوی خود حاضر شده‌اند. بنابراین قضیه را به وسیله اداره شهربانی مورد تعقیب و بازرسی قرار داده اشخاصی را که عذر آنها قابل قبول نبوده و آنهایی که متعذر شده بودند بانوان آنها حامله و یا وضع حمل داشته و یا مریض بوده یا در مسافرت بوده‌اند، برای این که موضوع روشن شده و صحت و سقم اظهارات آنها معلوم گردد و دستور داده شد تحت مراقبت شهربانی و معارف شبهای جمعه که مجلس وعظ و خطابه معمولاً در مسجد جامع مرتباً دائر است اشخاص منظور هر کدام دو سه جلسه با بانوان خود در مجالس وعظ و خطابه مزبور حاضر شوند به اداره معارف هم نوشته شد مراقبت لازمه را معمول داشته، اشخاصی که با بانوان خود در مجالس وعظ و خطابه در شبهای جمعه حاضر می‌شوند حضور آنها را تصدیق کرده و به فرمانداری صورت بفرستند تا آنهایی که حقیقتاً متکلف و از حضور در مجالس جشن و پذیرائیها و یا در مجالس وعظ و خطابه با بانوان خود خودداری دارند شناخته شوند و صورت آنها را تقدیم دارد، تا اقدام لازم درباره آنها به عمل ی‌د.

[امضاء]: شهروزی

[حاشیه]: رونوشت بالا برای استانداری نهم به منظور آگاهی تقدیم می‌گردد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[گروهان ۳/امنیه سبزواری به فرمانداری سبزواری، ۲۸ مهر ۱۳۱۷]

وزارت جنگ، اداره امنیه، هنگ شماره ۱۲ خراسان، شماره ۱۵۳۲۹، به تاریخ ۱۳۱۷/۷/۲۸، محرمانه مستقیم.

پاسخ نامه ۱۳۶۷۱ آن فرمانداری کاملاً آگاهند با این که قسمت زیاد دهکده‌های حوزه سبزواری در جاده شوشه واقع شده هنوز بانوانشان کشف حجاب نکرده‌اند که این موضوع با بخشنامه‌ها و فرمانهای صادره از مقامات و فرمانداری مخالف و ممکن است در آتی مسئولیت‌هایی را ایجاد نماید از طرفی در قانون برای متخلفین این امر مجازاتی تعیین نکرده‌اند که بتوان آنها را برای مجازات با پرونده تسلیم محاکم مربوطه نمود. این است که مأمورین، ناگزیر هستند برای پیشرفت این امر به وسایلی اهالی دهکده‌ها را وادار به اجرای امر نمایند چنانچه به پرونده‌های فرستاده شده از این اداره مراجعه نمایند قضیه کشف حجاب منحصر به دهکده استیر نیست. اغلب قراء بانوانشان با چادر و چارقد حرکت می‌کنند. احضار اشخاص به شهر و اعزام به فرمانداری برای این است که شاید این ایاب و ذهاب که اسباب زحمت برای آنها است باعث شود عموماً کشف حجاب کنند ضمناً تصدیق می‌فرمائید شخص متخلف هیچ وقت اقرار به جرم خود نخواهد نمود حتی‌الامکان طرف مقابل خود را متهم می‌نمایند به این که مأمور از من پول خواست به او ندادم مرا به شهر فرستاد و... چنانچه مأمور می‌خواست پول بگیرد و به طور قطع آنها را به شهر نمی‌فرستاد و آنها هم حاضر به دادن وجه می‌گردیدند. این که مرقوم شده عیال محمد ابراهیم و عیال حبیب تنها به شهر آمده‌اند خلاف گزارش عرض کرده‌اند. زیرا دو نفر منظور با شوهرهای خود بوده‌اند متنها برای صورت حق به جانب شوهرهای آنها در خارج ایستاده و زنها را به فرمانداری فرستاده‌اند. با مراتب بالا دستور داده شد قضیه را جدأ رسیدگی و در صورتی [که] حقیقتاً امنیه مأمور قصد اخذ وجه داشته تحت تعقیب قرار خواهد گرفت.

[امضاء: ناخوانا] از طرف فرمانده گردان ۳ سبزواری

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت سبزواری به بخشداری جغتای، ۶ بهمن ۱۳۱۷]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزواری، نمره ۷۲۶۶، تاریخ ۱۳۱۷/۱۱/۶، محرمانه مستقیم فوری. بخشداری جغتای - گزارش رسیده از اداره امنیه به فرمانداری حاکیست که عطان نام عیال غلامرضا کارگر کارخانه نقاب ملبس به لباس سابق با چادر و چارقد بوده و با مأمور امنیه که در صدد پرسش و جلوگیری برآمده نیز کلمات زشت ادای کرده است. رونوشت گزارش مزبور به پیوست ارسال لازم است فوراً به کارخانه نقاب اخطار کنید غلامرضای نامبرده را که هنوز عیال او ملبس به چادر و چارقد و لباس سابق بوده خارج و به کار او

خاتمه دهند و نتیجه را سریعاً اعلام دارید.

فرماندار شهروزی [امضاء]: شهروزی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۳۹

[از کدخدای دهکده باشتین به فرمانداری سبزوار، ۸ بهمن ۱۳۱۷]

ریاست محترم فرمانداری سبزوار - آقای ملا قربان فرزند کربلائی محمد ساکن باشتین عائله خود را مانع از کشف حجاب و اغلب از اوقات با خانم خود با حال داشتن چادر به مزرعه علی آباد می رود و بعلاوه از خواتین و بانوان محترمه محل را مانع از کشف حجاب می شود. با این که کراراً به مشارالیه اعلام نموده که عمل شما برخلاف و نیاستی ممانعت از خواتین و بانوان اهالی بنماید جواباً اظهار می دارد که قانون در شهرستانها است نه در قراء و به دفعات خانم و دخترهای مشارالیه با داشتن چادر و چارقد مشاهده گردیده و از لحاظ اعمال نظر و ریاست خودش وقتی به عریض فدوی نگذاشته و عملیات خود را ادامه می دهد. لذا آگهی نامه تقدیم که از عملیات برخلاف مشارالیه جلوگیری، عیال و دختر مشارالیه را به کشف حجاب امر و مفتخر فرمائید. در خاتمه شخصاً خود ملا قربان به طور ماسبق شال و عمامه به سر خود داشته و دارد، به اضافه سایر اشخاص را هم دعوت به شال و عمامه می نماید و متمسک به آن است که هوا سرد و زمستان. علیهذا از نظر معارف از مسئولیت اطلاعاً عرض شد. کدخدای دهکده باشتین، باباخان باشتینی.

[امضاء]: باباخان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۴۲

[حکومت سبزوار به صالح ناصری مأمور فرمانداری سبزوار، ۹ بهمن ۱۳۱۷]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت سبزوار، تاریخ ۱۷/۱۱/۹، محرمانه مستقیم. آقای صالح ناصری مأمور سوار فرمانداری - طبق گزارش کدخدای ده باشتین قربان فرزند محمد که متنفذ آنجا است، ملبس به شال و عمامه و لباس سابق است. همچنین عیال و دختر او با چادر بوده و سایر اهالی ده نامبرده را هم وادار به پوشیدن لباس سابق شال و عمامه می کند. لهذا لازم است به ده باشتین رفته به طور محرمانه موضوع را تحقیق و مشاهدات خود را به فرمانداری گزارش دهید.

فرماندار، شهروزی [امضاء]: شهروزی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[بخشداری داورزن به فرمانداری سبزوار، ۲۶ خرداد ۱۳۱۸]

فرمانداری سبزوار، بخشداری داورزن، شماره ۲۶۶ - ۱۳۱۸/۳/۲۶، محرمانه.

فرمانداری سبزوار - ضمن سرکشی به دهستان باشتین مشاهده شده است که بعضی از بانوان آن طوری که شاید رفع حجاب ننموده‌اند. در نامق از مدیر دبستان برای رفع آن علل اقدام ننمودن. پرسش، اظهار داشته است که اطاعت امر او را نمی‌نماید. لذا برای جلوگیری و رفع این امر مهم دستور فرمایند که هر هفته مدیر دبستان نامق با کمک پاسگاه امنیه ریوند نقاطی را که نزدیک محل مأموریت آنهاست مالکین و اهالی آنجا را با بانوانشان در یک نقطه دعوت و نشست سخنرانی تشکیل و اهالی را در رفع آن تشویق و ترغیب نمایند. در ضمن هر مالکی که از حضور در جلسه خودداری نمود صورت نشست تنظیم به امضای خود و سایر اشخاص حاضر جلسه برسانند تا متخلف مورد تعقیب قرار گرفته، بدین وسیله امر حجاب در دهات مرتفع گردد و با این که برای رفع آن از مالک و متنفذ آن ده مسئول در موقع مشاهده خواستار شده ملتزم فرمائید که چنانچه در ده آنها حجابی مشاهده شد رسماً خود آنها مسئول آن باشند و هفتگی خود مالکین با معیت کدخدا نشست سخنرانی تشکیل و اهالی را تشویق نمایند. اینک استحضاراً گزارش نمود تا طریقی که مقتضی باشد دستور فرمائید تا به همان قرار رفتار شود.

بخشدار داورزن - شریفیان [امضاء]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[فرمانداری سبزوار به اداره امنیه سبزوار، ۱۷ تیر ۱۳۱۸]

وزارت داخله، فرمانداری سبزوار، شماره ۱۵۳، مورخ ۱۳۱۸/۴/۱۷، محرمانه

اداره امنیه سبزوار - طبق گزارش رسیده موضوع نهضت بانوان و رفع حجاب در دهستان باشتین تاکنون عملی نشده است. شایسته است دستور فرمائید موضوع را دقیقاً رسیدگی و در صورت صحت مطابق مقررات اقدامی که درخور است به منظور پیشرفت نهضت بانوان در آنجا به عمل آورید. نتیجه را اعلام دارند. فرماندار شهری

[امضاء]: شهروزی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[فرمانداری سبزوار به بخشداری صفی آباد، ۱۲ شهریور ۱۳۱۸]

وزارت داخله، فرمانداری سبزوار، شماره ۱۹۲، مورخ ۱۳۱۸/۶/۱۲، محرمانه.

آقای جلالی بخشدار صفی آباد - پاسخ نامه شماره ۴۵۱ - ۱۸/۵/۷ راجع به عدم پیشرفت موضوع رفع

خراسان و سیستان □ ۱۳۵

حجاب در ده بام لازم است شخصاً با دقت بازجوئی و برای پیشرفت موضوع اقدام مقتضی به عمل آورده نتیجه را گزارش دهید.

فرماندار شهرستان سبزوار. شهریروز

[امضاء]: شهریروز

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۳۹

[بخشدار سبزوار به فرماندار سبزوار، ۲۳ آبان ۱۳۱۸]

شماره ۱۷۶۷، مورخ ۱۸/۸/۲۳، محرمانه.

فرمانداری سبزوار - رونوشت گزارش کدخدای ده برزو راجع به حجاب داشتن زنان در ده برزو برای استحضار فرمانداری به پیوست تقدیم که هر طور دستور فرمایند اقدام گردد.

بخشدار و شهردار سبزوار - مودبی [امضاء]: مودبی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۳۷

[کدخدای برزو به شهرداری سبزوار]

رونوشت گزارش محمدحسین کدخدای ده برزو که اصل آن به شماره ۱۷۶۷ وارد شده

شهرداری محترم سبزوار - محترماً معروض می‌دارد اینجانب محمدحسین کدخدای ده برزو راجع به این که اکثر زنان اهالی ده برزو با حجاب و ابداً اعتنائی به چاکر ندارند چندین دفعه هم به آنها ابلاغ نموده‌ام مراتب جهت خاطر مبارک استحضار گردید.

رونوشت برابر اصل است [امضاء: ناخوانا]

امضای کدخدای ده برزو محمدحسین

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۳۸

[فرمانداری سبزوار به بخشداری سبزوار، ۴ آذر ۱۳۱۸]

وزارت داخله، فرمانداری سبزوار، شماره ۲۳۵/م، به تاریخ ۱۳۱۸/۹/۴، محرمانه.

بخشدار سبزوار - پاسخ نامه شماره ۱۷۶۷ - ۱۸/۸/۲۳ راجع به ده برزو موضوع عدم پیشرفت نهضت بانوان در آنجا لازم است آقای بخشدار شخصاً و یا نویسنده بخشداری به محل نامبرده رفته با اجرای بازجوئی اقدام شایسته نسبت به پیشرفت نهضت بانوان در ده منظور به عمل آورده و متخلفین را معلوم کنید چه اشخاصی هستند و نتیجه را گزارش دهید.

[امضاء]: شهریروز

فرماندار سبزوار شهریروز

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[بخشداری صفی آباد به فرماندار سبزوار، ۱۳ دی ۱۳۱۸]

فرمانداری سبزوار، بخشداری صفی آباد، به شماره ۶۵۶، به تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۱۸، محرمانه.
فرمانداری سبزوار - محترماً پاسخ نامه شماره ۱۹۲/م - ۱۸/۶/۲۱ نهضت بانوان در ده بام کاملاً پیشرفت
نموده معذرت لازم است به کدخدا داده شده،

بخشدار [امضاء]: عبدالرضا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[وزارت کشور به فرمانداری سبزوار، ۲۳ مهر ۱۳۱۹]

وزارت کشور، اداره انتظامات، نمره ۹۱۴۸۷، به تاریخ ۲۳/۷/۱۳۱۹، محرمانه.
فرمانداری سبزوار - طی دستور بخشنامه رمزی شماره ۱۹۱۹-۱۶/۱۲/۱۷ به طور کلی اشعار شده بود که
راجع به کشف حجاب، تقلیل پروانه عمامه و غیره آشنا نمودن مردم به اصول تمدن امروزه که منظور دولت
است به هیچ وجه ناپستی تسامحی بشود و اقدامات لازمه هم در تمام شهرستانها شده ولی موضوعی که صدور
این بخشنامه را ایجاب می نماید عدم توجه بعضی مأمورین است که در پاره ای از بخشها مردم را به همان روال و
لباس دیرینه خود وا گذاشته اند و برای تغییر وضعیت آنان اعم از مردان یا زنان هیچگونه قدم که مبنی بر
آشنا کردن جامعه به تمدن و طرز زندگانی امروزه باشد برنداشته اند. این است که لزوماً یادآور می شود مأمورین
مکلف هستند بدون این که طرز خشونت و درستی در کار باشد چنانچه در حوزه مأموریت خود مشاهده نمودند
تغییر وضعیتی حاصل نشده به فراخور اوضاع و روحیه محل مردم را به وضعیت و تمدن امروزه آشنا نموده در
اجرای منویات دولت جد و جهد نمایند که در هر محل به طرقی که با اخلاق و رویه توده مناسب باشد در
اصلاح وضعیات آنها کوشیده وصول این بخشنامه را اعلام و نتیجه اقداماتی که می شود گزارش دهند.

وزیر کشور [امضاء]: سهیلی

[حاشیه]: آقای رئیس دفتر مفاد این نامه را به شهربانی ابلاغ و دستور داده شود که آقای رئیس شهربانی در

موقع ملاقات در این باب مذاکره نمایند. ۱۸/۹/۱

[حاشیه]: مهم است - رونوشت به بخشداری داورزن، جغتای، صفی آباد ابلاغ و تاکید می شود که در اجرای

امر و روال پیشرفت منویات دولت به طوری که آموزش فرستاده اند اقدام شایسته به عمل آورده نتیجه اعلام
گردد،

فرماندار سبزوار - معیری ۱۹/۹/۲۰ نمره ۲۲۲

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[از بخشداری تکاب به فرمانداری سبزوار، ۲۷ آذر ۱۳۱۹]

وزارت کشور، فرمانداری سبزوار، بخشداری تکاب، نمره ۹۱۹، به تاریخ ۱۳۱۹/۹/۲۷، محرمانه.
فرمانداری سبزوار - عطف به شماره ۲۲۲ - ۱۹/۹/۲۰^۱ نهایت جدیت در پیشرفت منویات دولت راجع به آشنا کردن ساکنین بخش به تمدن امروزی به عمل آمده و می آید. بدین طریق که ساکنین هر ده در محل خود احضار به وسیله شخص بخشدار و سخنرانها در پیشرفت این منظور می شود.
بعداً هم به همین طریق اقدام می گردد. در صورتی که طریق دیگری بایستی اقدام شود مستدعی است امر و مقرر فرمائید آموزش صادر شود.
(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

○ سمنان

[حکومت سمنان به ریاست وزراء، ۳۱ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت سمنان، نمره ۳۳۸، به تاریخ ۱۳۱۵/۱/۳۱
مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت شوکه - یک قطعه عکس از دعوت حکومتی در جمعه ۲۸ فروردین از بانوان سمنان لفاً تقدیم نمود از شرف لحاظ مبارک بگذرد در سمنان می توان گفت زن با چادر وجود ندارد مگر فقراء آن هم انشاء الله با کمک اشخاص تهیه لباس می شود - حکومت و شهرداری سمنان -
اعدل رکنی [مهر]: حکومت سمنان.
(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

[اخبار تلگرافی سمنان به وزارت داخله، ۱۴ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ ۱۵/۲/۱۴.
اخبار تلگرافی ۱۵۱۴ سمنان در اثر اقدامات عادل رکنی حکومت تاکنون برای تهیه لباس زنهای بی بضاعت مبلغ سه هزار [و] چهارصد ریال اعانه جمع آوری و برای وصول بقیه اعانه مشغول اقدام هستند.
غلامحسین نوائی
(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

[حکومت سمنان به ریاست وزراء، ۱۸ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت و شهرداری سمنان، نمره ۱۴۴۵، بتاریخ ۱۳۱۵/۳/۱۸.
مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت شوکت - امریه مبارک نمره ۲۷۹۰ - ۱۳۱۵/۳/۱۱ زیارت و احتراماً به عرض می‌رساند موضوع این که بانوان در معابر با چارقد و غیره عبور و مرور می‌نمایند و ادامه این گونه وضعیت مطلوب نیست قبلاً در این باب کاملاً اقدامات مفید و مؤثری از طرف حکومت به عمل آمده و مکرر هم در این موضوع دستورات لازمه به شهربانی داده شده و در طی این چند روزه قریب دویست عدد چارقد و شال از بانوان گرفته شده و به طرز جالب توجهی این اقدام پیشرفت نموده و مجدداً هم دستور مؤکدی در این خصوص به شهربانی داده شده و اقدام سریعی به عمل آمده که این رویه متروک و به طور کلی احدی از بانوان نباید با چارقد و شال در معابر دیده شود اداره شهربانی نهایت جدیت را می‌نماید فعلاً به هیچ وجه زن با چارقد و شال‌گردن دیده نمی‌شود حکومت و شهرداری سمنان.

اعدل رکنی [مهر]: حکومت سمنان.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

○ شاه‌رود**[وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به دفتر مخصوص، (سند تاریخ ندارد)]**

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه،

پیشگاه مبارک بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی - در مجلس جشنی که به نام ۱۷ دی یعنی روز طلوع سعادت بانوان کشور به دست توانای پدر تاجدار با حضور متجاوز از ۸۰۰ نفر اهالی که دو ثلث آن بانوان این شهر بوده‌اند منعقد گردیده بود همواره دعای ذات اقدس را ورد زبان نموده و جامعه بانوان تشکرات صمیمانه خود را از این عطیه ملوکانه به خاکپای مبارک تقدیم می‌دارند از طرف کلیه بانوان شاه‌رود - بهجت علمی اخترپایا - محترم فرهنگ آسا

رونوشت مطابق با اصل است.

[وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به اداره تعلیمات ولایات، ۴ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره انطباعات، نمره ۱۱۵۴۰، به تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۴
اداره تعلیمات ولایات - عطف به نامه نمره ۲۵۹۷۶ - ۱۳۱۶/۱۰/۲۹ راجع به جشن روز ۱۷ دی در شاه‌رود خواهشمند است مقرر فرمایند یک نسخه از هر یک از پیهایی که در قسمت ۲ و ۳ برنامه جشن مذکور به

معرض نمایش گذاشته شده به این اداره ارسال فرمایند. کفیل اداره انطباعات

[امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: آقای کریمی. اگر پیس در این اداره است فرستاده شود اگر نیست از معارف محل بخواهید.

۲۴۷

[وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه به اداره تعلیمات ولایات، (تاریخ ورود به دفتر اداره

انطباعات ۱۵/ اسفند ۱۳۱۶)]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره انطباعات، نمره ۱۳۴۱۴، تاریخ ندارد^۱

اداره تعلیمات ولایات - پاسخ نامه شماره ۳۰۷۹۲ - ۱۶/۱۲/۲ اشعار می‌دارد که پیسهای ضمیمه بررسی گردیده و اگر چه قابل نمایش تشخیص داده شده است ولی متنی است به طوری که در نامه شماره ۱۳۲۶۷ - ۱۶/۱۲/۱۲ اشعار گردیده است علت عدم مراجعه قبلی معارف شاهرود را به این اداره برای کسب اجازه نمایش پیسهای مزبور استفسار و نتیجه را اعلام فرمایند.

کفیل اداره انطباعات [امضاء]: ناخوانا

○ طبس

۲۴۸

[نمره ۲۴۷۵، ۶/ اسفند ۱۳۱۴]

اعلان

برای پیشرفت کامل نهضت نسوان در طبس جمعی از زعمای قوم به اداره حکومتی مراجعه و تقاضا کرده‌اند یوم جمعه هشتم اسفند ماه جاری در تمام محلات شهر به ترتیب ذیل مجلس ترک چادر منعقد گردد.

۱ - جشن ته محله و قلعه باغ در منزل آقای سنگچولی از سه تا دو ساعت بعد از ظهر روز جمعه انعقاد خواهد یافت (شجاع لشگر)

۲ - جشن توی شهر در حسینیه خان از دو تا یک ساعت به ظهر روز جمعه انعقاد خواهد یافت

۳ - جشن محله پنجه علی در منزل متولی حقی از یک ساعت تا ظهر روز جمعه انعقاد خواهد یافت

۴ - جشن پهبکو تا سرکلیج در منزل آقای مرتاضی از دو تا سه ساعت بعد از ظهر روز جمعه انعقاد خواهد یافت

۵ - جشن بازگ در منزل آقای احمد سپانی از سه تا چهار ساعت بعد از ظهر روز جمعه انعقاد خواهد یافت

۶ - جشن خیابان در منزل آقای نجدشینیانی از چهار تا پنج ساعت بعد از ظهر روز جمعه انعقاد خواهد یافت

هر یک از صاحبان مجالس فوق اهالی محله خود را در ساعات مقرر دعوت نموده و با دادن چای پذیرایی خواهند نمود. در پایان هر مجلس کفیل حکومت با رئیس شهربانی و رئیس امنیه با خانمهای خود برای مشاهده پیشرفت امر و تبریک به مدعوین حضور یافته، سپس حضار هر محفل مجتمعاً برای گردش سمت باغ گلشن حرکت خواهند نمود. سایر رؤسای محترم دوائر هم اقلاً در دو محفل حضور خواهند یافت اشخاص که در محافل فوق دعوت شده اند هرگاه به معارضین غیر موجه با خانمهای خود حاضر نشوند جزء مخالفین ترقی نسوان محسوب و تصمیمات مقتضیه درباره آنان آغاز خواهد شد - کفیل حکومت با نهایت احترام عموم اهالی را به حضور در مجالس جشن روز جمعه و رعایت آداب لازمه دعوت می نماید.

کفیل حکومت طبس و رئیس معارف.

دوائر محترم دولتی

شهربانی، معارف، مالیه، محکمه صلح، احصائیه، صحیه، پست خانه، یک نسخه از اعلان مربوط به انعقاد جشن روز جمعه هشم اسفند ماه جاری برای مزید استحضار ارسال می شود.

کفیل حکومت و رئیس معارف طبس
سواد مطابق اصل است. [امضاء]: صدیقی
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۴۹

[حکومت طبس به حکومت خراسان، ۹ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، ایالت خراسان و سیستان، حکومت طبس، نمره ۲۵۱۸، تاریخ ۱۴/۱۲/۹، محرمانه.
جناب والی ایالت خراسان - در تعقیب راپرتهای راجع به تجدد نسوان محترماً به استحضار خاطر مبارک می رساند که برای پیشرفت قطعی و کامل ترک چادر در نتیجه مذاکرات و اقدامات لازمه چنین مقرر گردید که یوم جمعه هشم اسفند ماه جاری در شش نقطه مجلس جشن ترک چادر منعقد و از طرف صاحب مجلس هر یک از محلات از تمام اهالی محل دعوت بشود که با خانمهای خود حضور به هم رسانند و در پایان هر محفلی عموم مدعوین تا باغ گلشن که تفریحگاه عموم است حرکت کرده سپس به منازل خویش معاودت نمایند. اینک سواد اعلان منتشره که پیوگرام مجالس جمعه مذکور را تعیین نموده مستقیماً به منظور مزید استحضار تقدیم و معروض می دارد. که کفیل حکومت و رئیس شهربانی و رئیس امنیه با خانمهای خود در تمام محافل حضور به هم رسانیده نطقهای و بیانات لازمه به عمل آمده صدای زنده باد اعلیحضرت همایونی و علیا حضرت ملکه و علیا حضرتین شاهدخت و کف زدنهای متوالی در سرتاسر شهر بلند، عموم اهالی دسته دسته به اتفاق خواتین

محترم خود در خیابان و باغ گلشن در حرکت بودند و در ظل توجهات اولیای محترم امور روز مزبور با نهایت نظم و آرامش و رعایت آداب لازمه به اختتام رسید و با این اقدام دیگر مسئله ترک چادر در شهر طبس به کلی عملی و خاتمه یافته تصور می شود مع الوصف فدوی نسبت به تشکیل محافل کنفرانس و غیره در ایام تعطیل طبق دستورات صادر مرتباً اقدام و راپرت هر قسمت را در موقع خود به عرض خواهد رسانید.

کفیل حکومت طبس [امضاء]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[مهر]: حکومت طبس

۲۵۰

[حکومت طبس به حکومت خراسان، ۵ مرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان و سیستان، حکومت طبس، نمره ۱۱۹۷، تاریخ ۱۳۱۵/۵/۵ محرمانه.

جناب والی ایالت خراسان - باکمال احترام و توقیر در تعقیب امریه نمره ۶۵۰۴ - ۲۴/۴/۱۵^۱ راجع به منع چادر عشایر و ایلات به عرض می رساند که مدلول امریه مزبور برای اجرای مفاد آن به اداره امنیه و شهربانی طبس ابلاغ که باکمال متانت اقدامات مقتضیه به عمل آورده و به موقع اجرا گذارند.

کفیل حکومت طبس [مهر]: حکومت طبس

[امضاء]: صدیقی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ طبیات

۲۵۱

[حکومت طبیات به ایالت خراسان، ۱۷ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۷، محرمانه.

راپورت طبیات - ۱۴/۱۰/۱۷ بخش، امنیت کامل برقرار، امروز آقای وزیر حکومت باخرز با خانمش بدون حجاب در خیابانها مشغول گردش، رؤسای دوائر و اهالی را به این امر تشویق کردند. قرار است فردا روز پنجشنبه از رؤسای دوائر و اغلبی از اهل محل را در اداره حکومتی دعوت کنند که مأمورین دوائر با خانمهایشان بدون حجاب برای جشن و صرف شربت حاضر شوند. نتیجه بعداً عرض خواهد شد.

[مهر]: اخبار تلگرافی مشهد.

[حاشیه]: آقای معاون اطلاعات واصله در موضوع باید جمع آوری و اقلاً هفته ای یک مرتبه ریاست

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

وزراء راپورت شود. ۱۴/۱۰/۱۸

[حکومت طبیات به حکومت مشهد، ۱۹ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از طبیات به مشهد، نمره تلگراف ۳۱، تاریخ ۱۴/۱۰/۱۹، محرمانه ایالت خراسان، ۱۶۵۱۳/۱۶۹۸۴^۱ - روز ۱۴/۱۰/۱۶ فدوی با خانم بدون حجاب برای تشویق به منازل رؤسای دوایر رفته رؤساء هم روز گذشته با خانمهایشان بدون حجاب در اداره حکومتی حضور به هم رسانیده و نطقهای بلیغی در منافع برداشتن حجاب شد. ۱۴/۱۰ نمره ۱۵۵ وزیری

[مهر]: اخبار تلگرافی مشهد

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ فردوس

[حکومت فردوس به حکومت خراسان، ۲۸ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از فردوس به مشهد، [توضیحات راپورت]، تاریخ وصول ۱۳۱۴/۱۰/۲۸، محرمانه.

بحمدالله امنیت حاصل - دیروز هم آقای شاه خلیل الله رحیمی که اول محترم محل و بزرگ فامیل میرها است از طرف خانم شان جشن مفصلی در منزل خود گرفته کلیه فامیل خود و خانمهای رعایای محله عنبری و محله میرها که نصف فردوس است دعوت، پس از صرف شربت و شیرینی خانم آقای رحمانی لایحه مفصلی که حکمران نوشته بودند قرائت، فریادهای خانمها با کف زنان زنده باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی پدر تاجدار محبوب و علیا حضرت ملکه ایران در فضای فردوس طنین انداز بود، سپس خانم رحمانی چادر را از سر برداشته، خطاب نمود که تو را وداع نموده از امروز محترم و عزیز نیستی. سایر خانمها هم با شعف، فوق تصویری تبعیت نموده از منزل خارج، پس از گردش به منازل خود مراجعت می نمایند^۲ با تشویقات حکمران و آقای نجفی مختار تا یک ماه دیگر خانم چادرسری دیده نخواهد شد. محله پایین شهر هم جمعه آینده برای تغییر لباس جشن خواهند داشت. نظیر این جشنها دیده نشده.

نوایی [مهر]: اخبار تلگرافی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۳ - اصل، بنماید.

[سواد راپورت تلگرافخانه فردوس، ۸ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت جنگ، ستاد لشکر ۹ شرق، ضمیمه ۳۲، نمره ندارد، به تاریخ ۱۳۱۵/۱/۸، محرمانه.
بحمدالله امنیت حاصل - فردوس که برای رفع حجاب پیش قدم بوده‌اند اخیراً کلیتاً چاقچور کرده و چادرشب یا چادر نمازهای سابق را به سر و صورت تا کمر پیچیده سوراخی یک چشم می‌گذارند که بدتر از چادر اول شده، در صورتی که فردوس مرکز کلاه مالی فراوان، کلاه کورکی زنانه زیاد و به قیمت نازل می‌توانند تهیه نمایند. چون محل نظمیه ندارد اگر به حکومت و امنیه امری نرسد کم کم چادر هم خواهند نمود. در عید نوروز هم رفت و آمدها حتی مأمورین دولتی با خانمها نکرده و به رسم سالهای گذشته رفتار نموده‌اند، مزید علت شد.

نوایی سواد مطابق اصل است [استوار شهرستانی]
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت فردوس به ایالت خراسان، ۱۷ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت فردوس، نمره ۱۱۷۴، تاریخ، ۱۳۱۵/۱۰/۱۷، محرمانه.
ایالت خراسان - از روزی که بنده به مرخصی طهران رفته بودم، به واسطه غفلت بعضی از مأمورین و مخصوصاً غفلت کفیل حکومت اغلب بانوان با چارقد و بلکه در پس کوچه‌ها با ملاف‌های قدیمه آمد و رفت می‌کردند. وقتی که بنده از طهران مراجعت نمودم همه روزه دچار زحمت چارقد برداشتن بودم، بالاخره آخرین علاج را این طور صلاح و مقتضی دانستم که خانم بنده با یک عاطفه و نصایحی چندین مجالس دعوت نماید و آمد و رفت با اغلب خانمها کند تا رفته رفته عادت این دو ماهه از سر آنها رفع شود. دفعه اول را به بهانه افتخار هفدهم دی از طرف خانم خودم دعوت از رؤسای ادارات دولتی و طبقات علماء و اهالی نمودم، با خانمهایشان عموماً با خانمهای خود در دعوت بنده حاضر شدند. خیلی هم با مورد و با موقع بود و قراز داده‌ام هفته‌ای دو مرتبه این دعوت تا شب عید ادامه پیدا نماید تا صورت اولی به خود بگیرد. تمنا دارم محرمانه به اداره امنیه هم دستور فرمائید همه روزه در کوچه و معابر مواظب باشند که خانمها با چارقد و چادر مندرسه آمد و رفت ننمایند. چرا که فردوس شهربانی ندارد باید امنیه مواظبت کند. خود بنده که خیلی مواظبم اطلاعاً مقررات این قضا عرض شد. حکومت فردوس.

[امضاء]: صدیق شهربازی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به اداره امنیه ناحیه شرق، ۱۸ بهمن ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۲۰۳۱۱، به تاریخ ۱۵/۱۱/۱۸، محرمانه.
 اداره امنیه ناحیه شرق، رونویس گزارش حکومت فردوس راجع به حجاب نسوان لفا ارسال می شود که
 قدغن نمائید دستور لازم برای مراقبت و مواظبت در این موضوع به اداره امنیه محل صادر نموده و از نتیجه
 ایالت را هم مستحضر فرمائید.

[مهر]: به امضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ قاینات

[از ایالت خراسان به حکومت قاینات، ۱۲ فروردین ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۴۲۴، به تاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۲، محرمانه.
 حکومت قاینات - مشروح نمره ۱۰۰ - ۱۵/۱/۸ راجع به مجالس روضه خوانی ملاحظه شد. در
 دستورهای صادره الزامی برای حضور یا عدم حضور خانمها در مجالس روضه خوانی نیست ولی طبق دستور
 مقام ریاست وزراء در صورت حضور خانمها در مجالس روضه خوانی زن و مرد باهم روی صندلی و نیمکت
 نشسته استماع روضه نمایند.

[حاشیه]: فوری - هرگاه صندلی و نیمکت یافت نشود. اجباری نیست روی زمین هم می توانند بنشینند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[گزارش حکومت قاینات به ایالت خراسان، ۲۷ آبان ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۱۴۴۰/۹۰۶/س، به تاریخ ۲۷ آبان ۱۳۱۵، محرمانه
 طبق گزارش حکومت قاینات به ایالت خراسان شیخ علی نام دشتباخی نسوان محل را برخلاف اتحاد لباس
 تحریک و تشویق می نماید موضوع به وسیله امنیه قاین بازجویی مشارالیه مُنکر گردیده است ولی مأمور امنیه
 صحت قضیه را تایید و پرونده عمل به پارکه بدایت قاینات ارجاع می گردد و نظر به این که نسبتی که به مشارالیه
 داده شده با قوانین جزایی تطبیق نمی نمود اقدامی از طرف پارکه به عمل نیامده است.

ایالت خراسان عقیده دارد مشارالیه برای مدتی از محل احضار گردد متمنی است مقرر فرمایند نظریه
 مبارک را دراین خصوص اعلام دارند و از همان قرار به ایالت دستور داده شود.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: همایون سیاح

[حاشیه:] جواب داده شود اجازه داده شود ایالت خراسان شیخ علی دشتباخی را از قاین به قوچان تبعید نماید.

۲۵۹

[گزارش گروهان امنیه سبزوار به ایالت خراسان، ۱۰ مرداد ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، رونویس گزارش گروهان امنیه سبزوار، شماره ۱۰۳۳۳، مورخه ۱۰ مرداد ۱۳۱۶، محرمانه و مستقیم

بعدالعنوان - محترماً به عرض می‌رساند استوار یکم معینی فرمانده دسته دوم امنیه اسفراین گزارش می‌دهد دراین چند روزه که به اسفراین وارد شده‌ام انتشاراتی در بین مردم شنیده شده که چون از طرف دولت املاک اختصاصی به رعایا واگذار گردیده حجاب را هم بخشیده‌اند و به کلی موضوع کشف حجاب بانوان از بین رفته بوده که تا اندازه جلوگیری و به حالت اولیه برگردانیده ولی چند نفر از متنفذین محلی اسفراین در این قسمت کاملاً مخالف و اسباب زحمت رعایای بدبخت را از هر حیث فراهم نموده‌اند اسامی آنان به شرح پایین است یوسفعلی فلاح - ملک حسین ایرجی - حسین کوهستانی - نقیب‌السادات که نامبردگان سوابق مفصلی در کلیه ادارات دارند و چند مرتبه تا حال تبعید شده‌اند من جمله قسمتی از عملیات آنها این است که اخیراً نجفعلی ایرانلو به دسته اسفراین شکایت نموده خانم من با کلاه و لباس جدید از خانه پدر من می‌آمده از جلو خانه کوهستانی عبور می‌کرده حسین کوهستانی جلو خانه نشسته بود همین که خانم مرا می‌بیند بنای خنده را گذارده و اظهار کرده پدر سوخته نانجیب چه افاده‌ها به خرج می‌دهد و شروع به فحش دادن نموده تصدیق خواهند فرمود وقتی از طرف یک نفر متنفذ محلی یک چنین عملی نسبت به رعیت بشود نمی‌توان رعایا را وادار به اجرای امر نمود رونویس عرضحال نجفعلی برای استحضار خاطر مبارک به پیوست تقدیم می‌گردد نظر به این که اشخاص بالا از متنفذین اسفراین و هوچی می‌باشند فرمانده دسته مرعوب دراین قسمت اقدامی نکرده تقاضا دارد چنانچه رای مبارک اقتضا نماید اشخاص منظور را به طور موقت هم که باشد برای قلیلی مدتی از اسفراین خارج و در نقاط دیگر توقف داده شوند تا پس از خاتمه این انتشارات مجدداً به محل خودشان عودت نمایند - کفیل فرمانده گروهان سبزوار ستوان ۲ مدنی

۲۶۰

[ایالت خراسان به ریاست وزراء، ۲۰ مرداد ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۹۴۰۰، تاریخ ۲۰ مرداد ۱۳۱۶، محرمانه و مستقیم

جناب آقای رئیس الوزراء - رونوشت گزارش شماره ۱۰۳۳۳ گروهان امنیه سبزوار تلوا تقدیم می‌شود که در صورت اجازه اشخاص نامبرده برای مدتی از اسفراین تبعید شوند از اشخاصی که گروهان امنیه در گزارش خود اسم برده یکی ملک حسین ایرجی است که اخیراً هم تلگرافاتی در شکایت از طرز رفتار و تعدیات او به ایالت و به پیشگاه مبارک والا حضرت همایون ولایتعهد رسیده و دستور رسیدگی به امنیه صادر شده است به

هر صورت به نظر ایالت برای این که در حدود ولایات ثلاث مامورین دولت کمتر هستند و بعضی اهالی آنجا به خودسری عادت کرده‌اند این اقدام موجب عبرت رعایا شده و به انتظامات محلی کمک خواهد کرد.م
والی ایالت خراسان [امضاء]: فتح‌الله پاکروان
[حاشیه]: رونوشت گزارش شماره ۵۲۸ حکومت ولایات ثلاث نیز به پیوست تقدیم می‌شود.

۲۹۱

[حکومت قاینات به اداره امنیه قاین، ۲۷ مهر ۱۳۱۶]

وزارت داخله، حکومت قاینات، نمره ندارد، به تاریخ ۱۳۱۶/۷/۲۰، محرمانه.

اداره امنیه قاین - پیرو شماره‌های ۵۰۸ - ۱۶/۷/۲۰ - ۷۶۷/۱۵/۵/۲۰ - ۸۷۸/۱۵/۹/۸ - ۱۲۰۱/۱۵/۸/۹ - ۱۶۳/۱۵/۱۲/۱۴ - ۶۰۸۱۶/۲/۲۹ - ۱۶/۷/۲۰^۱ نظر به این که تاکنون هنوز اقدام مؤثری در موضوع وضعیت لباس متحدالشکل نسوان حوزه قاین به عمل نیامده و نتایج مطلوبه هم که انتظار می‌رفت حاصل نشده است کما این که در پس کوچه‌های شهر و گوشه کنارهائی که از محل عبور و مرور عامه نسبتاً دورتر است اغلب زنها باز در نتیجه عدم توجهی که اخیراً راجع به این موضوع به عمل آمده است همان رویه سابقه را اتخاذ نموده با چارقد و روسری حرکت می‌کنند. لذا با در نظر گرفتن این که اجرای اوامر مقامات مربوط نسبت به موضوع کشف حجاب از وظایف حتمی امنیه و حکومتی است و ضمناً تصدیق خواهند فرمود که اداره حکومتی هیچگونه وسیله اجرائی جز همراهی و مساعدت آن اداره ندارد، ولی آن هم اتفاقاً به نحوی که انتظار می‌رفت مشهود نیست و تا به حال اقدام مؤثری اعمال نشده است که دارای نتیجه مطلوبه بوده باشد، حتی به طوریکه قبلاً متذکر گردیده فورمالیته آن هم به وسیله نوکرهای شخصی اینجانب عملی شده است. بنابراین با کمال امید و انتظار خواهشمند است برخلاف زمان گذشته که به هیچ وجه از طرف فرماندهان سابق دسته امنیه قاین در پیشرفت موضوع کشف حجاب اقدامی نشده است فرمانده کنونی دسته امنیه قاین در اجراء و انجام این منظور مهم دولت با نهایت سرعت و جدیت اقدام فرمایند، به طوریکه حتی تلافی و جبران کم توجهی فرماندهان سابق آن دسته نیز به عمل آید. نیابت حکومت قاین سالاری نمره ۶۸۱ - ۱۶/۷/۲۰ رونوشت شرح فوق جهت آگاهی به مقام والی ایالت خراسان تقدیم نموده و ضمناً عقیده مند است هرگاه این پیشنهاد مورد تصویب واقع گردد امر و مقرر فرمایند دستوری به عنوان دبستان دولتی قاین صادر شود که لااقل در ماهی دوم رتبه طبقه اعیان و محترمین را به اتفاق بانوانشان در کنفرانسهائی که در دبستان مزبور تشکیل می‌شود دعوت نموده و ضمناً از نقطه نظر این که چون این قسمت محرز و مسلم است که اولاً قسمتی از مدعوین و مدعوات بنای طفره و تسامح را گذاشته به عناوین مختلفه حتی المقدور از حضور در جلسات متشکله خودداری خواهند نمود و ثانیاً آن قسمتی هم که ناچار حاضر شوند قطعاً بانوانشان با شال گردن یا چارقد و روسری حضور پیدا خواهند کرد لذا برای جلوگیری از این وضعیت به اداره امنیه قاین دستور داده شود قبل از ورود این قبیل خانمها به محوطه دبستان مأمورینی که

جهت این کار گمارده می‌شوند، روسری و یا شال و چارقد آنها را برداشته سپس اجازه ورود آنان را به دبستان بدهد و مادامی که به منزل خودشان مراجعت نکرده‌اند شال و روسری آنها مسترد نگردد و آن قسمت از مدعوین که حاضر نشده یا این که بانوانشان در کنفرانس دبستان حضور پیدا کرده‌اند، ولی در موقع ورود یا مراجعت از دبستان از وسط کوچه و بازار با شال و چارقد عبور نموده یا در دبستان با این وضعیت دیده شوند، اولاً شوهرانشان برای توبیخ و ملامت و سپردن التزام به اداره حکومتی یا شهرداری بیرجند اعزام گردیده تا شاید پیمودن این مقدار مسافتی که از قاین تا بیرجند به عبارت ۱۱۷ کیلومتر است باعث گردد برای آن که متنبه شوند و ثانیاً در اداره حکومتی بیرجند ملزم شوند به این که هم وضعیت لباس خانمهای خودشان را که فوق‌العاده مضحک است تبدیل به احسن نموده و هم این که اگر در آتیه نیز به همین وضعیت باقی باشند باز اعزام آنان «متخلفین» به بیرجند همین طور تجدید شود تا موقعی که به وضعیت کنونی خودشان خاتمه دهند تا شاید همین ایاب و ذهابشان از قاین به بیرجند باعث و مستوجب این گردد که دارای کشف حجاب آبرومندی گردیده، از سبک و روش آخوندمنشی که مردمان قاین دارند برکنار شوند والا از آنجایی که اهالی قاین به توسری خوردن زیاد عادت کرده و این طور بار آمده‌اند پاره کردن شال و چارقد و تهدیداتی که تا به حال از طرف این دائره به عمل آمده است جز این که فقط از پوشیدن چادر منصرف شده‌اند نتیجه دیگری به دست نیامده و با این که از هیچگونه اقدامی در این خصوص خودداری نشده و پرونده امر نیز حاکی و موجود است که تا چه اندازه راجع به کشف حجاب و ترویج البسه متحدالشکل نسوان این محل جدیت شده است، مع‌ذلک مراتب به طوری است که فوقاً عرض شد و اینک در پایان این گزارش جهت آگاهی معروض می‌دارد به قدری مردمان کهنه‌پرست و لجوجی هستند که به هیچ وجه متنبه نگردیده و هنوز از عادات زشت ناپسندیده و سابق خود دست نکشیده‌اند با این که بالاخره در پایان کار از کج فهمی و بی‌حسی آنان عاجز گردیده کیفیت امر را کماکان به عرض می‌رساند، از طرف اداره حکومتی قاینات هم اقدامات لازمه اعمال و دستوراتی در این خصوص داده‌اند که به موقع اجراء گذاشته شده است، ولی مع‌الوصف نتیجه مطلوبه حاصل نگردیده و اینک برای این که بدون هیچگونه تقصیر و تسامحی مسئولیت این کار به چاکر متوجه نگردد چگونگی امر را گزارشاً معروض می‌دارد تا هر قسم امر و مقرر فرمایند عمل شود دیگر بسته به امر مبارک است.

نایب حکومت قاین‌سالاری [امضاء]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت خراسان به امنیه قائنات، ۴ آبان ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۱۶۵۶۶، تاریخ تحریر ۱۳۱۶/۸/۴، محرمانه.

گردان مستقل ۱۱ امنیه قاینات - طبق اطلاع واصله عمل رفع حجاب در قاین به طوریکه باید پیشرفت ننموده، بیشتر اوقات بانوان در کوچه‌ها با چارقد عبور و مرور می‌نمایند و متأسفانه امنیه محل هم که ناظر این جریان است جدیت بسزائی در پیشرفت امر بروز نداده، بلکه مراجعات نایب‌الحکومه را در این باب بعد اقدام

گذارده است. علیهذا مقتضی دستور موکدی به مأمورین مربوط صادر نمائید به وسایل مقتضیه اهالی را به رفع حجاب ترغیب و تحریض نموده. در انجام این موضوع شخصاً اقدام و با نایب‌الحکومه تشریک مساعی نمائید و از نتیجه ایالت را مستحضر سازید.

[حاشیه]: رونوشت بر اثر گزارش شماره ۶۸۱-۲۰/۷/۱۶^۱ نایب‌الحکومه قاین برای اطلاع کفیل حکومت قاینات فرستاده می‌شود که با توجه به اوامر و دستورات سابقه در پیشرفت امر رفع حجاب اقدام لازم به عمل آورند. روحانی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۹۳

[از حکومت قائنات به ایالت خراسان، ۷ آذر ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت قائنات، شماره ۶۱۶۵، تاریخ ۱۳۱۶/۹/۷، محرمانه.

ایالت خراسان - پاسخ مرقومه نمرة ۱۶۵۶۷-۱۶/۸/۱۷ خود چاکر در دوسه روزه تعطیل گذشته به اتفاق ریاست معاونت ایالتی مکران برای مشاهده وضعیت به قاین رفته با مأمورین و معاریف مذاکره نموده هر چند قاین از حیث شهرت قصبه و شهر گفته می‌شود، ولی در حقیقت به تمام معنی کوره ده پرجمعیتی است که اهالی هیچگونه مراوده و مراکز اجتماعی ندارند به این جهت روزها می‌گذرد که زن‌ها از خانه و منزل خود خارج نمی‌شوند در عین حال هنوز اهالی از اعلا تا ادنی روح کهنه‌پرستی را ترک نکرده شوق و ذوق نهضت و تجددخواهی ندارند. هرچند در نتیجه نصیحت و تشویق حتی تهدید شفاهی رؤسای طبقات متعهد شدند زن‌ها را وادار به معاشرت و رفت و آمد با یکدیگر و منازل با مأمورین دولتی مقیم قاین نمایند، ولی اعتماد به اجرا و اطاعت کامل این دستور نیست. و سردی هوای زمستان قاین با نداشتن لباس مناسب به این تسامح کمک می‌کند. چون برای متخلفین جریمه و مجازاتی در نظر گرفته نشده مراقبت و جدیت نایب‌الحکومه یا فرمانده دسته امنیه قاین هم نتیجه درستی نمی‌دهد. به عقیده چاکر چون قاین قصبه پرجمعیتی (قریب پنجهزار نفر) و در کنار جاده واقع است و با اندک توجه و اصلاحی لیاقت عمران و آبادی را دارد مستحق و شایسته داشتن شعبه شهربانی است که ده نفر پاسبان داشته باشد. و بودن شهربانی قهرماً مردمان دهاتی قاین را به فرا گرفتن وضعیت مقررات شهری سوق خواهد داد دیگر بسته به امر مبارک است. کفیل حکومت قائنات

[امضاء]: ناصح

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[از ایالت خراسان به اداره شهربانی ناحیه شرق، ۱۸ آذر ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، نمره ۱۸۹۴۷، به تاریخ ۱۳۱۶/۹/۱۸، محرمانه

اداره شهربانی ناحیه شرق - از بخشداری قاین گزارش به استانداری رسید که امر رفع حجاب در قصبه قاین به طور خوبی پیشرفت ننموده و اغلب اوقات زنها با همان چادر و لباسهای سابق در کوچه و معابر دیده می شوند، برای اصلاح این وضعیت شرح لازم به فرمانداری بیرجند و گردان امنیه قاینات نگاشته شد اینک رونوشت گزارش شماره ۶۱۶۵ فرمانداری بیرجند (که در این موضوع نوشته و اصلاح وضعیت را به طور کامل منوط به تشکیل شهربانی در قصبه قاین که دارای استعداد و کنار جاده عمومی زاهدان است دانسته) به پیوست فرستاده می شود. قدغن فرماید برای تاسیس شهربانی محل مزبور اقدام لازم به عمل آورده و از نتیجه استانداری را مستحضر دارید.

رونوشت بالا و رونوشت گزارش فرمانداری بیرجند برای استحضار وزارت داخله ایفاد متمنی است دستورات لازمه در این باب صادر و نتیجه را به استانداری اعلام فرماید. رونوشت در پاسخ ۶۱۶۵ برای اطلاع کفیل فرمانداری بیرجند فرستاده می شود

[امضاء]: معاون روحانی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به ریاست وزراء، ۱۸ دی ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، نمره ۲۱۶۳۴، تاریخ ۱۳۱۶/۱۰/۱۸، محرمانه.

ریاست وزراء - معطوفاً به دستور تلگرافی شماره ۱۴۲۸۶ و در پیرو گزارش شماره ۸۵^۱ سیار معروض می دارد طبق گزارش کفیل فرماندار قاینات حاج محمدعلی امین تاجر و حاج سید باقر تقوی ملاک و حاج ملاعلی جبریلی و حاج غلامحسین اقبالی مُخَلّ در امر نهضت بانوان هستند بنابراین تلگرافاً به امنیه قاینات دستور تبعید آنها از قاین به کاشمر صادر شد و به شهربانی کاشمر نوشته شد که پس از ورود آنها به کاشمر مشارالیه را تحت نظر قرار داده و التزام بگیرند که از کاشمر خارج نشوند. استاندار شمال شرق

[امضاء]: فتح الله پاکروان

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

[ریاست وزراء به وزارت جنگ، ۹ دی ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، نمره ۱۴۰۸۷، تاریخ ۱۳۱۶/۱۰/۹.

وزارت جنگ - اطلاعاً اشعار می‌شود که رئیس امنیه قائن که مسئول اجرا و مواظبت نهضت بانوان می‌باشد، طبق گزارش تلگرافی جناب آقای استاندار شرق هیچگونه اقدامی نکرده، در جواب مؤاخذه که از طرف جناب استاندار از او شده اظهار داشته است: که به زور نمی‌شود رفع حجاب کرد. لازم است فوراً امر به تغییر او داده شود و او را مورد مؤاخذه قرار دهید. چگونه در اجرای دستور خودداری کرده است.

[امضاء]: ملک‌الکلامی، رئیس‌الوزراء.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[ایالت خراسان به ریاست وزراء، ۲۶ دی ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، نمره ۲۲۱۵۷، مورخه ۱۳۱۶/۱۰/۲۶، محرمانه.

ریاست وزراء - در مسافرت اخیر به طرف جنوب شرقی خراسان برای این که اهمیت نهضت بانوان در انظار اهالی شهرستانها و دهستانهای خراسان که افکارشان نسبتاً روشن نیست نمایانده بشود، خانم خود را همراه برده بودم و برای این که خاطر عالی از وضعیت پیشرفت نهضت بانوان کاملاً مستحضر گردد، مشاهدات خود را ذیلاً به عرض می‌رسانم. به طور کلی در هیچ‌یک از شهرستانها و دهستانها چادر وجود ندارد و دیده نمی‌شود که بانوان با چادر و حجاب حرکت نمایند. ولی در بعضی قسمتها در نتیجه عدم علاقه یا بی‌لیاقتی مأمورین این موضوع آن طوری که منظور نظر است عملی نشده، مثلاً در بعضی شهرها مثل کاشمر و تربت حیدریه بانوانی که از سلسله قدیمه هستند مطلقاً از خانه بیرون نمی‌آیند و یا مثل قاین که در تلگراف ۱۷۸ ستار مورخ ۱۳۱۶/۱۰/۶ به عرض رساندم در گردش کوچه‌ها یک نفر زن ندیدم و بنابراین در غالب نقاط مجبور شدم که از مأمورین بازخواست نموده و به آنها تذکر بدهم اگر باز هم در انجام وظیفه غفلت و تسامح ورزند فوراً منفصل و مورد تعقیب واقع خواهند شد و در هر جا نیز عده‌ای از وجوه اهالی را خواسته، نصایح لازم را به آنها کردم و در مواقعی که لازم بود، به وضع تشدد عدم علاقه آنها را در امر نهضت بانوان و عاقبت وخیم این رویه بی‌قیدی که در اجرای اوامر دولت پیش گرفته‌اند به آنها خاطر نشان کردم. مخصوصاً در قاین مجبور شدم که یک عده از اهالی را خواسته به آنها بگویم هرگاه تا دو روز دیگر که از بیرجند مراجعت می‌کنم، موضوع نهضت بانوان عملی نشود مؤاخذه شدید نموده و چند نفری را که در این کار اخلال می‌کنند تبعید خواهم نمود و از این اقداماتی که می‌نمودم در هر جا نتیجه آنی و فوری گرفته می‌شد، مثل این که در موقع مراجعت از بیرجند دیدم

وضع قاین از این حیث به کلی تغییر کرده و چنان که طی تلگراف شماره ۸۵^۱ ستار به عرض رساندم عده زیادی از خانها در معابر حاضر شده بودند و برای بنده جای تردید نیست هر جا که این موضوع چندان پیشرفت نکرده تقصیر آن در مرحله اول به عهده مأمورین است. به همه حال به طوری که پیشنهاد کردم باید عموم مأمورین شهر قاین تغییر یابند، مخصوصاً متصدی امنیه آنجا که یک جوان نالایقی و به پاسخ بنده در حضور سایر مأمورین گفت به زور نمی توان روی زن مردم را باز کرد. بایستی حتماً تغییر یافته و مورد تعقیب قرار گیرد. چنان که ضمن گزارش شماره (۲۱۶۳۴) ۱۶/۱۰/۸ عرض کردم طبق گزارش کفیل فرمانداری قاینات حاج محمدعلی امین تاجر و حاج سیدباقر تقوی ملاک و حاج ملاعلی جبرئیلی و حاج غلامحسین اقبالی در نهضت بانوان قاین اختلال می کردند. به موجب اجازه که ضمن تلگراف شماره ۱۴۲۸۶ فرموده بودند دستور دارم هر چهار نفر آنها را به کاشمر تبعید نمایند. استاندار شمال شرق

[امضاء]: فتح الله پاکروان

[حاشیه]: فوری است تلگرافاً جواب داده شود. تغییر آتی مأمور امنیه قاین به وزارت جنگ ابلاغ کنید چه در قاین و چه در تربت هر یک از مأمورین را مقتضی می دانید تغییر دهید. اسامی آنها را اطلاع و فوراً دستور انفصال آنها صادر شود، گزارش جناب عالی به عرض رسیده است. ۱۶/۱۱/۲

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۲۹۸

[ریاست وزراء به وزارت جنگ، ۳ بهمن ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، نمره ۱۵۱۹۳، تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۳، محرمانه مستقیم.

وزارت جنگ - برطبق گزارشی که استاندار شمال شرق می دهد در مسافرت اخیری که به جنوب شرقی خراسان نموده وضعیت نهضت بانوان در قاین به واسطه عدم توجه و مراقبت رئیس امنیه آنجا به طوری که منظور نظر است عملی نشده و مقتضی است مأمور مزبور تغییر و مورد تعقیب قرار گیرد و مقرر فرمائید در تغییر و تعقیب مشارالیه دستوری که مقتضی است صادر نموده نتیجه را اشعار دارند.

رئیس الوزراء. [امضاء]: برومند

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۲۹۹

[وزارت جنگ به ریاست وزراء، ۱۰ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، اداره دفتر غیر نظامی، نمره ۱۴۵۹/۹۶۶۹۲/آ، تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۱۰، محرمانه مستقیم. ریاست وزراء - عطف به نامه ۱۴۰۸۷ - ۱۶/۱۰/۱۱ و شماره ۱۵۱۹۳ - ۱۶/۱۱/۴ راجع به رئیس امنیه

قاین و عدم توجه و مراقبت او نسبت به وضعیت نهضت بانوان در آنجا حسب الامر مطاع مبارک شاهانه برای تعقیب افسر مزبور به اداره امنیه دستور صادر گردیده و اداره نامبرده نیز مشارالیه را تغییر داده و به مرکز احضار و تحت تعقیب قرار خواهد داد. معاون وزارت جنگ - سرتیپ نخجوان

[مهر]: وزارت جنگ - [امضاء]: احمد نخجوان

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۲۷۰

[عرض حال چند نفر از اهالی قاین نسبت به تبعیدشان به کاشمر]

به تاریخ ۲۹ ذیقعد ۱۳۵۶

مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت شوکة - با کمال توقیر معروض می دارد راجع به این که ما سه نفر می باشیم از قاین که سوابق حال ما بر تمام اهالی معلوم است که تاکنون نسبت با اوامر دولت هیچ گونه تمردی ننموده و با کمال صمیمیت به دل و جان در اطاعت اوامر مرجوعه حاضر بوده و هستیم عجلالتا به واسطه اغراض کهنه قدیمی ما را متهم نموده و به عنوان ترمذ یا اخلال به موضوع نهضت نسوان تبعید به بیرجند نموده اند و از آنجا به کاشمر تحویل شهربانی داده در صورتی که عائله ما در قاین بدون باعث و معطل در هوای سرد زمستان سرگردان اینک مجبور شده که خواطر مبارک را به حالات خود مستحضر نمایم و معروض داریم که تقاضا و درخواست ما از مقام منبع آن که مقرر فرمایند تا موضوع تحقیقی شود و صدق عرایض مامعلوم گردد بر این که هیچ تقصیری به خود گمان برنستیم و فقط و فقط اتهام صرف و غرض ورزی بود پس لذا متمنی است امر فرمائید به دوائر مربوطه که ما را مرخص نموده تا به کارهای شخصی مشغول و اشتغال به دعا گوئی اولیاء امور خاصه وجود مبارک داشته باشیم در صورتی که ما ضعیف ترین رعایا بوده و هستیم و با هر کدام دارای ۵ و ۶ نفر اولاد صغیر و صغیره هستیم برای گرانی ارزاق و بی کفایتی به تکدی خواهند افتاد.

اقل غلام حسین اقبالی - اقل سید باقر تقوی - علی جبرئیلی

[حاشیه]: نسبت به این اشخاص سابقه نیست و اینها جزء اشخاصی هستند که حسب الامر تبعید شده اند -

به شهربانی رجوع شود ۱۶/۱۱/۲۴

[ریاست وزراء]

آقای غلامحسین اقبالی و سید باقر تقوی و علی جبرئیلی - در پاسخ شما اشعار می شود علت تبعید چند نفر از اهالی قاین به کاشمر نظر به مقتضیات وقت بوده است.

رئیس دفتر ریاست وزراء

[ریاست وزراء به اداره کل شهربانی ۲۷ بهمن ۱۳۱۶]

ریاست وزراء شماره عمومی ۱۵۹۹۹، تاریخ ثبت ۲۷ بهمن ۱۳۱۶
اداره کل شهربانی - چند نفر از تبعیدشدگان قاین عرضحالی به ریاست وزراء نوشته و تقاضای بازرسی به وضعیت خود را نموده اند عرضحال نامبرده لفاً برای بازرسی و اقدام مقتضی ارسال می شود

امضاء رئیس الوزراء

[حاشیه]: دفتر ریاست وزراء - عریضه پیوست مربوط به نامه شماره ۴۲۵۷۲/۴۳۰۰۰ - ۱۶/۱۲/۹
پاسخ مرقومه ۱۵۹۹۹-۲۷/۱۱/۱۶ ریاست وزراء تقدیم می گردد.

[اداره کل شهربانی به ریاست وزراء، ۹ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، دایره دفتر، نمره ۴۳۵۷۲/۴۳۰۰۰، به تاریخ ۱۶/۱۲/۹،
محرمانه مستقیم

ریاست وزراء - عطف به نامه شماره ۱۵۹۹۹-۲۷/۱۱/۱۶ با تقدیم عین عرضحال غلامحسین اقبالی و سیدباقر تقوی و علی جبرئیلی معروض می دارد طبق گزارش شهربانی مشهد استخلاص نامبرده به واسطه اختلال در موضوع نهضت بانوان برحسب دستور استاندار به وسیله امنیه قائنات مستقیماً از قائن به کاشمر تبعید شده اند. رئیس اداره کل شهربانی سرپاس مختار

[امضاء]: رکن الدین مختار

[حکومت قائنات به وزارت داخله، ۹ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت قائنات، شماره ۸۶۶۳، به تاریخ ۱۳۱۶/۱۲/۹، محرمانه.
وزارت داخله - پاسخ بخشنامه ۲۰۷۷/۷۰۸-۱۶/۱۲/۱۶ اداره کل امور رکشور، البته خاطر مبارک مستحضر است که در بیرجند نهضت نسوان در رفع حجاب دیروقتی است عملی شده، روساء و مأمورین دولتی در مجامع و دعوتهای عمومی با خانمهایشان حاضر شده و می شوند. متأسفانه بیرجند هنوز تفرجگاه محلی از قبیل باغ ملی سینما و تأثر ندارد و اهالی خلطه و آمیزش چندانی ندارند و الاً هر وقت به جلسه و مجمعی دعوت شوند بدون نگرانی و تسامح حاضر شده و می شوند.

اخیراً با موافقت نظر شهربانی بیرجند قرار شده برای فرا گرفتن مقررات و رسوم آداب معاشرت رؤسای هر طبقه ورسته از همکاران و هم صنفان خود [را] هفته ای یکی دو جلسه دعوت کنند و مثل اوایل رفع حجاب تا مدتی این ترتیب را ادامه دهند طبقه تجار از هفته گذشته شروع کرده [اند] و آقایان رؤسا، مأمورین دولتی

(لشکری و کشوری) نیز در جلسات طبقه تجار حاضر می‌شوند. در بلوکات هرچند کداخدایان فراخور سلیقه و توانائی خودشان مراقبت و جدیت دارند، ولی حصول نتیجه و اعتماد کامل منوط به انتخاب و انتصاب بخشداران خواهد بود.

کفیل فرمانداری قائنات

رونوشت بالا برای استحضار مقام استانداری نهم تقدیم می‌شود. کفیل فرمانداری قائنات.

[امضاء]: ناصح

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۷۴

[سواد رمز شهربانی مشهد به اداره کل شهربانی، ۱۱ فروردین ۱۳۱۷]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، سواد کشف رمز شهربانی مشهد، نمره ۳۹۱، مورخه ۱۷/۱/۱۱
اداره کل شهربانی - دنباله ۱۲۷۲۷ طبق نامه استاندار چون تبعید شدگان از قاین به کاشمر ملتزم شده‌اند در پیشرفت نهضت بانوان و کلیه اختلافات پیش‌قدم باشند به محل خود معاودت نمایند مراتب به شهربانی مربوطه ابلاغ شد پاسیار ۲ وقار
رونوشت مطابق اصل است.

۲۷۵

[اداره کل شهربانی به ریاست وزراء، ۱۶ فروردین ۱۳۱۷]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، دایره دفتر، نمره ۱۵۳۰/۱۱۰۲ به تاریخ ۱۷/۱/۱۶، محرمانه مستقیم.

ریاست وزراء - تعقیب معروضه ۴۲۵۷۳/۹-۱۲/۱۶-۲۳۰۰۰ رونوشت گزارش شماره ۳۹۱ شهربانی مشهد راجع به معاودت غلامحسین و باقر و علی برحسب دستور استاندار به قاین به پیوست تقدیم می‌گردد - رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس مختار.

[امضاء]: رکن‌الدین مختار

۲۷۶

[حاکم قاینات به ریاست وزراء، ۲۲ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، ایالت خراسان، و سیستان، حکومت قاینات، نمره خصوصی، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۲.
تصدق حضور مبارکت شود. پس از تجدید و تقدیم مراتب فدویت و چاکری معروض می‌دارد چنانچه

ضمن راپرت نمرة ۱۴۱۱^۱ عرض شده و البته از لحاظ مبارک گذشته خواهد بود موضوع رفع حجاب در مدرسه نسوان شوکتیه به تمام معنا عملی شده و برای اجرای آن در طبقه مأمورین و اهل شهر هم برحسب مشورت و تبادل نظری که با مأمورین محترم دولتی به عمل آمده خانم چاکر کتبا از خانمهای مأمورین و معاریف شهر در اداره حکومتی دعوت و تشویق و تأکیدی برای پیش قدمی در اطاعت نظریه و اوامر دولت به عمل آمده، من جمله سواد یک فقره لایحه که قرائت شده برای استحضار خاطر مبارک تقدیم می‌دارد. بستگان فدوی و خانمهای رؤسای مأمورین عموماً با لباس اتحادشکل در معابر حرکت کرده و می‌کنند و برای این که زنهای مأمورین جزء و متوسطین شهر هم زودتر لباس مناسب تهیه کرده و پوشیدن چادر را موقوف کنند همین دوروزه دعوت عمومی دیگری (زنانه) در اداره حکومتی می‌شود که تمامشان با لباس اتحادشکل وارد و پذیرفته شوند و امیدوارم به مراجع بندگان حضرت اشرف به فاصله دو سه هفته با کمال متانت و آبرومندانه خاتمه و انجام گردد. ضمناً این نکته را به عرض می‌رساند رئیس معارف مکران که تقریباً یک ماه بیشتر نیست وارد بیرجند شده با رئیس شهربانی بیرجند (ستوان ۱ جهان‌بین) عجله و اصراری در تظاهر به عنف و اجبار و تسریع در اجرای امر دارند. معلوم نیست علت چه چیز است از روی نفهمی است یا مقصود دیگری است ممکن است اولی نسبت به وضعیات این ولایت بی اطلاع و دومی قدری کم ظرف و خودخواه باشد. چنانچه خاطر مبارک به خوبی مستحضر است اهالی قاینات مطیع‌ترین و آرام‌ترین رعایای دولت شاهنشاهی بوده و هیچ وقت در مقابل اوامر مطاعه دولت کوچکترین تعلل و تسامحی نکرده‌اند. به واسطه دوری این ولایت از مرکز و همجواری با خاک افغانستان هنوز تعصبات مذهبی و اوهامی در مغز توده رسوخ دارد که با سرعت و فشار تغییر آن صلاح نیست حتی اکثر اهالی بلوکات شرقی سرحدی قاینات بر مذهب سنت و جماعت هستند و همچنین محلی را نباید با ولایات مرکزی و شمالی ایران که سالیان دراز با ملل مختلفه معاشر و مانوس بوده‌اند در یک ردیف دانسته و روحیات تمدن و تجددخواهی آنها را از مردمان جاهل و بی اطلاع سرحدی توقع داشت. از لحاظ متقاضیات محلی عقیده چاکر و روسای مأمورین لشکری و کشوری به این است که در این محل خود زنها و اوار به حسن اطاعت و استقبال شوند و همان‌طوری که عرض شده امیدوارم با بهترین طرزی در شهر بیرجند پیشرفت کند که این بلد برای سایر نقاط سرمشق شود اگر هم رای مبارک بر اجرای امر به طور فشار قرار گیرد با کمال اطاعت و سرعت اقدام می‌شود منتظر دستور و اوامر مبارک خواهد بود.

[امضاء]: میرمعصوم خزیمه

[حاشیه]: جواب داده شود بعد از تشریف‌فرمایی مرکب علیا حضرت ملکه و والا حضرتین شاهدختها به دبیرستان، موضوع رفع حجاب برای عموم و وظیفه و اجباری است. هرگونه مسامحه در این باب مورد مسئولیت می‌شود و البته جناب‌عالی که سمت حکومت ریاست عالی قاینات را دارید در طرز و اجرای سریع این اصلاح اساسی اقدام خواهید نمود روسای شهربانی و معارف برحسب وظیفه مجبورند جدیت و سرعت نمایند.

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

[متن مقاله فرائت شده در جلسه کشف حجاب]

خواتین معظمه و خانمهای محترمه - اولاً از تشریف قدومتان به این مجلس تشکرات صمیمانه تقدیم و امیدوارم چنین جلسات اُنس و اتحادی مکرر تشکیل و بیش از پیش به زیارت و ملاقات یکدیگر بهره‌مند شویم. ثانیاً زحمت عرض می‌دهم چنانچه خاطر شریف‌تان مستحضر شده است یکی از نواقص مهم مملکت شاهنشاهی ایران که با ترقیات کنونی و با تمدن عصر حاضر منفات دارد خانه‌نشینی و بی‌کاری یک قسمت از طبقه نسوان این مملکت است. چنانچه تاریخ قدیم ایران شهادت می‌دهد زنهای ایرانی در ازمنه قبل از اسلام در اقسام هنر و صنعت دست داشته و مخصوصاً در سوارکاری و شجاعت از مردان خود عقب نبوده‌اند وضعیت ستر و حجاب کنونی یادگار سلاطین و بزرگان عیاش خودخواه قرون بعد از اسلام است که اختیار مال و جان رعایا دست شخص سلطان و درباریان بوده عایدات مفت و هنگفت خود را صرف شهوت‌رانی و توسعه حرمسراها می‌کرده‌اند و زوجات و مستخدمه‌های متعدد و بی‌کار خود را به نام حفظ حجاب در منازل مقید و محبوس نگاه می‌داشته‌اند و اولاً برحسب خلقت بشری و حکمت بالغه الهی مرد و زن هر دو برای کار و زحمت خلق شده‌اند تا بتوانند بارگران زندگانی را به دوش کشیده و تکالیف اجتماعی خود را انجام دهند. قانون مقدس دیانت اسلام هم به صریح کتاب و سنت باز بودن صورت و کفین را برای زنان آزاد قرار داده تا بتوانند در جامعه عضویت و همکاری نموده در نتیجه فعل و عمل امور معاشیه و مایحتاج زندگانی خود را تهیه و انجام نمایند. تا زن مستور خانه‌نشین باشد بیش از عنوان (ضعیفه) مستحق نشده و چشم به دست مردها خواهد بود. به علاوه تا زن قدر زحمت و تحصیل پول را نداند هر قدر مردهای پیچازه زحمت بکشند جواب هوا و هوسهای کودکان آنها را نخواهند توانست داد، وقتی زن قدر کار و زحمت را دانست عایدات خود و شوهرش را به اسراف و تبذیر خرج نمی‌کند و در سایه تعلیم و تربیت صفات لازمه که بانوی و مدیریت خانواده را فرا می‌گیرد. زنان عاقله و فاضله ایران در این باب کتابها نوشته و زحمتها کشیده‌اند. باید مسرور و شکرگزار باشیم که قسمت مهمی از دوشیزگان مملکت به زیور علم و تربیت آراسته و شایسته آزادی و همکاری در مؤسسات اجتماعی شده‌اند. هر چند در دوره صباوت و کوچکی بعضی از ماها وسایل جدید تعلیم و تربیت فراهم نبود ولی در عین حال وقت نگذشته از نیمه ضرر برگشتن منفعت است. امیدوارم خواتین و مخدرات این شهر بلکه این ولایت مثل تمام خواهران ایرانی خود لباسهای زیادی و نالازمی را که به نام حجاب پوشیده و از تنوع و گران‌قیمتی آنها همیشه اوقات خود را در زحمت داشته‌اند کنار گذارده و لباس اتحاد شکل زنانه را از پارچه‌های ساده و ارزان مملکت بلکه دسترنج خود تهیه و مورد استعمال و استفاده قرار دهند. این قسمت را هم برای استحضار خاطر خانمهای محترمه عرضه می‌دارد که پوشیدن لباسهای قدیمه - یعنی چادرها - منحصر خواهد بود به زنهای بدسابقه، چرا که آنها ممنوع هستند از پوشیدن لباسهای جدید که خانمهای محترمه پوشیده و خواهند پوشید و به همین جهت معلّمات و محصولات مدارس ایران مقدم بر دیگران رفع این حجاب نالایق نموده و در درجه دوم باید خانمهای محترمه مأمورین دولتی پیش قدم و سرمشق دیگران باشند بدیهی است سایر اهالی هم به زودی از ماها پیروی و متابعت خواهند کرد. برای این که تصور نشود رفع حجاب تقلید از ملل خارجه و پوشیدن لباسهای مُد اروپایی

است، با شرح فوق از تمام محترمات حاضره خواہش می‌کنم سرپوشهای زیادی و غیر لازم را از این تاریخ کنار گذارده از همین مجلس با صورت باز بیرون تشریف برده و آنهایی که برای تهیه لباس مناسب فرصت نکرده‌اند بزودی تهیه نمایند. در خاتمه چون این نعمت آزادی ما طبقه زنان ایران هم یکی از هزاران نعمتها و افتخاراتی است که در ظل مرحمت شاهنشاه محبوب و عظیم الشان ما نصیب مملکت ایران شده واجب است همصدا و با آواز بلند بگوئیم زنده و پاینده باد رضاشاه کبیر پهلوی شاهنشاه ایران.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۷۸

[ریاست وزراء به حکومت قائنات، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۸۲۴۲، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۴.

حکومت قائنات - مراسله مورخه ۱۴/۱۰/۲۲ راجع به جریان وضعیت ترقی و رفع حجاب نسوان در آنجا وصول داد. جواباً اشعار می‌شود که پس از تشریف فرمائی موکب علیا حضرت ملکه و والا حضرتین شاهدختها به دبیرستان موضوع رفع حجاب برای عموم وظیفه و اجباری است. هرگونه مسامحه در این باب مورد مسئولیت می‌شود و البته حجاب عالی که سمت حکومت و ریاست عالی قائنات را دارید در طرز و اجرای سریع این اصلاح اساسی اقدام خواهید نمود روسای شهربانی و معارف برحسب وظیفه مجبورند جدیت و سرعت بنمایند [امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی ۱۴/۱۱/۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۷۹

[حکومت قاینات به ایالت خراسان، ۸ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان و سیستان، حکومت قاینات، نمره ۱۰۰، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۸ محرمانه و مستقیم ایالت خراسان - در سنوات سابقه مرسوم بوده است که زنها روی بام مجالس روضه خوانی مردانه نشسته استماع مصیبت می‌کرده‌اند. امسال به واسطه تغییر لباس و این که اصلاً وضعیت مزبور خوش نما نبود، در این چند روز اول محرم زنها به مجالس مردانه حاضر نشده‌اند. آیا باید درآمدن و نیامدن آزاد و مختار باشند یا این که الزام شوند به اتفاق شوهران و محارم شرعی خود به مجالس حاضر شوند؟ در خاتمه بعضی مجالس روضه خوانی که متصدیان استطاعت مالی داشته و دارند مقداری میز و نیمکت گذارده شده و می‌شود. حکومت قاینات

[امضاء]: میرمعصوم خزیمه

[حاشیه]: طبق دستور واصله از ریاست وزراء جواب صادر نمائید که زن و مرد با هم روی صندلی و

نیمکت نشسته استماع روضه خوانی نمایند. ۱۵/۱/۱۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ قوچان

۲۸۰

[حکومت باجگیران به حکومت خراسان، ۱۵ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ ۱۵/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه.
 راپورت ۱۴/۱۰/۱۵ تلگرافخانه باجگیران - بنا به دعوتی که از طرف کفیل حکومت و رئیس شهربانی به عمل آمده بود کلیه رؤساء و مأمورین دوایر دولتی تجار و کسبه در ساعت ۳ عصر ۱۴/۱۰/۱۴ در اداره شهربانی حضور به هم رسانیده بدواً نطقی از طرف رئیس معارف و بعد آقای رئیس گارد سرحدی مبنی بر محسنات رفع حجاب و تعلیم دوشیزگان و تربیت بدین ایراد و کاملاً تشریح نمودند که پیشرفت این قبیل امور مایه سعادت و ترقیات کشور است سپس مجلس به دعای ذات مقدس شاهنشاهی با کف زندهای ممتد خاتمه پذیرفت.

خاوری [مهر]: اخبار تلگرافی مشهد

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۸۱

[نامه چند نفر از اهالی قوچان به والی ایالت خراسان، ۳ خرداد ۱۳۱۵]

جناب والی ایالت خراسان - محترماً معروض می دارد نظر به امریه دولت که بایستی رفع حجاب بشود، البته باکمال احترام اطاعت می شود و هیچ وقت نمی توانیم تمرد امر دولت بکنیم. لکن مسئله در آنجاست که ما می خواهیم بدانیم که آیا دولت همچو امریه ای به رئیس شهربانی قوچان کرده است؟ بانوانی که مثل اروپائیا یک چارقد ابریشمی به سرشان انداخته و ابداً روی هم نمی گیرند میان بازار چارقدش را برداشته پاره پاره نمایند. مسلم است بعضی از زنهای ایرانی عذر موجه دارند مجبورند یک چارقد به سرشان ببندند. لذا در مقام تظلم برآمده استدعا می نمائیم امر و مقرر فرمایند بانوانی که چارقد به سرشان انداخته رفع حجاب ننموده طبق مقررات با آنها رفتار نمائید. اما بانوانی که چارقد به سرشان انداخته و مخصوصاً رفع حجاب هم نموده مانع چارقدش نشوند.

فدویان [امضاء]:

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۸۲

[از ایالت خراسان به اداره شهربانی ناحیه شرق، ۱۱ خرداد ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمرة ۳۹۸۸، به تاریخ ۱۱/۳/۱۳۱۵، محرمانه.
 اداره شهربانی ناحیه شرق - عین عرضحال واصله از قوچان راجع به اقدامات شهربانی آنجا در موضوع چارقد بانوان لغاً ارسال می شود که قدغن فرمایند جریان قضیه را از شهربانی قوچان استعلام و توضیح بخواهند

و نتیجه را با اعاده عین عرضحال به اطلاع ایالت برسانند.

[مهر]: به امضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۸۳

[سواد راپورت شهربانی قوچان به اداره حکومت قوچان، ۱۹ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله شهرداری قوچان، سواد راپورت اداره شهربانی قوچان، نمرة ۲۷۰، به تاریخ، ۱۹/۳/۱۳۱۵، محرمانه مستقیم.

اداره حکومت قوچان - طبق راپرت پاسبان نمرة ۳۵ حاج محمد کریمی تاجر با فامیل خود به قریه خیرآباد ۷ فرسنگی ملک متصرفی خود به منظور اینکه چهار نفر عیالهای خود را از منزل بیرون نیاورد در قریه مزبور رفته و روضه خوانی تشکیل داده است. مقتضی است به عنوانی که ملتفت نشود به وسائل مقتضیه مشارالیه را به شهر دعوت که در رفع حجاب فامیل او اقدام مقتضی بشود.

رئیس شهربانی قوچان [امضاء]: آروین سواد مطابق اصل است.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۸۴

[حکومت قوچان به ایالت خراسان، ۱۹ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت قوچان و شیروان، ضمیمه ۱، نمرة ۷، به تاریخ ۱۹/۳/۱۳۱۵، محرمانه است.

ایالت خراسان - سواد راپورت محرمانه شماره ۲۷۰ اداره شهربانی قوچان راجع به حاجی محمد کریمی استحضاراً تقدیم گردید اگر چه به اداره امنیه قوچان از طرف اداره حکومتی دستور اقدام داده شده مستدعی است مقرر فرمایند به اداره امنیه شرق هم مرقوم فرمایند که دستور لازم به امنیه قوچان صادر نمایند.

[امضاء]: عبدالله صبا

[حاشیه]: محرمانه - به امنیه شرق بنویسید، ۱۵/۳/۲۵.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۸۵

[سواد مراسله حکومت قوچان به رؤسای ادارات، ۲۵ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، شهرداری قوچان، سواد مراسله حکومت قوچان به رؤسای ادارات، نمرة ۱۴۷۲، مورخه ۱۵/۳/۲۵، محرمانه.

به طوری که استحضار دارید موضوع نهضت بانوان در نظر دولت اهمیت خاصی داشته و دارد و آنچه

مشاهده می‌شود و البته تصدیق خواهید نمود در قوچان به واسطه غفلت حکومت وقت و رئیس شهربانی سابق، آن طوری که منظور نظر اولیای دولت بوده عملی نشده، به این معنی که در خیابان و معابر اغلب با چارقد عبور می‌کرده‌اند. اگر چه این قسمت در نتیجه مساعی^۱ آقای آروین رئیس شهربانی مرتفع گردیده، لیکن نقصی که در پیشرفت، کار مشهود می‌باشد این است که خیلی به ندرت دیده می‌شود بانوان عبور و مرور در خیابانها نموده یا هنگام عصر و تعطیل به اتفاق شوهران خود گردش و یا برای خرید به مغازه‌ها بروند و آنچه محسوس است بیشتر از محلها از بیرون آمدن خانمهای خود از منازل جلوگیری و بلکه آنها را به خارج شهر فرستاده‌اند و مأمورین دوائر هم که باید سرمشق اهالی باشند، دیده نمی‌شود که با خانمهای خود در خیابان و بازار گردش و عبور و مرور نمایند. چون این موضوع توجه اولیای دولت را جلب و اخیراً اوامر مؤکد و سختی صادر گردیده است، علیهذا لزوماً زحمت می‌دهد که مخصوصاً به اعضای اداره و مأمورین جزء خودتان تذکر دهید رعایت این نکات را نموده و در مواقع گردش و خرید از مغازه‌ها و غیره مخصوصاً با خانمهای خود عبور و مرور نمایند که کلیه اهالی شهرها این رویه را پیش گرفته و به مأموران دوائر دولتی تاسی نمایند. بدیهی است از نقطه نظر تشریک مساعی مأمورین دوائر دولتی در پیشرفت منویات دولت غفلت و تسامح هم مسئولیتهای سختی را برای کلیه مأمورین دولت ایجاد خواهد نمود.

حکومت مخصوصاً انتظار دارد که آقای رئیس مذاکرات لازمه را به فرد فرد اعضای آن اداره گوشزد فرموده و طوری توجه و مراقبت فرمائید که نتیجه آن به زودی محسوس گردد.

[امضاء]: عبدالله صبا، سواد مطابق اصل است.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۸۹

[ایالت خراسان به اداره امنیه شرق، ۳۰ خرداد ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۴۹۲۷، به تاریخ ۱۳۱۵/۳/۳۰، محرمانه.

اداره امنیه شرق - با ملاحظه سواد راپورت نمره ۲۷۰ اداره شهربانی قوچان که توسط حکومت محل رسیده قدغن نمائید به امنیه محل دستور دهند که در رفع حجاب فامیل حاجی محمد کریمی اقدام مقتضی به عمل آورده، نتیجه را اعلام دارند.

[امضاء: ناخوانا] [مهر]: با امضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گیفان به حکومت قوچان ۴ اردیبهشت ۱۳۱۶]

وزارت داخله، حکومت و بلدیه قوچان، کفیل نیابت حکومت گیفان، رونویس ۱۰۲، مورخه ۱۳۱۶/۱۲/۱۴، محرمانه.

جناب حکومت محترم ولایت قوچان - به طوری که مشاهده می شود در هیچیک از قراء سرحدی نهضت بانوان عملی نشده و بانوان عموماً با لباس سابق و چارقد می باشند و هیچگونه تغییری در لباس خود نداده چارقد هم از سابق بزرگتر نموده اند حتی چادر سیاهی بالای سر خود می افکنند. اینجانب هم مأمور ندارم که جلوگیری نمایم. مراتب گزارش شد که مسئولیتی از این جهت متوجه اینجانب نشود. متصدی حکومتی گیفانات و جریستان و اوغاز - محمد سالیانی - رونویس مطابق اصل است.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت قوچان به ایالت خراسان، ۲۳ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت قوچان و شیروان، شماره ۸۰۴، تاریخ ۱۳۱۶/۲/۲۳، محرمانه.
ایالت خراسان - رونویس گزارش شماره ۱۰۲ کفیل نیابت حکومت گیفان موضوع عدم پیشرفت نهضت بانوان در قراء سرحدی لفاً تقدیم می گردد. مستدعی است مقرر فرمایند به کلاتر مرز آن محل مرقوم فرمایند که اقدام مقتضیه در اجرای مقررات بنمایند.

حکومت و شهردار قوچان [امضاء]: عبدالله صبا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت خراسان به فرمانده لشکر شرق، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۱۶]

نمره ۳۵۹۳، [تاریخ] ۱۶/۲/۲۸، محرمانه.

فرماندهی لشکر شرق - رونویس گزارش شماره ۱۰۲ کفیل حکومت گیفان، راجع به عدم پیشرفت نهضت بانوان در قراء سرحدی که به وسیله حکومت قوچان رسیده تلواً ارسال می شود. قدغن فرمائید در اقدامی که در این خصوص معمول خواهند داشت ایالت را مستحضر دارید.

مهر [امضاء معاون]

[حاشیه]: در این باب هم به مأمورین نوشته شود که مراقبت در اجرای لباس متحدالشکل مرعی دارند.

۱۶/۳/۲

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت خراسان به اداره امنیه شرق، ۵ خرداد ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۴۱۰۸، تاریخ تحریر ۱۶/۳/۵، محرمانه.

اداره امنیه شرق - رونوشت گزارش شماره ۱۰۲ کفیل حکومت گیان، راجع به عدم پیشرفت نهضت بانوان در قراء سرحدی که به وسیله حکومت قوچان رسیده جوفاً ارسال می شود قدغن نمایند که مأمورین آن اداره هم مراقبت در اجرای لباس متحدالشکل نمایند.

[مهر]: امضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[هنگ شماره ۱۲ خراسان به حکومت خراسان، ۹ مرداد ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، اداره امنیه، هنگ شماره ۱۲ خراسان، شماره ۱۲۱۴۷ ط، مورخه ۱۶/۵/۹، محرمانه.

ایالت خراسان، احتراماً پاسخ شماره ۴۱۰۸ - ۱۶/۳/۵ معروض می دارد به کفیل گروهان قوچان برای پیشرفت نهضت بانوان گیان دستور صادر، شخصاً به محل عزیمت و در مراجعت گزارش می دهد که در گیان به کلی رفع حجاب شده و کسی با حجاب مشاهده نمی شود و یک ورقه اعلامیه هم در این خصوص تهیه نموده که عیناً به ضمیمه تقدیم می دارد^۱

فرمانده هنگ ۱۲ امنیه خراسان سرهنگ شفیعی

[امضاء]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[از حکومت قوچان به ایالت خراسان، ۲۶ مرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت قوچان و شیروان، ضمیمه ۲، نمره ۱۴، به تاریخ ۱۳۱۵/۵/۲۶ محرمانه مستقیم.

ایالت خراسان - دیروز که یوم پنجشنبه ۲۵ ماه جاری بود آقای پاسیار نوائی رئیس شهرپانی ناحیه شرق قبل از ظهر به قوچان و باغ آقای دبیر سهرابی نماینده خراسان ورود فرموده بنده و مأمورین با خانمهای خود از معظم له دیدن نموده عده ای از تجار و اعضای انجمن شهرداری نیز ساعت هشت عصر با خانمهای خود به دیدن آقای رئیس شهرپانی شرق رفته و آقای پاسیار از نقطه نظر اینکه خانمهای اهالی در خیابانها عبور و مرور نمی نمایند اظهار عدم رضایت می نمودند. خود آقای پاسیار شرح مبسوطی راجع به محسنات رفع حجاب و طرز معاشرت و آداب آن برای آقایان تجار و طبقات که حضور داشتند بیان فرمودند که البته حسن اثر خواهد

بخشید به طوری که ضمن معرضه شماره ۹۷۸ و شماره ۱۵۰۳^۱ به عرض رسانیده است. از طرف اداره حکومتی به کلیه آقایان مأمورین و طبقات تذکر داده شده، حتی رسماً نوشته شده است با خانمهای خود در خیابانها عبور و مرور نمایند. برای مزید استحضار سواد شرحی که ضمن شماره ۱۵۰۳ مورخه ۱۵/۳/۲۸ به آقایان مأمورین نوشته شده است تلواً تقدیم می گردد. آقای پاسیار رئیس شهربانی شرق هم امروز ساعت شش صبح به طرف باجگیران عزیمت فرمودند.

[امضاء]: عبدالله صبا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۹۳

[رئیس شهربانی قوچان به ریاست اداره شهربانی ناحیه شرق، ۱۲ مرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، ناحیه شرق، شهربانی مشهد، رونوشت گزارش شماره ۸۲۶، مورخه ۱۲/۵/۱۳۱۶، محرمانه.

ریاست اداره، شهربانی ناحیه شرق - با کمال احترام در پاسخ نامه شماره ۴۹۰۳^۲ - ۱۶/۵/۱۰ فرستاده شعبه اطلاعات به استحضار عالی می رساند در همان تاریخ که مکتوب نوشته شده، خانم رضا میلانی زاده تاجر مقیم قوچان که رفع حجاب نموده بوده حامله و با داشتن روسری ابریشمی بزرگ از خیابان عبور، مأمورین ممانعت و ابلاغ می نمایند روسری را بردارد. میلانی زاده به این بنده مراجعه، مکتوب منظور را بیان، اظهار داشت: مواقعی که خانمها گرفتار حمل می باشند ناچارند به روسری، محفوظ باشند. به مشارالیه تذکر داد اوامرات از طرف دولت است و باید بردارند، و نیز امضاء کاغذ شبیه به میلانی نوشته شده که فعلاً در قوچان نیست و مکتوب از طرف نامبرده یا فامیل او نوشته شده عین مکتوب تلواً تقدیم، استحضاراً به عرض رسانید. رئیس شهربانی قوچان - سرپهر آروین. محل امضاء
رونوشت مطابق اصل است. [امضاء]: حسین عمادی
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۹۴

[شهربانی خراسان به حکومت خراسان، ۹ مرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی ناحیه شرق، شهربانی مشهد، شعبه اطلاعات، نمره ۵۱۶۶، به تاریخ ۱۹/۵/۱۳۱۶ ضمیمه ۲، محرمانه.

ایالت خراسان - عطف به مرقومه ۳۹۸۸^۳ - ۱۶/۳/۱۵ با اعاده عین مرجوعه معروض می دارد طبق

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

گزارش شهربانی قوچان به واسطه اینکه کشف حجاب بانوان و به این خوبی نداشته و اغلب دارای چارقد بوده‌اند، طبق دستورات از استعمال چارقد خانمها جلوگیری نموده است. ضمناً رونوشت گزارش شماره ۸۲۶^۱ شهربانی مزبور که راجع به نویسندهٔ مکتوب داده برای استحضار خاطر مبارک به پیوست تقدیم می‌گردد.
رئیس شهربانی ناحیه شرق. پاسار نوائی [امضاء]
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۹۵

[حکومت قوچان به استاندار شمال شرق، ۱۸ دی ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت قوچان و شیروان، شماره ۳۷۱۹، تاریخ ۱۸/۱۰/۱۳۱۶، محرمانه.
استاندار شمال شرق - دیروز ۱۷ دی بمناسبت جشن سالیانهٔ بانوان از ساعت دو بعدازظهر جشن باشکوهی از طرف بانوان در ادارهٔ معارف تشکیل عدهٔ کثیری از مأمورین و تجار و اهالی با خانمها که مدعو بودند حضور داشته خطابه‌هایی از طرف بانوان مبنی بر سیاسگذاری از مراحم خسروانه ایراد، عده‌ای پیشاهنگان نیز سرودهایی خوانده سپس مختصر نمایش اخلاقی از طرف دانش‌آموزان داده شده، مجلس در ساعت شش به دعای اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیا حضرت ملکه ایران و والاحضرت ولایتعهد و علیا حضرتین شاهدختها خاتمه یافت. م
فرماندار و شهردار قوچان [امضاء]: عبدالله صبا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۲۹۶

[حکومت شیروان به حکومت خراسان ۱۹ دی ۱۳۱۶]

نیابت حکومت و شهرداری شیروان، شماره ۱۴۹۱، ساله ۱۹/۱۰/۱۳۱۶، محرمانه
مقام عالی استانداری شمال شرق - معطوفاً به تلگراف شماره ۲۳۴۷۲-۱۴/۱۱/۱۶ معروض می‌دارد، روز هفدهم دی ماه ۱۳۱۶ [۱] جشن باشکوهی بمناسبت تجدد و نهضت بانوان در سالون دبستان انوشیروان؛ شیروان تشکیل، برحسب دعوتی که از طرف نمایندهٔ معارف به عمل آمده بود عموم رؤسای دوائر دولتی و اعیان و کسبه شهر به اتفاق خانمهای خودشان به مجلس جشن حضور به هم رسانیده بدو از طرف کارکنان معارف خطابه [ای] مبنی بر تجدد بانوان ایران و فوائد آن ایراد [شد]. سپس از طرف مدیرهٔ دبستان ملی دوشیزگان خطابه قرائت شد. مجلس جشن پنج ساعت بعدازظهر پس از خواندن سرودهای ملی و کف‌زندهای حصار به دعای ذات مقدس اعلیحضرت ملوکانه و والاحضرت ولایتعهد خاتمه پذیرفت.

بخشدار و شهردار شیروان [امضاء] ناخوانا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت قوچان و شیروان به استاندار استان نهم، ۲۱ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، حکومت قوچان شیروان، نمره ۴۱۱۹، تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۲۱، محرمانه.

استاندار نهم - پاسخ بخشنامه شماره ۲۳۴۷۲^۱، از بدو ورود این بنده به قوچان نهایت مراقبت در پیشرفت نهضت بانوان به عمل آمده و کلیه مأمورین و اعضای دوائر در تمام جشنها با بانوان خود حاضر شده‌اند. در ابتدای ورود در سال ۱۳۱۵ که در اداره فرمانداری دعوتی از طرف بنده برای صرف چای عصر شده بود و بعضی از محلها حاضر نشده بودند [به] وسیله اداره شهربانی تحت تعقیب درآمدند و در نتیجه خود آنها مجالس جشن منعقد و از کلیه مأمورین و طبقات دعوتهایی نموده بودند. در سال جاری هم که باغ ملی تأسیس شده بود کلیه مأمورین و محلها با بانوان خود به باغ ملی آمده تفریح و گردش می نمودند. در جشنهایی هم که در سال جاری از طرف اداره معارف تشکیل شده کاملاً مراقب مأمورین و طبقات با بانوان خود حضور یافته‌اند. اینک هم بخشنامه شماره بالا به کلیه ادارات دولتی و اداره شهربانی ابلاغ و نهایت مراقبت از طرف فرمانداری و شهربانی به عمل آمده و خواهد آمد. مخصوصاً به اداره شهربانی نوشته شد و مراقبت نمایند هرگاه از اعضای ادارات یا سایر طبقات اهالی، بانوان خود را در خانه نگاه داشته و مانع از خارج شدن منزل شوند مورد تعقیب قرار دهند.

فرماندار و شهردار قوچان [امضاء]: عبدالله صبا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[شهرداری شیروان به استاندار شمال شرق، ۲۶ بهمن ۱۳۱۶]

نیابت حکومت و شهرداری شیروان، شماره ۱۷۰۱، ساله ۱۳۱۶/۱۱/۲۶، محرمانه.

جناب استاندار شمال شرق - بازگشت به بخشنامه شماره ۲۳۴۷۲^۲ - ۱۶/۱۱/۱۴ معروض می‌دارد، موضوع نهضت بانوان در شیروان پیشرفت کاملی نموده است. عموم اهالی و اعضای ادارات در جشنها و مجالس با بانوان حاضر می‌شوند. مع هذا محفل تذکر و یادآوری روز ۳۱۶/۱۱/۲۵ [۱] وجوه اهالی به اداره شهربانی دعوت، مفاد امریه بالا به آنها گوشزد و اخطار شد که در قسمت نهضت بانوان بیشتر جدیت به عمل آورند.

بخشدار و شهردار شیروان

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[حکومت قوچان به استاندار استان نهم، ۱۰/اسفند ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت قوچان و شیروان، شماره ۴۳۵۰، تاریخ ۳۱۶/۱۲/۱۰، محرمانه. وسیله استاندار نهم وزارت داخله - پاسخ نامه شماره ۲۰۷۷-۱۶/۱۲/۱۰ فرستاده از اداره کل امور کشور، فرمانداری قوچان در امر نهضت بانوان و پیشرفت منظور کمال جدیت را نموده و در آتیه نیز حسب الامر مراقبت کامل به عمل خواهد آمد.

فرماندار و شهردار قوچان [امضاء]: عبدالله صبا
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ کاشمر

۳۰۰

[ایالت خراسان به حکومت کاشمر، ۱۸/اسفند ۱۳۱۴]

ایالت خراسان، نمرة ۲۰۸۴۷، تاریخ ۱۴/۱۲/۱۸، محرمانه. حکومت کاشمر - تلگراف نمرة ۲۲۷۴ - ۱۴/۱۲/۱۸^۱ موضوع نهضت نسوان واصل و ملاحظه شد. با اینکه در شهر مشهد و سایر دفاتر تابعه، عموم نسوان ترک چادر نموده و دیگر خانم بی چادر^۲ دیده نمی شود تلگراف واصله بی مراقبتی و عدم جدیت شما را ثابت و این سهل انگاری را مورد ملامت و توبیخ قرار می دهد، و اکیداً نوشته می شود که با تشریک مساعی مأمورین سایر ادارات دولتی آنجا اقدام فوری در این باب بنمایند که تا وصول راپرت ثانوی از طرف شما عموم خانمهای آن حوزه ترک چادر کرده باشند. در مشهد که وضعیت خاصی دارد فعلاً در کوچه ها یک نفر خانم با چادر دیده نمی شود چگونگی در کاشمر فقط صدی چهل ترک حجاب کرده اند.

اداره مالیة ایالتی خراسان، اداره امنیة ناحیه شرق، اداره شهربانی ناحیه شرق، اداره پست و تلگراف ایالت خراسان، ریاست استیناف ایالت خراسان.

چون از راپرتهای واصله معلوم می شود مأمورین دولتی آنطوریکه لازمه تشویق نهضت بانوان است جدیت به خرج نداده اند قدغن فرمایند به مأمور... آنجا دستور لازم صادر نمایند که در پیشرفت این منظور با حکومت محل تشریک مساعی نمایند.

[مهر]: با امضاء والی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۳ - اصل: و ظاهراً با چادر درست است.

[مکاتبه حکومت کاشمر با ایالت خراسان، ۳۰ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، نمره ۵۴۱، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۳۰، محرمانه، مستقیم.

ایالت خراسان - پاسخ مرقومه شماره ۴۱۱۰^۱ راجع به بانوانی که با چارقد خود را مستور می‌سازند لازم می‌داند خاطر مبارک را از اقدامات که قبل از وصول مرقومه فوق‌الذکر به عمل آمده است مستحضر نماید.

۱ - به وسیله شهرداری از حمامیهای زنانه التزام گرفته شده که هیچ زنی را بدون کلاه به حمام راه ندهند و در صورتیکه زنی با چارقد به حمام برود به او اخطار کنند که بار دیگر چارقد را ترک و با کلاه برود و اگر بار دیگر هم با چارقد به حمام رفته اسم او و شوهرش را راپورت دهند.

۲ - از لحاظ اینکه مبدا حمامیها در اجرای التزام خود مراقبت نکنند مأمورین به طور محرمانه گماشته شده که وضعیت خانمها و مراقبت حمامی را اطلاع دهند، در اوائل ماه جاری اطلاع رسید که از حمامیها درخور انتظار ابزار جدیت نمی‌شود. و ناچار مجدداً احضار و ملتزم شدند.

۳ - اداره شهربانی به بازار و خیابان پاسبان گماشته و به خانمهایی که چارقد دارند اخطار می‌کنند که چارقد خود را ترک نمایند و تا موقعی که در نظر پاسبان هستند امر را اجرا و همیتقدر که دور شدند مجدداً به استعمال چارقد مبادرت می‌وزرند.

۴ - از دو گاراژی که در شهر هست التزام گرفته شده که زنهای با چارقد را سوار نکنند.

۵ - در باغ‌مزار که شپهای جمعه به عنوان زیارت رفت و آمد می‌شود، مأمور گماشته شده که زنهای با چارقد را اجازه دخول ندهند.

۶ - چون عده‌ای در بدو امر متعذر بودند که استطاعت خرید کلاههای گران‌قیمت فرنگی را ندارند و در محل هم کلاه ارزان‌قیمت یافت نمی‌شود، ناگزیر از استعمال چارقد می‌باشند، برای رفع این بهانه کلاه‌مالها را احضار و دستور و نمونه داده شد که از نم‌کلاه تهیه کنند و همینطور به خیاطها دستور داده شد از کلاههای ساده «بره» دوخته و موجود داشته باشند که در موقع مراجعه مشتری حاضر باشد.

(با این مراقبت و جدیت و با تهیه وسائل هنوز عده‌ای به علت عدم بضاعت قادر به تهیه کلاه نبوده و در میان آنها نیز شاید معدودی باشند که برای رفع ملاحظات محلی تا مجبور نشوند از استعمال کلاه خودداری می‌کنند. با رئیس شهربانی که مذاکره نموده مشارالیه عقیده دارد که از طبقات مختلفه متناوباً به عنوان عکس‌برداری از ناحیه حکومت دعوت و مقید شوند که با کلاه حضور پیدا کنند، تا این تقیصه رفع شود. بدیهی است این اقدام با داشتن مخارجی جهت پذیرائی مدعوین و عکس‌برداری فقط برای یک مرتبه مفید خواهد بود، ولی دوامی ندارد و اگر پاسبانها همانطوریکه در همه‌جا معمول است قدری سختی اعمال نمایند و در صورت امکان به بهانه تخلف از مقررات چند نفری را به شهربانی جلب و به محکمه اعزام دارند. مفیدتر خواهد بود.) و همچنین برای زنهای بی بضاعت که قادر به خریداری کلاه نیستند و عموماً چارقد استعمال

می‌کنند در صورت امکان اجازه فرمایند از بودجه شهرداری تحت نظر کمیسیون مرکب از رئیس شهربانی و رئیس مالیه و دو یا سه نفر معتمد محل کلاه تهیه و تقسیم گردد که سایرین خود را با استعمال کلاه مجبور دیده از استعمال چارقد خودداری نمایند.

البته از نتیجه این دو اقدام دیگر زنی با چارقد در شهر دیده نخواهد شد، چنانچه خرید کلاه برای اشخاص بی‌بضاعت از بودجه شهرداری مقدور نباشد اجازه فرمایند اعانه جمع‌آوری و به مصرف برسد. زیرا انجام این منظور به برانداختن چارقد کمک بزرگی خواهد کرد.

[حاشیه صفحه اول]: به شهربانی نوشته دستور بدهند که شهربانی کاشمر فوری سخت‌تر اقدام نماید.

[حاشیه صفحه دوم]: برای زنهای بی‌بضاعت جمع‌آوری اعانه مانعی ندارد.

سواد راپورت برای ریاست‌وزراء ارسال و ضمناً دستورهاییکه داده شده نیز نوشته شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۰۲

[حکومت کاشمر به ایالت خراسان، ۱۹ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، نمره ۲۱۳۲، تاریخ ۱۹/۱۰/۱۵، محرمانه.

ایالت خراسان برحسب دعوت اداره معارف کاشمر روز ۱۷ ماه جاری به مناسبت اولین روز تاریخی نهضت بانوان ایران مجلس جشنی در معارف منعقد و روسای ادارات با خانمهای خودشان به اتفاق عده‌ای از اعضای دوائر که آنها نیز با خانمهای خود بودند به اداره معارف حضور به هم رسانیده، بدو ناظمه و آموزگار دبستان دوشیزگان خطابه‌ای دائر به مزایا و محاسن این نهضت و همکاری بانوان با مردان و سایر فوائدیکه بر این امر مترتب و در سایه توجه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیا حضرت ملکه نصیب شده است قرائت و سپس یکی از کارکنان، معارف در همین زمینه نیز خطابه خوانده و در پایان هر یک حضار مجلس با کف‌زدنهای متوالی و فریاد زنده‌باد اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیا حضرت ملکه مسرت بی‌نهایت خود را اظهار و در ساعت ۵ بعدازظهر مجلس جشن بدعای ذات مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیا حضرت ملکه خاتمه یافت.

حکومت کاشمر [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۰۳

[از شهربانی مشهد به استانداری شمال شرق، ۵ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی ناحیه شرق، شهربانی مشهد، شعبه دفتر، نمره ۲۵۵۳۴، به تاریخ ۱۳۱۶/۱۱/۱۵، محرمانه.

اداره استانداری شمال شرق - شهربانی کاشمر گزارش می‌دهد در مجالسی که به منظور پیشرفت نهضت

بانوان تشکیل می‌شود اکثر از مأمورین ادارات و مؤسسات تجارتي با بانوهای خود حاضر نمی‌شوند. متمنی است امر فرمایند در این موضوع به بخشدار کاشمر دستور لازم صادر نمایند.

رئیس شهربانی استان شرق - پاسیار دووقار [امضاء]؛ [نقش مهر دایره شکل] شیر و خورشید، شهربانی استان شرق، ۱۳۱۶

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۳۰

[ایالت خراسان به بخشداری کاشمر، ۱۰ بهمن ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، شماره ۲۳۷۹۹، تاریخ ۱۶/۱۱/۱۰، محرمانه.

بخشداری کاشمر - اداره شهربانی شرق به استناد گزارش شهربانی آنجا می‌نویسد در مجالسی که به منظور پیشرفت نهضت بانوان در آنجا تشکیل می‌شود اکثر از مأمورین ادارات و مؤسسات تجارتي با بانوهای خود حاضر نمی‌شوند، لازم است چگونگی را اعلام و نهایت جدیت و مراقبت را در پیشرفت نهضت بانوان به عمل آورید.

[مهر]: بامضاء معاون، [امضاء]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ کلات

۴۴۰

[حکومت کلات به ایالت خراسان، ۲ تیر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت کلات، نمره ۴۱۸، به تاریخ ۱۳۱۵/۴/۲، محرمانه.

ایالت خراسان - در جواب مرقومه متحدالمال راجع به اینکه بانوان در ولایات با چارقد در معابر عبور می‌نمایند قبل از وصول مرقومه مبارک به معایب این رویه پی برده و حتی بعضیها با چارقد در کوچه روی خود را مستور می‌داشتند. این بود تصمیم گرفت کلاه را عملی و از استعمال چارقد منع نمود، اگر چه این تکلیف خیلی شاق و استعمال کلاه مشکل به نظر اهالی می‌آید. حتی از کشف حجاب بیشتر اهمیت می‌دادند معذالک موضوع مدتی است عملی گردیده و نسوان معمر و سالخورده از پنجاه و پنج به بالا فقط چارقد می‌پوشند، مابقی کلاه استعمال می‌نمایند

حکومت کلات محمد رفیعی [امضاء]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[لغو ایالت خراسان به حکومت کلات، ۸ تیر ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۵۵۶۷، به تاریخ ۱۳۱۵/۴/۸، محرمانه.
حکومت کلات - در جواب نمره ۴۱۸ - ۱۵/۴/۲ راجع به ملزم نمودن بانوان به استعمال کلاه. اشعار می شود در دستور صادره استثنائی نشده بود که نسوانی که سنشان متجاوز از پنجاه و پنج سال باشد چارقد بپوشند. لازم است بر طبق دستور نمره^۱ ۴۱۱۰ اقدام نموده و نهایت مراقبت در این باب به عمل آورید.
[مهر]: بامضاء معاون
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به ریاست وزراء^۲]

ایالت خراسان، نمره ندارد، تاریخ ندارد، محرمانه.
ریاست وزراء - طبق گزارش تلگرافی حکومت کلات ۲۴ ماه جاری در تیرگان جشنی منعقد و زندهای اکراد و ایالات لباسهای ایلاتی را متروک و به لباس شهری و کلاه ملبس شده اند.
والی ایالت خراسان.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[خاکستر به ایالت مشهد، ۲۶ شهریور ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از خاکستر به مشهد، توضیحات: دولتی، نمره ۱۳۱۵/۶/۲۶، ۱، محرمانه.
ایالت - یوم ۲۴ جاری در تیرگان جشن منعقد زندهای اکراد و ایالات لباسهای ایلاتی را متروک به لباس و کلاه تبدیل. نمره ۶۶۰ - ۱۵/۶/۲۶. محمد رفیعی
[مهر]: اخبار تلگرافی مشهد.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت کلات به ایالت خراسان، ۷ مهر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان، حکومت کلات، نمره ۸۳۷، تاریخ ۱۳۱۵/۷/۷، مستقیم، محرمانه.
ایالت خراسان - در تعقیب معروضه نمره ۵۹۷ - ۱۵/۶/۹^۲ خاطر مبارک را مستحضر می دارد یکی از

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - اصل سند تاریخ ندارد ولی در سند ضمیمه که گزارشی تلگرافی همین سند است تاریخ ۱۳۱۵/۶/۲۶ ذکر گردیده است.

۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

اقدامات که اداره حکومتی بایک طرز ساده و خوشی در کلات نموده، همانا موضوع از بین [بردن] کلاغی و لباسهای کردی و ایلیاتی بوده است، مقدماً ناگزیر است وضعیت زندگی اکراد و ایلات این حدود را به عرض مبارک برساند. قبل از تغییر دادن لباس، اکراد این حدود دارای زیرجامهای گشاد و قرمز و پیراهنهای کوتاه و چارق و کلاغی و این لباس به قدری زشت و کثیف بود که هر ناظری را مشمئز می ساخت. اغلب این مردم هستند که اصلاً حمام را تاکنون ندیده و از حمام می ترسند و شست و شوی اینها از آب رودخانه آنهم در سالی یک مرتبه و فراوان اشخاص هستند که از اول عمر تاکنون خود را شست و شون داده و حتی آب هم ندارند، در فرسنگها دورتر آب برای شرب حمل می کنند و نسوان آنها سه الی چهار چارقد روی هم بسته شب و روز به همان حال بدون اینکه خود را باز کنند یا بشویند زندگی می کنند و آلوده به کثافات چندین ساله هستند. اخیراً تصمیم گرفته مشترکاً بین هر سه قریه از قرائی که حمام ندارند آنها را اجبار نماید که برای خود حمامی تهیه نمایند نتیجه بعداً به عرض می رسد. در لاین که یکی از قراء مهم کلات و تمام کرد و ایل هستند پس از یک سال زحمت موفق شد با مخارج خود آنها مدرسه بسیار عالی ساخت و اقدام نمود، معلم از مشهد اعزام گردیده اطفال مشغول تحصیل و موفقیت خوبی حاصل نموده اند. اخیراً تصمیم گرفته شده است که حمامی هم در آنجا ساخته شود مهمتر از هر چیزی لباس این مردم بود اداره حکومتی با زحمات زیاد در ظرف سه ماه موفق شد لباس آنها را تغییر دهند و متحدالشکل نماید اکنون پیشرفت خوبی حاصل نموده از سه ماه قبل به اینطرف طرحی ریخته شد که لباس نسوان اکراد را تبدیل به لباس متحدالشکل نماید به تدریج گوش آنها را پر کرد و اشخاصی را به عناوینی به محل فرستاد که معایب و مضار این لباس زشت و کثیف را به آنها بفهماند و اگر چنانچه می خواست این موضوع را فوری به آنها گفته و اجرا نماید وضعیت خوشی به واسطه جهالت و نادانی که این مردم دارند پیش نمی آمد، به طوری که تلگرافاً عرض شده جشنهای مفصلی در خاکستر - لاین - تیرگان - ایده لیک - قلعه نو - قریه تیکان - طاهرآباد - زوین - مزه تیکان - سراوه - خپار و سایر قراء کلات که ایلات و کرد هستند منعقد لباسهای کردی به لباس شهری تبدیل کلاغی و چارقد همایونی ارواحنه فاده خاتمه یافت. حتی در قراء کلات خیاط و پارچه و وسایل دیگر موجود نبود اقدام نموده از درج و مشهد بزازهای دوره گرد و خیاط و پارچه وارد و لباس تهیه نمودند. چارقد به کلی از بین رفت و مثل نسوان شهری شده اند. در این قسمت هم نیز کلات از تمام نواحی خراسان جلو افتاده است.

حکومت کلات [امضاء]: محمد رفیعی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ گناباد

۳۱۰

[حکومت گناباد به حکومت خراسان، ۲۶ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره حکومتی گناباد، نمره ۷۸۲، بتاريخ ۲۶ دیماه ۱۳۱۴، محرمانه.

ایالت خراسان - در جواب مرقومه نمره ۱۶۵۱۳-۷/۱۰/۱۴ و عقبه تلگراف نمره ۸۰۷-۲۴/۱۰/۱۴

دفتر حکومتی به عرض می‌رساند.

اولاً قبل از عرض راپورت رفع حجاب این محل مقدمه از وضع حال و روحیات اهالی این محل را برای آگاهی خاطر مبارک به عرض می‌رساند گناباد دارای سه قصبه است جویمند (مرکز دوائر دولتی) کاخک و بجستان که دو قصبه اخیر اولی چهار و دومی هشت فرسخ از جویمند دور است قصبات مزبور مرکز حداکثر از سه الی چهار هزار نفر جمعیت دارد که قسمت عمده آنها زارع و حدودی کاسب می‌باشند، و در هیچ یک از قصبات فوق با این که خیلی لازم بود و تا بحال مدرسه اناث تأسیس نشده زنهای قصبات مزبور شغلشان در منزل منحصر به نخ‌ریسی و کرباس بافی است که هم برای خود لباس تهیه و مازاد آن را هم به فروش می‌رسانند و به قدری از تمدن دور می‌باشند که هنوز لباس زنهای این محل عبارت از همان پیراهن کوتاه و شلوار بلند می‌باشد و چون کافه یا سینما و تئاتر و از این قبیل نقاط که تا اندازه‌ای روحیات و فکر آنها را باز کند نداشته و گردشگاه هم ندارد که اقلاً تا اندازه در نتیجه ملاحظه و معاشرت با اشخاص بافهم تغییری در اخلاق و عادات آنها حاصل شود برعکس در ماه رمضان و محرم و صفر و مواقع دیگر که در مساجد روضه‌خوانی می‌نمایند پای منبر آخوندهای ده رفته همان اوهامات و خرافات و حرفهایی که سالها آنها را عقب گذارده است شنیده و ملکه ذهن آنها را از طفولیت شده است که بی‌اندازه آنها را از تمدن و تجدد دور نموده. خانمهای مأمورین دوائر دولتی سابقاً اگر در کوچه‌های جویمند عبور و مرور می‌نمودند چون وضع لباس و چادر و پیچه آنها مخصوصاً اگر قدری پیچه را هم باز می‌گرفتند به کلی بر خلاف عقیده و سلیقه مردها و زنهای این محل و شاید حرفهایی هم در اطرافش گفته می‌شد (زیرا چادر زنهای این محل عموماً از همان کرباسی است که خودشان می‌بافند و معروف به چادر نخودی است و پیچه هم ندارند و بطوری روی خود را می‌گیرند که یک چشم آنها هم درست دیده نمی‌شود) خانمهای مأمورین هم به واسطه نبودن وسایل و گردشگاه و غیره کمتر از خانه بیرون می‌آمده حتی معاشرت با یکدیگر هم به جهاتی نمی‌کردند یا خیلی کم می‌کردند غرض از عرض مقدمه فوق فقط برای آگاهی خاطر مبارک از وضع حال و روحیات اهالی این محل بود که تا اندازه مستحضر شوند.

ثانیاً پس از وصول مرقومات فوق‌الذکر شروع به فراهم آوردن مقدمات کار نمود و آقایان رؤسا دوائر ادارات را در منزل دعوت و ضمن صحبتهای مختلف و اظهار مطالب زیادی مربوط به تجدد نسوان و معایب حجاب و محسنات رفع حجاب نموده و عموم آقایان حاضر شدند که نیات دولت را بموقع اجرا گذارند و چون خانمهای آقایان و چند نفری از آنها هیچ کدام با یک دیگر معاشرت نداشتند قرار شد از این به بعد شب و روز با

هم معاشرت نموده و دور هم جمع شوند و آقایان هم ضمناً محسنات رفع حجاب و لزوم تجدد و تربیت نسوان و معایب حجاب فعلی را در منازل خود به خانمهای خود گوشزد نموده و آنها را حاضر برای رفع حجاب نمایند این تعمیم اجرا و ابتدا خانم بنده دعوتی از خانمهای آقایان نموده و بعداً مجالست و معاشرت و دور هم نشینی خانمها در منازل هر یک شروع و در موضوع معایب حجاب صحبتها می شد چند روز این موضوع ادامه داشته و آقایان رؤسای دوائر خانمهای خود را حاضر به رفع حجاب نموده ضمناً چند نفر از خانمها هم که متجدد و تربیت شده بودند در ضمن معاشرت کمکی به رفع حجاب خانمها نمودند مجدداً آقایان رؤسای دوائر را دعوت و مذاکرات لازمه بعمل آمد قرار شد چون اهالی این محل خیلی از تمدن و تجدد دور هستند برای روش کردن فکر آنها چند روز هم صبح و عصر خانمها در کوچه های جویمند حرکت برای گردش نموده و قیدی به گرفتن صورت هم نداشته باشند همین قسم اقدام و خانمها با چادر ولی روی باز چند روز در کوچه ها بعنوان گردش حرکت می کردند ضمناً اداره شهربانی نیز کاملاً مراقب روحیات و وضعیت اهالی بود اهالی نیز این قسم آزادی و گردش و وضعیت خارق العاده که تا بحال در این محل نظیر نداشت مشاهده و تا اندازه در ذهن و فکر آنها تاثیرات خوبی بخشید ضمناً آقایان و خانمها در مجالس و منازل و حتی آقایان که در اداره هم با اشخاص تماس داشتند محسنات رفع حجاب را به اشخاص گفته و تبلیغات لازمه را می نمودند همچنین آقایان رؤساء و خانمهای آنها هم باتفاق بمنازل یکدیگر رفت و آمد و معاشرت می نمودند اجرای جریان فوق فقط برای باز کردن افکار و روحیات اهالی این محل بود.

ثالثاً در عین این که امورات فوق جریان داشت کارهای دیگری هم انجام می شد از آن جمله شرحی ضمن نمره ۸۱۹- ۱۴/۱۰/۲۲ که سواد آن به ضمیمه تقدیم می شود به آقای رئیس معارف نوشته شد که در معارف تهیه وسایل کنفرانس فراهم نماید و بعداً نیز با مذاکره با مشارالیه کمکهای لازمه برای ترتیب دادن کنفرانس عمومی در اداره معارف داده شد ضمناً یک نفر از محدثین معروف این محل را احضار و با مذاکرات لازمه که در این باب با مشارالیه نموده حاضر گردید که در روز کنفرانس از طرف او هم شرح مؤثری در این باب برای حضار بیان شود و لواحق دیگری هم از طرف بعضی از اشخاص و رئیس معارف در همین باب تهیه گردید که در روز کنفرانس قرائت شود.

ثالثاً - کلیه جریانات فوق در تاریخ وصول مرقومه نمره ۱۶۵۱۳ مورخ ۱۴/۱۰/۷ که روز ۹ دیماه بود تا تاریخ ۲۳ دیماه که ۱۳ روز می شود انجام و ضمناً نیز آقای رئیس شهربانی با جدیت تام و تمامی مراقب روحیات اشخاص و اعمال آنها و هر قسمت از افکاری که ممکن بود بخاطر آنها بیاید بوده و امورات به یک وضع سنگین و متانت کاملی از طرف بنده و شهربانی و معارف و سایر مأمورین با دستوراتی که در هر قسمت به آنها می دادم انجام می شد.

پس از تهیه مقدمات که ضمناً در ظرف این چند روز خیلی در روحیات اشخاص تاثیر نموده بود در شب ۲۳ دیماه از آقایان رؤسای دوائر و خانمهایشان در منزل خود دعوتی بعمل آورد شب مزبور آقایان ذیل با

خانمها و صبیبه و همشیره‌شان (چند نفری که صبیبه بزرگ و همشیره هم داشتند) حاضر گردیدند.

رئیس شهربانی با خانمش - رئیس معارف با خانم و همشیره‌اش - رئیس امنیه با خانمش - رئیس احصائیه با خانمش - رئیس پُست و تلگراف با خانمش - آقای دکتر نظام وظیفه با خانم و صبیبه‌اش - آقای رئیس صبحیه (در مسافرت بجزستان بودند) رئیس ثبت اسناد و (خانمش مدتی است مریض و منع از حرکت شده بود) بهرام‌پور نظام وظیفه با خانمش.

پس از حضور کلیه آقایان و خانمهای فوق‌الذکر قبلاً شرحی از طرف بنده از محسنات رفع حجاب اظهار و ابتدا خانم بنده رفع حجاب نموده و بلافاصله سایر خانمها همگی حجاب خود را افکندند بی اختیار کف‌زدنهای شغف‌انگیز از کلیه حضار شروع و قریب دو ساعت بعد از رفع حجاب خانمها مذاکرات در اطراف محسنات نداشتن حجاب و تحصیل و تربیت نسوان و ورزش آنها از طرف آقایان بعمل آمد و در ساعت ده مجلس به دعا‌گویی ذات اقدس ملوکانه ارواحناه فداه خاتمه یافت و آقایان و خانمها به منزل خود رفتند.

خامساً - عصر - روز ۲۳ دیمه مجلس کنفرانس در اداره معارف تشکیل رؤسای ادارات و خانمهای آنها که چند نفر از خانمها بدون حجاب و عده‌ای از اهالی زن و مرد حضور داشتند چند لایحه تهیه شده بود به وسیله دو نفر محصل مدرسه قرائت و بعداً نیز آقای عبادی که یک نفر از محدثین برجسته این محل است شرحی مبنی بر لزوم و فوائد تحصیل تربیت نسوان ایراد و آقای رئیس معارف نیز لایحه تهیه نموده بود قرائت و بعداً خانم آقای ملک کیانی دکتر نظام وظیفه لایحه تهیه نموده بودن قرائت و سرود ملی به وسیله شاگردان مدرسه خوانده شد و مجلس به دعا‌گویی ذات اقدس ملوکانه خاتمه یافت و چون در این کنفرانس جمعیت زیادی نیامده بودند به کلیه اهالی ابلاغ شد که کنفرانس مهمی در روز جمعه ۲۶ دیمه در اداره معارف داده خواهد شد.

سادساً - از همان شب ۲۳ دیمه در منزل بنده و آقایان رؤسای دوائر دعوتهای با خانمها بدون حجاب می‌شد و ضمناً تبلیغات لازمه برای رفع حجاب هم می‌گردید.

سابعاً - در روز جمعه ۲۶ دیمه (امروز) مجلس کنفرانس خیلی باشکوهی در اداره معارف تشکیل و قبلاً از کلیه آقایان رؤسا و مأمورین ادارات و خانمهایشان دعوت شده و به کلیه اهالی قراء نیز اعلان شده بود که در روز مزبور حاضر شوند بعد از ظهر روز مزبور کلیه خانمهای رؤسای دوائر سوای (خانم رئیس ثبت که مریض و از حرکت منع بود و رئیس صبحیه که در مسافرت بجزستان بود) و کلیه مأمورین دوائر دولتی که در جویمند بودند با خانمهایشان بدون حجاب حاضر شده عده خانمهای بی حجاب قریب ۸۰ نفر و جمعیت زیادی هم از زن و مرد قریب پانصد نفر در حیاط معارف و سیصد نفر در بالای بام بود حضور داشتند لویحی که تهیه شده بود آقای رئیس ثبت اسناد و رئیس معارف و مدیر مدرسه قرائت سکوت و آرامی از هر جهت حکمفرما^۱ و آقای رئیس شهربانی و رئیس امنیه کاملاً مراقب نظامات بودند کنفرانس مزبور بی اندازه جالب توجه و باشکوه و قریب سه ساعت طول کشید و محسوس بود که بی‌اندازه در روحیات اهالی تأثیر نموده است یک ساعت به غروب کنفرانس تمام و مجلس به دعا‌گویی ذات اقدس ملوکانه خاتمه یافت و خانمها و آقایان پس از خارج شدن از

اداره معارف در خیابان و کوچه‌ها شروع به گردش نمودند.

در این مدت فدوی و رئیس معارف و رئیس شهربانی در موضع رفع حجاب این محل شب و روز زحمت کشیده و وسایل رفع حجاب به طوری که فوقاً ملاحظه می‌فرمایند فراهم البته اگر زحمات را قابل تشویق بدانند خواهند فرمود.

کفیل حکومت گناباد - [امضاء]: علی فنونی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۹۹

[سودا راپرت کدخدای نوقاب به حکومت گناباد، ۱۳ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، سودا راپرت کدخدای نوقاب، به نمره ۸۵۰، مورخه ۱۳/۱۰/۱۵، محرمانه.

اداره حکومتی گناباد - محترماً معروض می‌دارد راجع به موضوع کشف حجاب به موجب دستوری که فرمودید جدیت نمایم و از چارقد و چادر بانوان جلوگیری شود فدوی به تمام اهالی ابلاغ کردم که باید جشن بگیرند بعداً آقای رئیس امنیه بنده را احضار نمودند و فرمودند باید در نوقاب مجلس جشنی در ۱۵/۹/۲۰ تشکیل نمایند که اهالی حاضر شوند برای رفع حجاب پس از این که از اداره امنیه بیرون رفتم مراد امنیه از عقب بنده آمده گفت معادل بیست و سی تومان از میان مردم نوقاب جمع کنید که جشن گرفته نشود بنده گفتم از من ساخته نیست و نمی‌توانم چنین پولی از مردم بگیرم برای گرفتن جشن اهالی را خبر می‌کنم بعد رفتم نوقاب اهالی را برای روز بیستم خبر کردم که آقای رئیس امنیه هم روز بیستم تشریف می‌آورند برای گرفتن جشن آقای رئیس امنیه تشریف نیاوردند که جشن گرفته شود دو روز بعد در موقعی که شیخ اسمعیل در مسجد، صبح بالای منبر بود کربلائی محمدحسین قربانی با مراد امنیه درب مسجد را گرفته بودند شیخ اسمعیل فرار می‌کند و کربلائی محمدحسین قربانی به منزل شیخ اسمعیل می‌رود دو تومان از شیخ می‌گیرد و به مراد امنیه می‌دهد بعداً هم از خانه کربلائی محمدحسین سه، چهار ریال می‌گیرد و به عنوان آن که تا شب عید به شما مهلت می‌دهند که از حجاب شما جلوگیری نمایند مبلغی به این اسم از مردم می‌گیرند در صورتی که مهلت تا شب عید از ناحیه کربلائی محمدحسین خاطر نشان اهالی کرده‌اند فدوی با شرح عرایض فوق نمی‌توانم اوامر مرجوعه را انجام نمایم و از عهده بنده خارج است مراتب راپرتاً برای استحضار خاطر مبارک تقدیم می‌گردد - امضاء عبداللہ رحیم باقرزاده کدخدای نوقاب رونویس مطابق اصل است.

[مهر]: حکومت گناباد. [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[رونوشت گزارش دفتر پست و تلگراف گناباد به ریاست‌وزرا، ۳۱ خرداد ۱۳۱۴^۱]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، نمره ندارد، تاریخ ندارد.

رونوشت گزارش مدیر دفتر پست و تلگراف گناباد، به عرض می‌رساند - اصولاً در قصبه گناباد و شانزده قریه اطراف امر رفع حجاب به هیچ وجه پیشرفت ندارد حقیقتاً بنده بیست، روز است به این قصبه وارد شده‌ام. بیست نفر زن گنابادی در معابر ندیده مگر فقط خانواده مأمورین در این موضوع از طرف اداره شهربانی یا حکومت هم قصوری نشده، زیرا به طوری که عرض شد زنی در کوچه و بازار دیده نمی‌شود که مأمورین موظف بتوانند انجام وظیفه نمایند. چنانچه زنها مجبور باشند برای استحمام از منزل خارج شوند از روی پشت‌بام منازل یکدیگر داخل حمام می‌شوند و علت عدم پیشرفت امر نیز دو موضوع است. یکی خیرگی خود زنها و دیگر مسبب بودن چند نفر از متنفذین محلی که اسامی برخی از آنان که در این مدت قلیل توانسته‌ام به هویت و روحیه آنان شناسایی حاصل نمایم و اسامی آنان نیز طی همین گزارش معروض و با قلم قرمز علامت‌گذاری شده می‌باشند. علت دیگر هم این است که حدود مسئولیت شهربانی فقط قصبه جویمند بوده و ۱۶ قریه دیگر از حدود اختیارات شهربانی خارج می‌باشند. در حالی که دورترین قریه از قراء معروض بیدخت و قوژد است که تا قصبه جویمند ۱۲ کیلومتر مسافت دارد. بقیه قراء هر یک از سه الی شش کیلومتر بیشتر مسافت ندارند.

یوم ۱۶/۳/۲۶ نظر به خاتمه امتحانات نهایی شش کلاسه ابتدائی از طرف معارف جویمند دعوتی از مأمورین و معاریف محل با قید همراه بودن بانوان آنان به عمل آمد و در بدو ورود بیش از سی نفر از مأمورین و اهالی حضور نداشتند و بالاخره در آخرین ساعت ختم مجلس بالغ بر دویست نفر اشخاص حاضر، در صورتی که به شماره فقط نه نفر زن متعلق به مأمورین حاضر شده بودند آقای آراسته رئیس مالیه کفیل حکومت این موضوع را به مردم متذکر، ولی متأسفانه به طوری که می‌گویند بارها در چنین مجالسی با لحن شدیدتر نیز اخطار شده ولی منتج به نتیجه نشده است سهل است. اغلب اتفاق افتاده است که مأموری از طرف یکی از اهالی دعوت می‌شود مخصوصاً با خانم خود حاضر که شاید میزبان نیز با خانم خود از آنان پذیرایی و به هر نحوی باشد خانم مهمان را به اندرون راهنمایی و بالاخره از حضور خانم خود نزد مهمان استنکاف می‌ورزد. به هر حال قطع نظر از این که فرد فرد آقایان نامبرده که از متنفذین محلی و با کمال خیرگی مانع پیشرفت امر هستند باید مورد تعقیب واقع شوند. به عقیده فدوی به یک‌یک از مأمورین در قصبه جویمند و به کدخدایان و مأمورین امنیه در سایر قراء اکیداً امر شود که اغلب از اهالی دعوت نمایند در صورت حضور با بانوان خود از مجلس عکس برداشته و تقدیم شود و در صورت عدم اطاعت نام آنان را به طور صریح صورت برداشته گزارش دهند مخصوصاً در این قسمت موضوع برداشتن عکس در صحت و سقم گزارش خالی از اهمیت نیست، زیرا چه بسا ممکن است اتفاق افتد که مأمور مجری را به واسطه پراکندگی قصابات و دوستی بین طرفین و غیره را جلوگیری و تعقیب و گزارش مطلب را از طرف مأمور عقیم نمایند در خاتمه صورتی از اشخاص

۱ - اصل سند تاریخ ندارد، تاریخ فوق از متن سند به دست آمده است.

۲ - این گزارش توسط پست و تلگراف طی نامه نمره ۸۲/۱۰ در تاریخ ۱۳۱۶/۴/۱۵ به ریاست‌وزرا ارسال گردیده است.

معروف که در مجلس جشن معروض بدون خانم خود حاضر بودند تدوین و بامشخص نمودن عده‌ای که مانع از پیشرفت این امر مقدس می‌باشند تلواً از لحاظ عالی می‌گذرانند. فدوی به نام شاه‌پرستی و دولت‌خواهی و استقبال از هر قانونی که آن را مقدس شمرده و از عدم پیشرفت آن متأسف می‌شود مراتب را گزارش نموده بدیهی است ریاست ایالتی نیز قدغن خواهند فرمود. رونوشت این گزارش از نظر اولیای امور بگذرد.

۱۶/۳/۳۱ کفیل پست تلگراف گناباد عباس زند

اسامی اشخاص	اسم محل	اسامی اشخاص	اسم محل
ابوالقاسم ذبیحی	نوقاب	حاج حسام	ریاب
عمادی	نوقاب	حاج مهدی کمالی	دلوئی
شهیری	نوقاب	عبدالحسن معنمی	بیدخت
حاج ذبیح‌اله مدنی	خیبری	آقاعلی میندی	میند
معزی	ریاب	محمود حاج رمضان	خیبری
میرزااحمد تقوی	ریاب	حاج احمد سعیدی	نوقاب
کریمی	قصبه شهر	جعفرخان	قصبه شهر
مهدوی	قصبه شهر		

۳۱۳

[ریاست‌وزراء به ایالت خراسان، ۳۱ شهریور ۱۳۱۶]

ریاست‌وزراء، شماره ۹۳۹۰، به تاریخ ۱۳۱۶/۶/۳۱، محرمانه.

ایالت خراسان - از رئیس پست و تلگراف گناباد به وسیله وزارت پست و تلگراف گزارشی رسیده بود مبنی بر این که در قصبه گناباد و شانزده قریه اطراف آن امر رفع حجاب به هیچوجه پیشرفت ندارد - برطبق گزارش مزبور راجع به نهضت بانوان در آنجا و قراء اطراف آن تأکیدات لازمه به اداره کل شهربانی و امنیه شد که هر یک به مأمورین خود دستور و تعلیمات لازمه بدهند جوابی که رسیده مشعر بر این است که مأمورین امنیه جدیت و مراقبتهای لازمه بعمل آورده و همیشه این موضوع را منظور نظر دارند و این که گزارش شده بانوان در کوچه و معابر کمتر رفت و آمد می‌نمایند برای این است که زن‌ها غالباً به کارهای خانگی اشتغال دارند و کمتر در کوچه‌ها عبور و مرور می‌نمایند لهذا لزوماً اشعار و تأکید می‌شود که مراقبت فرمایند موضوع نهضت بانوان در تمام نقاط ایالت خراسان خوب پیشرفت نماید.

رئیس‌الوزراء [امضاء]: محمود جم

[حاشیه]: آقای معاون دستور بدهید به امنیه و شهربانی و کلیه ادارات دولتی صادر شود پاسخ ریاست‌وزراء هم داده شود.

[شهربانی مشهد به ایالت خراسان، ۱۱ آبان ۱۳۱۶]

وزار داخله، اداره کل شهربانی ناحیه شرق، شهربانی مشهد، شعبه دفتر، نمره ۱۷۳۳۹، به تاریخ ۱۱ آبان ۱۳۱۶، محرمانه.

ایالت خراسان - پاسخ نامه شماره ۱۵۲۸۴-۱۶/۷/۲۷ راجع به نهضت بانوان و امر رفع حجاب که در قصبه گناباد و شانزده قریه اطراف آن به طور خوبی پیشرفت نمود معروض می دارد در قضباتی که شهربانی تأسیس نشده مربوط به شهربانی نیست برای بانوان جویمند که شهربانی دارد دستور لازم صادر و تاکید شد. رئیس شهربانی ناحیه شرق - پاسیار محمد رفیع نوایی (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گناباد به حکومت خراسان، ۲۶ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، حکومت گناباد، نمره ۴۹۳، به تاریخ ۱۳۱۶/۳/۲۶، محرمانه.

جناب آقای والی ایالت خراسان - احتراماً به عرض می رساند اداره معارف گناباد ضمن شماره ۱۳۷۶-۱۶/۳/۲۵ به اداره حکومتی گناباد برای جشن خاتمه سال تحصیلی دعوتی نوشته اند که مأمورین با بانوان خودشان برای ساعت چهار بعد از ظهر روز ۱۳۱۶/۳/۲۶ [۱] در سالون جدیدالنبای معارف حاضر شوند فدوی با نویسنده حکومتی و بانوانمان حاضر شده مامورین سایر دوائر نیز با بانوان خودشان حضور داشتند جمعی از آقایان اهالی گناباد منفرداً حاضر شده بودند فدوی با حضور آقای رئیس شهربانی از آقای رئیس معارف استفسار نمود، شما آقایان تنها را دعوت فرمودید یا با بانوانشان؟ جواب دادند من با بانوانشان دعوت کرده ام ولی آنها تنها آمده اند آقای رئیس شهربانی فرمودند شما دو نفر پاسبان از شهربانی خواستید دادیم خوب بود به آنها دستور می دادید آقایانی که بدون بانوی خودشان تشریف می آوردند از ورودشان ممانعت شود جواب دادند من تکلیف نداشتم چون دیدم به طفره برگزار می شود گفتم شما تکلیف نداشتید بنده تکلیف دارم خطاب به آقایان نموده گفتم چون آقایان با بانوان دعوت شده اند هرکدام تنها تشریف آورده اند تشریف ببرند و در آینده مراعات نمایند که وقتی با بانوان دعوت می شوند تنها حاضر نشوند چند نفر حرکت نمودند که بروند آقای رئیس معارف با تندى و شدت به بنده خطاب کردند که من آقایان را دعوت کرده ام و شما حق ندارید عذرشان بخواهید من دعوت کرده ام و به آقایان خطاب کردند بفرمائید آقایان بنشینید بنده هم دیدم بیشتر از این مکاپره صورت خوبی ندارد. گفتم پس بنده مرخص می شوم بالهجه نامطوبعی جواب دادند بروید این بود که از مجلس خارج شده و به عرض این گزارش مبادرت می نماید که در صورت اقتضای رأی مبارک برای حفظ حیثیات حکومتی و جلوگیری از مساهله امر رفع حجاب امر به صدور دستور مقتضی فرمایند.

کفیل حکومت گناباد - [امضاء]: آراسته (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[گزارش شهربانی جویمند ۲۷ خرداد ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی ناحیه شرق، شماره ۸۴۲، تاریخ ۱۳۱۶/۳/۲۷، محرمانه.

ریاست شهربانی ناحیه شرق - یوم ۲۶ ماه جاری ساعت ۴ بعد از ظهر از طرف اداره معارف گناباد تقریباً از صد نفر اهالی جویمند و قراء راجع به انعقاد جشن خاتمه تحصیلات دعوت چون عده قریب پانزده نفر از اهالی بدون خانم حاضر شده بودند موقعی که آقای میرافسری رئیس معارف به عده محصلات فرمان سرود داد و مشغول خواندن بودند آقای آراسته کفیل اداره حکومتی میرافسری را احضار اظهار داشت این آقایان که دعوت نموده‌اید چرا بدون خانم آمده‌اند مشارالیه جواب داد من تقصیری ندارم در رقعہ دعوت نوشته‌ام که با بانوان حاضر شوید. آقای آراسته اظهار داشتند در این صورت باید به اینها ابلاغ نمایند هرکس بدون خانم آمده تشریف ببرد چون از طرف میرافسری همچہ ابلاغی نشد خود آراسته بلند شده اظهار داشتند آقایان چرا بدون خانم آمده‌اید؟ [۹] بروید بیرون عده [۱۰] جنبشی نمودند رئیس معارف اظهار داشتند در این صورت مصلحت نیست من در این مجلس باشم و با خانم خودشان از اداره معارف خارج شدند سپس جشن اداره مزبور با انتظامات به دعاگویی ذات ملوکانه خاتمه یافت و مراتب استحضاراً گزارش شد. رئیس شهربانی جویمند رسد بان شمس‌الدین صفایی رونوشت مطابق با اصل است

رئیس شعبه دفتر شهربانی - علیرضاپازوکی [امضاء]: پازوکی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گناباد به حکومت خراسان، ۲۳ شهریور ۱۳۱۶]

ایالت خراسان سیستان، حکومت گناباد، نمره ۸۲۴، مورخه ۱۳۱۶/۶/۲۳، محرمانه

جناب والی ایالت خراسان - احتراماً با تقدیم رونوشت شماره ۱۶/۶/۱۷-۱۰۰ کفیل نایب‌الحکومه بجستان به عرض مبارک می‌رساند مراتب مندرجه گزارش مزبور مورد احتیاج محل و در قسمت نهضت بانوان نیز به واسطه نبودن پُست انتظامی کفیل نایب‌الحکومه موفقیت حاصل نمی‌کند زیرا هر وقت مأمور انتظامی به محل برود موضوع عملی و پس از خروج مأمور از محل باز به استعمال چارقد و غیره مبادرت می‌نمایند چنانچه پیشنهادات کفیل نایب‌الحکومه مورد تصویب قرار گیرد وضعیت قصبه مزبور به صورت بهتری تبدیل خواهد شد. باقی بسته به نظر مبارک است.

کفیل حکومت گناباد آراسته - [امضاء]: علی آراسته

[حاشیه]: از نظر جناب آقای معاون می‌گذرانند این موضوع در پرونده اداره گناباد هم سابقه دارد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[هنگ شماره ۱۲ خراسان به حکومت خراسان، ۱ مهر ۱۳۱۶]

وزارت جنگ، اداره امنیه، هنگ شماره ۱۲ خراسان، شماره ۶۱۷۵/ن، مورخه ۱۶/۷/۱
ایالت خراسان - محترماً معروض می‌دارد گزارش گروهان ۴ امنیه تربت حیدریه به استناد گزارش فرمانده
دسته جویمند حاکی است که تاکنون عمل کشف حجاب بانوان در قصبه کاخک پیشرفت ننموده و با این که
جلسات مکرری تشکیل و عموم اهالی با بانوان آنها احضار و در مجلس جشن حضور به هم رسانده مجدداً
رویه دیرین خود را پیش گرفته و کراً طبق تقاضای حکومت محل متخلفین احضار و ملتزم گردیده‌اند که در
کشف حجاب اقدام نمایند معذالک پیشرفت ننموده و حتی چند روز جمعی از متخلفین به مرکز دسته جلب و
چون پارکه بدایت و صلحیه محل از قبول متخلفین و تعقیب آنان خودداری نموده‌اند به قید التزام سخت
مرخص گردیده‌اند با این حال نه این که عمل کشف حجاب در قصبه کاخک پیشرفت ننموده بلکه چند نفر
بانوان مأمورین که بدون حجاب دیده می‌شوند مورد تمسخر و استهزاء اهالی قرار گرفته‌اند و افسر مأمور نظریه
می‌دهد که برای پیشرفت عمل کشف حجاب بایستی چند نفر از متنفذین محلی و متخلفین امر برای قلیلی از
اقامت در قصبه ممنوع و به یکی از شهرهای دوردست خراسان تبعید و سکونت نمایند تا سایرین تنبیه گردیده
و کار پیشرفت نماید. بنابراین مراتب استحضاراً عرض و متمنی است از تصمیم متخذة این هنگ را نیز
مستحضر فرمائید

فرمانده هنگ ۱۲ امنیه خراسان - سرهنگ شفیعی [امضاء]: سرهنگ شفیعی
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به کفیل حکومت گناباد، ۵ مهر ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۱۳۸۱۰، به تاریخ ۱۳۱۶/۷/۵، محرمانه.
کفیل حکومت گناباد - رونوشت گزارش شماره ۵/۶۱۷۵ - ۱۶/۷/۱ اداره امنیه شرق راجع به عدم
پیشرفت نهضت بانوان در کاخک به پیوست فرستاده می‌شود که چگونگی و نظریه خود را نسبت به جمله اخیر
گزارش مذکور به استحضار ایالت برسانید.
[مهر]: به امضاء معاون.
[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[وزارت عدلیه به ثبت گناباد، ۳ آبان ۱۳۱۶]

وزارت عدلیه، ثبت کل اسناد و املاک، نمره ۱۷۷۳۹، محرمانه.
ثبت گناباد - با ارسال رونوشت دستور شماره ۱۵۲۸۵ مورخه ۱۳۱۶/۷/۲۷ ایالت خراسان لازم است از

انجام تقاضاهای بانوانی که کاملاً و با تمام معنی رفع حجاب ننموده‌اند خودداری و تذکرات لازمه را دایره به پیشرفت این قسمت گوشزد مراجعین بنمائید.

رئیس ثبت ایالتی خراسان - همایون

رونوشت در پاسخ نامه شماره ۱۵۲۸۵ برای آگاهی ایالت خراسان تقدیم می‌شود.

رئیس ثبت ایالتی خراسان همایون [مهر]: اداره ثبت ایالتی خراسان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۲۱

[ایالت خراسان به ریاست وزراء، ۲ آبان ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۱۵۴۹۷، مورخه ۱۳۱۶/۸/۲، محرمانه مستقیم

ریاست وزراء اداره امنیه شرق به استناد گزارش گروهان ۴ امنیه تربت حیدریه می‌نویسد که تاکنون عمل کشف حجاب بانوان در قصبه کاخک پیشرفت ننموده و با این که جلسات مکرری تشکیل و عموم اهالی با بانوانشان دعوت و در مجلس هم حاضر می‌شدند مجدداً رویه دیرین پیش گرفته‌اند. در صورتی که کرا را بر حسب تقاضای حکومت محل متخلفین احضار و ملتزم شده‌اند که در کشف حجاب اقدام نمایند مع الوصف پیشرفت کاملی ننموده و حتی جمعی از متخلفین به مرکز دسته امنیه جلب و چون پارک بدایت و صلحیه محل در تعقیب آنان خودداری می‌نموده به قید التزام مرخص گردیده‌اند، و علاوه چند نفر بانوان مأمورین را که بدون حجاب هستند مورد تمسخر قرار می‌دهند گروهان امنیه مذکور از اداره امنیه شرق تقاضا نموده که برای پیشرفت این منظور چند نفر از متنفذین محلی که متخلف هستند برای مدت قلیلی از اقامت در قصبه ممنوع و به یکی از شهرهای دور دست خراسان تبعید شوند تا سایرین متنبه و این منظور هم پیشرفت نماید.

بر اثر وصول این گزارش چگونگی قضیه و نظریه حکومت محل را استعلام جواباً اشعار می‌دارد گزارش فرمانده دسته مذکور از حیث بی توجهی اهالی قصبه کاخک و سایر قراء و قصبات که مأمورین انتظامی ندارند مورد تصدیق است و چنانچه چند نفری از هر قریه که بر خلاف منظور رفتار می‌نمایند برای چندی از محل با خانواده‌شان به یکی از شهرهای خراسان تبعید شوند البته مطلوبه حاصل می‌شود و عقیده مند است که تشخیص و تبعید این قبیل اشخاص با تصویب و نظریه کمیسیونی که در حکومت و صلحیه و امنیه تشکیل می‌شود باشد که پس از مطالعه به سوابق اشخاص نتیجه برای کمیسیونی به استحضار برسانند تا در صورتی که مقتضی باشد به محلی که صلاح است دستور تبعید داده شود. مستدعی است مقرر فرمایند از هر تصمیمی که در این باب اتخاذ خواهند فرمود ایالت را مستحضر فرمایند.

والی ایالت خراسان [امضاء]:

[حاشیه]: جواب داده شد. کسانی که مخالف با اجرای امر و موضوع کشف حجاب هستند از محل برای مدتی

تبعید نمایند. ۱۶/۸/۹

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ریاست وزراء به دفتر مخصوص شاهنشاهی، ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، نمره ندارد، تاریخ ندارد.

ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی - استاندار شمال شرق طبق گزارش، امنیه تربت حیدریه گزارش می دهد که عمل کشف حجاب بانوان در قصبه کاخک پیشرفت ننموده و با جدیتی که در پیشرفت امر از طرف مأمورین می شود بانوان آنجا رویه سابق را پیش گرفته اند و همچنین در مسافرتی که اخیراً استاندار به قاین نموده این وضعیت را در آنجا هم مشاهده می نماید و تقاضا نموده است چون ممکن است عده ای متنفذین محل در این امر اختلال نمایند طبق امریه شماره ۱۹۷۹ ۱۶/۹/۲۵^۲ کسانی که در این قضیه محرک شناخته می شدند موقتاً تبعید نمایند، اینک مراتب را به عرض مبارک می رساند تا در صورتی که اجازه و تصویب می فرمایند با تقاضای استاندار شمال شرق موافقت شود.

[رئیس الوزراء]

[حاشیه]: با تقاضای استاندار موافقت شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ریاست وزراء به استاندار خراسان، ۱۵ آبان ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، شماره ۱۱۵۱۳، به تاریخ ۱۳۱۶/۸/۱۵، محرمانه.

استاندار خراسان - در پاسخ نامه شماره ۱۵۴۹۷ - ۱۳۱۶/۸/۲ راجع به عدم پیشرفت کشف حجاب در قصبه کاخک و لزوم تبعید عده از متنفذین محلی که مانع پیشرفت امر می باشند اشعار می دارد به طوری که در نظر دارید موافقت می شود اشخاصی را که مخالف با اجرای کشف حجاب می باشند برای مدت معینی از محل خارج نمایند. رئیس الوزراء

[امضاء]: محمود جم

[حاشیه]: به حکومت محل دستور داده شد اسامی اشخاص را [که] در شورای اداری با حضور رئیس امنیه معین و گزارش دهد تا ترتیب تبعید آنها داده شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - سند تاریخ ندارد تاریخ فوق از متن سند بدست آمده است.

۲ - در اصل مجموعه ملاحظه نشد.

[ایالت خراسان به فرماندار گناباد، ۲۴ آبان ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۱۸۱۶۷، به تاریخ ۱۳۱۶/۸/۲۴، محرمانه.

فرماندار گناباد - پاسخ گزارش شماره ۹۳۷ مورخ ۱۶/۷/۱۸ راجع به تقاضای تبعید چند نفر از قصبه کاخک که در پیشرفت رفع حجاب مخالفت کرده اند اشعار می دارد لازم است در شورای اداری با حضور رئیس امنیه محل اسامی اشخاصی را که در امر حجاب مخالفت کرده اند معین نموده گزارش دهید تا برای تبعید آنها دستور لازم صادر شود.

[مهر]: بامضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[کفیل نایب الحکومه بجستان به اداره حکومتی گناباد، آذر ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، محرمانه

اداره حکومتی گناباد - اطلاعاً به عرض می رساند روز جمعه برحسب تقاضای آقای رئیس معارف گناباد مجلسی جهت وعظ و خطابه در محل دبستان دولتی با حضور مأمورین دوائر دولت و خانمهای آنان تشکیل ولی با این که آقایان متورالفکر بجستان هم برای حضور در مجلس مذکور با خانمهایشان دعوت شده بودند معیناً احدی از خانمهای آقایان حاضر نشده بودند کفیل نایب الحکومه بجستان، محمد سهی رونوشت در پیرو گزارش ۹۳۷ به عرض جناب آقای استاندار شمال شرق تقدیم می گردد

کفیل بخشداری گناباد - آراسته [امضاء]: آراسته

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[امنیه گنابا به اداره بخشداری گناباد، ۲۲ آذر ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گناباد، محرمانه.

اداره بخشداری گناباد - پاسخ به شماره های ۱۰۳۳ - ۱۶/۸/۸، ۱۱۴۹ - ۱۶/۸/۲۹، ۱۲۰۵ - ۱۶/۹/۱۳^۱ چون عملیات و اقدامات مأمورین در قراء و قصبات هیچگونه تأثیری تاکنون در بانوان محترمه

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد

۲ و ۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

نبخشیده لذا ذیل شماره ۴۱۵۷ - ۱۶/۹/۲۱ وسیله هنگ متبوع اقدام گردید:

رئیس امنیه گناباد ستوان ۳ صالحی

رونوشت برابر اصل است. متصدی دفتر بخشداری - قهرمانی. ۱۶/۹/۲۲

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۲۷

[بخشداری گناباد به حکومت خراسان، ۲۲ آذر ۱۳۱۶]

وزارت داخله، ایالت خراسان، اداره بخشداری گناباد، شماره ۱۲۳۷، به تاریخ ۱۴۱۶/۹/۲۲، محرمانه. جناب آقای استاندار شمال شرق - احتراماً به عرض مبارک می‌رساند. در قصبات شهر نوقاب بیدخت، دلوئی، خیری، بیلند، کاخک بجستان، چون عمل نهضت نسوان بصورت رکود^۱ باقی مانده و اغلب بانوان با چارقد و روسری عنوان حجاب دیده می‌شوند مکرر به اداره امنیه یادآور شده که مرتکبین را جلب و تسلیم به محکمه صالحه نمایند رونوشت جوابی که در ضمن ۴۱۵۸ - ۱۶/۹/۲۱^۲ به این اداره داده‌اند به پیوست تقدیم می‌گردد متمنی امر به صدور دستور مقتضی فرمائید.

کفیل بخشداری گناباد - آراسته [امضاء]: علی آراسته

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۲۸

[اداره حکومت گناباد به والی خراسان، ۱۸ مهر ۱۳۱۸]

وزارت داخله، ایالت خراسان، اداره حکومتی گناباد، شماره ۹۳۷، به تاریخ ۱۳۱۶/۷/۱۸، محرمانه. جناب آقای والی ایالت خراسان - عطف به نامه شماره ۱۳۸۱۰۵ - ۱۶/۷/۱۰ به عرض مبارک می‌رساند مراتب مندرجه در گزارش فرمانده دسته امنیه گناباد از حیث بی توجهی اهالی قصبه کاخک و سایر قراء و قصبات که همیشه مأمور انتظامی ندارند مورد تصدیق چنانچه چند نفری از هر قصبه که برخلاف منظور رفتار می‌نمایند برای چندی از محل خود با خانواده‌شان به یکی از شهرهای خراسان دور شوند البته نتیجه مطلوبه حاصل و عقیده دارد دور کردن اشخاص با تصویب و نظر اداره امنیه، صلحیه، حکومتی در یک کمیسیون سه نفری پس از مطالعه سوابق اشخاص به عرض رسانیده شود بهتر و هیچگونه نظر خصوصی را در بر نخواهد داشت.

کفیل حکومت گناباد - [امضاء]: آراسته

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - اصل: رخود

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[حکومت خراسان به حکومت نیشابور، ۷ دی ۱۳۱۴]

ایالت خراسان، نمره ۱۶۵۱۳، مورخه ۱۳۱۴/۱۰/۷، محرمانه.

حکومت نیشابور - نظر به این که حسب الامر ریاست وزراء باید نسبت به رغبت نسوان به تجدد و تربیت و پیشرفت آنان در ترقی و تعالی کمک و مساعدتهای اساسی بنابراین با ارسال سواد حکم جناب آقای رئیس الوزراء^۱ دستورالعملهای ذیل را مزیداً ابلاغ می نماید که کاملاً رعایت کفالت لازم را نموده اقدام نمائید.

۱ - بدو^۲ به وسیله معارف در مدارس به عنوان پیشاهنگی و ورزش دختران به طوری که در همه جا اقدام شده اقدام شود.

۲ - به وسیله روسای ادارات وسایل تشویق خانمها را فراهم آورده که مجامعی نه به عنوان رفع حجاب بلکه به عناوین دیگر ولی برای همین منظور تشکیل گردد.

۳ - وعاظ و پیشوایان محل را وادار کنید که نتایج حاصله از این منظور را به مردم بفهمانند و ثابت کنند که این عمل نه تنها خلاف مذهب نیست بلکه روح اسلام از این ترتیب حجاب دور است.

۴ - اگر کسی از وعظ کنندگان یا غیره مخالفتی یا اظهاراتی بر ضد رفع حجاب نماید فوراً توسط شهربانی جلب و تنبیه شود.

۵ - خانمهای رؤسای مأمورین باید در اجرای این منظور پیش قدم بوده و با طرز پسندیده و معقول و با ساده ترین لباسها به تجدد نسوان کمک نمایند.

۶ - این اقدامات باید خیلی عاقلانه و با متانت بدون این که کسی را عتفاً مجبور به کشف حجاب نمائید مجری گردد. به وسیله وزارت معارف و اداره شهربانی کل به تمام مأمورین معارف و شهربانی کل به تمام مأمورین معارف و شهربانی مقتضی و لازم داده شده است. نتیجه اقدامات و پیشرفت این منظور را مرتباً راپورت نمائید.

والی ایالت خراسان

[امضاء]: فتح الله پاکروان

(ک ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت نیشابور و سر ولایت به حکومت خراسان، ۲۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت نیشابور و سر ولایت، نمره ۱۲۷۸، محرمانه.

ایالت خراسان - عطف به تلگراف نمره ۱۶۹۸۴^۱ و مرقومه نمره ۱۶۵۱۳ حسب الامر اقدامات لازمه به

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

عمل آورده روز گذشته ۱۴/۱۰/۷ مدرسه دوشیزگان نیشابور با حضور خود بنده و رئیس شهربانی و معارف پس از خواندن^۱ سرود و دعای اعلیحضرت همایون شاهنشاهی مدیره و تمامی معلمات و دوشیزگان حجاب را برداشته و مکشوف الوجه از مدرسه خارج و به منزل شان رفته شب گذشته هم خود بنده و رئیس شهربانی و چند نفر از رؤسا با خانهمامان برای تشویق اهالی سینما رفته بعضی از اهالی هم متابعت کرده بودند روسای ادارات همه حاضر برای اجرای امر هستند. در روز دیگر از عموم رؤسا و خانهمایشان دعوت خواهد شد، علت تأخیر همانا حاضر نبودن کلاه و لباس خانهمایشان بوده که مشغول تهیه هستند.

حکومت نیشابور [امضاء]: - بلوری

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۳۹

[نامه خواجه نوری به ریاست وزراء، ۲۹ دی ۱۳۱۴]

تصدقت کردم آقای افتخارالاسلام سابق که یکی از علمای دانشمند بصیر بر مقتضیات عصر حاضر می باشد قریب به دو ماه است که در مشهد اقامت دارند، در ماه رمضان شبها را در مسجد گوهرشاد که محل اجتماع عمومی است به منبر رفتند، با بیانات فصیح و عبارات جالب توجهی در لزوم نشر معارف و محسنات اقدامات فعلی دولت در پیشرفت امور و ترقیات کنونی کشور در نهضت تجدد و ترقی نسوان و غیره صحبت های بسیار نافی با ادله و برهان که در افکار مستمعین فوق العاده مؤثر واقع گردید موعظه می نمودند و مخصوصاً شب گذشته مضمون ذیل را هم در مسجد فرموده اند که از نظر حلاوت مطالب و طاقت لسان چند نفری بیانات ایشان را در روی کاغذ آورده اند. قسمتی از آن به شرح آتی استنساخ می شود: راجع به ترقی نسوان و حقوق اجتماعی آنها تمسک به آیه قرآن که می فرماید «ولا تقل لهما اف انهما ربیانی صغیراً»^۲ خداوند زن را هم در ردیف مرد رب صغیر خوانده است در قرآن و در مذاهب مقدس اسلام زن فوق العاده حائز اهمیت است. شرافت و اهمیتی را که قرآن محمد (ص) در دنیا به زن داده به هیچ یک از موجودات قائل نشده و از آن جمله در حدیث شریف است: «الجنه تحت اقدام الامهات» این حدیث هم اهمیت زنان را در جامعه بشر ثبت و مدلل می دارد و نیز منظور از حجاب نه پوشانیدن سر و صورت است بلکه مقصود حجاب داشتن عفت و اخلاق زنان است به صریح آیه «قل للمؤمنات یغضضن ابصارهن و یحفظن فروجهن»^۳ بحمدالله تبارک و تعالی دولت قوی شوکت در تحت تعلیمات عایه یگانه شاهنشاه معظم ایران شروع به آغاز ترقیات و تعلیمات جامعه نسوان نموده این مسئله بدیهی و طبیعی است هر اندازه ای که مادران و زنان عالمه و دارای اخلاق فاضله باشند

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - عبارت کامل آیه شریفه اشاره شده چنین است: وقضى ربك ألا تعبدوا الا اياه و بالوالدين احسانا اما یبلغن عندک الکبر احدهما او کلاهما فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما و قل لهما قولاً کریماً و اخفض لهما جناح الذل من الرحمة و قل رب ارحمهما کما ربیانی صغیراً سوره بنی اسرائیل آیه ۲۳ - ۲۴

۳ - سوره نور آیه ۳۱

به مثابه در تعلیم اطفال و عائله مؤثر و مفید و آتیه درخشانی را تهیه خواهند کرد حقیقت امر و مراتب را استحضاراً به عرض رسانید.

[امضاء]: خواجه نوری

(ک. ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۳۲

[ریاست وزراء به آقای خواجه نوری، ۹ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۸۴۰۲۱، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۹.

آقای خواجه نوری - مراسله مورخه ۱۴/۱۱/۹ مشعر بر این که آقای افتخارالاسلام سابق با بیانات و مواعظ مردم را به ترقیات و رعایت آداب و اخلاق خصوصاً تعالی و تربیت نسلان آگاه و آشنا می سازند وصول یافت و موجب مسرت گردید و البته از امثال ایشان انتظار می رود که مراتب علم و اطلاعات و اوقات خود را صرف بیداری و شناساندن طرق و وسایل تمدن مردم نمایند و همچنین از مأمورین مانند شما شایسته است که مراقبت و مجاهدات لازمه در دادن اطلاعات این گونه مطالب و پیشرفت امور مفیده به حال مملکت به عمل آورند.

[امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی ۱۴/۱۱/۹

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۳۳۳

[حکومت نیشابور به رئیس الوزراء ۱۶ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت نیشابور و سر ولایت، نمره ۱۴۲۸، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۶.

رئیس الوزراء - در این موقع نهضت نسلان آقای افتخارالاسلام قریب ده روز نیشابور بودند در کلیه مجالس که به این افتخار تشکیل می شد به نقطه های سودمند کمکهای شایان نمودند لازم دانست که تشکرات خود را از حسن بیانات معزی الیه و حضور مبارک تقدیم و اظهار قدردانی نمایند.

حکومت نیشابور [امضاء]: بلوری

(ک. ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۳۴

[متحدالمآل حکومت خراسان به حکومت نیشابور، ۲۵ بهمن ۱۳۱۴]

متحدالمآل نمره ۱۹۳۱۶، ۱۳۱۴/۱۱/۲۵، محرمانه.

حکومت نیشابور - لازم است از پذیرفتن بانوان که با چادر به آن اداره مراجعه می نمایند خودداری ننمایند. م
والی ایالت خراسان. [امضاء]: پاکروان
(ک. ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[از کدخدای قدمگاه به حکومت خراسان ۱ اسفند ۱۳۱۴]

ایالت خراسان، مورخه ۱۳۱۴/۱۲/۱، گزارش، محرمانه.

بعدالعنوان - محترماً به عرض می‌رساند جان‌نثار بزرگ الحسینی کدخدای قصبه قدمگاه مین توابع نیشابور بر حسب امر جهان مطاع ملوکانه و به دستورهای حکمران نیشابور برای کشف حجاب مجلس جشنی در قصبه قدمگاه منعقد نموده و تمام اهالی با اشتیاق خیلی و احساسات وطن‌دوستی و شاه‌پرستی با خانمهایشان در جشن مزبور شرکت نموده صرف شیرینی نمودند و تمام سرور ما این بوده که از سایر قرای مجاور پیش قدم شده امر ملوکانه را کرده باشیم. ولی متأسفانه یک نفر از ساکنین که حاج غلامرضا نام دارد با اخویش میرزا حسن و ولدش میرزا مهدی که با خانم‌شان در جشن بودند نسبت به بنده و سایر اهالی فحاشی نموده و نسبت به... که از تحریر آن عاجزیم نموده و ماها را که تقریباً ۶۰۰ نفر مرد و زن بودیم مورد تمسخر و استهزاء قرار داده و اظهار می‌داشتند که از شماها نانجیب‌تر و بی‌شرف‌تر و بی‌وجدان‌تر در روی کره نیست که این جشن را برپا نموده خنده و خوشحالی می‌کنید. عرض کردم برای این که قصبه ما در سرجاده واقع است و آقای حکمران نیشابور دستور داده‌اند و به علاوه امر ملوکانه است که فردوسی می‌فرماید: «چه فرمان یزدان چه فرمان شاه» شما هم باید در این جشن عظمی که باعث افتخار ما ایرانیان است شرکت کنید. مجدداً به عرایضم گوش نداده بر شدشان افزوده شد. سزاوار نیست در عصر مشعشع پهلوی که از عدالتش گرگ و میش در یک چشمه آب خورده و عدالتش اسم انوشیروان را از بین برده این سه نفر نسبت به این ۶۰۰ نفرانات و ذکور این قصبه که تماماً سادات صحیح النسب^۱ و ذراره زهرامی باشند این نوع رفتار نموده و نسبت به اوامر اول مملکت متعمر باشند استدعای عاجزانه آنکه استرحاماً یک هشت سادات این قصبه را از تحت فشار و صدمه و زخم زبان این سه نفر رهایی بخشیده امر امر مبارک مطاع پاینده شاه، بزرگ الحسینی نمره ۶۱۷.

سواد مطابق اصل است

۱۴/۱۲/۹ حقایقی

(ک ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[تحقیق در مورد شکایت حاج غلامرضا نام به ایالت خراسان از کدخدای قدمگاه، ۹ اسفند]

[۱۳۱۴]

محرمانه.

در عصر یوم شنبه ۱۴/۱۲/۹ برای تحقیق شکایتی که حاج غلامرضا قدمگاهی به مقام ایالت از کدخدای قدمگاه نموده بود حسب الامر آقایان ذیل در قریه قدمگاه حاضر شده، حضور اغلب از اهالی و حاج غلامرضا

و کدخدای مزبور، آقای بلوری حکومت محترم نیشابور، آقای سروان هوشنگ‌نیا رئیس شهربانی، آقای ستوان میرفخرایی رئیس امنیه تحقیقات لازمه به عمل آمد معلوم گردید قبلاً کدخدا جشن آزادی و نهضت نسوان را گرفته و تمام اهالی آن جشن حضور داشته‌اند و نزاعی در آن جشن نموده چند روز بعد بین حاج غلامرضا و یکی از بستگان کدخدا نزاع شده که جمعی از قلعه برای همراهی از بستگان کدخدا آمده‌اند تا نزدیک مهمانخانه حاج غلامرضا که مأمورین امنیه از آنها جلوگیری کرده و نگذاشته‌اند زدو خوردی واقع گردد این که حاج غلامرضا عرض کرده است در نتیجه جشن برداشتن چادر کدخدا و همراهان او خواسته است با او کتک کاری نماید خلاف محض بوده حاج غلامرضا مختصر جشنی داشته و به خوبی برگزار شده این نزاع شش روز بعد واقع گردیده در این مواقع برای این که می‌خواسته اسباب زحمتی برای کدخدا فراهم نماید نسبت نزاع را در سر جشن داده در صورتی که به کلی دروغ و خلاف بوده است.

حکومت نیشابور بلوری - [امضاء]: بلوری

رئیس شهربانی سلطان هوشنگ‌نیا - رئیس امنیه ستوان میرفخرایی

[امضاء]: هوشنگ‌نیا [امضاء]: میرفخرایی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۳۷

[ریاست‌وزراء به حکومت نیشابور و سرولايت، ۵/سفند ۱۳۱۴]

ریاست‌وزراء، نمره ۹۵۵۸، تاریخ ۱۳۱۴/۱۲/۵.

حکومت نیشابور و سرولايت - مراسله نمره ۱۴۲۸ - ۱۴/۱۱/۱۶ - حاوی این که آقای افتخارالاسلام در مجالس منعقد اظهارات سودمند نسبت به نهضت و ترقی نسوان نموده‌اند واصل گردید و موجب مسرت خاطر شد.

[از طرف] رئیس‌الوزراء

[امضاء]: ملک‌الکلامی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۳۸

[متحد‌المال ایالت خراسان به حکومت نیشابور، ۲۹ فروردین ۱۳۱۵]

متحد‌المال نمره ۱۰، شماره ۱۱۷۳، تاریخ ۱۵/۱/۲۹، محرمانه.

حکومت نیشابور - مفاد مرقومه مقام ریاست‌وزراء، موضوع اقدام در پیشرفت نهضت نسوان برای اطلاع ذیلاً درج می‌شود. برطبق راپورتهای واصله که به عرض خاک پای مبارک هم رسیده است در بعضی نقاط آن طوری که باید در پیشرفت نهضت بانوان مراقبت نمی‌شود. نظر به اهمیت موضوع تاکید میشود مقرر فرمائید مأمورین مسئول در این باب نهایت مراقبت را بنمایند که وضعیت نهضت و پیشرفت آن روز به روز بهتر باشد و

جریان امر را هم منظمراً راپورت دهند. مقصود این است که با پیشرفت حاصل شده که از جزئیات آن دولت مستحضر است کار را تمام شده ندانسته یک مراقبت دائمی در این باب بشود. زیرا ترک عادت چندین ساله به سهولت از سر مردم خارج نمی‌شود و مأمورین مسئول باید مراقب آن باشند که فتوری حاصل نشود و دائماً تشویق شوند.

رئیس‌الوزراء

لازم است که در پیشرفت و تشویق نهضت نسوان نهایت مراقبت را به عمل بیاورید که طبق امریه ریاست‌وزراء فتوری در پیشرفت این منظور حاصل نشده روز به روز بهتر تشویق شوند و جریان امر را هم منظمراً راپورت دهید.

کفیل ایالت خراسان [امضاء]: ناخوانا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۳۹

[ایالت خراسان به حکومت نیشابور، ۱۳ بهمن ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۱۹۵۰۵، به تاریخ ۱۳۱۵/۱۱/۱۲، محرمانه، مستقیم.

حکومت نیشابور - از قرار اطلاعاتی که به ایالت رسیده موضوع رفع حجاب در نیشابور پیشرفت کامل نکرده غالب بانوان از خانه بیرون نمی‌آیند و یک عده زیادی هم در معابر و خیابانها با چارقد دیده می‌شوند و از طرف رؤسای ادارات هم در این باب آن‌طور که باید کوشش و مراقبت نشده. علیهذا لازم است اولاً توضیح دهید که علت مسامحه و غفلت شما در انجام این امر مهم چه بوده و چگونه تاکنون که متجاوز از یک سال از آغاز نهضت بانوان می‌گذرد موضوع رفع حجاب در نیشابور صورت عملی به خود نگرفته، ثانیاً در این باب نهایت جدیت و مراقبت را به عمل آورده و متوجه باشید که اگر اندک غفلتی در این باب شود شدیداً مسئول خواهید بود. هرگاه از طرف مأمورین دیگر مسامحه می‌شود وظیفه شما این است که مرتباً و بدون اغماض قضایا، به ایالت گزارش نمایید.

والی ایالت خراسان [امضاء]: فتح‌الله پاکروان

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۴۰

[ایالت خراسان به حکومت نیشابور، ۱۹ اسفند ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۲۱۲۸۹، به تاریخ ۱۳۱۵/۱۲/۹، محرمانه.

حکومت نیشابور - در پاسخ شماره ۱۶۰۲۹ موضوع رفع حجاب اشعار می‌شود به طوری که طی شماره

۱۹۵۰۵ نوشته شده هر یک از مأمورین که در این امر قصور نموده یا می‌نمایند، حسب الامر ریاست وزراء از خدمت متفصل خواهند شد،

والی ایالت خراسان [امضاء]: فتح‌الله پاکروان
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۴۱

[حکومت نیشابور به استانداری شمال شرق، ۱۹ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، حکومت نیشابور، نمره ۲۰۰۵، تاریخ ۱۶/۱۱/۱۹، محرمانه.

استانداری شمال شرق - پاسخ بخشنامه شماره ۲۳۴۷۲^۱ ۱۶/۱۱/۱۴ مراتب به کلیه دوایر دولتی ابلاغ گردید که من بعد مفاد امریه صادره را در نظر داشته و رعایت نمایند. ضمناً به اداره شهربانی نیز دستور داده شد کاملاً مراقبت نمایند که دیگر بانوان با وضع نامطلوب در معابر دیده نشوند و در جشنها و محافل عمومی هم کلیه مأمورین و اهالی با خانمها باشند. اشخاص متخلف و نتیجه اقدامات را بعداً به استحضار خاطر عالی خواهد رسانید.

کفیل بخشداری نیشابور - قوام‌پور
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۴۲

[ایالت خراسان به بخشدار نیشابور، ۲۸ بهمن ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۲۴۶۱۴، مورخه ۱۳۱۶/۱۱/۲۸، محرمانه.

از وزارت داخله نوشته‌اند که دولت در نظر دارد روحانیون و معمین هر محل محدود به عده‌ای گردد که فعلاً برای خدمات روحانی در آن محل ضرورت دارند.

چون ممکن است در سالهای پیش در دادن پروانه به معمین زیاد [ه] روی شده باشد و بعضی اشخاص که استحقاق آن را ندارند موفق به دریافت پروانه عمامه شده باشند، لازم است در سال ۱۳۱۷ در پروانه‌ها تجدید نظر نموده که حتی المقدور در عده آنها تقلیل حاصل گردد.

استاندار نهم [امضاء: ناخوانا]

○ ولایات ثلاث

۳۴۳

[حکومت و مأموریت صلح ولایات ثلاثه به ایالت خراسان، ۱۸ مهر ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، حکومت و مأموریت صلح ولایات ثلاثه، نمره ۸۶۴، تاریخ ۱۳۱۵/۷/۱۸، محرمانه.
ایالت خراسان - راجع به رفع حجاب زنهای این اوقات می توان گفت که یک نفر با چادر دیده نمی شود؛ و در موضوع استعمال کلاه عجلتاً زیر بار نرفته و فدوی هرچه به زبانهای خوش و نصیحت یا ملایمت تهدید نموده ام مضمهر نموده ام. آنچه به نظر قاصر می رسد تا برای متمردين تنبيه و يا جریمه قائل نشويم اين امر چنانکه بايد و شايد پيشرفت نکرده و تعميم نخواهد يافت. مستدعی است امر و مقرر فرمائيد دستور و تعليمات کافيه صادر، خط مشی حکومت را معين فرمائيد. حکومت و مأمور صلح ولایات ثلاثه.

[امضاء]: علی اکبر حکمت [مهر]: حکومت صلحیه جوین - اسفراین - بام و صفی آباد

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۴۴

[ایالت خراسان به حکومت ولایات ثلاث، ۳۰ مهر ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۱۳۲۴۱، به تاریخ ۱۳۱۵/۷/۳۰، محرمانه
حکومت ولایات ثلاث - نامه شماره ۸۶۴ راجع به تغییر ندادن کلاه اهالی حوزه مأموریت شما اشعار می دارد که در این باب مکرر دستور داده شده است که متخلفین باید به وسیله ادارات شهرانی و امنیه تعقیب شوند. با مراجعه به دستورهای صادره مکرر اقدام نمائید. چون در حوزه مأموریت شما هنوز شهرانی تأسیس نشده است، به وسیله امنیه تعقیب نمائید که عموماً باید کلاههای قدیمی را تغییر بدهند.

[مهر]: به امضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۴۵

[نامه رعایای کلاته عرب به دفتر شاهنشاهی، ۲۴ آذر ۱۳۱۵]

پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی - آقایان حاجی ملارضا و حاجی ملازین العابدین کلاته عربی که از ملاها و رئیس محلی است، از عهد سردار بجنورد تاکنون ریاست دارد و علی آقا پسر خود را وادار کرده با اسلحه کمبری آسایش از زن و مرد سلب کرده هرکس کلاه تمام لبه دارد و زنان بندگان که رفع حجاب کرده اند به عنوان اینکه شما از دین بیگانه شده اند کتک زده اذیت می نمایند. هیچکس از زن و مرد اختیار جان و مال ندارند. از پیشگاه همایونی استدعای عاجزانه می نمائیم که امر و مقرر فرماید تفتیش سری در محل کلاته عرب جوین به عمل آورده تا اینکه تعدیات یک نفر آخوند و رئیس محل معلوم شود و جان و مال بندگان را حفظ

فرمایند تا بتوانیم از مزایا بهره‌مند شویم. جان‌نثاران رعایای کلاته عرب‌جوین

[به امضای ۲۲ تن از رعایا.]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۴۶ = ۱

[حکومت ولایات ثلاث به ایالت خراسان، ۲۵ آذر ۱۳۱۵]

وزارت جلیله داخله، حکومت ولایات ثلاث، شماره ۱۲۹۵، تاریخ ۲۵ آذر ۱۳۱۵، محرمانه.

ایالت خراسان - به طوری که قبلاً نیز به عرض رسانیده اخیراً اهالی این حدود از مزاحم و مهربانیهای اولیای دوست و محدودیت مأمورین محل سوء استفاده و سردی هوا را بهانه کرده چادر سر می‌کنند. ثانیاً در بدو امر که دستور صادر شد که خانمها عوض چارقد کلاه زنانه استعمال نمایند متعذر بودند که در محل کلاه زنانه وجود ندارد. بنابر آن چند نفر از کسبه را به هر نحوی که بوده وادار نمودم که انواع کلاههای زنانه وارد نمایند. از مدتی به این طرف که کلاه هم تهیه شده باز از استعمال آن خودداری می‌نمایند. طبق امریه شماره ۱۳۲۴۱-۱۵/۸/۲ مبنی بر این که در نبودن شهربانی در این حدود مراقبت این موضوع و جلوگیری از متخلفین به امنیه رجوع گردد، از گروهان امنیه سبزوار تحت شماره ۱۱۷۴^۱ و از دسته امنیه اسفراین، ضمن شماره ۱۲۰۶^۲ خواهش کرده‌ام که در خصوص رفع حجاب و استعمال کلاه با این حکومت کمک نمایند. مستدعی است مقرر فرمائید از طرف ایالت نیز اوامر اکیده مؤثره به امنیه صادر شود تا جداً و کاملاً این موضوع را تعقیب نمایند.

حکومت ولایات ثلاث [امضاء]: علی اکبر حکمت

[حاشیه]: به تازگی شرح سخت و اکیدی به حکومت و امنیه در این خصوص نوشته شده است. ۱۵/۱۰/۲

[مهر]: حکومت صلیحیه جوین، اسفراین بام وصفی آباد

۳۴۶ = ۲

[وزارت داخله به ایالت خراسان، ۶ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، نمره س ۵۱۳۰۰/۴۴۱۰، به تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۶، محرمانه.

ایالت خراسان - عین نامه رعایای کلاته عرب از جوین به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در شکایت از ملارضا نام وعده دیگر که مزاحم اهالی برای تغییر کلاه و رفع حجاب هستند، لفاً ایجاد می‌گردد. قدغن فرمائید رسیدگیهای لازمه به عمل آورده در صورت صحت از عملیات آنها جلوگیری نموده و نتیجه را با اعاده ملفوف اشعار دارند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: ناخوانا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ایالت خراسان به حکومت ولایات ثلاث، ۷ دی ۱۳۱۵]

ایالت خراسان - نمره ۱۶۸۷۳، تاریخ ۱۵/۱۰/۷، محرمانه.

حکومت ولایات ثلاث - با دستورات اکیدی که راجع به پیشرفت نهضت بانوان و اتحاد شکل صادر شده، معهداً طبق اطلاع صحیحی که رسیده در اجرای امر از طرف آن حکومت اقدامی به عمل نیامده، مثلاً آخوندهای حکم آباد همه در لباس آخوندی و زنها در چادر و سایر اشخاص با لباس قدیمی هستند، به طوری که اگر شخصی به محل مزبور وارد شود گمان می‌کند اهالی آنجا ایرانی نیستند. از این سهل‌انگاری و غفلتی که در اجرای مقررات و دستورات صادر به عمل آورده‌اید کاملاً توبیخ می‌شود. لازم است برای پیشرفت نهضت بانوان فوراً اقدامات لازمه نموده اشخاصی هم که تاکنون به لباس متحدالشکل مجلس نشده‌اند آنها را ملزم به پوشیدن لباس نمائید. نسبت به کسانی هم که مطابق مقررات و دستورات صادره از پوشیدن لباس متحدالشکل معاف هستند مطابق دستورات صادره در این باب اقدام نمائید. چنانچه اقدامات فوری به عمل نیاید شدیداً مواخذة خواهد شد. والی ایالت خراسان - [مهر:] به امضاء معاون

- رونویس شرح فوق به اداره امنیه ناحیه شرق فرستاده می‌شود که دستور فوری و اکید به امنیه محل صادر نمائید. چنانچه از طرف رئیس امنیه محل در این باب سهل‌انگاری شده جداً او را مورد تعقیب و بازخواست قرار داده نتیجه را اعلام دارند.

والی ایالت خراسان - [مهر:] به امضاء معاون

[حاشیه:] رونویس برای استحضار ریاست وزراء تقدیم می‌شود.

[مهر:] به امضاء معاون

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت و مأموریت صلح ولایات ثلاثه به ایالت خراسان، ۳ بهمن ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، حکومت و مأموریت صلح ولایات ثلاثه، نمره ۱۵۱۴، ۳ بهمن ۱۳۱۵، محرمانه.

ایالت خراسان - عطف به معروضه شماره^۱ ۱۲۹۵ مورخه ۲۵ آذر ۱۵ به عرض می‌رساند: تعمیم کشف حجاب و استعمال البسه اتحادالشکل و کلاه زنانه و جلوگیری از متخلفین آن را حسب الامر شماره^۱ ۱۳۲۴۱ به امنیه رجوع و به طوری که ضمن معروضه فوق هم به استحضار خاطر مبارک رسانیده است ضمن شماره^۲ ۱۱۷۴ از فرماندهی گروهان امنیه سبزوار و ضمن شماره^۳ ۱۳۰۶ از دسته امنیه اسفراین تقاضا نموده است که در این قسمت با فدوی تشریک مساعی نموده متخلفین را مورد تعقیب قرار دهند. پس از صدور تقاضانامه‌های

مزبور از طرف گروهان امنیه سبزوار دستور لازم به مأمورین جوین و اسفراین صادر گردیده، مأمورین امنیه نیز جدیتی مبذول و از آن تاریخ به بعد الحق و الإنصاف اقداماتی در این موضوع از طرف دسته امنیه اسفراین و پست امنیه بهرامیه؛ جوین مشاهده گردیده است؛ ولی همان طوری که قبلاً هم ضمن قسمت اخیر معروضه شماره ۱۲۹۵ استدعا نموده مستدعی است امر و مقرر فرمائید از طرف هنگ امنیه خراسان هم در این خصوص دستور مؤکدی صادر گردد که به مساعدت و تشریک مساعی مأمورین امنیه افزوده و بیش از پیش در این قسمت ساعی باشند تا تعمیم این امر مقدس به وجه اکمل و اتم عملی گردد.

حاکم و مأمور صلح ولایات ثلاث

[امضاء]: علی اکبر حکمت [مهر]: حکومت صلحیه جوین، اسفراین و بام و صفی آباد

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۴۹

[ایالت خراسان به اداره امنیه شرق، ۲۹ بهمن ۱۳۱۵]

ایالت خراسان، نمره ۲۰۷۳۸، ۲۹/۱۱/۱۳۱۵، محرمانه.

اداره امنیه شرق - پیرو شماره ۱۶۸۷۴-۱۵/۱۰/۷۱ قدغن نمائید در نتیجه اقدامی که از طرف امنیه نسبت به پیشرفت نهضت بانوان و اتحادشکل در ولایات شرقی به عمل آمده حکومت ایالت را مستحضر نمائید.

[مهر]: به امضاء معاون.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۵۰

[گزارش حکومت ثلاث به حکومت خراسان، ۷ بهمن ۱۳۱۶]

ایالت خراسان، شماره ۳۱، مورخ ۱/۷/۱۳۱۶، محرمانه، رونویس گزارش حکومت ولایات ثلاث.

بعدالعنوان - بازگشت به امریه شماره ۱۵۴۳۲ و شماره ۱۸۶۲۱ و شماره ۲۰۵۶۶ متضمن دو فقره عرضحالهای رعایای قریه کلاته عرب با اعاده عین مرجوعات معروض می دارد. اصولاً شکایت رعایای قریه کلاته عرب در نتیجه دو دستگی بوده که فعلاً بر اثر اقدامات فدوی مرتفع و شاکیان رضایت نامه تسلیم داشته اند که صرفاً تقدیم می شود. ولی مطابق تحقیقاتی که در محل معمول گردیده دو نفر مشتکی عنهما (حاجی غلامرضا و حاجی زین العابدین) در اجرای اوامر دولت در خصوص کشف حجاب و البسه اتحادالشکل بی مبادلاتی نموده اند ولی به پست امنیه و کدخدای محل اکیداً دستور داده شده که مراقب آنها بوده و چنانکه در

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

این موضوع تخلف وزریدند مراتب را برای تعقیب آنها گزارش دهند.

حکومت و مأمور صلح ولایات ثلاث

[مهر]: سواد مطابق اصل دفتر ایالتی

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۵۱

[حکومت سبزوار به اداره امنیه اسفراین، ۸ اسفند ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان و سیستان، رونویس نامه به اداره امنیه اسفراین، نمره ۳، به تاریخ ۱۵/۱۲/۸، محرمانه.

اداره امنیه اسفراین - طبق گزارش که مقامات مربوطه داده‌اند خانواده و بانوان آقایان جوادی رئیس مالیه و سید احمد محسنی مدیر شعبه شرکت پشم و پنبه اسفراین در نهضت بانوان شرکت ننموده و با حجاب حرکت کرده‌اند. چون این جانب مأمور بازرسی این موضوع هستم لازم است دلایل و مدارکی را که در حقیقت و واقعیت این امر را در پرونده اداری موجود دارید رونویس آن را به ضمیمه گزارش کافی برای این جانب بفرستید که در اطراف آن تحقیقات به عمل آید. حکومت و شهردار سبزوار و مأمور بازرسی وقایع و امور ولایات ثلاث

[امضاء]: م. معصوم خانی. رونویس به مانند اصل است [امضاء]: ناخوانا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۵۲

[رونویس امنیه اسفراین به حکومت سبزوار، ۹ اسفند ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت خراسان و سیستان، حکومت سبزوار، رونویس امنیه اسفراین، نمره ۴۳۰۰، به تاریخ ۱۳۱۵/۱۲/۹، محرمانه.

بعدالعنوان - محترماً پاسخ مرقومه شماره ۳ سیار - ۱۵/۱۲/۸ نظر به اینکه ضمن دستورات صادره از مقامات راجع به نهضت نسوان تأکید فرمودند که بایستی این امر با کمال متانت و ملایمت اجرا گردد و مأمورین هم موظف هستند که بانوان را به طور مسالمت وادار به کشف حجاب نمایند و نفرات امنیه جز اجرای امر نظر دیگری ندارند، لذا در این قسمت پرونده‌ای تنظیم نگردید، ولی دلایلی که موجود است به شرح ذیل می‌باشد:

۱ - مکاتباتی است که از چند ماه قبل تاکنون بین این اداره و آقای جوادی رئیس مالیه اسفراین راجع به برداشتن چارقد خانشان شده حتی یک مرتبه استوار صادقی فرمانده سابق دسته امنیه اسفراین یک نفر از بستگان آقای جوادی را جنب اداره با چارقد مشاهده و او را نصیحت می‌کند که چارقد خود را بردارد، آقای جوادی پس از چند دقیقه به حال تغییر آمیزی به اداره امنیه آمده و با استوار مزبور مکابره و اظهارات خارج از نزاکت می‌نماید.

۲ - در شهریور ماه جاری آقای جوادی شرحی به اداره امنیه می نویسد که در منزل بیهقی مجلس روضه است و خانمها با چارقده و چادر هستند؛ گروهبان نادر مسئول وقت دسته شخصاً برای بازجوئی می رود معلوم می شود که خانم آقای جوادی با والدهاش دارای چارقده و چادر بوده اند که شرح قضایا را در جواب به آقای جوادی نوشته است.

۳ - مجلس جشنی است که در سوم اسفند ماه جاری آقای جوادی در اداره مالیه که جنب منزل خود می باشد تشکیل و به وسیله مراسله جمعی را دعوت فرمودند.

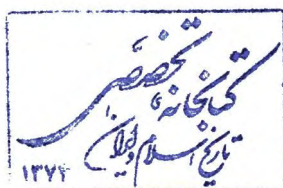
۴ - مکاتبه ای است که بین آقایان محسنی و جوادی در خصوص داشتن چارقده خانمهایشان شده است که در اغلب مجالس خصوصی خود آقایان ضمن مذاکرات شفاهی مطرح نمودند.

۵ - مجلس جشنی است که چندی قبل آقای محسنی برای ختنه اطفال خود در منزل شخصی تشکیل، خانم خودشان و خانمهای مدعو با چارقده بودند که بالاخره بنده یک نفر امنیه را مأمور کردم چارقده دو سه نفر از زنها را پاره نمودند که بلافاصله آقای محسنی به اداره امنیه حاضر شده اظهار داشتند: چون فعلاً کلاه در اسفراین نیست تقاضا دارم اقدامی ننمائید که جشن من به هم بخورد؛ ناگزیر برای این که تولید فسادی نشود و تصور نکنند نظری است در اقدامات خودداری، مخصوصاً همان روز در مقابل منزل آقای محسنی مطربها مشغول زدن سرنا و دهل بودند، خانم آقای جوادی و مادرش با چادر نماز در گوشه میدان طرف منزل خودشان تماشا می کردند که شخصاً مشاهده نمودم و تابنده را دیدند به طرف منزل فرار کردند.

۶ - پس از چند روز از مجلس جشن، خانم آقای محسنی را با کلفتشان که از جلوی اداره عبور می نمودند با چارقده شخصاً مشاهده و او را نصیحت کردم که برای حفظ شئونات شوهر خود در آتیه با چارقده از منزل خارج نشوید و شما بایستی سرمشق دیگران باشید چنانچه حکمران محترم از اشخاص با اطلاع بیغرض بازجوئی فرمایند حقیقت امر مکشوف خواهد شد

فرمانده دسته ۲ امنیه اسفراین امضاء رونویس به مانند اصل است.

(ک - ۱۱۳۵۰۷ - سری ج)

خمسه (زنجان)

○ خمسه

۳۵۳

[حکومت خمسه به ریاست وزراء و وزارت داخله، ۶ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت خمسه، اداره حکومت خمسه، نمره ۴۱۱، مورخه ششم اردیبهشت ۱۳۱۵
ریاست وزراء و وزیر داخله - افتخار دارم که با مراحم مخصوصه آن ذات مقدس موضوع نهضت بانوان با آن احاطه و بصیرتی که در افکار و اخلاق عمومی آن صفحات دارید با نهایت متانت و تشویق و تلطیف خاطر عمومی بدون ذره خشونت به ادامه مجالس دعوت و جشن متواتره و کنفرانسها پیشرفت کامل نموده که امروزه با قید این جمله که به هر کس مقتضی باشد امر تفتیش فرمائید مطلقاً در زنجان خانم چادری وجود ندارد و مردم به محسنات نظر دولت پی برده مشتاقانه استقبال و شکرگزاری و اینک چند فقره از عکسهای مجالس جشن برای نمونه جهت استحضار خاطر مبارک لفاً تقدیم می دارم و مراتب به طور جریان یومیه هم به وزارت داخله عرض و سواد راپورتهای اداره شهربانی مرتباً تقدیم گردیده است و عرض مراتب به مقامات عالیه هم در صورت اقتضا بسته به نظر مبارک خواهد بود. [امضاء]: مشیر فاطمی [مهر]: حکومت خمسه

۳۵۴

[وزارت داخله به حکومت خمسه، ۲۰ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت خمسه، نمره ۱۱۰، تاریخ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۱۵، محرمانه *
اداره حکومت خمسه - عطف به مرقومه نمره ۶۵۰ راجع به این که مامورین در جلوگیری از استعمال روسری و چارقد بانوان دستور اکید داده شده معروضه اول که ابتدای کشف حجاب یک عده از بانوان به واسطه دشواری ترک عادت قدیمه روسری استعمال می کردند و اخیراً به واسطه اقدام انعقاد جشهای متواتره و جدیت مامورین روسری مبدل به کلاه شده و اگر ندرتاً مشاهده می شود مامورین با دستورات اکیدی که دارند فوراً جلوگیری می نمایند و در خصوص استعمال چارقد هم یک عده نسوان بی بضاعت هستند که استطاعت تهیه لباس و کلاه را ندارند کشف حجاب نموده اند چارقد به سر ندارند با صورت باز و متروک نمودن این قضیه هم موکول به مقداری لباس است برای آنها از هر محلی که مقتضی باشد. رئیس شهربانی یاور شیخ الاسلامی سواد مطابق اصل است.

۳۵۵

[حکومت خمسه به ریاست وزراء و وزارت داخله، ۲۹ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت خمسه، نمره ۷۳۰، مورخه ۲۹ اردیبهشت ۱۳۱۵

ریاست وزراء و وزیر داخله - غیر مستقیم شنیده شد که به عرض رسانده اند موضوع حجاب زنجان پیشرفت نکرده اینک با تقدیم سواد راپرت اداره شهربانی جداً مراتب را تکذیب و ضمناً به عرض می رسانم از دو ردیف عکسهایی که به حضور مبارک تقدیم کرده ام ده ردیف دیگر هم به وزارت داخله فرستاده شده ممکن است امر فرمایند به نظر مبارک برسانند و موضوع روسری در یک قسمت از فقراء اجباری بوده و صورت به هیچ وجه مستور نیست که به عنوان حجاب تلقی شده معهذا برای رفع آن هم مشغول اقدام هستم و قریباً کلاه برای اشخاص بی بضاعت نیز تهیه خواهد شد.

[امضاء]: مشیر فاطمی [مهر]: حکومت خمسه

۳۵۶

[حکومت خمسه به ریاست وزراء و وزارت داخله، ۱۶ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت خمسه، نمره ۱۲۸۹، مورخه ۱۶ خرداد ۱۳۱۵

ریاست وزراء و وزیر داخله - مرقومه متحدالمال شماره ۲۹۷۰ زیادت تصور می کنم با مشکلاتی که خاطر مقدس با اخلاق عمومی زنجان مسبوق است اوامر صادره نسبت به ولایات دیگر زنجان بهتر پیشرفت کرده باشد فقط ما یک عده محدود پیرهای منحنی که با شدت فقر گرفتارند از طرف شهربانی مذارا می شد که آن هم قریباً مرتفع خواهد شد.

[امضاء]: مشیر فاطمی [مهر]: حکومت خمسه

خوزستان

○ خرمشهر

۳۵۷

[استخراج تلگراف اهواز، ۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، نمره ۱۷۴۰، مورخه ۱۴/۱۱/۸.

داخله - از خرمشهر اهالی به طور قاچاق در نتیجه تجدد و تربیت نسوان به خاک عراق رفته‌اند. فوراً دستور مراقبت فوق‌العاده به حکومت و شهربانی محل داده شد. اطلاعات حاصله شهربانی ایالتی حاکی است چند نفری قصد رفتن داشته ممانعت، ولی حکومت محل اطلاع می‌دهد چند خانوار که هویت و اسامی آنها نامعلوم است از خرمشهر و توابع به ترتیب غیر معلومی به عراق رفته و قونسول بصره هم خبر مزبور را تأیید کرده اقدام شد. قونسولگری در صدد تحقیق برآمده آنها را به جرم اینکه قاچاقی رفته‌اند معاودت دهد، شهربانی محل هم در صدد است که هویت آنها را به دست آورده تا به وسیله قونسولگری اقدام شود، اطلاعاً معروض گردید. ۱۱۰۵۳ دادمرز

[حاشیه]: به عرض رسد سواد به وزارت خارجه نوشته شود سواد برداشته شد. ۱۴/۱۱/۱۲

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ بستان

۳۵۸

[ریاست‌وزراء به وزارت داخله، ۱۵ فروردین ۱۳۱۵]

ریاست‌وزراء، نمره ۳۷۷، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۵

وزارت داخله طبق راپورت واصله از اهواز علی شیع ساکن دنااردو فرسخی بستان که مدتی بود از خاک عراق به ایران آمده و ساکن شده بود، شب هشتم فروردین به علت غیر معلومی به اتفاق دو برادر و تقریباً بیست خانوار به عراق رفته است. علت مراجعت مشارالیه و دیگران را برای استحضار ریاست‌وزراء اشعار دارید. [امضاء]: معیری

[حاشیه]: مقصود این است علی شیع چه کاره بوده و چرا رفته؟ اطلاعات صحیحی داده شود.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۲۷ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۱۳۴، به تاریخ ۱۳۱۵/۱/۲۷.

ریاست وزراء - عطفاً به مرقومه نمره ۳۷۷-۱۵/۱/۱۵ راجع به مهاجرت علی شیاع و عده ای دیگر به خاک عراق مراتب از حکومت خوزستان استعلام گردید. راپرت واصل حاکی است که برای تحقیقات حکومت شخصاً به محل رفته و طبق راپورت نیابت حکومت دشمیشان مهاجرین فقط این عده نبوده، از طوایف دیگر هم مهاجرت نموده اند. علت آنهم ظاهراً از ترس کشف حجاب بوده، ولی تحقیقات محرمانه دلالت دارد که آنها از طرف دولت عراق تشویق گردیده اند و به علاوه در اینجا مورد تعدی نیز واقع می گردند از حکومت تلگرافاً توضیح خواسته شد که تعدی از طرف کی است. پس از وصول جواب مراتب را در ثانی به عرض می رساند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

زرنده و ساوه

۳۹۰

[راپرت تلگرافخانه مأمونیه زرنده به ریاست وزراء، ۱۵ دی ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ ۱۵/۱۰/۱۳۱۵.

راپرت تلگرافخانه مأمونیه زرنده - تاریخ ۱۴/۱۰/۱۵، سه نفر از مامورین امنیه‌های این محل جعفر و رسول و عباس نامان همیشه مشغول به شرارت و اذیت مردم می‌باشند به طوری که شنیده و مشاهده می‌شود در چند روز قبل در رحیم آباد جعفر امنیه یک نفر از مأمورین پاسبان آنجا را کتک کاری زیادی می‌نماید و اسلحه^۱ پاسبان را جبراً می‌گیرد و سه روز قبل رسول امنیه در حمام مأمونیه به واسطه نبودن لنگ خشک حمامی را به قدری با چرم کمرکتک می‌زند که از سر و صورت او خون جاری می‌شود و دیشب گذشته رسول با عباس نامان امنیه در اثر استعمال مشروب در قهوه‌خانه یکدیگر را با چاقو مجروح نموده و تمام اثاثیه قهوه‌چی را خورد می‌نمایند. امروز صبح ستوان ۳ غزوانی رئیس امنیه محل سه نفر همراه خود به ساوه مرکز گروهان برده و دیگر قضیه کشف حجاب است که امروزه در مأمونیه بلکه در کلیه بلوک زرنده عملی نشده کمافی‌السابق نسوان با چادر و روسری رهسپار می‌شوند فقط کسی که کشف حجاب نموده خانواده غلامحسین خرمشاهی و اینجانب است و امروز یک باب دبستان اکابر برای پیشرفت معارفی در مامونیه زرنده مورد لزوم و احتیاج است. (نخست وزیری - ۱۳۰۰۳)

۳۹۱

[ریاست وزراء به ریاست اداره کل شهربانی، ۱۹ دی ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۱۲۶۷۷ به تاریخ، ۱۹/۱۰/۱۵، خیلی فوری.

ریاست اداره کل شهربانی - بر طبق خبر تلگرافی ۱۴/۱۰/۱۵، مأمونیه موضوع رفع حجاب بانوان در کلیه بلوک زرنده عملی و اجرا نشده است. به حکومت ساوه دستور داده شد با همکاری مامورین شهربانی آنجا در

اجرا و عملی نمودن موضوع با کمال جدیت اقدام نمایند، اینک لازم است به شهربانی ساهه هم از طرف اداره کل شهربانی در این زمینه دستور لازم صادر گردد که در اجرا و مراقبت امر با حکومت آنجا همکاری نموده یک نفر مأمور مخصوص به مأمونیه جهت تحقیق امر اعزام تحقیقات خود را برای اطلاع ریاست وزراء توسط آن اداره ارسال دارد. رئیس الوزراء

[امضاء محمود جم]

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۳۹۲

[اداره شهربانی به ریاست وزراء، ۱۵ اسفند ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، شماره ۲۷۷۸۲/۱۹۹۶۷ به تاریخ ۱۵/۱۲/۱۵، محرمانه.

ریاست وزراء - معطوفاً به نامه شماره ۱۱۶۷۷ - ۱۵/۱۰/۱۹ معروض می دارد راجع به عدم پیشرفت رفع حجاب در بلوک زرنده به شهربانی ساهه دستور داده شده بود مأمور مخصوص به محل اعزام با تشریک مساعی حکومت و امنیه آنجا اقدام کنند. مطابق گزارش واصله اقدام لازم به عمل آمده و موضوع رفع حجاب عملی شده است.

رئیس اداره کل شهربانی - سرپاس مختار. [امضاء]

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۳۹۳

[اداره کل احصائیه و ثبت احوال به وزارت داخله ۱۷ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل احصائیه و ثبت احوال ناحیه ۶ جنوب شرقی به دفتر احصائیه و ثبت احوال زرنده، نمره ۲۵۷، تاریخ ۱۷ دی ۱۳۱۵

راپورت عمومی مربوط به هیئت تفتیشیه بهمن و اسفند ماه ۱۳۱۴

ریاست اداره کل احصائیه و ثبت احوال

۱ - در ماه بهمن و اسفند چادر برداری در قصبه زرنده به سرعت انجام و چندین فقره جشن هم از طرف عموم مأمورین دوائر دولتی و صاحب محضر رسمی زرنده منعقد و کاملاً اجرا گردیده، حال دیگر احدی با چادر دیده نمی شود.

۲ - عملیات سوئی هم از مأمورین دولتی دیده نشده که عرض گردد. [ناخوانا]

کفیل دفتر احصائیه و ثبت احوال زرنده، علی اکبر عشقی

[مهر]: دفتر احصائیه و سجل ولایتی زرنده [امضاء عشقی]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ب)

لرستان

○ خرم آباد

۳۹۴

[راپورت از خرم آباد به ریاست وزراء، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف.

راپورت ۱۴/۱۱/۴ خرم آباد - سه روز است به علت نبودن گوشت فوق العاده به مردم سخت می گذرد و از قرار مذکور علت عدم اجرای تمهیدات از طرف صنف قصابها است. ثانیاً از طرف خیاطها راجع به اجرت لباس نسبت به مردم تعدی می شود. با در نظر گرفتن پیشرفت منظور مقدس دولت این قسمت کاملاً قابل رعایت است تا طبقات مختلفه اهالی بتوانند زودتر موفقیت حاصل نمایند. ثالثاً لباس دوخته که از طهران می آورند با هر قیمتی پیشرفت نماید به مردم فروخته می شود. هرگاه نسبت به این موضوع هم توجهی مبذول گردد که با منافع معتدلی اجناس خود را بفروشند به پیشرفت منظور کاملاً کمک خواهد کرد. رابعاً طبق راپورت الشتر در موقع سرکشی رئیس معارف به دبستان الشتر یک عده محصلین و اولیای آنان به عنوان اینکه مدیر دبستان از محصلین اخاذی نموده و تدریس هم طبق مقررات معارف نبوده به رئیس معارف شکایت مدیر مزبور را نیز برای رسیدگی به خرم آباد احضار نموده اند.

[حاشیه:] به حکومت محل دستور دهید قیمت فروش البسه و خیاطها را با نظر کمیسیونی که مرکب از رئیس شهربانی و بلدیه و برخی از مطلعین باشد تعدیل نمایند. ۱۴/۱۱/۶.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۹۵

[ریاست وزراء به حکومت خرم آباد، ۶ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۸۴۶۴، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۶.

تلگراف، خرم آباد - حکومت قیمت فروش البسه و اجرت خیاطها را با نظر کمیسیونی که مرکب از رئیس شهربانی و بلدیه و مطلعین باشد تعدیل نمایند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

فارس و لارستان

○ شیراز

۳۹۶

[تلگراف از شیراز به وزارت داخله، ۱۱ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، استخراج تلگراف شیراز، نمره ۱۰۶۹/۱۱ مورخه ۱۴/۱۱/۱۱
داخله - شب هشتم بهمن. نصیر امام پسر امام جمعه شیراز دعوتی از آقایان و خانمهای خانواده خودشان و بعضی از خانمهای دیگر شیراز و رؤسای ادارت با خانمهای آنها بعمل آورد بنده نیز در مجلس مزبور دعوت و حضور داشتم از حیث این که این اقدام در خانواده یکی از روحانیون شده کاملاً جالب توجه بود ۱۴۳۱۱ هدایت.

(نخست وزیر ۱۰۳۰۰۳)

۳۹۷

[والی ایالت فارس به وزارت داخله، ۱۱ بهمن ۱۳۱۴]

۱۱ بهمن ۱۳۱۴

تصدقت کردم از قرار تلگرافی که از آقای سهیلی رسیده است به طوری که فعلاً در حضورتان مذاکره و حدسی زده می شد در شهر شیراز سلمانی و کلاه دوز زنانه ابداً یافت نمی شود و البته تصدیق حقیر فرموده تهیه اساس و اسباب اولین مرحله پیشرفت هر کار و مقصدی است در این روزها هر قدر سعی کردم که اشخاص معروضه را تهیه کنم به واسطه رواج کامل کار این طبقه کسی را نتوانست پیدا کند.

اینک به وجود محترمتان متوسل و استدعا دارم مادامی که به طهران امر خصوصی صادر فرمائید چند نفر مزبور را تا موقعی که آقای تقی افرهی در طهران است حاضر و با ایشان بسپارد تا اگر محتاج به مساعدتی باشند کار آنها شود راه انداخته و حرکشان بدهند استدعا دارم لطفاً در این قسمت بذل توجه مخصوص و عاجلی داده

شود.

[حاشیه]: فوری است ۱ - به بلدیہ نوشته شود

۲ - اگر آقای دولتشاهی در طهران جواب داده شود به بلدیہ طهران دستور داده شد.

۳۹۸

[ریاست وزراء، به بلدیہ طهران، ۱۲ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره عمومی ۸۶۹۷، تاریخ ثبت ۱۲ بهمن ۱۳۱۴، فوری مستقیم

بلدیہ طهران - از قراری که جناب آقای ابوالفتح دولتشاهی والی فارس اطلاع می دهد در شهر شیراز خیاط و سلمانی و کلاه دوز زنانه یافت نمی شود لهذا قدغن نمائید عده از صنفهای مزبور را برای اعزام شیراز معین و انتخاب کنند و آنها را با آقای تقی افرهی که در طهران است بپارند که اگر کارهایی برای مسافرت داشته باشند راه انداخته و حرکت شان بدهد نتیجه را هم اعلام نمائید.

[امضاء]: ابوالفتح دولتشاهی

[حاشیه]: آقای دولتشاهی از قرار مذکور حرکت کرده اند.

۳۹۹

[ریاست وزراء به والی ایالت فارس، ۱۳ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء - نمره عمومی ۸۶۹۷، تاریخ ثبت ۱۳ بهمن ۱۳۱۴

جناب آقای دولتشاهی والی ایالت فارس - در جواب مراسله نمره پ مورخه ۱۱ بهمن ۱۳۱۴ اشعار می شود که به بلدیہ طهران دستور داده شد در تعیین و اعزام عده لازم خیاط و سلمانی و کلاه دوز زنانه اقدام کنند. [امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی

۴۷۰

[تلگراف ایالت فارس به طهران، ۱۰ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از شیراز، به تهران، نمره تلگراف ۳۰۱، تاریخ ۱۰ بهمن ۱۳۱۴

جناب آقای ابوالفتح دولتشاهی والی فارس پنجشنبه وارد مبل برای خریدن موجود کلاه دوز خیاط سلمانی لازم است لیلہ دوشنبه منتظر سهیلی

[مهر تلگراف ایالتی تهران]

[ریاست وزراء به دفتر مخصوص شاهنشاهی ۱۵ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۸۷۳۲، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۵

دفتر مخصوص شاهنشاهی - سواد تلگراف و اصل از شیراز که مبنی است بر این که نصیر پسر امام جمعه آنجا در نهضت بانوان اقدام و مجلس دعوتی از خانمهای خانواده خود و سایرین تشکیل داده است لفاً برای استحضار تقدیم می شود.

[امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی ۱۴/۱۱/۱۵

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

[بلدیة طهران به ریاست وزراء، ۲۲ بهمن ۱۳۱۴]

بلدیة طهران، شهرداری طهران، نمره ۱۸۹۷۶، مورخه ۲۲ بهمن ۱۳۱۴

ریاست وزراء - در جواب مرقومه نمره (۸۶۹۷) معروض می دارد که حسب الامر با عده از خیاط و سلمانی و کلاه دوز برای عزیمت به شیراز مذاکره شد لکن هیچ یک حاضر مسافرت نیستند چنانچه رای مبارک اقتضا فرماید ممکن است از طرف ایالت فارس اعلاتی در این خصوص منتشر و متحمل است که داوطلبانی یافت شوند.

کفیل شهرداری [امضاء]: بهرامی

[ریاست وزراء به والی ایالت فارس، ۲۵ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره عمومی ۹۱۷۴، تاریخ ثبت ۲۵ بهمن ۱۳۱۴

شیراز - ریاست شهرداری طهران نتوانسته عده ای خیاط و سلمانی و کلاه دوز برای عزیمت به شیراز تهیه کند ممکن است از طرف ایالت اعلان نمایند که داوطلبانی پیدا شوند

رئیس الوزراء

[حکومت فارس به ریاست وزراء، ۱۱ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ایالت فارس، نمره ۳۴۴، بتاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۱

ریاست وزراء - چون پیشرفت تربیت و تجدد نسوان در شیراز ضمن راپرتهای عدیده به عرض رسیده و مقطوع است اگر اشخاصی که جریان نهضت مزبور را در سایر نقاط دیده در شیراز هم مشهوداتی بعمل می آوردند تصدیق می کردند از طرف مامورین دولت و اهالی انجام وظیفه و حسن استقبال کامل در این موضوع

بعمل آمده است معهدا و با این که تاکنون بیست فقره عکس مجالس جشن شیراز و سایر نقاط حوزه فارس به مرکز ارسال گردیده گراور آنها در جراید دیده نشده و مقتضی بود که برای تشویق اهالی اقلاً از این حیث با شیراز هم مثل نقاط جزء کشور معامله شده باشد فعلاً نیز متمنی است برای جبران موضوع اوامر لازمه صادر فرمایند.

والی ایالت فارس [امضاء: ناخوانا] [مهر]: ایالت فارس
(نخست وزیر - ۱۳۰۳)

۳۷۵

[عرضحال بدری نورگستر به رئیس الوزراء، ۲۵ دی ۱۳۱۵]

رئیس الوزراء - با نهایت احترام معروض می دارد این کمینه بدری نورگستر اول کسی که برای اجرای امر در فارس کشف حجاب نموده و جهت خدمت [] مشغول کسب خیاطی شده الحال در سوریان بوانات به واسطه شغل نوکری که شوهر من اختیار نموده همراه او آمده از زمان ورود تا به حال مورد حملات زنانه و مردانه و سرزنش اهالی شده مخصوصاً در چند یوم قبل شدیدتر شده به قسمی که گروهیان ۳ حیدر نامی که مأمور نظام وظیفه بوانات و از هنگ ۱۲ سلحشور می باشد با کلمات خشونت آمیز وارد منزل به نحوی که فردای آن روز در اثر همین پیش آمد بچه سقط نموده و جانم در معرض خطر می باشد و به واسطه فاقد بودن پزشک و تلگراف و تلفون و پست [سری] و دوا و غذا قریب به مدت - در این محیط باید سوخت و ساخت شربت شهادت نوشید و صدا نداد برای استحضار خاطر عالی مختصری از حالات خود را گزارش داده و تقاضای مجازات گروهیان مذکور طبق قوانین مملکتی و مرتفع نمودن حجاب و نواقصات این حدود را می نماید برای اثبات و خدمت به جامعه جهت هر یک از عرایض که ذکر شده با یک نفر مفتش مخفی حاضر م ثابت نمایم آن هم به شرط حیات.

بدری نورگستر، [امضاء]: بدری، آدرس: سوریان بوانات - نورگستر

[حاشیه]: وزارت داخله از قرار شرحی که بدری از بوانات نوشته معلوم می شود کشف حجاب در آن نقاط پیشرفت نکرده و مأمورین برخلاف وظیفه رفتار می نماید مطلب را تحقیق و تعقیب نموده راپرت نمائید.
(نخست وزیر - ۱۳۰۳)

۳۷۶

[وزارت جنگ به ریاست وزراء، ۱۷ اسفند ۱۳۱۵]

وزارت جنگ، ستاد ارتش، شعبه دوم، رکن دوم، ضمیمه عین عرضحال، نمره ۱۱۰۴۳۶، مورخه ۱۵/۱۲/۱۷.
ریاست وزراء - عطف به نامه نمره ۱۱۹۴۹-۱۵/۱۱/۲۹ منضم به عین عرضحال بدری نورگستر از

تعرض گروهبان ۳ مأمور نظام وظیفه بوانات و عدم پیشرفت امر کشف حجاب در آن منطقه دستور لازم برای تعقیب و تنبیه گروهبان مزبور به لشکر ۷ فارس صادر و نیز به وسیله پخش نامه به کلیه قسمتهای تابعه ارتش دستور داده شد که در پیشرفت امر کشف حجاب و حسن جریان نهضت بانوان هرگونه مراقبت و مساعدت لازم را با مأمورین کشوری بنمایند عین عرضحال فوق نیز تلواً اعاده داده می شود. کفیل وزارت جنگ [امضاء]: سرلشکر امیر فضلی مهر وزارت جنگ

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۳۷۷

[وزارت داخله به استانداری شیراز، ۱۱ دی ۱۳۱۶]

وزارت داخله، دوسیه ۱۵۱۳، تاریخ تحریر ۱۱ دی ۱۳۱۶، محرمانه.
شیراز استانداری - روز ۱۷ دی که جشن سالیانه بانوان است مجالس جشنی نظیر مجالس سال گذشته از طرف بانوان در تمام کشور منعقد خواهد شد وزارت معارف دستور مقتضی به شهرستانها داده است در تشکیل مجالس مزبور با اداره معارف کمک و مساعدت فرمائید که مجالس مزبور با کمال آبرومندی دائر شود.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۷۸

[تلگراف شیراز به وزارت داخله، ۱۹ اسفند ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شیراز به طهران، شماره تلگراف ۶۳۹، تاریخ ۱۹/۱۲/۱۳۱۶، محرمانه.

داخله - ۱۹۱۹ راجع به ارباب عمامه چاپارا گزارش عرض می شود. راجع به کشف حجاب دستورات مؤکد داده شده باز هم تأکید می شود.

راجع به روضه خوانی در شهر شیراز، روضه خوانی نیست شهربانی رسیده فقط تاسوعا و عاشورا در شاه چراغ مجلس خطابه و ذکر فضایل اهل بیت خواهد بود. سایر موهومات در فع آن حسب الامر جدیت شده و می شود ظواهر امر موهومات به کلی بر طرف شده. ۱۷۳ علم.

[مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

قزوین

۳۷۹ = ۱

[حکومت قزوین به ریاست وزراء، ۱۹ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت قزوین، نمره ۲۳۳، مورخه ۱۳۱۵/۱/۱۹

ریاست وزراء - مرقومه محترمه نمره ۱۵/۱/۱۱-۴۰۱ راجع به نهضت بانوان زیارت شد همیشه جریان امر را از روی صحت و بدون پیرایه به وزارت داخله راپورت داده ام و البته مرتباً از عرض لحاظ محترم گذشته است پیشرفت امر نهضت بانوان در قزوین با جمودت و انقباض فکری اهالی برخلاف انتظار سریع و رضایت بخش بوده و با علم به این که موضوع از لحاظ سعادت و ترقی مملکت یک امر حیاتی و مورد توجه مخصوص ذات اقدس شاهنشاهی ارواحنافداه می باشد در تکمیل و تعمیم آن و تشویق اهالی کمترین غفلت و تهاون نخواهد شد و مأمورین مسئول مراقبت کامل دارند و بدیهی است بنا به عادت هزار ساله اندک غفلت و سستی در تعقیب باعث فتور در اساس امر خواهد بود.

امضاء: ناخوانا [مهر]: حکومت قزوین

۳۷۹ = ۲

[حکومت قزوین به ریاست وزراء، ۱۴ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت قزوین، نمره ۱۴۰۵، مورخه ۱۳۱۵/۳/۱۴

ریاست وزراء - مرقومه متحدالمال نمره ۲۹۷۰ راجع به بانوان که با چارقد و اشکال نامطلوب بیرون می آیند زیارت شد اگر چه قبلاً متوجه معایب این عمل ناهنجار بوده و به وسیله مأمورین شهربانی و وسایل دیگر در هدایت و برداشتن چارقد آنها که نادراً دیده شود اقدام شده معهداً باز هم تاکید و مراقبت در اجرای امر مبارک خواهد شد.

امضاء: ناخوانا [مهر]: حکومت قزوین

[وزارت داخله به حکومت قزوین، ۱۸ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، ضمیمه عرضحال، نمره ۱۱۰۹۲/۱۲۲۷/س، به تاریخ ۱۳۱۵/۳/۱۸، محرمانه. حکومت قزوین - عین عرضحال بی امضاء از قریه و اجند بلوک خرقان در شکایت از عملیات بعضی از متنفذین محلی در قضیه رفع حجاب لفاً ارسال می گردد. قدغن فرمائید به وسیله نایب الحکومه محل، اقدام مقتضی به عمل آورده و نتیجه را با اعاده عرضحال اشعار دارند.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت قزوین به اداره نیابت حکومت خرقان، ۲۴ آذر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت قزوین، سواد نامه، نمره ۱۴۰۸، تاریخ ۱۵/۹/۲۴، محرمانه.

حکومت قزوین - پاسخ شماره ۱۵/۹/۱۶-۵۲۱۸ شیخ جعفر زنجانی یکی از روحانیون سابق خرقان بوده است که فعلاً مثل چهل و پنجاه نفری که در خرقان ترک لباس روحانیت کرده اند متحدالشکل شده، نسبتاً شخص با فضل و متوالفکر و در میان توده رعایا وجیه و فوق العاده محبوب است و شخصاً در سال قبل مشاهده نموده بود همین شخص آداب معاشرت و حتی طرز شست و شوی ظروف روستائیان را طرف تنقید قرار داده و نظافت را به آنها تلقین می کرد. سبزه علی و علی یارنامان نیز از رعایای معتبر آقای دکتر مصدق هستند که به درستی عمل و اعتبار شهرت دارند. با این که در نظر اول بنده تشخیص دادم گزارش دهنده علی اکبر احمدی یا همان اکبر آغوری سابق الذکر است، ولی برای امثال امر تحقیقات و اقدام کافی از محل برای کشف صحت یا سقم مطلب به عمل آورد. و مینوت گزارش را از علی اکبر احمدی به دست آورده که عیناً تقدیم می نماید. اکبر آغوری نسبت به علی یار و سبزه علی کینه و خصومت خاصی دارد و گزارش شماره ۹۲۹ مورخه ۱۵/۲/۳۱^۱ اینجانب نیز مؤید این خصومت می باشد.

و کوچکترین دلیل یا اثری بر صحت گزارش به دست نیاورده است. به جای هرگونه دلیل مینوت گزارش را از علی اکبر آغوری به دست آورد. به قدری این شخص خطرناک است که تمام همسایگانش از او هراس دارند و به طوری که معلوم شده است هر روز دسیسه و کلاه‌پی برای این چند نفر رعایای حصار درستی می کند. رعایای مزبور وسایل حرکت خود را فراهم می کردند که به طهران ملتجی شوند. (گویا مقصودشان به طهران این است که با کمک ارباب خود آقای دکتر مصدق شر این وجود خطرناک را از این بلوک بکنند). البته نایب الحکومه از حرکت رعایا جلوگیری نموده و خواهد نمود و مخصوصاً نسبت به حاجی علی یار که اکبر آغوری در ظرف این چند ماه اخیر مشارالیه را متهم به داشتن اسلحه و خوراندن تریاک به خدمتکار و تشکیل

کمیته انقلاب نموده است. (که دو فقره اول به وسیله امنیه تعقیب و مدتی بیچاره را سرگردان و متضرر کرده است.) هدایت قانونی به عمل آورده است که در صورت شکایت می تواند به نام متصدی اسناد دهنده را تعقیب نماید علی اکبر احمدی یا آغوری در خاتمه بازجوئی وقتی فهمید کذب گزارش او آشکار شده و رعایا می خواهند به طهران بروند، شرحی به اینجانب نوشته و استرحام کرده است. (سزاوار نیست بگذارید برای خدمتگذاری دولت فدوی را با آقا حسین از بین ببرند.) (آقا حسین کدخدای سابق حصار است که در هذه السنه از طرف دکتر معین نشده و بستگی با اکبر آغوری دارد.) در پایان گزارش ضمن تقدیم عین مشروح اکبر آغوری خاطر عالی را مطمئن می دارد که اصولاً این قبیل افکار بین رعایا خصوصاً رعایای خرقان وجود ندارد و نایب الحکومه در تمام شئون و مدارج زندگی آنها وارد و ناظر است. محل امضاء - رونویس مطابق اصل است. [مهر: کابینه حکومت قزوین
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۸۲

[حکومت قزوین به حکومت خرقان،]

وزارت داخله، حکومت قزوین، نمره ندارد، تاریخ ندارد، محرمانه.
حکومت خرقان - سزاوار این است نگذارند برای خدمتگذاری دولت فدوی را با آقا حسین از بین ببرد. برای این که در محل هر کسی حوزه خلاف مرتکب شود بنده و [] را راپورت بدهم. مثل این کار که علی یار نام کرد مثل قضیه حقیر تاج ماه که سبز علی بدون مجوز^۱ قانون از طرف حقیر [] شده وجه ملک حقیر را گرفته، دو سال است استفاده می نماید. تمام اموال حقیر خورده، روز یک لقمه نان جو می دهد. با مال حقیر پول دار شده، در بودن بنده و محمد سلمانی متمرّد امر شما می شود و بعد به مأمور می گوید، با علی یار یا حسین خان همدست شده ده سال است به برد جقه اعلی حضرت قسم است. علی یار و سبز علی و کسانی که اعلامیه منتشر کرده اند تمام فامیل علی یار همه شریک در کمیته انقلابیون دارد. این محسن آقاخان را اصلاً حساب مأمور متمرّد به این اگر خود حضرت حکمران بیاید حقاً یک خدمت بزرگ به دولت خواهند کرد. زیاده جسارت. محل امضاء علی اکبر احمدی آغوری.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۸۳

[وزارت داخله به حکومت قزوین، ۱۴ دی ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۵۲۷۸۲/۴۵۴۵/س، به تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۱۴، محرمانه.
حکومت قزوین - عین نامه واصل از خرقان راجع به رفتار و عملیات ملا جعفر نام در قضیه کلاه و نهضت

بانوان آنجا لفاً ایفاد می‌گردد.

قدغن فرمائید به وسیله نایب الحکومه محل تحقیقات لازمه به عمل آورده و در صورت صحت مشارالیه را مورد تعقیب قرار داده نتیجه را ضمن اعاده نامه اشعار دارند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: ناخوانا

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۳۸۴

[عریضه‌ای از بلوک خرقان به دفتر شاهنشاهی]

وزارت داخله، حکومت قزوین،

مقام منبع حکومت جلیله قزوین دامت شوکه - محترماً معروض می‌دارم، در خصوص ملاجعفر نام که مدت پنج سال است برای حقه‌بازیهای خودش از زنجان خارج گردیده، آمد در خرقان قریه کامکان ساکن شد. مدتی^۱ بود مردم را محرمانه تبلیغ می‌کرد که این کلاهها مال فرنگی است و زنهای خارجه چه بسا ندارند. حالیه مدت دو ماه است نمی‌دانم از کجا اشاره شده آمده قریه حصار رأس که یکی از قصبه‌های محل خرقان است، با حاجی علی یار نام و سبزه‌علی نام در خانه‌های اشخاصی اقدام تاسی را با زنهایش تبلیغ می‌نماید که زن ایرانی باید چادر داشته باشد و مردهایی به سر کلاه لبه‌دار بگذارند که کافر و از متمردين محسوب، در این ماه رمضان زنهای خرقان از سابق چادر نداشته‌اند به کلی وادار کرده تمام زنهای چادر سر بنمایند. مردها کلاه را برداشته‌اند از این کلاه سابق مکرر زن خود ملاجعفر نام با زبان تبلیغ که هر زن چادر نداشته باشد روزه و نمازش قبول نیست و نباید بیرون بیاید محضور یک طور^۲ زنهای محل خرقان را تبلیغ کرده و دیگر گوش، به حرف شوهر یا مأمور دولت نمی‌دهند از آستانه مبارک متمنی هستیم یک نفر مأمور مخصوص که از مأمورین اداره جات محل نباشد. پول بگیرد عرض چاکر را اجرا نماید. بیاید چون که علی یار نام و سبزه‌علی نام که با ملاجعفر هم قول شده‌اند و هم در حصار پول‌دار هستند، هم صاحب نفوس، اگر از ملاجعفر و علی یار و سبزه‌علی نام در این خصوص جلوگیری نشود در این مدت که دولت علیه زحمت کشیده مردمان وحشی سابق را صاحب متمدن تمدن آگرده باز مثل سابق می‌شود. اصلاً برای دولت یک زحمت مهم حاصل شده زیاده. امر امر مبارک است - رونویس مطابق اصل است.

[مهر]: کابینه حکومتی قزوین

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - اصل: مدت.

۲ - اصل: تور

۳ - اصل متمدن

[حکومت قزوین به وزارت داخله، ۲۶ دی ۱۳۱۵.]

وزارت داخله، حکومت قزوین، ضمیمه ۵، نمره ۵۶۳۳، تاریخ ۱۳۱۵/۱۰/۲۶، محرمانه.

وزارت داخله - معطوفاً به مرقومه محرمانه شماره^۱ ۵۲۷۸۲/۴۵۴۵ - ۱۵/۱۰/۱۴ فرستاده از اداره سیاسی متضمن عین نامه‌ای که از خرقان راجع به عملیات و تبلیغات ملاجعفر نام بر علیه رفع حجاب تصدیق افزا می‌شود. قبلاً هم در این باب شرحی به حکومت رسیده بود نایب‌الحکومه خرقان مراجعه شد، به طوری که نایب‌الحکومه گزارش می‌دهد نویسنده این نامه علی اکبر نام احمدی که از اشخاص بد عمل و بد سابقه و همیشه برای استفاده شخصی و اعمال اغراض خصوصی به این عملیات متشبث می‌شود. رونویس گزارش نایب‌الحکومه با شرحی که خود علی اکبر نام احمدی به نایب‌الحکومه نوشته لفاً تقدیم گردید. بنا به اظهار نایب‌الحکومه ملاجعفر نام از اشخاص درستکار و خوش رفتار و عاری از این اتهامات است و احمد فوق‌الذکر ساعی است به وسایل ممکنه اسباب زحمت او را فراهم نماید معذالک مجدداً به نایب‌الحکومه دستور داده‌ام در این باب تحقیق و بازرسی بیشتری نموده، در صورتی که غرض ورزی و سوء رفتار علی اکبر نام ثابت شد طبق مقررات او را تعقیب نمایند و اگر دست از این رفتار نکویده بر نداشت و سایل تغییر محل او را فراهم نمایند.

[حاشیه]: متأسفانه هنوز بعضی اخلاق رذیله و عادات نکویده کاملاً از میان بعضی اشخاص بر نخواست و در غالب بلوکات حتی در شهر قزوین این قبیل اشخاص یافت می‌شوند که با سوء سابقه و خیانت باطن تأمین اغراض و مطامع خبیثه خود را در تضییع و متهم کردن دیگران دانسته و متصل به جعل اکاذیب و نوشتن مراسلات بی امضاء و بستن تهمت و افترای به دیگران مشغول هستند و پیوسته اوقات اولیای امور به این مفتریات و جعلیات مشغول است.

[امضاء: ناخوانا] [مهر]: حکومت قزوین

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

قم

۳۸۶

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۷ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کابینه، نمره ۱۶۸۱، به تاریخ ۷ دی ۱۳۱۴، محرمانه.

ریاست وزراء - راپورت محرمانه نمره ۱۷۲۲ حکومت قم برای استحضار خاطر مبارک نفاً تقدیم می شود.

از طرف وزارت داخله [امضاء]: سیاح

[حاشیه]: محرمانه است. از طرف شهربانی کل بر عده پاسبانان قم افزوده شده جواب داده شود باید مراقبت

نمایند که از راه تشویق منظور پیشرفت نماید.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۳۸۷

[حکومت قم به وزارت داخله، ۲ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، نمره ۱۷۲۲، به تاریخ ۲ دی ۱۳۱۴.

وزارت داخله - عطف به نمره ۱۶۲۳^۱ صادره از اداره کابینه، معروض می دارد که اقدامات لازمه به عمل آمده، البته خاطر آن وزارت متبوعه مستحضر است که قم راجع به اجرای این دستور غیر از سایر شهرها است و باید با کمال حزم و احتیاط شروع به اقدام این موضوع شود و هر روز با رئیس شهربانی مشغول تهیه مقدمات برای اجرای این دستور هستم. امروز هم نظر به این که عده خود معلمات در اطراف موضوع مذاکراتی نموده بودند که حاضر برای رفع حجاب نخواهند بود و استعفاء می دهند و عده آنها هم بیش از شش نفر نیست و اغلب اهالی هم به واسطه انتشار خبر راجع به رفع حجاب دخترهای خود را از مدرسه بیرون آورده اند. جلسه در این اداره معارف با حضور شش نفر معلمات و رئیس شهربانی و رئیس معارف تشکیل و آنچه لازمه اظهار بود به آنها شد و حاضر شدند که در این دو سه روزه شروع به تبلیغات لازمه در خانواده ها نموده که پس از تشریف فرمائی جناب آقای وزیر معارف و تشکیل کنفرانس در این موضوع اقلاً یک صد نفر از خانمها در

جلسه مزبور حاضر شوند و ضمناً صورت کلیه محصلات را از مدرسه گرفتیم که اشخاصی که دختران خود را از مدرسه خارج کرده‌اند آنها را به وسائل مختلفه تعقیب و مجبور نمایند که مراجعت بدهند که این صورت خوشی نخواهد داشت و اعلانی نیز امروز در یکی از محلات الصاق شده بود که روز کار و فعالیت می‌باشد و به مسلمانها خطاب نموده بود که دختران خود را از مدارس خارج کرده و برضد این موضوع باید اقدام نمود که شهربانی مشغول تحقیقات است. به نظر اینجانب عده پاسبانی شهر قم فعلاً برای اجرای این دستور کافی نیست. اگر چه رئیس شهربانی جداً کار نموده و از هیچ نوع اقدامات کوتاهی ندارند ولی برای این که در تمام محلات شب و روز باید پست گذاشته شود که مراقب فرد فرد اهالی بود که سوء احترامی نسبت به زنی نشود که موجب اختلال جریان کار بشود. لازم است سی نفر بر عده پاسبانی شهر قم اضافه نمایند که از هرگونه پیش آمد سوئی جلوگیری شود و از طرفی شهربانی هم تلگرافاً در این موضوع درخواست شده فدوی به اهمیت این موضوع در قم کاملاً واقف، امیدوارم با کمال ترتیب و نظم دستورات صادره به موقع اجرا گذاشته شود.

حکومت قم.

(نخست‌وزیری - ۱۳۰۳)

۳۸۸

[حکومت قم به وزارت داخله، ۱۵ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، نمره ۱۸۱۸، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۵، محرمانه مستقیم.

وزارت داخله - در جواب مرقومه ۱۷۱۴^۱ راپورتاً به عرض می‌رساند که وضعیت شهر قم راجع به رفع حجاب با کمال متانت و نظم پیشرفت می‌نماید. فعلاً کلیه محصلات به استثنای معدودی که به پانزده نفر بیشتر بالغ نمی‌شود بی حجاب به مدرسه ایاب و ذهاب می‌نمایند. و راپورت یومیه جریان مدارس و معارف را توسط آقای رئیس معارف جدید هر روزه دارم و خبر قابل عرض نیست و بنده نیز تاکنون در جلسه از تمام رؤسای ادارات و خانمهایشان در منزل شخصی دعوت نموده و بایانات مفصل و مشروح آنها به فواید و محسنات رفع حجاب متذکر نموده که به تدریج آنها را حاضر برای برداشتن چادر بنمایم و اغلب از خانمها هم تهیه لباس نموده و مشغول تکمیل رفع نواقص خود می‌باشند و از طرف دیگر هم معلمات به واسطه تشویقاتی که از طرف رئیس معارف و نماینده اعزامی معارف به عمل آمده آنها نیز تاده روز دیگر حاضر برای برداشتن چادر خواهند شد. به عقیده اینجانب فعلاً به واسطه تبلیغات و انتشارات و ایاب و ذهاب محصلات باید قدری مردم را آشنا به وضعیت رفع حجاب نموده تا موقع مقتضی بتوان آنها را در جلسه رسمی دعوت کرد و از طرف دیگر به تمام رؤسای ادارات اطلاع داده شده که در منازل شخصی هر کدام در یک شب اعضا خود را با خانمهای آنها دعوت نمایند و مذاکراتی راجع به فواید و محسنات این موضوع بنمایند که متدرجاً آشنا به جریان شده و استتکاف اولیه آنها مرتفع گردد. اداره شهربانی هم واقعاً باید تصدیق کرد که نهایت کوشش را در حفظ انتظام

داشته و در تمام ساعات پستهای مرتب گذاشته شده و توسط آقای رئیس شهربانی شخصاً تمام پستها تفتیش می‌شود و کاملاً انتظامات برقرار است. پس از تهیه مقدمات کار و حاضر کردن اقلأ پنجاه نفر خانم در یک جشن افتتاح پیشآهنگی که برای اول بهمن ماه تشکیل خواهد شد. مراتب به عرض خواهد رسید. ثانیاً مراتب به عرض می‌رسد که تمام مدعوین را با خانمهای آنها دعوت نمائیم که حاضر شوند و این بیست روز را هم باید صرف تبلیغات و تشکیل مجالس خصوصی و تکمیل رفع نواقص خانمها نمود که بتوانند در جلسه مزبور حاضر شوند ثانیاً مراتب مرتباً راپورت می‌شود که در صورت اجازه جلسه مزبور برای اوایل یا اواسط بهمن ماه تشکیل گردد. به عقیده اینجانب نظریه مزبور فعلاً موافق با جریان محلی است و زودتر از این نمی‌شود اقدام نمود بسته به نظر آن وزارت متبوعه است.

حکومت قم سواد مطابق اصل است ح - ش

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۳۸۹

[حکومت قم به وزارت داخله، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت قم، نمره ۱۹۶۲، تاریخ ۴ بهمن ۱۳۱۴

وزارت داخله، تعقیب تلگراف نمره ۱۹۶۰^۱ مجلس جشن مفصلی روز جمعه ۳ بهمن از ساعت ۳ بعدازظهر تا ۶ از کلیه روسای ادارات و اعضای شهربانی در اداره شهربانی تشکیل و از طرف اینجانب بیانات لازم راجع به فوائد و محسنات رفع حجاب ایراد و رئیس اداره شهربانی نیز بیاناتی راجع به موضوع رفع حجاب و تشکر از واردین اظهار داشتند و دو فقره عکس برداشته شد که لفاً برای استحضار آن وزارت متبوعه تقدیم می‌شود^۲ و مجلس به دعای ذات مبارک بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی خاتمه یافت و روز جمعه آینده هم جشن اداره بلندی خواهد بود که اقلأ هفتصد نفر به طوری که در نظر است در جشن مزبور شرکت خواهند نمود. اوضاع باکمال آرامش و انتظام پیشرفت می‌نماید و قطعاً تا یک ماه دیگر به چادر و حجاب خاتمه داده خواهد شد.

[امضاء: ناخوانا]

[حاشیه:] عکسها را برای ملاحظه جناب آقای رئیس الوزراء بفرستید تا در صورتی که تصویب فرمایند به

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

جراید داده شود. ۱۴/۱۱/۱۷

۳۹۰

[گزارش تلگرافی از قم به ریاست وزراء، ۲۶ مرداد ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، تاریخ ۱۶/۵/۲۶

گزارش تلگرافی ۱۶/۵/۲۵ قم - هاشم پاسبان شماره ۲۲ در شهر نو مصادف با سکینه نام شده برای برداشتن

روسی سکنه استقامت نموده، بعد از یک روز سکنه فوت می‌شود. بستگان سکنه به شهربانی اطلاع می‌دهند که پاسبان لگد به پهلوی سکنه زده است. مدعی‌العموم و رئیس شهربانی با دکتر سکنه را معاینه و مشغول تحقیقات می‌باشند. پنج عصر.

غلامعلی

۳۹۱

[ریاست وزراء به اداره کل شهربانی، ۲۸ مرداد ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، شماره ۷۸۷۶، تاریخ ۱۳۱۶/۵/۲۸.

اداره کل شهربانی - گزارش تلگرافی ۱۶/۵/۲۵ قم حاکی است که هاشم پاسبان شماره ۲۲ در شهر نوبا سکنه نام مصادف شده و برای برداشتن روسری، سکنه استقامت نموده بعد از یک روز سکنه فوت می‌شود بستگان مشارالیها به شهربانی اطلاع می‌دهند که پاسبان مزبور لگد به پهلوی سکنه زده است. مدعی‌العموم و رئیس شهربانی و دکتر؛ سکنه را معاینه و مشغول تحقیقات می‌باشند و قدغن نمائید جریان قضیه و نتیجه را برای استحضار ریاست وزراء اشعار نمایند.

رئیس الوزراء [امضاء]: ملک الکلامی

۳۹۲

[وزارت پست و تلگراف و تلفن به ریاست وزراء، ۱۹ دی ۱۳۱۶]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، رونوشت گزارش پستی قم، نمره ۷۱۱۱ مورخ ۱۶/۱۰/۱۹

پیرو گزارش تلگرافی ۱۷/۱۶/۱۰: دعوتی که به اداره معارف از تجار و معاریف با خانمهایشان برای شرکت در جشن ۱۷ دی نموده بودند اکثریت تجار با بانوانشان حاضر نشده بودند. دیروز آقای رئیس شهربانی غائبین را احضار نموده مشغول تحقیقات بودند. موضوع حجاب در طبقه تجار و متدینین طبیعی و ثبت نشد. اربابی [مهر] وزارت پست و تلگراف و تلفن، اداره دفتر - رونوشت برابر اصل است.

۳۹۳

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۲۶ دی ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، شماره ۱۴۷۵۶، مورخ ۱۳۱۶/۱۰/۲۶، محرمانه، مستقیم

وزارت داخله - اطلاع واصل از قم حاکی است دعوتی که از طرف اداره معارف آنجا از تجار و معاریف شهر با خانمهایشان برای شرکت در جشن ۱۷ دی شده بود اغلب با خانمهایشان حاضر نشده‌اند و این قضیه

۱۱- این گزارش را وزارت پست و تلگراف و تلفن طی نامه شماره ۵۱۴/۱۰ مورخ ۱۶/۱۰/۲۱ به نخست‌وزیری ارسال داشته است. و در حاشیه آن یادداشت شده به وزارت داخله مراجعه بشود که چگونه تاکنون باید رفع توهم از اهالی آنجا نشده باشد. ۱۶/۱۰/۲۲

باعث تعجب شد که چگونه با اقداماتی که تاکنون در پیشرفت این نهضت شده و موضوع در همه جا خاتمه یافته است هنوز در قم عده‌ای از تجار خانمهایشان رفع حجاب ننموده‌اند و این قضیه باعث مسئولیت مامورین خواهد بود. مقرر فرمائید فوراً به فرماندار آنجا دستور دهید که بررسی نموده کسانی که در این امر تعلل می‌نمایند گزارش دهند.

رئیس‌الوزراء [امضاء: ناخوانا]

رونوشت این نامه برای اطلاع و اقدام اداره کل شهربانی فرستاده می‌شود.

رئیس‌الوزراء [امضاء]: برومند

۳۹۴

[وزارت داخله به ریاست‌وزراء ۴ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل امور کشور، دایره سیاسی، نمره ۱۸۲۸-۶۳۳/س، مورخ ۱۶/۱۱/۴، محرمانه مستقیم.

ریاست‌وزراء - عطف به نامه شماره ۱۴۷۵۶-۱۰/۲۶-۱۶/۱۰ راجع به رفع حجاب در قم معروض می‌دارد، امر مبارک به اداره شهربانی ابلاغ و به فرماندار قم نیز دستور اکید داده شد از نتیجه خاطر مبارک را مستحضر خواهند داشت.

وزیر داخله [امضاء]: فروهر

۳۹۵

[اداره کل شهربانی به ریاست‌وزراء، ۱۱ بهمن ۱۳۱۶]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، دایره دفتر، نمره ۴۰۰۵۳/۳۸۶۹۷، مورخ ۱۶/۱۱/۱۱، محرمانه مستقیم.

ریاست‌وزراء - عطف به نامه شماره ۱۴۷۵۶-۱۰/۲۶-۱۶/۱۰ معروض می‌دارد قبلاً گزارشی از شهربانی قم رسیده بود [که] اغلب از تجار با بانوانشان از طرف اداره معارف آنجا به جشن ۱۷ دی دعوت شده در مجلس جشن حضور به هم نرسانیده‌اند. دستور داده شد نسبت به علت عدم حضور اشخاص مزبور و تعیین هویت آنها بازجوئی نمایند، به طوری که شهربانی مزبور گزارش می‌دهد در طی بازجوئی اغلب عذر موجه نداشته‌اند و ضمناً شهربانی مربوطه تقاضا نموده است برای تنبیه عده مزبور که صورت آن به پیوست تقدیم می‌شود به مدت معینی از قم تبعید شوند. متمنی است مقرر فرمائید از اقدامی که مقتضی است به عمل آید به این اداره اعلام گردید.

رئیس اداره کل شهربانی سرپاس مختار [امضاء]

[حاشیه]: از دفتر مخصوص استجازه شود.

صورت اسامی اشخاصی که در جشن ۱۷ دی ماه ۱۳۱۶ دعوت و حاضر نشده‌اند.

اسم	نام خانوادگی	شغل
حاجی محمد حسین	یزدی	تجارت
حاجی سید علی	فهمیم التجار	تجارت
حاجی علی اکبر	رزاقی	تجارت
سید مرتضی	فهمی	تجارت
حاجی آقا محمود	سیره	فلاحیت
علیرضا	شفاء الدوله	طبابت
کمال	رحمتی	تجارت
حسین	پوستی	تجارت
عبدالحسین	اخوان	تجارت
حاجی آقا نقی	شیخ	فلاحیت
یوسف	چرمی	فلاحیت
حاجی ابراهیم	احمدی آذری	تجارت
محمد	سلامت	بزاز
اسدالله	شمس	بزاز
حسن	رحیمی	فلاحیت

۳۹۹

[ریاست وزراء به ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی، ۱۴ بهمن ۱۳۱۶]

ریاست وزراء، نمره ۱۵۶۹۱، مورخ ۱۴ بهمن ۱۳۱۶

ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی - در موضوع دعوتی که در ۱۷/۱۰/۱۶ اداره معارف قم از تجار و معاریف با خانمهایشان برای شرکت در جشن نموده بودند و اکثریت تجار با بانوانشان حاضر نشده بودند گزارش رسیده بود مراتب از وزارت داخله استعلام و توضیحات لازمه خواسته شد که به فرماندار آنجا دستور دهند بررسی نموده کسانی که در این امر تعلل می نمایند گزارش دهند. رونوشت نامه فوق به اداره کل شهربانی فرستاده شد، اینک از اداره مزبور جوابی رسیده است مبنی بر این که در طی بازجویی شهربانی قم به طوری که گزارش داده است اغلب عذر موجه نداشته اند و ضمناً شهربانی مزبور پیشنهاد نموده برای تنبیه عده ای که صورت آنها به پیوست تقدیم می شود به مدت معینی تبعید شوند. مستدعی است مراتب را به عرض رسانیده مقتضیات امر مبارک را ابلاغ فرمائید.

رئیس الوزراء [امضا ناخوانا]

[حاشیه]: اداره معارف قم به مناسبت جشن ۱۷ دی از معاریف شهر دعوتی نموده که اکثریت حاضرین

بدون بانوانشان در مجلس جشن حضور یافته بودند. علت به وسیله وزارت داخله از شهربانی تحقیق شد. گزارش شهربانی محل حاکی است که عدم حضور بانوان بدون عذر موجه بوده است. شهربانی محل پیشنهاد کرده است رای تنبیه عده مزبور (که صورت اسامی آنها به ضمیمه ارسال شود) چندی از قم تبعید شوند. متمنی است مراتب را به عرض رسانیده مقتضیات امر مبارک ابلاغ فرمائید.

کاشان

۳۹۷

[اعلان حاکم کاشان، ۱۳ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت کاشان نظنز و جوشقان، نمره ۸۰۷، به تاریخ ۱۳/۳/۱۳۱۵.

اعلان - از قرار اطلاع بانوان با چارقد در معابر عبور و مرور می نمایند، حتی بعضیها به طور مضحک خود رابه اشکال مختلف و عجیبی درآورده و مستور می دارند. چون ادامه این وضعیت غیر مطلوب و باعث مسئولیت است اکیداً مقرر می گردد که باید زودتر این رویه متروک و هیچ کس از بانوان نباید با چارقد در معابر دیده شوند. لهذا از تاریخ نشر اعلان الی پنج روز اگر به وضعیت فعلی ادامه دهند شدیداً تعقیب خواهند شد. حاکم و شهردار کاشان

[امضاء]: لسان سپهر، [مهر] حکومت کاشان

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۳۹۸

[رئیس الوزراء به حکومت کاشان، ۵ بهمن ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۱۳۲۷۲، تاریخ ۱۳۱۵/۱۱/۵

حکومت کاشان - بر طبق گزارش تلگرافی در جلسه ۲۷ انجمن تربیت بدنی برای پیشرفت کلاس اکابر و ورزش و تجدد نسوان تصمیم گرفته شده کلوپی تأسیس شود که شبها در محل کلوپ مطابق پرگرام و نظامنامه که تهیه خواهد شد حاضر شوند موضوع را مشروحاً گزارش دهید.

رئیس الوزراء

[حاشیه]: سواد برای اطلاع وزارت داخله.

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۹ اسفند ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمرة س ۵۹۸۶۸-۵۰۲۰ و به تاریخ ۱۵/۱۲/۹ ریاست وزراء - عطف به نامه نمرة ۱۳۲۷۲-۱۵/۱۱/۵ گزارش ۳۵۷۵-۱۵/۱۱/۱۴^۱ مستقیم حکومت کاشان راجع به تأسیس کلوپ در کاشان برای پیشرفت تربیت بدنی و تجدد نسوان مستدعی است در صورتیکه اجازه می فرمایند برطبق تصویب نامه نمرة ۶۴۲۸-۱۳۰۹/۹/۱۶^۲ به حکومت کاشان اجازه تأسیس کلوپ داده شود^۳.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح

[حاشیه]: تأسیس کلوپ تابع شورایی است که شهربانی باید موافقت نماید. اساس نامه کلوپ را بدهید شهربانی نظر کند.

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۱- اسناد نخست وزیری، ۱۳۰۳ که طی آن لسان سپهر حاکم کاشان نوشته «شهر کاشان فاقد کلوپ تاتر، سینما، باغ ملی، و غیره و غیره است و به همین ملاحظه اهالی آن از این تغییرات و ترقیات امروزه کشور بهره ندارند و هنوز در دعوتهای رسمی کمتر بانوان تجار حاضر می شوند.»

۲- در این مجموعه ملاحظه نشد.

۳- سرانجام ریاست وزراء طی نامه شماره ۱۳۹۴۷ به تاریخ ۱۳۱۵/۱۱/۲۹ ضمن تأکید بر این نکته «که البته هرگونه اقدامی که برای تربیت اخلاقی اهالی به عمل آید مفید است» دستور داد «اولاً در تشکیل کوپ با اطلاع شهربانی اقدام کنید و ثانیاً در حضور بانوان باید دقت شود که از دخول اشخاص نامناسب و غیر صالح جلوگیری گردد که نتیجه برعکس حاصل نشود.

کردستان

۴۰۰

[تلگراف حکومت کردستان به ریاست وزراء، ۲۰ آذر ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کردستان به طهران، [توضیحات: ندارد] نمره ۲۱۰، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲۰، محرمانه.

جناب آقای ریاست وزراء - ۱۴۴۲ با افتتاح نمره ۱۲ مؤثرترین اقدام که برای پیشرفت منظور ممکن بود بشود حسب الامر به عمل آید در مجلس عروسی یکی از محترمین صبیبه خود اینجانب با همشیره زاده و یکی از نزدیکان رئیس شهربانی با لباس تمدن و بی حجاب وارد شدند. در انظار مردم تأثیرات فوق العاده داشت البته جمعی از مأمورین و غیره تاسی خواهند کرد.

۵۷۲۲ شمس ملک آرا. [مهر: اداره ایالتی تلگراف طهران ۱۳۱۱.

ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۰۱

[تلگراف حکومت کردستان به رئیس الوزراء، ۷ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از کردستان به تهران، [توضیحات: ندارد] نمره تلگراف ۶۰، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۷، محرمانه، رمز.

جناب آقای رئیس الوزراء - با افتتاح نمره ۱۲ عطف به متحدالمال نمره ۱۶۲۳^۱ دیروز صبح عید، افسران با خانمهایشان در لباس تجدد به تبریک کانون رفته، فرمانده محترم و بعضی افسران با خانمهایشان به تبریک بنده و خانم آمدند.

عصر خانم اینجانب پس از پذیرائی جمعی خانمها به همراهی خانم رئیس شهربانی و خانم رئیس معارف و بعضی دیگر با لباس جدید و بی پرده در منظر جمعیت کثیری بیرون رفته این اقدامات تأثیرات مهم از حیث تشویق در اهالی داشته. شهربانی در انجام منظور مراقبت و جدیت مخصوص دارد.

تصور می‌رود قدم مهمی است که در این منطقه برداشته شده است.

نمره ۵۹۸۳، شمس ملک آرا، [مهر]: اداره ایالتی تلگراف تهران

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۰۲

[تلگراف والی کردستان به رئیس‌الوزراء، ۱۱ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، نمره ۱۰۲، از کردستان به طهران، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۱
جناب آقای رئیس‌الوزراء - تعقیب نمره ۵۹۸۳ در اثر تشویقات لازمه و در نتیجه اطاعتی که اهالی نسبت به اوامر و تمایلات دولت شاهنشاهی دارند امروز جمع کثیری از خواتین خانواده‌های وزیری و معتمدی و وکیلی و حبیبی و سندجی و اردلان با لباس تجدد بدون پرده بیرون آمده به منزل این جانب و منزل رئیس شهربانی رفته خانم این حکومت و خانم رئیس شهربانی از آنها پذیرایی کردند، بیانات مؤثره در ترقی نسوان (در تحت لوای شاهنشاهی) کرده شد به تحقیق عرض می‌کنم نهضت و تجدد نسوان در این ولایت صورت جدی به خود گرفته و پیشرفت مهم است

۱۶۵۱۰ شمس ملک آرا

[مهر]: دایره ایالتی تلگراف طهران

۴۰۳

[تلگراف کردستان به ریاست‌وزراء، ۱۴ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، نمره ۱۳۲، از کردستان به طهران، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۴.
جناب ریاست‌وزراء - تعقیب ۶۱۵۱ این دو روز اخیر خانواده‌های محترم دیگر از قبیل سادات و بابان و غیره با لباس تجدد بیرون آمده به منزل این حکومت حاضر شده، خانم پذیرایی و تمجید از نهضت (تجدد) نسوان و تقدیر از اقدامات آنها نمودند حقیقتاً پیشرفت نهضت در بین خانواده‌های کردستان قابل توجه و تمجید است

نمره ۶۲۳۱ شمس ملک آرا، [مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران

کرمان و بلوچستان

○ کرمان

۴۰۴

[رئیس‌الوزراء به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، ۲۷ آذر ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمرة ۶۹۸۴، به تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲۷، محرمانه و مستقیم.

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه - از قراریکه ایالت کرمان اطلاع می‌دهد چندی قبل در نتیجه اقدامات متخذہ معلمات و محصلات دبیرستان آنجا کشف حجاب نموده بودند، ولی اخیراً غیر از چند نفر محصلات عموم معلمات و محصلات مجدداً مستور و با چادر به دبیرستان می‌روند و کفیل معارف آنجا هم به عنوان این که مرکز دستور داده‌اند کسی را مجبور به کشف حجاب نکند از جلوگیری خودداری می‌نماید لازم است به نماینده معارف آنجا و سایر نقاط کشور دستورات لازم را صادر فرموده و نتیجه را اعلام فرمایند.

رئیس‌الوزراء [امضاء] : محمود جم

[حاشیه] : تعلیمات ولایات، اولاً دستور مؤکدی به کرمان بدهد که چرا ضعف نفس به خرج می‌دهد. ثانیاً

سواد دستوری که فرستاده شده برای ملاحظه مقام ریاست وزراء ارسال دارد ۱۰/ دیماه/ ۱۴.

(آ - ۱ - ۵۱۰۱۸ - سری ج)

۴۰۵

[سواد مراسله وزارت معارف به معارف کرمان، ۱۱ دی ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، نمرة ۱۸۳۹۸، مورخه ۱۴/۱۰/۱۱، محرمانه.

اداره معارف و اوقاف کرمان - با این که راجع به اتحاد شکل لباس معلمات و محصلات کراراً دستور داده شده است با مساعدت اداره شهربانی اقدام ننماید. معذک معلوم می‌شود در اجرای این امر جدیت ننموده و بالتجیه عده‌ای از معلمات و محصلات مجدداً به صورت اول برگشته‌اند - بنابراین لازم است طبق آخرین دستور مشروح نمرة ۱۷۲۲۴/۱۷۵۶۱/۲۵-۱۴/۹/۲۵ نسبت به این امر با حسن تدبیر اقدام لازم به عمل آورده، نتیجه را مرتباً به وزارت خانه راپورت دهید که از جریان و پیشرفت قضیه مستحضر باشد. وزیر معارف و اوقاف - محل

امضاء سواد مطابق اصل است

[امضاء: ناخوانا]

(آ - ۱۰ - ۵۱۰۱۸ - سری ج)

۴۰۹

[سواد مراسله شهربانی کرمان به اداره معارف و اوقاف کرمان، ۱۱ دی ۱۳۱۵]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف ایالت کرمان، نمره ۹۶۱ مورخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۱ اداره معارف و اوقاف کرمان - اولاً در عملیات و اقدامات ریاست معارف نسبت به کشف حجاب معلمات و محصلات با حسن سیاست و تدابیر عملی شده نهایت درجه خوشوقت به طوری که در جلسات حضوری مذاکره شده این شهربانی از هیچ نوع مساعدت دریغ نداشته و ندارد و امید است که پیشرفت این منظور مقدس به همین منوال ادامه داشته باشد. ثانیاً چون تعداد معلمات و محصلات که تاکنون این منظور مقدس را عملی فرموده‌اند مورد احتیاج این ادارات است تمنی دارد تعداد آنها را تعیین و مرقوم فرمائید.

رئیس شهربانی ایالتی کرمان یاور جهانگیری

سواد مطابق اصل است [امضاء]: مرتضوی

(آ - ۱۰ - ۵۱۰۱۸ - سری ج)

۴۰۷

[سواد مراسله اداره معارف کرمان به شهربانی کرمان، ۱۱ دی ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف ایالت کرمان، نمره ۷۹۸۲، مورخه ۱۳۱۴/۱۰/۱۱.

اداره شهربانی ایالتی کرمان - با اظهار امتنان از حسن آن اداره و تشکر از مساعدتهای مرتب کارکنان شهربانی اینک احصائیه شاگردان و معلمات دبستانهای دولتی و ملی را که رفع حجاب نموده‌اند لفاً ارسال می‌دارد. محل امضاء (یداله امانی تویسرکانی) سواد مطابق اصل است [امضاء]: مرتضوی

(آ - ۱۰ - ۵۱۰۱۸ - سری ج)

۴۰۸

[احصائیه شاگردان و معلمات مدارس دولتی و ملی دخترانه که رفع حجاب کرده‌اند ۱۱ دی ۱۳۱۴]

۱۳۱۴

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف ایالت کرمان، سواد احصائیه ضمیمه، نمره ۷۹۸۲، مورخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۱.

احصائیه شاگردان و معلمات دبستان و دبیرستانهای دولتی و ملی دخترانه

اسم	شاگردان	معلم
دبیرستان بانوان	۱۷	۶
دبیرستان دوشیزگان	۴۳	۷
دبستان ملی شهریار	۳۲۰	۸
دبستان ملی عصمتیه	۱۳۱	۷
دبستان دولتی نمره ۱	۱۵۶	۹
دبستان دولتی نمره ۲	۱۶۵	۷
دبستان دولتی نمره ۳	۸۵	۴
	۹۱۷	۴۸

(آ - ۱۰ - ۱۸ - ۵۱ - سری ج)

۴، ۵

[سواد تلگراف حکومت کرمان به وزارت داخله، ۲۱ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، سواد استخراج تلگراف کرمان، نمره ۳۲، مورخه ۱۴/۱۱/۲۱.
وزارت داخله - ۱۷۸۸^۱ نهضت بانوان در حوزه ایالتی کرمان کاملاً پیشرفت دارد. در یم رفسنجان معدودی باقی، در شهر نیز همه روزه از طرف طبقات مختلفه مجالس جشن منعقد با دستوری که اخیراً مرحمت فرموده‌اند. امیدوارم هر چه زودتر عمومیت پیدا کرده خاتمه یابد.

محمد آراسته - سواد مطابق اصل است.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۹۰

[سواد تلگراف کفیل ایالت کرمان به وزارت داخله، ۲۲ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، سواد تلگراف کفیل ایالت کرمان، نمره ۳۳، مورخه ۱۳۱۴/۱۱/۲۲.
داخله - امروز با آقای حاج زین العابدین مجتهد مشهور سرکار آقا ملاقات کرده ایشان را حاضر نموده‌ام که پس فردا در منزل خودشان به عنوان نهضت بانوان مجلس جشنی ترتیب بدهند. البته این اقدام از طرف ایشان که امروزه رئیس طایفه شیخیه ایران هستند فوق‌العاده حسن اثر خواهد بخشید. مستدعی است پس از عرض راپورت انعقاد مجلس جشن، از طرف آقای رئیس‌الوزراء نسبت به ایشان اظهار مرحمت بشود.

محمد آراسته - سواد مطابق اصل است.

این گزارش را وزیر داخله طی نامه شماره ۱۱۵۵/۷۰۳۶۱ به تاریخ ۲۵ بهمن ۱۳۱۴ به ریاست وزراء

ارسال داشت.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۴۱۱

[ریاست وزراء به دفتر مخصوص شاهنشاهی، ۲۷ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۹۲۳۷، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۲۷.

دفتر مخصوص شاهنشاهی - بر طبق اطلاع واصل از کرمان آقای حاج زین العابدین معتمد که رئیس طایفه شیخیه ایران هستند حاضر شده‌اند که در منزل خودشان مجلس جشنی به مناسبت نهضت بانوان ترتیب دهند. [امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی ۱۴/۱۱/۲۶
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۱۲

[استخراج تلگراف کرمان، ۱۷ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، مورخه ۱۴/۱۲/۱۷.

داخله - رفع حجاب در شهر عمومیت یافته اگر اجازه می‌فرمائید به مجالس جشن خاتمه داده شود ۴۶.
محمد آراسته.

[حاشیه]: اگر خاتمه یافته و دیگر چادری در کار نیست مانعی ندارد [امضاء: ناخوانا] ۱۴/۱۲/۱۷
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۱۳

[اداره کل احصائیه و سجل احوال جیرفت به وزارت کشور، ۱۰ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل احصائیه و سجل احوال ناحیه ۶ جنوب شرقی، شعبه ۶، نمره ۵۷، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۰.

کشف حجاب چنانکه در راپرت قبل عرض شد^۱ جلسات عدیده در منازل رؤسای و اعضاء دوائر و معاریف محلی منعقد و بطور کلی به استثنای خانمهای ایلات آن حدود که طبیعی حجاب نداشته‌اند نسوان شهری هم که از اطراف به آنجا آمده‌اند عموماً حجاب یعنی چادر سیاه مذلت را کنار گذاشته و بی حجاب در عبور و مرورند - کفیل دفتر احصائیه جیرفت حسن سپاسی

[امضاء]:

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[وزارت کشور، استانداری هشتم، شماره ۱۴۶۹، تاریخ ۱۶ بهمن ۱۳۲۰]

جناب آقای نخست وزیر - روز چهارشنبه ۱۵ بهمن در جشن فرهنگ آقایان رؤسای ادارات لشکری و کشوری حاضر ولی فقط سه نفر بانوان آنها در جلسه حاضر شده و سایر آقایان بانوان خود را نیاورده بودند و بنده احساس میکنم که حتی ارتجاع دوباره به نشو و نما شروع و اگر جلوگیری نشود عنقریب چادر سیاه هم دوباره عرض اندام خواهد کرد.

در جلسه مذکور فقط بانو فرخ (خانم استاندار) و بانو دفتری (خانم رئیس بهداری استان) و بانو مبرهن (خانم رئیس فرهنگ) حضور داشتند و اگر این رویه ادامه پیدا کند با جامعه مستعدی که بنده در کرمان می بینم بدون تردید تا چند ماه دیگر اصول روضه خوانی و باز شیون کردن زنان و راه انداختن کتل و یدک و چادر سیاه و پیچه شیوع پیدا خواهد کرد اینست که مراتب را بعرض مقام رفیع نخست وزیری می رسانم که اگر واقعاً سیاست دولت اینست که اصل ارتجاع تعقیب نشود امر و مقرر فرمایند به تمام وزارتخانه ها ابلاغ شود که اگر در مجالس رسمی که بانوان دعوت می شوند بدون عذر موجه یا معاذیر صوری کسی حاضر نشود شوهرش مسئول و منتظر خدمت خواهد شد و اگر هم قصوری روی داد در چند مورد تعقیب شود تا این روحیه که در کمال سرعت شروع به نشو و نما نموده از بین برود و آقایان مستخدمین دولت اقلاً متوجه به طرز رفتار خود بشوند و مخصوصاً استدعا دارم تذکر داده شود که در مواردی که استانداران لازم می دانند البته رؤسای ادارات مجبور و موظف هستند به اتفاق بانوان خود حاضر شده و از متعینین محل هم هر کس بدون عذر موجه بانوی خود را همراه نیاورد از حضور در مجلس محروم خواهد بود تا به این وسیله نظریه و سیاست دولت کاملاً بموقع اجرا گذارده شود. استاندار استان هشتم. [امضاء]: مهدی فرخ

[حاشیه]: جواب نوشته شود مجبور کردن مردم به اینکه بانوان خود را به مجالس بیاورند امروز مقتضی نیست فقط باید به ملایمت و نصیحت مردم را ملتفت کرد که به قهقرا نروند.

[نخست وزیر، به استاندار کرمان، ۱۷ بهمن ۱۳۲۰]

جناب آقای فرخ استاندار استان هشتم - عطف به نامه شماره ۱۱۴۶۹-۱۱/۱۱/۲۰ راجع به حضور بانوان کارمندان در مجالس رسمی اشعار می شود.

مجبور کردن مردم به این که بانوان خود را به مجالس بیاورند مقتضی [۱]ست فقط باید به ملایمت و نصیحت مردم را ملتفت کرد که به قهقرا نروند.

[امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی

۲۰/۱۱/۲۶

○ زاهدان

۴۹۶

[تلگراف رمز از زاهدان به وزارت داخله، ۲۹ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از زاهدان به تهران، نمره تلگراف ۲۸۱، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۹، محرمانه. داخله - تعقیب نمره ۶۷۷۶ از ۲۶ ماه جاری در خاش عده‌ای از کسبه به اتفاق خانمهای خودشان در منزل غلامعلی سیرجانی مجتمع، با حضور حکومت محل خانمهای کسبه به کشف حجاب اقدام و نیز روز ۲۸ از طرف رئیس مالیه زاهدان اعضاء آن اداره و رؤساء صحیه و ثبت احوال دعوت، خانمهای آنها کشف حجاب، با بیان نطق مختصری از طرف فدوی، مجلس به دعای بقای ذات اقدس اعلی حضرت همایون شاهنشاهی و علیا حضرت ملکه خاتمه یافت.

۶۸۰۳، بهنام.

[نقش مهر بیضی شکل: اداره ایالتی تلگراف طهران.]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

کرمانشاهان

○ کرمانشاه

۴۱۷

[تلگراف حکومت کرمانشاهان به وزارت داخله، ۷ آبان ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کرمانشاهان به طهران، [توضیحات ندارد]، نمره ۳۰۵، تاریخ ۱۳/۸/۱۳۱۴ [محرمانه رمز].

به طوریکه شنیده می شود موضوع رفع حجاب در مرکز تعمیم یافته، بنده خیال دارم جهت پیشرفت این منظور در کرمانشاهان روسای ادارات دولتی را با خانمهای آنها بدون حجاب به منزل شخصی خود دعوت نمایم که فامیل بنده نیز بدون حجاب از آنها پذیرایی کرده و کم کم مردم را به طور مقتضی بدین کار تشویق نمائیم، چنانچه اجازه می فرمایند اقدام شود.

۵۳ رکنی. [مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران ۱۳۱۱

(ک ۱۳۵۰۰۷ سری ج)

۴۱۸

[تلگراف حکومت کرمانشاهان به وزارت داخله، ۲۴ آبان ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کرمانشاهان به طهران، توضیحات: دولتی، نمره تلگراف ۴۱۷ تاریخ وصول ۲۴/۸/۱۳۱۴، [محرمانه رمز].

داخله ۱۳۵۳ - در اثر تشویق و اقدام که شده این چند روزه شش نفر از مدیره ها و معلمه های مدارس زنانه و عده زیادی از دختران مدرسه ها چادر را برداشته کلاه می گذارند، سایر معلمه ها در تهیه هستند. اقدام هم که طی نمره ۵۳ عرض شده قریباً به طور معمول انجام و عرض خواهد شد.

۵۵ رکنی. [مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران ۱۳۱۱.

(ک ۱۳۵۰۰۷ سری ج)

[رئیس معارف کرمانشاهان به وزارت معارف، ۲ آذر ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف کرمانشاهان، نمره ۵۶۵۵، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲، محرمانه.

وزارت معارف و اوقاف - عطف به مرقومه نمره ۴۱۷۴۱ - ۱۳۱۵۲ - ۱۳۱۴/۸/۱۰ صادره از اداره تعلیمات ولایات، محترماً معروض می‌دارد در نتیجه تشویقی که در مورد ترک چادر به عمل آمده، کارکنان دبیرستان و دبستانهای نسوان اتخاذ این نظریه را با کمال میل حسن استقبال نموده و فعلاً چهارده نفر (دو ثلث) از مدیرات و آموزگاران مدارس دولتی و چند نفری هم از دبستانهای ملی رسماً رفع حجاب نموده‌اند، بقیه نیز مشغول تهیه کلاه و لباس می‌باشند محصلات نیز به اولیای مدرسه تأسی نموده و فعلاً در حدود یکریع از کلیه دختران بدون چادر هستند و عده آنها روز به روز در تزايد است. ختاماً تصویب می‌دهد در طی عمل با ریاست اداره شهربانی در این باب مذاکرات و مشورتهای لازمه به عمل آمده و از طرف اداره مذکوره کمال مساعدت ابراز شده است. رئیس معارف و اوقاف کرمانشاهان.

[امضاء: ناخوانا]

[مهر: اداره معارف، صنایع مستظرفه کرمانشاهان]

(آ ۱۶ - ۵۱۰۱۸ - سری ب)

[وزارت معارف به اداره معارف کرمانشاهان، ۱۰ آذر ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره تعلیمات ولایات، نمره ۴۶۷۹۷/۱۵۷۹۸، به تاریخ ۱۳۱۴/۹/۱۰، محرمانه.

اداره معارف و اوقاف کرمانشاهان - با اطلاع از مفاد مراسله نمره ۵۶۵۵ - ۱۴/۹/۲ در موضوع اقدامی که راجع به لباس از طرف کارکنان دبیرستان و دبستانهای نسوان به عمل آمده لازم است با نهایت متانت و حسن تدبیر در این خصوص اقدامات خود را تکمیل و نتیجه را به مرکز راپورت نمایند. ولی البته نباید به هیچ وجه فشار و اجبار در کار باشد بلکه تنها به وسیله نصیحت باید معلمات و محصلات را به طریق صواب هدایت نمود.

(آ ۱۶ - ۵۱۰۱۸ - سری ب)

[معارف کرمانشاهان به وزارت معارف، ۱۸ آذر ۱۳۱۵]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف کرمانشاهان، نمره ۶۰۶۳، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۱۸، محرمانه.

وزارت معارف و اوقاف - عطف به مرقومه نمره ۱۵۷۹۸/۴۶۷۹۷ - ۱۳۱۴/۹/۱۰^۱ صادره از اداره تعلیمات ولایات محترماً معروض می‌دارد فعلاً عموم کارکنان دبیرستان و دبستانهای دولتی نسوان و همچنین عموم محصلات آنها جز عده خیلی خیلی ترک چادر و رفع حجاب نموده‌اند. یقین حاصل است تاده روز دیگر محصله با چادر در مدارس دولتی یافت نخواهد شد اینعمل در دبستانهای ملی هم شروع شده نتیجه آن بعداً به عرض خواهد رسید.

رئیس معارف و اوقاف کرمانشاهان. [امضاء: ناخوانا]

[مهر]: اداره معارف و صنایع مستظرفه کرمانشاهان

(آ ۱۶ - ۵۱۰۰۱۸ - سری ب)

[تلگراف حکومت کرمانشاهان به وزارت داخله، ۹ دی ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از کرمانشاه به طهران، [توضیحات ندارد]، نمره تلگراف ۱۱۱، مورخ ۱۳۱۴/۱۰/۹، محرمانه رمز.

داخله عطف / ۱۶۲۳^۲ - بدواً در کرمانشاه از مدارس شروع و نتیجه اقدامات امروزه کلیه مدیره‌ها و معلمه‌های مدارس و دفترهای مدرسه بدون چادر می‌باشند بعداً نسبت به ادارات دولتی و اعیان شهر اقدام شده زمینه حاضر گردید و دیروز بنده دعوتی از روسای ادارات دولتی و خانمها - نموده و عموم به اتفاق خانمها و دخترهای خود در دعوت حضور یافته خانواده بنده از آنها پذیرایی کردند و بعد متفقاً به اتفاق خانمها بدون چادر و حجاب پیاده برای گردش بیرون آمده و تا میدان سپه که مرکز شهر است رفتیم و از آنجا هم به وسیله چندین اتومبیل از وسط شهر حرکت نموده گردشی در طاق‌بستان نموده مراقبت کردم و این اقدام خیلی مؤثر واقع شده است. اغلب خانمها چادر را ترک خواهند کرد و این تجددطلبی خانمها در اینجا با آرامش و متانت پیشرفت نموده است.

۷۱ رکنی [مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران ۱۳۱۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ باوندپور

۴۲۳

[حکومت باوندپور به وزارت داخله، ۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، سواد مراسله حکومت باوندپور، نمره ۷۳۷۰، مورخه ۱۳۱۴/۱۱/۸، محرمانه است.

وزارت داخله - باکمال احترام به عرض می‌رساند، برای تربیت و تجدد نسوان این منطقه در قصر شیرین و کردو شاه آباد مدتی است اقدامات لازمه به وسیله حکام و شهربانها باکمال دقت و مواظبت شده اهالی این موضوع را باکمال سرور و افتخار استقبال نموده، بدو بانوان اجزای ادارات مبادرت به این امر نموده و مجالس جشنی در ادارات حکومتی قصر و کردو شاه آباد تشکیل گردید، سپس بانوان تجار و کسبه نیز اقدام نمودند. عده قلیلی هم از بانوان کسبه باقی هستند که مشغول تهیه لباس هستند و به زودی شرکت در این جشنها خواهند نمود. کلیه اهالی راجع به ترتیب و تجدد نسوان سپاسگزار و مفتخرند و در هر دعوتی که از مردان و بانوان می‌شود تشکرات خودشان را به پیشگاه مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ارواحنا فداء با صدای رسا تقدیم می‌دارند. چنانچه خاطر مبارک مستحضر است بانوان عشایری که سکنه این منطقه را تشکیل می‌دهند دارای حجاب نبوده‌اند و اکنون که سایر بانوان نیز این تجدد را استقبال نموده‌اند باعث مسرت آنها نیز شده است.

محل امضاء سرهنگ دوم زینلی - سواد مطابق اصل است.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۲۴

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۱۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۱۰۹۴/۲۰۱۸، به تاریخ ۱۴ بهمن ۱۳۱۴.

ریاست وزراء - سواد راپورت حکومت باوندپور راجع به پیشرفت ترقی و تجدد نسوان در آنجا و نقاط تابعه لفاً تقدیم می‌گردد. سواد راپورت مزبور به دفتر مخصوص شاهنشاهی هم ایفاء گردید:
از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح.

[حاشیه: ۱) سواد راپورت حکومت تقدیم دفتر مخصوص بشود

(۲) تلگرافاً از اقدام حکومت اظهار رضایت شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[ریاست وزراء به اداره روزنامه ایران، ۲۳ فروردین ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۶۶۹، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۲۳.

اداره روزنامه ایران - یک قطعه عکس^۱ از جشن ۲۴ اسفند که در کردند برداشته شده لفاً ارسال می شود که در ستون اخبار داخله منتشر نمایند.

رئیس الوزراء

[حاشیه]: فرمودند عکسهائی که بیشتر از بانوان باشد ارسال گردد.

(نخست وزیر ی ۱۳۰۰۳)

[تلگراف حکومت کرمانشاهان به وزارت داخله، ۱۷ آبان ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کرمانشاهان به طهران، [توضیحات ندارد]، نمره ۳۰۵، تاریخ ۱۳۱۴/۸/۱۷

به طوریکه شنیده می شود موضوع رفع حجاب در مرکز تعمیم یافته، بنده خیال دارم جهت پیشرفت این منظور در کرمانشاهان روسای ادارات دولتی را با خانمهای آنها بدون حجاب به منزل شخصی خود دعوت نمایم که فامیل بنده نیز بدون حجاب از آنها پذیرایی کرده و کم مردم را به طور مقتضی بدین کار تشویق نمائیم، چنانچه اجازه می فرمایند اقدام شود.

۵۳ رکنی [مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران ۱۳۱۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[تلگراف حکومت کرمانشاهان به وزارت داخله، ۲۴ آبان ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کرمانشاهان به طهران، توضیحات: دولتی، نمره تلگراف ۴۱۷ تاریخ وصول ۱۳۱۴/۸/۲۴، محرمانه، رمز.

داخله [نمره ۱۳۵۳] - در اثر تشویق و اقدام که شده این چند روزه شش نفر از مدیرها و معلمهای مدارس زنانه و عده زیادی از دختران مدرسه ها چادر را برداشته کلاه می گذارند، سایر معلمها در تهیه هستند. اقدام هم که طی نمره ۵۳ عرض شده قریباً به طور معمول انجام و عرض خواهد شد.

۵۵ رکنی. [مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران ۱۳۱۱.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - سند تاریخ سال ندارد و در برگ پیوست بایگانی تاریخ مندرج است.

۳ - اصل سند تاریخ سال ندارد در برگ پیوست بایگانی تاریخ مندرج است.

[رئیس معارف کرمانشاهان به وزارت معارف، ۲ آذر ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف کرمانشاهان، نمره ۵۶۵۵، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲، محرمانه.

وزارت معارف و اوقاف، عطف به مرقومه نمره ۴۱۷۴۱ - ۱۳۱۵۲ - ۱۳۱۴/۸/۱۰ صادره از اداره تعلیمات ولایات، محترماً معروض می‌دارد در نتیجه تشویقی که در مورد ترک چادر به عمل آمده، کارکنان دبیرستان و دبستانهای نسوان اتخاذ این نظریه را با کمال میل حسن استقبال نموده و فعلاً چهارده نفر (دو ثلث) از مدیرات و آموزگاران مدارس دولتی و چند نفری هم از دبستانهای ملی رسماً رفع حجاب نموده‌اند، بقیه نیز مشغول تهیه کلاه و لباس می‌باشند محصلات نیز به اولیای مدرسه تأسی نموده و فعلاً در حدود یکریع از کلیه دختران بدون چادر هستند و عده آنها روز به روز در تزايد است. ختاماً تصدیق می‌دهد در طی عمل با ریاست اداره شهربانی در این باب مذاکرات و مشورتهای لازم به عمل آمده و از طرف اداره مذکور کمال مساعدت ابراز شده است.

رئیس معارف و اوقاف کرمانشاهان. [امضاء: ناخوانا]

[مهر]: اداره معارف، صنایع مستظرفه کرمانشاهان

(آ ۱۶ - ۵۱۰۱۸ سری ج)

[وزارت معارف به اداره معارف کرمانشاهان، ۱۰ آذر ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره تعلیمات ولایات، نمره ۴۶۷۹۷/۱۵۷۹۸ - ۱۳۱۴/۹/۱۰، محرمانه.

اداره معارف و اوقاف کرمانشاهان - با اطلاع از مفاد مراسله نمره ۱۴/۹/۲/۵۶۵۵ در موضوع اقدامی که راجع به لباس از طرف کارکنان دبیرستان و دبستانهای نسوان به عمل آمده لازم است با نهایت متانت و حسن تدبیر در این خصوص اقدامات خود را تکمیل و نتیجه را به مرکز راپورت نمایند. ولی البته نباید به هیچ وجه فشار و اجبار در کار باشد بلکه تنها به وسیله نصیحت باید معلمات و محصلات را به طریق صواب هدایت نمود.

(آ ۱۶ - ۵۱۰۱۸ - سری ب)

[معارف کرمانشاه به وزارت معارف، ۱۸ آذر ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف کرمانشاهان، نمره ۶۰۶۳، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۱۸، محرمانه.

وزارت معارف و اوقاف - عطف به مرقومه نمره ۴۶۷۹۷/۱۵۷۹۸ - ۱۳۱۴/۹/۱۰ صادره از اداره

تعلیمات ولایات محترماً معروض دارد فعلاً عموم کارکنان دبیرستان و دبستانهای دولتی نسوان و همچنین عموم محصلات آنها جز عده خیلی خیلی ترک چادر و رفع حجاب نموده‌اند. تعیین حاصل است تا ده روز دیگر محصله با چادر در مدارس دولتی یافت نخواهد شد این عمل در دبستانهای ملی هم شروع شده نتیجه آن بعداً به عرض خواهد رسید.

رئیس معارف و اوقاف کرمانشاهان. [امضاء: ناخوانا].

[مهر]: اداره معارف و صنایع مستظرفه کرمانشاهان.

(۱۶ آ - ۱۸ - ۵۱۰۰۱۸ - سری ب)

۴۴۱

[تلگراف حکومت کرمانشاه به وزارت داخله، ۹ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از کرمانشاه به طهران، [توضیحات ندارد]، نمرة تلگراف ۱۱۱، مورخ ۱۰/۹/۱۳۱۴، محرمانه، رمز.

داخله عطف / ۱۶۲۳^۲ تعقب / ۵۵^۲ بدو^۲ در کرمانشاه از مدارس شروع و نتیجه اقدامات امروزه کلیه مدیره‌ها و معلمه‌های مدارس و دفترهای مدرسه بدون چادر می‌باشند بعداً نسبت به ادارات دولتی و اعیان شهر اقدام شده زمینه حاضر گردید و دیروز بنده دعوتی از روسای ادارات دولتی و خانمهای آنها نموده و عموم به اتفاق خانمها و دخترهای خود در دعوت حضور یافته خانواده بنده از آنها پذیرایی کردند و بعد متفقاً به اتفاق خانمها بدون چادر و حجاب پیاده برای گردش بیرون آمده و تا میدان سپه که مرکز شهر است رفتیم و از آنجا هم به وسیله چندین اتومبیل از وسط شهر حرکت نموده گردشی در طاق‌بستان نموده مراقبت کردم و این اقدام خیلی مؤثر واقع شده است. اغلب خانمها چادر را ترک خواهند کرد و این تجددطلبی خانمها در اینجا با آرامش و متانت پیشرفت نموده است.

۷۱ رکنی.

[مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران ۱۳۱۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - سند تاریخ سال ندارد در برگ پوست بایگانی تاریخ مندرج است.
۲ و ۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[تلگراف حکومت کرمانشاه به وزارت داخله، ۱۶ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از کرمانشاه به طهران، [توضیحات ندارد] نمره تلگراف ۲۴۲، مورخ ۱۶/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه رمز.

داخله تعقیب ۷۱، دیروز عصر پنجاه نفر از طبقات اعیان و دولت شاهیه و رئیس اطاق تجارت و رئیس انجمن بلدیة و دکترها و غیره با خانمهای خود که در اثر اقدامات بنده اخیراً چادر برداشته‌اند به عمارت حکومتی دعوت شده، پس از صرف چای و عصرانه و بیانات که در زمینه متحدالمال ۱۶۲۳ ایراد گردید عموم با یک مسرت حقیقی و از صمیم قلب به وجود مبارک بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ارواحفداه دعا نموده، سپس برای گردش در شهر حرکت کرده، شب را نیز خانمها به همان ترتیب به سینما رفتند. جمعی از زنان خارج از دعوت هم دیروز چادر برداشته مقارن عمارت حکومتی ظاهر شده بودند. به رؤسای ادارات نیز دستور خیلی مختصر [داده شد] که هر یک اعضای اداره تابعه خود را با خانمهای آنها در منزل خود دعوت کنند که این نهضت خانمها سریع توسعه یابد.

۷۴ رکنی

[مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران.

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

[تلگراف حکومت کرمانشاه به طهران، ۲۵ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از کرمانشاه به طهران، [توضیحات ندارد]، نمره تلگراف ۴۱۶، تاریخ وصول ۲۵/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه رمز.

جلیل آباد، آقای رکنی حکمران کرمانشاه - در اثر متحدالمال ۱/۶۸۰ که به ادارات دولتی فرمودید و طبق دستوری که حین حرکت از صحنه مقرر فرموده‌اید تاکیدات لازمه شد. آقای پیشکار مالیه روز یکشنبه بیست و یکم از عموم اعضای مالیه با خانمها به منزل خود [دعوت] همه حاضر، پذیرایی خوب کردند و در ادارات دولتی اولین رئیس اداره بود که این اقدام را نمودند. روز دوشنبه هم آقای کفیل شهربانی این اقدام را کردند و شب هم همه مدعو را به سینما مهمان نموده از همانجا به اتفاق رفتند. این اقدام آقایان بسیار مفید شد به سایرین هم تاکیدات کامل شده است و می شود. حسب الامر امروز هم مطابق همان صورت به عمارت حکومتی دعوت همه به استثنای رحمن برومند، فخار پاگروشن، برنجیان، بلوریان حاضر، پذیرایی کامل شد و مجلس به دعای وجود مبارک بندگان اعلیحضرت همایونی خاتمه یافت با صوابدید و مشورت آقایان فرمانده تیپ و رئیس معارف و کفیل شهربانی اینطور در نظر گرفته است که دعوت عمومی از رؤسای ادارات با عموم اعضا و

۱ - سند تاریخ ندارد در برگ پیوست بایگانی تاریخ مندرج است.

۲ - سند تاریخ سال ندارد در برگ پیوست بایگانی تاریخ مندرج است.

کلیه اشخاصی که در این ایام دعوت شده‌اند و جمع دیگر و افسران کلیه با خانمهای آنها نیز روز شنبه بالغ بر چهارصد نفر در سالون بارید بشود و خانم آقای صابر ابراهیمی کنفرانسی بدهند. به طوری که دستور فرمودید مقدمات هم فراهم و بسیار به موقع خواهد بود. الان ساعت شش امریه نمره ۱۴^۱ زیارت برحسب امر باز برای رؤسای ادارات تاکید شد شب و روز در تکمیل جریانهای که پیشرفت خوب دارد، بنگران نباشید، راپرت^۲ عرض خواهد شد.

۸۰ فیاضی - [مهر]: اداره ایالتی تلگراف طهران.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۳۴

[رئیس معارف کرمانشاهان به وزارت معارف، ۲ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف کرمانشاهان، نمره ۶۹۵۱، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۲.

وزارت معارف و اوقاف، عطف به مرقومه نمره ۵۵۲۹۱/۱۸۹۰۲ - ۱۳۱۴/۱۰/۲۰ صادره از اداره تعلیمات ولایات محترماً معروض می‌دارد لباس محصولات دبیرستانها و دبستانهای نسوان فعلاً عبارت از روپوش مشکی، دور یقه سفید، کلاه بره سرمه‌ای و بیشتر اتخاذ رنگ مشکی برای این بود که از چادرهای مستعمل استفاده نمایند، لکن به کودکانها قبلاً دستور داده شده که روپوش دختران را خاکستری تهیه نمایند به هر حال این طریق فعلاً در سال جاری متداول خواهد بود تا وزارت معارف به طوریکه مرقوم فرموده‌اند تصمیم کلی در این باب اتخاذ فرمایند.

رئیس معارف و اوقاف کرمانشاهان [امضاء: ناخوانا]

[مهر]: اداره معارف و صنایع مستظرفه کرمانشاهان

(آ ۱۶ - ۵۱۰۱۸ - سری ب)

۴۳۵

[تلگراف حکومت کرمانشاه به وزارت داخله، ۱۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از کرمانشاه به طهران، [توضیحات ندارد]، نمره تلگراف ۶۴، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۴، محرمانه رمز.

داخله طهران - در این هفته چندین دعوت از طرف رؤسای ادارات دولتی از اعضا و اجزای خود که با

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - اصل: راپرت‌ها به

خانمهای خودشان حاضر شده بودند متوالیاً به عمل آمده، دیروز هم از طرف رئیس اطاق تجارت کرمانشاهان دعوتی از طبقه تجار به عمل آمده، همه با خانمهای خود حاضر و با حضور معاون حکومت و رئیس شهربانی مجلس به دعای ذات بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ارواحنا فداء خاتمه یافت. امروز نیز دو ساعت قبل از ظهر به موجب دعوتی که از طرف بنده و خانم بنده شده بود متجاوز از هفتصد نفر از طبقات مختلف شهر و اعضای ادارات دولتی در سالون باربد برای حضور در کنفرانس حضور یافته بعد از بیان مختصری که از طرف بنده ایراد شد، آقای رئیس معارف شرحی صحبت کرده و خانم مدیره مدرسه عصمتیه کنفرانسی به مناسبت موقع برای تشویق خانمها بیان نموده چند نفر از محصلات نیز خطابه‌هایی قرائت و دانش‌آموزان سرود ملی خوانده و به سلامت بندگان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ارواحنا فداء با کف‌زندهای متول مجلس خاتمه یافت. موضوع قابل توجه این بود که قریب دویست نفر از خانمها و دخترها زیاده‌تر از عده مدعوین آمده بودند که سالون دیگر گنجایش نداشت. امروز عصر هم رئیس پست و تلگراف از عموم اعضای خود در سالون اداره دعوت کرده است و بحمدالله جریان رفع حجاب در کرمانشاهان به خوبی پیشرفت نموده است.

۹۰ رکنی

[مهر]: دائرة ارسال مخابرات

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۳۶

[تلگراف حکومت کرمانشاه به وزارت داخله، ۱۷ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از کرمانشاه به طهران، [توضیحات ندارد]، نمره تلگراف [نمره] ۱۱/۱۱/۱۳۱۴، محرمانه رمز.

داخله ۱۷۲۸ اشخاصی که در دعوتها حاضر نشده بودند، به وسیله شهربانی احضار و قرار شد هر یک جمعی از محترمین را با خانمهای آنها دعوت نمایند و در این هفته این دعوتها نیز به طور مطلوب مرتب جریان دارد. ۱۰۸ رکنی [مهر]: دائرة ایالتی تلگراف طهران.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۳۷

[تلگراف حکومت کرمانشاه به وزارت داخله، ۱۵ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از کرمانشاه به تهران، [توضیحات ندارد]، نمره تلگراف ۳۰۲، تاریخ ۱۲/۱۲/۱۳۱۴، محرمانه رمز.

داخله - ۱۸۸۸ پیشرفت نهضت نسوان در کرمانشاهان خاتمه و کامل است. امروز می‌توانم عرض کنم

صدی نود، بانوان رفع حجاب کرده‌اند. دیگر چادر سیاه دیده نمی‌شود.

۲۴ قیامی، [مهر]: اداره ایالتی تلگراف تهران.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۳۸

[حکومت کرمانشاه به وزارت داخله، ۱۸ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از کرمانشاه به تهران، [توضیحات ندارد]، نمره تلگراف ۳۷۳، تاریخ ۱۳۱۴/۱۲/۱۸، محرمانه رمز.

داخله - اطلاعاً به عرض می‌رساند که با جدیتی که شد وضعیت نهضت نسوان خیلی خوب و به طوری پیشرفت کرد که دیگر یک نفر چادری نیست.

۱۲۹، قیامی. [مهر]: اداره ایالتی تلگراف تهران

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۳۹

[نامه حاکم کرمانشاهان به رئیس الوزراء، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۱۵]

جناب آقای جم رئیس الوزراء - اگر چه مفتخرم از اینکه خدمات بنده در مأموریت کرمانشاهان از نظر مبارک مستور نمانده و حقایق را به عرض حضور مبارک رسانیده‌اند، ولی محض مزید استحضار خاطر مبارک استدعا دارم در خصوص اقدامات و مساعی بنده در پیشرفت نهضت بانوان مقرر فرمایند از آقای تیمسار سرتیپ رحیمی که در موقع مأموریت بنده به سمت ریاست هیئت تفتیشیه به کرمانشاهان آمده و فعلاً دو سه روز است به طهران مراجعت نموده‌اند مراتب را کتباً استعلام فرمایند تا حقایق بهتر در نظر مبارک مکشوف گردد.

فدوی محمد علی رکنی [امضاء]

[حاشیه]: از تیمسار سرتیپ رحیمی رئیس هیئت تفتیشیه غرب سؤال شود آیا جریان نهضت بانوان در کرمانشاهان چگونه بوده؟ بعضیها چنین اظهار می‌داشتند که از طرف جناب آقای رکنی حاکم کرمانشاهان جدیتی نشده مقصود این است معلوم شود آیا شاهزاده رکنی در این باب به نظر هیئت قصوری کرده یا به وظیفه عمل کرده است.

(نخست‌وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۴۴۰

[ریاست وزراء به تیمسار سرتیپ رحیمی، ۹ اردیبهشت ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۱۶۳۴، تاریخ ۱۳۱۵/۲/۹.

تیمسار سرتیپ رحیمی - راجع به چگونگی پیشرفت نهضت بانوان در کرمانشاهان بعضیها چنین اظهار می‌داشتند که از طرف جناب آقای رکنی حاکم کرمانشاهان جدیتی نشده است. لهذا استفسار می‌شود که جواباً معین فرمائید جریان چگونه بوده است. مقصود این است معلوم شود آیا آقای رکنی در این باب به نظر هیئت قصوری کرده یا به وظیفه خود عمل کرده است.

رئیس الوزراء.

(نسخه وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۴۴۱

[مراسله سرتیپ رحیمی به ریاست وزراء، ۱۳ اردیبهشت ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، سواد مراسله تیمسار سرتیپ رحیمی، مورخه ۱۳۱۵/۲/۱۳ [۱]

جناب ریاست وزراء، معطوفاً به مرقومه ۱۶۳۴-۱۵/۲/۹ در مدت دوازده روز اقامت هیئت تفتیشیه در کرمانشاهان زن با چادر کمتر دیده شده بیشتر رفع حجاب کرده بودند و به نظر هیئت نه تنها جناب آقای رکنی در پیشرفت این منظور قصوری نکرده بلکه به خوبی نیز انجام وظیفه کرده‌اند.

سرتیپ رحیمی.

سواد مطابق اصل است.

(نسخه وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۴۴۲

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۱۷۹۱، تاریخ ۱۳۱۵/۲/۱۵

وزارت داخله - به طوریکه مستحضر هستید آقای رکنی حاکم کرمانشاهان به واسطه راپورتی که از تلگرافچی آنجا در خصوص نهضت بانوان رسیده بود به مرکز احضار شد، لکن برای اطلاع و اطمینان از چگونگی قضیه از آقای تیمسار سرتیپ رحیمی رئیس هیئت تفتیشیه که در آن موقع در کرمانشاهان بوده‌اند استعلام گردید جوابی داده‌اند که حاکی است از اینکه رفع حجاب در کرمانشاهان کاملاً پیشرفت کرده و آقای رکنی در این خصوص به خوبی انجام وظیفه نموده است. و لهذا عین مراسله آقای سرتیپ رحیمی لفاً ارسال می‌شود که در موقع لزوم مورد استفاده واقع شود.

[امضاء]: از طرف نخست‌وزیر عبدالحمید ملک الکلامی. ۱۵/۲/۱۴

[متحدالمال حکومت کرمانشاهان به نواب حکومت، ۱۱ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت کرمانشاهان، نمره ۲۰۸۹، مورخه ۱۳۱۵/۳/۱۱.

متحدالمال به نواب حکومت، مقصود از نهضت بانوان در کشور فقط این نبوده است که رفع حجاب نمایند زیرا در کشور ایران روگرفتن از عادات زشت شهرنشینان بوده و اهالی قراء و قصبات به هیچ وجه چنین عاداتی نداشته‌اند و این قسمت اقدامی که لازم است نایب‌الحکومه و سایر مأمورین دولتی نمایند این است که لباس از اشکال مختلفه بیرون آمده و به شکل بانوان متمدن دنیا درآیند. یعنی باید لباس بلند و ساده و کلاههای سبک وزن بپوشند و بدیهی است طرز تهیه و قیمت لباس از حیث خوبی و بدی پارچه و دوخت به مناسبت دارائی هر کسی خواهد بود که در عین حال به عموم نصیحت بدهید که از تجملات و استعمال پارچه خارجه اجتناب نمایند و لباسهای فعلی آنها نباید شبیه به لباسهای ایلاتی بوده باشد.

محل امضاء - حکمران کرمانشاهان - سواد مطابق اصل است.

[مهر: کابینه حکومتی کرمانشاهان]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[حکومت کرمانشاهان به رئیس الوزراء، ۲۱ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت کرمانشاهان، نمره ۲۶۸۷، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۲۱.

جناب آقای رئیس الوزراء - مرقومه متحدالمال نمره ۲۹۷۰ - ۱۵/۳/۱۱^۱ راجع به بانوان که بعضی با چارقد عبور و مرور می‌نمایند، زیارت شد. فوراً متحدالمال به عموم رؤسای دوایر دولتی نوشته که به اعضاء و اجزای خود اخطار نمایند که کسان و خانواده خودشان را از پوشیدن چارقد و وضع مضحک ممنوع دارند و به اداره شهربانی تأکیدات لازمه شد که به مأمورین خود دستور دهند که در کوچه و بازار و معابر و غیره تفتیش کنند اگر بانویی با چارقد دیده شود شدیداً مواخذه و ممنوع دارند و به حکام نواحی نیز همینطور دستور مؤکد داده شد که در حوزه مأموریت خود لازمه جدیت و اهتمام را در انجام این امر بنمایند و خود بنده نیز شخصاً مراقبت تامه در انجام اوامر مطاعه داشته و تفتیش لازم خواهد نمود.

حکمران کرمانشاهان [امضاء ناخوانا]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[حکومت کرمانشاهان به رئیس الوزراء، ۶ تیر ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت کرمانشاهان، نمره ۳۵۶۳، تاریخ ۱۳۱۵/۴/۶، مستقیم.

حضور مبارک جناب آقای رئیس الوزراء - در تعقیب معروضه نمره ۲۶۸۷ به عرض می‌رساند که قبل از

وصول امریه نمرة ۲۹۷۰^۱ راجع به برداشتن چارقد و ملافهای سر بانوان در موقع ورود به کرمانشاهان منتقل گردید که زنها بنا بر عادت هنوز سرهای خود را کُردی می‌بندند. لذا در تاریخ یازدهم خرداد نمرة ۲۰۸۹^۲ که سواد آن تقدیم می‌شود به نواب حکومت صادر و دستور در تغییر داد و در بلوکات که عموماً عمامه کُردی داشتند تغییر زیادی پیدا شده است و بعداً هم که امریه واصل و زیارت شد به تمام ادارات دولتی و شهربانی و نواب و غیره دستورات اکید صادر و شخصاً نیز همه روزه خیابان و معابر عمومی را تفتیش می‌نماید و می‌تواند عرض کند که دیگر سرهای پیچیده با شکل مضحک و چارقد دیده نمی‌شود، ولی هنوز در کوچه و پس کوچه‌ها دیده می‌شوند. علت هم آن است که شهربانی عده کافی پاسبان و صاحب‌منصب ندارد که بتوان یکمرتبه در تمام نقاط شهر اقدام نمود [ه] و حالیه به شخص رئیس شهربانی دستور داده است عده‌ای تخصیص به گردش در محلات و کوچه‌ها بدهد و ضمناً مالکین قراء مجاور شهر که همیشه زنهای آنها برای فروختن اجناس به شهر می‌آیند دعوت نموده منظم شود که زنهای قراء خودشان را تغییر کلاه بدهند و به طور کلی عرض می‌کند صدی‌نود از بانوان کاملاً ملبس به لباسهای پسندیده شده‌اند به قسمی که اگر بعضی زنهای سر پیچیده و غیر مرتب دیده بشود به هیچ وجه محسوس نیست و امیدوارم تا چند روز دیگر بکلی امریه نمرة ۲۹۷۰ صدی صد عملی شده باشد.

حکمران کرمانشاهان [امضا]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۴۴۹

[وزیر دادگستری به نخست‌وزیر، ۱۹ تیر ۱۳۲۲]

وزارت دادگستری، اداره دفتر کل وزارتی، شماره ۱۲۷۵، به تاریخ ۱۳۲۲/۴/۹.

دادستان استان پنجم طی گزارشهای متعدد خود از کرمانشاهان اطلاع می‌دهد که مأمورین شهربانی محل برای جلوگیری از استعمال روسری و چادر نماز و غیره رویه نامساعدی به کار برده و بدون توجه به وضعیت محل و اهالی آن و اقتضای موقع و مورد، چادرها را در معابر از سر بانوان برمی‌دارند و متخلفین را مورد تعقیب قرار می‌دهند، به طوری که این جریان موجب شکایات بسیاری گردیده و در صورتی که رفتار مأمورین تعدیل نشود بیم بروز حوادث نامطلوبی می‌رود مطلب به اداره کل شهربانی اعلام و درخواست صدور دستور مقتضی به شهربانی محل در رعایت موقع و مقتضیات و مصالح کشور شده و اینک مراتب را به استحضار خاطر عالی می‌رساند خواهشمند است مقرر فرمائید از تعلیماتی که در این باب به اداره کل شهربانی صادر می‌شود این وزارت را مستحضر سازند.

- به عرض برسد. ۲۲/۴/۲۰

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - اسناد نخست‌وزیری

۴۴۷

[نخست‌وزیر به اداره کل شهربانی، ۲۱ تیر ۱۳۲۲]

دفتر نخست‌وزیر، تاریخ ۲۲/۴/۲۱.

اداره کل شهربانی - وزارت دادگستری طبق گزارشهای متعدد دادستان پنجم از کرمانشاهان اطلاع می‌دهد که مأمورین شهربانی محل برای جلوگیری از استعمال روسری و چادر نماز و غیره رویه نامساعدی به کار برده و بدون توجه به وضعیت محل و اهالی آن و اقتضای موقع و مورد چادرها را در معابر از سر بانوان برمی‌دارند و متخلفین را مورد تعقیب قرار می‌دهند، به طوری که این جریان موجب شکایات بسیاری گردیده و در صورتی که رفتار مأمورین تعدیل نشود بیم بروز حوادث نامطلوبی می‌رود بنابراین به طوری که مراتب از وزارت نامبرده مستقیماً به آن اداره اطلاع داده شده قدغن نمائید دستور مقتضی به شهربانی کرمانشاهان صادر نموده نتیجه را گزارش دهند.

نخست‌وزیر.

(نخست‌وزیری - ۱۳۰۳)

۴۴۸

[وزیر کشور به اداره کل شهربانی، ۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره سیاسی،

اداره کل شهربانی - وزارت دادگستری برطبق گزارشهای متعدد دادستان استان پنجم به جناب آقای نخست‌وزیر اطلاع داده‌اند که مأمورین شهربانی کرمانشاهان برای جلوگیری از استعمال روسری و چادر نماز و غیره رویه نامساعدی به کار برده و بدون توجه به وضعیت محل و اقتضای موقع چادرها را در معابر از سر بانوان برمی‌دارند، به طوری که این جریان موجب شکایت بسیاری گردیده و در صورتی که رفتار مأمورین تعدیل نشود بیم بروز حوادث نامطلوبی می‌رود. قدغن فرمائید به ضمن شماره ۱۴۶۶۳/۱۳۱۷ - ۱۴/۳/۲۲^۱ هم دستور داده شده مأمورین شهربانی با نهایت متانت بدون اعمال زور به نحو مقتضی از قبیل جلوگیری از سوار کردن بانوان با چادر نماز در اتوبوسها و ترمینالها و راه ندادن به سینماها و رستورانها و ادارات دولتی این موضوع را عملی نموده و نوعی انجام وظیفه نمایند که ایجاد زحمت و شکایت ننماید. وزیر کشور.

رونوشت شرح بالا عطف به مرقومه شماره ۸۷۳۰^۲ مورخ ۴ مرداد جاری برای استحضار جناب آقای نخست‌وزیر ایفاد می‌گردد.

وزیر کشور.

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - اصل سند تاریخ ندارد تاریخ فوق‌الذکر از متن سند اسنباط گردیده است.

کلیایگان

○ کلیایگان

۴۴۹

[متحد المال وزارت داخله به حکومت کلیایگان، ۲۸ اسفند ۱۳۱۲]

وزارت داخله، متحد المال، نمره ۳، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۲/۲۸، محرمانه.

حکومت کلیایگان - در ایام سوگواری محرم و صفر راه انداختن دستجات ممنوع است به شهربانیها دستور داده شده در مجالس روضه هم ممکن است صندلی و نیمکت گذاشت که مردم راحت بنشینند ولی نباید این قسمت تحمیل شود بلکه تشویق شود که اگر مقتضی بود استعمال نمایند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۵۰

[حکومت کلیایگان به وزارت داخله، ۱۶ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از کلیایگان به طهران، نمره تلگراف ۳۴، توضیحات: ندارد، تاریخ ۱۳۱۵/۱/۱۶، محرمانه رمز.

داخله - نظریه مقتضیات مستدعی است آقای عبدالحسین رکنی نایب الحکومه کمره به محل دیگر منتقل، نایب الحکومه جدید منصوب، اعزام فرمایند.

۵۹ اعظم رکنی

[مهر: اداره ایالتی تلگراف طهران]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۵۱

[وزارت داخله به حکومت کلیایگان، ۱۳ اردیبهشت ۱۳۱۵]

وزارت داخله، نمره ۳۰۰، به تاریخ ۱۳۱۵/۲/۱۳، محرمانه.

حکومت کلیایگان - اداره کل شهربانی، بعموم شهربانیها دستور داده اند که پس از انقضای ماه محرم رئیس

شهربانی صاحبان مجالس روضه را متدرجاً احضار و با کمال متانت و بدون تظاهر به آنها خاطر نشان نمایند که به مجالس روضه خاتمه دهند. البته از طرف حکومت هم باید در اجرای این منظور کمال تقویت بعمل آید. (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۵۲

[وزارت داخله به حکومت گلپایگان، ۲ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، تلگراف رمز، نمره ۴۲۰، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۲، محرمانه.
حکومت گلپایگان - طبق راپرت واصله علاوه بر اینکه در خمین و خوانسار موضوع رفع حجاب پیشرفت نکرده و نسوان آنجا هنوز با چادر هستند خانمهای مستخدمین دوائر دولتی هم که رفع حجاب کرده اند مورد تمسخر و مزاح نسوان نقاط مزبور واقع می شوند با توجه به مسئولیت شدید این امر لازم است فوراً شخصاً به آنجا رفته تحقیقات نموده در صورت صحت نایب الحکومه را شدیداً مورد مؤاخذه قرار داد نتیجه [را] اطلاع دهید و اگر این راپرت صدق باشد خودتان اقدامات لازمه برای تشویق و رفع آن بنمائید والا شخصاً مسئول خواهید بود که راپورتی نداده و اقدامی به عمل نیاورده اید.

[امضاء: ناخوانا]

[حاشیه ۱ - از قرار تحقیق گویا خمین نایب الحکومه ندارد و رئیس تلگراف متصدی امور حکومتی است.

۲ - رمز شود.

۳ - به شهربانی جواب بنویسید به حکومت گلپایگان دستور داده شد.
فوری به آنجا رود و رسیدگی نماید و اقدام فوری شود پس از وصول نتیجه اطلاع داده می شود. ۱۵/۳/۳
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۵۳

[تلگراف حکومت گلپایگان به وزارت داخله، ۷ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از گلپایگان به طهران، توضیحات: ندارد، نمره ۲۴، به تاریخ ۱۳۱۵/۳/۷، محرمانه، رمز.

داخله - ۴۲۰ با اینکه همیشه مراقب و راپورت عرض نموده حسب الامر به خوانسار عزیمت، رؤسا شهربانی و مالیه هم بودند. تحقیق شد نایب الحکومه با نداشتن قوه مجریه اقدامات لازمه نموده [برطبق] عادت نسوان آنجا کم بیرون می آیند. چند نفری که در معابر دیده شد بی چادر بودند مراتب همان است که طی ۱۴۱۴^۱ عرض شده. به نایب الحکومه تاکید شد تجار و کسبه را تشویق نموده اظهار داشته اند در این جا زنها بی چادر

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

بیرون می‌روند. اگر با چادر دیده شود متعلق به خارج است جلوگیری می‌شود.
 بطوریکه مکرر عرض شد چون در این دو محل قوه مجریه نیستند تأسیس کلانتری برای اینکه امور بهتر پیشرفت نماید لازم است توهینی در این محل به خانمهای مستخدمین نشده.
 ۵۷۵ اعظم رکنی، [مهر]: اداره ایالتی تلگراف تهران.
 (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ خوانسار

۴۵۴

[اخبار خوانسار به ریاست وزراء، ۱۰ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف.
 اخبار ۱۵/۳/۱۰ خوانسار - بطوریکه سابقاً عرض نموده بود موضوع رفع حجاب از طرف مأمورین و رؤسای ادارات و عده از تجار عملی شده بود و مأمورین امنیه هم برای رفع حجاب سایرین بهتر اقدام می‌نمودند ولی چندی است بواسطه نبودن اداره شهربانی در خوانسار و عدم مراقبت حکومت و متصدی امنیه خانمها با سر و صورت بسته و مستور مشاهده می‌شود اشخاصی هم که با عبا بیرون می‌آیند ممانعت نمی‌شوند امتحانات نهائی دبستان شاهپور سه روز قبل شروع و دیروز خاتمه یافت.
 باقر رشیدی.

[حاشیه]: فوری است ۱ - به وزارت داخله نوشته شود از حکومت توضیح بخواهند چرا در این امر مسامحه کرده و او را تغییر دهند ۲ - به شهربانی نوشته شود مأموری برای اجرای امر به خوانسار بفرستند.
 (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۵۵

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۱۲ خرداد ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۳۰۱۸، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۱۲، فوری است.
 وزارت داخله - طبق خبر تلگرافی از خوانسار چندیست بواسطه نبودن شهربانی در آنجا و عدم مراقبت حکومت و متصدی امنیه خانمها با سر و صورت بسته و مستور مشاهده و اشخاصی هم با عبا بیرون می‌آیند لازم است قدغن فرمائید از حکومت توضیح بخواهند چرا در این امر مسامحه کرده و مشارالیه را تغییر دهند.
 رئیس‌الوزراء [امضاء: ناخوانا]
 (ک - ۱۰۳۰۰۳ - سری ج)

[ریاست وزراء به اداره کل شهربانی، ۱۳ خرداد ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۳۰۱۸، بتاریخ ۱۳/۳/۱۳۱۵، فوری است.

اداره کل شهربانی - به موجب خبر تلگرافی از خوانسار چندیست بواسطه نبودن شهربانی در آنجا خانمها با سر و صورت بسته و مستور بیرون می آیند و اشخاصی هم با عبا مشاهده می شوند برای اجرای امر لازم است فوراً مأموری به خوانسار اعزام دارید که وضعیت را اصلاح نماید.

رئیس الوزراء [امضاء]: محمود جم

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۱۶ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره س ۱۴۰۲/۱۶۴۴۱، بتاریخ ۱۶ خرداد ۱۳۱۵، فوری است

ریاست وزراء - عطف به مرقومه نمره ۳۰۱۸-۱۳۰۳/۱۵ راجع به وضعیت رفع حجاب در خوانسار و تغییر نایب الحکومه آنجا معروض می دارد که این راپرت سابقاً به وزارت داخله رسیده بود و حکومت گلپایگان طبق دستور وزارت داخله شخصاً به اتفاق روسای شهربانی و مالیه به خوانسار رفته و راپرتی داده که سواد آن به انضمام سواد شرحی که به ادارات کل شهربانی و امنیه صادر شده است برای استحضار خاطر مبارک تقدیم می گردد با وجود توضیحات حکومت در صورتیکه باید در تغییر نایب الحکومه اقدام شود. درثانی مرقوم و مقرر خواهند فرمود.

[حاشیه]: از تغییر حکومت صرف نظر شود ولی در پیشرفت منظور باید جداً اقدام شود. به شهربانی کل دستور داده شده است که مأمورینی به خمین و خوانسار اعزام دارد خوب است وزارت داخله هم تذکر بدهد. (نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۸ خرداد ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۳۱۵۹ تاریخ ۱۸/۳/۱۳۱۵.

وزارت داخله - مراسله جوابیه نمره س ۱۶۴۴/۱۴۰۲ راجع به اوضاع رفع حجاب در خوانسار متضمن سواد مراسله وزارت داخله به اداره کل شهربانی و سواد تلگراف حکومت گلپایگان وصول یافت جواباً اشعار می شود که از تغییر حکومت صرف نظر می شود ولیکن در پیشرفت منظور باید جداً اقدام شود به شهربانی کل هم دستور داده شده است که مأمورینی به خمین و خوانسار اعزام دارند خوب است از آن وزارتخانه هم درثانی تأکید و تذکر داده شود.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

رئیس الوزراء [امضاء: ناخوانا]

[وزارت داخله به اداره کل شهربانی، ۱۶ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، سواد مراسله صادره، نمره ۴۸۹/۳۶۵، مورخه ۱۵/۳/۱۶.
 اداره کل شهربانی - عطف به مراسله نمره^۱ ۴۶۱۳ راجع به عدم پیشرفت رفع حجاب در خمین و خوانسار اشعار می دارد که جریان امر از حکومت گلیایگان استعلام گردید حکومت شخصاً به اتفاق رؤسای شهربانی و مالیه به خوانسار رفته و راپرت می دهد که نایب الحکومه در این خصوص اقدامات لازمه نموده و اساساً عادت نسوان آنجا این است که کمتر از خانه بیرون می آیند و عده هم که در معابر دیده می شوند بی چادر هستند و چون مأمور شهربانی در آنجا نیست و فاقد قوه مجریه است اجرائیات کمتر پیشرفت می نماید و توهینی هم به خانمهای مستخدمین دولت نشده قدغن فرمائید در صورتیکه ممکن باشد عجلتاً از گلیایگان برای چند روزی یکنفر افسر و چند نفر پاسبان برای مساعدت در اجرای منظور به خوانسار و خمین فرستاده شود که پیشرفتی در کار نایب الحکومه حاصل می شود و ضمناً تأسیس شهربانی را هم در نقاط مزبور برای آتیه در نظر بگیرند.
 وزارت داخله. سواد مطابق اصل است.
 (نخست وزیر - ۱۳۰۰۳)

[تلگراف حکومت گلیایگان به وزارت داخله، ۲۳ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از گلیایگان به طهران، توضیحات: ندارد، نمره تلگراف ۶۷، به تاریخ ۲۳/۳/۱۳۱۵، محرمانه رمز.
 وزارت داخله - مرقومه ۴۰۳ زیارت در گلیایگان نهضت بانوان کاملاً به عمل زنی با حجاب دیده نمی شود. در کمره و خوانسار بواسطه نبودن قوه مجریه بطور مطلوب عملی نیست. تا امروز از اداره کل شهربانی به شهربانی گلیایگان دستور نرسیده بود. مستدعی است امر و مقرر فرمایند [از] اداره کل شهربانی به شهربانی گلیایگان دستور صادر شود فوراً چند روزی موقتاً چند نفر پاسبان به کمره و خوانسار اعزام نماید تا مقدمتاً نایب الحکومه تقویت و مساعدت در پیشرفت این منظور ایجاد مسئولیتی نشود ۲۳ خرداد،
 نمره ۷۹۶ حسین حشمت، [مهر]: اداره ایالتی تلگراف تهران.
 (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ خمین

۴۶۱

[وزارت داخله به وزارت معارف و اوقاف به تاریخ ۵ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره وزارتی ۱۸۸۰، نمره اداری ی - ۹۷۴، تاریخ تحریر ۵ بهمن ماه ۱۳۱۴، تاریخ ثبت ۱۳۱۴/۱۱/۷، محرمانه.

وزارت معارف و اوقاف - طبق راپرت حکومت گلپایگان و کمره و خوانسار با تاکیداتی که از طرف حکومت به اداره معارف آنجا در رفع حجاب مدیره‌ها و معلمات شده است تا ۲۷ ماه گذشته معلمات با حجاب به دبستانها - می‌رفته‌اند. متمنی است مقرر فرمایند تعلیمات لازمه به رئیس معارف آنجا در اجرای این امر و پیشرفت منهاج ... در و نتیجه را اشعار دارند. [امضا]

۴۶۲

[وزارت داخله به حکومت گلپایگان، کمره و خوانسار]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره وزارتی ۷۶۴۴۱، نمره اداری ۷۸۱۴، تاریخ تحریر ۲۱ اسفند ۱۳۱۴، تاریخ ثبت ۱۳۱۴/۱۲/۲۵، محرمانه و فوری

حکومت گلپایگان، کمره و خوانسار - عریضه از خمین بطور راپرت راجع به نهضت بانوان آنجا و اقدامات عبدالحسین رکنی، نایب‌الحکومه کمره بر علیه پیشرفت این امر به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی تقدیم شده که عیناً ارسال می‌گردد. لازم است تحقیقات کامل بعمل آورده و حقیقت قضیه را اشعار دارید - عریضه ملفوف را هم اعاده دهید. [امضا]

[در حاشیه آمده است:] اگر در آنجا شهربانی هست باید محرمانه به وسیله شهربانی محل تحقیق شود اگر نیست محرمانه به وزارت پست و تلگراف نوشته شود که جریان امر نهضت را از مدیر تلگراف آنجا هم محرمانه سؤال نمایند.

۴۶۳

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۱ مرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره س ۷۷۴/۵۷۲، بتاریخ اول مرداد ۱۳۱۵، محرمانه.

ریاست وزراء - در تعقیب معروضه سابق راجع به وضعیت نهضت بانوان در کمره و خوانسار معروض می‌دارد آقای خدابنده لو مفتش وزارتی که برای تحقیقات به محل اعزام گردیده بود راپرت می‌دهد که به مجرد ورود به گلپایگان عصر روز ۱۷ تیر ماه با نظر حکومت دعوتی از کلیه وجوه طبقات در اداره حکومتی به عمل آورده قریب ۲۵۰ نفر از خانمها و آقایان در مجلس مذکور حاضر و خطابه‌ای ایراد گردیده است و قرار شده حکومت به بهانه‌هایی از قبیل افتتاح زمین ورزش؛ کنفرانس و غیره دعوتهایی از آنها نموده و ضمناً اهالی را نیز

گلیایگان □ ۲۵۹

و ادار نماید که به عناوین مختلفه دعوت‌هایی مابین خود بنمایند به شهربانی هم دستور داده شده است که در معابر جداً جلوگیری از چارقد و روپوش نموده و کسبه را نیز ملزم نمایند به نسوانی که با حجاب هستند چیزی نفروشند.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: سیاح.

[حاشیه]: دستوری نفروموندند. ۱۵/۵/۳.

(نخست‌وزیری - ۱۳۰۰۳)

گرگان

○ گرگان

۴۹۴

[سواد تلگراف وزارت داخله به حکومت گرگان و دشت، دی ماه ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۵۷۸، محرمانه.

حکومت - افتتاح ۱۲ تعقیب نمره ۱۶۲۳ هرگاه و عاظها اظهاراتی بنمایند که مبنی بر تحریک مردم بر ضد وضعیت فعلی باشد فوراً اطلاع، مرتکبین را مطابق قانون و به عنوان تحریک مردم به فساد مورد تعقیب قانونی قرار بدهید.

سیاح ۱۵۷۸

[حاشیه:] به شهربانی و حکام متحد المال ارسال [؟] شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۹۵

[حکومت گرگان به شهربانی، دی ماه ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، [نمره ۸۸۲۵] محرمانه

شهربانی - اشخاصی که منبر می روند و موعظه می کنند باید ملتزم کنید، نه اینکه بر علیه مسائل حجاب نباید حرفی بزنند بلکه اهالی را با دلیل و برهان اذهان عامه را حاضر کنند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گرگان و دشت گرگان به اداره شهربانی گرگان، ۱۸ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۹۳۱۵، تاریخ ۱۸/۱۰/۱۴، محرمانه.

اداره شهربانی گرگان - در تعقیب نمره ۸۸۲۵ لازم است مراقبت کامل نمایند اشخاصی که منبر می‌روند وارد هیچگونه مباحثی خارج از وظیفه نشده، بلکه باید همگی ملتزم شوند که بر علیه حجاب اظهاراتی ولو به کنایه و استعاره نیز ننمایند. فقط و فقط حدود خود را محفوظ داشته و بدانند که اگر تخطی نمایند مورد تعقیب کامل واقع خواهند شد مخصوصاً یکی از وظایف مهمه شهربانی این است که اهالی را با دلایل و براهین به امثال امر دولت که نتایج عالی آن متوجه به افراد ملت خواهد بود حاضر و مهیا سازند و اذهان ساده را نگذارند مشوب شود به شهربانیهای تابعه نیز دستور فوق را ابلاغ نمائید که با نهایت مسالمت و متانت و بیداری در اجرای مقررات اهتمام نموده نتیجه عملیات را مرتباً اطلاع دهند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گرگان و دشت گرگان به حکومتهای تابعه^۱]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۹۳۳۷، محرمانه.

حکومت کردمحله - حکومت رامیان، حکومت بندرگز، حکومت گمش‌تپه، حکومت گنبدقابوس، رئیس ناحیه ۱، رئیس ناحیه ۲، حکومت پهلوی دژ^۲، رئیس ناحیه ۳، رئیس ناحیه ۴ به طوری که مجدداً طی نمره ۱۵۷۸ از وزارت داخله امر اکید صادر شده باید مراقبت و مواظبت کامل در حوزه مسئولیت خود نموده از طبقات وعاظ و ملانماها که برای فریب جامعه تاکنون به مفت‌خوری و ولگردی عادت کرده‌اند چنانچه اظهاراتی برخلاف وضعیت فعلی راجع به حجاب بنمایند آنها را به نام محرک فساد مورد تعقیب قرار دهید کاملاً جلوگیری و فوراً راپرت نمائید اقدام شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گرگان و دشت به اداره شهربانی گرگان، ۱۸ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۹۳۳۸، تاریخ ۱۸/۱۰/۱۴، محرمانه.

اداره شهربانی گرگان - در تعقیب نمره ۹۳۱۵ بموجب حکم نمره ۱۵۷۸ وزارتی لازم است نهایت مراقبت نموده و به شهربانیهای تابعه نیز دستور دهید هرگاه وعاظ در بین اشخاص یا منابر اظهاراتی بر ضد وضعیت فعلی نمایند، فوراً مرتکبین را به عنوان تحریک به فساد طبق مقررات تعقیب و مراتب را فوراً راپرت نمائید

۱ - سند تاریخ ندارد.

۲ - نام فعلی: آق‌قلعه.

و...^۱ تذکر می‌دهد همان طور که باید از دسایس و وسوس اشخاص فوق جلوگیری کرده همان قسم باید با ملایمت و متانت مردم را به مجالس و فواید رفع حجاب تزریق و آگاه نمود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۶۹

[حکومت گرگان به فرمانده تیپ گرگان، ۲۷ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۹۵۷۵، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۷، محرمانه.

فرمانده تیپ - محتاج به شرح و بسط نیست که بخواهم وضعیت شهربانی را [برای] جنابعالی تشریح کنم. آن اداره دارای افراد کافی و افسرهای خوب [است] و البته آگاهی کامل تیپ در این موقع که امر ملوکانه در رفع حجاب اجرا می‌شود [لازم است]. در این شهر حداکثر خانواده‌ها تعلق به افسران آن تیپ دارد، لذا برای جلوگیری از بچه‌های ولگرد در کوچه پس‌کوچه‌ها و پیش‌آمدهای احتمالی در صورتی که موافق باشید عده دژبانی را اضافه و به شهربانی کمک داده شود (نه اینکه در اختیار شهربانی گذارده شود) بلکه با چند نفر گروهان فهمیده در پاره‌ای نقاط شهر به طور ثابت و گشت مراقب وضعیت مردم باشند در خاتمه با این که نمی‌خواهم اجرای امری را اهمیت داده و کار را بزرگ کنیم ولی ناچار بایستی یک پیش‌بینی هم بشود در سایر مسائل هرچه به نظر برسد اقدامات و دستورات اکیده داده شده است، هرگاه جنابعالی هم نظری دارید اعلام نمائید.

[حاشیه]: آقای معاون اگر صلاح می‌دانید بنویسید.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۷۰

[حکومت گرگان به شهربانی گرگان، ۵ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۹۸۴۲، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۵، محرمانه.

اداره شهربانی گرگان - در تعقیب نمره ۹۴۸۷،^۲ دیروز عصر شنبه ۱۴/۱۱/۵ در اداره حکومتی از طبقه تجار و سایر طبقات احضار شده، مقررات را در رفع حجاب به آنها اخطار و همگی اظهار مسرت و اطاعت نمودند حالاً لازم است اداره شهربانی رؤسای اصناف را احضار و با نهایت متانت و ذکر جهات محسنه رفع حجاب و برداشتن چادر سیاه را که اختصاص به فواحش داده شده تذکر و آنها را ملزم و متعهد نمائید در ظرف چند روز معین که بتوانند برای عائله و زنهایشان تدارک لباس نمایند وقت داده و پس از انقضای مدت اگر زنی با چادر در کوچه و خیابانها دیده شدند به شهربانی جلب و صاحب آن زن طبق مقررات تعقیب شود و باید هرچه زودتر این قسمت را عملی نمایند که بیش از این تأخیر مقتضی نیست نتیجه را با مدت امهال آنها اطلاع دهید.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - یک کلمه خوانده نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[مالیه گرگان به حکومت گرگان، ۱۲ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت مالیه، اداره مالیه گرگان، نمره ۱۰۵۳۵، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۲، محرمانه.
اداره حکومتی گرگان و دشت - معطوفاً به نمره ۹۹۶۳ تصدیع می دهد که در تاریخ ۲ بهمن ۱۳۱۴ طی نمره ۱۰۱۵۰ برای پرداخت مساعده به اعضاء و اجزای متأهل بلدیہ تلگرافاً به مالیه بندرگز دستور داده شده است و قطعاً تا حال پرداخت نموده اند.
رئیس مالیه گرگان: جواد آذیر [امضاء]

[حکومت گرگان و دشت گرگان به اداره ثبت اسناد و املاک گرگان، ۱۲ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۰۰۶۳، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۲، محرمانه.
اداره ثبت اسناد و املاک گرگان - در جواب نمره ۱۰۰۹۵^۲ به طوری که طی نمره ۱۰۰۵۹^۲ اشعار گردید.
به قرار اطلاع واصله یک عده از اعضای آن اداره حاضر نشده اند، در صورت صحت به خدمت آنها خاتمه و به مرکز نیز راپرت و از اشخاصی انتخاب کنید که نظریه عموم ملت ایران را عملی و نیات مقدسه شاهنشاهی را انجام بدهند. سرهنگ حکیمی.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گرگان به شهربانی گرگان، ۱۲ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۰۰۷۰، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۲، خیلی محرمانه.
اداره شهربانی گرگان - ضمن ابلاغ راپرت نمره ۳۲۱^۴ اشعار می دارد هنوز اهالی این شهر به امرار وقت و خونسردی این نهضت عظیم را تلقی نموده و مجادلات دیرینه خود [را] ادامه داده [و] می دهند و نباید به صرف اظهار اطاعت آنها قانع شد، باید اینها را با تدابیر جدی سریع تحت عمل کشید. مثلاً بعضی اشخاص که نسبتاً منورالفکر هستند تحریص و ترغیب به دعوت طبقاتی زن و مرد نمود و ضمناً شهربانی مدعوین را قبلاً به وسائل خارجی بفهماند که اگر در فلان روز به دعوت فلان شخص دعوت شده حاضر نشود و طفره ببرد مورد تعقیب و مجازات شهربانی واقع خواهد شد. چون مردمان این شهر جبون و دارای فکر سلیم نیستند از این

جهت (نه از حیث تنویر اخلاقی) [کار پیش رود]^۱

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۷۴

[رئیس اداره ثبت گرگان به حکومت گرگان و دشت، ۱۳ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت عدلیه، ثبت کل اسناد و املاک، نمره ۱۰۲۲۲، به تاریخ ۱۳/۱۱/۱۳۱۴، محرمانه.
ایالت معظم گرگان و دشت - عطف به مرقومه نمره ۱۰۰۵۹^۲ بطوریکه شفاهاً استدعا کردم تمنی دارد اجازه فرمایند برای آخرین مرتبه به آقایان متمدین ابلاغ گردد که اگر در اجرای منویات دولت و ملت خودداری و فوراً مجالس جشن در منازل خود تهیه نکردند، مراتب برای اقدام مقتضی عرض و فوراً به خدمتشان خاتمه داده خواهد شد.

رئیس اداره ثبت گرگان و دشت جعفر واعظزاده [امضاء]: جعفر واعظزاده

[مهر]: اداره ثبت اسناد و املاک گرگان و دشت

[حاشیه]: اخطار شود ۱ - باید خانمشان به اداره ثبت حاضر شده و به شما معرفی شوند ۲ باید از اعضای اداره با خانمهایشان به منزل خود دعوت نموده پذیرایی جای بکنند. در صورتی که اجرا نشد باید به خدمت آنها خاتمه دهید تا درباره آنها اقدامات لازمه [بشود]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۷۵

[شهربانی گرگان، به حکومت گرگان، ۱۵ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، شهربانی گرگان، شعبه اطلاعات، نمره ۸۵۱/۳۶۵، به تاریخ ۱۵ بهمن ۱۳۱۴، محرمانه.

اداره حکومتی گرگان و دشت - عطف به مرقومه نمره ۱۰۱۴۳^۲ در بادی امر دعوتی در بنده منزل شده بود و به طوریکه حضوراً هم عرض شده برای تکرر امر دستور داده شد که در منزل صاحبمنصبان هم دعوت نموده این رویه را ادامه دهند، نتیجه به عرض خواهد رسید. رئیس شهربانی گرگان.

[امضاء]: یاور آزادراد

[نقش مهر دایره شکل]: شیر و خورشید، نظمیه گرگان، ۱۳۱۲.

۱ - سطر آخر مفهوم نیست و احتمالاً نامه ناقص است.

۲ - در طی نامه بازگشتی حکمران گرگان به رئیس ثبت دستور داده است فوراً به خدمت آن عده از «اعضای آن اداره که از اجرای منویات و نظریه دولت و عموم ملت ایران خودداری نموده‌اند» خاتمه دهد.

۳ - اسناد وزارت کشور سری ج.

[حاشیه]: ...^۱ اشخاصی که دعوت می‌کنید به من بنویسید ...^۲ میدهم در راپورت یومیه‌اش تذکر [؟] به مرکز بدهد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۷۹

[شهربانی گرگان به اداره حکومتی گرگان، ۱۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، شهربانی گرگان، شعبه اطلاعات، ضمیمه: یک ورقه صورت، نمره ۸۴۸/۳۵۹، به تاریخ ۱۸ بهمن ماه ۱۳۱۴، محرمانه.

اداره حکومتی گرگان و دشت - عطف به مرقومه نمره ۱۴/۱۱/۱۲/۱۰۰۷۰ نتیجه دعوت‌های چند روز اخیر را به شرح ذیل معروض می‌دارد.

۱ - روز ۱۵ ماه جاری برحسب دعوتی که قبلاً از طرف اداره معارف به عمل آمده بود، در عمارت دبیرستان نمره ۱ جشن مفصلی دائر، مدعوین با خانم‌های خودشان در جشن مزبور شرکت نموده، ساعت ۶ عصر خاتمه یافت.

۲ - ساعت ۳ عصر ۱۵ ماه جاری برحسب دعوتی که از طرف انجم بلدی ار ۲۷ نفر تجار به منزل احمد شهابی به عمل آمده بود، عموم مدعوین با خانم‌هایشان به استثنای حاجی محمد اسماعیل ابراهیمی (که به عوض خود پسرش حبیب‌الله ابراهیمی با خانمش حاضر شده بود) و (حاجی محمد رحیم باقری که اصلاً غائب و متعذر بوده که خانمش مریضه و تصدیق دکتر سرهنگ زهری را ارائه می‌دهد) حاضر پس از ایراد نطق از طرف آقای دکتر سپهر ساعت ۵ عصر خاتمه یافته است.

۳ - ساعت ۴ عصر ۱۶ ماه جاری عموم اعضاء و اجزای اداره پست و تلگراف با خانم‌های خودشان در منزل آقای شامبیاتی رئیس تلگراف مدعو بوده‌اند.

۴ - از ۳ الی ۵/۳۰ عصر ۱۶ ماه جاری عموم صاحب‌منصبان و مأمورین اداره شهربانی با خانم‌های خودشان در منزل رئیس شهربانی مدعو بوده‌اند.

۵ - مهدی فرهنگ از ساعت ۲ عصر ۱۶ ماه جاری از ۳۴ تجار و کسبه با خانم‌های خودشان به منزل خود دعوت کرده بود. با اینکه از طرف شهربانی نیز به مدعوین تذکر داده شده بود که باید در مجلس مزبور حاضر شوند. معذک ۲۳ نفر آنها غائب بوده‌اند که صورت اسامی آنها تلواً تقدیم است و از طرف شهربانی نیز یک نفر صاحب‌منصب با خانمش در مجلس مذکور حاضر شده بوده است.

۶ - از ساعت ۳ الی عصر ۱۷ ماه جاری عموم صاحب منصبان شهربانی با خانم‌های خودشان در منزل نایب‌المصطفی (کاونی) مدعو بودند.

۷ - چهارده نفر از تجار برای عصر ۱۷ ماه جاری با خانم‌های خودشان در منزل آقای باقری مدعی‌العموم

مدعوین با خانمهای خودشان در محل مزبور حاضر و رئیس شهربانی نیز با خانم خود در جشن مذکور شرکت نموده، تمامی مجالس مذکور با دعاء بقاء ذات اقدس شاهنشاهی خاتمه پذیرفته است.

رئیس شهربانی گرگان: یاور آزاداد [امضاء]، [مهر]: نظمیه گرگان، ۱۳۱۲.

[حاشیه]: اشخاصی که غیبت کرده‌اند بعد استیضاح، وادار کنید از دیگران به فوریت دعوت کنند و رئیس شهربانی شخصاً با یکی از افسران لایق خود با خانمش چه دعوت گفته چه نگفته در مجالس حاضر و لازم نفرمائید تشویق نمایند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۷۷

[حکومت گرگان و دشت گرگان به شهربانی گرگان، ۱۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۰۲۷۲، تاریخ ۱۴/۱۱/۱۸، محرمانه.

اداره شهربانی گرگان - عطفاً نمره ۸۴۸/۳۵۹ با ملاحظه صورت ارسالی اشخاصی که غیبت کرده و حاضر نشده‌اند بعد از استیضاح وادار کنید در منازل خود مجلس تشکیل و از دیگران به فوریت دعوت نمایند آقای رئیس شهربانی شخصاً یا یکی از افسران لایق خود را با خانمش چه دعوت کنند یا نکنند باید در مجلس حاضر و مردم را به امثال مقررات دعوت و تشویق نموده راپرت تشکیل مجالس و وضعیت معاشرت آنان را با یکدیگر مرتباً به اینجانب بدهند.

در برگ ضمیمه اسامی ۲۳ نفر از اشخاصی که در مجلس جشن منزل مهدی فرهنگ غائب بوده‌اند نوشته شده.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۷۸

[حکومت گرگان به اداره شهربانی گرگان، ۲۰ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، ورقه کشف تلگراف رمز، نمره ۱۰۳۵۹، تاریخ ۱۴/۱۱/۲۰، محرمانه.

اداره شهربانی گرگان - در جواب نمره ۷۹۶۱/۳۸۳^۱ بایستی کاملاً مراقبت شود که زنها جداگانه و مردها در محل دیگر پذیرائی نشوند، باید عموماً مردها و زنها در یکجا بنشینند و به عادات وحشی‌گری سابق و فرار از یکدیگر خاتمه داده شود و مخصوصاً در این که همه روزه باید یکی دو مجلس بل بیشتر کسبه و اصناف دعوت کنند و افسر شهربانی با خانمش در آن بایستی حاضر شوند مراقبت نمائید تا جریان کامل خود را سیر کند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[راپورت رئیس ناحیه ۱/املاک اختصاصی گرگان به حکومت گرگان، ۲۲ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۴۷۰، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۲۲، محرمانه.
ایالت عالیه گرگان و دشت - احتراماً معروض می‌گردد علی‌اصغر کاظم‌پور سرسپور بلدیہ بندر شاه نظر به اینکه متأهل و دارای عائله می‌باشد و این حقوق تکافوی مخارج او را نمی‌نماید از طرفی اجرای اوامر مطاعه راجع به کشف حجاب مستلزم مخارجاتی می‌باشد لذا مستدعی است امر فرمایند حقوق یک ماه را به طور مساعد به مشارالیه مرحمت نمایند و از دریافت اولین حقوق ماهی سی ریال کسر نمایند -
رئیس ناحیه ۱/املاک اختصاصی گرگان - وامور بلدی ستوان فیروزبخش [امضاء]
[حاشیه]: مالیه نوشته شده که یک ماه حقوق به مستخدمین ساختمانی بندر شاه تأدیہ نمائید.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[شهربانی گرگان به حکومت گرگان، ۲۶ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی گرگان، شعبه اطلاعات، نمره ۸۱۵۶/۴۲۵، به تاریخ ۲۶ بهمن ۱۳۱۴، محرمانه.
اداره حکومتی گرگان و دشت - تعقیب نمره ۸۰۸۶/۴۱۵ - ۲۵ بهمن ۱۳۱۴ ماه جاری چهل نفر از باغچه‌بانها با خانمهای خودشان در منزل کربلائی غلام برزگر مدعو بوده از طرف شهربانی نیز مأمور مخصوص در مجلس مذکور حضور داشته بوده است
رئیس شهربانی گرگان. یاور آزاداد. [امضاء]
[مهر]: نظمیه گرگان، ۱۳۱۲

[حکومت گرگان به رئیس ناحیه ۳، ۵/اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۰۹۰۹، تاریخ ۱۴/۱۲/۵، محرمانه.
رئیس ناحیه ۳ - در جواب نمره ۲۰۶۰^۱ تصدیق می‌شود که رعایا حجاب ندارند ولی تجار و کسبه که با شهرها آمد و رفت دارند زنهای آنها در دهات چادر سیاه دارند، البته باید جلوگیری شوند و با مراجعه به دستور نمره ۱۰۹۰۸^۲ اقدام لازم نموده نتیجه را راپورت کنید.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - در این مجموعه دیده شده است.

۲ - اسناد وزارت کشور سری ج

[حکومت گرگان به اداره شهرداری گرگان، ۱۱ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۱۰۴۰، تاریخ ۱۴/۱۲/۱۱، محرمانه.
اداره شهرداری گرگان - در جواب نمره ۲۳۶۸^۱ به طوری که ضمن نمره ۷۰۲۰۵/۶۹۱ سواد متحدالمال وزارت داخله ارسال شد به شهربانی نیز تذکر داد، محل تدارک البسه برای زنان بی بضاعت جرایم حاصله از متخلفین البسه متحدالشکل است که تاکنون مأمورین ترتیب اثری نداده به خونسردی تلقی می‌نموده اینک لازم است نسبت به متخلفین اقدام و البته اخذ جرائم گشایشی برای آسایش زنان بی بضاعت خواهد شد.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گرگان به اداره شهربانی، ۲۳ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان نمره ۱۱۵۵۹، تاریخ ۱۴/۱۲/۲۳، محرمانه.
اداره شهربانی - به طوریکه اطلاع حاصل شده بانوان با چادر نماز به حمام می‌روند و بر می‌گردند به طوریکه حضوراً دستور دادم اقدام کنید که ترک این عادات شده اوامر بدون استثناء و تبعیض باید اجرا شود.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ بندرگز

[راپورت بندرگز، ۶ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تاریخ، ۶ دی ۱۳۱۴، محرمانه.
راپورت عصر ۶ دی ۱۴ بندرگز - امروز خانمهای رؤسا و اعضای دواير دولتی بی حجاب به میل و طیب خاطر برای تشویق عموم اهالی به ایستگاه راه آهن رفتند - حسینقلی.
[حاشیه:] لازم بود تلگرافخانه گرگان هم این راپورت را تأیید نموده، زیرا خانمهای رؤسا و معلمین و شاگردان اناث مدارس عموماً از چادرهای سیاه صرف نظر نموده‌اند و با لباسهای بین‌المللی ملبس شده‌اند.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت بندرگز به حکومت گرگان، ۸ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت بندرگز، نمره ۲۹۳۹، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۸، محرمانه.

آقای حکمران گرگان و دشت - در تعقیب معروضه تلگرافی نمره ۲۹۳۵ - ۱۴/۱۰/۶ محترماً به عرض می‌رساند برای اجرای امریه متحدالمال نمره ۱۶۲۳^۱ ریاست وزراء و وزارت داخله روز ششم دی ماه رؤسای دوایر دولتی را در اداره حکومتی دعوت نموده، نتیجه مذاکرات طبق صورت مجلس است که سواد آن تقدیم گردید و عصر همان روز رؤساء و مأمورین دولتی با خانمهایشان به منزل اینجناب تشریف آورده بعد از نصایح و مواظظ لازم که خانمها به منظور اصلی این امر مقدس پی بردند با بهترین مراتب خوشنودی و بشاشت چادر برداشته و آزادانه بدون حجاب به منزل خود مراجعت کردند. و نیز روز هفتم ماه جاری از رؤساء و مأمورین و خوانین و عموم طبقات اصناف دعوت شده که بعد از ظهر در دبستان شاهپور حضور به هم رسانیده آقای قریشی نماینده معارف قسمتی از تواریخ قدیمه و سرگذشت نسوان اعراب را بیان و ضمناً محسنات رفع حجاب را به اهالی گوشزد و تشویق به انجام و عملی نمودن امریه صادر نموده و مجمع را به دعای بقاء سلطنت اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ختم کرده، سپس خانم مدیره دبستان شاهدخت نطق مفصلی ایراد و محصولات سرود مهیجی، خوانده و خاتمه دادند. اهالی با وجد و شغفی در کمال بشاشت از دبستان خارج گردیدند.

از طرف حکومت بندرگز - سلطان خمارلو [امضاء]

[حاشیه]: لازم است این امر خیلی ساده و معمولی جریان پیدا کند اجتماعات را مقتضی نمی‌دانم. به طور عادی اقدام شما بهتر است. یعنی رفع حجاب ایجاب نمی‌کند که مردها و اشخاص عیال خود را به دیگری معرفی نماید. مقصود این است که از لباس بی‌اساس خارج و به لباس بین‌المللی ملبس [شوند]. مراسله به طور متحدالمال به آقایان و حکام و رؤساء گوشزد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گرگان به حکومت بندرگز، ۱۳ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۹۱۱۵، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱۳، محرمانه.

حکومت بندرگز - در جواب نمره ۲۹۳۹^۲ لازم است این امر خیلی ساده و معمولی جریان پیدا کند. اجتماعات را مقتضی نمی‌دانم، به طور عادی اقدام شود بهتر است. یعنی رفع حجاب ایجاب نمی‌کند که مردها و اشخاص عیال خود را به دیگران معرفی نمایند. مقصود این است که از لباس بی‌اساس خارج و به لباس بین‌المللی ملبس شوند. ۱۴۱۵/۹۲۱۲. سواد شرح فوق برای حکومت گمش‌تپه، حکومت گنبدقابوس، رئیس ناحیه ۱، رئیس ناحیه ۳، رئیس ناحیه ۴، حکومت پهلوی دژ، رئیس ناحیه ۲، حکومت کردمحله، حکومت

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

رامیان، آقای رئیس اداره معارف و اوقاف، آقای رئیس اداره مالیه گرگان، آقای رئیس عدلیه گرگان، آقای رئیس احکام رای گرگان، ریاست نظام وظیفه گرگان، آقای رئیس ثبت اسناد و املاک گرگان، آقای رئیس اداره فلاحه، آقای رئیس پست و تلگراف ارسال می شود که از مدلول آن مستحضر و عمل نمایند.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۸۷

[حکومت گرگان به اداره مالیه گرگان، ۲۶ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۹۹۶۳ تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۶، محرمانه.
اداره مالیه گرگان - تعقیب نمره ۱۹۷۵۰^۱ اینک حکومت بندرگز طی نمره ۳۱۰۹^۲ می نویسد که مالیه بندرگز از پرداخت مساعده به محاسب بلدی و سه نفر اجزای آن اداره خودداری می نماید. چون برای اجرای امر لازم است فوراً تهیه لباس و رفع حجاب نمایند، لازم است به مالیه آنجا اجازه صادر نمایند که طی مقررات به اجزای بلدی آنجا مساعده بدهند که استهلاكاً ۶ ماهه تادیه نمایند.
[حاشیه:] سواد در جواب حکومت ابلاغ شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ رامیان

۴۸۸

[حکومت رامیان به حکومت گرگان، ۲۹ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان، دایره حکومت رامیان، ضمیمه: دو ورقه، نمره ۷۱۶، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۲۹، محرمانه.

حکمران گرگان و دشت گرگان - در پاسخ نمره ۱۰۴۵۸ - ۱۳۱۴/۱۱/۲۵ چنانچه مجدداً به راپورت نمره ۶۸۵^۲ اینجانب مراجعه فرمایند ملاحظه خواهند فرمود که در راپورت تصریح گردیده که تمام رؤسای دوایر دولتی با خانمهایشان در جشن حضور به هم رسانده اند. با اذعان به اینکه امثال این قضایا کوچکتر از آن است که وقت جناب عالی را مشغول نماید ولی به پندار اینجانب با نداشتن قوه اجرائیه و با اظهار رئیس ناحیه ۳ که به واسطه گرفتاری نسبت به عملی نمودن رفع حجاب خودداری نموده بهتر دانسته که به منظور رفع این فساد جزئی کسب تکلیف نموده، راجع به این یک نفر محرک که تاکنون دو راپورت از کدخدای محل نسبت به او

۱ و ۲ - در این مجموعه ملاحظه نشده است.

۳ - طی راپورت شماره ۶۸۵ حکومت رامیان از شرکت تجار و اهالی و عموم رؤسای دوایر دولتی در جشن دبستان شاهپور به مناسبت افتتاح دانشگاه سخن گفته و چون در تلگراف رمز نمره ۷۸۷ نوشته بود که «غالب کسبه خانمهایشان را همراه نیاورده اند» طی نامه بازگشتی حاکم گرگان توضیح خواسته که پاسخ آن در بالا آمده است.

رسیده و سواد آن نیز ضمیمه است تنبیهی تعیین فرمایند که دیگران از ارتکاب به آن خودداری نمایند. مرقوم فرموده‌اند چرا در پیشرفت مقررات به رئیس ناحیه ۳ اطلاع نمی‌دهید به اینکه خاطر عالی به خوبی مستحضر است راجع به امور تربیت بدنی چه کتباً و چه شفاهاً به ایشان مراجعه شده ولی بالاخره موفق نشدیم مقداری وجه برای پیشرفت این منظور توسط ایشان تهیه نموده و غیر از حرف و نوشته‌هایی در اطراف موضوع نتیجه دیگری نبخشید و این امر مقدس به حال وقفه باقی مانده، همین طور است نسبت به سایر اوامر و این امر جدید البته تصدیق خواهند فرمود با بودن قوهٔ اجرائیه در دست ایشان چنانچه در جشن مزبور حاضر می‌شدند و یا برای هر امری پیش قدم باشند اشخاص عادی نیز پیروی کرده و اوامر به سرعت بیشتری اجرا می‌گردید. در پایان نامه معروض می‌دارد که راپورتهای اینجانب عین واقع بوده و هیچ نوع ملاحظه و رودربایستی نسبت به هیچ کس در بین نبوده است و راجع به احمد حبیبیان نیز با راپورتهای ضمیمه که از کدخدای محل رسیده هر نوع امر و مقرر فرمایند رفتار گردد.

کفیل حکومت رامیان فرج‌الله وحید [امضاء]

[حاشیه]: به سروان امیر پاشایی مراجعه با تحقیقات در سوابق اظهارات حکومت و ناحیه در صورت صحت اشخاص مرتکب را تنبیه و در ثبوت اوامر دولت با نایب‌الحکومه محل از هرگونه مساعدت خودداری ننماید. (ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۸۹

[سواد راپورت کدخدای رامیان، ۱۶ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان، دائره حکومت رامیان، سواد راپورت کدخدای رامیان، نمره ۶۸۶، مورخه ۱۴/۱۱/۱۶، محرمانه.

حکومت رامیان - روز ۱۳۱۴/۱۱/۱۵ از قرار اظهارات آقای حجت جعفریان مشارالیه را ادارهٔ معارف را میان تحت مراسلهٔ نمره ۱۹۲ - ۱۳۱۴/۱۱/۱۴ به اتفاق خانمشان دعوت فرمودند، حجت جعفریان فوق در موعد سقره به اتفاق خانمشان در جشن معارف رفته در موقع عودت از ادارهٔ معارف آقایان هاشم رضایی، احمد حبیبیان، علی اکبر صفائی به مشارالیه خندیده^۱ و او را مسخره می‌نمودند که ما خانم ما [ن] را نبریم مگر ما را چه کردند. متمنی است از حرکات اینگونه اشخاص جلوگیری فرمایند که من بعد اینگونه اشخاص آبرومند و فرمانبردار دولت را مسخره ننمایند. راپورتاً عرض شد. کدخدای رامیان [امضاء] علی رامیانی سواد مطابق اصل است

وحید [امضاء: ناخوانا] ۱۴/۱۱/۲۹

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[راپورت حکومت رامیان به حکومت گرگان، ۱۵ اسفند ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۰۹۰۸، تاریخ ۱۲/۵/۱۳۱۴، محرمانه.

سروان امیر پاشائی رئیس ناحیه ۳ حکومت رامیان طی نمره ۷۱۶^۱ راپورت می دهد که در دعوت نهضت زنان به استناد راپوت کدخدای محل، حبیبیان و هاشم رضائی و علی اکبر صفائی نسبت به اشخاصی که خانمشان چادر سیاه را برداشته، تمسخر و استهزاء نموده، شبها دور خود جمع و برخلاف مقررات مشغول تهیج و وسوسه اهالی هستند. لازم است کاملاً در این موضوع رسیدگی کرده اشخاص [و] مرتکبین را تنبیه و با نایبالحکومه محل در پیشرفت مقررات دولتی نهایت مساعدت را به عمل آورید.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ کرد محله

۴۹۱

[حکومت کردمحله به حکومت گرگان، ۱۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت کردمحله، نمره ۱۰۵۰، به تاریخ ۱۰/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه.

حکمران گرگان و دشت گرگان - در جواب مرقومه نمره ۸۸۵۲ - ۱۴/۱۰/۳^۲ متضمن سواد متحد المال نمره ۱۶۲۳^۳ ریاست وزراء و وزارت داخله به عرض می رساند، به طوری که خاطر مبارک مستحضرنند خوشبختانه کشف حجاب در این منطقه تقریباً عملی و چون به روحیات اهالی آشنائی زیاد نداشته و از طرفی قضیه به نظر مردم عوام با وجود نداشتن حجاب زنها مهم و به علاوه با نبودن شهربانی جریان امر بطلی خواهد شد، مستدعی است امر و مقرر فرمائید دستور مبسوط تری مرقوم و راجع به طرز عملی قضیه هدایت فرمایند. کفیل حکومت کردمحله [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه: مقصود این است که چادر سیاه سرشان نکنند البته در دهات و قصبات اساساً حجاب نیست.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - حکمران گرگان طی این شماره به تمام ادارات و ولایات تابعه خود مفاد متحد المال نمره ۱۶۲۳ را ابلاغ کرد. و خواستار اجرای آن شده است.

۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

[کشف تلگراف رمز حکومت رامیان به حکومت گرگان، بهمن ماه ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، کشف تلگراف رمز رامیان، نمره ۶۸۷، محرمانه.
حکمران گرگان و دشت گرگان - در جشن افتتاح دانشگاه که گزارش آن پستاً ارسال، غالب کسبه خانمهایشان [را] همراه نیاورده طبق تحقیق حبیبیان محرک، شبها کسبه اهالی [را] منزلش جمع، ذهن دانشگاهیان [؟] را نیز مشوب می نماید. راپرتاً معروض تا هر نوع دستور فرمایند عمل شود.
نمره ۶۸۷ وحید.

[حاشیه]: اگر چنین مجلسی نبوده و مردم حاضر نشده اند چگونه راپرتی به آن عریض [و] طویلی تنظیم کرده و داده اند و ضمناً چرا مراتب را به بنده اطلاع ندادید؟ موضوع را مشروحاً [با] معرفی محرکین راپرت کنید.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

○ گنبد قابوس

[کشف رمز تلگراف گنبد قابوس به حکومت گرگان، ۷ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، تاریخ ۱۴/۱۱/۷، محرمانه.
آقای حکمران - مسئله رفع حجاب عمومی پیش رفت. مامورین ارتش به انتظار رسیدن دستور ارکان حزب مستدعی است مقرر فرمایند تیپ گرگان دستور فوری صادر نمایند. ۲۱۷۵ حکومت گنبد پیرایش.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت گرگان به حکومت گنبد قابوس، ۹ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۰۰۳۲، تاریخ ۱۴/۱۱/۹، محرمانه.
حکومت گنبد قابوس - در جواب راپرت نمره ۲۱۶۰^۱ باید بدانید که منظور دولت همانا عدم استعمال چادر سیاه و نقاب است. ۲. البته متوجه شده اید که ایلات و عشایر و قراء و قصبای ایران ابداً حجابی نداشته اند. ۳. منظور از اجتماعات این است، زنهای پی به اهمیت خود در جامعه برده و بدانند که باید به مردهای خود کمک و همراهی در کارهایشان بکنند. خوشبختانه این قسمت در بین ایلات و عشایر معمول بوده و حداکثر مشاغل و کارها را زنهای می کنند. بنابراین شما باید اشخاصی را که چادر سیاه استعمال می کنند به هر ترتیب و وضعی باشد جلوگیری کنید بعضی حامیه را ملتزم کنید چادر سیاه راه ندهند؛ دکانین معاملات نکنند و به دکانهای خود راه ندهند؛ اتومبیلها زن با چادر نپذیرند. این قبیل تضيقات برای دور افتادن چادر سیاه لازم است. در ضمن برای

۱ - سند تاریخ ندارد.

۲ - در این مجموعه دیده نشده است.

گرگان □ ۲۷۵

اینکه تراکمه و زنهایشان نیز در اجتماعات شرکت داشته باشند همان خارج شهر در میدان هفته [ای] یک روز یکمرتبه جمع شوند خطابه و نطقی برایشان بشود که کم‌کم آشنا به وضعیت اجتماعی شوند کافی است والا زنهای تراکمه عموماً بی حجاب هستند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۴۹۵

[حکومت گرگان به حکومت گنبدقابوس، ۱۳ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت گرگان و دشت گرگان، نمره ۱۰۱۴۲، تاریخ ۱۴/۱۱/۱۳، محرمانه.

حکومت گنبدقابوس - حکومت گمش‌تپه، رئیس ناحیه امور بلدیه، سواد متحدالمال نمره ۱۶۵۸۶۷/۶۴۳۷ وزارت داخله راجع به ترتیب لباس خانمها که بتوان از تعدیات کسبه محفوظ داشت، برای اجرا و عمل فرستاده می‌شود.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

گیلان

○ دشت

۴۹۶

[حاکم گیلان و طوالتش به ریاست وزراء، ۱ دی ۱۳۱۴]

حکومت گیلان و طوالتش، نمره ۲۶۴، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۱، محرمانه مستقیم.

ریاست وزراء - در تعقیب عریضه تلگرافی نمره ۲۴۴^۱ راجع به کشف حجاب به طوریکه عرض کردم با اینکه تا روز یکشنبه گذشته به هیچ وجه دستوری به بنده نرسیده بود، ولی شخصاً چون با این طرز چادر فعلی و عنوان حجابی که ابداً موضوع نداشته و ندارد شدیداً مخالف بودم، سه هفته قبل خانم خود را بدون حجاب دستور دادم برای گردش به پهلوی رفته و با سایرین هم به طور خصوصی مذاکراتی نمودم و در نتیجه عده‌ای هم تأسی کردند. دستور تلگرافی هم که رسید البته وظیفه دیگری پیدا کردم و امیدوارم همان قسمی که در کلیه اوامر و مخصوصاً جلوگیری از تعزیه و سینه و قمه‌زنی و تغییر کلاه در این منطقه زودتر از هر جا عملی و حتی کوچکترین اعتراض یا شکایتی نشد، این قضیه را هم که البته مشکل‌ترین کارها است با نهایت خوبی عملی نمایم و بدو در قسمت مدارس از دولتی و ملی شروع نمودیم و با اینکه در پاره‌ای از قسمتها مقاومت هم کردند با تدابیر عملی چه شخصاً و چه بوسیله شهربانی با دلیل و منطق هر یک را متقاعد و هدایت نمودم، چنانچه در موقع تشریف‌فرمایی موکب مسعود ملوکانه قسمت مدارس دولتی عملی شده بود که ملاحظه و اظهار رضایت فرمودند. در قسمت مدارس ملی هم اقدامات کامل شد و اینک ناقصی ندارد و اگر تحقیق فرمائید شاید از خود طهران هم بهتر و زودتر انجام شده باشد. در قسمتهای عمومی هم نقشه مرتبی در نظر گرفته و شروع کرده‌ام که اگر در سایر نقاط هم همین رویه را تعقیب نمایند با سهولت عملی خواهد شد. اولاً با روسای ادارات دولتی مذاکره نموده‌ام که هر یک در اداره خودشان شروع و مخصوصاً به اشخاصی که فکرشان حاضر تر است تشویق نموده که پیشقدم شوند و آنها را امیدوار نمایند و البته وقتی که در یک اداره چند نفر پیشقدم شدند دیگران هم تبعیت خواهند نمود و وقتی ادارات دولتی اقدام کردند البته آنها هم اقدام و کسانی دارند که تعقیب خواهند کرد.

ثانیاً پاره‌ای از صاحبان مغازه و دکانین را تشویق نموده و می‌نمایم که دختر یا زن خود را برای فروش اجناس خود به مغازه بیاورید و وقتی یک عده این اقدام را کردند - چنانچه شروع هم شده - بقیه هم از نقطه نظر مصلحت شخصی و صرفه جویی هم که باشد متابعت خواهند کرد. ثالثاً جمعی را با خانمهایشان برای صرف چای به منزل خود دعوت کرده‌ام و البته این ترتیب را ادامه خواهم داد و در هر جلسه از یک عده مختلف و زیادتری در کلوپ شاهپور و نقاط دیگر دعوت می‌شوند و عمده اقدامی که در این قسمت باید بشود و جدیت دارم و با نصایح و دلایل فهمانده می‌شود این است که وقتی حجاب را برداشته دیگر روز بعد که بازار یا محل دیگر می‌روند مجدداً با چادر نروند و الاً علاوه بر اینکه منظور اساسی عملی نشده این رویه به فساد اخلاق کمک می‌نماید. رابعاً برای به آب انداختن ناوچه نوشهر که روز شنبه ششم دی ماه خواهد بود، عده خیلی زیادی از وجوه اهالی رشت و پهلوی و لاهیجان و لنگرود که متجاوز از دویست نفر شده‌اند با خانمهایشان دعوت شده‌اند که حضور پیدا خواهند نمود و اقدامات دیگری هم از حیث تذکر به حسن اخلاق و طرز رفتار و آداب و مخصوصاً سادگی لباس و تربیت اطفال و مساعدت به کارهای شوهر و ایفای به وظایف زندگی و اخلاق مرتباً در هر جلسه به عمل خواهد آمد و حتی مشغول هستم که با وسائل لازمه نمایشات اخلاقی ترتیب بدهم که به عقیده بنده مؤثرترین اقدامات خواهد بود و اگر صلاح بدانند دستور فرمائید در مرکز که وسائل آن بیشتر فراهم است یک عده از اشخاص مطلع در این زمینه موضوعهای جالب توجهی تهیه و حاضر نمایند و به ولایات ارسال گردد که به معرض نمایش گذارده شود، از هر کنفرانس و نصایحی زودتر اثر می‌نماید.

[امضاء]: فاطمی، [امضاء]: حکومت گیلان و طوالش

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۴۹۷

[ریاست وزراء به حکومت گیلان و طوالش، ۹ دی ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۷۴۰۴، تاریخ ۱۰/۱۰/۱۳۱۴، محرمانه و مستقیم.

حکومت گیلان و طوالش مراسله نمره ۲۶۴ مشعر بر اقدامات و توجهات مخصوصی که در امر تربیت و تجدد نسوان فرموده‌اید واصل و باعث مسرت و امتنان گردید. از مراتب کاردانی و بصیرت جنابعالی به اوضاع و احوال مدنی و اجتماعی همیشه انتظار داشته است که در آن خطه از حیث اصلاحات امور عموماً و تهذیب و تربیت طبقه نسوان خصوصاً پیشرفتهای خوب و ترقیات مطلوبی ظاهر و هویدا شود و موفقیت کامل جنابعالی را به این منظور قلباً آرزومند و خواستارم.

رئیس‌الوزراء [امضاء: ناخوانا]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[حکومت گیلان به رئیس الوزراء، ۱۸ دی ۱۳۱۴]

حکومت گیلان و طوالش، نمره ۲۹۲، تاریخ ۱۸/۱۰/۱۳۱۴، مستقیم.

جناب آقای رئیس الوزراء - به طوریکه خاطر مبارک مستحضر است اهالی گیلان عموماً و اعضای ادارات دولتی خصوصاً این نهضت و جنبش اخیر تجدّد و تربیت خانمها را کاملاً حسن استقبال نموده‌اند و به شرحی که قبلاً هم معروض داشته‌ام تا اول سال آتی در ضمن عمل مشاهده خواهند فرمود که در این ایالت از هر نقطه زودتر و بهتر این منظور عملی خواهد شد. ولی در جلسهای که روز چهاردهم دی ماه با حضور کلیه روسای ادارات دولتی در عمارت حکومتی تشکیل گردید عموماً با یک مشکلی مصادف شده‌اند که با توجه کوچکی که از طرف هیئت دولت معمول گردد قرین انجام خواهد شد. در کلیه ادارات در بین اعضائی که دارند یک عده‌ای وجود دارند که برای این منظور احتیاج به مساعدت مادی دارند. یعنی قدرت ندارند یک دست لباس یا یک پالتو برای خانم خود تهیه نمایند و چون برای پیشرفت کار هم بدیهی است اعضاء و کارکنان ادارات دولتی باید از دیگران سبقت نمایند، لهذا بعد از مطالعات و مذاکرات زیادی که در اطراف موضوع نمودیم اینطور در نظر گرفته شد که چون شاید پرداخت مساعده با اشکالاتی مواجه گردد به اشخاصی که احتیاج دارند به اندازه دو ماه حقوق شان قرض داده شود و سند رسمی و ثبتی بدهند که در عرض مدتی که از هشت ماه تجاوز نکند به اقساط تأدیه نمایند. این اعتبار هم چیز مهم و فوق‌العاده نخواهد شد، زیرا کلیه مستخدمین احتیاج ندارند و در هر اداره‌ای شاید پنج شش نفر بیشتر نباشند مثل اینکه بلدیّه رشت فقط دوهزار ریال اعتبار خواسته و البته ادارات دیگر هم تا کاملاً لازم ندانند با این تقاضا موافقت نخواهند نمود. از طرف وزارت جنگ برای افسران آرتش اعتبار داده شده و اشخاصی که لازم داشته‌اند گرفته و مشغول تهیه هستند. استدعا می‌کنم توجهی مبذول شود که از طرف وزارت مالیه دستور تلگرافی به اداره مالیه صادر گردد که این مساعدت را با ادارات دولتی معمول دارند و در مقابل سند ثبتی بگیرند و اگر از استخدام دولت هم گیرنده وجه معاف گردید از او دریافت دارند. بنده خیلی اهتمام کردم که بلکه بتوان به ترتیب دیگری این منظور را عملی نمود، ولی متأسفانه مقدور نشد لهذا تصدیع داده و استدعای توجه فوری می‌نماید.

[امضاء]: فاطمی، [مهر]: حکومت گیلان و طوالش.

[حاشیه]: جواب داده شود اقدامات حکومت قابل تقدیر است. نسبت به اعضای ادارات برحسب تصمیم دولت وزارت مالیه مجاز است حداقل دوپست ریال و از رتبه یک تا رتبه پنج یک ماه حقوق مساعده داده و در مدت شش ماه کسر بگذارد. بانکها هم البته با اخذ وثیقه مساعدت می‌نمایند. حکمی از طرف دولت مقتضی نیست، خودتان مذاکره فرمائید.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[حکومت گیلان به رئیس‌الوزراء، ۲۱ دی ۱۳۱۴]

حکومت گیلان و طوالش، نمره ۲۹۹، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۱، محرمانه مستقیم.

جناب آقای رئیس‌الوزراء - اگر چه بدیهی است جریانات کلیه امور کشور هر ساعت به عرض می‌رسد، ولی لازم می‌دانم اجمالاً راپورت وضعیات نهضت اخیر را به طور خلاصه معروض دارم تقریباً یک ماه است دستور اجرای تقویت در تربیت و تجدد نسوان به بنده رسیده و شروع به عمل گردیده چون مخصوصاً اطلاع داشتم که خارجیا با نهایت جدیت نگران و مراقب وضعیات هستند که به چه نحو اجرا و از طرف مردم چگونه تلقی می‌شود، با اینکه ممکن بود به امر و اجبار منظور را عملی نمود ولی به عقیده خود بهتر دیدم که این قضیه به طور طبیعی و به رضایت عامه طبقات صورت بگیرد. لهذا به همین ترتیب شروع و در مجلس اول عده‌ای از اهالی و رؤسای ادارات و خانمها را به منزل خود دعوت نموده و با دلایل و منطق به آنها فهمانیدم با آنچه در این مدت به چشم خود دیده‌ایم که هر امری و دستوری از طرف قائد عظیم‌الشان کشور اعلیحضرت همایون شاهنشاهی به ما رسیده و اجرا گردیده در منتهای درجه خیر و صلاح و خوشی عموم افراد بوده دیگر حق نداریم در هرگونه دستوری که برسد منتظر اقامه برهان و دلیلی باشیم. معهذا در این امر بخصوص هزاران دلیل شافی و کافی موجود است که بعد از اجرا در ضمن عمل مشاهده خواهد شد و این رویه را ادامه داده و در هر جلسه بر عده مدعوی علاوه گردید تا در جلسه کنفرانس اخیر که بالغ بر چهارصد نفر آمده بودند و همین طور برای اینکه مجمعی باشد که اخلاق و اطوار زندگی و آداب و رسوم معاشرت و طرز پوشیدن لباس و سایر خصوصیات را به همه بیاموزد مقتضی دیدم جلسه به عنوان مجمع بانوان تشکیل گردد. چون اول امر است این مجلس هفته‌ای سه روز عصرها در کلوپ تشکیل شود و یکی از شرایط آنهم البته این بود که اشخاص که دعوت می‌شوند دیگر چادر سابق را بکلی رها نمایند. از طرف عموم هم این اقدام بی‌اندازه حسن استقبال گردید و حقیقتاً اشخاصی را که تصور نمی‌کردم به این آسانی حاضر شوند با نهایت نزاکت حضور به هم رسانیدند و تا این دقیقه که این راپورت را عرض می‌کنم در تمام صفحه ایالت گیلان حتی مجبور نشده‌ایم به یک نفر ملامت و یا توبیخ بنمائیم و اگر این اقدام در اول بهار یا تابستان شروع گردیده بود، امروز حتماً بیشتر از نصف مردم بدون حجاب بودند. ولی چون موقع زمستان و غالباً احتیاج به پالتو دارند بدیهی است به تدریج پیش می‌رود و برطبق راپورت دقیق شهربانی و غیره هیچ یک از خیاطهای شهر قادر نیستند تا اول فروردین از کسی قبول لباس نمایند. در صورتیکه هر یک به فراخور خود چندین نفر شاگرد علاوه نموده‌اند و بحمدالله این کار مفید و تا درجه‌ای مشکل را در نتیجه افکار و عقاید شاه‌پرستانه مردم در منطقه گیلان می‌توان بکلی تمام شده فرض نمود و کمتر روزی است که عده‌ای زیاد تأسی به دیگران نکنند و خاطر مبارک از هر جهت به انجام امر و پیشرفت منظور در این صفحه مطمئن باشد و شرح سایر جزئیات و پیشرفتهای نقاط تابعه را چون از مجاری دیگر به عرض می‌رسد محتاج به تصدیع نمی‌داند.

[امضاء]: فاطمی

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[حکومت گیلان و طوالش به دفتر مخصوص شاهنشاهی، ۲۴ دی ۱۳۱۴]

حکومت گیلان به طوالش، نمره ۲۰۳۹۸، تاریخ ۱۴/۱۰/۲۴

ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی - برای اینکه لازم بود برای تربیت و تجدد خانمها مقرراتی تهیه و به آنهائیکه بیشتر احتیاج دارند تعلیم داده شود که از حیث لباس و طرز رفتار و سلوک و جلوگیری از پاره‌ای احساسات و رقابتها جامع باشد، لهذا مناسب دیدم که مجمعی از عده خانمهای کلیه طبقات که افکارشان بازتر باشد تشکیل گردد. لهذا در هفته قبل دعوت و در کلوپ ورزش شاهپور که سال قبل افتتاح گردید حضور به هم رسانیدند و علاوه بر بیانات لازمه که از طرف پاره‌ای خانمها به عمل آمد خود بنده هم در جلسه اول حاضر و هرچه در خیرخواهی عمومی لازم بود تذکر دادم. مجمع هم از بین خودشان کمیسیونی منتخب کرده‌اند که برای آگاهی و استحضار خانمها موادی تنظیم و به هر یک، یک نسخه بدهند که به اعمال و رفتارشان توجه داشته باشند. این اقدام حسن اثر بسیار زیادی در کلیه طبقات نموده و گروه خیلی زیادی داوطلبانه تقاضای عضویت مجمع را نموده و برای تربیت و طرز پوشیدن لباس و کلیه رفتار خانمها تشکیل این مجمع کاملاً مفید واقع شده و می‌شود. یکدانه عکس اعضای ادلی مجمع را هم تقدیم داشت.

سواد معروضه فوق برای استحضار جناب آقای رئیس‌الوزراء به انضمام یک قطعه عکس - مربوط به جلسه اول خانمها - لفاً تقدیم می‌گردد. یکدانه عکس هم که از اطاق جلسه برداشته شده ضمیمه گردید.

[امضاء]: فاطمی، [مهر]: حکومت گیلان و طوالش.

[حاشیه]: جواب داده شود راپورت واصل، اقدامات حکومت در تقویت و پیشرفت بانوان قابل تقدیر است.^۱

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۱ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره عمومی ۸۱۱۰، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱.

وزارت داخله - مشروح یکنفر از نسلان راجع به اینکه در آستارا در نهضت تمدن و ترقی زنان شرکت و رفع حجاب کرده و لکن به واسطه اهمالی که از طرف حکومت در این باب شده در محظور مانده است، لفاً ارسال می‌شود که قدغن فرمائید تحقیق کنند اگر قصوری از طرف حکومت به عمل آمده مؤاخذه و منفصل نمایند.

[امضاء]: عبدالحمید ملک‌الکلامی ۱۴/۱۰/۳۰

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۱ - این پاسخ نامه شماره ۸۱۳۱ به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۹ برای حکومت گیلان ارسال شد.

[حسین گلیایگانی به ریاست وزراء، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

ریاست وزراء - در این موقع نهضت خانمها و رفع حجاب که عموماً به تهیه لباس اشتغال دارند، چنانچه رای مبارک اقتضا فرماید مقرر فرمایند مأمورین دولت از پارچه‌های وطن به مصرف لباس خانمها رسانیده و در مجالسی که از بانوان دعوت و کنفرانسهائی که داده می‌شود در این قسمت نیز بیاناتی نموده مزغبائی را ذکر نمایند که هم از خانه خرابی اشخاص جلوگیری و هم روح وطن پرستی و مملکت خواهی در خانمها رسوخ یابد. بدیهی است با روح تقلید و تأسی که در عموم مردم وجود دارد وقتی مأمورین دولت اقدام به این کار نمودند، سایرین نیز تأسی جسته کمکی به اقتصادیات مملکت خواهد شد. اگر صاحبان کارخانجات پارچه بافی هم در این موقع تخفیفی به نرخ بدهند، پیشرفت کاملی در فروش اجناس آنها فراهم شده از صرف پارچه‌های خارجی و بازار آنها جلوگیری می‌نمایند.

[امضاء: حسین ...^۱ گلیایگانی]

(نخست‌وزیری - ۱۳۰۰۳)

[حکومت گیلان و طوالش به رئیس‌الوزراء، ۴ بهمن ۱۳۱۴]

حکومت گیلان و طوالش، نمرة ۲۰۹۸۷، تاریخ ۱۴/۱۱/۱، ضمیمه ۲

جناب آقای رئیس‌الوزراء - در تعقیب راپورتهای هفته قبل حسب‌الامر جریان فعلی را نیز به عرض می‌رساند. اولاً در قسمت پهلوی می‌توانم عرض نمایم تقریباً خاتمه یافته باید محسوب نمود. زیرا طبقات تجار و اشخاص درجه اول آنجا که همان روز ششم دی ماه که دعوت شده بودند عموماً حتی اشخاصی مثل زمانی و رمضانی که تصور نمی‌شد در جلسه اول حاضر شوند آمده بودند. سایر طبقات آنجا هم متعاقب یکدیگر در مجالس جشن که دعوت شده حاضر و چادر را ترک کرده‌اند. برای نمونه از وضعیات آنجا و مخصوصاً طبقات عامه دو قطعه عکس لفاً تقدیم داشت.^۲ ثانیاً در رشت هم از طبقات ممتاز از تجار و اعیان تقریباً فراغت حاصل و هر یک که تاکنون عملی نکرده‌اند روی حاضر نشدن لباس بوده والا مانعی دیگر در پیش نبوده. روز پنجشنبه هم در بلدیة جلسه خیلی مفصل برپا و بیانات لازمه به عمل آمد. امشب هم تأثر خیلی خوبی در سالون بلدیة داده خواهد شد. کانون بانوان هم با نهایت جدیت مشغول تعقیب و انجام وظیفه خود می‌باشد. از این به بعد در قسمت اصناف و طبقات دیگر اقدام می‌شود. برای فلاحین و زارعین هم دستور لازم داده شده که چادرهای سفید فعلی و زیرجامه‌های کوتاه را که غالباً از شهرهای سابق تقلید کرده‌اند ترک و به جای آن پیراهنهای یک پارچه بلند که از هر جهت محفوظ‌تر و زیباتر است تهیه نمایند و این نمونه را مخصوصاً ذات مقدس ملوکانه هم ملاحظه و تمجید فرمودند، به این جهت دستور داده شد که مراقبت نمایند در این موقع که برای عید می‌خواهند

۱ - خوانده نشد.

۲ - عکسها موجود نیست.

لباس تهیه نمایند از آن نمونه که پاره‌ای از قراء و دهات هم استعمال می‌نمایند تدارک کنند. در لاهیجان و لنگرود هم به خوبی پیشرفت کرده و مخصوصاً در جلسه روز پنجشنبه در لاهیجان جمعیت خیلی زیادی با خانمها دعوت شده بودند که خود بنده هم حضور داشتم و در این جلسه موضوعی که خیلی مهم بود نطق منصوره خانم دختر آقای آقاسید عبدالوهاب مجتهد رشتی بود که واقعاً خیلی خوب صحبت کرده و مردم هم وقتی دیدند دختر بزرگترین مجتهد این خطه بدون حجاب حاضر شده و این طور بیانات می‌نماید، دیگر تکلیف خود را می‌دانند. عمده اقدامی که بنده نموده و موجب شده که در گیلان بر طبق اطلاع کاملی که دارم بهتر از نقاط دیگر پیشرفت نموده این است که اولاً اقدامات را از طبقه بالا شروع کردم و ثانیاً با علما طوری رفتار کرده‌ام که علاوه بر اینکه قدمی برخلاف برنداشته‌اند معنای هم موافقت کرده‌اند، چنانچه آقاسید محمود هم دختر هیجده ساله خود را مخصوصاً امر داده که بدون حجاب به مدرسه برود و عکسهایی که از گیلان تقدیم می‌شود برخلاف پاره‌ای از ولایات به هیچ وجه مربوط به معلمات و محصلات نیست و همه از طبقات مختلفه مردم است. ولی در روزنامه ایران نمی‌دانم سهواً و یا عمداً عکسی که مربوط به خانمهای رشت بود به عنوان ایالت غربی آذربایجان انتشار داده بودند و تصور می‌نماید اگر جناب عالی صلاح بدانند و بخواهند کاملاً وضعیات پیشرفت ولایات به عرض برسد یکی دو نفر مفتش مخصوصاً مامور فرمائید که به هر نقطه رفته و حقایق را به عرض برسانند.

[امضاء]: فاطمی [مهر] حکومت گیلان و طوالش

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۵۰۴

[عرضحال اهالی رشت به نخست‌وزیر؛ ۱۳۱۵]

به شرف عرض حضرت اشرف آقای سهیلی نخست وزیر ایران دامت شوکت، در چند سال قبل فقط به زور و قدرت شخصی بدون استناد به مجوز قانونی و برخلاف قانون مقدس دیانتی رشته محکمی که بالغ بر هزار و سیصد سال در ایران باقی و استمرار داشت پاره شده و چادرها از سربانوان ایران به نام رفع حجاب برداشته شد که هنوز رویه فجیعانه که در طرز اجراء و عمل قلوب طبقات مختلفه ایران را جریحه‌دار نموده در مناظر همگانی دفیله‌وار می‌گذرد و عموماً متأسف و در پیشگاه قانون و دیانت خجل و شرمسارند. از شهریور سال بیست بانوان به پاس احترام قانون و دیانت با جامه معروف به چادر نماز در کوچه‌ها و معابر نمودار و با این جامه که خودشان را مستور می‌داشتند در مساجد و معابر رفع حوائج ضروری می‌نمودند. این رویه در رشت هم بین بانوان معمول شده بود تا آنکه آقای شوکت به ریاست شهربانی رشت منصوب و وارد شد و ایشان همان افکار مالیخولیائی قدیم را تعقیب و به وسیله آگهی رسمی بانوان را به برداشتن همان جامه ابلاغ و به مخالفت امر خود بانوان را تهدید شدید نموده و در روز شروع به اجرای مقصود خود، شهر رشت را به مثل یک شهر

نظامی درآورده با پاسبان مسلح و صاحب منصبان شهربانی در خیابانها و معابر و کوچه‌ها با بانوان مزاحمت نموده و با سرنیزه همان جامه را از سر بانوان برداشتند، دوباره منظره فجیعی را ایجاد و قلوب همگانی را آزرده و پریشان ساخت. ملت گیلان که به اطاعت کامل زمامداران امور افتخار داشته و همیشه اوامر و دستور نمایندگان مرکزی را محترم می‌شمردند و کوچکترین مخالفت را مخصوصاً با موقعیت فعلی جایز ندانسته با حال صبر و بردباری فکر شخصی غیر قانونی شهربانی را نیز تحمل نمودند. به آقای آراسته استاندار جدید گیلان و به آقای رئیس شهربانی نیز تذکر داده شد که با اوضاع اسف‌آور امروزی که اکثر بانوان و اهالی این سامان گرسنه و عریان و فاقد تمام وسایل زندگانی شده‌اند و با رعایت موقعیت کنونی که کوچکترین پیش‌آمد ضرر و زیان زیاد دربر خواهد داشت مقتضی است از اینگونه تعرضات غیر قانونی خودداری می‌شود. متأسفانه این تذکر مفید و مؤثر واقع نشده سهل است حال تعرض با خشونت نیز افزوده گردیده است. اینک استدعا می‌نمایم که امر اکید و دستور صریح صادر فرمایند که این تعرضات غیر قانونی مرتفع و از اینگونه اقدامات خودسرانه جلوگیری به عمل آید. در خاتمه بعد از تقدیم احترامات فائقه منتظریم به اهالی رشت منتی گذاشته و با اقدام خداپسندانه همگان را قرین تشکر و امتنان فرمائید.

[به امضای غروی، حاج یوسف اخوان صادقی، قاسم محسنی ۱۳۷ نفر دیگر از اهالی]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

○ بندر انزلی

۵۰۵

[حکومت بندر پهلوی به حکومت گیلان و طوالش، ۲۰ آذر ماه ۱۳۱۴]

حکومت گیلان و طوالش، نمره ۲۳۶۹، تاریخ ۲۰ آذر ماه ۱۳۱۴، محرمانه، مستقیم حکومت گیلان و طوالش - محترماً به عرض می‌رساند به طوریکه حضوراً امر و مقرر فرمودند موضوع رفع چادر از خانمها ابتداء از طرف خانم بنده و بعداً از طرف خانمهای روسای ادارات و بعضی از اعضای آنها شروع و در موقع گردش و مجالس معاشرتی که خانمها دارند با لباس بین‌المللی حضور به هم رسانیده‌اند، آقایان تجار و اهالی هم به طریق مقتضی ترغیب و تشویق می‌شوند. امیدوارم با توجهاتی که از طرف جنابعالی نسبت به پیشرفت امور اخلاقی و اجتماعی مبذول می‌شود و با جدیتی که در تحت تعلیمات مبارک به عمل می‌آید، در این حوزه با بهترین وجهی پیشرفت حاصل گردد.

حکومت و کفالت بلدی به بندر پهلوی صبا.

سواد شرح فوق در تعقیب راپورت نمره ۲۶۴ برای استحضار ریاست وزراء تقدیم می‌شود

[امضا: فاطمی]

[مهر: حکومت گیلان و طوالش]

(نخست‌وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

○ لاهیجان

۵۰۶

[حکومت گیلان و طوالش به حکومت لاهیجان،]

حکومت گیلان و طوالش، سواد مراسله نمره ۵۳۹۳ بدون تاریخ

حکومت لاهیجان - بعدالعنوان - تعقیب معروضه نمره ۵۳۴۳ به عرض می‌رساند موافق دستورات صادره در تاریخ پنجشنبه دوم ماه جاری مجدداً از طرف فدوی دعوتی از روسای دوائر و طبقات اهالی در باغچه بلدی به نام جشن نهضت تجدد نسون به عمل آمده به طوری که خود جناب عالی تشریف و حضور داشتید متجاوز از ششصد نفر مدعوین حضور به هم رسانیده که سیصد نفر خانمها با لباس تجدد بوده‌اند بدو شرحی از طرف خانم معلمه ایراد و پس از آن نطق بلیغی از طرف منصوره خانم صالح صبیح آقای شیخ عبدالوهاب مجتهد رشت ایراد گردید که حقیقتاً تأثیر کاملی در روحیات حضار حاصل نموده و عموماً به شکرگزاری ذات ملوکانه قیام نمودند در خاتمه معروض می‌داریم قسمت لباس تجدد نسون لاهیجان بتوانم عرض کنم که قریباً می‌رود به کلی عمومی و خاتمه یابد

حکومت لاهیجان - سواد با اصل مطابق است:

مرتضی گنجی

مازندران

○ ساری

۵۰۷

[نظمیه مازندران به حکومت مازندران، خرداد ۱۳۰۹]

وزارت داخله، مقام محترم حکومت جلیله مازندران دامت شوکته - در اطراف زنی که بی حجاب در معابر مشاهده شده و جمعی از آقایان علماء هم در یک ورقه جلوگیری این موضوع را از نظمیه تقاضا نمودند. لذا به شعبه پلیس دستور داده شد تحقیقات نموده راپورت دهند اینک شعبه مزبور طی نمرة ۴۹۰-۳/۸-۳۰۹/۱^۱ راپورت داده است که اسم ضعیفه آنا مشهور به نصره کلیمیه معروفه و قبلاً در منزل خانم بالای معروفه می باشد راپورتاً معروف و در این خصوص کسب تکلیف می نماید -

رئیس نظمیه مازندران یاور ساری اصلانی.

مطابق اصل است. [نقش مهر]: حکومت مازندران، اداره کابینه، ۱۳۴۷.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۰۸

[حکومت مازندران به اداره نظمیه مازندران، خرداد ۱۳۰۹]

«محرمانه»

وزارت داخله، اداره محترمه نظمیه مازندران - در جواب راپورت ۱۶۹۵ مشعر به سواد راپورت نمرة ۴۹۰ آقای رئیس پلیس تصور می کنم با تمام دقت و مراقبتی که امروز نظمیه در هر کجا دارد محتاج به تذکر آقایان علماء نباشد، ممکن است فقط یک نظر را رعایت نمایند. ولی نظمیه مامور است تمام ملاحظات را رعایت کند. مذهب، سیاست، اخلاق و غیره که ابداً هم فروگذار نشده و نمی شود ضعیفه کلیمیه که در کشف حجاب آزاد است به هر کجای هم می رود برای دخول او به یک خانه قانوناً ممانعتی نبوده و نیست و قانون هم معاشرت هیچ

زن مسلمة را با غیر مسلمة منع نمی‌کند، به رئیس پلیس مخصوصاً لازم است تذکر داده شود این مسائل کمتر روی کاغذ بیاید بهتر است زیرا دولت امروزه اداره نظمیه تشکیل داده که با پلیس و گزومه سابق خیلی فرق دارد و چنانچه آقای یاور ساری اصلاتی رئیس محترم نظمیه مازندران بهتر مطلع هستند از نظمیه انتظارات دیگری هست این مسائل و ردیف آن قابل ذکر نیست و ایرانیها در هر مذهبی که باشند چون قانون اساسی مجلس شورای ملی هیچ تبعیضی در حقوق آنها قائل نشده، نظمیه نباید به اسم کلیمی و مسلمان با این اظهارات دیگران که شاید بی اطلاع بوده یا غرضی داشته باشند شرکت نمایند و خلاف نظم یا سوء اخلاقی از هر کس بروز نماید باید بر طبق قانون جلوگیری نمایند و از این راپرت نه خلاف نظم و نه سوء اخلاقی در شهر استنباط (نشد). حکومت مازندران، سواد مطابق اصل است. [نقش مهر]: حکومت مازندران، اداره کابینه، ۱۳۴۷. این دو گزارش حکومت مازندران از طریق اداره دفتر طی نامه محرمانه نمره ۲۵۴۴ به تاریخ ۱۴ خرداد ۱۳۰۹ به وزارت داخله ارسال داشت.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۰۹

[سواد کشف رمز شهربانی شاهی، ۷ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، سواد کشف رمز شهربانی شاهی، نمره ۵۴۸۶، مورخه ۷ بهمن ۱۳۱۴. اداره کل شهربانی - در ساری کفالت حکومت که به عهده رئیس عدلیه واگذار شده طاهری رئیس مانیه چون رتبه اش از رئیس عدلیه بالاتر است از این قضیه کدر و بین آنها در تمامی کارهای اداری کدورت و تقار پیدا شده است استحضاراً عرض شد

یاور دانشپور

سواد مطابق اصل است [امضاء ناخوانا]

۵۱۰

[اداره کل شهربانی به وزارت داخله، ۹ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، نمره ۲۳۳۵۸، به تاریخ ۹ بهمن ۱۳۱۴، محرمانه. وزارت داخله - سواد راپورت شهربانی مازندران راجع به تولید کدورت و تقار بین رئیس عدلیه آنجا که به سمت کفالت حکومت تعیین شده است با رئیس مالیه لفا ایفاد می‌شود.

کفیل اداره کل شهربانی.

[امضاء]: رکن الدین مختار

[حاشیه]: به عرض جناب آقای رئیس الوزراء رسید فرمودند قدری تامل بشود اقدام مقتضی خواهند فرمود.

۱۴/۱۱/۱۴

[حکومت مازندران به وزارت داخله، ۷ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت مازندران، نمره ۶۰۵۱، تاریخ ۷ بهمن ۱۳۱۴.

معطوفاً به مرقومه فوری محرمانه نمره ۸۹۳/۱۷۸۳^۱ صادره از اداره سیاسی راجع به تهیه وسایل تربیت نسوان استحضاراً معروض می‌دارد در تهیه مقدمات امر مادامی که آقای دیوان‌بینگی بودند فروگذار نکرده و از روز تفویض کفالت بنده هم الی‌کنون این منظور کاملاً پیشرفت داشته و اجرای آن را در مرتبه اول وظایف خود شمرده و با سعی و اهتمام فوق‌التصور موضوع را طبق مقتضیات، عملی و از هیچگونه تشویق و ترغیب فروگذار نگردیده است جلسات جشن نیز متعاقباً برقرار و مخصوصاً ادارات قشونی و مالیه هم جشن مزبور را منعقد و به طوریکه مشهود است این مقصود با سرعتی طبق دستور تاکنون انجام شده می‌توان عرض نمود که مازندران و مخصوصاً شهر ساری از این حیث بر سایر ولایات پیش‌قدم و در مرتبه اول است و چون پس از جشن هیئت تجار عده‌ای از طبقات اصناف از هر قبیل تقاضای انعقاد جشن را نموده‌اند و یوم پنجم بهمن کلیه آنان در بلدیه حاضر و با حضور شهربانی مذاکرات جشن به عمل آمده که پس از جشن بلدیه هر یک از طبقات تالیله ۲۱ ماه جاری به ترتیب تقدم صنفی خواهند این قسمت را عملی نمود. بنابراین انعقاد جشن اداره حکومتی را موکول به ورود حکومت جدید و اتمام اسکلت بنای عمارت حکومتی می‌نماید و تشویقات دیگری هم از طرف کارکنان معارف و اداره مالیه مازندران به عمل آمده است و فقط چیزیکه محرمانه معروض می‌گردد این است که آقای طاهری رئیس مالیه مازندران برای اینکه به بعضی از مأمورین مرکزی نمایش دهند که خود مجاهدت کافی در این قسمت داشته و معنا مشارالیه به این قسمت خاتمه داده است، پاره‌ای از عملیات ایشان بدون نظر حکومت انجام می‌گیرد که به نظر اینجانب تا حدی دارای سوء تأثیر است و یک قسمت این است که در جشن مالیه از صاحبان محاضر که ارباب عمام می‌باشند دعوت نموده و آقای هوشمند رئیس ثبت به طور خصوصی از این دعوت از آنان جلوگیری نموده و مشارالیه با این تفصیل قانع نگردیده و در یوم قبل آقای شریف‌العلماء که از صاحبان محاضر و از معارف ارباب عمام است، احضار به مالیه نموده سوالاتی نموده و نتیجه تأکید نموده‌اند که باید ارباب عمام بزودی با خانمهای خود به خیابان بیایند و در نتیجه چند نفر از ملاحای شهر از یوم بعد به دهات اطراف رفته‌اند و به نظر این جانب این عمل ایشان که مسئولیت مستقیمی در این قسمت ندارند خوب نبوده، زیرا علاوه از اینکه وقتی طبقات دیگر این معنی را حسن استقبال نمود عائله این قسمت از مردم هم خواهند نظیر سایرین رفتار نمود، اگر انعکاس سوئی از نوع این قبیل از نظریات آقای طاهری رخ دهد مشارالیه البته چون مسئول مستقیم نیست به گردن دیگران بار می‌نماید و مراتب برای استحضار خاطر محترم معروض می‌گردد که در صورت مقتضی به وسیله وزارت مالیه محرمانه به مشارالیه تذکر داده شود که از نوع این قبیل اقدامات بدون نظریه حکومت خودداری نمایند و علت اینکه شخصاً داخل مذاکره با ایشان نشده این است که مشارالیه چون خود را از مأمورین ذی‌رتبه‌تر از این جانب دانسته و علاوه ظاهراً نظر خوبی هم با آقای

دیوانی‌یگی حکمران سابق نداشته‌اند که فعلاً در بعضی از قسمتهای مربوط به مالی عملاً تظاهر می‌نمایند، ممکن بود که مذاکرات این جانب هم بیشتر سوء تأثیر نموده و به منظور اساسی سبکته وارد شود. این است که بدین وسیله مشاهدات خود را معروض که هر نوع مقتضی است امر به اقدام فرمایند.

کفیل حکومت [امضا: ناخوانا]، [نقش مهر]: حکومت مازندران.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۵۱۲

[حکومت مازندران به ریاست وزراء، ۱۹ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت مازندران، نمره ۲۱۶۱، تاریخ ۱۳۱۵/۳/۱۹.

ریاست وزراء - معطوفاً به مرقومه متحدالمال نمره ۲۹۷۰ به استحضار خاطر مبارک می‌رساند که پیشرفت نهضت بانوان در حوزه مازندران طرف مقایسه با هیچیک از نقاط ایران نبوده و از بدو ورود تاکنون همیشه مراقب این کار بوده و با اقدامات مأمورین تنها هم اکتفا نکرده، خود فدوی شخصاً هنگام ایاب و ذهاب در حوزه مأموریت خود به عابرین اخطار نموده و با این ترتیب چون باز زنجایی دیده می‌شدند که دست از عادت قدیم خود برنداشته و با چادر نماز عبور و مرور می‌نمودند، ناچار چادر آنها را گرفته و ضبط شد. اخیراً هم برحسب پیشنهاد شهربانی موافقت نمودم که آنها را به شهرداریا تحویل و به مصرف پیراهن اشخاص بی بضاعت برسانند. همینطور از استعمال چارقد هم به طور کلی ممانعت شده با وجود این مجدداً نیز به مأمورین تاکید شد، خود بنده هم کمال مراقبت را داشته و خواهد داشت.

[امضاء]: مصباح فاطمی [مهر]: حکومت مازندران.

(نخست‌وزیری ۱۰۳۰۰۳)

[حاشیه]: ضبط شود. ۱۵/۳/۲۳.

۵۱۳ = ۱

[تلگراف از ساری به ریاست وزراء، ۱۴ آذر ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، نمره ۱۶۷، از ساری به طهران، تاریخ وصول ۱۳۱۵/۹/۱۴.

ریاست وزراء - عطف به امریه شفاهی راجع به ملبوس نسوان فقیر و بی بضاعت متمنی است اجازه فرمائید مبلغ ۶۵۱۲ ریال بابت موجودی اعانات به زلزله‌زدگان مازندران که فعلاً در مالیه ساری موجود است و حسب الامر قرار است به جمعیت شیر و خورشید سرخ ساری پرداخت شود برای تهیه ملبوس نسوان فقیر اختصاص که تحت نظر انجمن شهرداری و جمعیت مزبور اقدام شود. جمعیت شیر و خورشید مبلغ ۴۳۶۹۸ ریال از محل وجوه اعانات که در بانک بوده استفاده نموده و فعلاً احتیاجی به موجودی مالیه ندارد.

۷۹۲۰ مهدی سمیعی [مهر] اداره ایالتی تلگراف طهران - دائرة ارسال ۱۳۱۵

[حاشیه]: جواب داده شود پول شیر و خورشید را دولت به خرج دیگر نمی تواند برساند.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری - ج)

۵۱۳ = ۲

[تلگراف رئیس الوزراء به حکومت ساری، ۱۹ آذر ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره: ۱۱۴۰۹، تاریخ ۱۳۱۵/۹/۱۹.

تلگراف ساری، حکومت - پاسخ نمره: ۷۹۲۰ پول شیر و خورشید سرخ را دولت نمی تواند به مصرف دیگری برساند.

رئیس الوزراء

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری - ج)

۵۱۴

[گزارش از ساری به رئیس الوزراء، ۲۵ دی ۱۳۱۴]

ساری، ۲۵ دی ماه ۱۳۱۴، محرمانه و مستقیم

جناب آقای جم رئیس الوزراء، چون از تلگرافاتی که مربوط به آزادی نسوان در مازندران مخابره فرموده اند همچو استنباط می شود که راپورت های بی اساسی در این خصوص به عرض رسیده، مثل اینکه از ناحیه حکومت مازندران و مأمورین حکومتی در اجرای این امر قصوری شده و بالتلیجه رفع حجاب در مازندران عملی نگردیده است، اینک برای مزید استحضار خاطر مبارک از ابتدا جریان امر را معروض می دارد: وقتی که متحدالمال رمز تلگرافی نمره: ۱۴۴۲^۱ در تاریخ ۱۹ آذر زیارت شد که (موضوع کشف حجاب باید از طرف حکومت و شهربانی تقویت شود) بنده با اینکه حسب الامر برای ترتیب امور مربوطه به مازندران عازم طهران می بودم، دو سه روز حرکت خود را به تعویق انداختم و محض اجرای امر مبارک کلیه رؤسای ادارات دولتی و نخبه خوانین و تجار ساری را خواستم و با تمهید مقدماتی به آنها حالی کردم که برای ترقی و اعتلاء کشور باید این امر را هرچه زودتر عملی نمایند و حتی به آنها گفتم که چون اینجانب برای امور اداری عازم طهران انتظار دارم که تا موقع مراجعت خودشان بالطوع والرغبه این امر را انجام نموده باشند بعلاوه نظر به اهمیت بابل حاکم آنجا را خواستم و به او دستور دادم که در غیاب بنده جداً مشغول اقدام شود و این امر را در بابل عملی نمایند به مأمورین سایر نقاط نیز به همین طور دستور دایه شد و مخصوصاً خود به شاهی رفته رئیس اداره شهربانی مازندران (آقای سرهنگ مبشر) را ملاقات و به ایشان اظهار نمودم که همچو امری رسیده است، چون اینجانب عازم طهران اگر چه شخصاً به رؤسای ادارات مرکزی و خوانین و تجار ساری گوشزد کرده ام و به حکومت بابل و سایر مأمورین حکومتی نیز سفارش کرده ام که این امر در اسرع اوقات عملی شود، البته شما هم حسب الوظيفه

باید در غیاب، جدیت و تشریک مساعی بنمائید که این منظور در مازندران بهتر و پیشتر از سایر نقاط انجام گرفته، تا پس از مراجعت از طهران اینجانب هم دنباله کار را بگیرم. ایشان هم قول مساعدت دادند و بنده با فراغت خیال به طهران آمدم. البته در خاطر مبارک هست که همان وقت روزی در عمارت بادگیر^۱ به بنده فرمودید از قراریکه شهربانی را پرت می‌دهد حاکم بابل برای عملی شدن رفع حجاب در آنجا خیلی سخت گرفته رؤسای ادارات را با خانمهایشان رسماً روز عید فطر به عمارت بلدی دعوت نموده و به آنها گفته است که اگر حاضر نشوند منتظر خدمت خواهند شد. حتی رئیس عدلیه آنجا به وزیر عدلیه تلگراف و کسب تکلیف نموده است و فرمودید فعلاً مأمورین حکومتی باید طبق متحدالمال^۲ نمره ۱۶۲۳-۲۷/۹/۱۴ که به تصویب رسیده عمل نمایند. بعد هم همین مطلب را آقای کفیل اداره کل شهربانی در ضمن ملاقات به بنده اظهار داشتند و همانوقت عرض کردم که در مازندران چون سینما، کافه، رستوران، و محافل عمومی دیگری وجود ندارد که زنها آمد و شد کنند نمی‌توان به طور غیر مستقیم چنانکه در طهران عمل می‌شود این امر را به صورت طبیعی عملی نمود و ناچار باید اقدامات مجدانه مستقیم به عمل آید و این مسئله هم به هیچ وجه سوء اثری نخواهد داشت، با این وصف فرمودند دستور تعدیل داده شود. بنده هم محض رعایت مقررات کلی همانوقت رمزاً تلگرافی به حاکم بابل کردم، که مضمون آن را حضوراً معروض داشتم: «بابل، حکومت؛ از قرار راپورت واصله شما رؤسای ادارات را با خانمهایشان برای روز عید فطر به عمارت بلدی دعوت نموده‌اید. این دعوت را به چه عنوان کرده‌اید چرا قبلاً به اینجانب اطلاع نداده‌اید به هر حال در بادی امر دعوت رسمی از خانمها و آقایان در بلدی مقتضی نیست مسئله رفع حجاب را بایستی به ترتیب طبیعی جریان و پیشرفت دهید نمره ۱۳۰^۳» جوابی هم که از حکومت بابل رسید آورده حضورتان عرض کردم این بود: «طهران، حکومت مازندران، نمره ۱۳۰؛ طبق دستوری که قبل از عزیمت به طهران فرموده بودید فقط به رؤسای دوایر و معدودی از اهالی که مستعد هستند ابلاغ شد که خود را حاضر کنند، پس از مراجعت آن حکومت در دعوت ساری شرکت نمایند عموماً حسن استقبال نمودند دعوتی برای روز عید فطر در بلدیه نشد» و در خلال احوال یقین داشتم که مأمورین شهربانی به اتفاق مأمورین حکومتی غیباً طبق متحدالمالهای صادره امر آزادی نسون را در مازندران به موقع اجرا می‌گذارند. لیکن بعد از مراجعت از طهران معلوم شد که در غیاب بنده غیر از دو سه کنفرانس در ساری و بابل که عده معدودی حضور به هم رسانیده بودند اقدام عمومی دیگری به عمل نیامده است و بنده از همان شب ورود وارد اقدام شده در عرض چند روز رؤسای ادارات و سایر مستخدمین دولتی و متعینین خوانین و تجار ساری و بابل را وادار به رفع حجاب خواتینشان نموده و غیر از کنفرانسهای عادی سه مجلس در ساری یکی در دبیرستان شاهدخت به نام توزیع گواهی نامه محصولات، دوم در منزل مستوفی به رسم میهمانی، سوم در ایستگاه به عنوان جشن مستخدمین راه آهن ترتیب دادم که در هر سه جلسه جمعیت کثیری با خانمهایشان حضور به هم رسانیدند و مخصوصاً در ایستگاه که تالار وسیع دارد قریب ششصد نفر حاضر شدند که مجلس فوق‌العاده باشکوه و مؤثری بود و در هر مجلس قبلاً خود بنده نطقی مبنی بر محسنات این نهضت

۱- در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲- در این مجموعه ملاحظه نشد.

اجتماعی برای سعادتمندی ملت ایران و سیاستگذاری^۱ از ذات اقدس همایون شاهنشاهی ارواحناده که کشور ایران را به این مرحله از ترقی و اعتلاء فایض فرموده‌اند ایراد کرده، بعد هم رئیس معارف و ناطقین دیگر اظهار مسرت و ابراز احساسات شاه‌پرستانه نمودند - ضمناً در خلال همین ایام در بابل سه مجلس باشکوه دیگر تشکیل گردید یکی در تالار عمارت بلدیّه به نام جشن توزیع گواهی‌نامه محصلات بابل که متجاوز از دویست نفر حضور داشته حتی خوانین ساروی با خانمهایشان و بنده مجلس را با ایراد نطقی به نهج معروض، افتتاح نمودم و دو مجلس دیگر در مهمانخانه البرز که به رسم دعوت به جای از طرف تجار بابل هر دفعه پانصد ششصد نفر حضور پیدا کردند، حتی در جلسه اخیر ده نفر از صاحبان محضر و هیئت علمیّه با خانم‌هایشان حاضر شدند و از ناحیه مدعوین احساسات فوق‌العاده ابراز شد. همین اوقات در آمل به تشویق نایب‌الحکومه همه روزه مجالس شایان توجهی در عمارت بلدیّه، دبستان دولتی و خانه متعینین محلی تشکیل گردیده، در مشهد سر هم پس از ورود نایب‌الحکومه جدید، مجلس خیلی باشکوهی ترتیب داده شد که باز خود بنده حاضر شده مجلس را با بیانات لازمه افتتاح نمودم. همینطور در شاهی و اشرف. معهذاً تلگراف فرموده‌اید که: «به عرض رسیده نایب‌الحکومه بابل و مأمورین مازندران در اجرای امر مربوط به آزادی نسون کوتاهی می‌نمایند.» و بنده نمی‌دانم این راپرتهای بی‌اساس و شاید مغرضانه از چه ناحیه به عرض می‌رسد. مخصوصاً اینکه در ضمن تلگراف رمز نمرة ۱۱۰۳۶-۱۴/۱۰ مرقوم فرموده‌اند: (شنیده می‌شود پیشرفت امر مخالفینی پیدا کرده) بنده را متحیر نموده است. زیرا به طوریکه تلگراف رمز نمرة ۱۲۳^۲ جواب عرض شد در این مدت در هیچ جا از هیچکس کوچکترین اظهاری حاکی از مخالفت شنیده نشده است حتی از آخوندهای متعصب. زیرا قبلاً بنده به احتیاط اینکه مبادا از ناحیه آنها ابراز عدم رضایتی شود، برای جلوگیری از عوام‌فریبی آنها به استاد حکم تجدید نظر در جواز اهل عمامه کلیه جوازهای سابق آنها را گرفته به عنوان مطالعه مدارک نگاهداشته‌ام و همه را در بیم و امید گذاشته‌ام که در این جریان نتوانند صدایی بلند کنند. اگر چه صدائی که بلند شود بنده خفه خواهم کرد. این اقداماتی است که این دو هفته اخیر پس از مراجعت از طهران به عمل آمده و برای مزید استحضار خاطر مبارک عرض می‌کنم که حتی خانواده بنده در همه جا مانند مبلغین با نهایت علاقه‌مندی خوانتین مازندرانی را تشویق و مساعدت می‌نمایند. اما برای هدایت و الزام توده عوام که ناچار می‌بایستی از طرف مأمورین شهربانی اقداماتی به عمل آید، متأسفانه باید به عرض برسانم به طوریکه لازم است تشریک مساعی به عمل نمی‌آید و دستورات بنده به موقع اجرا گذارده نمی‌شود. چنانکه بنده ناچار شده‌ام طی مراسلات رسمانه آنها را به وظایف خودشان در اجرای این امر آگاه کنم، آنهم بی‌نتیجه. با اینحال در مازندران امر آزادی نسون میان طبقات مختلفه پیشرفت فوق‌العاده نموده و به نظر بنده امر انجام یافته شده است و برای اینکه خاطر مبارک عرایض بنده را تصویر فرماید چند قطعه عکس که اتفاقاً در ساری و شاهی

۱ - اصل: سیاستگذاری.

۲ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۳ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

برداشته شده به ضمیمه تقدیم می‌شود.^۱

[امضاء]: دیوان‌بیگی

[حاشیه]: سواد این راپورت برای دفتر مخصوص شاهنشاهی نوشته شود.

(نخست‌وزیری - ۱۳۰۳)

ولایات ثلاث

○ ملایر

۱۵۹۵

[معارف و اوقاف و لایات ثلاث به اداره حکومتی، اداره شهربانی و لایات ثلاث، ۲۳ دی ۱۳۱۴]

نمره ۶۱۵۶، تاریخ ۱۴/۱۰/۲۳

اداره حکومتی - اداره شهربانی و لایات ثلاث - در این موقع که خانمها برای خرید البسه و مایحتاج خود اقدام می نمایند کسبه و بزازان و خرازی فروشان از این مسئله سوء استفاده نموده و اجناس مزبور را با قیمت فوق العاده و خیلی بیشتر از میزان حقیقی آن به فروش می رسانند و در نتیجه عده از مستخدمین که بضاعت مالی ندارند در زحمت و محذور می باشند بنابراین متمنی است کمیسوی در این خصوص تشکیل داده و نرخ اجناس و ترتیب فروش آنها را تعیین نموده و از تعدیات کسبه با قید التزام جلوگیری گردد رئیس معارف و اوقاف و لایات ثلاث. کیان سواد مطابق اصل است

خاتمی [مهر]: دفتر معارف و اوقاف و لایات ثلاث ۱۳۱۲ [امضاء ناخوانا]

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۱۵۹۶

[اداره معارف و اوقاف و لایات ثلاث ملایر به وزارت معارف و اوقاف، ۲۵ دی ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف و لایات ثلاث، ملایر، نمره ۶۱۸۹، تاریخ

۱۳۱۴/۱۰/۲۵

مقام وزارت معارف و اوقاف - عطف به مرقومه نمره ۱۸۵۶۱/۵۵۲۵۰ راجع به اتحاد و شکل لباس کارکنان مدارس نسوان به عرض می رساند از روز ششم دی ماه به این طرف لباس کلیه کارمندان مدارس متحد و از آموزگاران و محصلات نیز کسی با حجاب نمانده و همین اقدام سبب پیشرفت این امر در جامعه گردیده. رئیس معارف و اوقاف و لایات ثلاث [امضاء]: کیان [مهر] اداره معارف و اوقاف و لایات ثلاث

(آ - ۵۶۰۲۲ - سری ج)

[سواد راپورت آگاهی، ۲۷ دی ۱۳۱۴]

سواد راپورت آگاهی، نمره ۶۵۵، مورخ ۱۴/۱۰/۲۷.

با زیارت امریه ضمن مراسله محرمانه نمره ۲۱۶۲ - ۱۴/۱۰/۲۴^۱ اداره معارف و اوقاف ولایات ثلاث دائر بر اینکه یوم ۲۳ ماه جاری آقای علم الهدی برای مذاکراتی راجع به موقوفه مهرآباد به منزل اینجانب آمده و به طور خصوصی اظهار داشت این اقدامی که شما راجع به کشف حجاب نموده‌اید از طرف بعضی از اشخاص چنین اظهار شده که این اقدام را از اداره معارف نموده و ماها را به زحمت انداخته است و بعدها دو سه نفر هم اظهار می‌داشتند چون موضوع ناموس است می‌توانیم یک نفر را که اسباب زحمت همه را فراهم کرده تلف نمایم و راحت بشویم. از راه خیرخواهی و دوستی می‌گویم مردم قصد جان شما را دارند. پس از وصول مراسله حسب الامر در مقام بازرسی برآمده و از شخص علم الهدی کاملاً بازجوئی نموده اظهار داشت در چند روز قبل از بازارخان عبور کرده رسیدم به دکانهای نجاری مقابل بازار چوب زیادی در آنجا ریخته بودند راه عبور مسدود بود می‌خواستم راهی را پیدا کنم شنیدم چند نفر آنها هم به واسطه نبودن راه توقف نموده بودند با یکدیگر مذاکره می‌کردند ضمناً یک نفر از آنها اظهار نمود اقدام به کشف حجاب را رئیس معارف از ابتداء نمود نمی‌دانم غیرت مردم به کجا رفته است یک نفر پیدا نمی‌شود او را بکشد نهایت او را هم اعدام کنند. این مذاکرات را هم نمودند. و عبور کردند نه آنها را می‌شناختم و نه می‌دانم چه شخصی بود این مذاکرات [را] می‌کرد من که چشم ندارم اشخاص را به بینم در بین صحبت این مذاکره را نمود و من هم از ادارات بالاخص نشنیده‌ام چنین مذاکراتی را بنمایند آنچه را از اطراف قضیه بازرسی و بازجوئی به عمل آورده معلوم نگردید چه شخصی این اظهارات را نموده است و شخص گوینده این کلمات مقصودی رانداشته و بر سیل صحبت این مذاکرات را نموده است چون شخص گوینده معلوم نگردید اینک مراتب معروض تا هر نوع امر و مقرر نمایند اطاعت شود.

از طرف رئیس آگاهی
(آ - ۵۱۰۱۸ - ۴ - سری ج)

[اداره معارف و اوقاف ملایر به اداره شهربانی ولایات ثلاث، ۲۴ دی ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف ولایات ثلاث، ملایر، نمره ۶۱۶۲، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۴.

اداره شهربانی ولایت ثلاث - روز سه شنبه ۱۴/۱۰/۲۳ ساعت چهار و نیم بعد از ظهر آقای علم الهدی به موجب اینکه قبلاً وقت خواسته بود، در منزل اینجانب آمده پس از مذاکرات راجع به موقوفه مهرآباد بالاخره

۱ - شماره نامه اشتباه نوشته شده و اشاره به همان شماره ۶۱۶۲ - ۱۴/۱۰/۲۴ است.

بطور محرمانه و خصوصی اظهار داشت: این اقدامی که شما راجع به کشف حجاب نموده‌اید از طرف بعضی ادارات چنین اظهار شده که این اقدام را تنها اداره معارف نموده و اهالی را نیز به زحمت انداخته و به علاوه دو سه نفر اظهار می‌داشتند که چون موضوع ناموس است می‌توانیم یک نفر را که اسباب زحمت همه را فراهم نموده تلف نمائیم و راحت شویم و از روی دوستی و خیرخواهی می‌گویم مردم قصد جان شما را دارند. بنابراین متمنی است اولاً قضیه را به طور تحقیق از مشارالیه سؤال فرمائید تا مطلب کشف شود و دوسیه نیز برای این کار ترتیب دهید. ثانیاً به مأمورین پاسبانی دستور فرمائید که در معابر مواظبت کامل نمایند و مخصوصاً همیشه از اداره معارف تا منزل پست پاسبان باشد.

سواد مطرح فوق استحضاراً تقدیم می‌گردد.

رئیس معارف و اوقاف و ولایات ثلاث. [امضاء]: کیان

[نقش مهریضی شکل]: اداره معارف و اوقاف و ولایات ثلاثه، ۱۳۳۷.

(۴-۱۸-۵۱۰۱ سری ج)

۱۹۵

[حکومت ولایت ثلاث به رئیس‌الوزراء، ۱ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت ولایات ثلاث، نمره ۴۱۸۵، بتاريخ اول بهمن ۱۳۱۴، محرمانه و مستقیم.

جناب آقای جم رئیس‌الوزراء و وزیر داخله - چون عصرهای پنجشنبه معمولاً در دبیرستان پهلوی کنفرانسی بوسیله آقای کیان رئیس معارف ملایر و خانم ایشان و اشخاص دیگر از زن و مرد در خصوص آزادی و رفع حجاب نسوان داده می‌شود بنده هم با خانم خود در جلسات حضور داشته و پیشرفت خوبی در تمدن خانمهای ملایر نموده بطوریکه معلوم شد این هفته آقای رئیس معارف می‌خواست از دعوت خودداری نماید علت هم تصور می‌کرد آقای رئیس عدلیه (نراقی‌پور) در پیشرفت این مقصود با رئیس معارف مخالفت می‌نماید و مانع از پیشرفت این منظور است چون این نوع اختلافات بالاخره صورت خوبی ندارد و آقای کیان رئیس معارف را به اداره حکومتی خواسته با حضور رئیس شهربانی مذاکره و نصایح لازمه را نموده و ایشان را متقاعد کرده کمافی‌السابق از خانمها و اهالی و دوایر دعوت شود ایشان هم قبول نمودند رسماً هم شرحی برای دلگرمی به ایشان نوشته، اقدامات و زحمات خودشان و خانمشان را در پیشرفت این موضوع تقدیر نموده و از ادارات صورت اشخاصی که باید با خانمهایشان حضور پیدا کرده با صورتی که خود بنده به ایشان داده دعوت نمایند. محض استحضار مبارک به عرض رسید. حکومت ولایت ثلاث.

[مهر]: حکومت ولایات ثلاث، [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه]: جواب داده شود اقدامات آقای کیان رئیس معارف مطابق نظرات دولت و صحیح است و باید

تقویت و ادامه داده شود هر کس از مأمورین دولتی مخالفت نمایند اطلاع دهید تنبیه و از خدمت منفصل خواهد شد اگر از خارج هم مخالفت شود وظیفه حکومت است که جداً توسط شهربانی جلوگیری نماید مأمور عدلیه هم شاید ملتفت نبوده، متوجه‌اش نمائید تا دچار زحمت نشود. (نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۵۲۰

[وزارت پست و تلگراف و تلفن به وزارت معارف و اوقاف، ۵ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، اداره مکاتبه، نمره ۱۴۱/۱۰، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۵، محرمانه مستقیم.
وزارت معارف و اوقاف، راپرت رمز واصله از ملایر حاکی است که رئیس معارف به واسطه کم تجربگی ممکن است مشکلاتی فراهم نماید. به شهربانی نوشته است مطابق اظهار سید کوری اهالی در صدد قتل من هستند. اداره شهربانی تحقیقات لازمه نموده قضیه‌ی اصل فقط اظهار از سید کوری بوده که به پارکه احاله شده، دو روز قبل هم در حکومتی با حضور حکومت و رئیس شهربانی با رئیس صحنه منازعه، حضار جلوگیری نمودند مراتب اشعار می‌گردد برای اینکه امر به تحقیق و رسیدگی فرموده در صورت صحت مطلب جلوگیری از پیش آمدهای سوء گردد.

وزیر پست و تلگراف و تلفن. [امضاء]: نظام‌الدین حکمت

(آ-۴-۵۱۰۱۸-سری ج)

۵۲۱

[اداره کل شهربانی به وزارت معارف و اوقاف، ۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، نمره ۲۳۱۸۶، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۸، محرمانه.
وزارت معارف و اوقاف - عطف به مرقومه نمره ۵۹۲۹۷/۱۹۸۰۴ طبق راپورت شهربانی ملایر بر اثر شرحی که رئیس معارف آنجا در خصوص علم‌الهدی به شهربانی نوشته بوده است اقدام و بازجویی به عمل آمده، دوسیه امر برای تعقیب قانونی به محکمه مربوطه احاله شده است. کفیل اداره کل شهربانی.
[امضاء]: سرپاس مختار.

(آ-۴-۵۱۰۱۸-سری ج)

۵۲۲

[وزارت معارف و اوقاف به معارف ملایر، ۱۱ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، نمره ۶۰۰۸۱/۲۰۲۸۸، مورخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۱، محرمانه.
آقای رئیس معارف ملایر - طبق اطلاع واصل در موضوع علم‌الهدی و امور تربیت نسل آن حوزه اقداماتی اساسی از طرف شما به عمل می‌آید که از هر حیث تولید تأسف و نگرانی نموده است. اولاً راجع به تهدیدی که به شما نموده‌اند با اینکه قضیه خیلی بی اهمیت و از طرف سید کوری اظهار شده است موضوع را به نظمینه و پارکه احاله نموده‌اید. ثانیاً مناقشات بیموردی نیز متواتراً بین شما و روسای ادارات دولتی به میان آمده است که به هیچ وجه زینده نبوده و ممکن است تولید مزاحمت نماید به طوری که چند روز قبل با رئیس صحنه در حضور حکمران و رئیس شهربانی منازعه نموده‌اید. علیهذا به شما خاطر نشان می‌نمایم حتی المقدور جدیت نمائید از این نوع عملیات که اسباب مزاحمت اولیای امور را فراهم می‌نماید اکیداً خودداری و سعی کنید برای

ولایات ثلاث □ ۲۹۹

هر موضوع کوچک و بی اهمیتی که ممکن است در اثر جزئی متانت و حسن تدبیر منتفی شود تولید اینهمه اختلافات بيمورد ننمائید و باید پیش از پیش مراقبت نمائید که با تشریک مساعی مامورین دولت و هم چنین اتخاذ تدابیر عاقلانه در این قبیل امور اقدام کنید. وزیر معارف و اوقاف.

[امضاء: ناخوانا]

۵۲۳

[حکومت ولایات ثلاث به وزارت داخله، ۱۳ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت ولایات ثلاث، نمره ۴۳۷۰، به تاریخ ۱۳۱۴، محرمانه.

وزارت داخله، تلگراف رمز نمره ۱۷۵۸^۱ راجع به گفتگوی بین بنده و رئیس عدلیه ملایر در ۲۵ دی ماه زیارت گردید عصر ۲۵ دی ماه برحسب دعوت رئیس معارف این بنده و روسای ادارات دولتی و عده‌ای از محترمین شهر با خانم بنده و خانمهای سایرین در دبیرستان پهلوی حاضر، نراقی پور رئیس عدلیه به عذر این که خانمشان مریض است نزدیک خاتمه کنفرانس بدون خانمشان حاضر شد. این حرکت مشارالیه با این که سابقه داده شده بود هر کسی باید با خانمش حاضر شود باعث هیجان زن و مرد گردیده در پایان کنفرانس با حضور عده‌ای از روسای دوایر و غیره به ایشان تذکر دادم، منظور در حضور این جلسات بر این است که هرکس با خانم خودش حاضر باشد شما که می‌گوئید خانم من مریض است حق حضور در جلسه را نداشتید. مشارالیه به این بنده هتاک کرده این وضعیت موجب تأخیر حجاب نسبت به سایر طبقات بود. همان شب رئیس امنیه سروان هوشمند و رئیس پست و تلگراف پشرویان را به عذرخواهی نزد بنده فرستاد. خودش هم صبح ۲۶ دی ماه که جمعه بود در بنده منزل برای معذرت از رفتار خود حضور به هم رسانیده روسای دوایر دولتی اغلب حضور داشته و تقاضا کردند بنده صرف نظر نمایم نهار هم بنده منزل صرف که عصر به منزلهای خودشان رفتند بنده هم برای حفظ ظاهر پذیرفتم و شکایتی هم به عرض نرسانیدم. ولی این رفتار ایشان در آن روز ۲۵ گذشته از این که خیلی بدناما و اسباب هیجان حاضرین بود تا امروز هم که ۱۳ بهمن است خانمشان را در مجالسی هم که در این مدت چه در دبیرستان پهلوی، چه سایر جاها تشکیل شده نیآورده‌اند. معهذا با جدیت بنده همه روزه دسته

دسته.^۲

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۵۲۴

[اداره معارف ملایر به وزارت معارف، ۱۴ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف ولایات ثلاث (ملایر)، نمره ۶۴۱۵، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۴، محرمانه مستقیم.

مقام وزارت معارف و اوقاف - عطف به مرقومه نمره ۶۰۰۸۱/۲۰۲۸۸ صادره از اداره تعلیمات ولایات

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - سند ناتمام است صفحه دوم به دست نیامده است.

به عرض می‌رساند اولاً راجع به تهدید که از طرف علم‌الهدی در موضوع تربیت نسوان به انتخاب شده، قضیه را شخصاً بسیار بی اهمیت تلقی نموده و جواب مشارالیه نیز به طور متانت داده شده. فقط برای آگاهی آقای رئیس شهربانی شفاهاً با مشارالیه مذاکره نمود که در صورتیکه مقتضی باشد از او تحقیقاتی بنمائید که معلوم شود این شخص محرک دارد یا شخصاً اقدام نموده؟ آقای رئیس شهربانی اظهار داشتند چون موقع اهمیت دارد مطالب را محرمانه بنویسید که به وسیله مأمورین آگاهی تحقیق شود. لذا عین قضیه را محرمانه به اداره شهربانی نوشت و پس از تحقیقات که علم‌الهدی اظهار داشته بود از عابرین این حرفها را شنیده‌ام اداره شهربانی دوسیه را برای رسیدگی به پارکه احاله داده است بعد اینجانب مسبوق شد که دوسیه به پارکه رفته.

ثانیاً در این مدت یکسال مأموریت خود با کمال بی طرفی و با تحمل زحمات فوق الطاقه مشغول انجام وظیفه بوده است و آنچه از طرف بعضی از ادارات نسبت به پیشرفت امور معارفی و اوقافی این حوزه اقداماتی شده اینجانب بی اهمیت دانسته و کوچکترین خدشه در عملیات این بنده رخ نداده است فقط روحاً در زحمت بوده است تا اینکه موضوع آزادی نسوان به میان آمد و اداره معارف با کمک اداره شهربانی به طور متانت شروع به کار نموده و به قدری عاقلانه اقدام گردید که اگر یکطرف بیطرف مخفیانه تحقیق نماید تصدیق می‌کند که در هیچیک از نقاط ایران به این ترتیب و به این آبرومندی که آن هم از طرف معارف شروع گردید اقدام نشده است. این امر برای بعضی ادارات که سابقاً هم با پیشرفت اداره معارف معلوم نیست از چه نظر موافقت نداشتند ناگوار آمده با حضور اینجانب نیز اظهار مخالفت می‌نمودند و به طور یقین در وضعیت مردم مؤثر واقع می‌شد، در صورتیکه اینجانب مکرر اظهار می‌داشت که رؤسا^۱ باید با مساعدت یکدیگر اقدام نمایند.

روز پنجشنبه ۱۴/۱۰/۲۵ با تصویب آقایان حکمران و رئیس شهربانی قرار شد که آقایان رؤسای ادارات و محترمین با خانمهایشان از طرف اداره معارف در دبیرستان دعوت شوند و مجلس آبرومندی نیز تشکیل گردید. یکریع به اختتام مجلس آقای رئیس عدلیه تنها وارد مجلس شده به جای خود که خالی بود قرار گرفت پس از خاتمه مجلس و خروج مدعوین از دبیرستان موقعیکه اینجانب تا دم درب برای احترام حضار رفته بود [م] آقای حکمران به آقای رئیس عدلیه اظهار نموده بودند چرا شما بدون خانم خود به مجلس وارد شدید و با کمال خشونت با یکدیگر صحبت کرده بودند. اینجانب که فوراً مراجعت نموده مذاکرات مجدداً شروع شد و آقای رئیس عدلیه نیز به طور عصبانی به آقای حکمران خطاب نموده اظهار داشتند: «آقای اردلان شما لیاقت این مقام را ندارید و من مکرر گفته‌ام» بالاخره مابین آنها را گرفته سکوت اختیار نمودند در این ضمن مابین آقایان رئیس مالیه و امنیه نیز که بی سابقه نبودند مذاکراتی شد و از دبیرستان خارج شدیم در بین راه آقای رئیس شهربانی را که قبلاً برای انتظامات در خیابان رفته بود ملاقات نموده آقای حکمران قضیه را بیان کردند آقای رئیس شهربانی اظهار داشتند صورت مجلس تهیه نمائید آقایان رئیس مالیه و مدعی‌العموم نیز همین عقیده را داشتند، بالاخره قرار شد که صورت مجلس تهیه و مراتب تلگرافی به وزارت داخله را پورت شود اینجانب نیز طی نمره ۱۴/۱۰/۲۷-۶۱۹۱ مراتب را با پورت کنفرانس به عرض رسانید.

روز جمعه آقایان رئیس پست و تلگراف و رئیس امینۀ عدلیه را به منزل آقای حکمران برده در حالتی که آقایان مدعی العموم و رئیس شهربانی و آقای امین مدنی که مخصوصاً این مجلس را تهیه کرده بودند نیز حضور داشتند و آقای رئیس عدلیه دست آقای حکمران را بوسیده اصلاح نموده‌اند، ضمناً آقای رئیس عدلیه اظهار داشته بود که رئیس معارف پیغام داده اگر خانم شما هم نمی‌آید خود شما بیایید و حال آنکه این اظهار بکلی بی حقیقت و اساسی نداشت از نتیجه این پیش‌آمد و اظهاراتی که مردم می‌نمودند و جلساتی که آقایان رئیس عدلیه و پست و تلگراف و امینۀ و صحیبه داشتند اینجانب به ملاحظه عاقبت سوو متصوره به آقای حکمران رسماً نوشت که بهتر این است این اختلافات را رفع نمایند والا چگونگی را به مقامات مربوطه راپورت خواهد داد.

ثلاثاً روزی که اینجانب اشانیه خانه را جمع نموده و عازم بود لم] خانم خود را به واسطه ناراحتی خیالش به طهران دارد

و برای همین مذاکره به اداره حکومتی رفته بود، آقایان رئیس شهربانی و دکتر مجید نیز حضور داشتند. اینجانب به آقای دکتر صحیبه که اظهار داشته بود رئیس معارف به رئیس عدلیه پیغام داد در صورتیکه خانمتان نمی‌آید خود شما بیایید، بنده سؤال نموده که شما از کجا فهمیدید که به آقای رئیس عدلیه پیغام داده‌ام در جواب با چهره عبوس اظهار داشت: «از رئیس عدلیه شنیدم» بعد اظهار داشتم چرا از قول خودتان گفته‌اید مگر کار ادارات با یکدیگر تفاوت دارد مقصود از این حرفها چیست؟ مشارالیه عصبانی شده و به اینجانب نیز توهین نموده و به طور خشونت صحبت می‌کرد برای اینکه زمینه را خوب نمی‌دیدم و به طور کلی از اوضاع ادارات ملایر نسبت به معارف که شفاهاً مفصلاً به عرض خواهد رسانید ناراضی بود سکوت اختیار کرد و آقای حکمران نیز در منزل خود که عموم رؤسای ادارات بودند ماها را اصلاح دادند.

از نتیجه آنچه به عرض رسید و از راپورت آقایان حکمران و رئیس مالیه و رئیس شهربانی که راجع به روز ۱۴/۱۰/۲۵ به مرکز تقدیم داشته‌اند قضایا به خوبی واضح می‌شود که برد باری و زحمات اینجانب چقدر بوده ولی نمی‌دانم کیست که راپورت خلاف می‌دهد و چرا باید مطالب را برخلاف حقیقت به مقام وزارت متبوعه وانمود نمایند و زحمات یکنفر مستخدم حقیقی دولت را که برای پیشرفت نیات بندگان اعلیحضرت همایونی و وزارتخانه متبوعه‌اش به شخصه در یک شهر اقدام می‌نماید و اقدامات نیز به قدری با متانت باشد که عموم اهالی حتی مردم همدان و بروجرد و عراق نیز تصدیق نمایند با وجود این سبب عدم رضایت مقام وزارت را فراهم کنند و بالتبعه باعث دماغ سوختگی این بنده فراهم شود. لذا از مقام وزارت متبوعه استدعا می‌نماید که به طور مخفی مطالب را تحقیق فرمایند تا رویه ادارات دولتی نسبت به یکدیگر و اغراض اشخاص و رویه بیطرفانه و زحماتی که در اصلاح معارف ثلاث اینجانب کشیده است به خوبی آشکار گردد.

رئیس معارف و اوقاف ولایات ثلاث [امضا: ناخوانا]، [نقش مهر بیضی شکل] اداره معارف و اوقاف ولایات ثلاثه، ۱۳۳۷.

[حکومت ملایر به وزارت داخله، ۱۱/سفند ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از ملایر به طهران، [توضیحات ندارد] نمره تلگراف ۳۳، تاریخ ۱۱/۱۲/۱۳۱۴، محرمانه رمز.
وزارت داخله ۱۸۹۸ مجالس نهضت باکمال آبرومندی گذشته بعلاوه سیگار در حضور خانمها با اجازه استعمال شده است. ۴۸۹۱. اردلان.

[مهر]: دایره ایالتی تلگراف طهران

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

[حکومت ولایات ثلاث به رئیس الوزراء و وزیر داخله، ۱۹ خرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت ولایات ثلاث، نمره ۱۳۲۷، به تاریخ ۱۹/۳/۱۳۱۵،
جناب آقای جم رئیس الوزراء و وزیر داخله - در اجرای امریه مطاعه نمره ۲۹۷۰ - ۱۵/۳/۱۱ دائر به جلوگیری از استعمال چارقد بانوان و سایر عملیات آنها که مضحک و به اشکال مختلفه خود را مستور می دارند دستور مؤکد به اداره شهربانی و نائب الحکومه نهاوند و تویسرکان صادر و خود بنده نیز مراقبت کامل دارم مخصوصاً برای پیشرفت این منظور دو روز قبل به نهاوند حرکت نموده و دستورات لازمه به نائب الحکومه آنجا داده و پس از دو روز توقف در نهاوند به ملایر مراجعت نمودم اداره شهربانی هم کاملاً مراقب و پاسبانها در معابر به طور اکمل جلوگیری و این قسمت به طور خوبی پیشرفت کرده و قریباً به کلی متروک خواهد شد.
حکومت ولایات ثلاث

[امضاء]: اردلان [مهر]: حکومت ولایات ثلاث

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

○ تویسرکان

[نامه زهرا تویسرکانی به رئیس الوزراء، ۱۵ دی ۱۳۱۴]

جناب آقای جم رئیس الوزراء - به عرض می رساند مدتی است که شنیده می شود که حسب الامر باید نسوان ایران مانند سایر ممالک متمدن دنیا از بدبختی نجات یافته رفع حجاب از آنها بشود تا بتوانند برخلاف گذشته نسوان ایران هم با مردان خود شرکت نموده وسایل ترقی خود را فراهم نمایند و به طوری که در جراید دیده می شود و در تمام نقاط مملکت تا درجه ای که ممکن بوده در نتیجه اقدامات حکومت و سایر مأمورین رفع حجاب شده است بدبختانه در تویسرکان به واسطه عدم توجه حکومت و سایر مأمورین به هیچ وجه اقدامی نشده در صورتی که غالب نسوان تویسرکان برای برداشتن حجاب حاضر می باشند حکومت تویسرکان بنا به

ولایات ثلاث □ ۳۰۳

میل چند نفر از شاهزادگان قاجاریه تا کنون اقدام نکرده و به عقیده بنده تا آخر هم اقدام نخواهد کرد استدعا دارم اگر زن‌های تویسرکان جزء سایر زن‌های ایران هستند به طوری که لازم است دستور فوری صادر فرمائید زیاده عرضی ندارم.

کمیته زهرا تویسرکانی.

در خاتمه استدعا دارم عریضه کمیته را برای حکومت مرجوع نفرمائید زیرا ممکن است برای کمیته اسباب زحمت فراهم آورند دیگر موکول به میل مبارک است.

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

۵۲۹

[ریاست وزراء به وزارت داخله، ۲۹ دی ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۸۱۳۹، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۹، محرمانه.

وزارت داخله - راپرت واصل از یک خانم تویسرکانی حاکی است که حاکم آنجا به ملاحظه چند نفر از شاهزادگان قاجاریه که در آنجا هستند و مانع تجدد نسوان می‌باشند هیچ اقدامی در خصوص بهبودی احوال نسوان آنجا به عمل نیاورده و از نهضت اخیر نسوان در آنجا به واسطه عدم مساعدت حکومت اثری ظاهر نشده است در حالی که نسوان آنجا اکثر خواهان و طالب یک چنین اقدام هستند. نسبت به این امر رسیدگی و از حکومت مواخذه کنید و پس از آنکه معلوم شد قصور کرده است او را از خدمت منفصل نمائید. رئیس‌الوزراء (ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

۵۳۰

[وزارت داخله به حکومت ملایر، ۳۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، تلگراف رمز، نمره ۱۶۷۵، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۳۰، محرمانه.

ملایر حکومت - از قرار راپرتی که به ریاست وزراء رسیده حاکم تویسرکان به ملاحظه چند نفر از شاهزادگان قاجاریه که در آنجا هستند مانع تجدد نسوان می‌باشند و از نهضت اخیر در آنجا به واسطه عدم مساعدت حکومت اثری ظاهر نشده لازم است شخصاً درصدد تحقیق برآمده در صورتی که واقعاً حکومت تویسرکان قصور کرده است فوراً او را از خدمت معاف و نتیجه را اطلاع دهید. ۱۰/۳۰

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

۵۳۱

[حکومت ملایر به وزارت داخله، ۵ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از ملایر به تهران، نمره تلگراف ۱۱، [توضیحات ندارد]، تاریخ وصول ۱۳۱۴/۱۱/۵، محرمانه رمز.

وزارت داخله - تلگراف رمز نمره ۱۶۷۵ زیارت، حکومت تویسرکان قصور نکرده وسایل نبوده از ملایر کلاه و لباس ارسال شد و موکداً دستور داده شد بیشتر اهتمام نمایند. نمره ۱۴۱۳^۱ مراجعه فرمائید.

۴۲۲۴ اردلان [مهر]: دایره ایالتی تلگراف طهران

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۳۲

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۸ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۱۸۷۳/۱۰۱۶/س، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۸.

ریاست وزراء - عطفاً به مرقومه نمره ۸۱۳۹ - ۱۴/۱۰/۲۹^۲ راجع به قصور حکومت تویسرکان از نهضت و تجدد نسوان مراتب تلگرافاً از حکومت ولایات ثلاث تحقیق شد. اشعار می دارد که تقصیری متوجه نایب الحکومه تویسرکان نیست. در آنجا به علت فراهم نبودن وسائل از قبیل کلاه و لباس اقدام در این کار اندکی به تأخیر افتاده، از ملایر فوراً کلاه و لباس فرستاده شده و موکداً دستور داده شده است که نهایت جدیت و اهتمام را^۳ در انجام این منظور به عمل آید.

از طرف وزیر داخله [امضاء]: ستیاح

۵۳۳

[تلگراف عده ای از اهالی تویسرکان به رئیس الوزراء، ۱۳ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از تویسرکان به طهران، نمره تلگراف ۶، [توضیحات ندارد]، تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱۳.

جناب آقای رئیس الوزراء - از تاریخ ۱۸ دی در اثر تشویق و جدیت آقای مولوی زاده حکومت عموماً رفع حجاب و انعقاد جشنها را استقبال و عملی، انتظار درج اقدامات اهالی را در جراید داریم. ابوالحسن جهانگیری، صادق باقری، اعتماد سیفی، حاج میرزا محمد دباغی، رضا محمودی، حاج محمد امامی، نصرالله ایزدپناه، محمود، مظفر، رحمت الله سلیمی، هاشم کاظمی، جهان بخش جهانگیری، خلیل فرزانه، احمدزاده، امامی، علی مرتضائی، قاسم کاظمی. [نقش مهر: دایره ایالتی تلگراف طهران]

۱ - در این مجموعه ملاحظه نشد.

۲ - در این مجموعه دیده نشد.

۳ - عیناً نوشته شد.

[حاشیه]: جواب داده شود. اقداماتی که جهت نهضت بانوان شده اسباب مسرت گردید، حسن تلقی اهالی در ضمن اخبار درج می شود. ۱۴/۱۱/۱۳.

○ نهاوند

۵۳۴

[شهربانی به وزارت معارف، ۱۵ آذر ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، نمره ۱۸۹۵۲، تاریخ ۱۴/۹/۱۵، محرمانه.
طبق راپرت شهربانی نهاوند از طرف معارف آنجا در دبیرستان آموزگار جشنی منعقد و از خانم های روسای دوائر دولتی و غیره در دبیرستان دعوت شده و پس از اتمام جشن و برداشتن عکس، خانم مدیره و معلمه دبستان و محصلات چادرهای خود را برداشته بدون حجاب از دبیرستان خارج گردیده اند. دستور داده شد بدون تظاهر با تشریک مساعی رئیس معارف و حکومت محل اقدام شود.
کفیل اداره کل شهربانی [امضاء]: رکن الدین مختار
(آ - ۵۶۰۲۲ - سری ج)

۵۳۵

[وزارت معارف به معارف ملایر، ۲۰ آذر ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، نمره ۴۸۶۹۵/۱۶۵۷۰، تاریخ ۱۳۱۴/۹/۲۰.
تلگراف ملایر - معارف - جریان جشن دبیرستان آموزگار و خروج کارکنان نسوان معارف نهاوند را از آنجا بدون چادر سریعاً به مرکز راپرت نمایند مراقب باشید خودسرانه اقدامی در این مورد نشود.
(آ - ۵۶۰۲۲ - سری ج)

۵۳۶

[وزارت معارف و اوقاف و ولایات ثلاث ملایر به مقام وزارت معارف و اوقاف، ۶ دی ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره معارف و اوقاف ولایات ثلاث، ملایر، دایره معارف، نمره ۵۹۴۱، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۶.

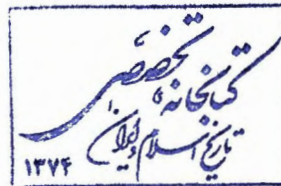
مقام وزارت معارف و اوقاف - عطف به مرقومه نمره ۴۸۶۹۵/۱۶۵۷۰^۱ راجع به جریان جشن کودکان مختلف به عرض می رساند به طوری که طی معروضه نمره ۵۶۴۸^۲ به عرض رسانید و قطعه از عکس محصلات آنجا را تقدیم داشت روز پنجشنبه مجلس جشن افتتاح کودکان مختلف نهاوند در دبستان هدایت

منعقد بوده و از محصلات و محصلین و خانم مدیره و آموزگار کودکان که از سابق در دبستان کشف حجاب نموده بودند عکس برداشته معه‌ها به معارف نهاوند قبل از رسید امریه فوق دستور داده شد که از تظاهرات خودداری نماید.

رئیس معارف و اوقاف ولایات ثلاث [امضاء]: کیان

[مهر]: اداره معارف و اوقاف ولایات ثلاث

(آ - ۵۶۰۲۲ - سری ج)

همدان

○ همدان

۵۳۷

[حکومت همدان به ریاست وزراء، ۳۰ آذر ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت همدان و مضافات، نمره ۱۰۵۵۲، به تاریخ ۱۳۱۴/۹/۳۰.

ریاست وزراء - در تعقیب راپورتهای معروضه نمره ۱۰۵۵۰ - ۱۴/۹/۳۰ و ۱۰۳۵۰ - ۱۴/۹/۲۰^۱ راجع به ترقی و تمدن نسوان لازم می‌داند به عرض برساند که سرکار سرگرد خاتمی رئیس شهربانی همدان برای انجام وظایف و پیشرفت این امر اوامر اینجانب را کاملاً به موقع اجرا گذاشته و با نهایت علاقه‌مندی و عاقلانه اقدام می‌نمایند. مستدعی است به اداره تشکیلات کل شهربانی کشوری از اطاعت و اقدامات مشارالیه اظهار قدردانی فرمایند.

[امضاء]: علینقی بیگلری، [مهر: حکومت همدان]

[حاشیه]: به شهربانی کل نوشته و اظهار رضایت شود.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۵۳۸

[ریاست وزراء به اداره کل شهربانی، ۴ دی ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۷۱۷۵، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۴.

اداره کل شهربانی - از قراری که حکومت همدان راپورت داده است، آقای سرگرد خاتمی رئیس شهربانی همدان راجع به ترقی و تمدن نسوان در اجرای اوامر نهایت مراقبت را به عمل آورده است. لذا بدین وسیله از عملیات مشارالیه اظهار رضایت می‌شود.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[امضاء: ناخوانا]

[رئیس ثبت همدان به حکومت همدان، ۲ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت همدان و مضافات، سواد مراسله ثبت اسناد، نمره ۱۴۷۷۷، مورخه ۱۴/۱۰/۲.

حکومت همدان - مطالبی را که در جلسه یکشنبه ۳۰ آذر ماه بیان فرمودید به زبان و بیانی که مقدور بود برای کارکنان اداره ثبت صحبت کردم، همگی برای اجرای نیات دولت علیه در ترقی عالم نسوان اظهار موافقت کرده و یک زبان مشوق نظریه حکومت خواهند بود فقط اشکالی را که به نظر هم قطارام رسیده مسئله استیصال و بیچارگی^۱ آنها است که حقوق اکثریت آنها در حدود دویست و دویست و سی، چهل ریال کمتر؛ آنها که دارای مقام و منزلت بیشتری در انتظار هستند در حدود چهارصد ریال و اجزای جز هم در حدود یکصد و یکصد و بیست ریال است. تصدیق می فرمائید که با این حقوق تغییر لباس زنهایی که حالا به صورت ناشناخته برای خرید معاش زندگانی یومیه از خانه خارج و در آینده در مقابل چشم و هم چشم با مد جدید باید بیرون بروند چه تفاوت فاحشی و چقدر تهیه آن مشکل خواهد بود. بنابراین هیچ اشکالی ندارد که در مقابل این ابراز اطاعت و برای پیشرفت منظور اجازه داده شود که به هر یک از مستخدمین ثبت معادل حقوق دو ماهه آنها انعاماً اعطاء و یا به طور استقراض مرحمت شده و در مدت یکسال از حقوق آنها مستهلک و مسترد شود - رئیس ثبت همدان: حسین عظیمی. محل امضاء سواد مطابق اصل است.

[امضاء]: علینقی بیگلری، [نقشی مهریضی شکل]: کابینه حکومت همدان [و] اسدآباد، ۱۳۲۶.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[حکومت همدان به ریاست وزراء، ۳ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت همدان، نمره ۱۰۶۷۶، به تاریخ ۱۰/۳/۱۳۱۴، محرمانه.

ریاست وزراء - در تعقیب راپورت نمره ۱۰۵۵۲ به عرض می رساند که در جلسه ۳۰ ماه آذر عموم روسای دوائر دولتی و روسای بانک ملی و پهلوی و معاونین آنها را دعوت و عموماً حاضر شده برای ترقی و تربیت و تمدن نسوان نطق مفصل و مشروحی نموده عموماً حسن استقبال نمودند (به استثناء دو نفر که خواهش نمودند نسبت به آنها مدارا شود و چون تا حدی حق داشتند رعایت نمود و راپورت این قسمت هم جداگانه عرض خواهد شد) و امید است بعد از ماه رمضان به قسمی که سابقاً عرض شد پیشرفت سریعی حاصل شود ولی چیزی که تاحدی موجب بطئی عمل می شود موضوع مستخدمین کوچک ادارات دولتی که حقوق آنها تا حدود تقریباً ۵۲۰ ریال است و اگر بشود و ادارات مالیه و وزارت مربوطه کمکی به این قبیل مستخدمین نمایند که حقوق یک ماه آنها به طور مساعده پرداخته شود و در فاصله پنج یا شش ماه استهلاک از حقوق آنها کسر گذارده شود، فوق العاده در پیشرفت امر مؤثر خواهد بود. زیرا خاطر مبارک مستحضر است اکثریت اعضاء دوائر دولتی

ولایات از اهالی و محترم هستند، وقتی آنها مبادرت کردند غیر اعضاء دولتی و سایر اهالی را تشویق و بلکه مجبور خواهند نمود استدعا دارد این موضوع را مورد توجه قرار داده و مقرر فرمائید مطالعه شود و ضمناً ممکن است عمومیت نداد و فقط به اشخاصی که حقیقتاً بی بضاعت هستند با پیشنهاد رئیس اداره مربوطه و موافقت حکومت اداره مالیه این مساعده یک ماه حقوق را بدهد، ولی اداره مالیه اجازه صریح داشته باشد که در مورد هر شخصی محتاج کسب اجازه از وزارت مالیه نباشد در خاتمه برای تأیید این پیشنهاد سواد مراسله نمره ۱۴۷۷۷ اداره ثبت اسناد و املاک همدان را لفاً تقدیم می دارد.

[امضاء]: ناخوانا، نقش مهریضی شکل حکومت طهران، [تاریخ مهر ناخواناست]

[حاشیه]: محرمانه و مستقیم به وزارت مالیه نوشته شود در صورتیکه اشکال قانونی نداشته باشد موافقت نمایند.

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

۵۴۱

[ریاست وزراء به وزارت مالیه، ۸ دی ۱۳۱۴]

ریاست وزراء، نمره ۷۳۷۵، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۸، محرمانه مستقیم.

وزارت مالیه - حکومت همدان در ضمن پیشرفت وضعیت ترقی و تمدن نسلان اطلاع می دهد که عده [ای] از اعضاء و اجزای جزو هستند که حقوق آنها در حدود یک صد ریال تا پانصد ریال است و به واسطه ضیق معیشت نمی توانند متحمل تهیه لباس و مد جدید برای نسلان خانواده خود که تاکنون به صورت ناشناخت برای خرید لوازم زندگی از خانه بیرون می آمدند بشوند و از طرفی هم این گونه مستخدمین که از محترمین هستند هرگاه پیشقدم در این باب باشند نتایج بهتری خواهد داد و دیگران تأسی خواهند کرد به این جهات پیشنهاد کرده است که یک ماه به این قبیل اشخاص که مورد تحقیق و دقت در وضعیت استحقاق خواهند شد با پیشنهاد رئیس متبوع خودشان و موافقت حکومت یک ماه حقوق به عنوان مساعده آنها داده شود که در شش ماه استهلاک گردد و از اداره مالیه اجازه داشته باشد که در مورد هر شخص محتاج به کسب اجازه از وزارت مالیه نباشد لهذا اشعار می شود که در صورتی که اشکال قانونی نداشته باشد موافقت فرمائید - ریاست وزراء را مستحضر دارید.

[امضاء]: عبدالحمید ملک الکلامی ۱۴/۱۰/۸

۵۴۲

[حکومت همدان به رئیس الوزراء، ۲۹ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت همدان، نمره ۱۱۵۰۷، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۹، محرمانه.

جناب آقای رئیس الوزراء - در تعقیب راپورت نمره ۱۰۷۱۶^۱ به استحضار جناب عالی می رساند که

پیشرفت ترقی و تربیت نسون در همدان به طرز خیلی عاقلانه با نهایت سرعت انجام گردیده است. اولاً دعوت‌های مکرر از تمام طبقات به سینما به عمل آمد و عموماً حاضر شدند. ثانیاً شبی را اختصاص به رؤسا و اعضاء ادارات دولتی در سینما داده شد و دعوت گردید، همه به اتفاق خانمهای خودشان حضور یافتند. ثالثاً از طرف خانم آقای شیبانی رئیس مالیه از عده کثیری خانمهای اعیان و تجار و اعضاء ادارات دولتی دعوت گردید، همه حاضر و از طرف دختر بنده و مدیره مدرسه نطق مفصلی گردید. در روز ۲۸ دی ماه از تمام خانمهای طبقات مختلفه شهر از طرف خانم بنده به سالون دبیرستان پهلوی دعوت و عموماً حاضر و باز از طرف دختر بنده و همشیره آقای شکرانی رئیس معارف نطق مفصلی شد و قرار است روز سه شنبه ۳۰ دی ماه در دبیرستان از اغلب وجوه اهالی با خانمهایشان دعوت شوند که خود بنده کنفرانس بدهد^۱ بالاخره در شهر همدان از تمام طبقات خانمها نهضت نموده با نهایت خوبی پیشرفت نموده است اخیراً هم دستور داده شد که مهمانیها و دعوت‌های بین خانواده‌ها و طبقات مختلفه به عمل آید و شروع نموده‌اند. در چند شب قبل هم صاحب مهمانخانه ایران از عده آقایان رؤسای ادارات و اشخاص متفرقه که تا حدی تجانس داشتند دعوت شده بود و عموماً حاضر و مجلس تا دو ساعت بعد از نصف شب با نهایت معقولیت و آبرومندی ادامه داشت محض استحضار خاطر مبارک عرض شد.

[امضاء: علینقی بیگلری، [مهر: حکومت همدان]

[حاشیه: ملاحظه فرمودند.]

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

۵۴۳

[حکومت همدان به رئیس‌الوزراء ۳۰ دی ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت همدان، نمرة ۱۱۵۲۴، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۳۰.
جناب آقای رئیس‌الوزراء - تلگراف نمرة ۱۲۷۹۱۵/۲۶۹۰۱ وزارت داخله راجع به مساعده به اعضاء و اجزاء که تصویب پیشنهاد نمرة ۱۰۶۷۶ این بنده بود زیارت و از این مساعده دولت همه مستخدمین ممنون و متشکر گردیدند. ولی فقط یک اشکال راجع به اعضاء و اجزاء که دویست ریال یا کمتر حقوق دارند و باید مساعده دویست ریالی را در شش ماه مسترد دارند باقی است. مثلاً پیشخدمت و پاسبانها و احتسابها دارای حقوق ۱۲۰ ریالی الی ۸۵ ریال می‌باشند، اگر بخواهند مساعده را شش ماهه مسترد کنند وضعیت معاش خود و

۱ - کفیل حکومت همدان انجام این سخنرانی را طی نامه شماره ۱۱۵۸۳ - ۱۳۱۴/۱۱/۱ به رئیس‌الوزراء گزارش می‌دهد و می‌نویسد: «آقای بیگلری حکمران همدان کنفرانس مفصل جالب توجهی که شامل وضعیات ناگوار سابق و ترقیات روزافزون امروز ایران که در تحت ترجهات یگانه قائد و ناجی ایران اعلیحضرت همایون شاهنشاه پهلوی ترقیات سریع نموده شد» و مورد «نهضت ترقی و تربیت نسون... بیانات شایان تقدیری نمود» و پس از سخنرانی سه نفر از محصولات دبستان و دبیرستانها از طرف حکمران، جوایزی که از طرف اداره معارف تهیه شده بود به سه نفر محصلینی که مسابقه خطابه ترقیات نسون را برده بودند، اعطا گردید. و ساعت ۸ مجلس کنفرانس با نهایت درجه انبساط و ابراز احساسات شاهپرستی خاتمه پیدا کرده است.

۲ - دراین مجموعه ملاحظه نشد.

عائله آنها مختل می گردد، لذا مستدعی است در مورد این قبیل مستخدمین امر و اجازه فرمائید که یک ساله به اقساط ماهیانه اداره مالیه از حقوقشان کسر و مسترد دارد که بیشتر موجب مزید دعا گوئی عموم به دوام عمر ذات مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی خواهد بود.

[امضاء]: علینقی بیگلری [مهر]: حکومت همدان.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۴۴

[تلگراف رمز حکومت همدان به ریاست وزراء، ۱۰/اسفند ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از همدان به طهران، نمره تلگراف: ۷۱ [توضیحات: فوری است] تاریخ ۱۳۱۴/۱۲/۱۰، محرمانه.

ریاست وزراء - کمیته داخله، ۱۸۸۸^۱ صدی هفتاد بانوان رفع حجاب کرده اند قریباً عمومیت خواهد داشت. در حوالی نیز طبق راپورتهای معروض عملی شده

۱۲۶۴۸۰ علینقی بیگلری، [مهر]: دایره ایالتی تلگراف طهران.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۴۵

[وزارت داخله به رئیس الوزراء، ۲۰ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت داخله، حکومت همدان و مضافات، نمره ۴۹۲۰، به تاریخ ۱۳۱۵/۱/۲۰.

جناب آقای رئیس الوزراء - مرقومه متحدالامال نمره ۴۰۱ - ۱۵/۱/۱۵ راجع به نهضت و ترقی و تربیت نسوان زیادت و لازم دانست مجدداً خاطر مبارک را مستحضر دارد که در همدان با تعصب زیادی که بود و هست طوری اقدام شد که بهتر از سایر ولایات نهضت بانوان پیشرفت نمود و فعلاً در شهر صدی بالباس و بدون چادر می باشند و در بلوکات و دهات نیز پیشرفت کامل حاصل نموده است و در این موقع نیز لازم می داند از کارکنان اداره شهربانی که بدواً یاور خاتمی و نایب اول سلیمان محتشم که کفالت داشت و فعلاً آقای سرهنگ وحدانی که رئیس شهربانی است قدردانی نموده و عرض کند که در پیشرفت منظور و اجرای دستورات صادره نهایت جدیت را با متانت کامل می نمایند و مجدداً توصیه لازمه به عمل آید.

[امضاء]: علینقی بیگلری

[مهر] حکومت همدان

[حاشیه]: به شهربانی کل نوشته و اظهار رضایت شود.

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

یزد

○ یزد
۵۴۶

[حکومت یزد به وزارت داخله، ۲۳ دی ۱۳۱۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، کشف رمز یزد، اداره کابینه، شعبه مرموزات.
وزارت - کفیل حکومت یزد که رئیس نظمیه است با اهالی خصوصیت کامل دارد تربیت نسوان این حدود
میسر نمی شود مگر [با] اعزام حاکم مقتدر را پورتاً عرض [شد]
۱۴/۱۰/۲۳، نمره ۳۸۷۸ صدری.

[حاشیه]: برای اطلاع به مقام ریاست وزراء عظام تقدیم شود.

(ک - ۱۳۷۰۰۵ - سری ج)

۵۴۷

[رئیس الوزراء به حکومت یزد، ۲۳ دی ۱۳۱۴]

کابینه ریاست وزراء، نمره ۷۹۴۴، تاریخ ۱۳۱۴/۱۰/۲۳
حکومت یزد - موضوع نهضت نسوان هیچگونه پیشرفتی در یزد ندارد با توأم بودن مسئولیت حکومت و
نظمیه این رویه اسباب تعجب است متذکر می شود هرگونه تعلل در اسباب موجب مؤاخذه شدید خواهد بود
رئیس الوزراء [امضاء جم] محمود جم
(ک - ۱۳۷۰۰۵ - سری ج)

۵۴۸

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۱ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره استخدام، نمره ۱۲۷۸۶/۶۵۲۰۳ به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۱.
ریاست وزراء - چون رئیس شهربانی یزد که کفالت حکومت عهده دار بود تغییر مأموریت پیدا کرده بود به

قسمی که حضوراً به عرض رسید به آقای سمیعی معاون حکومت یزد تلگراف شد که تا ورود حکومت جدید شخصاً گفالت را عهده دار خواهد بود از طرف وزیر داخله

[امضا]: همایون سیاح
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۴۹

[حکومت یزد به وزارت داخله به تاریخ ۱۴ بهمن ماه ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت یزد، نمره ۷۳۶۸، تاریخ ۱۴ بهمن ماه ۱۳۱۴، محرمانه وزارت داخله - در یزد چند نفر کلاه مال می باشد که کلاه های زنانه مطابق نمونه که به وسیله پست تقدیم گردید به قیمت خیلی نازل (ده ریال) تهیه می کنند. در جلسه امروز که از بقیه تجار و محترمین به اتفاق بانوان شان در ساعت ۵ بعد از ظهر دعوت در اداره حکومتی بعمل آمد از آنها تشویق خواهد شد که ملبوس خودشان را از پارچه های وطنی تهیه و از همین نمونه کلاه سر بگذارند. کفیل حکومت یزد [امضا]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۵۰

[وزارت داخله به وزارت عدلیه به تاریخ ۱۳۱۴/۱۱/۲۰]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره وزارت ۲۰۶۳، نمره اداری ی - ۱۳۳۱، تاریخ تحریر ۱۳۱۴/۱۱/۲۰، تاریخ ثبت ۱۳۱۴/۱۱/۲۱، مستقیم و محرمانه - فوری وزارت عدلیه - طبق راپرتی که به وزارت داخله رسیده رئیس عدلیه و اعضاء عدلیه یزد در نهضت اخیر شرکت ننموده و در مجالسی که تشکیل می شود به عذر فراهم نبودن لباس خانم ها حاضر نمی شوند. به مراسله حکومت هم راجع به ارسال صورت اسامی اعضاء متاهل عدلیه جواب منفی داده اند و اخیراً رئیس عدلیه خانم خود را به عنوان کسالت مزاج به اصفهان فرستاده است و از این گذشته در دعوت به کلیسا برای شرکت در عزای پادشاه انگلیس با اینکه حضور رئیس عدلیه لازم نبوده با ریش تراشیده بدون یقه و کراوات حاضر شده که فوق العاده موهن بوده متمنی است مقرر فرمایید فوراً مشارالیه را به تقصیرات خود متوجه و تاکید نمایند که در پیشرفت نهضت با سایر مأمورین مشارکت نماید.

[امضا] ۱۳۱۴/۱۱/۲۰

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[در حاشیه آمده است:] به این مراسلات بی امضا نباید ترتیب اثر داد تصور می کنم باز هم در این باب به شما نوشته بودند کسی مجبور نیست عیال خود را در مسافرت حتماً با خود ببرد. به سابقه مراجعه کنید تصور می کنم نوشته شده بود که برای معالجه فرستاده است. [امضا]

راپرت رسمی جزء مراسله حکومت که ضمیمه است به اداره سیاسی نرسید.

[کفیل حکومت یزد به وزارت داخله ۲۳ بهمن ۱۳۱۴]

وزارت داخله، حکومت یزد، شماره ۲۶۴ تاریخ ۲۳ بهمن ماه ۱۳۱۴، محرمانه عین مراسله پست شهری راجع به غیبت خانم آقای رئیس عدلیه را برای استحضار آن وزارت لفاً تقدیم و تمنی دارد مقرر فرمایند اقدامی که لازم است به عمل آورند تا اهالی مُستمسکی در دست نداشته باشند کفیل حکومت یزد [امضاء]

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[وزارت معارف و اوقاف به وزارت داخله ۱۲/۲۳ ۱۳۱۴]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره تعلیمات ولایات، نمره ۲۳۳۲۸/۷۰۰۳۸، به تاریخ ۱۳۱۴/۱۲/۲۳، محرمانه وزارت داخله - عطف به مرقومه نمره ۶۴۷۴۰/۶۶۹۱ - ۱۲/۱۱/۱۹ اینک تلواً سواد راپرت نمره ۵۰۶۹ - ۱۴/۱۲/۱۰ اداره معارف یزد را برای مزید اطلاع خاطر محترم ایفاد بطوریکه ملاحظه خواهید فرمود معلوم می شود راپرتی که از طرف کفیل حکومت یزد در موضوع عدم پیشرفت تربیت نوان داده شده مطابق واقع نبوده است. وزیر معارف و اوقاف [امضا و مهر]

[در حاشیه آمده است:] ثبت وزارت داخله به تاریخ $\frac{۱۴/۱۲/۲۶}{۲۴۱۶}$

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[وزارت داخله به حکومت یزد به تاریخ ۲۸ اسفند ماه ۱۳۱۴]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ی - ۷۸۹۱، به تاریخ ۲۸ اسفند ۱۳۱۴، محرمانه حکومت یزد - تلگراف نمره ۸۴۸۶ واصل گردید. بروز این احساسات از طرف اهالی یزد موجب تقدیر است و «در نقاط دیگر نظیر ندارد»^۱. مراتب قُدردانی وزارت داخله را به اشخاصی که اعانه می دهند ابلاغ نمایید. زحمات خود شما هم

۱ - در اصل سند روی جمله داخل گیومه خط کشیده و در حاشیه آن نوشته شده است «اصفهان بیشتر مساعدت کرده اند»

اسباب رضامندی است ولی طوری نباشد که عفاً از اشخاص اعانه گرفته شود بلکه باید به رضا و رغبت بدهند و بطوریکه سابقاً دستور داده شده مراقبت نمایند که با نظارت اعانه دهندگان به مصرف برسد و هرگاه به انجمن شهرداری می‌پردازند و توسط انجمن مصرف می‌گردد با نظارت خودتان باشد و در جمع و خرج شهرداری وارد و اصلاح بودجه صادر شود. از طرف وزیر داخله [در حاشیه آمده است:] سواد به اداره امور شهرداری ارسال می‌گردد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۵۴

[وزارت داخله به ریاست وزراء، ۲۶ مرداد ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره سیاسی، نمره ۲۳۱۸۲/۲۳/۲۰۷۳/س به تاریخ ۲۶ مرداد ۱۳۱۵

ریاست وزراء - حکومت یزد در تاریخ ۱۴/۱۲/۲۸ راپورت داده بود سید محمد زارچی واعظ که بر اثر سوء تفاهم مدت یک سال از یزد به کرمان تبعید و مجدداً به یزد معاودت داده شده در زندان شهربانی توقیف است اخیراً به شدت مریض و یک نفر از اولادش هم به واسطه عدم سرپرست فوت نموده و عائله‌اش قادر به امرار معاش نیستند و به وسیله حکومت استدعای عفو نموده بود مراتب به دفتر مخصوص شاهنشاهی اشعار کرده جواباً علت تبعید و توقیف مشارالیه را استعلام فرمودند از حکومت توضیح خواسته شد معلوم شد مشاورالیه سال قبل در اوایل نهضت بانوان در بالای منبر گفته است زنهاروبندها را پایین بیاندازید به این جهت مورد تعقیب واقع گردیده حکومت راپورت می‌دهد که چون نهضت خاتمه پیدا کرده و وجود او هم مؤثر نیست و دارای عیال و اولاد و شخصاً نیز مریض است به نام اعلیحضرت همایون شاهنشاهی اجازه استخلاص او داده شود مراتب به دفتر مخصوص شاهنشاهی اشعار و چون تاکنون جوابی مرقوم نفرموده‌اند مراتب را به استحضار خاطر مبارک می‌رساند که هر طور مقرر می‌فرمائید اقدام شود

[از طرف وزیر داخله:] همایون سیاح

[حاشیه:] جواب بدهید کلیه اشخاصی که بر اثر این قبیل مذاکرات تبعید شده‌اند صورت دهند

اقدام شود

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۵۵

[ریاست وزراء به اداره کل شهربانی، ۸ شهریور ۱۳۱۵]

ریاست وزراء، نمره ۷۰۵۷، ۱۳۱۵/۶/۸.

اداره کل شهربانی - آقای سید محمد دعای یزدی ساکن در مریضخانه پهلوی یزد شرحی شکایت نموده است مبنی براین که بدون تقصیر مدت ده ماه است محبوس می باشد قدغن نمائید علت حبس او را برای استحضار ریاست وزرا اعلام دارند.

رئیس الوزراء [امضاء ناخوانا]

(نخست وزیر - ۱۳۰۰۳)

۵۵۶

[اداره شهربانی به ریاست وزراء، ۱۱ شهریور ۱۳۱۵]

وزارت داخله، اداره کل شهربانی، اداره سیاسی، نمره ۱۳۷۱۹/۹۳۰، به تاریخ ۱۱ شهریور ۱۳۱۵، محرمانه. ریاست وزراء - معطوفاً به نامه شماره ۷۰۵۷ معروض می دارد سید محمد دعایی به علت پاره مذاکراتی که در منبر بر علیه رفع حجاب کرده بوده است طبق ابلاغ مطاع مبارک صادره از ستاد ارتش در یزد توقیف شده است.

رئیس اداره کل شهربانی سرپاس مختار [امضاء]: رکن الدین مختار

(نخست وزیر - ۱۳۰۰۳)

۵۵۷

[حکومت یزد به شهربانی یزد، ۲۰/سفند ۱۳۱۶]

وزارت داخله، حکومت یزد، نمره ۸۰، تاریخ ۱۳۱۶/۱۲/۲۰، محرمانه.

اداره شهربانی یزد - به طوری که مذاکره شده و استحضار دارند موضوع کشف حجاب و جلوگیری از زنهایی که با چادر نماز و غیره وارد کوچه ها می شوند و همین طور تقلیل عمده معممین و منسوخ نمودن روضه خوانی حتی در خانه ها از وظایف اولیه بوده و مخصوصاً مأمورین دولت وظیفه دار هستند که موهومات را از سر مردم خارج و آنها را به اجرای تمدن امروزه آشنا سازند البته در این قسمت ها دستورهای لازمه به مأمورین مربوطه صادر فرموده اند امر است که با جدیت کامل اوامر دولت عملی شده و در سال ۱۳۱۷ بتوان گزارش جامعی از اصلاح وضعیت یزد به مرکز تقدیم داشت.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ب)

۵۵۸

[حکومت یزد به بخشداریهای تابعه، ۴ فروردین ۱۳۱۷]

وزارت داخله، حکومت یزد، نمره ۲، تاریخ ۱۳۱۷/۱/۴، محرمانه و مستقیم.

بخشداریهای تابعه نظر به این که مسئله کشف حجاب و تقلیل ارباب عثائم و جلوگیری از روضه خوانی و خارج کردن موهومات از سر مردم و آشنا نمودن اهالی را به اجرای تمدن امروزه سیاست اساسی داخلی دولت

است و بخشداری هر محلی موظف است با نهایت جدیت در اجرای منویات دولت اقدام و این موهومات را از سر اهالی خارج کنند و بدیهی است هر کدام از مأمورین در این باب غفلت و مسامحه کنند شدیداً مورد تعقیب واقع خواهند شد [در] اداره فرمانداری ابداً منظور نیست که به جواب و سؤال اتلاف وقت بشود بلکه باید منظور اصلی در حفظ سیاست و منویات دولت اجرا گردد البته در تقلیل ارباب عثمائم و اجرای امر حجاب و جلوگیری از روضه خوانی و خارج کردن موهومات از سر مردم ادای وظیفه خود دانسته به معیت امنیه محل با کمال جدیت اقدام و نتیجه مطلوبه را گزارش دهند شماره ۳ امنیه یزد - امنیه نائین ۴ - امنیه شهر بابک ۵ [حاشیه]: رونوشت به اداره امنیه یزد، نائین، شهر بابک فرستاده بشود که در این باب دستور مؤکد به مأمورین امنیه صادر فرمایند که در اجرای منویات دولت با بخشداریها نهایت مساعدت را به عمل آورد و نتیجه را اعلام دارند. ۱۷/۱/۴

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۵۹

[اداره بخشداری پشتکوه یزد به فرمانداری یزد، ۶ فروردین ۱۳۱۷]

وزارت داخله، دایره بخشداری پشتکوه یزد، شماره ۱۵، مورخه ۱۳۱۷/۱/۱۶، محرمانه.
اداره محترم فرمانداری یزد - محترماً معروض می دارد امریه شماره ۲ - ۱۷/۱/۶ راجع به مسئله کشف حجاب و تقلیل ارباب عثمائم و جلوگیری از روضه خوانی و خارج کردن موهومات از سر مردم واصل و از نتیجه اقدامات خود آن اداره محترم را بعداً مستحضر می دارد. بخشداری پشتکوه یزد [حاشیه]: [نمره] ۱۶ [تاریخ] ۱۷/۱/۲۱ بخشدار پشتکوه در پاسخ نامه شماره ۱۵ اشعار می دارد که موکول نمودن اجرای اوامر دولت به بعد صورت خوبی ندارد و در غالب نامه های شما دیده می شود که در تمام کارهای لازم می نویسند (بعداً مستحضر می دارد) به هر حال انجام هر یک از دستورات صادره خارج از عهده شما است اشعار دارم [؟].

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۶۰

[حکومت یزد به وزارت داخله، ۱۴ اردیبهشت ۱۳۱۷]

وزارت داخله، حکومت یزد، شماره ۳۶، تاریخ ۱۳۱۷/۲/۱۴، محرمانه.
داخله ۱۹۱۹ - از ۱۲۰ نفر ارباب عمامه شهر برای شانزده نفر پروانه موقت صادر شده عده ای هم به لباس متحدالشکل ملبس شده اند در نظر است به صاحبان پروانه موقت هم یک ماه مهلت داده شود که برای خود لباس متحدالشکل تهیه کنند که فقط آقای سید علی مجتهد در شهرداری عمامه باشد این کار بسیار سهل است اگر تصویب فرمایند عملی خواهد شد ۳۶/۱۷/۲/۱۴

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ب)

[حکومت یزد به وزارت داخله، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۱۷]

وزارت داخله، حکومت یزد، نمره ۳۷، تاریخ ۱۳۱۷/۲/۱۵، محرمانه
داخله ۳۶ یازده نفر از ۱۶ نفر روز ۱۷/۲/۱۵ در اداره فرمانداری حاضر و بانهایت مسرت متعهد شدند به
لباس متحدالشکل مجلس شوند برای تهیه لباس پانزده روز مهلت داده شد در اول خرداد فقط سید علی مجتهد در
شهر دارای عمامه خواهد بود ۳۷/۱۷/۲/۱۵

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[حکومت یزد به بخشدار خراش، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۱۷]

وزارت داخله، حکومت یزد، شماره ۳۹، تاریخ ۱۳۱۷/۲/۱۶، محرمانه.
بخشدار خراش پاسخ نامه شماره ۱۵ - لازم است آنچه معموم در حوزه مسئولیت شما باشد دعوت نموده
آنها را به لباس متحدالشکل مجلس و ضمناً پروانه‌های آنها را هم گرفته بفرستید و البته این امر باید با کمال
متانت و خوبی انجام گیرد و انتظار دارم نتیجه عملیات خودتان را مشروحاً گزارش دهید ۱۷/۲/۲۶.
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

[اداره کل امور کشور به فرمانداری یزد ۳۱ مرداد ۱۳۱۹]

وزارت کشور، اداره کل امور کشور، دایره انتظامات، شماره ۸۹۱۱۲، ضمیمه دوبرگ، تاریخ ۱۳۱۹/۵/۱۳،
محرمانه.

فرمانداری یزد - معطوفاً به تلگراف شماره ۳۸۳۷^۱ و این که اشعار داشته‌اید شماره ۸۶۲۳۹^۲ به
فرمانداری نرسیده که موضوع معلوم گردد. موضوع صدور پروانه لباس روحانیت آقای سید محمد دعایی بوده
است که در این باب بدو^۳ به شماره ۸۵۷۹۱ - ۱۹/۳/۲۱ و در دفعه دوم بشماره ۸۶۲۳۹ - ۱۹/۳/۲۸^۴ به
فرمانداری نوشته است که اگر مانعی و اشکالی ندارد و پروانه صادر و اگر اشکالی به نظر می‌رسد پرونده امورا
به مرکز بفرستید ملاحظه شود و نظر فرمانداری را هم اشعار دارند. اینک رونوشت از دو شماره بالا به پیوست
فرستاده می‌شود که نتیجه را هر چند زودتر اعلام نمایند ولی چون از پستخانه رسید در دست است معلوم
نمی‌شود نامه در فرمانداری مفقود شده در این باب نیز رسیدگی و مواخذه فرموده نتیجه را اطلاع دهید. رئیس

اداره کل امور کشور.

فتح‌اله کلانتری [امضاء]: کلانتری
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۹۴

[فرمانداری یزد به بخشداری حومه یزد، ۲۳ آبان ۱۳۱۹]

وزارت کشور، فرمانداری یزد، شماره ۶۰۵۵، تاریخ ۱۹/۸/۲۳، محرمانه.

بخشداری حومه - در بازرسی مهدی آباد بعضی از اشخاص با عمامه‌های یزدی و زن‌ها با چادر نماز دیده شده‌اند از این اقدام جلوگیری نموده و کدخدای ده نامبرده را بخواهید و سخت تنبیه نمایند و نتیجه اقدام را گزارش دهید فرماندار یزد.

(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۹۵

[گزارش فرمانداری یزد، ۳ آذر ۱۳۱۹]

وزارت کشور، فرمانداری یزد، ۱۳۱۹/۹/۳، محرمانه.

آقایان نامبرده پائین روز دوشنبه ۱۹/۹/۴ ساعت هفده در اداره فرمانداری حضور به هم رسانند.
آقایان جلال آیت اللهی - حاجی سید محمدباقر مدرس وامقی - سید احمد مدرسی - محمد کرمانشاهی - حاج میرزا علی - حاجی غلامرضا فقیه خزان - حاجی میرزا احمد هروی - حاجی میرزا محمد - سید محمد - سید علی محمد وزیری - محمد مایموری - آقای محمد رضا هامیان - عبدالحسین عجین - سید محمد مدرس مقیدی .

فرماندار یزد [امضاء]: ناخوانا
(ک - ۱۳۵۰۰۷ - سری ج)

۵۹۶

[فرمانداری یزد به وزارت کشور، ۳ بهمن ۱۳۱۹]

وزارت کشور، فرمانداری یزد، شماره ۷۷۸۹، تاریخ ۱۹/۱۱/۳، محرمانه.

وزارت کشور - در پاسخ ۱۴۶۶۵/۹۴۲۶۴ مورخ ۱۹/۱۰/۱۵ راجع به آقای سید مرتضی آیت الهی یزدی که تقاضای تجدید پروانه لباس روحانیت نموده اشعار می‌دارد در تاریخ ۱۷/۲/۱۵ کمیسونی راجع به تعیین اشخاصی که دارای پروانه لباس روحانیت باید باشند در اداره فرمانداری مرکب از کفیل فرمانداری و

رئیس شهربانی و رئیس فرهنگ تشکیل و فقط یک نفر آقای حاجی سید علی لب خندقی را از پوشیدن لباس روحانیت [؟] معاف داشته‌اند و بقیه ملبس به لباس متحدالشکل شده‌اند. فرماندار یزد.
(ک - ۱۳۵۰۷ - سری ج)

۵۶۷

[تظلم زنهای یزد به مجلس شورای ملی، ۲۳ مهر ۱۳۲۰]

مجلس شورای ملی، شماره ۵۳۱۰، مورخه ۱۳۲۰/۷/۲۳.

بعدالعنوان - به عرض می‌رسانیم در این موقع که اراده شاهنشاه ما به پایه قانون مشروطیت استوار زبان و قلم آزاد شما نمایندگان ملت می‌توانید برای بیچارگان و ستمدیدگان دادرسی فرمائید متأسفانه آنچه در رادیوها شنیده و روزنامه‌ها مطالعه می‌شود یا هیچ اسمی از ظلم و ستمهایی که چندین سال است به ما بیچارگان شده نیست که به واسطه یک روسری یا چادر نماز در محله‌ها حتی از خانه به خانه همسایه طوری در فشار پاسبان و مأمورین شهربانی واقع بوده و هنوز هم هستیم که خدا شاهد است از فحاشی و کتک زدن و لگزدن هیچ مضایقه نکرده و نمی‌کنند و اگر تصدیق حکما آزاد بود از آمار معلوم می‌شد که تا بحال چقدر زن حامله یا مریضه به واسطه لطمات و صدمات که از طرف پاسبانها به آنها رسیده جان سپردند و چقدر از ترس و حرس فلج شدند و چقدر مال ما را به اسم روسری یا چادر نماز به غارت بردند و چه پولهایی از ما به هر اسمی و رسمی گرفته شده خدا می‌داند اگر یک نفر از ماها با روسری یا چادر نماز به دست یک پاسبان می‌افتاد مثل اسرای شام با ماها رفتار می‌کردند بهترین رفتار آنها با ما با همان چکمه‌ها لگد بر دل و پهلوی ما بود و اگر به پول گرفتن قانع نمی‌شدند یا پولی نداشتیم به آنها بدهیم ما را به شهربانی و کمیسر می‌بردند اذیت ما بیشتر و مخارج ما زیاده‌تر لذا استدعای عاجزانه داریم اولاً انتقام ما ستمدیدگان را از این جابران بکشید و بعد هم آزادی حجاب به ما بدهید که این که در ممالک اسلامی حجاب معمول است بعلاوه در انگلستان و هندوستان که این قدر ادیان مختلف هست همه آزاد هستند مخصوصاً مسلمانان دارای حجاب هستند لذا از نمایندگان محترم مسلمان کلیه ملت ایران استدعا داریم استرحاماً حال دیگر دست ظلم و تعدی و شکنجه از سر ما زنهای مسلمان ایران کوتاه و ماها را آزاد فرمائید در خاتمه با تقدیم امضای جمعی از زنهای یزد - رونوشت برابر اصل است.

رئیس اداره دبیرخانه مجلس شورای ملی [امضاء]: ناخوانا
(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۵۶۸

[مجلس شورای ملی به وزارت کشور، ۱۷ آبان ۱۳۲۰]

مجلس شورای ملی، اداره دبیرخانه، شماره ۵۳۱۰، پیوست رونوشت نامه مورخه ۱۳۲۰/۸/۲۰.
وزارت کشور - به نام زنان اهالی یزد در شکایت از بد رفتاری پاسبانان نسبت به آنها نامه‌ای از یزد رسیده

است که رونوشت آن برای آگهی و اقدامی که در این مورد مقتضی بدانند لفاً ارسال می‌شود.

معاونت اداری مجلس شورای ملی [امضاء: ناخوانا]

[حاشیه: رمز - از کارگزاری] فرماندار جدید یزد اگر تعیین شده معلوم و سپس راپرت برای فرماندار جدید فرستاده شود.

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۵۶۹

[رونوشت نامه شهربانی یزد به اداره فرمانداری یزد، ۱۶ آذر ۱۳۲۰]

وزارت کشور، فرمانداری یزد، رونوشت نامه شهربانی یزد، شماره ۸۷۱۷، سالمه ۲۰/۹/۱۶.

اداره فرمانداری یزد - عطف موقومه شماره ۶۴۲۵ - ۲۰/۹/۱۵ پیوست رونوشت دادخواست بدون امضاء از طرف جمعی از زنهای یزد که به مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه تقدیم نموده‌اند معروض می‌دارد و با توجه به دادخواست مذکور منظور تقاضا کنندگان آزادی حجاب است که مثل ادوار پیش می‌خواهند در کوچه و معابر لفا فرمای در آن یا چادر و چادرشب و غیره زندگی کنند. کما این که در ضمن دادخواست آزادی حجاب [] را اشاره کرده‌اند آزادی حجاب و برگشتن به حال اولیه گواهی می‌فرمائید از وظایف شهربانی نیست از طرف دولت هم تصمیمی اتخاذ نشده امری هم از اداره کل شهربانی نسبت به این موضوع تاکنون صادر نفرموده‌اند در دادخواست مذکور اشاره از تعدیات پاسبانان نسبت به جلوگیری حجاب شده تاریخ دادخواست ۲۰/۷/۲۳ اجرای دستور داده شده قبل از مأموریت اینجانب به یزد است در این مدت با آموزشهایی که به مأمورین برای طرز اجرا داده شده تصور نمی‌رود مأمورین و پاسبانان فعلی شهربانی در انجام وظیفه بدون حفظ ادب که وظایف حتمی پلیس است انجام نمایند و تاکنون هم کسی نسبت به این موضوع از پاسبانان شکایتی نکرده که شهربانی از تعقیب آن خودداری کرده باشد فتمنی است چنانچه امضای دادخواست کنندگان روشن و واضح است مرقوم فرموده که نسبت به اظهارات آنها بازجویی کرده چنانچه هر یک از مأمورین از وظیفه خود منحرف شده با اعمال شخصی اقدامی کرده تنبیه شوند. رئیس شهربانی یزد - یاور شریفی - مهر شهربانی یزد - رونوشت برابر اصل است.

[امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۵۷۰

[فرمانداری یزد به وزارت کشور، ۲۰ آذر ۱۳۲۰]

وزارت کشور، فرمانداری یزد، شماره ۶۵۵۸، تاریخ ۱۳۲۰/۹/۲۰.

وزارت کشور - در پاسخ دستور شماره ۵۱۱۷/۸۳۷۱ مورخه ۲۰/۹/۳ فرستاده اداره انتظامات پیوست

رونوشت دادخواست زنهای یزد به عرض می‌رساند: اولاً آنچه این فرمانداری تجسس و تنحص نمود دادخواست دهندگان معلوم و شناخته نشده به طوری که ملاحظه می‌فرمایند دادخواست مزبور مورخ ۲۰/۷/۲۳ و شکایت آنها از عملیات و رفتار کارکنان سابق اداره شهربانی است و طرز رفتار کارکنان فعلی آن اداره از روی نزاکت و ادب و کسی شکایتی نسبت به رفتار آنها ندارد. از مفاد دادخواست تقدیمی چنین استنباط می‌شود که منظور برگرداندن حجاب است که مثل ادوار گذشته زنان در کوچه‌ها و معابر عمومی با چادرهای مشکی یا چادرشبهای الوان و نقاب حرکت نمایند و زنان بی‌حجاب را مورد طعن و تسمخر و لعن و استهزا قرار داده خورده خورده وضعیت سابق را تجدید و حجاب را تعمیم دهند و تصدیق می‌فرمایند که این رویه برخلاف تمدن و شئون امروز کشور است تصور می‌رود دادخواست تقدیمی به قلم یکی از روضه‌خوانهای سابق باشد که به زبان زنان یزد نوشته است زیرا به طوری که روحیه توده زنان نشان می‌دهد از رفع حجاب عدم رضایتی نشان نمی‌دهند برای به دست آوردن اطلاعات بیشتر در این مورد شرحی به اداره شهربانی یزد نوشته پاسخی که آن اداره طی شماره ۸۷۱۷ داده است رونوشت آن را جهت استحضار به پیوست تقدیم می‌دارد.

کفیل فرمانداری یزد.

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

۵۷۱

[وزارت کشور به فرمانداری یزد، ۲۰ دی ۱۳۲۰]

وزارت کشور، اداره انتظامات، شماره ۴۵۱۱۷، تاریخ تحریر ۱۳۲۰/۸/۲۰.
فرمانداری یزد - رونوشت دادخواست جمعی از زنهای یزد که در شکایت از بدرفتاری پاسبانان به مجلس شورای ملی نوشته‌اند برای استحضار و اقدامات مقتضی تلواً داده می‌شود.

رئیس اداره انتظامات وزیر کشور [امضاء: ناخوانا]

(ک - ۱۲۰۳۱ - سری الف)

○ نائین

۵۷۲

[گزارش از نائین، ۲۴ فروردین ۱۳۱۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، توضیحات شب، تاریخ ۱۵/۱/۲۴.
گزارش نائین - ۱۵/۱/۲۳ چند روز است بیگلریکی حاکم جدید به نائین وارد و با کمال جدیت مشغول انجام امور معوقه حکومتی هستند همه روز مجالس جشن طبقاتی در منازل برگزار، امروز از طرف مولوی از رؤسای دوایر و طبقات مختلفه محله پنجاهه با خانمهایشان دعوت و حاکم خطابه مفیدی قرائت و ساعت ۶ مجلس به دعای ذات همایون شاهنشاهی به پایان آمد مجتبیوی.

(نخست‌وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[نخست وزیر به وزارت داخله، ۱ شهریور ۱۳۱۸]

نخست وزیر، نمره ۶۷۶۸ - ۱۸/۶/۱، فوری است

وزارت کشور - رونوشت کشف دو فقره گزارش شهرستان نائین به پیوست ارسال می شود که قدغن فرمائید در موضوع تحقیق اگر صحت داشته باشد محرکین را توقیف و برای مخالفت با قوانین مملکتی مورد تنبیه قرار دهید.

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[رونوشت گزارش پستل یزد، ۲۸ مرداد ۱۳۱۸]

وزارت پست و تلگراف و تلفن (رونوشت گزارش رسیده از یزد) تهران - وزارت پیرو معروضه تلگرافی ۳۸۷۶ توضیحی که از پستل نائین خواسته شده به عوض می رسد. پستل

اولاً دو نفری که کدخدا در گزارش خود آنها را محرک معرفی نموده اسم یکی میرزا رضا جواهری شغل سابق و فعلی زارع دوم حسین واعظی سابق روضه خوان فعلاً زراعت ثانیاً اشخاصی که رئیس امنیه در نیستانک با عمامه آنها را عکس برداشته از قرار مذکور با دو نفر نامبرده متحد شناخته شده اند اول حسین ربانی شغل پیش نماز دوم ابوالفضل هادوی شغل روضه خوان سوم محمد طاهر روزه در خاتمه امنیه پرونده را بسته و اصفهان فرستاده گویا محکوم کرده اند. پستل رونوشت برابر با اصل است. ۱۸/۵/۲۸ - ۳۸۷۷/۴۵۱.

[حاشیه]: در گزارش اول جواهری گفته شده

(نخست وزیری - ۱۰۳۰۰۳)

[رونوشت گزارش پستل یزد، ۲۵ مرداد ۱۳۱۸]

وزارت پست و تلگراف و تلفن (رونوشت گزارش رسیده از یزد) تهران - وزارت عین گزارش پستل نائین به عرض می رسد، ۳۷۸۶ - پستل

طبق گزارش کدخدای نیستانک که در ۳۶ کیلومتری نائین واقع است - اولاً رضا جواهری هر هفته کمیسون در نیستانک تشکیل و رعایا را به زور در کمیسون حاضر و حسین واعظی بالای منبر رفته و بر ضد کشف حجاب و لباس متحدالشکل نطق می کند و غالب اهالی به لباس قدیم ملبس شده و بانوان با چادر در کوچه عبور می نمایند. ثانیاً برحسب گزارش کدخدا به امنیه رئیس امنیه غفلتاً به نیستانک رفته و عکس آنها را برداشته و آنها را به نائین آورده و با خواستن یک نماینده از ادارات تحت بازجویی قرار داده است دستور داده شد هویت و شغل اشخاص نامبرده را هم معلوم و گزارش دهد. ۱۸/۵/۲۵ - ۳۸۷۶ پستل

رونوشت برابر اصل است

[وزارت کشور به نخست وزیر، ۱۰ شهریور ۱۳۱۸]

وزارت کشور، اداره کل امور کشور، شماره ۳۲۴/۲۹۲۵، تاریخ ۱۳۱۸/۶/۱۰، محرمانه مستقیم.

جناب آقای نخست وزیر - بازگشت به نامه شماره ۶۷۶۸ - ۱۸/۶/۱۰ متضمن رونوشت کشف دو فقره گزارش رسیده از نائین تلگرافاً به فرمانداری یزد دستور داده شده بود شخصاً برای تحقیق قضیه و تعقیب مرتکبین به محل عزیمت نموده و نتیجه اقدامات را اشعار دارد اینک فرمانداری نامبرده رمزاً اعلام می دارد پنج نفر محرکین و مسببین را به وسیله امنیه جلب و تحت الحفظ نائین آورده و در اداره امنیه مشغول بازجوئی از آنها هستند ضمناً از اهالی نیستانک هم بازجوئی لازم به عمل آمده و به امنیه دستور داده شده است یک پاسگاه دو نفری امنیه موقتاً در نیستانک گمارده و مراقبت نمایند اگر بی ترتیبی دیده شد فوراً مرتکب را دستگیر و تحت تعقیب قرار دهند تبهکاران را امنیه برطبق دستور گردان امنیه اصفهان به اصفهان گسیل خواهند داشت ضمناً فرمانداری در پایان گزارش تلگرافی خود اشعار داشته که صورت نشست تحقیقات و گزارش مشروح را با پُست خواهد فرستاد .

از طرف وزیر کشور فریدونی

(نخست وزیر - ۱۰۳۰۰۳)

آ

۱۲	آنوش
۳۲۰	آیت‌اللهی، جلال
۳۲۰	آیت‌اللهی یزدی، سنید مرتضی
«الف»	
۱۲۹	ابارش (محل)
۲۶۶	ابراهیمی، حاجی محمد اسماعیل
۲۶۶	ابراهیمی، حبیب‌اله
۱۳۰	ابوالوردی
۸۴	احمد (کفاش)
۳۰۴	احمدزاده
۲۲۴	احمدی آذری، حاجی ابراهیم
۲۲۴	اخوان، عبدالحسین
۲۸۴	اخوان صادقی، حاج یوسف
۳۰۱، ۵۲، ۵۱، ۵، ۴، ۱	اراک (عراق)
۳۶	اردبیل
۳۰۴، ۳۰۲، ۳۰۰	اردلان
۱۵۸، ۱۵۶	اروپا، اروپائی، اروپائیان
۱۲۵	استیری، محمد ابراهیم
۳۰۸	اسدآباد

۸۵	آبسرد
۴۹، ۴۷، ۴۵ - ۴۱، ۳۹ - ۳۵، ۲۳، ۱۶	آذربایجان
۸۲	
۲۳، ۴	آذربایجان شرقی
۲۸۳، ۴	آذربایجان غربی
۱۲۲ - ۱۲۱	آذری، عباس
۱۸۳، ۱۷۹ - ۱۷۸	آراسته، محمد علی
۲۸۴، ۲۳۴ - ۲۳۳، ۱۸۴ -	
۱۱۷	آرتا
۱۶۳، ۱۶۰ - ۱۵۹	آروین
۲۶۸، ۲۶۷، ۲۶۵	آزاد راد
۲۶۴	آزیر، جواد
۷۳، ۹	آژانس پارس
۲۸۱	آستارا
	آستان قدس رضوی، آستانه، آستان قدس، آستانه
۹۶ - ۹۵، ۹۲ - ۸۹	مقدسه:
۲۱۵	آقا حسین
۷۸	آل آقا
۲۹۳	آمل
۲۸۷	آنا (نصرت)

۴۲	ایالت فرخ	۱۹۷-۱۹۲، ۱۴۵	اسفراین
۳۷	ابیوردی، فرخ	۹	اسفندیاری، حسن
۱۷۱	ایده لیک (محل)	۳۲۵، ۶۹، ۶۷-۵۳، ۱۸، ۴	اصفهان
-۲۲، ۱۹، ۱۷، ۸، ۳-۲	ایران، ایرانی، ایرانیان، ۲-۳، ۸، ۱۷، ۱۹، ۲۲	۸۲	اطلاعات (روزنامه)
۱۵۶، ۱۱۸، ۱۰۵، ۷۲، ۶۸، ۶۲، ۵۲، ۴۲، ۲۳		۱۸۷-۱۸۶	افتخارالاسلام
۲۸۳، ۲۴۹، ۱۸۶، ۱۶۸، ۱۶۴		۲۰	افتخاری، شیخ عباس
۲۸۳، ۲۴۱، ۳۶	ایران (روزنامه)	۲۰۷	افرهی، تقی
۱۳۰	ایران (سینما)	۴۷	افشار (محل)
۸۲	ایران ما (روزنامه)	۴۹	افشار، عبدالعلی
۱۴۵	ایرانلو، نجفعلی	۴۹-۴۸	افشار، فتحعلی خان (ساعد السلطان)
۱۴۵	ایزجی، ملک حسین	۱۰۲، ۹۵، ۲۰-۱۹	افغانستان، افغان، افغانی
۳۰۴	ایزدپناه، نصرالله	۱۵۵	
		۵۸-۵۷	افلاکی، حسین
	«ب»	۴۱	اقبال السلطنه
۸۲	باباشمل (روزنامه)	۱۵۳-۱۵۱، ۱۴۹	اقبال، حاج غلامحسین
۲۳۰	بابان (از خانواده های سنندج)	۸۲	اقدام (روزنامه)
۲۹۳، ۲۹۱	بابل	۴۰-۳۹	الان برآغوش (محل)
۱۶۳، ۱۵۸	باجگیران	۲۰۶	الشتر (محل)
۱۴۱	باخزر	۴۱	امام جمعه شاهپور
۱۳۴-۱۳۳	باشتین	۳۰۴	امامی
۱۳۳	باشتینی، باباخان	۳۰۴	امامی، حاج محمد
۲۶۸	باغچه بانها	۸۳	امامی، بدری
۲۸۵	باغچه بلدیہ گیلان	۲۳۲	امانی تويسرکاني، يدالله
۵۵	باغ چهلستون	۲۲	امجدیه (ورزشگاه شماره ۱)
۱۴۰	باغ گلشن (طبس)	۲۱۱	امیرفضلی
۱۶۵	باغ ملی (قوچان)	۷۴	امینه اهرم (محل)
۱۶۷	باغ مزار (کاشمر)	۸۲	انجمن پرورش افکار
۱۱۸	باقر	۱۶۲	انجمن شهرداری
۱۷۵	باقرزاده، عبدالرحیم	۸۳	انصاری، عفت
۲۶۶	باقری	-۱۹، ۱۷-۱۶	انگلستان، انگلیسیان، انگلیسی
۳۰۴	باقری، صادق	۲۰	
۲۶۶	باقری، محمدرحیم	۸۳	انوری، فخری
۱۳۶-۱۳۵	بام (محل)	۱۶۱	اوغاز (محل)
۱۹۵، ۱۹۳-۱۹۲	بام و صفی آباد (محل)	۲۰۱	اهواز

فهرست عمومی اعلام □ ۳۲۹

۲۱۱	بوانات	۳۰۸	بانک پهلوی
۸۳	بوزرجمهر (حکیم ایرانی)	۱۲۷	بانک سپه (همدان)
۷۵-۷۱	بوشهر	۳۰۸، ۲۶	بانک ملی (همدان)
۹	بهارستان (عمارت)	۲۴۰	باوندپور (محل)
۳۹	بهرداری الان برآغوش	۱۸۴، ۱۸۳، ۱۷۹، ۱۷۴، ۱۷۲	بجستان
۱۷۴	بهرام‌پور	۱۰۰-۹۷	بجنورد
۲۰۹	بهرامی	۷۶	بحرینی
۱۱	بهرامی، فرج‌الله	۱۰۰	بدیمی
۱۹۵	بهرامیه (محل)	۷۷، ۲۰	بrazجان
۲۳۶، ۱۱۳، ۲۹	بهنام	۱۳۵	برزو (محل)
۸۳	بیات، معصومه	۲۴۴	برنجیان
۱۷	بیات	۳۰۱، ۴	بروجرد
	بیرجند ۱۰۱-۱۰۲، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۲-۱۵۳	۶۳	بروجن
۱۵۵		۲۲۱، ۱۵۳، ۲۱	برومند
۱۸۴، ۱۷۷-۱۷۶	بیدخت (محل)	۲۴۴	برومند، رحمن
۳۲۳	بیگلربیگی	۲۰۱	بستان
۳۱۱-۳۱۰، ۳۰۸-۳۰۷	بیگلری، علینقی	۷۶	بستگی (نام)
۱۹۷	بهقی	۱۲۰، ۱۱۸	بلواسی، ابراهیم
۱۸۴	بیلند (محل)	۲۳۵، ۲۳۳، ۲۳۱	بلوچستان
		۱۸۹، ۱۸۷-۱۸۶	بلوری
	«پ»	۲۴۴	بلوریان
۱۷۹	پازوکی، علیرضا	۷۶	بلوکی
۲۷۳	پاشائی، امیر	۲۳۳	پم
۱۲۸، ۱۰۱، ۹۶، ۹۱-۸۹	پاکروان، فتح‌الله ۵	۲۸۴، ۲۸۲، ۲۲۷، ۱۸۸	بندرانزلی (بندر پهلوی)
۱۹۱-۱۹۰، ۱۸۷، ۱۸۵، ۱۵۱، ۱۴۹، ۱۴۶		۷۱	بندر جاسک
۹۳	پاکروان (همسر پاکروان)	۷۱	بندر چاه‌بهار
۲۴۴	پاکروش، فخار	۳۶۸	بندر شاه
۱۳۸	پایا، اختر	۷۸، ۷۵، ۶۷	بندر عباس
۵۲	پروین، باقر	۷۸-۷۷، ۷۱	بندر قشم
۸۳	پروین، نصرت	۲۷۱-۲۶۹	بندر گز
۹	پرورشگاه ایتم	۷۵	بندر لنگه
۳۱۸	پشتکوه (یزد)	۷۹، ۷۱	بندر هنگام (هنگام)
۲۹۹	پشرویان	۷۱	بندر ریگ
۴۶-۴۵	پلدشت	۵۵	بنکدارها (خانواده)

توپچی، براتعلی ۶۳
 تهران، طهران ۹-۱۲، ۱۴-۱۶، ۳۲، ۴۰-۴۲
 ۴۵-۴۶، ۵۱، ۵۵-۵۶، ۷۲-۷۳، ۸۱-۸۲-۸۵
 ۸۸، ۹۱، ۱۱۳، ۱۴۳، ۱۸۰، ۲۰۶-۲۰۹، ۲۱۱
 ۲۱۴-۲۱۵، ۲۲۹-۲۳۰، ۲۳۶-۲۳۹، ۲۴۱
 ۲۴۳-۲۴۷، ۲۵۳-۲۵۷، ۲۹۰-۲۹۳، ۳۰۱
 ۳۰۲، ۳۰۴، ۳۰۹، ۳۱۱
 تهران مصور (روزنامه) ۸۲
 تهمحل (محل) ۱۳۹
 تیران کرون (محل) ۶۷
 تیرگان ۱۷۰-۱۷۱
 تیکان (محل) ۱۷۱
 تیکان تپه ۴۶-۴۹

«ث»

ثامن الاثمه ۱۷

«ج»

جبرئیلی، حاج ملاعلی ۱۴۹، ۱۵۱-۱۵۳
 جراین ۷۷
 جریستان (محل)، ۱۶۱
 جعفر ۲۰۳
 جعفرخان ۱۷۷
 جعفریان، حجت ۲۷۲
 جفتای (محل) ۱۳۲، ۱۳۶
 جلالی (دکتر) ۳۸، ۴۰
 جلالی ۱۳۴
 جلدساز، میرزا ابوالقاسم ۱۱۹
 جلیل آباد ۲۴۴
 جم، محمود ۱۸، ۱۷۷، ۱۸۲، ۲۰۴، ۲۳۱، ۲۴۷
 ۲۵۶، ۲۹۱، ۲۹۷
 جوادی ۱۹۶-۱۹۷، ۳۰۲، ۳۱۲
 جواهری (جماهری) میرزارضا ۳۲۴
 جوشقان ۲۲۷

پنجاه باشی ۹۸
 پنجاهه (محل) ۳۲۳
 پنجه علی (محل) ۱۳۹
 پورداد، شمس الدین (واعظ) ۴۲
 پوستی ۲۴۴
 پهلوی، اشرف ۸۲
 پهلوی، رضاشاه ۶-۷، ۹-۱۰، ۲۳، ۴۱، ۴۶، ۵۵
 ۵۷، ۶۹، ۷۳، ۹۰-۹۱، ۹۹، ۱۰۵-۱۰۸، ۱۱۱
 ۱۲۰-۱۲۱، ۱۲۳، ۱۳۸، ۱۴۲، ۱۵۷، ۱۶۴، ۱۶۸
 ۱۸۶، ۱۹۳، ۲۲۱، ۲۳۶، ۲۴۰، ۲۴۴، ۲۴۶، ۲۸۰
 ۲۹۳، ۳۰۱، ۳۱۰-۳۱۱، ۳۱۴-۳۱۵
 پهلوی، شمس ۸۲
 پهلوی، محمدرضا (ولیعهد) ۲۲، ۴۱، ۴۸، ۱۳۱
 ۱۴۵-۱۶۴
 پهلوی دژ، ۲۶۲، ۲۷۰
 پیرایش ۲۷۴
 پیرنیا ۳۱۵
 پیش قلعه (محل) ۹۸

«ت»

تاج ماه (محل) ۲۱۵
 تبریز ۳۵، ۴۰-۴۱، ۴۵
 تراکمه (قوم) ۲۷۵
 تربت جام ۹۸، ۱۰۲-۱۰۳
 تربت حیدریه، تربت حیدری ۱۰۳، ۱۵۰-۱۵۱
 ۱۸۰، ۱۸۲
 ترک (قوم) ۸۲
 تقوی، سید باقر ۱۴۹، ۱۵۱-۱۵۳
 تقوی، میرزا احمد ۱۷۷
 تکاب (محل) ۱۳۷
 توکلی، حاج غلامعلی ۱۳۰
 تویسرکان ۲۰۴-۳۰۲، ۳۰۴
 تویسرکانی، زهرا ۳۰۲-۳۰۳
 تویسرکانی، یدالله ۲۳۹

فهرست عمومی اعلام □ ۳۳۱

جوبین	۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۵	حاجی محمود	۸۵
جویمند	۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۶ - ۱۸۰	حاجی ملارضا (غلامرضا)	۱۹۵، ۱۹۲
جهان بین	۱۵۵	حاجی میرزا احمد	۳۲۰
جهان قلی بیگ	۹۸	حاجی میرزا علی	۳۲۰، ۲۲۰
جهانگیری، ابوالحسن	۳۰۴	حاجی میرزا محمد	۳۲۰
جهانگیری، جهان بخش	۳۰۴	حاجی میرزا محمد دباغی	۳۰۴
جهانگیری (کدخدای دهقان)	۶۵	حامدی	۳۳
جهانگیری	۲۳۲	حبیب	۱۳۳
جیرفت	۲۳۴	حبیبیان، احمد	۲۷۲ - ۲۷۴
		حبیبی	۲۳۰
چرمی، یوسف	۲۴۴	حسین (رئیس دفتر مخصوص شاه)	۷۴، ۴۷، ۹۰ -
		حسین خان	۲۱۵
		حسینقلی	۲۸۶، ۲۶۹
حاج حسام	۱۷۷	حسینی، بزرگ	۱۸۸
حاج غلامرضا	۱۸۸	حسینی، علی	۱۱۴، ۵۲
حاج غلامعلی سزواری	۱۳۱	حسینی خوراسگانی، حاجی سید جواد	۵۸
حاج محمد حسین	۱۲۰	حشمت، حسین	۲۵۷
حاج محمدعلی امین تاجر	۱۴۹، ۱۵۱	حصار (محل)	۲۱۶، ۲۱۵
حاج محمود	۵۷	حقایقی	۱۸۸
حاج محمود رمضان	۱۷۷	حکم آباد	۱۹۴
حاجی آقا تقی شیخ	۲۲۴	حکمت، علی اصغر	۲۴، ۴۴، ۵۴، ۱۰۹
حاجی زین العابدین	۱۹۵، ۱۹۲	حکمت، علی اکبر	۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۵
حاجی سید محمد	۵۸	حکمت، نظام الدین	۲۹۸
حاجی شادبند	۴۵	حکیمی (سرهنک)	۲۶۴
حاجی شیخ غلامعلی	۱۱۸		
حاجی علی	۹۸	«خ»	
حاجی علی واعظ	۸۵ - ۸۷	خاتمی	۲۹۴، ۲۹۵، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۱۱
حاجی علی یار	۲۱۴ - ۲۱۶	خارج، خارجی، خارجها	۲۰، ۲۸۰
حاجی غلامرضا فقیه خزان	۳۲۰	خاکستر (اطراف مشهد)	۱۷۰، ۱۷۱
حاجی غلامعلی	۱۲۲، ۱۲۳	خانم بالا	۲۸۷
حاجی گل حسین	۹۸	خاوری	۱۵۸
حاجی محمد	۱۱۸	خپار (اطراف مشهد)	۱۷۱
حاجی محمد حسین	۱۲۰	خدابنده لو، ابوالحسن	۴۷، ۴۹، ۲۵۸

۱۰۸، ۱۰۷	دامغان	۱۰۹، ۱۰۴، ۸۹، ۲۸، ۲۴، ۱۸، ۵	خراسان ۴، ۵
۲۸۸	دانشپور	۱۱۱ - ۱۱۳، ۱۲۲، ۱۲۶ - ۱۲۹، ۱۳۱، ۱۳۵	- ۱۱۱، ۱۱۳ - ۱۲۲، ۱۲۶ - ۱۲۹، ۱۳۱، ۱۳۵
۶	دانشسرای مقدماتی	۱۴۰ - ۱۵۱، ۱۵۳ - ۱۵۵، ۱۵۷ - ۱۷۳، ۱۷۵	۱۴۰ - ۱۵۱، ۱۵۳ - ۱۵۵، ۱۵۷ - ۱۷۳، ۱۷۵
۸	داور	۱۹۷ - ۱۸۷، ۱۸۵، ۱۷۹	۱۹۷ - ۱۸۷، ۱۸۵، ۱۷۹
۱۳۶، ۱۳۴، ۱۲۵ - ۱۱۸	داورزن	۲۱۷ - ۲۱۴	خرقانی
۱۲۴	داورزن، مهدی	۴۱	خرقانی، (واعظ)
۱۲۵	داورزنی، میرزاهمدی	۲۰۶	خرم آباد
۱۲۵	داورزنی، میرزامحمود	۲۰۳	خرمشاهی، غلامحسین
۵۶	داوری، حسن	۲۰۱	خرمشهر
۵۷	داوری دولت آبادی، حبیب	۱۵۷، ۱۵۵	خزیمه، میرمعصوم
۳۰۴	دباغی، حاج میرزامحمد	۱۰۱	خزیمه (دختر میرمعصوم)
۱۲۶	دبستان اسرار سبزوار	۱۲۹	خسروچرد
۲۰۶	دبستان الشتر	۱۰۰	خسروی
۲۳	دبستان الوند (دخترانه)	۲۰	خطیب، میرصادق
۱۶۴	دبستان انوشیروان	۲۷۰	خمارلو، سلطان
۴۵	دبستان پلدشت	۱۹۹، ۱۹۸	خمسه
۱۰۸	دبستان پهلوی دامغان	۲۵۸ - ۲۵۶، ۲۵۴	خمین
۱۱۲	دبستان دخترانه سبزوار	۱۲۵	خواجهی مزینانی، محمد
۱۶۸	دبستان دوشیزگان	۱۸۷، ۱۸۶	خواجه نوری
۱۱۲	دبستان دوشیزگان ملی	۳۱۹	خواش (یزد)
۱۲۴، ۱۲۰	دبستان دولتی امیرشاهی داورزن	۱۰۷ - ۱۰۵	خواف
۱۸۳	دبستان دولتی بجستان	۲۵۸ - ۲۵۴، ۴۹	خوانسار
۴۷	دبستان دولتی تیکان تپه	۵۹ - ۵۷	خوراسگان (محل)
۵۷	دبستان دولتی خوراسگان	۸۲	خورشید ایران (روزنامه)
۶۵، ۶۱	دبستان دولتی دهقان	۷۵، ۷۴	خورموج
۶۴	دبستان دولتی سده	۲۰۲ - ۲۰۱، ۴	خوزستان
۶۶	دبستان دولتی طالخونچه (نمره ۲۶)	۴۵	خوی
۱۴۶	دبستان دولتی قائن	۱۸۴، ۱۷۷	خیبری (اطراف گناباد)
۱۲۴	دبستان دولتی مزینان	۱۵۹، ۱۲۹	خیرآباد (اطراف قوچان)
۶۷	دبستان دولتی نجف آباد		
۲۳۳	دبستان دولتی نمره (۱)		«د»
۲۳۳	دبستان دولتی نمره (۲)	۸۳	دادخواه، عالیه
۲۳۳	دبستان دولتی نمره (۳)	۲۰۱	دادمرز
۲۷۰	دبستان شاهپور بندرگز	۸۵	دارابیان

فهرست عمومی اعلام □ ۳۳۳

۸۷-۸۵	دماوند	۲۵۵	دبستان شاهپور خوانسار
۲۰۱	دنار (اطراف سیستان)	۲۷۱	دبستان شاهپور گرگان
۴۱	دنبلی	۱۱۲، ۱۱۱	دبستان گوهرشاد (دخترانه)
۲۱	دورودی، رضا	۱۱۸	دبستان مزینان
۵۶	دولت آباد (اصفهان)	۱۶۴	دبستان ملی دوشیزگان شیروان
۱۱۷-۱۱۴	دولت آباد (سبزوار)	۲۳۳	دبستان ملی شهریار
۵۷	دولت آبادی، حاجی ذوالفقار	۲۳۳	دبستان ملی عصمتیه
۵۷	دولت آبادی، شاه رضا	۱۳۴	دبستان نامق
۱۱۶	دولت آبادی، محمدابراهیم	۳۰۵	دبستان هدایت
۵۷	دولت آبادی، محمود	۱۰۹	دبستان یعقوب لیث
۲۴۴، ۲۰۸	دولت شاهی، ابوالتفتح	۳۰۵	دبیرستان آموزگار نهاوند
۶۶، ۶۵	دهاقان	۱۲۶	دبیرستان اسرار سبزوار
۷۲	دیلیم	۲۳۳	دبیرستان بانوان کرمان
۲۹۴، ۲۹۰-۲۸۹	دیوان بیگی	۲۹۷	دبیرستان پهلوی (ولایات ثلاثه)
		۲۹۹-۲۹۷	دبیرستان پهلوی ملایر
	«ر»	۳۱۰	دبیرستان پهلوی همدان
۱۰۸	راستکار، عبدالحسین	۲۳۳	دبیرستان دوشیزگان
۲۷۴-۲۷۱، ۲۶۲	رامیان	۱۰۵	دبیرستان دولتی شاهپور سنندج
۲۷۲	رامیانی، علی	۷۲	دبیرستان سعادت بوشهر
۲۱	رئیس الذاکرین، سید مصطفی	۲۹۲	دبیرستان شاهدخت ساری
۵۸	ربانی قره ای، حاجی غلامعلی	۹۳	دبیرستان فردوسی مشهد
۲۱	ربانی واعظ	۲۶۶	دبیرستان نمره (۱)
۱۴۲	رحمانی (خانم)	۱۶۲	دبیر سهرابی
۲۲۴	رحمتی، کمال	۴۶	درخشان
۲۰۳	رحیم آباد (زرنند)	۷۵	دریاییگی
۲۲۴	رحیمی، حسن	۱۴۵، ۱۴۴	دشتبافی، شیخ علی
۱۴۲	رحیمی، خلیل الله	۷۷، ۷۶	دشتستان
۲۴۸، ۲۴۷	رحیمی (سرتیب)	۲۷۵-۲۷۳، ۲۷۱-۲۶۱	دشت گرگان
۲۲۴	رزاقی، حاج علی اکبر	۲۰۲	دشت میشان
۲۰۳	رسول	۷۷، ۷۵	دشتی
۲۸۵، ۲۸۳، ۲۷۹-۲۷۷، ۲۷۲، ۲۲، ۱۷	رشت	۲۰	دعایی رازجی، سیدمحمد
۱۷	رشتی، سکینه خانم	۳۱۹، ۳۱۷-۳۱۴	دعایی یزدی، سیدمحمد
۲۵۵	رشیدی، باقر	۲۳۵	دفتری (بانو)
۸۷	رضائی، حاج محمود	۱۸۴، ۱۷۷	دلوئی (اطراف مشهد)

۲۴۰	زینلی (سرهنک)	۹۸	رضائی، عبدالرضا
		۲۷۳، ۲۷۲	رضائی، هاشم
	«ژ»	۴۶، ۴۲، ۴۱، ۳۸، ۳۷	رضائیه
		۲۳۳، ۲۰	رفسنجان
۱۲	ژاسمن (خانم)	۴۲	رفیعی
		۱۷۱ - ۱۶۹	رفیعی، محمد
	«س»	۲۴۸، ۲۴۶، ۲۴۴، ۲۴۳، ۲۳۹، ۲۳۷	رکنی
		۱۳۸، ۱۳۷	رکنی، اعدل
	سادات (از خانواده‌های کردستانی) ۲۷۸، ۲۸۷	۲۵۵، ۲۵۳	رکنی، اعظم
۲۲۰		۲۵۳	رکنی، عبدالحسین
۲۹۳ - ۲۸۹	ساری	۲۴۸، ۲۴۷	رکنی، محمدعلی
۸۴	ساعده، محمد	۲۸۲	رمضانی
۱۴۷، ۱۴۶	سالاری	۱۴۹، ۱۴۸	روحانی
۱۲۵	سالکی، شیخ محمدحسین مزینانی	۱۲۲	روحانی، علی اصغر
۱۶۱، ۶۱	سالیانی، محمد	۳۲۴	روزه، محمدطاهر
۴۱	ساوجبلاغ	۱۷۷	ریاب (اطراف گناباد)
۲۰۴، ۲۰۳	ساوه	۱۳۴	ریوند (اطراف سبزوار)
۲۱۶ - ۲۱۴	سبزعلی		
۱۱۹ - ۱۱۴، ۱۱۱، ۹۹، ۲۸، ۲۶، ۲۲	سبزوار		«ز»
۱۹۶ - ۱۹۴، ۱۴۵، ۱۳۷ - ۱۲۱		۳۱۴، ۳۱۳	زارچی، سید محمد (واعظ)
۱۳۱	سبزواری، غلامعلی	۲۳۶	زاهدان
۲۳۴	سپاسی، حسن	۲۰۴، ۲۰۳	زرنند
۱۴۰	سپانی، احمد	۲۸۲	زمانی
۲۶۶	سپهر (دکتر)	۲۱۶، ۲۰۰، ۱۹۸	زنجان
۶۴، ۶۳	سده	۲۱۴	زنجانی، شیخ جعفر
۲۰، ۱۹	سراج النساء بیگم	۱۷۷	زند، عباس
۱۷۱	سراده (اطراف مشهد)	۲۹	زندى
۱۰۱	سربیشه (اطراف مشهد)	۱۱۳	زندى
۴۸	سردار افشار	۸۳	زندى، بهیه
۱۸۹، ۱۸۵	سرولایت	۸۳	زندى، پزشک بانو
۴۲، ۴۱	سریع‌القلم	۸۳	زندى، ماه جبین
۱۷۷	سعیدی	۱۱۰، ۱۰۹	زوآباد (اطراف خراسان)
۲۲۲، ۲۲۱	سکینه	۱۷۱	زوين (از حوالی مشهد)
۲۲۴	سلامت، محمد	۲۶۶	زهري (سرهنک)

فهرست عمومی اعلام □ ۳۳۵

۱۷، ۱۶	سیف السادات، سید محمد جعفر	۲۱۵	سلمانی، محمد
۳۰۴	سیفی، اعتماد	۳۰۴	سلیمی، رحمت الله
۲۴۰	شاه آباد کرمانشاه	۳۰۴	سلیمی، محمد
۸۴ - ۸۲	شاهپور (خیابان)	۳۰۴	سلیمی، مظفر
۴۱، ۴۰	شاهپور (شهرستان)	۶۱، ۱۸	سلیمان
۱۳۹، ۱۳۸	شاهرود	۱۳۸، ۱۳۷	سمنان
۳۰۳	شاهزادگان قاجاریه	۳۱۳، ۲۹۰، ۶	سمعی، مهدی
۸۵	شاه محمدی، حاجی جلیل	۱۳۹	سنگجولی (شجاع لشکر)
۲۹۳، ۲۸۸	شاهی	۱۰۵، ۱	سنندج
۱۹۶	شرکت پشم و پنبه اسفراین	۲۳۰	سنندجی
۱۲۷، ۲۶	شرکت تیماج ویشن	۲۱۰	سوریان بوانات (مشهد)
۱۲۷، ۲۶	شرکت جین	۱۸۳	سهی، محمود
۱۲۷	شرکت سهامی تجارتي	۲۰۷، ۱۳۶، ۵۲، ۳۲، ۳۱، ۲۹، ۱	سهیلی، علی
۱۲۷	شرکت نمک	۲۸۳، ۲۰۸	
۲۰	شریعت، شیخ محمود	۸۸، ۴۷، ۴۳، ۲۵، ۱۹، ۱۶	سیاح، همایون
۹۳	شریفی، ابراهیم	۲۴۰، ۲۲۸، ۲۱۹، ۲۰۲، ۱۴۴، ۱۲۸، ۱۲۱، ۹۹	
۳۲۲	شریفی (رئیس شهربانی یزد)	۳۱۷، ۳۱۶، ۳۱۴، ۳۱۳، ۳۰۴، ۲۶۱، ۲۵۶، ۲۵۶	
۱۳۴	شریفیان	۷۷	سید اسماعیل
۲۲۴	شفاء الدوله، علیرضا	۳۰	سید الشهداء
۱۸۰، ۱۶۲	شفعی (سرهنگ)	۶۹	سید حسین
۳۱۰	شکرائی	۱۶	سید محمد جعفر
۵۸	شکوه، میرزا هادی خان	۳۲۰	سید محمود
۲۲۴	شمس، اسدالله	۲۳۶	سیرجانی مجتمع، غلامعلی
۲۸۳، ۱۱	شوکت	۸۳	سیروس (کوروش، شاه هخامنشی)
۲۶۶	شهابی، احمد	۲۰۶	سیروس پور
۱۴۳	شهربازی، صدیق	۲۲۴	سیره، حاجی آقا محمد
۱۴۳	شهرستانی	۱۰۳، ۱۰۱ - ۹۹، ۹۷، ۹۵، ۹۳، ۹۱، ۸۹	سیستان
۶۷ - ۶۵	شهرضا	۱۰۵، ۱۰۹، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۱۷ - ۱۱۹	
۱۳۵ - ۱۳۳، ۱۳۱، ۱۲۹، ۲۹	شهروزی	۱۴۳، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۳	
۸۳	شهروزی، ایران	۱۴۵، ۱۴۷، ۱۴۹ - ۱۵۱، ۱۵۳ - ۱۵۵، ۱۵۹ -	
۲۰۲، ۲۰۱	شیاع، علی	۱۷۷، ۱۷۵، ۱۷۳، ۱۷۱، ۱۶۹، ۱۶۷، ۱۶۵	
۱۷۵	شیخ اسمعیل	۱۹۱، ۱۸۹، ۱۸۷، ۱۸۵، ۱۸۳، ۱۸۱، ۱۷۹	
۱۹۸	شیخ الاسلامی	۱۹۷ - ۱۹۵، ۱۹۳	
۲۸۵، ۲۸۳	شیخ عبدالوهاب مجتهد رشتی	۸۴، ۱۴	سیف

۱۴۱ - ۱۳۹، ۲۰	طبس	۲۱	شیخ فضل الله
۲۸۴ - ۲۷۷	طوالش	۲۱	شیخ مهدی
۱۴۲، ۱۴۱	طبیات	۲۳۴، ۲۳۳	شیخیه (طایفه)
		۲۱۱ - ۲۰۷، ۲۰	شیراز
		۱۶۶ - ۱۴۴، ۱۶۲، ۱۶۱	شیروان

«ظ»

۱۷	ظاهری اردبیلی، محمد
----	---------------------

«ص»

		۲۰۸	صابری
۴۱	عامری	۱۹۶	صادقی
۱۷۴	عبادی	۱۱۰، ۱۰۹	صالح آباد
۲۰۳	عباس	۱۸۴	صالحی
۱۲۲ - ۱۲۰	عباسی آذری، حاجی شیخ ابوالقاسم	۸۳	صالحی، اکرم
۱۳۶	عبدالرضا	۱۶۳، ۱۶۱ - ۱۵۹	صبا، عبدالله ۱۰۴، ۱۱۶، ۱۵۹
۱۱۲	عبدی	۱۸۴، ۱۶۶ -	
۷۹	عبقرمی	۲۱	صدر اصفهانی
۳۲۰	عجین، عبدالحسین	۳۱۳، ۳۱۲، ۷۷، ۷۳	صدری
اراک	عراق (ایران) ←	۱۴۱، ۱۴۰	صدیقی
۲۰۲، ۲۰۱	عراق	۱۲۵، ۱۲۴، ۱۲۱	صدیقی مزینانی، شیخ ابوالقاسم
۱۷	عربی	۱۷۹	صفایی، شمس الدین
۸۳	عسگری، توران	۲۷۳، ۲۷۲	صفایی، علی اکبر
۲۰۴	عشقی، علی اکبر	۱۳۶، ۱۳۴	صفی آباد
۱۳۲	عطان	۱۰۱	صحت پور
۳۰۸	عظیمی، حسین	۱۱۸	صمدزاده
۸۳	علائی، منیره	۱۲	صوفی
۲۱۱	علم		
۳۰۰، ۲۹۸، ۲۹۶	علم الهدی		
۱۳۸	علمی، بهجت		
۱۹۲	علی آقا		
۹۸	علی اصغر		
۹۸	علی محمدییک		
۱۷۷، ۱۶۳، ۱۰۱	عمادی		
۸۳	عمادی، منصوره		
۲۹۲	عمارت بادگیر		
۹۸	عمارلو، نصرالله		

«ض»

۴۰، ۳۹	ضرغامی، عزیزالله (سرلشکر)
--------	---------------------------

«ط»

۲۴۳، ۲۳۹، ۲۳۸	طاق بستان
۶۷، ۶۶	طالخونچه
۱۷۱	طاهر آباد
۲۸۹، ۲۸۸	طاهری

فهرست عمومی اعلام □ ۳۳۷

۲۶۸ فیروزبخش

«ق»

۵۶ قاسم

۶۹ قانع، مسعود

۱۸۲، ۱۵۴ - ۱۴۴ قائن

۱۵۷، ۱۵۵ - ۱۵۳، ۱۴۹ - ۱۴۶، ۱۴۴ قائنات

۱۸۸ قدمگاه (اطراف خراسان)

۱۸۹، ۱۸۸ قدمگاهی، حاجی غلامرضا

۱۲۰ قربان علی

۱۷۵ قربانی، کربلایی محمدحسین

۵۷ قزول

۵۹ قزوهای، حاجی غلامعلی

۲۱۷ - ۲۱۲، ۴ قزوين

۲۴۰ قصر شیرین

۸۲ قفقازی

۱۸۹ - ۱۳۹ قلعه باغ مشهد

۱۷۱ قلعه نو مشهد

۲۲۵ - ۲۱۹، ۲۷ قم

۸۳، ۸۲، ۵۲ قمی، آیت الله [سیدحسین]

۱۹۱ قوام پور

۱۶۶ - ۱۵۸، ۱۴۵ قوچان

۱۷۶ قوژد (اطراف گناباد)

۲۴۷ قیامی

«ک»

۱۸۴ - ۱۸۰، ۱۷۲ کاخک

۱۲۳ کارخانه پنبه

۵۵ کارخانه ریسباف اصفهان

۱۳۲ کارخانه نقاب

۵۶ کارخانه وطن اصفهان

۵۵ کازرونی ها (خانواده)

۲۲۸، ۲۲۷ کاشان

۳۱، ۲۹ کاشانی، آیت الله سید ابوالقاسم

۱۴۲ عنبری (محلّه)

۵۲ عنقا

۷۶ عوضی

«غ»

۲۸۴ غروی

۲۰۳ غزوانی

۱۰۱ غفارپور

۱۳۲ غلامرضا

۲۲۲ غلامعلی

۱۱۱ غنی (دکتر)

«ف»

۲۱۱ - ۲۰۷، ۱۶، ۴ فارس

۱۲۵ فاضل

۲۹۰، ۲۸۴، ۲۸۱ - ۲۷۹، ۲۷۷ فاطمی، مصباح

۲۰ فال اصیری، سید حسام

۲۳۵ فرخ، مهدی

۱۴۴ - ۱۴۲ فردوس

۱۸۸ فردوسی (شاعر)

۳۰۴ فرزانه، خلیل

۸۳ فرنودی، بهجت

۹۲ فروزان

۲۲۳، ۲۸ - ۲۵ فروهر

۲۶۷، ۲۶۶ فرهنگ، مهدی

۱۳۸ فرهنگ آسا، محترم

۶۱، ۱۸ فریدون فر

۳۲۵، ۱۲۱ فریدونی

۲۹۲ فطر (عید)

۶۲ فلاّح، حسینعلی

۱۷۵ فنونی، علی

۲۲۴ فهیم التجار، حاجی سید علی

۲۲۴، ۳۵ فهیمی، مرتضی

۸۶ فیروز، مجید

- ۱۱۹ کوچک، حسین آقا
۱۱۲ کودستان ملی سبزوار
۳۰۵ کودستان مختلط نهاوند
۸۲ کوشش (روزنامه)
۱۴۵ کوهستانی، حسین
۳۰۶، ۲۹۷، ۲۹۵ کیان
- «ک»
۸۳ گرجی، افسر
۲۷۵ - ۲۷۳، ۲۷۱ - ۲۶۱، ۲۱ گرجان
۴۶، ۱ گروس
۲۵۹ - ۲۵۳، ۴۹، ۱۶، ۱ گلیپایگان
۲۸۲ گلیپایگان، حسین
۲۷۵، ۲۷۰، ۲۶۲ گمش‌تپه
۱۸۳، ۱۸۰ - ۱۷۸، ۱۷۶، ۱۷۵، ۱۷۲، ۱۸۴ گناباد
۲۷۵، ۲۷۴، ۲۷۰، ۲۶۲ گنبد قابوس
۲۸۵ گنجه، مرتضی
۱۶۲، ۱۶۱ (اطراف قوچان) گیفان
۸۷ گیلارد
۲۸۵ - ۲۷۷، ۱۷، ۴ گیلان
۱۲ گوهر
- «ل»
۲۱۱، ۲۰۹، ۲۰۷ لارستان
۱۷ لارسکی
۷۶ لاری
۲۸۷، ۲۸۵، ۲۸۳ لاهیجان
۳۲۱ لب خندقی، حاجی سید علی
۲۰۶ لرستان
۲۲۸، ۲۲۷ لسان سپهر
۲۸۳ - ۲۷۸ لنگرود
- کاشمر ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۲ - ۱۵۴، ۱۶۶، ۱۶۸
۱۷۰
کاظم پور، علی اصغر ۲۶۸
کاظمی ۳۶
کاظمی، قاسم ۳۰۴
کاظمی، هاشم ۳۰۴
کامرو، نصرت ۸۳
کامکان (اطراف خرقان) ۲۱۶
کانون بانوان ۲۳، ۸۲، ۸۳، ۲۸۲
کانون بانوان رضائیه ۴۱
کتیان زاده، عبدالله ۷۹
کربلایی عباسعلی ۹۸
کربلایی غلام برزگر ۲۶۸
کربلایی محمد ۱۳۳
کردستان ۴، ۲۲۹، ۲۳۰
کردمحل ۲۶۲، ۲۷۰، ۲۷۳
کردی ۱۷۱
کرمان ۴، ۱۶، ۲۰، ۲۳۱ - ۲۳۳، ۲۳۵، ۳۱۳
۳۱۴، ۳۱۶، ۳۱۷
کرمانشاه، کرمانشاهان ۴، ۱۷، ۲۳۷ - ۲۳۹، ۲۴۱
۲۴۴ - ۲۴۶، ۲۵۱
کرمانشاهی، محمد ۳۲۰
کرند ۲۴۰، ۲۴۱
کریمی، حاجی محمد ۱۵۹، ۱۶۰
کریمی ۱۳۹، ۱۷۷
کریمیان، محمد حسین ۶۷، ۶۶
کسرای ۱۲۷
کلات ۱۶۹ - ۱۷۱
کلات عرب ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۵
کلاتری، فتح‌الله ۳۲۰
کلپ ورزش شاهپور گیلان ۲۷۷، ۲۸۱
کلیمی (مذهب) ۲۸۷، ۲۸۸
کمالی، حاج مهدی ۱۷۷
کمره ۴۹، ۲۵۱، ۲۵۸

۵۲	محمد سلطان فضل الله	«م»	
۳۰۴	محمودی، رضا	۲۹۳-۲۸۷، ۴	مازندران
۲۰۴	مختار، رکن الدین ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۱۵۳، ۱۵۴، ۲۰۴	۸۴	مازندرانی، شیخ محمد حسین (ناصر الشریعه)
۳۲۳	۲۳۳، ۲۸۸، ۲۹۸، ۳۰۵، ۳۱۶	۲۰۳	مأمونیه زرنند
۱۱۴	مختاری، علی اکبر	۹۸	مانه
۳۲۰	مدرس مقتیدی، سید محمد	۱۳	مایاک (سینما)
۳۲۰	مدرس وامقی، حاجی سید محمد باقر	۳۲۰	مایموری، محمد
۳۲۰	مدرسی، سید احمد	۲۳۵	مبرهن (بانو)
۱۴۵، ۱۱۵، ۱۴	مدنی	۲۹۱	مبشر (سرهنک)
۳۰۱	مدنی، امین	۱۳۹	متولی حقی
۱۷۷	مدنی، حاجی ذبیح الله	۲۵	متین دفتری
۱۸۶	مدرسه دوشیزگان نیشابور	۳۲۳	مجتبوی
۶۳	مدرسه دولتی سده	۴۱	مجتهد، آقا محسن
۴۱	مدرسه سعادت	۳۱۹، ۳۱۸	مجتهد، سید علی
۲۴۶	مدرسه عصمتیه کرمانشاه	۷۲	مجتهد، شیخ محمد حسین
۱۵۵	مدرسه نوان شوکتیه		مجتهد، حاج زین العابدین (رئیس طایفه شیخیه)
۸۵	مراء (محل)	۲۳۴، ۲۳۳	
۱۷۵	مراد	۲۸۳	مجتهد رشتی، آقا سید عبدالوهاب
۳۸، ۳۷	مراغه	۳۲۱، ۲۸۸، ۸۲، ۵۲، ۹	مجلس شورای ملی
۱۳۹	مرتاضی	۳۲۲	
۳۰۴	مرتضایی، علی	۳۰۱	مجید (دکتر)
۲۳۲	مرتضوی	۳۱۱	محتشم، سلیمان
۸۲	مردان کار (روزنامه)	۲۱۵	محسن آقاخان
۳۱۶، ۳۱۵	مریضخانه پهلوی (یزد)	۱۹۷	محسنی
۱۳۳	مزرعه علی آباد	۱۹۶، ۱۹۵	محسنی، سید احمد
۱۷۱	مزه تیکان (اطراف مشهد)	۲۸۴	محسنی، قاسم
۱۲۵، ۱۱۸	مزینان	۱۴۲	محلّه میرها
۲۰	مساوات، سید ابراهیم	۱۳۵	محمد (ص) رسول الله، حضرت پیامبر
۲۹۲، ۲۹۰، ۴۶، ۳۹، ۳۸	مستوفی، عبدالله	۳۱۵، ۱۸۶	
۲۵۱، ۹۵، ۱۹	مستوفیان	۹۸	محمد
۴۲	مسجد بازارباش	۱۳۲	محمد ابراهیم
۸۱	مسجد جامع تهران	۳۲۰	محمد باقر
۱۳۱، ۱۳۰	مسجد جامع سبزواری	۱۳۵	محمد حسین
۸۲	مسجد جمعه	۲۵۸	محمد رضا

۱۳۵	مودبی	۱۵۶	مسجد گوهرشاد
۲۹۶	موقوفه مهرآباد (در ولایات ثلاثه)	۸۱	مسیح طهرانی، شیخ عبدالله
۸۳	مولایی، عزت	۸۳	مشاری، بلوک
۳۲۳	مولوی	۱۰۲، ۱۰۱، ۹۴-۸۹، ۲۷، ۲۵، ۲۱، ۲۰، ۴	مشهد ۴، ۲۰، ۲۱، ۲۵، ۲۷، ۸۹-۹۴، ۱۰۱، ۱۰۲
۳۰۴	مولوی زاده	۱۵۳، ۱۴۲، ۱۴۱، ۱۳۰، ۱۱۷، ۱۱۲، ۱۰۷، ۱۰۶	۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۲، ۱۱۷، ۱۳۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۵۳
۱۷۷	مهدوی	۱۷۰، ۱۶۸، ۱۶۶، ۱۶۴، ۱۶۳، ۱۵۸، ۱۵۵، ۱۷۱	۱۵۵، ۱۵۸، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۸، ۱۷۰
۳۲۰	مهدی آباد یزد	۱۸۶، ۱۷۸	۱۷۱
۲۴۱، ۸۲	مهر ایران (روزنامه)	۱۹۹، ۱۹۸	مشیر فاطمی
۳۱۰	مهمانخانه ایران	۲۱۴	مصدق، دکتر محمد
۲۹۳	مهمانخانه بابل	۸۲	مصری (کشور)
۲۰	میامی	۹۹	مطبوعی (سرلشکر)
۲۴۳، ۲۳۹	میدان سپه کرمانشاه	۱۰۴، ۸۶، ۸۵	معتضدی (سرهنگ)
۶۹	میرآباد کرون	۲۳۰، ۱۰۲	معتمدی، فضل الله
۱۷۹	میر افسری	۱۷۷	معزی
۱۱۹	میرزا ابوالقاسم	۱۹۶، ۱۱۴	معصوم خانی
۱۸۸	میرزا حسن	۱۷۷	معنی، عبدالحسین
۱۲۳، ۱۲۲	میرزا محمود آخوند	۲۰۱، ۱۳۶	معیری
۲۰	میرزا مسیح	۱۴۵	معینی
۱۸۸	میرزا مهدی	۱۵۵، ۱۴۸	مکران
۹۸	میرحیدر	۱۹۳	ملارضا
۶۹	میرعلائی، میرزا حسن	۲۱۷-۲۱۵	ملاجعفر
۸۸-۸۵	میرفخرایی، سید محمد	۱۳۳	ملاقربان
۱۸۹، ۱۱۴	میر فخرایی	۳۰۵-۳۰۲، ۲۹۹-۲۹۵، ۱	ملایر
۱۷	میر نیاز علی	۲۳۰، ۲۲۹	ملک آراء، شمس
۱۴۲	میرها (طایفه)	۱۰۴، ۷۳، ۳۶، ۱۰، ۱۰۴	ملک الکلامی، عبدالحمید
۵۲	میر یحیی	۲۳۴، ۲۲۲، ۲۰۹، ۲۰۸، ۱۸۹، ۱۸۷، ۱۵۷، ۱۵۰	۱۵۰، ۱۵۷، ۱۸۷، ۱۸۹، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۲۲، ۲۳۴
۹۸	میر یوسف	۳۰۹، ۲۸۱، ۲۴۸، ۲۳۵	۲۳۵، ۲۴۸، ۲۸۱، ۳۰۹
۱۶۳	میلانی	۶۹، ۶۷	ملک پور، اسدالله
۱۶۳	میلانی زاده، رضا	۱۷۴	ملک کیانی
۷۸	میناب	۱۴۲، ۱۴۰، ۹۰، ۸۲، ۴۱، ۹، ۶	ملکه پهلوی ۶، ۹، ۴۱، ۸۲، ۹۰، ۱۴۰، ۱۴۲
۱۷۷	میند (اطراف مشهد)	۲۳۶، ۱۶۸، ۱۶۴، ۱۵۷، ۱۵۵	۱۵۵، ۱۵۷، ۱۶۴، ۱۶۸، ۲۳۶
۱۷۷	میندی، علی	۱۰۷	ملکی
		۲۸۵، ۲۸۳	منصوره خانم

فهرست عمومی اعلام □ ۳۴۱

۱۹۱ - ۱۸۵، ۲۴، ۲۰، ۴

نیشابور

«و»

۲۱۴	واجند (قریه)
۳۱، ۱۰	وارسته، محمدعلی
۸	واشنگتن
۲۶۵	واعظزاده، جعفر
۳۲۴	واعظی، حسین
۱۰۲	وثوق
۳۱۱	وحدانی، (سرهنک)
۲۷۴، ۲۷۲	وحید، فرج الله
۲۳۰، ۱۴۱	وزیری
۳۲۰	وزیری، سیدعلی محمد
۶۵	وفایی
۱۶۹، ۱۵۴، ۶۱، ۶۰	وقار
۲۳	وکیلی (از خانواده های کردستان)
۱۹۴ - ۱۹۲	ولایات ثلاث، ولایات ثلاثه ۱۰، ۱۹۲ - ۱۹۴
۳۰۶ - ۳۰۱، ۲۹۹، ۲۹۷ - ۲۹۵	ولیعهد - پهلوی، محمدرضا

«ه»

۳۲۴	هادوی، ابوالفضل
۱۲۲، ۱۲۱	هاشم
۵۷	هاشمی
۳۲۰	هامیان، آقا محمدرضا
۲۰۷	هدایت
۳۱۵	هرندی
۳۲۰	هروی، حاجی میرزا احمد
۴۰، ۳۹	هریس
۳۲	هژیر
۱۸۱، ۱۰۷	همایون
۸۳	همایونی، طلعت
۳۱۱ - ۳۰۷، ۳۰۱، ۴۷، ۴، ۱	همدان
۱۹، ۱۷	هند، هندی

«ن»

۱۵۴، ۱۴۸	ناصرح
۲۰	ناطق، شیخ حسین
۹۹، ۹۸	ناطق، هیئت اله
۱۱۲	ناطق، مریم
۹۵	ناظر، میرزا
۱۳۴	نامق (اطراف سبزوار)
۲۱۰	نامی، حیدر
۲۶۶	نایب المصطفی (کاونی)
۳۲۵ - ۳۲۳، ۳۱۸	نائین
۲۳۴، ۱۴۰	نجد شیبانی
۱۷	نحف
۶۹، ۶۷	نحف آباد
۱۴۲	نجفی
۱۵۲	نخجوان، سرتیپ احمد
۸۴، ۳۳	نخعی
۲۹۹، ۲۹۷	نراقی پور
۹۸، ۹۷	نردین (اطراف بجنورد)
۶۲	نصر آباد پشتکوه
۱۲۳	نصرت
۲۰۹، ۲۰۷	نصیر
۱۲	نصیرزاده، خدیجه خانم
۲۲۷	نطنز
۱۴۵	نقیب السادات
۷۶	نواب، محمدکریم
۱۷۸	نوایی، محمدرفیع
۱۳۷	نوایی، غلامحسین
۱۶۴، ۱۶۲، ۱۴۲، ۱۱۷، ۹۶، ۹۴	نوایی
۲۱۰	نورگستر، بدری
۸۵	نوری، علی اکبر
۲۷۷	نوشهر
۳۰۵، ۳۰۲	نهادند
۸۲	نهیض ملی (روزنامه)
۳۲۵، ۳۲۴	نیستانک

۳۴۲ □ خشونت و فرهنگ

هنرستان بانوان

۱۲

هوشمند

۲۸۹، ۲۹۹

هوشنگ‌نیا، سلطان

۱۸۹

«ی»

یزد ۴، ۲۰، ۶۳، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۵، ۳۱۷-۳۲۵

یزدی، حاجی محمدحسین

یوسف

۲۲۴

۹۹

تصاویر

